

4 የእግዚአብሔር ስም ማወቅ

«የእግዚአብሔር ስም ማወቅ»

በአባባል ስም ማወቅ

፪፻፳፱ ዓ.ም.

የቤተክርስቲያኑ

፪፻፳፱ ዓ.ም.

ደክተር ልጅ ልጅ

አገልግሎት

ዳኛው ሙሉ ስም

አገልግሎት

«የእሥራት፡ዘመን፡በአበሻ፡አገር፡»

የቴዎድሮስ ፡ እሥረኛ ፡

ዶክተር ፡ ሔንሪ ፡ ብላንክ ፡

እንደጻፈው ፡

የሰራተኛው ዳይሬክቶሬት

ዳኘው ፡ ወልደ ፡ ሥላሴ ፡

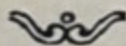
እንደተረጎመው

ለአዲስ ፡ ቴዎድሮስ ፡

መቶኛ ፡ ዓመት ፡ መታሰቢያ ፡

በግርማዊ ፡ ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ
 በፃፈኛው ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ በ፲፱፻፳፫ ፡ ዓ. ም.
 ብርሃንና ፡ ሰላም ፡ ቀ. ኃ. ሥ. ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ታተመ ።

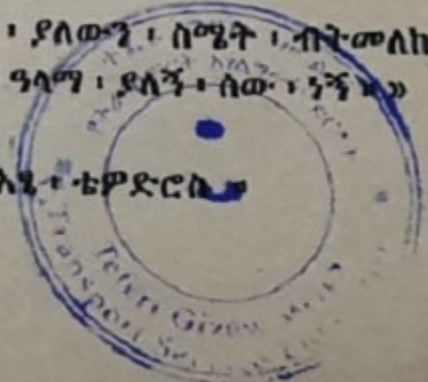
የመጀመሪያው እትም ፡ ፲፱፻፳፫ ዓ. ም.
 ሁለተኛው ፡ እትም ፡ ፲፱፻፳፫ ዓ. ም.
 ሦስተኛው ፡ እትም ፡ ፲፱፻፳፫ ዓ. ም.

የተረጎሟል ፡ መብት ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

« በልቤ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ ስሜት ፡ ብትመለከቱት ፡
 ለአገሪ ፡ ጥሩ ፡ ዓላማ ፡ ያለኝ ፡ ሰው ፡ ነኝ »

እኔ ፡ ቴዎድሮስ

ምዕራፍ : ፩ ።

የአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አነሣሥና ፡ ድል ፤ ወታደራቸውና ፡ አስተዳደራቸው ፤ ለመውደቃቸው ፡ ምክንያት ፡ የሆነው ፤ ገጸቸውና ፡ ጠባያቸው ፤ የማኅበራዊና ፡ የግል ፡ ኑሯቸው ።

ምዕራፍ : ፪ ።

አውሮጳውያን ፡ በአበሻ ፡ አገር ፤ የቤልና ፡ የፕላውድን ፡ ሥራና ፡ አሟሟት ፤ የካሜሩን ፤ የኤም ፡ ሊዶጂያን ፤ የኤም ፡ ባርድልና ፡ ከናፖሊዮን ፡ ለአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የተሰጠ ፡ መልስ ፤ የጋፋት ፡ ሰዎች ፡ ሚስተር ፡ ስተርንና ፡ የጀንዳ ፡ ሚሲዮን ፤ በ፲፰፻፶፮ ፡ ዓ. ም. መጨረሻ ፡ ላይ ፡ የአገሪቱ ፡ አስተዳደር ።

ምዕራፍ : ፫ ።

የሚስተር ፡ ስተርን ፡ መታሰር ፤ የሚስተር ፡ ኬራንስ ፡ ደብዳቤና ምንጣፍ ፡ ይዞ ፡ መምጣት ፤ የካሜሩንና ፡ የተከታዮቹ ፡ በሰንሰለት ፡ መሠታር ፤ የሚስተር ፡ ባርድል ፡ ከሱዳን ፡ መመለስ ፤ የአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሁኔታ ፤ ከውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ ጋር ፡ የኮፕቲክ ፡ ፓትረያርክ ፡ አብዱልራህማን ፡ ቤይ ፡ አውሮፓውያኖች ፡ የታሠሩበት ፡ ምክንያት ።

ምዕራፍ : ፬ ።

የካሜሩን ፡ መታሠር ፡ ወሬ ፡ በአገሩ ፡ መሰማቱ ፤ የሚስተር ፡ ራሳም ፡ ወደ ፡ ጎንደር ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ እንዲሔድ ፡ መመረጥና

የዶክተር ፡ ብላንክ ፡ እብሮ ፡ መሐድ ፡ ከእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋር ፡
ለመገናኘት ፡ የገጠመው ፡ ችግርና ፡ መዘግየት ፡ የምፅዋ ፡ ከተማና ፡
የነዋሪው ፡ ሕዝብ ፡ ሁኔታ ፡ የጃንሆይ ፡ ደብዳቤ ፡ መድረስ ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

ከምፅዋ ፡ ወደ ፡ ከሰላ ፡ የጉዞው ፡ መጀመር ፡ ስለሐባብ ፡ ጉሣ
ዎች ፡ የሙሴ ፡ ማርኮፖሊ ፡ ድፍረት ፡ ስለቤኒአመር ፡ ከሰላ ፡ መድ
ረስ ፡ ዲ ፡ ቢዘን ፡ በሉዳን ፡ ቅኝ ፡ ግዛት ፡ ለማግኘት ፡ ያደረገው ፡
ሙከራ ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ከከሰላ ፡ መነሣት ፡ ሸሀ ፡ አቡሲን ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በጥሶ ፡
ጉብዜ ፡ ድል ፡ ሆነው ፡ ተማርከዋል ፡ ተብሎ ፡ ስለመወራቱ ፡
መተማ ፡ መድረሳችን ፡ የእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ደብዳቤዎች ፡ መድረስ ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

በወሀኒ ፡ ገዢና ፡ በትሁሪሮች ፡ መካከል ፡ የተደረገው ፡ ጭቅ
ጭቅ ፡ እጃቢያችንና ፡ መሪያችን ፡ የመድኃኒት ፡ ጥያቄ ፡ ለመጀመ
ሪያ ፡ ጊዜ ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሲቀበሉን ፡ የንግሥቱቱ ፡ ደብዳቤ ፡
መተርጎምና ፡ ያመጣነው ፡ ስጦታ ፡ ለንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ መሰጠቱ ፡
ማርማዊነታቸውን ፡ አጅበን ፡ ወደ ፡ ሜጫ ፡ ስለመሔዳችንና በጉዞ ፡
ላይ ፡ ሳለን ፡ ከማርማዊነታቸው ፡ ጋር ፡ ያደረግነው ፡ ንግግር ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

የንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ ሠፈር ፡ ለቀን ፡ ወደ ፡ ቆራጣ ፡ ስለመጓዝ
ችን ፡ የጣና ፡ ባሕር ፡ የአበሻ ፡ (መርከብ) ታንኳ ፡ የደቅ ፡ ደሴት ፡

ቆራጣ ፡ መድረሳችን ፡ የጋፋት ፡ ሰዎችና ፡ ቀደም ፡ ብለው ፡ ተይ
ዘው ፡ የነበሩት ፡ ሰዎች ፡ ሲቀላቀሉን ፡ በተያዙት ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡
ክስ ፡ እንዲቀርብ ፡ መፈለጉ ፡ ለመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥ
ቱን ፡ ሠፈር ፡ ዘጌ ፡ ላይ ፡ ስንገብዝ ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

የዘጌ ፡ ሁለተኛ ፡ ጊዜ ፡ መጉብኘት ፡ የሚስተር ፡ ራሳምና ፡
አብረውት ፡ የነበሩት ፡ እንግሊዛውያን ፡ መኰንኖች ፡ መታሠር ፡
በሚስተር ፡ ራሳም ፡ ላይ ፡ የቀረበ ፡ ክስ ፡ የፈተኞቹ ፡ እሥረኞች ፡
በሰንሰለት ፡ ተጠፍረው ፡ ወደ ፡ ዘጌ ፡ መምጣት ፡ የሕዝብ ፡ ፍርድ ፡
እርቅ ፡ የሚስተር ፡ ፍላጅ ፡ መሐድ ፡ ዘጌ ፡ ላይ ፡ መታሠራችንና ፡
ወደ ፡ ቆራጣ ፡ መሔዳችን ።

ምዕራፍ ፡ ፮ ።

ሁለተኛ ፡ መኖሪያ ፡ በቆራጣ ፡ ኮሌራና ፡ ተስቦ ፡ በሰፈሩ ፡ ስለመ
ግባቱ ፡ ግርማዊነታቸው ፡ ወደ ፡ ደብረ ፡ ታቦር ፡ ለመሔድ ፡ ስለመ
ነሣታቸው ፡ ጋፋት ፡ መድረሳችን ፡ ደብረ ፡ ታቦር ፡ ላይ ፡ የፖለቲካ
እሥረኞች ፡ ፍርድ ፡ የዶክተር ፡ ብላንክና ፡ የሚስተር ፡ ሮዜንታል ፡
ጋፋት ፡ ላይ ፡ መያዝ ፡ ሌላ ፡ ፍርድ ፡ ጨለማው ፡ እሥር ፡ ቤት ፡ ከን
ጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ጋር ፡ ወደ ፡ አይብና ፡ ካብ ፡ የተደረገ ፡ ጉዞና ፡ ወደ ፡
መቅደላ ፡ መላካችን ፡ ከእምባው ፡ መድረሳችን ።

ምዕራፍ ፡ ፯ ።

በመቅደላ ፡ የመጀመሪያው ፡ ቤታችን ፡ የእምባው ፡ አዛዥ ፡
በሰንሰለት ፡ ስለመታሠራችን ፡ የነበረውን ፡ ስሜት ፡ ስለመግለጽ ፡
በሰንሰለት ፡ ሲያሥሩን ፡ እንዴት ፡ እንደኖርን ፡ ገንዘብና ፡ ደብዳቤ ፡

እንዴት ፡ ስናገኝ ፡ እንደቆየን ፤ የመቅደላ ፡ ማስታወሻና ፡ የዝናቡን ፡
ወራት ፡ እንዳሳለፍን ።

ምዕራፍ ፡ ፲፪ ።

የመቅደላ ፡ አቀማመጥ ፤ አየሩና ፡ ውኃው ፡ የሚገኝበት ፡ ዘዴ ፤
የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ቤት ፤ ዕቃ ፡ ቤቱ ፤ እሥር ፡ ቤቱ ፤ ዘበኞች ፤ ሥነ ፡
ሥርዓት ፤ የፊተኛው ፡ የአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጉብኝት ፤ የጋሎች ፡ መፈ
ጀት ፤ የሳሙኤል ፡ ጠባይና ፡ ዓመል ፤ ዘነብ ፡ የተባለው ፡ አስትሮኖ
መርና ፡ ዋሽንት ፡ ነፊው ፡ መሸሻ ፡ የተባለው ፡ ወዳጆቻችን ፤ የቀን ፡
ዘበኞቻችን ፤ አዲስ ፡ የሠራናቸው ፡ ቤቶች ፡ እበሾችና ፡ የፖርቱጊስ
አሽከሮቻችን ።

ምዕራፍ ፡ ፲፫ ።

አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ለሚስተር ፡ ራሳም ፡ ስለሚስተር ፡ ፍላድና ፡
ስለሚመጡት ፡ ቀጥታዊዎች ፡ የጸፉት ፡ ደብዳቤ ፤ ሁለቱ ፡ ደብዳቤዎ
ቻቸው ፡ ሲመዛዘኑ ፤ የጄኔራል ፡ ሜሬዊዘር ፡ ምዕዋ ፡ መድረስ ፤ ወደ
ጠረፍ ፡ ደብዳቤ ፡ ለመላክ ፡ የገጠመን ፡ ችግር ፤ ራስ ፡ እንግዳ ፡ ስላ
መጡልን ፡ ትንሽ ፡ ስንቅ ፤ አትክልታችን ፤ መቅደላ ፡ የተደረገው ፡
ክትባት ፡ ያስገኘው ፡ መልካም ፡ ውጤት ፤ እንደገና ፡ ስለቀኑ ፡ ዘበኛ
ችን ፤ መቅደላ ፡ ያሳለፍነው ፡ ሁለተኛው ፡ ክረምት ፤ የመኳንንቶቹ ፡
መመቀኛኛት ፤ ራስና ፡ አማካሪዎቻቸው ፤ ዳማሽ ፡ ኃይሉና ፡ ሌሎች ፤
በክረምቱ ፡ ወራት ፡ በየቀኑ ፡ የምንሠራው ፤ ሁለት ፡ እሥረኞች ፡
ለማምለጥ ፡ ስለመሞከራቸው ፤ የሚሞት ፡ ሰው ፡ ትንቢት ።

ምዕራፍ ፡ ፲፬ ።

የሁለተኛው ፡ ክረምት ፡ ማለቂያ ፡ የምግብ ፡ ችግርና ፡ ውድ ፡
መሆን ፤ መሸሻና ፡ ክንፉ ፡ ለማምለጥ ፡ ማደማቸውና ፡ መሳካቱ ፤

የአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ግምጃ ፡ ቤት ፡ መዘረፍ ፤ ያመለጡትን ፡ ሰዎች ፡
ዳማሽ ፡ ለማሳደድ ፡ መላኩ ፤ ሌሊት ፡ የተደረገ ፡ ማጥቃት ፤ የጋሎች ፡
የጦርነት ፡ ድምፅ ፡ የቁስለኞቹ ፡ በጦር ፡ ሜዳ ፡ መተው ፤ የጋሎች ፡
አቀባበል ፤ ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የጸፉት ፡ ደብዳቤ ፤ የመስ
ታዊት ፡ ችግር ፤ የዋግሹም ፡ ገብረ ፡ መድኅን ፡ መያዝ ፤ ገብዚ ፡ አም
ባውን ፡ ለመያዝ ፡ የአቡነን ፡ ርዳታ ፡ መጠየቃቸው ፤ የአቡነ ፡
ውሳኔ ፤ ሁሉም ፡ የአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጠላቶች ፡ እምባውን ፡ ለመ
ያዝ ፡ መሞከራቸውና ፡ በሚስተር ፡ ራሳም ፡ ምክር ፡ ሁሉም ፡ መስ
ማማታቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፲፭ ።

የአቡነ ፡ ሰላማ ፡ ሞትና ፡ አጭር ፡ የሕይወት ፡ ታሪክ ፤ አፄ ፡
ቴዎድሮስ ፡ በአቡነ ፡ ላይ ፡ የነበራቸው ፡ ጥላቻ ፤ የአቡነ ፡ መቅደላ ፡
መታሠር ፤ የምኒልክ ፡ ብዙ ፡ ሠራዊት ፡ አስከትለው ፡ ወደ ፡ ጋላው ፡
አገር ፡ መግባትና ፡ ዓላማቸው ፤ ከሚስተር ፡ ራሳም ፡ የተላከላቸው ፡
ምክር ፤ መቅደላን ፡ ስለመክበባቸውና ፡ ስላሰሙት ፡ ተኩስ ፤ በዚህ ፡
ጊዜ ፡ ንግሥቲቱ ፡ ያሳየችው ፡ ሁኔታ ፤ የእምባው ፡ አዛዥ ፡ የወሰ
ደው ፡ እርምጃ ፤ ሁኔታችን ፡ ስለመሻሻሉ ፤ ጢሱ ፡ ለምኒልክ ፡ የሰ
ጣቸው ፡ ስሜት ፡ ኅዘናችን ፡ ወደ ፡ ደስታ ፡ ስለመለወጡና ፡ የእንግ
ሊዝ ፡ ጦር ፡ ሠራዊት ፡ በአበሻ ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ መውረዱን ፡ ወሬ ፡
ስለመስማታችን ።

ምዕራፍ ፡ ፲፮ ።

እኛ ፡ መቅደላ ፡ በቆየንበት ፡ ጊዜ ፡ የአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እንቅስ
ቃሌ ፡ በቤገምድር ፡ ላይ ፡ የተወሰደው ፡ እርምጃ ፤ በመንግሥቱ ፡
ላይ ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ ስለማመጣቸው ፡ የጉንደር ፡ መወረር ፡ የቤተ ፡
ክርስቲያኖች ፡ መዘረፍና ፡ መቃጠል ፤ ጠላቶቻቸው ፡ እያየሉ ፡
መሔዳቸው ።

የሚስተር ፡ ፍላጅ ፡ ከእንግሊዝ ፡ እገር ፡ መመለስ ፤ ከንግሥ
ቲቱ ፡ የተላከውን ፡ ደብዳቤና ፡ መልእክት ፡ ማስረከቡ ፤ በሰጠታ ፡
ስም ፡ ለእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የተላከው ፡ ቴሌስኮፕ ፡ ያመጣው ፡ ጣጣ ፤
ንብረታችን ፡ በደንብ ፡ ስለመጠበቁ ፤ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አሳባቸውን ፡
ሳይለውጡ ፡ ወደፊት ፡ ስለመግፋታቸው ፤ ራስ ፡ ዕድሉና ፡
ዘለለው ፡ ስለመከዳታቸው ፤ ልጅ ፡ አብተውና ፡ ባላገና ፡ ወደ ፡ በለሳ ፡
እንዳይገቡ ፡ ስለማድረጋቸው ፤ መትረህ ፡ ወደ ፡ ተባለ ፡ ሥፍራ ፡
ያደረጉት ፡ ዘመቻ ፤ በዚህ ፡ ቦታ ፡ የፈጸሟቸው ፡ ሥራዎች ፡ ትልቁ ፡
ሲባስትፖል ፡ ተሠርቶ ፡ ማለቁ ፤ ራብና ፡ በሽታ ፡ አስገድዷቸው ፡
ሠፈር ፡ ስለመለወጣቸው ፤ ወደመቅደላ ፡ ሲጓዙ ፡ የገጠማቸው ፡
ችግርና ፡ ደላንታ ፡ መድረሳቸው ።

ምዕራፍ : ፲፰ ።

እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በመቅደላ ፡ ዙሪያ ፤ የእኛ ፡ ሰሜት ፡ ለደላ
ንታ ፡ ሕዝብ ፤ የምሕረት ፡ አዋጅ ፡ መነገሩ ፤ መቅደላ ፡ የነበረው ፡
ሠራዊት ፡ ከእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋር ፡ መቀላቀል ፤ ሚስት ፡ ሮዜንታ
ልና ፡ ሌሎችም ፡ አውሮጳውያኖች ፡ ወደ ፡ አምባው ፡ መላካቸው ፤
እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ስለመጣው ፡ የእንግሊዝ ፡ ወታደር ፡ ከሚስተር ፡
ፍላጅና ፡ ከሚስተር ፡ ዋልድ ፡ ሚየር ፡ ጋር ፡ ያደረጉት ፡ ንግግር ፤
ሰር ፡ ሮቨርት ፡ ኖፒየር ፡ ለእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የጻፈው ፡ ደብዳቤ ፡
ለእኛ ፡ መድረስ ፤ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ደላንታን ፡ መውረራቸው ፡ ሚስ
ተር ፡ ዋልድሚየርን ፡ ማዋረዳቸው ፤ በሽሎ ፡ መድረስ ፤ በእኔ ፡
ቴዎድሮስና ፡ በሚስተር ፡ ራሳም ፡ መካከል ፡ የነበረው ፡ መጻጻፍና ፡
ግንኙነት ፤ የሚስተር ፡ ራሳም ፡ ሰንሰለት ፡ መፈታት ፤ የእኔ ፡
ቴዎድሮስ ፡ ሰላምጌ ፡ መድረስ ፤ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከቀሳውስት ፡
ጋር ፡ ያደረጉት ፡ ጠብ ፤ ለመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ የእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡
ወደ ፡ አምባው ፡ መምጣት ፤ የሁለቱ ፡ መኮንኖች ፡ ፍርድ ፤ በአም
ባው ፡ ላይ ፡ በነበረው ፡ ሠራዊት ፡ ላይ ፡ ሌላ ፡ አዛዥ ፡ መሾም ።

በአዲሱ ፡ የአምባው ፡ አዛዥ ፡ ራስ ፤ እንደበግ ፡ ተቆጥረን ፡
በእንድ ፡ ጎጆ ፡ እንድንተኛ ፡ ስለመወሰኑ ፤ የእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ለሁ
ለተኛ ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ አምባው ፡ መምጣት ፤ ሚስተር ፡ ራሳምን ፡ ስለ
ማስጠራታቸው ፤ የፕሬደክስና ፡ የእኔ ፡ ሰንሰለት ፡ እንዲፈታ ፡ መታ
ዘዙ ፤ የአፈታቱ ፡ ሁኔታ ፤ ጃንሆይ ፡ ሲቀበሉን ፤ ሰላምጌ ፡ ያለውን ፡
ሲባስቶፖል ፡ የተባለውን ፡ መድፍ ፡ እንድናይ ፡ መላካችን ፤ ከግር
ማዊነታቸው ፡ ጋር ፡ ያደረግነው ፡ ንግግር ፤ የሌሎቹም ፡ አውሮጳው
ያን ፡ እሥረኞች ፡ ሰንሰለት ፡ መፈታት ፤ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የራሳቸ
ውን ፡ ንብረት ፡ ለመዝረፍ ፡ አለመቻላቸው ።

ምዕራፍ : ፳ ።

እሥረኞች ፡ ሁሉ ፡ ከአምባው ፡ ወደ ፡ ሰላምጌ ፡ መሔድ ፤ እኔ
ቴዎድሮስ ፡ ያደረጉልን ፡ አቀባበል ፤ ወታደሮቻቸውን ፡ አነቃቅ
ተው ፡ ጥቂቶቹን ፡ እሥረኞች ፡ መልቀቃቸው ፤ የእንግሊዝ ፡ ወታ
ደር ፡ ወደፊት ፡ መግፋቱን ፡ እንደገለጹልን ፤ እልቂቱ ፤ እንደገና ፡
ወደ ፡ መቅደላ ፡ መላካችን ፤ የፋህላ ፡ ጦርነት ፡ ያስከተለው ፡ ሁኔታ ፤
ሚስተር ፡ ፕሬደክስና ፡ ፍላጅ ፡ በእርቅ ፡ ለመጨረስ ፡ ለመነጋገር ፡
መላካቸው ፤ መለቀቃችንና ፡ ከሞት ፡ አፋፍ ፡ ማምለጣችን ፤ ወደ ፡
እንግሊዝ ፡ የጦር ፡ ሠፈር ፡ በደሃና ፡ መድረሳችን ።

መደምደሚያ ፤

መ ቅ ድ ም ።

ታሪክ ፡ የሌለው ፡ ሕዝብ ፡ ታሪካዊ ፡ ሥራ ፡ ለመሥራት ፡ አይጓጓም ። ነፃነትም ፡ የማያውቅ ፡ ሕዝብ ፡ ነፃነቱን ፡ ለማግኘት ፡ አይደክምም ። ኢትዮጵያ ፡ አስደናቂ ፡ የሆነ ፡ የረጅም ፡ ዘመን ፡ ታሪክ ፡ ያላት ፡ ነፃ ፡ አገር ፡ ስለሆነች ፡ ልጆቿ ፡ ታሪኳን ፡ ዐውቀው ፡ የነፃነቷን ፡ ጉልላት ፡ ጠብቀው ፡ እንዲኖሩ ፡ ግዴታቸው ፡ ነው ። አንድ ፡ ወጣት ፡ የአገሩን ፡ ታሪክ ፡ ሳያውቅና ፡ ሳያጠናቅቅ ፡ የአውሮጳንና ፡ የአሜሪካንን ፡ ታሪክ ፡ ለማሳመር ፡ ቢሞክር ፡ « በቅሎ ፡ አባትህ ፡ ማነው ? ቢሉት ፡ ፈረስ ፡ አገጡ ፡ ነው » ፡ ይላል ፡ እንደሚባለው ፡ የሚያሳፍር ፡ ይሆናል ።

ከመቶ ፡ ዓመት ፡ በፊት ፡ ዶክተር ፡ ሄንሪ ፡ ብላንክ ፡ የተባለው ፡ እንግሊዝኛ ፡ ከሚስተር ፡ ራሳም ፡ ጋር ፡ መቅደላ ፡ አዜ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አስረዋቸው ፡ የነበሩትን ፡ የእንግሊዝን ፡ ቆንስል ፡ ካሚሮንንና ፡ ተክታዮቹን ፡ ለማስፈታት ፡ ከእንግሊዝ ፡ ንግሥት ፡ ለአዜ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የተጻፈ ፡ ደብዳቤ ፡ ይዘው ፡ እንደመጡ ፡ አዜ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በክብር ፡ ተቀብለው ፡ የታሠሩትንም ፡ ሰዎች ፡ ከፈቱ ፡ በኋላ ፤ በአንድ ፡ አጋጣሚ ፡ ምክንያት ፡ ሁሉንም ፡ እንደገና ፡ አሥረው ፡ ወደ ፡ መቅደላ ፡ ሰደዋቸው ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ያህል ፡ በእግረ ፡ መቅ ፡ ታሥረው ፡ ከቆዩት ፡ ሰዎች ፡ አንዱ ፡ ስለነበረ ፤ ስለእሥራታቸው ፡ ዘመን ፤ ስለአዜ ፡ ቴዎድሮስና ፡ ስለአበሻ ፡ ሕዝብ «የእሥራት ፡ ዘመን ፡ በአበሻ ፡ አገር ፡ » በሚል ፡ ርእስ ፡ የጻፈውን ፡ የዓይን ፡ ምስክርነት ፡ የያዘ ፡ መጽሐፍ ፡ ወዳጄ ፡ አቶ ፡ ብርሃኑ ፡ ዲንቃ ፡ ሰጥቶኝ ፡ ሳነበው ፡ በውስጡ ፡ በተገለጡት ፡ ነገሮቹ ፡ ከፍተኛ ፡ አድናቆት ፡ ስለተሰማኝ ፤ ይህ ፡ መጽሐፍ ፡ ከመቶ ፡ ዓመት ፡ በፊት ፡ የታተመ ፡ በመሆኑ ፡ እንግሊዝኛ ፡ ለሚያነቡም ፡ ቢሆን ፡ እንደ ፡ ልብ ፡ አለመገኘቱን ፡ በመረዳት ፡ ወደ ፡ አማርኛ ፡ ብተረገሙት ፡ ብዙ ፡ የታሪክ ፡ አፍቃሪዎችን ፡ ፍላጎት ፡ ያረካል ፡ ብዬ ፡ ስለአመንኩበት ፡ ተረጎምኩት ።

መጽሐፉን ፡ ጠንቅቆ ፡ ለሚያነበው ፤ አዜ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በዘመነ ፡ መንግሥታቸው ፡ ኢትዮጵያን ፡ ወደ ፡ ሥልጣኔ ፡ ጉዳና ፡ ለማ

ገባት፡ የአልሞከሩት፡ መልካም፡ የመሻሻል፡ ሥራና፡ ውጥን፡ እንዳልነበረ፡ ያለ፡ ጥርጥር፡ ሊረዳው፡ ይችላል።

ለምሳሌ፡ ያህል፡ የአገራቸው፡ ወይም፡ የራሳቸው፡ ከብር፡ ከሚነካ፡ መሞትን፡ የሚመርጡት፡ የጀግኖች፡ ጀግና፡ ቴዎድሮስ፡ ሕዝባቸውን፡ ኪነ፡ ጥበባት፡ የሚያስተምሩላቸው፡ አውሮጳውያን፡ ቀጥቃጮችን፡ ለማግኘት፡ ሲሉ፡ ለራሳቸው፡ በጸፉት፡ ደብዳቤ፡ የሰሎሞንና፡ የኪራምን፡ ታሪክ፡ ጠቅሰው፡ «ሚስተር፡ ፍላድና፡ የተላኩት፡ ብረት፡ ሠራተኞች፡ በመተማ፡ በኩል፡ እንዲመጡ፡ የታላቋን፡ ንግሥት፡ የመኳንንቱቿንና፡ የሕዝቧን፡ ወዳጅነት፡ ከመጠየቅ፡ በስተቀር፡ ሌላ፡ መንገድ፡ የለኝም»፡ እያሉ፡ ውርደት፡ የማይወደውን፡ ሰውነታቸውን፡ ቀጥቃጭ፡ (የኪነ፡ ጥበባት፡ ጠቢብ)፡ እንዲሆን፡ ለሚጓጉለት፡ ሕዝባቸው፡ ጥቅም፡ ሲሉ፡ መንገዳቸውን፡ ለውጠው፡ ይታያሉ። ኃይሉ፡ ቴዎድሮስ፡ የመጀመሪያዎቹን፡ የኢትዮጵያን፡ መድፍና፡ አዳፍኔ፡ ከኢትዮጵያ፡ አፈር፡ ለኢትዮጵያ፡ ዕድገትና፡ ልማት፡ የመጀመሪያው፡ የኪነ፡ ጥበባት፡ አንቀሳቃሽና፡ መሥራች፡ ሆኑ። ይልቁንም፡ ራሳቸው፡ የመርከብ፡ ሞተር፡ ፈልሰፈው፡ (ፈጥረው)፡ የኪነ፡ ጥበባት፡ ፍልስፍና፡ አባት፡ ሆኑ። ከመቶ፡ ዓመታት፡ በፊት፡ ይህ፡ መሠራቱና፡ መፈልሰፉ፡ በጥሞናና፡ በተመስጦ፡ አውታር፡ ሲታሰብ፡ አእምሮ፡ በሰፊ፡ አድናቆት፡ ይመላል። የሥራ፡ ወኔንም፡ ይቀስቅሳል። እያንዳንዳችን፡ ለውድ፡ እናት፡ አገራችን፡ ልንሠራላት፡ የሚገባትን፡ ድርሻ፡ ከማበርከት፡ እንዳንቆጠብ፡ ፍጹም፡ አብነትና፡ ዕውቀት፡ ድንቅ፡ እርአያ፡ ይሆናል።

እውነት፡ ነው፡ ስለ፡ ታላቁ፡ ቴዎድሮስ፡ የጦር፡ ስልትና፡ ዘዴ፡ ድፍረት፡ ጀግንነት፡ የአገራቸውን፡ አንድነትና፡ ኅብረት፡ ስለ፡ መገንባታቸው፡ ለአገራቸው፡ ዕድገት፡ ስለነበራቸው፡ የዓላማቅንነት፡ ስለ፡ ኪነ፡ ጥበባት፡ ወዳድነታቸውና፡ የኪነ፡ ጥበባት፡ ፍልስፍናቸው፡ ስለ፡ ሥነ፡ ጽሑፍ፡ ምርመራቸው፡ ጥልቀትና፡ ርቀት፡ ስለ፡ ፍርዳቸው፡ አስደናቂነት፡ ገና፡ ብዙ፡ በትንተናና፡ በዝርዝር፡ እንደሚጻፍ፡ አይጠረጠርም።

የመጀመሪያው፡ እትም፡ እንዳወጣ፡ እንዳንድ፡ አንባቢዎች፡ «የአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ጨካኝ፡ ማለት፡ አስፈላጊ፡ ኑሯልን?» የሚል፡ ጥያቄ፡ ሠንዝረዋል።

አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የነገሡበት፡ ዘመን፡ ኢትዮጵያ፡ ተከፋፍላ፡ ለመሳፍንት፡ ገዢዎችና፡ ለተከታዮቻቸው፡ መተዳደሪያ፡ ሁኔታ፡ የጥንት፡ ታሪክ፡ በተዛባበት፡ ዘመን፡ በመሆኑ፡ የጉበጠን፡ ቤት፡ ለማቃናት፡ ማፍረስም፡ እንደሚያስፈልግ፡ ሁሉ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ኢትዮጵያን፡ ከነዚህ፡ መሳፍንት፡ ገዢዎች፡ እጅ፡ አውጥተው፡ አንድነቷን፡ ለመመሥረት፡ ነፃነቷን፡ ለመጠበቅ፡ በኃይል፡ መጠቀም፡ ግድ፡ ሆነባቸው። በኃይል፡ ባይጠቀሙ፡ ኑሮማ፡ ከነበሩት፡ መሳፍንት፡ ገዢዎች፡ የሚለዩበት፡ እንዳችም፡ ነገር፡ ባልተገኘም፡ ነበር።

አንድ፡ ወላጅ፡ የታመመ፡ ልጁን፡ መድኃኒት፡ እንዲወስድ፡ ያስገደደው፡ ወይም፡ በአገራችን፡ እንደሚደረገው፡ እየገረፈ፡ ቢያስጠጣው፡ ጨካኝ፡ ሊያሰኘው፡ ይችላልን? እርግጥ፡ ነው፡ ሲገርፈው፡ ጨካኝበታል፤ ነገር፡ ግን፡ የጨካኝበትን፡ ምክንያት፡ ስንመለከተው፡ ለደኅንነቱ፡ አስቦ፡ በሕመሙ፡ ከሚደርስበት፡ ከባድ፡ ጉዳት፡ ለመዳንና፡ ለመከላከል፡ ስለሆነ፡ ድርጊቱ፡ ጨካኝ፡ ሊያሰኘው፡ አይችልም። በሌላ፡ በኩል፡ ደግሞ፡ አንድ አባት፡ ያለምክንያት፡ ልጁን፡ ጧት፡ ማታ፡ የመደብደብ፡ ዓመል፡ ቢኖረው፡ በትክክል፡ ጨካኝ፡ ያሰኘዋል።

አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሲነሱ፡ የመጀመሪያው፡ ዓላማቸው፡ ኢትዮጵያን፡ እንደጥንቱ፡ አንድ፡ አድርገው፡ ነፃነቷን፡ ለመንጠቅ፡ ከየአቅጣጫው፡ ከመጣው፡ ጠላት፡ ለመጠበቅ፡ እንደነበረ፡ ታሪክ፡ ይነግረናል። ከ፪፡ ዓመት፡ በላይ፡ ተከፋፍላ፡ የቆየችውን፡ ኢትዮጵያን፡ እንደገና፡ ለመሰብሰብ፡ የመሠረቷን፡ አቋም፡ ለማጠንከር፡ የገጠማቸው፡ ችግር፡ ቀላል፡ አልነበረም። መሳፍንት፡ ገዢዎችም፡ ኢትዮጵያን፡ አንድ፡ አድርገው፡ ለመግዛት፡ ሳይመኙ፡ እንዳልቀሩ፡ መገመት፡ አያዳግትም። ዳሩ፡ ግን፡ ሌሎችን፡ ደምስሶ፡ አገሪቱን፡ አጠቃሎ፡ ለመግዛት፡ መመኘት፡ ብቻ፡ ስለማይበቃ፡ ከብዙ፡ የጦር፡ ግንባር፡ መዋል፡ የጦር፡ ዘዴና፡ ስልት፡ ማወቅና፡ መንፈስ፡ ጽኑ፡ ሆኖ፡ መገኘት፡ ያስፈልጋል። ለዚህ፡ ተግባር፡ እግ

ዚእብሐር፡ የመረጠው፡ ከቴዎድሮስ፡ በስተቀር፡ ሌላ፡ ወንድ፡ አልነበረም። እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ ዓላማቸውን፡ ከግቡ፡ ለማድረስ፡ መላፍንት፡ ገዥዎችን፡ ከየአሉበት፡ በጦር፡ ኃይል፡ መደምሰስ፡ ግዴታቸው፡ ስለነበረ፡ የፈጸሟቸውን፡ ቅጣቶች፡ ከመቶ ዓመት በኋላ፡ ስንገምት፡ እሁን ባለንበት፡ ጊዜ፡ ሳይሆን፡ በዚያን፡ ጊዜ፡ እስፈላጊ፡ እንደነበረ፡ መረዳት፡ ይኖርብናል። ምርጫው፡ ኢትዮጵያ፡ እንደተለያየች፡ መቅረት፡ ወይም፡ ቴዎድሮስን፡ የመሰሉ፡ ለጊዜው፡ ተስማሚ፡ የነበሩ፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ማግኘት፡ ነበር። እግዚአብሔር፡ ቸር፡ ነው፡ ቴዎድሮስን፡ አሥነሥቶ፡ ጥቂቶቹ፡ አባቶቻችን፡ መሥዋዕት፡ ሆነው፡ የኢትዮጵያን፡ እንድንትና፡ ነፃነት፡ ለመረከብ፡ ችለናል።

በቴዎድሮስ፡ ዘመን፡ ስብከትና፡ ለሰላሳነት፡ የኃይልን፡ ያህልፍሬ፡ የማይሰጡ፡ ስለነበሩ፡ ቴዎድሮስ፡ በትክክለኛው፡ መንገድ፡ በኃይል፡ ተጠቅመዋል። በጊዜው፡ ቅጣቱን፡ ለተቀበሉ፡ አባቶቻችን፡ ከባድ፡ እንደነበረ፡ ባንዘነጋውም፡ የእነርሱ፡ መሥዋዕትነትም፡ የሚረሳ፡ አይደለም።

የእግሮቹ፡ ዛቢያዎች፡ እስኪመነምኑ፡ በሰንሰለት፡ ታሥሮ፡ የተሠቃየው፡ እንግሊዛዊው፡ ደራሲ፡ በጸፈውና፡ በተተረጎመው፡ በዚህ፡ መጽሐፍ፡ እንደሚታየው፡ የቴዎድሮስን፡ ዓላማ፡ በማፍረስ፡ የመሳፍንትነት፡ መብታቸውን፡ ለመጠበቅ፡ በየጠቅላይ፡ ግዛቱ፡ የተነሡትን፡ የዓላማቸው፡ ተቃራኒ፡ የሆኑትን፡ ያለምሕረት፡ ቀጥተዋቸዋል። ነገር፡ ግን፡ በ፩፻፶፫፡ የሚገመተው፡ ታላቁ፡ ሠራዊታቸው፡ ተበትኖ፡ አሥር፡ ሺህ፡ የማይሞሉ፡ ወታደሮች፡ ይዘው፡ በመሣሪያው፡ በወታደሩ፡ ብዛትና፡ በጦር፡ ስልቱ፡ የሚበልጣቸውን፡ የእንግሊዝን፡ ጦር፡ መቅደላ፡ አፋፍ፡ ላይ፡ ገጥመው፡ ጦራቸው፡ በቃፊሩ፡ ብቻ፡ ድል፡ መመታቱን፡ ሲረዱ፡ የኢትዮጵያን፡ የዘውድ፡ ክብር፡ ለመጠበቅ፡ ሲሉ፡ ራሳቸውን፡ ለመግደል፡ ከወሰኑ፡ ከጥቂት፡ ሰዓቶች፡ በኋላ፡ ለዚህ፡ መከራ፡ ምክንያት፡ የሆኑትን፡ እንግሊዛውያን፡ እሥረኞች፡ ፈትተው፡ በሰላም፡ ወደ፡ እንግሊዝ፡ ጦር፡ ሠፈር፡ እንዲሔዱ፡ ሲያዙ፡ በዙሪያቸው፡ የነበሩ፡ አማካሪዎቻቸው፡ እሥረኞቹን፡ በመግደል፡ እንዲቀበሉ፡ ሲገቡትታቸው፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ ሲናገሩ፡

« ባለፈው፡ ሁለት፡ ቀን፡ ውስጥ፡ የፈጀሁት፡ ሰው፡ አይበቃምን ? እነዚህን፡ ነጮች፡ እንድንደልና፡ አበሻን፡ በደም፡ እንዳጥባት፡ ነውን፡ የምትፈልገው ? » ብለው፡ ለአንደኛው፡ አማካሪ፡ የሰጡትን፡ መልስ፡ የሚያይ፡ ሁሉ፡ ቴዎድሮስ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ያደረጉት፡ ሁሉ፡ ፍርድ፡ ለመፈጸምና፡ ዓላማቸውን፡ ከግቡ፡ ለማድረስ፡ እንደሚረዳቸው፡ በማሰብ፡ እንጂ፡ ከጩካኝነት፡ ተግባር፡ ያልመነጨ፡ ለመሆኑ፡ በቂ፡ ምስክር፡ ሊሆን፡ ስለሚችል፡ ከመቶ፡ ዓመት፡ በኋላ፡ የደረሰ፡ አንባቢ፡ የዛሬዋን፡ ኢትዮጵያን፡ ሕዝቧንና፡ ሥልጣኔዋን፡ በመመልከት፡ ድርጊቱን፡ በጩካኝነት፡ መልክ፡ ሳይገምት፡ እርሳቸው፡ በነበሩበት፡ ሁኔታ፡ እየገባ፡ ማመዛዘን፡ ይኖርበታል።

አስደናቂውን፡ ታሪካቸውን፡ ለመረዳትና፡ ወደ፡ ጥልቅ፡ ምር፡ ለማምራት፡ ይህን፡ መጽሐፍ፡ እናንብብ። ዶክተር፡ ሔንሪ፡ ብላንክ፡ በእዚ፡ ቴዎድሮስ፡ እሥራት፡ የተሠቃየ፡ የውጭ፡ ዜጋ፡ ስለሆነ፡ በጠላትነት፡ ዓይን፡ በአድልዎ፡ ጽፎት፡ ይሆናል፡ የሚል፡ ቢኖር፡ የዓይን፡ ምስክር፡ እንደመሆኑ፡ በየጊዜው፡ እየተከታተለ፡ የአዘጋጀው፡ ነውና፡ አተኩሮ፡ ለተመለከተ፡ ተመራማሪ፡ መጽሐፉ፡ የአዘለውን፡ መንፈስ፡ እውነቱን፡ ከሐሰቱ፡ ስንዴውን፡ ከእንክርዳዱ፡ ወርቁን፡ ከጠጠሩ፡ እንብቦ፡ በማመዛዘን፡ ሊረዳው፡ ይችላል።

ዳኘው ወልደ፡ ሥላሴ ፤

ልጅ : ካሣ : በኋላ : እዚ : ቴዎድሮስ : የተባሉት : በ፲፰፻፲፩ :
 ዓ. ም. ባላባት : ከሆኑ : ሰው : ተወለዱ ። የተወደዱት : አጎታቸው :
 ደጃዝማች : ከንፋ : ለብዙ : ዘመናት : ደንቢያን ፤ ቋራንና ጭልጋን :
 ገዝተዋል ። ልጅ : ካሣ ፤ አጎታቸው : እንደሞቱ : የራስ : ዓሊ :
 እናት : ወይዘሮ : መነን : የቋራ : ገዥ : አድርገው : ሾሟቸው ። ነገር :
 ግን : የልጅ : ካሣ : ምኞት : በጣም : ከፍ : ያለ : ስለነበረ : በዚህ :
 ሹመት : ሳይደሰቱ : በመቅረታቸው : ሸፍተው : ደንቢያን : በጉል
 በታቸው : ስለያዙ : እያሌ : የጦር : አለቆች : እየተፈራረቁ : እንዲይ
 ዟቸው : ዘምተው : ስለነበረ : ልጅ : ካሣ : በእነዚህ : የጦር : አለ
 ቆች : ድል : ሳይሆኑና : ድልም : ሳያደርጉ : ቀሩ ። ኋላ : ግን : በክ
 ብር : እንደሚቀበሏቸውና : እንደሚይዟቸው : ቃል : ስለገቡላቸው :
 ወደ : ራስ : ዓሊ : ሠፈር : በፈቃዳቸው : ተመለሱ ። ርኅሩኅና : ደካማ :
 የሆኑት : ገዥ : ራስ : ዓሊ : ጀግናውን : ካሣን : ወገናቸው : ለማድ
 ረግ : አስበው : ተዋበች : የተባለችውን : ውብ : ልጃቸውን : ዳሩላ
 ቸው ። ልጅ : ካሣ : ወደ : ቋራ : ተመልሰው : በታማኝነት : ሲያገለ
 ግሉ : ቆዩ ። ብዙ : ጊዜ : ቆላ : ወደሆነችው : አገር : እየዘመቱና :
 እየወረሩ : የዓረቦችን : ጎጆዎች : በእሳት : እያቃጠሉና : ሕዝቡ
 ንም : በጎራዴ : እየጨፈጨፉ : በድል : አድራጊነት : ብዙ : ከብ
 ትና : ምርኮኞች : እየያዙ : ይመላለሱ : ነበር ።

ልጅ : ካሣ : አዘውትረው : ባሳዩት : ጀግንነት ፤ ቁጥብ : በሆ
 ነው : የኑሮ : ልማዳቸውና : በቅንነት : ላገለገሉት : ወታደሮቻቸው :
 ባሳዩት : ትክክለኛ : የሆነ : የወዳጅነት : ስሜት : ዝናቸው : እየተስ
 ፋፋ : በመሔዱ : ቀሩታቸው : የበዛ : ሽፍቶች : ይከተሏቸው :
 ጀመር ። የነበራቸውን ሰፊ : ምኞት : ለማርካት : ሲሉ : በየጊዜው :
 እየተመላለሱ : ደጋግመው : ይወሩት : በነበረው : ለምለም : በሆ
 ነው : ቆላ : አገር : ላይ : የበላይነቱን : በማግኘት : የግል : ግዛታቸ
 ውን ፤ ለማቋቋም : አሰቡ ። ልጅ : ካሣ : የተማሩት : በቤተክርስቲያን :
 የሃይማኖት : ትምህርት : ቢሆንም : አስደናቂ : የሆነውን : የአበሻ :

ንም፡ ታሪክ፡ ጠንቅቀው፡ እጥንተዋል። በሕፃንነታቸው፡ ወራት፡
ያገኙት፡ ትምህርት፡ የወደፊት፡ ዕድላቸውን፡ ለመወሰን፡ የረዳ
ቸው፡ ሲሆን፡ ስለሃይማኖትም፡ የመከራከር፡ ጠባይ፡ ስለነበራቸው
ክርስትናን፡ ለማጠንከርና፡ የወደፊት፡ ዓላማቸው፡ የጥንታዊውን፡
የእባኛን፡ እገር፡ ግዛት፡ እንደገና፡ ለማስፋፋት፡ ቆረጡ። በዚህ፡
ምኞታቸውና፡ ገታራ፡ በሆነ፡ የክርስቲያንነት፡ እምነታቸው፡ እየ
ተገፋፉ፡ ፲፮፻፲፯፡ ጦር፡ እየመሩ፡ ወደ፡ ገዳሪ፡ በመዝመታቸው፤
የተጣራ፡ ነፍጥ፡ የያዙና፡ የተማሩ፡ ጥቂት፡ ወታደሮች፡ እጅግ፡
ቀጥረው፡ የበዛውንና፡ ወታደራዊ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ የሌለውን፡ የጦር፡
ሠራዊት፡ ለማቸነፍ፡ እንደሚቻል፡ ለመረዳት፡ ቻሉ። ገዳሪ፡
አጠገብ፡ ደርሰው፡ ጠላቶቻቸው፡ ከሆኑት፡ ቀጥረው፡ በጣም፡
ካነሰው፡ የቱርክ፡ እግረኛ፡ ወታደሮች፡ ጋር፡ ገጥመው፡ ሊቋቋሟ
ቸው፡ ላይችሉ፡ በመቅረታቸው፡ በሕይወታቸው፡ ለመጀመሪያ፡
ጊዜ፡ ድል፡ በመሆናቸው፡ ከልባቸው፡ እዝነው፡ ይህንን፡ የዘወትር
ምኞታቸውንና፡ ዓላማቸው፡ የነበረውን፡ ሐሳብ፡ ማቋረጥ፡ ግድ፡
ሆነባቸው።

ከዚህ፡ ጦርነት፡ በኋላ፡ ግዛታቸው፡ ወደሆነው፡ እገር፡ በመ
መለስ፡ ፈንታ፡ በዚህ፡ ጦርነት፡ ጊዜ፡ በብርቱ፡ ቆስለው፡ ስለነ
በረ፡ ደንቢያ፡ ከተባለው፡ እገር፡ ጠረፍ፡ ላይ፡ ቁስላቸው፡ እስኪያ
ገግም፡ ድረስ፡ እንዲቆዩ፡ ስለተገደዱ፡ ሁኔታቸውን፡ አማታቸው፡
እንዲያውቁት፡ መልእክት፡ ልከው፡ ለማገገሚያ፡ የሚሆን፡ ፍሪዳ፡
እንዲላክላቸው፡ ጠየቁ። አማቲቱ፡ ወይዘሮ፡ መነን፡ በልጅ፡ ካሳ፡
ላይ፡ ጽኑ፡ የሆነ፡ ጥላቻ፡ ስለነበረባቸው፡ ይኸንኑ፡ ለመበቀል፡
የካሳን፡ ከብር፡ በተጨማሪ፡ ለማዋረድ፡ ይህ፡ መልካም፡ አጋጣሚ፡
ጊዜ፡ በመሆኑ፡ ፍሪዳ፡ በመላክ፡ ፈንታ፡ አንድ፡ ብልት፡ ሥጋ፡
ስድብ፡ ከተመላው፡ መልእክት፡ ጋር፡ ላኩላቸው። መንፈስ፡ ጽኑ፡
የሆነችውና፡ የምትወዳቸው፡ ሚስታቸው፡ ቆስሎ፡ ከተኛው፡ ጀግና፡
ባለቤቷ፡ አጠገብ፡ ያልተለየች፡ ስለሆነ፡ ይህን፡ አሰቃቂ፡ የንግሥ
ቲቱን፡ ንግግር፡ በሰማች፡ ጊዜ፡ ትኩስ፡ የሆነው፡ የጋለ፡ ደሚ፡
ሲፈላ፡ ከራት፡ በተመላው፡ አነጋገር፡ ከመቀመጫዋ፡ ተነሥታ፡
እየተንቆራጠጠች፡ «ደፋሮችን፡ እወዳቸዋለሁ፡ ፈሪዎችን፡ ግን፡
እንቃቸዋለሁ» ብላ፡ ከዚህ፡ ሁሉ፡ ውርደት፡ በኋላ፡ በደሉን፡

በደም፡ የማይበቀሉ፡ ቢሆኑ፡ ከገባቸው፡ አብረው፡ ለመገኘት፡
እንደማትችሉ፡ ስትገልጽላቸው፡ ጥቃት፡ የማይወደውን፡ የካሳን፡
ልብ፡ የመበቀል፡ ሐሳብ፡ ጠነሰሰችበት። ወዲያው፡ ቁስላቸው፡
እያገገመ፡ ሲሔድ፡ ወደ፡ ቋራ፡ ተመልሰው፡ ነፃነታቸውን፡ በግ
ልጽ፡ አወጁ።

ለሁለተኛ፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ዓሊ፡ ወደ፡ ሠፈራቸው፡ እንዲመጡ፡
አስጠሯቸው፡ ነገር፡ ግን፡ በጸና፡ መንፈስ፡ ጥሪያቸውን፡ እንደማይ
ቀበሉ፡ አረጋገጡላቸው። ራስ፡ ዓሊ፡ እያከታተሉ፡ ብዙ፡ የጦር፡
አለቆች፡ ካሳን፡ እንዲይዙ፡ ላኩ። ጀግናው፡ ካሳ፡ እነዚህን፡ የቤተ፡
መንግሥት፡ ቁልምጦች፡ (መኳንንቶች)፡ አንድ፡ ባንድ፡ ስላጠፏ
ቸው፡ ድል፡ የሆነው፡ ሠራዊት፡ የካሳን፡ ዝናና፡ ስም፡ በአድናቆ
ትና፡ በሰጡት፡ ተስፋ፡ ተማርኮ፡ በሙሉ፡ ለካሳ፡ አሽከርነት፡ ገባ።
ካሳ፡ ከጠነከሩ፡ የበላይነቱን፡ ቦታ፡ ለማግኘት፡ ምንም፡ የሚያቆ
ማቸው፡ ነገር፡ አለመኖሩን፡ ሚስታቸው፡ ደጋግማ፡ ስትገፋፋቸው
የጥርጣሬ፡ መልክ፡ ስላሳይዋት፡ አሁንም፡ በዚህ፡ ሐሳብ፡ የማይ
ቀጥሉ፡ ከሆነ፡ አብራ፡ ለመኖር፡ እንደሚያዳግታት፡ በማስረዳት፡
ስላስፈራራቸው፡ ጉዟቸውን፡ ወደ፡ ገጠማቸው፡ ቀጥለው፡ ሁሉንም፡ ድል፡
መቱት። በ፲፰፻፵፰፡ ዓ፡ ም፡ ጁሴላ፡ ላይ፡ በተደረገው፡ ጦርነት፡
የራስ፡ ዓሊ፡ የመጨረሻ፡ ዕድል፡ ታወቀ። የራስ፡ ዓሊ፡ ወታደር፡
ለአጭር፡ ጊዜ፡ ከተዋጋ፡ በኋላ፡ በሠራዊቱ፡ ድንጋጤና፡ ሽብር፡
እንደገባበት፡ ራስ፡ ዓሊ፡ ተረድተው፡ ከ፳፻፪፡ ፈረሰኞች፡ ጋር፡
ሆነው፡ ሌላውን፡ ወታደራቸውን፡ ለድል፡ አድራጊው፡ ለካሳ፡ ሠራ
ዊት፡ እራት፡ አድርገው፡ ሸሹ። ከዚህም፡ በኋላ፡ ድል፡ በድል፡
መከታተል፡ ስለያዘ፡ ከጥቂት፡ ዓመታት፡ በኋላ፡ ከሸዋ፡ እስከ፡
መተማ፡ ከገጠማቸው፡ እስከ፡ በገብ፡ ድረስ፡ ሁሉም፡ ለአፄ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ በፍርሃትና፡ በታዛዢነት፡ ይገዛ፡ ጀመረ። በ፲፰፻፵፰፡ ዓ፡ ም፡
የደረሰጊን፡ ጦርነት፡ ድል፡ ከተገባና፡ በኋላ፡ ቴዎድሮስ፡ በሚ
ባል፡ ስም፡ ታወቀው፡ ነገሡ። ትግሪን፡ አስገብረው፡ ፲፪፻፹፱፡
ውቤ፡ የሚባሉትን፡ ኃይለኛ፡ ጠላታቸውን፡ አቸንፈው፡ የደረሰጊን
ድል፡ ከተገባና፡ ከአጭር፡ ጊዜ፡ በኋላ፡ አቸናፈ፡ የሆነው፡ የአፄ፡
ቴዎድሮስ፡ ሠራዊት፡ ፊቱን፡ ወደ፡ ወሎ፡ አዙሮ፡ የመቅደላ፡ ባለ
ቤትነቱን፡ አረጋገጠ። በጋሎች፡ ላይ ከፍ፡ ያለ፡ ዘረፋና፡ ጥፋት፡

ሰለደረሰባቸው ፡ አብዛኛው ፡ የወሎ ፡ ባላባቶች ፡ ወገኖቻቸውን ፡
ከድተው ፡ ከአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋር ፡ ተሰለፉ ። እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡
እንደዚህ ፡ ባለ ፡ ድል ፡ አድራጊነት ፡ በመራመድ ፡ ላይ ፡ ሳሉ ፡ ጀግ
ናና ፡ ተወዳጅ ፡ የሆነችውን ፡ ሚስታቸውን ፡ አጡ ። እጅግ ፡ በጣም ፡
ታማኝ ፡ የሆነች ፡ አማካሪያቸውና ፡ እንደ ፡ እርሳቸው ፡ ሰፊ ፡ ምኞ
ትና ፡ ዓላማ ፡ የነበራት ፡ ጓደኛቸው ፡ በመሆኗ ፡ በጣም ፡ ይወዷት ፡
ሰለነበረ ፡ በሕይወታቸው ፡ ሳሉ ፡ ትዝታዋ ፡ ምንጊዜም ፡ ከእእምሯ
ቸው ፡ ውስጥ ፡ እልጠፋም ፡ ነበር ። በ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. አንድ ፡
ቀጥቃጭ ፡ (ሠራተኛ) ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ከአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡
ፊት ፡ ቀርቦ ፡ ሚስቱ ፡ በጸና ፡ መታመሟን ፡ ገልጾ ፡ ለጥቂት ፡ ቀናት ፡
ለመሞት ፡ በምታጣጥር ፡ ባለቤቱ ፡ አጠገብ ፡ ለመቆየት ፡ እንዲፈቀ
ድለት ፡ ስለጠየቀ ፡ እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በዚህ ፡ አነጋገር ፡ ልባቸው ፡
ሰለተነካና ፡ የሚወዷትንም ፡ ባለቤታቸውን ፡ በማስታወስ ፡ ራሳቸ
ውን ፡ አቀርቅረው ፡ ማልቀስ ፡ ጀመሩ ።

የአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ በሦስት ፡ ሊከፈል ፡
ይችላል ።

፩ኛ/ ከልጅነታቸው፡እስከ፡መጀመሪያዋ ፡ ባለቤታቸው ፡ ሞት ፤
፪ኛ/ ራስ ፡ ዓሊ ፡ ከወደቁበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ሚስተር ፡ ቤል
የተባለው ፡ እንግሊዛዊ ፡ እስከሞተበት ፤

፫ኛ/ ከዚህ ፡ ጊዜ ጀምሮ ፡ እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ራሳቸው ፡ እስከ፡
ሞቱበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ ነው ። የመጀመሪያው ፡ ከፍል ፡ እንደተገለ
ጸው ፡ ባለብዙ ፡ ተስፋ ፡ ነበር ። ሁለተኛው ፡ ከፍል ፡ ከ፲፰፻፵፮ ፡
እስከ ፡ ፲፰፻፶፪ ፡ ዓ. ም. አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በዚህም ፡ ጊዜ ፡ ብዙ ፡
የሚመሰገን ፡ ጠባይ ፡ ነበራቸው ። በሦስተኛው ፡ ከፍል፡ጊዜ ፡ ውስጥ ፡
የፈጸሙት ፡ ሥራ ፡ ሁሉ ፡ ከፊተኛው ፡ ጋር ፡ ሲመዛዘን ፡ ሊመሰገን ፡
የማይችል ፡ ነው ። ከ፲፰፻፶፪ ፡ ዓ. ም. ፡ ፲፰፻፷ ፡ በነበራቸው ፡ ከፍል ፡
ውስጥ ፡ እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ቀስ ፡ በቀስ ፡ ትዕግሥታቸውን ፡ እየጨ
ረሱ፡ከጊዜውደጊዜ ፡ ሁኔታቸው ፡ እየተባባሰ ፡ ሄደ ። በመጨረሻ ፡
ጊዜ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ የጭካኔና ፡ አሰቃቂ ፡ ድርጊቶች ፡ የፈጸሙበት ፡
ዘመን ፡ ይሆናል ። በሁለተኛው ፡ ከፍል ፡ ዘመን ፡ የነበሩት ፡ ዋና ፡
ዋናዎቹ ፡ ጦርነቶች ፡ ከጎጃም ፡ ገዢ ፡ ከደጃዝማች ፡ ብሩ ፡ ጎሹ ፡
ከላይ ፡ እንደተገለጸው ፡ ከደጃዝማች ፡ ውቤና ፡ ከወሎ ፡ ጋሎች ፡ ጋር ፡

ነበር ። በዚህም ፡ ወራት ፡ ምሕረት ፡ ማድረግ ፡ ሲችሉ ፡ ብዙዎቹን ፡
የመሳፍንት ፡ ገዢዎች ፡ አገር ፡ ሰላም ፡ ከሆነ ፡ በኋላ ፡ እፈታችኋለሁ፡
የሚል ፡ ተስፋ ፡ እየሰጡ ፡ አሥረዋቸው ፡ ነበር ።

በ፲፰፻፶፪ ፡ ዓ. ም. ፡ እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የሥጋ ፡ ወንድማቸው ፡
በሆነው ፡ ጋረድ ፡ በተባለው ፡ በቆንሰል ፡ ፕላውድን ፡ ገዳይ ፡ ላይ ፡
ዘምተው ፡ ድል ፡ በማድረግ ፡ ሲበቀሉ ፡ በዚሁ ፡ ቀን ፡ ሚስተር ፡
ቤል ፡ የተባለው ፡ ወዳጃቸውና ፡ አማካሪያቸው ፡ የቴዎድሮስን ፡
ሕይወት ፡ ለማዳን ፡ መከታ ፡ ለመሆን ፡ ሲሞክር ፡ ስለሞተ ፡ በጣም ፡
አዘኑ ። በ፲፰፻፶፫ ዓ. ም. አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ሠራዊት ፡ እስ
ከትለው ፡ ሰሜን ፡ አበሻን ፡ ይዞ ፡ ኃይለኛ ፡ የሆነውን ፡ ጠላታቸውን ፡
አገው ፡ ንጉሤን ፡ ለመውጋት ፡ ዘምተው ፡ ከፍ ፡ ባለ ፡ ስልትና ፡ ዘዴ ፡
በቀላሉ ፡ ጠላታቸውን ፡ ለመደምሰስ ፡ በመቻላቸው ፡ በዚሁ ፡ ጦር ፡
ነት ፡ በተማረኩ ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ በፈጸሙት ፡ የጭካኔ ፡ ተግባር ፡ ማን
ነታቸውን ፡ ገልጸው ፡ እምነታቸውንም ፡ አጠራጣሪ ፡ አደረጉት ። የእ
ገው ፡ ንጉሤ ፡ እጅና ፡ እግር ፡ ተቆርጦ ፡ ወዲያውኑ ፡ ሊሞት ፡ ባለመ
ቻሉና ፡ ለጥቂት ፡ ቀናት ፡ በሥቃይ ፡ ስለቆየ ፡ ላንቃውን ፡ የሚያረጥ
ብበት ፡ ጠብታ ፡ ውኃ ፡ እየለመነ ፡ እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ባለመፍቀዳ
ቸው ፡ በውኃ ፡ ጥም ፡ እንደተቃጠለ ፡ ሞተ ። የአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጨካ
ኝነት ፡ ከዚህ ፡ ላይ ፡ ሳይቆም ፡ በዚህ ፡ ጦርነት ፡ ከአገው ፡ ንጉሤ ፡
ጋር ፡ ተሰልፈው ፡ የነበሩት ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ በምሕረት ፡ ለአፄ ፡
ቴዎድሮስ ፡ ገብተው ፡ ስለነበረ ፡ ብዙዎቹ ፡ ያለርገራጌ ፡ እየተያዙ ፡
ሲገደሉ ፡ የቀሩት ፡ ደግሞ ፡ በሰንሰለት ፡ እየታሠሩ ፡ ወደ ፡ ልዩ ፡ ልዩ
አምባ ፡ ተልከዋል ፡ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ለሦስት ፡ ዓመት ፡ ያህል ፡ የአፄ ፡
ቴዎድሮስ ፡ ገዢነት ፡ በመላው ፡ አበሻ ፡ ታውቆ፡ነበር ። እንዳንድ ፡
ሽፍታዎች ፡ መኖራቸው ፡ አልቀረም ፡ ነገር ፡ ግን ፡ የቴዎድሮስ ፡
ኃይል ፡ ተድላ ፡ ጓሉ ፡ የተባለውን ፡ ጠላታቸውን ፡ አጠንክሮ ፡ ከያ
ዘው ፡ በደቡብ ፡ ጎጃም ፡ ከሚገኘው ፡ አምባ ፡ ሊያስወርደው ፡ አል
ቻለም ።

እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ አቸናፈና ፡ በጦርነታቸውና ፡
ዘዴያቸው ፡ የታወቁ ፡ ጀግና ፡ ቢሆኑም ፡ ዓላማቸውን ፡ የሚደግፍ ፡
ብዙ ፡ ወታደር ፡ ለማግኘት ፡ እንዲያስችላቸው ፡ በቂ ፡ ገንዘብ ፡ ማግ
ኘት ፡ ስላስፈለጋቸው ፡ ከሕዝቡ ፡ ላይ ፡ ብር ፡ እየሰበሰቡ ፡ የወታደ

ቻቸውን፡ ፍላጎት፡ ለማርካት፡ ይሞክሩ፡ ነበር ። ኃይል፡ የሆነ፡ በቀላሉም፡ ሊበትኑት፡ የማይችሉና፡ ሊበትኑትም፡ የማይፈልጉት፡ የታላቅ፡ ጦር፡ ሠራዊት፡ መሪ፡ መሆናቸውን፡ በመገንዘብ፡ ከውጭ አገር፡ ጠላት፡ ጋር፡ ለመዋጋት፡ ተመኝተው፡ ይህ፡ ሐሳብ፡ በወጣ ትነታቸው፡ ወራት፡ የነበራቸውን፡ የምኞት፡ ሕልም፡ እርግጠኛ፡ አድርጎ፡ ለመፈጸምና፡ የእባኝን፡ የጥንታዊ፡ ትልቅነት፡ ለማቋቋም፡ ከእግዚአብሔር፡ ተፈቅዶ፡ የተሰጠ፡ መሪነታቸውን፡ ያምኑበት፡ ነበር ።

ይህም፡ ሲሆን፡ የተጣራ፡ ነፍጥ፡ የያዙትንና፡ በወታደራዊ፡ ትምህርት፡ የሠለጠኑትን፡ ጠላቶቻቸውን፡ ያለመሣሪያ፡ በቻቸውን፡ ለማጥቃት፡ እንደማይችሉ፡ ገዳሪ፡ የገጠማቸውን፡ ችግር፡ በማስታወስ፡ ስለተገነዘቡ፡ ከብዙ፡ ጊዜ፡ ጀምሮ፡ በአእምሯቸው፡ የተጠነሰሰውን፡ ዓላማ፡ ከግቡ፡ ለማድረስ፡ በዲፕሎማሲ፡ ረገድ፡ መሞከራቸው፡ ጠቃሚ፡ ሆኖ፡ አገኙት ። ከቤል፡ ከፕላውድንና፡ ከሌሎችም፡ ነጮች፡ እንደተረዱት፡ እንግሊዝና፡ ፈረንሳይ፡ በዓለም፡ ላይ፡ ለክርስቲያኑ፡ ሕዝብ፡ በሚያደርጉት፡ ጥበቃና፡ ርዳታ፡ የሚኮሩ፡ የክርስቲያን፡ ወዳጅ፡ የሆኑ፡ ታላላቅ፡ መንግሥታት፡ መሆናቸውን፡ ስለሰሙ፡ የእነዚህን፡ አገር፡ መሪዎች፡ ወዳጅነት፡ ለማግኘት፡ ሲሉ፡ ድርቡኾችን፡ ለማፍጥፋት፡ ከእርሳቸው፡ ጋር፡ እንዲተባበሩ፡ በመጋበዝ፡ ደብዳቤ፡ ጻፉላቸው ። ለንግሥቲቱ፡ ከጸፉት፡ ደብዳቤ፡ ላይ፡ ከተዋጣ፡ ዓረፍተ፡ ነገር፡ እንደሚታየው፡ ዓላማቸው፡ ይህ፡ እንደነበረ፡ ያረጋግጣል። «በእግዚአብሔር፡ ፈቃድ፡ ድርቡኾችን፡ አባርጫለሁ ። ነገር፡ ግን፡ ቱርኮች፡ ከዘሮቹ፡ የወረሰኩትን፡ አገር፡ እንዲለቁ፡ ጠይቁያቸው፡ እምቢ፡ ብለውኛል ። ቤልንና፡ ፕላውድንን፡ የገደሉትን፡ ጠላቶቼን፡ በእግዚአብሔር፡ ፈቃድ፡ ወዳጅነታችሁን፡ ለማግኘት፡ ስል፡ በመግደል፡ ተበቅያለሁ እስላሞች፡ ክርስቲያኑን፡ ሕዝብ፡ እንዴት፡ እንደሚበድሉት፡ ተመልከቱ» ሲሉ፡ ገልጸዋል ።

አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከጃፂሺህ፡ እስከ፡ ጃፂፃሺህ፡ የሚገመት፡ ተዋጊ ወታደር፡ ሲኖራቸው፡ እያንዳንዱ፡ ወታደር፡ በግምት፡ አራት፡ ተከታይ፡ ወይም፡ ቤተሰብ፡ ቢኖረው፡ በጦር፡ ሠፈሩ፡ ከጃፂሺህ፡ እስከ፡ ጃፂፃሺህ፡ የሚገመት፡ ሕዝብ፡ ይገኝ፡ ነበር፡ ማለት፡ ነው፡

በዚህ፡ ዘመን፡ የእባኝ፡ ሕዝብ፡ ቊጥር፡ ግምት፡ ፫፡ ሚሊዮን፡ ነው፡ ቢባል፡ ከዚህ፡ በመቶ፡ ካይ፡ አምስቱ፡ በቀረው፡ በመቶ፡ ሰባ፡ እምስት፡ በሆነው፡ ሕዝብ፡ ላብና፡ ድካም፡ የሚተዳደር፡ ነበር፡ ማለት፡ ነው ።

ባለፉት፡ ጥቂት፡ ዘመናት፡ ውስጥ፡ የቴዎድሮስ፡ ዝና፡ በሕዝቡ፡ ዘንድ፡ ተቀባይነትን፡ እግኝቶ፡ ነበር። በመጨረሻ፡ ግን፡ ገባሩ፡ ሕዝብ፡ በረኃብና፡ በመራቁት፡ እየተሠቃዩ፡ በሚያደርገው፡ ጥረት፡ ሁሉ፡ የወታደሩን፡ ክፍል፡ ለማጥገብና፡ ለማስደሰት፡ ባለመቻሉ፡ ለምለም፡ የሆነችውን፡ ምድር፡ እየለቀቀ፡ የቀበሌ፡ መሪ፡ በሆኑት፡ ሰዎች፡ እየተመራ፡ ከቴዎድሮስ፡ ወታደሮች፡ ለመራቅ፡ ሲል፡ ተራራማ፡ ወደሆኑ፡ ሥፍራዎች፡ እንዲሰደድና፡ በተሰወሩ፡ ቦታዎች፡ እንዲደበቅ፡ ተገደደ ። በጎጃም፡ በወልቃይት፡ በሸዋና፡ በትግሬ፡ እያሌ፡ ሽፍቶች፡ በቴዎድሮስ፡ ላይ፡ እየተከታተሉ፡ በመነሣታቸው፡ ቴዎድሮስ፡ በውጭ፡ አገር፡ ላይ፡ የነበራቸውን፡ የአጥቂነት፡ ዓላማ፡ ትተው፡ በአገር፡ ውስጥ፡ የተነሡባቸውን፡ ጠላቶቻቸውን፡ ለማጥቃት፡ ቆርጠው፡ ተነሡ። በቴዎድሮስ፡ ላይ፡ ያመጡትን፡ እገሮች፡ እንዳልነበሩ፡ እያደረጉ፡ ሲያጠፋቸው፡ ገባሩ፡ ሕዝብ፡ በሚችለው፡ መንገድ፡ ሁሉ፡ ከቴዎድሮስ፡ ወራሪ፡ ለመዳን፡ ወራሪው፡ ጦር፡ እስከተመለሰ፡ ድረስ፡ እየተደበቀ፡ ለመኖር፡ ያህል፡ የሚያስችለውን፡ እርሻ፡ ለማድረግ፡ ይሞክር፡ ነበር ። ይህም፡ ሲሆን፡ ቊጥራቸው፡ ያነሱ፡ ገባሮች፡ የቴዎድሮስን፡ ኃይል፡ በልዩልዩ፡ ዘዴ፡ ለመቋቋምና፡ ለመበቀል፡ ሞክረዋል ። በዚህም፡ ምክንያት፡ ብዛቱ፡ ከመጠን፡ በላይ፡ የሆነው፡ የቴዎድሮስ፡ ወታደር፡ ይህን፡ በመሳሰለው፡ የባላገር፡ ተቃውሞና፡ የውጊያ፡ ስልት፡ ከባድ፡ ጉዳት፡ ደረሰበት ። በየዓመቱ፡ የሚወረሩት፡ አውራጃዎች፡ ቊጥር፡ እያነሰ፡ በመሄዱ፡ በአገሩ፡ ውስጥ፡ ከፍ፡ ያለ፡ ረኃብ፡ ሆነ ። ደምቢያን፡ የመሳሰሉ፡ ሰፋፊ፡ አውራጃዎች፡ የጎንደርና፡ የመካከለኛው፡ እባኝ፡ አገር፡ የእህል፡ ጎተራዎች፡ እየጠፉ፡ መሬቱም፡ ላይታረሰ፡ ቀረ ። በጥጋብ፡ የተነፋት፡ የቴዎድሮስ፡ ወታደሮች፡ ራሳቸው፡ የረኃብ፡ ሥቃይ፡ ይደርስባቸው፡ ስለጀመረ፡ የነበራቸው፡ ታማኝነት፡ እየቀነሰ፡ በመሄዱ፡ ወደየትውልድ፡ አገራቸው፡ እየተመለሱ፡ የቴዎድሮስን፡ ጠላቶች፡ ቊጥር፡ አዳበሩ ።

የቴዎድሮስ ፡ አወዳደቅ ፡ ከእነሣሣቸው ፡ በጣም ፡ የፈጠነ ፡
ቢሆንም ፡ የንጉሤን ፡ አወዳደቅ ፡ የተመለከቱ ፡ ሁሉ ፡ በቴዎድሮስ ፡
ላይ ፡ ደፍረው ፡ ሊነሡ ፡ ባለመቻላቸው ፡ ሁልጊዜ ፡ ድሉ ፡ የቴዎድ
ሮስ ፡ ሆኖ ፡ ነበር ። ዳሩ ፡ ግን ፡ በዘመናቸው ፡ የነበሩትን ፡ ጥቃቅን ፡
ሽፍታዎችና ፡ ባላገሮች ፡ ምንም ፡ ሊያደርጓቸው ፡ አልቻሉም ። ምን
ጊዜም ፡ ዕረፍት ፡ ሳይኖረው ፡ ሁልጊዜ ፡ ታጥቆ ፡ በዘመቻ ፡ ላይ ፡
የኖረው ፡ የቴዎድሮስ ፡ ሠራዊት ፡ በየቀኑ ፡ እየቀነሰ ፡ በመሔዱ ፡
ከጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ ወደ ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ ባደረጉት ፡ ወረራ ፡ ምንም ፡
ሊያተርፉ ፡ ሳይችሉ ፡ ቀሩ ። ጠላቶቻቸው ፡ ሲዘልቁ ፡ ከፊታቸው ፡
ይሠውሩ ፡ ስለነበር ፡ ጠላቶቻቸውን ፡ ሳያገኙ ፡ ምግብ ፡ በማጣት ፡
ሠራዊቱ ፡ በችግር ፡ ተፈታ ፡ የቀሯቸውን ፡ ጥንታዊ ፡ ወታደሮቻቸውን ፡
ለማሰንበት ፡ ሲሉ ፡ ታማኝ ፡ የነበረውን ፡ አገር ፡ ሁሉ ፡ መው
ረር ፡ ግድ ፡ ሆነባቸው ።

በ፲፰፻፶፭ ዓ. ም. ለመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ እዚ ፡ ቴዎድሮስን ፡
ስናገኝ ፡ ዕድሜያቸው ፡ ጭፍ ፡ ዓመት ፡ ይሆን ፡ ነበር ። መልካቸውም ፡
ከብዙዎቹ ፡ እበሻዎች ፡ ጠቆር ፡ ያሉ ፡ ጠይም ፡ አፍንጫቸው ፡
ደፍጠጥ ፡ አፋቸው ፡ ሰፋ ፡ ከንፈሮቻቸው ፡ ትንንሽ ፡ ጠጋጋ ፡ ቀጠን ፡
ያሉ ፡ በፈረሰኝነታቸው ፡ በጦር ፡ አወራወር ፡ ስልታቸውና ፡ በወ
ታደርነታቸው ፡ የተመሰገኑ ፡ ጠንካራ ፡ የሆነውን ፡ ጭፍራቸውን ፡
ለማቸነፍ ፡ ችሎታ ፡ ያላቸው ፡ ሰው ፡ ነበሩ ። ጉድጉድ ፡ ያሉት ፡
ጥቋቁር ፡ ዓይኖቻቸው ፡ እገላለጥ ፡ አስደንጋጭ ፡ ሲሆኑ ፡ በሰላም ፡
ጊዜ ፡ ደስ ፡ የሚያሰኙ ፡ የሰውን ፡ ፍቅር ፡ የሚያስገኙ ፡ ለሰላሳ፡ሆነው ፡
በተቆጠሩ ፡ ጊዜ ፡ ደግሞ ፡ በርበሬ ፡ መስለው ፡ የሚያስደነግጡና ፡ የሚ
ያሸብሩ ፡ እሳተ ፡ ገሞራ ፡ የሚወረውሩ ፡ ነበሩ ። በድንገት ፡ ሲቆጡ ፡
መላ ፡ አካላታቸው ፡ የሰውን ፡ ልጅ ፡ ከፍ ፡ ካለ ፡ ድንጋጤ ፡ ላይ ፡
ይጥላል ። ጠይሙ ፡ ገላቸው ፡ ሲኮሰኩስ ፡ ስሱ ፡ ከንፈራቸው ፡ ሲንቀ
ሳቀስና ፡ ጠጉራቸው ፡ ሲቆም ፡ በጠቅላላው ፡ ሰውነታቸው ፡ የአንበ
ሳነት ፡ ጠባይ ፡ የያዘ ፡ አስደንጋጭ ፡ ይሆናል ።

ይህ ፡ ሁሉ ፡ ሲሆን ፡ በተከታዮቻቸው ፡ ለመወደድ ፡ የሚ
ችሉ ፡ የጦር ፡ ዘዴና ፡ መላ ፡ ያላቸው ፡ ሰው ፡ ነበሩ ። ሕይወታቸው ፡
ከማለፉ ፡ ከጥቂት ፡ ቀናት ፡ በፊት ፡ ባገኘናቸው ፡ ጊዜ ፡ ሙሉ ፡
የመሪነት ፡ ባሕሪያቸው ፡ ከብራቸው ፡ ከመልካም ፡ ቤተሰብ ፡
ወየረሱት ፡ ባህል ፡ ያልተለያቸው ፡ የመኳንንትነት ፡ ጠባያቸው ፡

አብሯቸው ፡ ነበር ፡ ከአንደበታቸው ፡ የሚወጡት ፡ ቃላት ፡ የሚጣ
ፍጡ ፡ ሲሰቁ ፡ የሚማርኩ ፡ ለዛ ፡ ያላቸውና ፡ በጠቅላላው ፡ ደስ ፡
የሚያሰኙ ፡ ከብር ፡ የተመላቸው ፡ ንጉሥ ፡ መሆናቸውን ፡ ለመረ
ዳት ፡ እዳጋች ፡ አልነበረም ። ቴዎድሮስ ፡ የሚያደርጉት ፡ በደልና ፡
የጭካኔ ፡ ሥራ ፡ ሁሉ ፡ ተገቢ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ እንዲደገፍላቸው ፡
የሚጥሩ ፡ ምክንያት ፡ የሚፈጥሩ ፡ ሰው ፡ ነበሩ ። ለምሳሌ ፡ ደንቢ
ያን ፡ በወረሩ ፡ ጊዜ ፡ የሰጡት ፡ ምክንያት ፡ የአገሩ ፡ ተወላጆች ፡ ከእ
ውሮጳ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ ጋር ፡ ወዳጅነት ፡ አብዝተዋል ፡ ጐንደርን ፡
ደግሞ ፡ ሲወሩ ፡ እንድ ፡ የእኛ ፡ መልእክተኛ ፡ የነበረ ፡ ሰው ፡ በዚች
ከተማ ፡ ነዋሪዎች ፡ ተበድሏል ፤ ዘጌን ፡ ሲያጠፋ ፡ እንድ ፡ ቁስ ፡ በድ
ፍረት ፡ ቃልተናግሮኛል ፡ በማለት ፡ ነበር ። ያሳደጓቸው ፡ እባታቸው ፡
(እንደአባት ፡ የሚቈጠሩት) ፡ ከንቲባ ፡ ኃይሉ ፡ ከቴዎድሮስ ፡ ቤት ፡
የተሰናበተች ፡ ገረዳቸውን ፡ ቀጠርክ ፡ በማለት ፡ በሰንሰለት ፡ አሠሩ
ዋቸው ። የጋይነት ፡ ባላባት ፡ ተሰማ ፡ እንግዳ ፡ በተደረገው ፡ ጦር
ነት ፡ ጭከና ፡ በማሳየቱ ፡ ተቀየሙት ። እንዲሁም ፡ ለመጀመሪያ ፡
ጊዜ ፡ እሥር ፡ ቤት ፡ ስንገባ ፡ የእሥር ፡ ቤቱ ፡ ዘበኞች ፡ አለቃ ፡ የነበረ
ውን ፡ ሰው ፡ የሸዋ ፡ ንጉሥ ፡ ከነበረው ፡ እሥረኛ ፡ ጋር ፡ ወዳጅነት ፡
አብጅቷል ፡ ተብሎ ፡ ታሠረ ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ እዚ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የፈ
ጸሟቸውን ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ተመሳሳይ ፡ ድርጊቶች ፡ በመቶ ፡ መቀላጠር ፡
ይቻላል ። እኛንም ፡ እንድንታሠር ፡ ሲወስኑ ፡ የሰጡት ፡ ምክንያት ፡ ከዚህ ፡
ቀደም ፡ ተይዘው ፡ እሥር ፡ ቤት ፡ የነበሩት ፡ እሥረኞች ፡ ከተለቀቁ ፡
በኋላ ፡ ከእኛው ፡ ጋር ፡ ወደ ፡ ንጉሡ ፡ ሠፈር ፡ ባለመውሰዳችን ፡ ነበር ።
ሚስተር ፡ ስተርን ፡ እጁን ፡ ከፊቱ ፡ ላይ ፡ አድርጎ ፡ በማንጋገሩ ፡
ሊገደል ፡ ነበር ። ቆንስል ፡ ካሜሩንን ፡ ያሠሩት ፡ የተላከውን ፡ መልእ
ክት ፡ ለንግሥቲቱ ፡ አድርሶ ፡ መልሱን ፡ በማምጣት ፡ ፈንታ ፡ ወደ ፡
ቱርክ ፡ አገር ፡ በመሔዱ ፡ ነው ።

እዚ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በከተማ ፡ ውስጥ ፡ የሚኖሩትን ፡ ሁሉ ፡ ይጠ
ሏቸዋል ። በልዩ ፡ ልዩ ፡ ቦታ ፡ እየሠፈሩ ፡ የሚጸዎችን ፡ ንጹሕ ፡
አየር ፡ ማግኘት ፡ ስለሚወዱ ፡ በሚመረጡት ፡ ኮረብታ ፡ ላይ ፡ ሠራ
ዊቱ ፡ ዙሪያውን ፡ ይሠፍራል ። ቴዎድሮስ ፡ ጐንደር ፡ ፖርቱጋ

ሎች፡ የሠሩት፡ ቤተ፡ መንግሥት፡ ለማይሠሩ፡ ነገሥታት፡ ተስ
ማሚኑቱን፡ ትተው፡ ውብ፡ በሆነው፡ የእበሻ፡ እገር፡ እየር፡ በየ
ሌሊቱ፡ መንቀሳቀስን፡ ይመርጣሉ። የንጉሡ፡ ሠራዊቶች፡ በሥነ፡
ሥርዓት፡ የሚመሩ፡ እንደወታደሮች፡ በሕጋዊ፡ መንገድ፡ የሚ
ራመዱና፡ የቤተ፡ መንግሥቱን፡ እመራር፡ በጥንቃቄ፡ የሚከተሉ፡
ነበሩ። የቤተ፡ መንግሥቱ፡ እስተዳደር፡ በልዩ፡ ልዩ፡ ክፍል፡ የተ
መደበ፡ ሲሆን፡ እያንዳንዱን፡ ክፍል፡ የሚመራ፡ አዛዥ፡ የእንጀራ፡
ቤት፡ አዛዥ፡ የፈላጭ፡ ክፍል፡ አዛዥ፡ የውኃ፡ ክፍል፡ አዛዥ፡
እንደዚህ፡ የመሳሰሉ፡ ክፍሎች፡ እንዲኖሩት፡ እንዲሁም፡ ባልደራሰ፡
የሚባለው፡ የቤተ፡ መንግሥቱ፡ የጭነትና፡ የመጓጓዣና፡ የጋማ፡
ከብቶች፡ ኃላፊ፡ ሲሆን፡ የቤተ፡ መንግሥቱ፡ አሽከሮች፡ ኃላፊ፡
አዛዥ፡ ይባላል። በጅሮንድ፡ የሚባለው፡ የዕቃና፡ የገንዘብ፡ ቤቱ፡
ኃላፊ፡ ነው። አጋፋሪ፡ የሚባል፡ አቅራቢና፡ አስተዋዋቂ፡ ሊቀ፡
መኳስ፡ ወይም፡ አፈ፡ ንጉሥ፡ የሚባሉ፡ ነበሩ።

የሚያስገርመው፡ ቴዎድሮስ፡ በቤተ፡ መንግሥታቸው፡ ውስጥ፡
ለቅርብ፡ እገልጋይነት፡ እዘውትረው፡ የሚቀጥሯቸው፡ ከአውሮጳ
ውያን፡ ጋር፡ የሠሩትን፡ ሰዎች፡ ነበር። በመጨረሻው፡ ጊዜ፡ ከአ
ጠገባቸው፡ ያልተለየው፡ የቤተ፡ አሽከር፡ ምጽዋ፡ ምክትል፡ ቆን
ሰል፡ የነበረው፡ የባሮኒ፡ አሽከር፡ ነበረ። እንዲሁም፡ እንድ፡ ፖል፡
የተባለ፡ ወጣት፡ አሽከራቸው፡ ደግሞ፡ የሚስተር፡ ወክር፡ አሽ
ከር፡ ነበረ። ሌሎችም፡ አሽከሮቻቸው፡ የጥላውድን፡ የቤልና፡ የካ
ሚሮን፡ አሽከሮች፡ ነበሩ። ዘወትር፡ ከአጠገባቸው፡ ከማይለየው፡
አሽከራቸው፡ ሌላ፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ የቴዎድሮስን፡ ጠብ፡ መንጃ፤
ጎራዴ፤ ጦርና፡ ጋሻ፡ በጥንቃቄ፡ የሚጠብቁ፡ በቤተ፡ መንግሥቱ፡
ውስጥ፡ የሚኖሩ፡ የቤተ፡ አሽከሮች፡ ነበሩ። አዲ፡ ቴዎድሮስ፡
በዙሪያቸው፡ ቁጥራቸው፡ የበዛ፡ አሽከሮች፡ ነበሯቸው። እነ
ዚህም፡ አሽከሮች፡ ለሥራ፡ አስፈላጊያቸው፡ ሆነው፡ ሳይሆን፡
መኖራቸው፡ የሚሰጠውን፡ ክብር፡ ለመጎናጸፍ፡ የሰበሰቧ
ቸው፡ ይመስላሉ። በእነዚህ፡ አሽከሮች፡ ላይ፡ የበላይነቱን፡ የያ
ዘው፡ ሰው፡ ከፍ፡ ያለ፡ ክብር፡ የተሰጠው፡ በአቅራቢያ፡ ወይም፡
ከራቀ፡ ከእንዱ፡ ጠቅላይ፡ ግዛት፡ ይሾማል። ማንኛውም፡ ጥቃቅን፡
የቤተ፡ መንግሥቱ፡ ሥራ፡ የሚከናወነው፡ በሴቶች፡ ስለሆነ፡ ይጋግ

ራሱ፡ ውኃ፡ ይቀዳሉ፤ እንጨት፡ ይሠብራሉ፤ ድንኳኑን፡ ወይም፡
ጎጆውን፡ ይጠርጋሉ። አብዛኞቹ፡ አዲ፡ ቴዎድሮስ፡ ባሪያ፡ እን
ዳይሸጥና፡ እንዳይለወጥ፡ ለማድረግ፡ በሚያደርጉት፡ ጥረት፡ ከባሪያ
ፈንጋዮች፡ የተወሰዱ፡ ነበሩ። በሳምንት፡ ወይም፡ በሁለት፡ ሳም
ንት፡ ጊዜ፡ ውስጥ፡ የንጉሡ፡ ነገሥቱንና፡ የቤተሰቡን፡ ልብስ፡
የሚያጥብ፡ በእንድ፡ አለቃ፡ የሚመራ፡ ጓድ፡ ወደ፡ ጅረት፡
ይወርዳል።

አዲ፡ ቴዎድሮስ፡ ቀሳውስቶችን፡ ደንቆሮ፡ ናቸው፡ ብለው፡
ስለሚያምኑ፡ በጣም፡ ይጠሏቸዋል፡ ስብከታቸውንም፡ ይንቃሉ።
በመጸሕፍቶቻቸው፡ የሚነገሩትን፡ አስገራሚ፡ ታላምራቶች፡ ስም
ተው፡ ይስቁባቸዋል። ነገር፡ ግን፡ በሚያደርጉት፡ ጉዞ፡ ሁሉ፡ የድ
ንኳን፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ቤት፡ ዲያቆንና፡ ደብተራ፡ ሳያዙ፡ አይ
ሄዱም። ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ስሚያልፋበት፡ ጊዜ፡ ከበቅሎ፡ ወር
ደው፡ ሳይሳለሙ፡ አያልፉም።

አዲ፡ ቴዎድሮስ፡ ማንበብና፡ መጻፍ፡ የሚችሉ፡ ንጉሥ፡ መሆ
ናቸው፡ ቢታወቅም፡ በብዕራቸው፡ ከማንም፡ ሰው፡ ጋር፡ ተጸጽ
ፈው፡ አያውቁም። ነገር፡ ግን፡ በማንኛውም፡ ጊዜ፡ ብዙ፡ ጸሐ
ፊዎች፡ ስለሚያስከትሉ፡ ደብዳቤ፡ ለመጻፍ፡ ሲያስቡ፡ በቃላቸው፡
እየነገሩ፡ ያጽፉአቸዋል። የቴዎድሮስ፡ እንጉል፡ አስገራሚ፡ በሆነ፡
ሁኔታ፡ የማስታወስ፡ ችሎታ፡ ስላለው፡ የደብዳቤዎች፡ መልስ፡
በሚጽፉበት፡ ጊዜ፡ ከሳምንት፡ ከወር፡ ወይም፡ ከብዙ፡ ዓመታት፡
በፊት፡ ለደረሷቸው፡ ደብዳቤዎች፡ መልስ፡ መስጠት፡ ባስፈለጋ
ቸው፡ ጊዜ፡ የተደረገውንና፡ የሆነውን፡ ሁሉ፡ በትክክል፡ እያስታ
ወሱ፡ የሚፈለገውን፡ መልስ፡ መስጠት፡ ይችላሉ። አዲ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ በጉዞ፡ ላይ፡ እንዳሉ፡ ገምተን፡ በተራራ፡ ላይ፡ የተተከለ፡
የሸራ፡ ድንኳን፡ ካየን፡ ያ፡ ሥፍራ፡ ጊዜያዊ፡ መኖሪያቸውና፡ ዙሪ
ያውም፡ የሠራዊቱ፡ መሥፈሪያ፡ መሆኑን፡ መረዳት፡ ይቻላል።
ከቴዎድሮስ፡ በቀኝ፡ በኩል፡ የቤተ፡ ክርስቲያን፡ ድንኳን፡ ሲተ
ከል፡ በግራ፡ በኩል፡ የንግሥቲቱ፡ ድንኳን፡ ይተከላል። ከጀርባ፡
በኩል፡ ደግሞ፡ የጸሐፊዎቻቸው፡ የአሽከሮቻቸውና፡ የተከታዮቹ፡
ድንኳንና፡ እንድ፡ የግምጃ፡ ቤት፡ ድንኳን፡ ይተከላል። ንጉሡ፡
ነገሥቱ፡ እንደዚህ፡ ባለ፡ ሥፍራ፡ ለጥቂት፡ ጊዜ፡ የሚቆዩ፡ ከሆነ፡

ለንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ለሠራዊቱ ፡ ለያሌ ፡ የሣር ፡ ከዳን ፡ ቤቶች ፡
በወታደሩ ፡ ይሠራሉ ። እነዚህም ፡ ቤቶች ፡ በሁለት ፡ ሽምጥ ፡
እጥር ፡ ይከበባሉ ። እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በጅግንነታቸው ፡ የማይጠረ
ጠሩ ፡ ንጉሥ ፡ ቢሆኑም ፡ በሚሠሩበት ፡ ጊዜ ፡ ሙሉ ፡ ጥንቃቄ ፡
እንዲደረግ ፡ ያዛሉ ። ድንኳኑ ፡ የሚተከልበት ፡ ትረብታ ፡ ሁልጊዜ ፡
የተጣራ ፡ ነፍጥ ፡ በያዙ ፡ ወታደሮች ፡ ሲጠበቅ ፡ ያድራል ። ቴዎድ
ሮስም ፡ ሽጉጣቸውን ፡ ከትራሳቸውና ፡ ብዙ ፡ የተለጉሙ ፡ መሣሪ
ያዎች ፡ ከእጣቸው ፡ ላይስቀምጡ ፡ እንቅልፍ ፡ እይወስዳቸውም ።
እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ መርዝ ፡ ከምግብ ፡ ጋር ፡ ተቀላቅሎ ፡ እንዳይሰጣ
ቸው ፡ እጅግ ፡ ስለሚፈሩ ፡ ማንኛውንም ፡ ዓይነት ፡ ምግብ ፡ ንግሥ
ቲቱ ፡ ወይም ፡ ምትኳ ፡ እንዲሠሩትና ፡ በሚቀርብላቸውም ፡ ጊዜ ፡
ብዙ ፡ ሴቶች ፡ ቀምሰው ፡ የምግቡን ፡ ንጹሕነት ፡ ማሳየት ፡ ይኖ
ባቸዋል ። የሚጠጣውም ፡ ሁሉ ፡ ውኃም ፡ ይሁን ፡ ጠጅና ፡ አረቄ ፡
በዚህ ፡ ዓይነት ፡ መንገድ ፡ መጠበቅ ፡ ስላለበት ፡ መጠጥ ፡ የያዘውን ፡
ዋንጫ ፡ ወይም ፡ ብርሌውን ፡ የሚያቀርበው ፡ አሳላፊ ፡ ከንጉሠ ፡
ነገሥቱ ፡ ፊት ፡ ቀምሶ ፡ ማረጋገጥ ፡ አለበት ። እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡
አንድ ፡ ቀን ፡ ጋፋት ፡ ሚስተር ፡ ራሳምን ፡ በጉበኙ ፡ ጊዜ ፡ እንግሊ
ዞችን ፡ የሚያከብሩና ፡ የሚያምኑ ፡ መሆናቸውን ፡ ለማሳየት ፡ ፈል
ገው ፡ የቀረበላቸውን ፡ ብራንዲ ፡ መጠጥ ፡ ማንንም ፡ ሳያቀምሱ ፡
ያለጥርጣራ ፡ ጠጡ ።

እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በጣም ፡ ቀናተኛ ፡ የሆኑ ፡ ባል ፡ ነበሩ ።
ከላይ ፡ እንዳስረዳሁት ፡ ለንግሥቲቱ ፡ በጣም ፡ ስለሚጠነቀቁ ፡ ምን ፡
ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ ከሠራዊቱ ፡ ጋር ፡ አብረው ፡ እንዲጓዙ ፡ አያደርጓ
ቸውም ፡ ንግሥቲቱደሳና ፡ ሆነው ፡ ተሸፍነው ፡ በሌሊት ፡ በብዙ ፡
ጃንደረባዎች ፡ ታጅበው ፡ መጓዝ ፡ ይኖርባቸዋል ። በጉዞ ፡ ላይ ፡
ሳሉ ፡ ዓይኖቹን ፡ በንግሥቲቱ ፡ ላይ ፡ የሚያሳርፍ ፡ ወንድ ፡ ከፍ፡ካለ ፡
መከራ ፡ ላይ ፡ ይወድቃል ። አንድ ፡ ቀን ፡ ንግሥቲቱን ፡ አጅቦ ፡ የሚ
ጓዝ ፡ ወታደር ፡ ወደ ፡ ንግሥቲቱ ፡ ድንኳን ፡ ተደብቆ ፡ ከተጠጋ ፡
በኋላ ፡ ደንገጥሯ ፡ ገረዷቱ ፡ ጠጅ ፡ እንድትሰጠው ፡ ለምኖ ፡ ሲጠጣ ፡
ባለ ፡ መታደል ፡ አንድ ፡ ጃንደረባ ፡ ስላየው ፡ ተከሶ ፡ ከንጉሠ ፡ ነገ
ሥቱ ፡ ፊት ፡ ቀርቦ ፡ ወንጀሉ ፡ ከተነገረ ፡ በኋላ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በመ
ልካም ፡ ስሜት ፡ ላይ ፡ ስለነበሩ ፡ ወታደሩ ፡ ጠጅ ፡ ይወድ ፡ እንደሆነ ፡
ስለጠየቁት ፡ በፍርሃት ፡ ይርበደበድ ፡ የነበረው ፡ ወታደር ፡ የጠጅ ፡

አመልተኛ ፡ መሆኑን ፡ ስላረጋገጠ ፡ ንጉሡ ፡ ሁለት ፡ ዋንጫ ፡ ጠጅ ፡
እንዲሰጠውና ፡ እንዲደሰት ፡ ከፈቀዱለት ፡ በኋላ ፡ አከታትለው ፡
ለወደፊቱ ፡ ወደ ፡ ንግሥቲቱ ፡ ድንኳን ፡ እንዳይጠጋ ፡ ትምህርት ፡
እንዲሆነው ፡ አምሳ ፡ ጅራፍ ፡ እንዲገረፍ ፡ አዘዙ ። አንድ ፡ ቀን ፡
መቅደላን ፡ በጉበኙ ፡ ጊዜ ፡ የአምባው ፡ አዛዥ ፡ ባቀረበው ፡ ክስ ፡
አንዱ ፡ የአምባው ፡ መከፋፈል ፡ ከሚሰቱ ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ ገብቶ ፡
መያዙን ፡ ስለገለጸ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሰቀው ፡ «ምን ፡ ቂል ፡ ነህ ፡ እኔ ፡
ንጉሥ ፡ ነኝ ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ሚስቴን ፡ በሚገባ ፡ አልጠብቅምን?»
ሲሉ ፡ ተናገሩ ።

እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ማልደው ፡ መነሣት ፡ ይወዱ ፡ ነበር ። በመ
ጠኑ ፡ እንቅልፍ ፡ ይወዳሉ ። ከቀኑ ፡ ሁለት ፡ እስከ ፡ አሥር ፡ ሰዓት ፡
ድረስ ፡ የሚቀርብላቸውን ፡ ጉዳይ ፡ ሁሉ ፡ እያጠኑ ፡ ይፈርዳሉ ።
ከሰዓት ፡ በኋላ ፡ ጠባያቸው ፡ የሚለወጥ ፡ ስለሆነ ፡ በተለይም ፡
የቤተ ፡ ክህነት ፡ ሰዎች ፡ በሚቻላቸው ፡ ሁሉ ፡ ከፈታቸው ፡ ይሠ
ወራሉ ። ቴዎድሮስ ፡ የጥንት ፡ ልማዳቸውን ፡ ያልረሱ ፡ ሰው ፡
ስለነበሩ ፡ ሊነጋጋ ፡ ወገግ ፡ ሲል ፡ ብቻቸውን ፡ ከድንጋይ ፡
ላይ ፡ ተቀምጠው ፡ በአሳብ ፡ ባሕር ፡ እየዋኙ ፡ በፀጥታ ፡ ሲጸ
ልዩ ፡ ይታዩ ፡ ነበር ። በምግብም ፡ በኩል ፡ ብዙ ፡ የማይስገበገቡና ፡
በቀን ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ መብላትን ፡ የሚወዱ ፡ በጾም ፡ ጊዜ ፡
እንጀራና ፡ የእህል ፡ ወጥ ፡ በፍስካም ፡ ቀን ፡ እንጀራና ፡ የዓሣ ፡
ወይም ፡ የሥጋ ፡ ወጥ ፡ ይበላሉ ። በበዓል ፡ ቀን ፡ ለጦር ፡ መከፋፈ
ኖችና ፡ እንዲሁም ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ለመላ ፡ ሠራዊቱ ፡ ሙሉ ፡
ግብር ፡ ያገባሉ ። እንደዚህም ፡ ያለ ፡ ግብር ፡ በሆነ ፡ ቀን ፡ ብርንዶ ፡
ለንጉሠ ፡ ነገሥቱና ፡ ለሠራዊቱ ፡ የተወደደ ፡ መግብ ፡ ይሆናል ።
ግብሩ ፡ በሚበላበት ፡ ጊዜ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከፍ ፡ ካለ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡
ይቀመጣሉ ። ከቴዎድሮስ ፡ ጋር ፡ ማዕድ ፡ አብረው ፡ የሚቆርሱ ፡
ብዙ ፡ ሰዎች ፡ እይገኙም ። ሚስተር ፡ ቤል ፡ አንዳንድ ፡ ቀን ፡ አብሮ ፡
መብላቱ ፡ ይነገራል ። ቴዎድሮስ ፡ ከብር ፡ ሊሰጡት ፡ የሚፈልጉ
ትን ፡ ሰው ፡ አብሯቸው ፡ እንዲቆርስ ፡ በማድረግ ፡ ከእርሳቸው ፡
ማዕድ ፡ ምግብ ፡ አንሥተው ፡ በመላክ ፡ ወይም ፡ በእጣቸው ፡
መሰብ ፡ እንዲሠራለት ፡ በማድረግ ፡ ከብር ፡ ያጉናጽፉታል ። ከዚ
ህም ፡ ሌላ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ከንጉሡ ፡ መሰብ ፡ የተረፈውን ፡ እን

ዲመገብ : በመፍቀድ : ያስደስቱታል ። እዚ : ቴዎድሮስ : ተራ :
የሆኑ : ልብሶችን : ኩታና : በእገር : ውስጥ : የተሠራ : ሱሪና :
እጅጠባብ : ይለብሳሉ : ጫማና : ባርኔጣ : ግን : እይወዱም ። በጣም :
ረጅም : የሆነው : ጠጉራቸው : በሦስት : ረድፍ : ተሠርቶ : ከእን
ገታቸው : ላይ : ይደርስ : ነበር ። ወደ : መጨረሻው : ግን : ስለጠጉ
ራቸው : የነበራቸውን : ጥንቃቄና : መከባከብ : በመተዋቸው :
ጠጉራቸው : ብዙ : ተጉሳቁሎ : ይታይ : ነበር ። በሕዝቡ : ብስጭት :
ምክንያት : የተሰማቸውን : ጎዘን : ለመግለጽ : ሲሉ : በአበሻ :
ልማድ : መሠረት : ቅቤ : በመቀባት : የሚያደርጉትን : የጠጉር :
መከባከብ : ትተው : ነበር ። አንድ : ቀን : ሲያነጋግሩን : ልብሳቸው :
በጣም : ተራ : በመሆኑ : ይቅርታ : ጠይቀው : ለጥቂት : ጊዜ : እን
ራቸውን : አበሻን : በሰላም : ሊገዙ : ችለው : ስለነበረ : ለንጉሥ :
የሚገባውን : የክብር : ልብስ : እየለበሱ : ንጉሥነታቸውን : ይገልጹ :
እንደነበር : እንሥተው : አሁን : ግን : በሕዝቡ : ብስጭት : ምክ
ንያት : በየጊዜው : ለጦርነት : ተሰናድተው : ስለሚኖሩ : እንደእንድ :
ተራ : ወታደር : መልበስ : መምረጣቸውን : አስረዱን ። ቢሆንም :
ቴዎድሮስ : የዘመነ : መንግሥታቸው : ፍጻሜ : እንደታረበና :
የሚወድቁ : መሆኑን : ስለተገነዘቡት : ብዙ : ጊዜ : በንጉሣዊ :
ልብሳቸውና : ጌጣቸው : እያሸበረቁ : መታየት : ጀምረው : ነበር ።
ይህንም : ማድረጋቸው : ለሕዝቡ : በሥልጣን : ላይ : መኖራቸ
ውን : ለማሳየት : አስበው : ይሆናል ። ሕዝቡም : የቴዎድሮስን :
ጠባይ : ደኅና : አድርጎ : የሚያውቀውና : እርሳቸውም : ታይታን :
የማይወዱ : ሰው : ቢሆኑም : የቀሩትን : ቍጥራቸው : የመነመነውን :
ተከታዮቻቸውን : ለማሳመን : ሲሉ : መጣር : ግድ : ሆነባቸው ።

እዚ : ቴዎድሮስ : የመጀመሪያ : ሚስታቸው : በሕይወት :
በነበሩ : ጊዜና : ከእርሳቸውም : ሞት : ወዲህ : ለጥቂት : ጊዜ : ከዝ
መት : ሥራ : የራቁና : በዙሪያቸውም : የሚኖሩ : ሁሉ : ቁባት :
የሚባል : ነገር : እንዳይኖራቸው : ይከለክሉ : ነበር ። በ፲፰፻፶፪ :
ዓ. ም. ላይ : ቴዎድሮስ : ቤተ : ክርስቲያን : ለመሳለም : ሔደው :
ሳለ : እንዲት : መልኳ : ቆንጆ : የሆነች : ወጣት : በቤተ : ክርስቲ
ያኑ : ቅጥር : ግቢ : በፀጥታ : ጸሎቷን : ስታደርስ : የነበረች : ልጃ
ገረድ : በማየታቸው : በውበቷና : በቁንጅናዋ : በፍቅር : ስለወደቁ :

ማን : እንደሆነች : ቢጠይቁ : የቀድሞው : ጠላታቸው : አልጋቸውን :
የነጠቋቸውና : አሁንም : እሥረኛቸው : የሆኑት : የደጃዝማች : ወቤ :
የትግሬው : ልዑል : ልጅ : መሆኗን : ስለነገሯቸው : በሚስትነት :
እንድታገባቸው : ጠየቋት ። ነገር : ግን : በትሕትና : ወጣቷ :
ቤተ : ክርስቲያን : ለማገልገል : ስትል : ገዳም : ለመግባት : ማቀ
ዷን : ገልጸ : ጥያቄያቸውን : ሳትቀበል : ቀረች ። እዚ : ቴዎድሮስ :
አሳባቸውን : ከፍጻሜ : ሳያደርሱ : የማይቀሩና : ብርቱና : ኃይለኛ :
ሰው : ስለሆኑ : ደጃዝማች : ወቤ : ይህችን : ልጃቸውን : በሚስ
ትነት : ቢድሩላቸው : ከእሥር : ቤት : አውጥተው : በሠፈራቸው :
የክብር : እንግዳ : ሆነው : እንዲቀመጡ : የሚያደርጉ : መሆኑን :
ገልጸው : በበኩላቸው : ልጃቸውን : እንዲያቸንፉ : አሳብ : ስለአ
ቀረቡ : በመጨረሻ : ጥሩነሽ : ለሽማግሌው : አባቷ : ደገንነት :
ራሷን : ሠውታ : ልትወዳቸው : የማትችለውን : ሰው : ለማግባት :
ተስማማች ። እዚ : ቴዎድሮስ : ባለመታደላቸው : ሁለተኛዋ : ሚስ
ታቸው : እንደሚቿ : በእርሳቸው : ፍቅር : የተነደፈች : ፍጹም :
የሆነ : ፍቅር : ያላት : ሴት : ሳትሆንላቸው : በመቅረቷ : ከፍ : ያለ :
ጎዘን : ደረሰባቸው ። ወይዘሮ : ጥሩነሽ : በጣም : ኩሩ : ሴት : ስለነበሩ :
ባላቸውን : እንደእንድ : ዝቅተኛ : ሰው : አድርገው : እየተመለከቱ :
እንዲያከብሯቸውና : እንዲጨነቁላቸው : የነበራቸውን : ፍላጎት :
በግልጽ : ከማሳየት : አልተመለሱም ። እዚ : ቴዎድሮስ : እንደል
ማዳቸው : ከሰዓት : በኋላ : የደከመውን : ሰውነታቸውን : ለማሳ
ረፍ : ወደ : ንግሥቲቱ : ድንኳን : ሲሄዱ : አስደሳች : አቀባበል :
ስለማያገኙና : እንዲያውም : በቀዝቃዛና : ኩራት : በተመላ : መን
ፈስ : እየተቀበሉና : የተለመደውን : ለንጉሠ : ነገሥት : ባላቸው :
ማሳየት : የሚገባቸውን : ትሕትናና : የክብር : ሰላምታ : እንኳ : ይነ
ፍጋቸው : ነበር ። አንድ : ቀን : ወደ : ድንኳናቸው : ሲገቡ : ያላዩ
ዋቸው : መስለው : ከመቀመጫቸው : ሳይነሡላቸውና : ስለጤናቸ
ውም : ቢጠይቋቸው : መልስ : ሳይሰጡ : በእጃቸው : የያዙትን :
ዳዊት : እየተመለከቱ : ዝም : በማለታቸው : ለምን : መልስ :
እንዳልሰጧቸው : ቢጠይቋቸው : «ከእርስዎ : ከበለጠና : ከሚሻል :

ሰው ፡ ጋር ፡ በመነጋገር ፡ ላይ ፡ ስለሆነኩ ፡ ነው ፡ የንጉሥ ፡ ዳዊት ፡ መዝሙር ፡ » አሏቸው ፡ ይባላል ።

ምንም ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ብዙ ፡ ልጆች ፡ ቢኖሯቸውም ፡ ከሕጋዊ ፡ ጋብቻ ፡ የተወለደው ፡ ዓለማየሁ ፡ ብቻ ፡ ነበር ። በመቅደላ ፡ አጠገብ ፡ ሲጓዙ ፡ ዓለማየሁን ፡ እያስመጡ ፡ አብረው ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ይጫወቱ ፡ ነበር ። ሊሞቱ ፡ ትንሽ ፡ ቀን ፡ ሲቀራቸው ፡ ዓለማየሁን ፡ ከሚስተር ፡ ራሳም ፡ ጋር ፡ ሲያስተዋውቁት ፡ «ዓለማየሁ ፡ ለምን ፡ ለአባትህ ፡ እጅ ፡ አትነሳም?» አሉት ። ንግግራችንን ፡ ጨርሰን ፡ ስንሔድ ፡ እስከ ፡ ሠፈራችን ፡ ድረስ ፡ እንዲሸኘን ፡ እዘዙት ።

የዓለማየሁ ፡ እናት ፡ ወይዘሮ ፡ ጥሩነሽ ፡ የተበደሉና የተገፉ ፡ ቢሆንም ፡ ምንም ፡ ቅያሜ ፡ ሳያሳዩ ፡ ለባላቸው ፡ ታማኝ ፡ ሆነው ፡ ይኖሩ ፡ ነበር ። ጊዜያቸውን ፡ የሚያሳልፉት ፡ ልጃቸውን ፡ ከጉን ፡ አስቀምጠው ፡ ብቻቸውን ፡ መዝሙረ ዳዊት ፡ የመላእክትንና ፡ የሰማዕታትን ፡ መልካ ፡ መልክ ፡ የሐዋርያትንና ፡ እጅግ ፡ በጣም ፡ የሚወዷትን ፡ የቅድስት ፡ ማርያምን ፡ ውዳሴ ፡ ማርያም ፡ በማንበብ ፡ ነበር ። ምንም ፡ እንኳ ፡ ባላቸውን ፡ ቴዎድሮስን ፡ ምን ፡ ጊዜም ፡ ወደዋቸው ፡ የማያውቁ ፡ ቢሆንም ፡ በመከራቸው ፡ ጊዜ ፡ በድፍረት ፡ አብረዋቸው ፡ ተሰልፈው ፡ የሥቃያቸው ፡ ተካፋይ ፡ ሆነዋል ። የሸዋው ፡ ንጉሥ ፡ ምኒልክ ፡ በመቅደላ ፡ አጠገብ ፡ መጥተው ፡ ባሳዩት ፡ ሰልፍ ፡ ሁኔታው ፡ አስፈርቶ ፡ ስለነበረ ፡ ልጃቸውን ፡ ልከው ፡ የጦር ፡ አለቆቹና ፡ ወታደሮቹ ፡ ታማኝነታቸውን ፡ ለንጉሠ ነገሥቱ ፡ እንዲያደርጉ ፡ እንዲያስምላቸው ፡ አደረጉ ። እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሊሞቱ ፡ ሁለት ፡ ቀን ፡ ሲቀራቸው ፡ ለብዙ ፡ ዓመታት ፡ የተለያይዋቸውን ፡ ሚስታቸውን ፡ አስጠርተው ፡ ከሰዓት ፡ በኋላ ፡ ከእርሳቸውና ፡ ከልጃቸው ፡ ጋር ፡ ሲጫወቱ ፡ ዋሉ ።

ሚያዝያ ፡ ፳ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ.ም. ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ገና ፡ በሥልጣን ፡ ላይ ፡ ሳሉ ፡ በማይገባ ፡ ሁኔታ ፡ ከቤታቸው ፡ ውስጥ ፡ እንዳለን ፡ አስይዘው ፡ ባሣሠሩን ፡ ልክ ፡ ከሁለት ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ በዚሁ ፡ ቀን ፡ ሚያዝያ ፡ ፳ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. ፡ ሬሳቸው ፡ በእንዱ ፡ ጉጆዎችን ፡ ውስጥ ፡ እንዲያርፍ ፡ ሲሆን ፡ ሚስታቸውና ፡ የሚወዳቸው ፡ ሁሉ ፡ የእኛን ፡ ርዳታና ፡ ጥገኝነት ፡ ለማግኘት ፡ ካሠቃዩን ፡ ሰዎች ፡ ቤት ፡ ተጠጉ ።

ንግሥቱቱና ፡ ዓለማየሁ ፡ ከእንግሊዝ ፡ ጦር ፡ ሠራዊት ፡ ጋር ፡ ጉዞአቸውን ፡ ቀጠሉ ። ነገር ፡ ግን ፡ ያልታደሉት ፡ ወይዘሮ ፡ ጥሩነሽ ፡ እይኩሌት ፡ «ሐይቂ ፡ ሕላተ» ፡ ከተባለው ፡ ሥፍራ ፡ ሲደርሱ ፡ ሞቱ ። ልጃቸው ፡ ዓለማየሁ ፡ የቴዎድሮስ ፡ ልጅ ፡ የውቤ ፡ የልጅ ፡ ልጅ ፡ አሁን ፡ ከእንግሊዝ ፡ አገር ፡ ወደብ ፡ ሲደርስ ፡ አባትና እናት ፡ የሌለው ፡ ስደተኛ ፡ ቢሆንም ፡ በሚገባ ፡ ጥንቃቄ ፡ ተይዟል ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

የአበሻ ፡ ሕዝብ ፡ የአውሮጳውያንን ፡ ሰዎች ፡ በብርቅነት ፡ ይመለከቷቸው ፡ ነበር ። በእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ መጀመሪያ ፡ ሁለት ፡ አውሮጳውያን ፡ ሚስተር ፡ ቤልና ፡ ፕላውድን ፡ የተባሉ ፡ ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ ገብተው ፡ ነበር ። በአበሻዎች ፡ ዘንድ ፡ የሐንስ ፡ ተብሎ ፡ ይጠራ የነበረው ፡ ሚስተር ፡ ጆን ፡ ቤል ፡ ለራስ ፡ ዓሊ ፡ አሸከርነት ፡ ገብቶ ፡ ስለነበረ ፡ የባሻነት ፡ ማዕርግ ፡ አግኝቷል ። ቢሆንም ፡ ራስ ፡ ዓሊ ፡ ቤልን ፡ ከልባቸው ፡ ስላላመኑት ፡ ከዚህ ፡ ሊያሳድጉት ፡ አልፈለጉም ። ይልቁንም ፡ ሚስተር ፡ ቤልን ፡ ራስ ፡ ዓሊ ፡ ይታገሡት የነበረው ፡ ለሚስተር ፡ ፕላውድን ፡ ሲሉ ፡ ነበር ። ቤል ፡ ከቤንምድር ፡ ተወላጅ ፡ የሆነች ፡ እንዲት ፡ ወጣት ፡ አበሻ ፡ አግብቶ ፡ ሁለት ፡ ሴትና ፡ አንድ ፡ ወንድ ፡ ልጅ ፡ ወልዷል ። እነዚህም ፡ ሁለት ፡ ሴት ፡ ልጆች ፡ የንጉሠ ነገሥቱ ፡ ብረት ፡ ቀጥቃጮች ፡ ለነበሩ ፡ ሁለት ፡ አውሮጳውያን ፡ ተድረው ፡ ሁሉም ፡ ከተፈቱት ፡ እሥረኞች ፡ ጋር ፡ አብረው ፡ ወደ ፡ አውሮጳ ፡ ሔደዋል ። ቤል ፡ ከራስ ፡ ዓሊ ፡ ጉን ፡ ተሰልፎ ፡ እምባዲሰላ ፡ ላይ ፡ ከቴዎድሮስ ፡ ጋር ፡ በተደረገው ፡ ጦርነት ፡ ውሎ የራስ ፡ ዓሊ ፡ ጦር ፡ ድል ፡ ከሆነ ፡ በኋላ ፡ የአቸናፊውን ፡ ጦር ፡ ምሕረት ፡ ጠይቆ ፡ ጥገኝነት ፡ እስካገኘ ፡ ድረስ ፡ በአንድ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ውስጥ ፡ ገብቶ ፡ ተደብቶ ፡ ስለነበረ ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ይህንን ፡ በመስማታቸው ፡ ምሕረት ፡ የሰጡትና ፡ በወዳጅነት ፡ መልክ ፡ እንደሚቀበሉት ፡ ገልጸው ፡ ወደ ፡ እርሳቸው ፡ እንዲመጣ ፡ አስጠሩት ። ቤልም ፡ ትእዛዛቸውን ፡ ሰምቶ ፡ በመምጣቱ ፡ በእርሳቸውና ፡ በእርሱ ፡ መካከል ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ወዳጅነት ፡ ተመሠረተ ።

ቤል : ለብዙ : ዓመታት : ያህል : በኑሮውም : ሆነ : በእለባ
 በሱ : ከእበሻዎች : የተለየ : እልነበረም = ቤል : ትክክለኛ : ፍርድ :
 መስጠት : የሚችል : ደፋር : እጣርቶ : የመረዳት : ችሎታ : የነበ
 ረው : ታላቅ : በመሆንና : በደግ : ሥራ : የሚደሰት : ሰው : ስለነ
 በረ : እዚ : ቴዎድሮስ : ይህን : በማየት : ተስማሚያቸው : ሆኖ : ስላገ
 ጉት : በጣም : ጥልቅ : በሆነ : ወዳጅነትና : እክብሮት : ተሳራቢው :
 ቆዩ = ከዚህም : የተነሣ : ቴዎድሮስ : ቤልን : የሊቀ : መኳሰንት :
 ማዕርግ : ሰጥተው : ከእጣራቸው : አይለዩትም : ነበር = ቤል : ከጌ
 ታውና : ከወዳጁ : ከቴዎድሮስ : ድንኳን : ደጃፍ : ላይ : እየተኛ : በእ
 ንድ : መሶብ : እየበላ : ከማንኛውም : ዘመቻ : በንጉሠ : ነገሥቱ :
 ትእዛዝ : ላይለያቸው : ስለሠለጠነው : ዓለም : ሁኔታ : ሕጋዊ :
 በሆነ : መንገድ : ስለሠለጠነ : ጦር : ሠራዊት : ጥቅምና : ስለትክ
 ክለኛ : እስተዳደር : በየጊዜው : ይተርክላቸው : ነበር = በመቶ : የሚ
 ቈጠሩ : ወጣት : እበሻዎች : ለወታደርነት : ሚስተር : ቤል : እንዲያ
 ሠለጥናቸው : ሞክረው : ዳሩ : ግን : እበሾች : ስለአውሮጳውያን :
 የጦር : ዘዴና : ሥልት : አድናቆትና : ፍላጎት : ስላልነበራቸው :
 የተቃና : ውጤት : ሊያስገኙለት : ካለመቻላቸውም : በላይ : ሥራው :
 በጣም : ከባድና : እስልች : እንደሆነበት : እዚ : ቴዎድሮስ : ተመ
 ልክተው : በዚህ : በኩል : ያለው : ድካም : እንዲቀር : አዘዙ = ሚስ
 ተር : ቤል : ሚስት : በቀርባን : እንዲያገባ : ቴዎድሮስ : ስለጠየቁት
 ሃሳባቸውን : ከተቀበለ : በኋላ : ያሜት : ልጅ : ቤተሰቦች : ቴዎ
 ድሮስን : በመጥላት : ልጃቸውን : ለሚስተር : ቤል : ለመስጠት :
 ባለመፈለጋቸው : እዚ : ቴዎድሮስ : እንዲት : ጋላ : እንዲያገባ :
 ሰጥተው : የሙሽራው : አባት : በመሆን : የጋብቻ : በዓሉን :
 አከበሩለት =

ቤል : በሚያውቁት : ሰዎች : ሁሉ : የመወደድ : ዕድል :
 ያለው : ጥሩ : ሰው : ስለነበረ : ወደ : እበሻ : አገር : የሚመጡ :
 አውሮጳውያን : ሁሉ : የዚህን : ሰው : ወዳጅነት : ለማግኘት : እም
 ነት : ነበራቸው = በቤልና : በፕላውድን : መካከል : የነበረው :
 ወዳጅነት : ከጊዜ : ወደ : ጊዜ : እየጠነከረ : ሔደ = የሚስተር : ፕላ
 ውድንን : መገደል : ቤል : በሰማ : ጊዜ : የወዳጁን : ደም : ለመ
 በቀል : ለሰማይ : ለምድር : ቃል : ገባ = እዚ : ቴዎድሮስ : በሚስ

ተር : ፕላውድን : ገዳይ : በጋረድ : ላይ : እደጋ : ለመጣል : በሞተ :
 በሰባተኛው : ወር : ላይ : ዘምተው : ሚስተር : ፕላውድን : ከተገ
 ደለበት : ቦታ : ትንሽ : ራቅ : ብሎ : ስለአገኘት : ንጉሠ : ነገሥቱ :
 ጦሩን : እየመሩ : የግቢ : ሚስትሩን : ቤልን : አስከትለው :
 እየተጓዙ : በእንድ : ትንሽ : ጫካ : ውስጥ : እንደገቡ : ጋረድና :
 ወንድሙ : በድንገት : ከፈታቸው : ዘልቀው : አደጋ : ጥለው :
 ቴዎድሮስን : ለመግደል : ሲሞክሩ : ቤል : በጌታው : በቴዎድ
 ሮስ : ላይ : የተሰነዘረውን : አደጋ : ባየ : ጊዜ : ፈጥኖ : ከንጉሡ :
 ነገሥቱ : ፊት : ተደቅኖ : መኪታ : ከሆነ : በኋላ : በፕላውድን : ገዳይ :
 ላይ : አነጣጥሮ : ተኩሶ : ጋረድን : ጣለው = የጋረድ : ወንድም :
 የእዚ : ቴዎድሮስን : እንቅስቃሴ : በጥንቃቄ : ይከተል : ስለነበረ :
 እርሳቸውን : ለመምታት : በወረወረው : ጦር : ቤልን : ከልቡ ላይ
 መትቶ : ጣለው = በዚህም : ጊዜ : ቴዎድሮስ : የታማኙን : የቤ
 ልን : ገዳይ : ወዲያውኑ : አቁሰለው : ዘረጉት = ከዚህም : በኋላ :
 ቦታው : እንዲከበብ : ቴዎድሮስ : አዘው : ፩፻፮፻ : የሚሆኑ :
 የጋረድ : ወታደሮች : ስለተማረኩ : እንደሚታመነው : ሁሉንም :
 በደም : ፍላት : ገደሏቸው = በቤል : ሞት : ጀግና : የጦር : አለ
 ቃና : ወታደር : በማጣታቸው : ብዙ : ቀን : አዘኑ = በቤል : ሞት :
 ቴዎድሮስ : በታማኝነትና : በድፍረት : ስለመንግሥታቸው : የሚያ
 ማክራቸው : ከሁሉ : የላቀውን : ወዳጃቸውንና : ቀኝ : እጃቸውን :
 አጡ =

ፕላውድን : ከቤል : የበለጠ : ምኞት : የነበረው : ሰው : ስለ
 ሆነ : ቤል : እበሻን : እንደ : አገሩ : አድርጎ : በአገሪቱ : ውስጥ :
 በሚሰጠው : ሥራ : ተደስቶ : ሲኖር : ፕላውድን : ግን : የእንግሊዝ :
 መልእክተኛነቱን : አስታውቆ : የእበሻም : መንግሥት : በቆንስል
 ነቱ : እንዲያውቀው : ይጥር : ነበር = ትክክለኛ : የሆነውን : መን
 ገድ : በመከተል : ራስ : ዓሊ : ስጦታ : ለእንግሊዝ : ነገሥት : እን
 ዲልኩ : አድርጎ : ስጦታውንም : ራሱ : ለንግሥቲቱ : ወስዶ : አስረ
 ክቦ : የእንግሊዝ : መንግሥት : ከእበሻ : መንግሥት : ጋር : ውል :
 መፈራረሙ : የሚጠቅም : መሆኑን : ለሎርድ : ፖልመርስቶን : በማ
 ስረዳት : አላምኖ : ስለድርቡሾች : ሁኔታ : ስለባሪያ : ንግድ : ስለክ
 ርስቲያኖች : መጨቆን : አስረድቶ : ለውጭ : ጉዳይ : ሚስትሩ :

በሰጠው ፡ ሰፊ ፡ መግለጫ ፡ ምክሩን ፡ ተቀብሎ ፡ የእበሻ ፡ ቆን
ሰል ፡ እድርጎ ፡ እንዲሾመው ፡ ጠየቀ ። እውነት ፡ ለመናገር ፡
ከሆነ ፡ ለዚህ ፡ ሥራ ፡ ከሚስተር ፡ ፕላውድን ፡ የተሻለ ፡ ሰው ፡ ሊገኝ
ለት ፡ እይቻልም ፡ ነበር ። ፕላውድን ፡ በሁሉም ፡ ሰው ፡ ዘንድ ፡ የተ
ወደደና ፡ አሁንም ፡ ቢሆን ፡ ስሙ ፡ ሲጠራ ፡ የተከበረ ፡ ሰው ፡ ነው ።
ሚስተር ፡ ቤል ፡ እንዳደረገው ፡ ሁሉ ፡ እንደ ፡ አገራው ፡ ሕዝብ ፡
ራሱን ፡ ሳይቁጥር ፡ የእውሮጳውያን ፡ ልብስ ፡ እንደለበሰና እንደ ፡
እንግሊዝ ፡ አገር ፡ ቤት ፡ ተመሳሳይ ፡ በሆነ ፡ ቤት ፡ እየሠራ ፡ ይኖር ፡
ነበር ። በእንድ ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፡ ትልቅነቱን ፡ ማሳየት ፡ ስለሚ
ወድ ፡ በብዙ ፡ የተጣራ ፡ መሣሪያ ፡ በያዙ ፡ ሰዎች ፡ ካልታደሰ ፡
መውጣት ፡ እይወድም ፡ ነበር ። ዳሩ ፡ ግን ፡ እነዚህ ፡ ቁጥራቸው ፡
የበዛ ፡ ተከታዮች ፡ በተገደለ ፡ ጊዜ ፡ የሰጡት ፡ ርዳታ ፡ አልነ
በረም ።

ፕላውድን ፡ በ፲፭፻፴፱ ፡ ዓ. ም. ቆንስል ፡ ሆኖ ፡ ወደ ፡ እበሻ ፡
አገር ፡ በተመለሰ ፡ ጊዜ ፡ ራስ ፡ ዓሊ ፡ የሚወዱት ፡ ሰው ፡ ስለ
ሆነ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ እቀባበል ፡ እድርገው ፡ ወዲያውም ፡ ውል ፡ ተፈራ
ረመ ። ራስ ፡ ዓሊ ፡ ደካማ ፡ ሰው ፡ ስለነበሩ ፡ ማንኛውንም ፡ ነገር ፡
ለተከታዮቻቸው ፡ ትተው ፡ በፀጥታ ፡ መኖርን ፡ ስለሚወዱ እንድ ፡
ጊዜ ፡ ሚስተር ፡ ፕላውድን ፡ የአገሩን ፡ ሰንደቅ ፡ ዓላማ ፡ ለመስቀል ፡
ፈቃድ ፡ ቢጠይቃቸው ፡ በደስታ ፡ መፍቀዳቸውን ፡ አረጋግጠው ፡
ንግግራቸውን ፡ በመቀጠል ፡ «እንድጠብቅልህ ፡ አትጠይቀኝ ፡ እንደ
ዚህ ፡ ስላለው ፡ ነገር ፡ እኔ ፡ ብዙ ፡ አልጨነቅለትም ። ዳሩ ፡ ግን ፡
ሕዝቡ ፡ የሚወደው ፡ አይመስለኝም ።» ስላሉት ፡ ፕላውድን ፡ በቆ
ንሰላው ፡ ግቢ ፡ የእንግሊዝን ፡ ሰንደቅ ፡ ዓላማ ፡ ሰቅሎ ፡ ማውለብ
ለብ ፡ ከጀመረ ፡ ከጥቂት ፡ ሰዓት ፡ በኋላ ፡ ቁጥሩ ፡ የበዛ ፡ ሕዝብ ፡
መጥቶ ፡ ሰንደቅ ፡ ዓላማውን ፡ እውርዶ ፡ ቀዳዶ ፡ ጣለው ። ይህንም
ሁኔታ ፡ ራስ ፡ ዓሊ ፡ ስምተው ፡ ከፕላውድን ፡ ጋር ፡ ሲነጋገሩ ፡ «አልነ
ገርኩህም ፡ ነበርን?» የሚል ፡ ቃል ፡ ብቻ ፡ ነበር ። ከአገሪቱ ፡ ገዥ ፡
ከሆነው ፡ ሰው ፡ ፕላውድን ፡ ሊያገኘው ፡ የቻለው ፡ ርዳታ ። ከላይ ፡
እንደተገለጸው ፡ የራስ ፡ ዓሊ ፡ ጦር ፡ ድል ፡ ከሆነ ፡ በኋላ ፡ ሚስተር ፡
ቤል ፡ የቴዎድሮስ ፡ ተከታይ ፡ ስለሆነ ፡ የቴዎድሮስን ፡ የወደፊት ፡
ዕድል ፡ የተሟላና ፡ ተስፋ ፡ ያላቸው ፡ መሪ ፡ መሆናቸውን ፡ የቋን

ቋው ፡ እስካከና ፡ እንዳለጽ ፡ ደስ ፡ በሚያሰኝ ፡ ሁኔታ ፡ እያስረዳ፡
ፕላውድን ፡ ታላቅ ፡ ወደሆነውና ፡ ለወደፊቱም ፡ ያለጥርጣራ ፡
የእበሻ ፡ መሪ ፡ ወደሚሆነው ፡ ሰው ፡ መጥቶ ፡ እንዲተዋወቅ ፡
ጠየቀው ።

ምንም ፡ እንኳ ፡ ፕላውድን ፡ ከቤል ፡ የተለየ ፡ ሰው ፡ ቢሆ
ንም ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በቤተ ፡ መንግሥታቸው ፡ ትሕትና ፡ በተ
መላበት ፡ ሁኔታ ፡ ተቀብለው ፡ የገንዘብ ፡ ዳረጎት ፡ ሰጡት ።
ዳሩ ፡ ግን ፡ በቆንስልነቱ ፡ ደረጃውና ፡ ከራስ ፡ አሊ ፡ ጋር ፡ የተፈ
ራረመውንም ፡ ውል ፡ ሳይቀበሉት ፡ ቀሩ ። ለብዙ ፡ ዓመታት ፡
ያህል ፡ ፕላውድን ፡ ጓደኛውን ፡ ሚስተር ፡ ቤልን ፡ በመከተል ፡
እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አገሩን ፡ ወደመሻሻል ፡ እርምጃ ፡ የሚመሩት ፡
በወታደሩ ፡ መካከል ፡ ሥነ ፡ ሥርዓትን ፡ የመሠረቱ ፡ ታላቅ ፡
መሪ ፡ ናቸው ፡ እያለ ፡ ማድነቁን ፡ ቀጠለ ። ፕላውድን ፡ በራሱ ፡
ቋንቋ ፡ እንደተናገረው ፡ «ቴዎድሮስ ፡ ታማኝ ፡ ትክክለኛ ፡ ለመ
ሆን ፡ የሚጥሩ ፡ ጠንካራ ፡ ወላዎይ ፡ ያልሆኑ ፡ ከጭካኔ ፡ የራቁ ፡
ሰው ፡ ናቸው» ፡ ይላቸዋል ።

ፕላውድን ፡ ስለ ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ያለው ፡ ግምት ፡ ወደ ፡
መጨረሻው ፡ ዘመን ፡ ላይ ፡ ተለውጦ ፡ ነበር ። ቴዎድሮስ ፡ ፕላ
ውድንን ፡ ስለማይወዱትና ፡ ስለሚጠሉት ፡ እንዲያውም ፡ የቴዎ
ድሮስ ፡ ክንዶች ፡ ሳይወድቁበት ፡ የቀሩት ፡ ስለቤል ፡ ፍቅር ፡
ሲሉ ፡ ይመስላል ። ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ቴዎድሮስ ፡ ወደ ፡
መቅደላ ፡ ሲጓዙ ፡ ሚስተር ፡ ፕላውድን ፡ እጅቦ ፡ እንዲሔድ ፡ አዘው ፡
ወስደውት ፡ ስለነበረ ፡ የመቅደላን ፡ እምባ ፡ ጠባቂ ፡ ዘበኞች ፡
አለቃ ፡ የነበረውን ፡ የጋላ ፡ ባላባት ፡ የወርቂትን ፡ ልጅ ፡ እስጠር
ተው ፡ ፕላውድንን ፡ ሊያሥሩ ፡ ስለፈለጉ ፡ በሰንሰለት ፡ እንዲታ
ሠር ፡ ማድረጉ ፡ የሚጠቅምና ፡ የማይጠቅም ፡ መሆኑን ፡ ስለጠየ
ቁት ፡ የእምባው ፡ አለቃ ፡ የፕላውድን ፡ የግል ፡ ወዳጅ ፡ ስለነበረ ፡
በዓይኑ ፡ ቁራኛ ፡ መጠበቁ ፡ የሚበቃና ፡ እንዳይጠፋም ፡ ሙሉ ፡
ታላፊነቱን ፡ ለመውሰድ ፡ ፈቃደኛ ፡ ስለሆነ ፡ ሳይታሠር ፡ ቆይቶ ፡
ከጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ ከእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋር ፡ ወደ ፡ እማራው ፡
አገር ፡ ይዘውት ፡ ሲሔዱ ፡ ሁልጊዜ ፡ በብዙ ፡ ሰላዮች ፡ ታጅቦ ፡
ይጠበቅ ፡ ነበር ። በማንኛውም ፡ ጊዜ ፡ በሚያደርገው ፡ እንቅስቃሴ

ሁሉ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ እንዲያውቁት ፡ ተደርጎ ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡
ምክንያት ፡ ወደ ፡ እንግሊዝ ፡ አገር ፡ እንዳይመለስ ፡ ተከልክሎ ፡
ቆየ ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ የጥላውድን ፡ ጤና ፡ በመታወኩና ፡ ደስታም ፡
በማጣቱ ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ ለመሔድ ፡ እንዲፈቀድለት ፡ አጥብቆ ፡
በመለመኑ ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እንዲሔድ ፡ ፈቀዱ ፡ ነገር ፡ ግን ፡
የሚጓዝበት ፡ አገር ፡ በሽፍታ ፡ የተሞላ ፡ ስለሆነ ፡ ከአደጋ ፡ ላይ ፡
እንዳይወድቅ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ከሔዱበት ፡ አገር ፡ እስኪመለሱ
ድረስ ፡ እንዲቆይ ፡ ጠየቁት ፡ ከታመነ ፡ የወሬ ፡ ምንጭ ፡ እንደተ
ረዳሁት ፡ ከግርማዊነታቸው ፡ የተፈቀደው ፡ የጥላውድንን ፡ ጥያቄ ፡
ለመፈጸም ፡ ያህል ፡ እንጂ ፡ ለመሔድ ፡ እንደማይችል ፡ በመገመት
ለመሔድ ፡ አይሞክርም ፡ ብለው ፡ አምነው ፡ ነበር ፡ ይባላል ።

ጥላውድን ፡ ግን ፡ የታወቀና ፡ ታላቅ ፡ ሰው ፡ መሆኑን
በመገመት ፡ ላይሆን ፡ አይቀርም ፤ ያላንዳች ፡ ፍርሃት ፡ ወደ ፡ አገሩ
ጉዞውን ፡ ቀጠለ ። ከጉንደር ፡ ብዙ ፡ ሳይርቅ ፡ ጋረድ ፡ የተባለ ፡
የእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የሥጋ ፡ ዘመድ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ አደጋ ፡ ጥሎ ፡
ማርኮ ፡ እሥረኛ ፡ አደረገው ። ምናልባት ፡ የጥላውድንን ፡ ነፃነት
በገንዘብ ፡ ለመግዛት ፡ አያዳግትም ፡ ነበር ፡ ብሎ ፡ መገመት ፡
ሲቻል ፡ ባጋጠመው ፡ መጥፎ ፡ ዕድል ፡ ሳይቻል ፡ ቀረ ። ጥላውድን
ታሞና ፡ ደክሞ ፡ ስለነበረ ፡ ከአንድ ፡ ዛፍ ፡ ሥር ፡ አርፎ ፡ ሳለ ፡
ጋረድ ፡ መጥቶ ፡ ሲያነጋግረው ፡ መሐረቡን ፡ ለማውጣት ፡ እጁን
ከመታጠቂያው ፡ ውስጥ ፡ ስላስገባ ፡ ጋረድ ፡ ሽጉጥ ፡ የሚያወጣ ፡
መስሎት ፡ በመጠራጠር ፡ ተሽቀዳድሞ ፡ በፍጥነት ፡ በእጁ ፡ ይዞት
በነበረው ፡ ጎራዴ ፡ ከፋኛ ፡ ካቆሰለው ፡ በኋላ ፡ የጉንደር ፡ ነጋዴዎች
እንደ ፡ ቆሰለ ፡ በገንዘብ ፡ ገዝተው ፡ ሕይወቱን ፡ ለማዳን ፡ ሲሞክሩ
በመጋቢት ፡ ወር ፡ ፲፰፻፶፪ ፡ ዓ. ም. በቀሰሉ ፡ ምክንያት ፡ ሞተ ።

ከፍ ፡ ባለ ፡ ክብር ፡ ቆራጣ ፡ በቆየንበት ፡ ወራት ፡ ጥላውድን
ከመሞቱ ፡ ከአንድ ፡ ዓመት ፡ በፊት ፡ ይጽፋቸው ፡ የነበሩት ፡ ደብ
ቤዎች ፡ እየተላኩልን ፡ ተመልክተናቸዋል ። አሳቡና ፡ ግምቱ ፡
በጣም ፡ ተለዋውጦ ፡ ነበር ። ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ትክክለኛ ፡ መሪ ፡
ናቸው ፡ በማለት ፡ ያስገመተውን ፡ የቴዎድሮስን ፡ ለስላሳ ፡ ቃላት
ከፍ ፡ ያለ ፡ ጥላቻና ፡ ጭካኔ ፡ እንደሚተካባቸው ፡ በእርግጥ ፡ ዐወቀ ።
እንደማስታውሰው ፡ ዘጌ ፡ ላይ ፡ ከታሠርን ፡ ከጥቂት ፡ ቀን በኋላ ፡

ጓዛችን ፡ ሲላከልን ፡ እነዚህ ፡ የጥላውድን ፡ ደብዳቤዎች ፡ ከጥረዶ
ክስ ፡ ሣጥን ፡ ውስጥ ፡ ስለነበሩ ፡ ወታደሮቹ ፡ ከማየታቸው ፡ በፊት ፡
ሣጥኑን ፡ ከፍቶ ፡ በችኮላና ፡ በጥድፈያ ፡ አጠፋቸው ።

ቤልና ፡ ጥላውድን ፡ ሁለቱ ፡ በሕይወት ፡ ኑረው ፡ ቢሆን ፡
ከቶ ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በአበሻ ፡ አገር ፡ ጉዳይ ፡ በመግባታ
ቸው ፡ ይጣሏቸው ፡ ኑረዋልን? ከላይ ፡ እንደገለጽኩት ፡ ቴዎድ
ሮስ ፡ ጥላውድንን ፡ ስለማይወዱት ፡ መጣላታቸው ፡ የማይቀር ፡
እንደነበር ፡ ይሰማኛል ። ቴዎድሮስ ፡ የጥላውድንን ፡ አሟሟት ፡
በየጊዜው ፡ ባስታወሱ ፡ ቁጥር ፡ «እኔ» ፡ ፈረዎች ፡ ናቸው ፡
ለምሳሌ ፡ ጥላውድንን ፡ ተመልክቱት ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ ይዞ ፡
ምንም ፡ ዓይነት ፡ የመከላከል ፡ ሙከራ ፡ ሳያደርግ ፡ ሞተ ።
እያሉ ፡ ያፈዙበት ፡ ነበር ።

በእንግሊዝ ፡ አገር ፡ የጥላውድን ፡ ሞት ፡ ከተሰማ ፡ ከጥ
ቂት ፡ ወራቶች ፡ በኋላ ፡ ካፒቴን ፡ ቻርሊስ ፡ ዱንኳን ፡ ካሜሩን ፡
የተባለ ፡ ሰው ፡ በአበሻ ፡ አገር ፡ ቆንስል ፡ ሆኖ ፡ ተሾመ ። ነገር ፡
ግን ፡ የዘገየበት ፡ ምክንያት ፡ ሳይታወቅ ፡ ምጽዋ ፡ በየካቲት ፡
ወር ፡ ፲፰፻፶፪ ፡ ዓ. ም. ደርሶ ፡ እንዲሁም ፡ በዚሁ ፡ ዓመት ፡
በሐምሌ ፡ ወር ፡ ጉንደር ፡ ገባ ። ካፒቴን ፡ ካሜሩን ፡ በከፈር ፡
ጦርነት ፡ የተካፈለና ፡ ከሁለት ፡ መቶ ፡ ማይልስ ፡ የበለጠ ፡ በጠ
ላት ፡ እጅ ፡ የተያዘ ፡ አገር ፡ በማቋረጥ ፡ ጀብዱ ፡ የሠራ ፡ ሰው ፡
ከመሆኑም ፡ በላይ ፡ በጄኔራል ፡ ዊሊያምስ ፡ የጦር ፡ ክፍል ፡
ውስጥ ፡ በጦር ፡ መኩንንነት ፡ ያገለገለ ፡ ለብዙ ፡ ዘመናት ፡
በቆንስላ ፡ አገልግሎት ፡ የሠራ ፡ ሰው ፡ ስለነበረ ፡ ለተላከበት ፡
ሥራ ፡ በጣም ፡ ተስማሚ ፡ ነበር ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ባለመታደሉ ፡
ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ በተላከበት ፡ ዘመን ፡ የገጠመው ፡ እስደ
ናቂ ፡ ታላቅነት ፡ የሚሰማቸው ፡ ተንኮለኛና ፡ ከፋታቸውን ፡
እውነተኛ ፡ በማስመሰል ፡ መደበኛ ፡ የሚችሉ ፡ ለወገናቸው ፡
የሚያደሉ ፡ ሰው ፡ ስለነበሩ ፡ ካሜሩን ፡ መጀመሪያ ፡ በአበሻ ፡
አገር ፡ እንደደረሰ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ክብርና ፡ ትሕትና ፡ የተመላበት ፡
አቀባበል ፡ ተደረገለት ። በጥቅምት ፡ ወር ፡ ፲፰፻፶፮ ፡ ዓ. ም.
ካሜሩን ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ ለመሄድ ፡ ሲነሣ ፡ ከመጠን ፡ በላይ ፡
የሆነ ፡ ሰጦታ ፡ ተሸልሞ ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ አሸከሮች ፡ ታጅቦ

የቆንስልነቱን ፡ ደረጃ ፡ እስይዘው ፡ ሸኙት ፡ እንደሌሎቹ ፡ ሁሉ ፡
በተለይም ፡ በእኛ ፡ ላይ ፡ እንደደረሰው ፡ ካሚሩን ፡ የቴዎድሮ
ስን ፡ ትክክለኛውን ፡ እመል ፡ ሊረዳ ፡ ባለመቻሉ ፡ ስለጥሩ ፡ ጠባ
ያቸው ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ እድናቆት ፡ ነበረው ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ለካ
ሚሩን ፡ ያሳዩት ፡ የወዳጅነት ፡ መልክ ፡ ከልብ ፡ እንዳልነበረ ፡
በጣም ፡ ዘግይቶ ፡ ተረዳው ።

ካሚሩን ፡ እድዋ ፡ ሲደርስ ፡ ከእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ለእንግ
ሊዝ ፡ ንግሥት ፡ እንዲያደርስ ፡ የተሰጠውን ፡ ደብዳቤ ፡ በአንድ ፡
የአገር ፡ ተወላጅ ፡ ልኮ ፡ እርሱ ፡ ቦጉስ ፡ ወደ ፡ ተባለው ፡ አገር ፡
መሔድ ፡ ስለነበረበት ፡ ጉዞውን ፡ ቆጠለ ። ቦጉስ ፡ በሰነበተበት ፡
ጊዜ ፡ በባልደረብነት ፡ እብሮት ፡ እንዲጓዝ ፡ የተሰጠው ፡ ሳሙ
ኤል ፡ የተባለው ፡ ዐዋቂና ፡ ፈጽሞ ፡ ተንኮለኛ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡
ከጉረቤት ፡ አገር ፡ ከቱርክ ፡ ግዛት ፡ ውስጥ ፡ ከሚገኙት ፡ የጉሣ ፡
መሪዎች ፡ ጋር ፡ ሆኖ ፡ ለጌታው ፡ ጥቅም ፡ ሲል ፡ ተንኮል ፡
መሥራት ፡ መጀመሩን ፡ ስለተረዳ ፡ ካፒቱን ፡ ካሚሩን ፡ በዚህ ፡
ሰው ፡ ምክንያት ፡ ከግብፅ ፡ መንግሥት ፡ ጋር ፡ የሚቆይም ፡
ነገር ፡ እንዳይፈጠር ፡ ስለፈራ ፡ ይህንን ፡ ሳሙኤል ፡ የተባለውን ፡
ሰው ፡ ከማይፈልጋቸው ፡ አሽከሮቹ ፡ ጋር ፡ ትቶት ፡ መጓዝ ፡
ግድ ፡ ሆነበት ። ሳሙኤል ፡ ከካሚሩን ፡ ጋር ፡ በሰዳን ፡ በኩል ፡
እብሮ ፡ ለመጓዝ ፡ ሳይችል ፡ በመቅረቱ ፡ በጣም ፡ ተናድዶ ፡ ሳለ ፡
ስሜቱን ፡ ሳያሳይ ፡ የተደሰተ ፡ መሰሎ ፡ ከቀረ ፡ በኋላ ፡ ለጌ
ታው ፡ ረጅም ፡ ደብዳቤ ፡ ጽፎ ፡ ካፒቱን ፡ ካሚሩን ፡ ከሰላ ፡ ከአ
ንድ ፡ ወዳጁ ፡ ቤት ፡ ደርሶ ፡ በሰነበተበት ፡ ጊዜ ፡ ተከትለውት ፡
የመጡት ፡ እበሻዎች ፡ የአገራቸውን ፡ ቀረርቶና ፡ ፉከራ ፡ እንዲያ
ሰሙ ፡ ስለጠየቃቸው ፡ ጥቂቶቹ ፡ እምቢ ፡ ሲሉ ፡ አንዳንዶቹ ፡
ደግሞ ፡ ትእዛዙን ፡ አክብረው ፡ ሲጫወቱ ፡ ጨዋታውን ፡ ተመ
ልካቸው ፡ ሕዝብ ፡ ሊረዳው ፡ ባለመቻሉ ፡ የማያስደስት ፡ ሆኖ ፡ ስለ
ተገኘ ፡ አቋርጦ ፡ በማለት ፡ ጸፈላቸው ። ይህን ፡ ሁኔታ ፡ ለመጥ
ቀስ ፡ ያስፈለገኝ ፡ አኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ካሚሩንን ፡ በተጣሉ ፡ ጊዜ ፡
በዚህ ፡ ነገር ፡ በጣም ፡ የተቀየሙና ፡ ለመጣላትም ፡ ምክንያት ፡
አድርገው ፡ ስለነበረው ። ካሚሩን ፡ ተመልሶ ፡ መተማ ፡ በደረሰ ፡
ጊዜ ፡ በትኩሳት ፡ በሽታ ፡ በጣም ፡ ተዳክሞ ፡ ስለነበረ ፡ ሁኔታው

ንና ፡ መተማ ፡ መድረሱን ፡ ገልጿ ፡ ለንጉሡ ፡ ነገሥቱ ፡ ደብዳቤ ፡
ከጻፈ ፡ በኋላ ፡ ጅንዳ ፡ ወደተባለው ፡ 'የሚሰየናውያን' ፡ ሠፈር ፡
እንዲሄድ ፡ ፈቃድ ፡ ተጠይቆ ፡ ተፈቀደለት ።

ሚስተር ፡ ባርድል ፡ የተባለ ፡ የፈረንሳይ ፡ ተወላጅ ፡ ካፒቱን ፡
ካሚሩን ፡ መጀመሪያ ፡ ሲመጣ ፡ ተከትሎ ፡ ከመጣ ፡ በኋላ ፡
ሁለቱ ፡ ሰዎች ፡ የማይግባቡ ፡ ስለሆነ ፡ ካፒቱን ፡ ካሚሩንን ፡ ትቶ ፡
ለእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጌታ ፡ አድሮ ፡ ስለነበረ ፡ ካሚሩን ፡ ለእንግ
ሊዝ ፡ ንግሥት ፡ እንዲያደርስ ፡ ደብዳቤ ፡ ተሰጥቶት ፡ በተላከ ፡
ጊዜ ፡ ሚስተር ፡ ባርድል ደግሞ ፡ ለፈረንሳይ ፡ ንጉሥ ፡ እኔ ፡ ቴዎ
ድሮስ ፡ የጻፉትን ፡ ደብዳቤ ፡ እንዲያደርስ ፡ ተሰጥቶ ፡ ተልኮ ፡ ነበር።
ባርድል ፡ ተልኮ ፡ ሄዶ ፡ ሳለ ፡ ሙሴ ሌጁን ፡ የተባለ ፡ የፈረንሳይ ፡
መንግሥት ፡ ቆንስል ፡ ምጽዋ ፡ ደረሰ ። ይህም ፡ ሰው ፡ ለእኔ ፡
ቴዎድሮስ ፡ የተጻፈ ፡ የሹመት ፡ ደብዳቤና ፡ ጥቂት ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡
ስጦታዎች ፡ እምጥቶ ፡ በንጉሡ ፡ በናፖሊዮን ፡ ስም ፡ አበረከተ።
ባርድል ፡ በመስከረም ፡ ወር ፡ ፲፰፻፶፮ ዓ. ም. ጉንደር ፡ ከፈረ
ንሣይ ፡ ውጭ ፡ ጉዳይ ፡ ሚኒስቴር ፡ መልስ ፡ እስካመጣ ፡ ድረስ ፡
ቆንስል ፡ ሌጁን ፡ ከአበሻ ፡ አገር ፡ እንዳይወጣ ፡ ተከልክሎ ፡ ቆየ።
በጉንደር ፡ ዙሪያ ፡ የሚኖሩ ፡ አውሮፓውያን ፡ ሁሉ ፡ ተሰብስ
በው ፡ ከፈረንሳይ ፡ የውጭ ፡ ጉዳይ ፡ ሚኒስቴር ፡ ለእኔ ፡ ቴዎድ
ሮስ ፡ የተጻፈላቸውን ፡ ደብዳቤ ፡ ሲነበብ ፡ እንዲሰሙ ፡ ተደረገ፡ ደብ
ዳቤው ፡ ሲነበብ ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በመስኮቱ ፡ ላይ ፡ ብቅ ፡
ብለው ፡ ስለነበረ ፡ ደብዳቤው ፡ ተነቦ ፡ እንዳበቃ ፡ የፈረንሳይ ፡
ንጉሥ ፡ ባርድልን ፡ እንዴት ፡ ባለ ፡ ሁኔታ ፡ እንደተቀበለው ፡
ቴዎድሮስ ፡ ጠየቁ። ባርድል መልስ ፡ ሲሰጥ ፡ «በመጥፎ ፡ ሁኔታ»
በማለት ፡ «ንጉሥ ፡ ናፖሊዮንን ፡ ተገናኝቼ ፡ በመነጋገር ፡ ላይ ፡
ሳለሁ ፡ ሚስተር ፡ ዳባዲ ፡ ግርማዊነትም ፡ የሰው ፡ እጅና ፡ እግር ፡
እንደሚቆርጥ ፡ ስለነገረው ፡ ናፖሊዮን ፡ ምንም ፡ ሳይናገረኝ ፡
ፊቱን ፡ እዙሮ ፡ ሄደ።» ሲል ፡ ተናገረ ። በዚህን ፡ ጊዜ ፡ እኔ ፡
ቴዎድሮስ ፡ ወረቀቱን ፡ ተቀብለው ፡ ቀዳደው ፡ ከጣሉት ፡ በኋላ ፡
«ናፖሊዮን ፡ ማነው? የእኔ ፡ ዘሮች ፡ ከእርሱ ፡ የበለጡ ፡ አይደሉ
ምን? እግዚአብሔር ፡ እርሱን ፡ ትልቅ ፡ ካደረገው ፡ እኔንስ።

ትልቅ ፡ ሊያደርገኝ ፡ እይችልምን ? » ካሉ ፡ በኋላ ፡ ሙሴ ፡ ሌጃ።
ወዲያውኑ ፡ በሰላም ፡ ከእገር ፡ እንዲወጣ ፡ እዘዙ ።

በዚያን ፡ ጊዜ ፡ የነበሩት ፡ አቡን ፡ የሮማን ፡ ካቶሊክ ፡ ሃይማኖት ፡ በጣም ፡ ይፈሩና ፡ ይጠሉ ፡ ስለነበረ ፡ ፈረንሳዮች ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ አድርገው ፡ እገር ፡ ለመያዝና ፡ ቄሶቻቸው ፡ ሃይማኖታቸውን ፡ ለማስፋፋት ፡ ምክንያት ፡ እንዳይኖራቸው ፡ ፈርተው ፡ ነበር ፤ ሙሴ ፡ ሌጃን ፡ ጉዞውን ፡ ከጀመረ ፡ ከሁለት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በነገሩ ፡ ተጸጽተው ፡ ተይዞ ፡ ወደ ፡ ጉንደር ፡ እንዲመለስ ፡ መልእክተኛ ፡ ልከው ፡ አስይዘው ፡ አስመጡት ።

በ፲፰፻፶፭ ፡ ዓ. ም. በአበሻ ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ የነበሩ ፡ አውሮጳውያን ፡ ቁጥር ፡ ጽኑ ፡ ይደርሳል ። እነርሱም ፡ ካሚሩንና ፡ አውሮጳውያን ፡ እሽከሮቹ ፡ የባሰል ፡ ሚሲዮን ፤ የስኮቲሽ ፡ ሚሽን ፡ የለንደን ፡ ሚሲዮናውያን ፤ የይሁዳዊ ፡ አጥማቂ ፡ ማኅበርና ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ምክንያት ፡ በፈቃዳቸው ፡ የመጡ ፡ አውሮጳውያን ፡ ነበሩ ።

ደክተር ፡ ከራፍ ፤ ሚስተር ፡ ፍላድ ፡ የተባለውን ፡ ሰው ፡ አስከትሎ ፡ በ፲፰፻፶፭ ፡ ዓ. ም. የእርሱ ፡ አቡን ፡ ጉባት ፡ በተባለ ፡ ሥፍራ ፡ በአበሻ ፡ አገር ፡ ለማቋቋም ፡ በፈለጉት ፡ ሚሲዮን ፡ መሪ፡ሆኖ ፡ መጣ ። በዚህ ፡ ሚሲዮን ፡ ውስጥ እንዲያገለግሉ ፡ የሚላኩት ፡ ሰዎች ፡ የእጅ ፡ ሥራ ፡ የሚያውቁ ፤ እነስተኛ ፡ ደመወዝ ፡ እያገኙ ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ የሥራ ፡ መያቸው ፡ በሚያገኙት ፡ ጥቅም ለመተዳደርና ፡ በሚቻላቸው ፡ ሁሉ ፡ የእግዚአብሔርን ፡ ቃል ለመስበክና ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ እየከፈቱ ፡ ለማስተማር ፡ የሚችሉ ፡ ነበሩ ። ሚስተር ፡ ፍላድ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ የተመላለሰ ፡ ሲሆን ፡ ለመጀመሪያ ፡ በእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ ጊዜ ፡ አውሮጳውያን ፡ ችግር ፡ ሲገጥማቸው ፡ የሚሰሩናውያን ፡ ሰዎችና ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ፍላጎታቸው ፡ መጥተው ፡ በአበሻ ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ የነበሩት ፡ አውሮጳውያን ፡ በሚኖሩበት ፡ መንደር ፡ ስም ፡ «የጋፋት ፡ ሰዎች» ተብለው ፡ የታወቁት ፡ ስምንት ፡ ነበሩ ። ሚስተር ፡ ፍላድ ፡ የባሰልን ፡ ሚሲዮን ፡ ትቶ ፡

የለንደን ፡ ሚሲዮን ፡ እባል ፡ ለመሆንና ፡ ይሁዳውያንን ፡ ለማጥመቅ ፡ ሊለቅ ፡ ነበር ።

«የጋፋት ፡ ሰዎች» ፡ ከ፲፰፻፶፭ ፡ ዓ. ም. ጀምሮ ፡ በአበሻ ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ በአበሻ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥትና ፡ በአውሮጳውያን ፡ መካከል ፡ በተደረገው ፡ እንቅስቃሴ ፡ ሁሉ ፡ ብዙ ፡ ዋና ፡ ነገሮች ፡ ያከናወኑ ፡ ናቸው ።

እቋማቸው ፡ የማያስቀና ፡ ቢሆንም ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ በማስደሰት ፡ ከእሥራት ፡ እንዳይወድቁ ፡ ሲሉ ፡ አሳባቸውን ፡ ለመሙላት ፡ አስቸጋሪ ፡ የሆነውን ፡ ፍላጎታቸውን ፡ ለማርካት ፡ በሥራቸው ፡ ተደስተው ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሃሳብና ፡ ሥራ ፡ እየፈጠሩ ፡ ለታላቅነት ፡ የነበራቸውን ፡ ድካም ፡ ፍሬ ፡ ለማስገኘት ፡ ይጥሩ ፡ ነበር ። እነዚህ ፡ ሰዎች ፡ መጀመሪያ ፡ እንደመጡ ፡ እያሩ ሳሌም ፡ የነበረውን ፡ የጳጳሳቸውን ፡ ፍላጎት ፡ ለመፈጸም ፡ ከልብ ፡ ይደክሙ ፡ ነበር። ኋላ ፡ ግን ፡ ቴዎድሮስ ፡ እነዚህ ፡ አውሮጳውያን ፡ ሁሉም ፡ የእጅ ፡ ሥራ ፡ የሚችሉ ፡ መሆናቸውን ፡ ስለተረዱ ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ መላክተኛ ፡ ሰደው ፡ «በአገሪ ፡ ውስጥ ፡ የቀለም ፡ አስተማሪ ፡ አላስፈለገኝም ፡ ያስፈለገኝ ፡ የእጅ ፡ ሥራ ፡ የሚያውቁ ፡ ሰዎች ፡ ስለሆኑ ፡ ልትሠሩልኝ ፡ ፈቃደኞች ፡ ናችሁን » ? ሲሉ ፡ አስጠየቋቸው ። እነርሱም ፡ ጥያቄውን ፡ በመልካም ፡ መንፈስ ፡ ተቀብለው ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ የሚያዟቸውን ፡ ለመፈጸም ፡ ተስናዱ ። ጋፋት ፡ በተባሉት ፡ ከደብረ ፡ ታቦር ፡ አራት ፡ ኪሎ ፡ ሜትር ፡ ያህል ፡ ርቃ ፡ ከምትገኝ እንዲት ፡ ጉጥ ፡ መንደር ፡ ውስጥ ፡ ሠፍረው ፡ ሥራቸውን ፡ እንዲጀምሩ ፡ እዘዟቸው ። በዚህም ፡ ቦታ ፡ የአውሮጳውያን ፡ ዓይነት ቤት ፡ ሠርተው ፡ የብረታ ፡ ብረት ፡ መቀጥቀሚያ ቤት ፡ አሰናዱ ። እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እነዚህን ፡ አውሮጳውያን ፡ በበለጠ ፡ ለመያዝ ፡ እንዲመቻቸውና ፡ ከአበሻ ፡ አገርም ፡ ለመውጣት ፡ እንዲያገቡ ፡ ሲያዟቸው ፡ ሁሉም ፡ በደስታ ፡ አገቡ ። ይህችም ፡ ትንሽ ፡ የአውሮጳውያን ፡ ከተማ ፡ በለጸገች ። እኔ ፡ ቴዎድሮስም ፡ ሙሉ ፡ ነፃነታቸውን ፡ ጠብቀው ፡ ብዙ ፡ ገንዘብ ፤ እህል ፤ ማር ፤ ቅቤና ፡ ማንኛውንም ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ ሁሉ ፡ በብዛት ፡ እያቀረቡ ፡ እንዲሁም ፡ ከብር ፡ የተሠራ ፡

ጋሻና፡ ወርቅ፡ የተቀባ፡ የበቅሎ፡ መሣሪያ፡ በቅሎና፡ ፈረስ፡
እየሸለመ፡ እስደሰቷቸው፡ ሚስቶቻቸውንም፡ ግሩም፡ የሆነ፡
በጥልፍ፡ የተሠራ፡ በርከስና፡ የወርቅና፡ የብር፡ ጌጥ፡ እየሸለሙ፡
ለራሶች፡ የሚሰጠውን፡ ክብር፡ በመስጠት፡ በእገራቸው፡ ላይ፡
እስደሰቷቸው፡

«በልጆቹ 1» (እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ እንደሚጠሯቸው፡) የሚቀ
የሙበት፡ ጉዳይ፡ እልነበረም፡ ጳላ፡ ግን፡ ጋሪ፡ ፋስ፡ መዝጊያና፡
ይህን፡ የመሳሰሉትን፡ ሥራዎች፡ ቴዎድሮስ፡ መሰልቸት፡ ስለጀ
መሩ፡ መድፍና፡ እዳፍኔ፡ ለእገራቸው፡ መጠበቂያ፡ እንዲሠሩላ
ቸው፡ ፈልገው፡ ጥያቄውን፡ በለሰለሰ፡ መንገድ፡ ገለጹላቸው፡
ነገር፡ ግን፡ እነርሱ፡ እነዚህን፡ መሣሪያዎች፡ ለመሥራት፡ የማ
ይችሉ፡ መሆናቸውን፡ አጥብቀው፡ እስረዱ፡ ቴዎድሮስ፡ በጥ
ያቋያቸው፡ መሠረት፡ እንዲሠሩ፡ ለማድረግ፡ የሚችሉበትን፡
መንገድ፡ ያውቁ፡ ስለነበረ፡ አለመደሰታቸውን፡ በሚገልጽ፡
ሁኔታ፡ በቁጣ፡ መልክ፡ ያነጋግሯቸው፡ ስለጀመሩ፡ በፍርሃት፡
መርበድበድና፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ የሚደሰቱበትን፡ ነገር፡ ለማግ
ኘት፡ መጣር፡ ግድ፡ ሆነባቸው፡ አሁንም፡ ቴዎድሮስ፡ መድፍ፡
እንዲሠሩላቸው፡ በድጋሚ፡ ስለጠየቋቸው፡ ለመሞከር፡ ፈቃ
ደኝነታቸውን፡ በመግለጻቸው፡ የደስታ፡ ሳቅ፡ አሳይዋቸው፡
እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ሰዎቹን፡ ደኅና፡ አድርገው፡ አውቀዋቸው፡
ነበር፡ መድፍን፡ ከሠሩ፡ በኋላ፡ እዳፍኔውንም፡ ሠሩ፡ ከዚያም፡
በኋላ፡ ሌላ፡ መድፍ፡ ቀለሁንና፡ እርሳሱን፡ ሠሩ፡ ከመካከላቸው፡
ጥቂቶቹን፡ መንገድ፡ እንዲሠሩ፡ ሲልኳቸው፡ የቀሩትም፡ የብ
ረት፡ ማቅለጥ፡ ሥራቸውን፡ ቀጠሉ፡

ከእነዚህ፡ አውሮጳውያን፡ ጋር፡ ቀጥራቸው፡ የበዛ፡ አበሻ
ዎች፡ የብረቱን፡ ሥራ፡ እንዲማሩ፡ ስለተደረገ፡ በእነዚህ፡
ሰዎች፡ እየተረዱ፡ እጅግ፡ ደስ፡ የሚያሰኝ፡ ሥራ፡ አከናወኑ፡
እኔው፡ ራሴ፡ አንድ፡ ቀን፡ ምስክር፡ ለመሆን፡ እንደቻልኩ፡
እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ከባድ፡ በሆነ፡ አነጋገር፡ ሲቆጧቸው፡ ፍጹም፡
የሆነ፡ አገልጋይነታቸውን፡ ሲያረጋግጡ፡ ይታይ፡ ነበር፡
በመጀመሪያ፡ ትእዛዛቸውን፡ ተቀብለው፡ ፍላጎታቸውን፡ ለማር
ካት፡ ሚስት፡ አግብተው፡ ልጆች፡ የወለዱ፡ ስለሆነ፡ ከል

ጀቻቸው፡ ጋር፡ በቤታቸው፡ ለመኖር፡ አጥብቀው፡ በመፈለጋ
ቸው፡ ቴዎድሮስን፡ ለማስደሰት፡ መጣር፡ ግድ፡ ሆነባቸው፡

ጀንዳ፡ በተቋቋመው፡ ሚሲዮን፡ ውስጥ፡ ያገለግሉ፡ የነበሩ፡
ሁለት፡ ሚሲዮናውያን፡ የእጅ፡ ሥራ፡ የማያውቁ፡ የእግዚአብ
ሔርን፡ ቃል፡ ብቻ፡ ለመስበክ፡ ለማንበብና፡ ይሁዳውያንን፡
ለመመለስ፡ ችሎታ፡ የነበራቸው፡ ሰዎች፡ በመሆናቸው፡ ቴዎ
ድሮስ፡ አውሮጳውያን፡ ሁሉ፡ የብረታ፡ ብረት፡ ሥራ፡ መሥ
ራት፡ የሚችሉ፡ ስለመሰላቸው፡ እነዚህም፡ ሰዎች፡ ከሌሎቹ፡
አውሮጳውያን፡ ጋር፡ ተቀላቅለው፡ እንዲሠሩ፡ ቢያዟቸው፡ ለብ
ረት፡ ሥራ፡ ችሎታ፡ የሌላቸው፡ መሆኑን፡ ገልጸው፡ ትእዛዛቸ
ውን፡ ሳይቀበሉ፡ በመቅረታቸው፡ ተቀይመው፡ ሊበቀሏቸው፡
ምቹ፡ ጊዜ፡ በመምረጥ፡ ላይ፡ ሳሉ፡ የጋሩት፡ ሰዎችም፡
ምንም፡ እንኳ፡ ግልጽ፡ የሆነ፡ ጠብ፡ ሳያሳዩም፡ ውስጥ፡ ውስ
ጡን፡ ከጀንዳ፡ ሰዎች፡ ጋር፡ መቀያየማቸው፡ ግልጽ፡ ነበር፡

በጀንዳ፡ ሚሲዮን፡ ውስጥ፡ የነበሩት፡ ሁለቱ፡ ሚሲዮና
ውያን፡ ከእስኩትሽ፡ ማኅበር፡ ነበሩ፡ ሚስተር፡ ስተርን፡ ለመጀ
መሪያ፡ ጊዜ፡ ወደ፡ አበሻ፡ አገር፡ ሲገባ፡ ኮርኒሊዮስ፡ የተባለ፡
ሰው፡ ይዞ፡ መጥቶ፡ ነበር፡ እንዲሁም፡ ሚስተር፡ ስተርን፡ ለሁ
ለተኛ፡ ጊዜ፡ ወደ፡ አበሻ፡ አገር፡ ሲመለስ፡ ሚስተር፡ ፍላድ
ንና፡ ሚስተር፡ ሮሴንታል፡ የተባሉ፡ ሰዎች፡ ከነባለቤቶቻቸው፡
ይዟቸው፡ ገባ፡ ቄስ፡ ሄኒሪ፡ ስተርን፡ ፍጹም፡ የሆነ፡ ሃይማኖ
ታዊ፡ ሰው፡ ስለነበረ፡ በጥንካሬና፡ በድፍረት፡ ለሚያምንበት፡
የሚሲዮናውያን፡ ሥራ፡ ሕይወቱን፡ ለመሠዋት፡ የተሰናዳ፡ ነበር፡
ለዚሁም፡ ማስረጃ፡ ሊሆን፡ የሚችለው፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ፍጹም፡
አደገኛና፡ የማይቻል፡ የነበረውን፡ ወደ፡ ዓረቢያ፡ ጉዞ፡ በማ
ድረግ፡ በየመን፡ በጭቆና፡ ሥር፡ ለነበሩ፡ ይሁዳውያን፡ የክርስ
ቶስን፡ የምሥራች፡ ይዞ፡ ለመድረስ፡ ሔደ፡ መጀመሪያ፡ ወደ፡
አበሻ፡ ሲመጣ፡ ተአምራዊ፡ በሆነ፡ መንገድ፡ የክርስቲያንን፡
ሃይማኖት፡ በሚጠላ፡ ዓረብ፡ እጅ፡ ሊገደል፡ ሲል፡ አምልጧል፡
ወደ፡ አበሻ፡ የመጣበት፡ ዋናው፡ ምክንያት፡ በዚች፡ አገር፡

ውስጥ ፡ የነበሩትን ፡ በብዙ ፡ ሺህ ፡ የሚቈጠሩትን ፡ ይሁዳውያን ፡
ለማጥመቅ ፡ የሚረዳው ፡ ሚሲዮን ፡ ለማቋቋም ፡ ነበር ።

ሚስተር ፡ ስተርን ፡ በ፲፰፻፶፪ ፡ ዓ. ም. አበሻ ፡ አገር ፡ ሲገባ ፡
ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ጥሩ ፡ እቅባበል ፡ እድርገውለትና ፡ በጥሩም ፡
ሁኔታ ፡ ይዘውት ፡ ነበር።ከዚህ ፡ ጉብኝቱ ፡ በኋላ ፡ በጣም ፡ ጠቃሚ ፡
የሆነ ፡ ሐተታ ፡ የያዘ ፡ መጽሐፍ ፡ ስለኢትዮጵያ ፡ ፈላሻዎች ፡
አሳትሟል ። በዚህም ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ ስለእኔ ፡ ቴዎድ-
ሮስ ፡ የጻፈው ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፡ ሲሆን ፡ ዳሩ ፡ ግን ፡ ትክክለኛ ፡
የታሪክ ፡ ጸሐፊ ፡ ስለነበረ ፡ ስለእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የትውልድ ፡
ሐረግ ፡ በጻፈው ፡ ሐተታ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ሥቃይ ፡ እንዲደርስበት ፡
ሆነ ። በዚሁ ፡ ወራት ፡ ስለእኔ ፡ ቴዎድሮስና ፡ ስለ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡
በግብፅ ፡ አገር ፡ በእንድ ፡ ጋዜጣ ፡ ላይ ፡ ብዙ ፡ ሐተታ ፡ ጽፈው ፡
ከሚስተር ፡ ስተርን ፡ እንደተጻፈ ፡ እያስመሰሉ ፡ አሳትመውት ፡
ነበርና ፡ በዚሁም ፡ ሐተታ ፡ እንደተባለው ፡ ስለጋፋት ፡ ሰዎች ፡
ጋብቻ ፡ እንሥቱ ፡ ትክክለኛ ፡ አለመሆኑንና ፡ የማይገባ ፡ መሆ-
ኑን ፡ ስለጠቀሰ ፡ በጋፋት ፡ የነበሩት ፡ አውሮጳውያን ፡ በዚህ ፡
ሰው ፡ ላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ጥላቻ ፡ አደረባቸው።ይህ ፡ በግብፅ ፡ ጋዜጣ ፡
የተጻፈው ፡ ሐተታ ፡ ሁሉ ፡ ከሚስተር ፡ ስተርን ፡ ያልመነጩ ፡
ለመሆኑ ፡ ደጋግሞ ፡ ከደረሰ ። እኔና ፡ ሚስተር ፡ ስተርንን ፡ የሚያ-
ውቁ ፡ ሁሉ ፡ በሚስተር ፡ ስተርን ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ እምነት ፡ ስላለን ፡
ተናገረ ፡ የተባለው ፡ ትክክለኛ ፡ አለመሆኑን ፡ እናምንበታለን ።
ዳሩ ፡ ግን ፡ የጋፋት ፡ ሰዎች ፡ ሊቀበሉት ፡ ባለመቻላቸው ፡ እስከ
መጨረሻው ፡ ድረስ ፡ ሚስተር ፡ ስተርን ፡ በጋፋት ፡ ሰዎች ፡
ጋብቻ ፡ ላይ ፡ ይህን ፡ መጥፎ ፡ አስተያየት ፡ የያዘ ፡ ጽሑፍ ፡ እን-
ዳሳተመው ፡ ፈጽመው ፡ እምነውበት ፡ ስለነበረ ፡ ስለዚህ ፡ ሰው ፡
የነበራቸውን ፡ ጥላቻ ፡ እያመረሩ ፡ ስለ ፡ ሑዱ ፡ ሚስተር ፡ ስተርን ፡
ለሁለተኛ ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ በጥቢ ፡ ፲፰፻፶፩ ፡ ዓ. ም.
ከሚስተርና ፡ ከሚስገ ፡ ሮሴንታል ፡ ጋር ፡ ምዕዋ ፡ መድረሳቸውን ፡
የጋፋት ፡ ሰዎች ፡ እንደሰሙ ፡ በእንድነት ፡ ወደ ፡ አዲስ ፡ ቴዎ-
ድሮስ ፡ ሔደው ፡ በደላቸውን ፡ ገልጸው ፡ ሚስተር ፡ ስተርን ፡ ተመ-
ልሶ ፡ ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ እንዳይገባ ፡ እንዲከለከልላቸው ፡
ለመደባቸው ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስም ፡ ልመናቸውን ፡ የተቀበሉ ፡ መስ

ለው ፡ ሳይፈጽሙላቸው ፡ ቀሩ ። ይልቁንም ፡ በአውሮጳውያን ፡
መካከል ፡ በተፈጠረው ፡ ጥላቻ ፡ ተደስተው ፡ በእነዚህ ፡ ሰዎች ፡
በእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ላይ ፡ የነበረውን ፡ የጠባይ ፡ መለዋወጥ ፡ ሊረዳ ፡
ቻለ ። በተለይም ፡ ስለሚሲዮኑ ፡ ሥራ ፡ ጉዳይ ፡ በተመለሰ ፡
ጊዜ ፡ ሁኔታቸው ፡ ግልጽ ፡ እየሆነለትና ፡ ከጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡
እያመሰገንና ፡ እያደነቀ ፡ የጻፈላቸው ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጨካኝ ፡ ለመ-
ሆናቸው ፡ ብዙ ፡ ማስረጃዎች ፡ ማየት ፡ ቻለ ። በጊዜው ፡ የነበሩት ፡
የአበሻ ፡ አገር ፡ አቡን ፡ ከአዲስ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋር ፡ መግባባት ፡
ስላልነበራቸው ፡ በግልጽ ፡ አዲስ ፡ ቴዎድሮስን ፡ እየወቀሱ ፡ ይና-
ገሩ ፡ ነበር ። አቡኑና ፡ ሚስተር ፡ ስተርን ፡ ወዳጆች ፡ ስለነበሩ ፡
ይህ ፡ ወዳጅነታቸውና ፡ መግባባታቸው ፡ ለቴዎድሮስ ፡ የማይጠ-
ቅም ፡ ሆነ ። የቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ መሬት ፡ ይዞታ ፡ የተለየ ፡
በመሆኑ ፡ አቡኑ ፡ ሀብቱን ፡ ግብፅ ፡ ላይ ፡ ለሚፈልጉት ፡ ሁሉ ፡
እንዲያውሉት ፡ ተመቻቸው ።

ይህ ፡ ሁሉ ፡ ተጠራቅሞ ፡ በሚስተር ፡ ስተርን ፡ ራስ ፡ ላይ ፡
አሳት ፡ አነደደ ። የቴዎድሮስን ፡ ቁጣ ፡ ለማብረድ ፡ ይችሉ ፡ የነበ-
ሩት ፡ ሁለቱ ፡ አውሮጳውያን ፡ ቤልና ፡ ፕላውድን ፡ በመሞታቸው ፡
ከዚህ ፡ ችግር ፡ ለመውጣት ፡ አልተቻለም ። የጋፋት ፡ ሰዎች ፡
ሁልጊዜ ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ እቅራቢያ ፡ ሆነው ፡ ስለሚሠሩ ፡
ስለሚስተር ፡ ስተርንና ፡ ስለጄንዳ ፡ ሚሲዮን ፡ የነበራቸውን ፡
ጥላቻ ፡ ሰውረው ፡ የወዳጅነት ፡ መልክ ፡ ማሳየት ፡ ይሞክሩ ፡
ነበር ። ካፒቲን ፡ ካሜሩንና ፡ ተከታዮቹ ፡ ጎንደር ፡ ሲጠበቁ ፡ በነ-
በረ ፡ ጊዜ ፡ በአውሮጳውያን ፡ መካከል ፡ በነበረው ፡ መለያየት ፡
ወገን ፡ አልለዩም ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ሚስተር ፡ ስተርን ፡ ወደባሕር ፡ ጠረፍ ፡ ለመመለስ ፡ ፈቃድ ፡
በጠየቀ ፡ ጊዜ ፡ የአገሪቱ ፡ የፖለቲካ ፡ ሁኔታ ፡ የማይመች ፡ ስለነበረ ፡
ወዲያውኑ ፡ ተነሥቶ ፡ ለመሔድ ፡ ሳይችል ፡ ቀረ ። ሚስተር ፡
ስተርን ፡ ጉዞውን ፡ ቀጥሎ ፡ ለጥቂት ፡ ቀናት ፡ ያህል ፡ ጎንደር ፡

ዘግይቶ፡ በመጨረሻ፡ ጊዜ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱን፡ ለመሰናበት፡ ወስኖ፡
 ጉንደር፡ በሰነበተ፡ ጊዜ፡ አቡኑ፡ በእንግድነት፡ ያደረጉለትን፡
 መስተንግዶና፡ ግብዣ፡ ተቀብሏል ። ጥቅምት፡ ፫/፲፰፻፶፮፡ ዓ. ም.
 ሚስተር፡ ስተርን፡ በቆንስል፡ ካሜሩንና፡ በሚስተር፡ ባርድል፡
 ተሸኝቶ፡ ጉዞውን፡ ወደአገሩ፡ ጀመረ ። ወገራ፡ ከተባለው፡ እገር፡
 ሲደርስ፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱን፡ ሠፈር፡ ድንኳን፡ በሩቅ፡ ተመልከቶ፡
 ከዚህ፡ ወዲህ፡ የገጠመው፡ ችግር፡ ለሁሉም፡ ግልጽ፡ ነው ። ይህ፡
 ያልታደለ፡ ሰው፡ ሕይወቱ፡ ልታልፍ፡ እስከተቃረበት፡ ድረስ፡
 ተደበደበ ። ከዚያች፡ ሰዓት፡ ጀምሮ፡ ያላንዳች፡ ዕረፍት፡ በሰን
 ሰለት፡ ታሥሮ፡ ከእንዱ፡ እሥር፡ ቤት፡ ወደ፡ አንዱ፡ እሥር፡
 ቤት፡ እየተንገላታ፡ የእንግሊዝ፡ የጦር፡ ሠራዊት፡ መቅደላ፡
 ላይ፡ እስካስፈታው፡ ድረስ፡ ተሠቃየ ።

አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ በተያዙት፡ እውሮጳውያን፡ ላይ፡ የፈጸሙ
 ትን፡ በደል፡ ለማስረዳት፡ እንዲረዳ፡ በሚስተር፡ ስተርን፡ ላይ፡
 ይህ፡ ሁኔታ፡ እንዲደርስ፡ ምክንያት፡ የሆነውን፡ ለማስረዳት፡
 እሞክራለሁ ። ይህ፡ አደጋ፡ አጋጣሚ፡ በሆነ፡ ምክንያት፡ ብቻ፡
 የደረሰበት፡ ለመሆኑ፡ አጠራጣሪ፡ አይደለም ። ስለእበሻ፡ ካላ
 ተመው፡ መጽሐፍና፡ ከማስታወሻው፡ የተገኘ፡ ነው፡ በማለት
 ያቀረቧቸው፡ ጽሑፎች፡ ሚስተር፡ ስተርን፡ ከተያዘና፡ ብዙ፡
 ጉዳት፡ ከደረሰበት፡ በኋላ፡ የተሰበሰቡ፡ ናቸው ። እንዳመንኩት፡
 ብዙ፡ ጥቃቅን፡ ጥፋቶች፡ ተጠራቅመው፡ የእበሻው፡ ንጉሥ፡
 በሚስተር፡ ስተርን፡ ላይ፡ ከንዳቸውን፡ እንዲያነሱ፡ ሲያደርጉ
 ቸው፡ እርሱም፡ ከእውሮጳውያን፡ መካከል፡ የዚህ፡ ዓይነት፡
 በደል፡ የደረሰበት፡ የመጀመሪያው፡ ሰው፡ ነው ። አፄው፡ እንደ
 ሚገምቱት፡ የእውሮጳ፡ ሰዎች፡ ምንም፡ ዓይነት፡ ሌላ፡ ተግባር፡
 ሳይኖራቸው፡ በሙሉ፡ ልቦናቸው፡ ለእርሳቸው፡ ብቻ፡ መሥራት፡
 እንዳለባቸው፡ ያምኑነበር ። ሚስተር፡ ስተርን፡ ለሁለተኛ፡ ጊዜ፡
 ወደ፡ እበሻ፡ እገር፡ መጥቶ፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ጋር፡ በተገናኘ፡
 ጊዜ፡ የመጣበትን፡ ምክንያት፡ ዐውቀውት፡ ስለነበረ፡ «የመጽ
 ሐፍ፡ ቅዱስ፡ ስብከትህ፡ ይበቃኛል»፡ በማለት፡ ቴዎድሮስ፡ በኃ
 ዶላ፡ ቃል፡ በመናገርና፡ ሚስተር፡ ስተርንን፡ በማዋረድ፡ «የጋ
 ፋት፡ ልጆቻቸውን»፡ እንደሚያስደስቱ፡ ገምተው፡ ሚስተር፡ ስተ

ርን፡ ከታሠረ፡ በኋላ፡ ወዲያውኑ፡ «ጠላታችሁንና፡ የእኔንም፡
 ጠላት፡ ሚስተር፡ ስተርንን፡ አሥራዋለሁ» ሲሉ፡ በደብዳቤ፡ ገለ
 ጽላቸው ። በሚስተር፡ ስተርን፡ ላይ፡ የደረሰው፡ በደልና፡ መታ
 ሠር፡ ለንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ በቀረበው፡ ያልተጣራና፡ ባልተስተካ
 ከሉ፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ጥፋቶች፡ መሆኑን፡ ለመረዳት፡ ችለናል ።
 እንታሉ፡ በተባለው፡ ሥፍራ፡ ጥቂት፡ ወዳጆች፡ ስለነበሩኝ፡ ራት፡
 ጋብዣቸው፡ ሳለ፡ ጴጥሮስ፡ ብሩ፡ የተባለ፡ ሞልታ፡ የተማረ፡
 እበሻ፡ ስለሚስተር፡ ስተርን፡ በተደረገው፡ ታሪካዊ፡ በሆነ፡ የጉን
 ደር፡ ፍርድ፡ ላይ፡ ሚስተር፡ ስተርን፡ የጸፈው፡ መጽሐፍ፡ እስ
 ተርንሚዎች፡ ከነበሩት፡ አንዱ፡ ስለነበር፡ ወደ፡ ድንኳናችን፡
 መጥቶ፡ በመደነቅ፡ ስሜት፡ ሚስተር፡ ስተርን፡ የተከሰሰው፡ በሦ
 ስት፡ ምክንያት፡ መሆኑን፡ ሲዘረዝር፡ አንደኛ፡ የጋፋት፡ ሰዎች፡
 ስለተጣሉትና፡ ስለከሰሱት፡ ሁለተኛ፡ ከአቡኑ፡ ጋር፡ ባሳየው፡
 ወዳጅነት፡ ምክንያትና፡ ሦስተኛ፡ ጉንደር፡ በቆየበት፡ ጊዜ፡
 ወደ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ቀርቦ፡ እጅ፡ ባለመንጣቱ፡ መሆኑን፡
 ገለጸልን ።

ኅዳር፡ ፩/፲፰፻፶፮፡ ዓ. ም. ሚስተር፡ ሉሬንስ፡ ኬራንስ፡ የተ
 ባለ፡ ሰው፡ ከካፒቱን፡ ካሜሩን፡ ጋር፡ ለመቀላቀልና፡ በልዩ፡ ጸሐ
 ፊነት፡ ለመሥራት፡ ጉንደር፡ ገባ ። ለካፒቱን፡ ካሜሩን፡ ጥቂት፡
 ደብዳቤዎች፡ አመጣለት፡ ከነዚሁም፡ ደብዳቤዎች፡ አንዱ፡ ከእ
 ርል፡ ራስል፡ ሆኖ፡ ካሜሩን፡ ወደ፡ ሥራው፡ ምዕዋ፡ እንዲመለስ፡
 አዘዘው ። በእሥር፡ ቤት፡ ከነበሩት፡ እውሮጳውያን፡ መካከል፡
 በጣም፡ የሚያሳዝነው፡ ኬራንስ፡ ነበር ። ይኸውም፡ ወደ፡ እበሻ፡
 እገር፡ የመጣው፡ በወጣትነቱ፡ ወራት፡ ሲሆን፡ ምንም፡ ጥፋት፡
 ሳይኖረው፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከእውሮጳውያን፡ ጋር፡ ሰላም፡
 ባጡበት፡ ጊዜ፡ በመድረሱ፡ ብቻ፡ አራት፡ ዓመት፡ ሙሉ፡ በሰ
 ንሰለት፡ ታሠረ ። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እንደተለመደው፡ ይህን፡ ሰው፡
 ያሠሩበትን፡ ምክንያት፡ ሲሰጡ፡ «ጌራርድ፡ አንበሳ፡ ገዳይ»
 የተባለው፡ ሰው፡ ሥዕል፡ ያለበት፡ ምንጣፍ፡ ሊሰጠኝ፡ በመሞከሩ፡
 አዋርዶኛል፡ በማለትና፡ የሥዕሉንም፡ ትርጉም፡ ሲሰጡ፡ ጌራርድ፡
 አለባበሱ፡ ቴርኮችን፡ ስለሚመስል፡ ተገዳዩ፡ እንበሳው፡ ደግሞ፡
 ቴዎድሮስን፡ ተመስሎ፡ ከሐዲዎቹ፡ ሲተኩሱበት፡ ያሳያል፡ በማ

ለት ፡ ነበር ። ከዚህም ፡ እያይዘው ፡ «ከእኔ ፡ ጉን ፡ ሊሰለፍ ፡ የሚችል ፡ እንግሊዛዊ ፡ ሊኖር ፡ እይችልም» ፡ ሲሉ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ተናገሩ ። አሳዛኙ ፡ ኬራንስ ፡ ለጥቂት ፡ ሳምንት ፡ ያህል ፡ በዓይኑ ፡ ቁራኛ ፡ ጉንደር ፡ ሲሰነብት ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ ለእፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እንድ ፡ ጠብመንጃ ፡ ስጦታና ፡ በእበሻ ፡ እገር ፡ ውስጥ ፡ ከነበረ ፡ ካፒቲን ፡ ስፒዲ ፡ ከተባለ ፡ ሰው ፡ የተላከ ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ምንጣፍ ፡ አበረከተ ። ሳሙኤል ፡ የተባለው ፡ ባልደረባችን ፡ ሁልጊዜ ፡ ጧት ፡ ጧት ፡ ከንጉሡ ፡ ነገሥቱ ፡ የተላከ ፡ ሰላምታ ፡ እያቀረበለት ፡ የሚፈለገውን ፡ ሁሉ ፡ ለማወቅ ፡ ይጠይቀው ፡ ስለነበር ፤ ድጋው ፡ ኬራንስ ፡ እውነት ፡ መስሎት ፡ «ፈረስ ፤ ጋሻና ፡ ጐራዴ» ፡ መፈለጉን ፡ ካስረዳ ፡ በኋላ ፡ ደግሞ ፡ በማግሥቱ ፡ ምን ፡ ዓይነት ፡ ፈረስ ፤ ጋሻና ፡ ጐራዴ ፡ እንደሚፈልግ ፡ ከንጉሡ ፡ ነገሥቱ ፡ መጠየቁን ፡ እየገለጸ ፡ በዚህ ፡ ሁኔታ ፡ እየተደጋገመ ፡ ለቀረበለት ፡ ጥያቄ ፡ ሁሉ ፡ ስለታሰበለት ፡ ስጦታ ፡ እጅ ፡ እየነሣ ፡ መልሱን ፡ ሲሰጥ ፡ ከቆየ በኋላ ፤ ነገሩ ፡ የማያቋርጥ ፡ መሆኑን ፡ በማየት ፡ እውነተኛ ፡ ያልሆነ ፡ አሳብ ፡ መኖሩን ፡ ጠረጠረ ።

ኬራንስ ፡ ከመድረሱ ፡ ከጥቂት ፡ ቀናት ፡ በፊት ፡ ቆንስል ፡ ካሜሩን ፡ ወደ ፡ ንጉሡ ፡ ነገሥቱ ፡ ሠፈር ፡ ተጠርቶ ፡ ሌላ ፡ ትእዛዝ ፡ እስከተሰጠው ፡ ድረስ ፡ ከዚያው ፡ እንዲቆይ ፡ ተነገረው ። የጤናውን ፡ መታወክ ፡ ምክንያት ፡ በማድረግ ፡ ወደ ፡ ጉንደር ፡ እንዲመለስ ፡ ፈቃድ ፡ ቢጠይቅ ፡ ሳይሆንለት ፡ ስለቀረ ፡ ሁኔታው ፡ እንደ ፡ እሥረኛ ፡ እስቂጥፎት ፡ ነበር ። ካሜሩን ፡ በየቀኑ ፡ ከንጉሡ ፡ ነገሥቱ ፡ ትእዛዝ ፡ የያዘ ፡ ደብዳቤ ፡ ይደርስኛል ፡ እያለ ፡ በመጠባበቅ ፡ እስከ ጥር ፡ ወር ፡ ድረስ ፡ ከጠበቀ ፡ በኋላ ፡ ምንም ፡ ሊደርስው ፡ ባለመቻሉ ፡ የንጉሡ ፡ ነገሥቱን ፡ ትእዛዝ ፡ መጠበቅ ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ መሆኑን ፡ ገልጾ ፤ ነገር ፡ ግን ፡ መንግሥቱ ፡ ወደ ፡ ምጽዋ ፡ እንዲመለስ ፡ ያዘዘው ፡ ስለሆነ ፤ በጥቂት ፡ ቀኖች ፡ ውስጥ ፡ ለመሔድ ፡ እንዲችል ፡ እንዲፈቀድለት ፡ ለመነ።

ጥር ፡ ፮/ ፲፰፻፶፮ ፡ ዓ. ም. ካሜሩንና ፡ አውሮጳውያን ፡ እሸከሮቹ ፡ ጉንደር ፡ የነበሩት ፡ ሚሲዮናውያንና ፡ ከጥቂት ፡ ቀናት ፡ በፊት ፡ በሰንሰለት ፡ የታሠሩት ፡ እነሚስተር ፡ ስተርንና ፡ ሮዜንታል ፡ ወደ ፡ ግርማዊነታቸው ፡ እንዲቀርቡ ፡ ተላኩ ። ከን

ጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ድንኳን ፡ አጠገብ ፡ ወደ ፡ ተተክለው ፡ ድንኳን ፡ አፈመዛቸውን ፡ ወደነርሱ ፡ ያመለከቱ ፡ ፲፪ ፡ የጐረሱ ፡ ሁለት ፡ መሣሪያዎች ፡ ከፊቱ ፡ ወደተጠመዱበት ፡ ድንኳን ፡ ተወሰዱ ። ይህ ፡ ቦታ ፡ በወታደር ፡ የተሞላና ፡ እውሮጳውያኖቹ ፡ ላለመያዝ ፡ ሙከራ ፡ እንዳያደርጉ ፡ አስቀድሞ ፡ የተሰናዳ ፡ ሁኔታ ፡ ነበር ። ከዚህ ፡ ቦታ ፡ ካሜሩን ፡ ከደረሰ ፡ በኋላ ፡ እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እያከታተሉ ፡ በላኳቸው ፡ መልእክተኞች ፡ ያቀረቡለት ፡ ጥያቄ ፡ « ለሰጠሁህ ፡ ደብዳቤ ፡ የተሰጠው ፡ መልስ ፡ የት ፡ አለ ? ለምንድር ፡ ነው ፡ ጠላቶቹ ፡ ወደ ፡ ሆኑት ፡ ቱርኮች ፡ የሔደከው ፡ ቆንስል ፡ ነህን ? » እያሉ ፡ ደጋግመው ፡ ካስጠየቁት ፡ በኋላ ፡ በመጨረሻ ፡ በላኩት ፡ መልእክት ፡ « ለደብዳቤዬ ፡ መልስ ፡ እስካገኘሁ ፡ ድረስ ፡ እሥረኛ ፡ ሆኑህ ፡ እንድትቆይ ፡ አድርጌ ፡ ያለሁ ። ቆንስል ፡ መሆንህንና ፡ አለመሆንህን ፡ አያለሁ» የሚል ፡ ስለነበረ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ካሜሩን ፡ በወታደሮቹ ፡ ብርቱ ፡ መጐሳቆል ፡ ደረሰበት ። ተመትቶ ፡ ወደቀ ። ጢሙም ፡ ተቆረጠ ። በከባድ ፡ እግር ፡ ብረት ፡ ታሠረ ። እሥረኞቹ ፡ ከንጉሡ ፡ ነገሥቱ ፡ ድንኳን ፡ አጠገብ ፡ እንዲታሠሩ ፡ ሲደረግ ፡ ለጊዜው ፡ የሚያስፈልጋቸውን ፡ ምግብ ፡ እያገኙ ፡ በእግር ፡ ብረት ፡ ከመታሠራቸው ፡ በስተቀር ፡ ብዙ ፡ ጉዳት ፡ አላገኛቸውም ።

ሚስተር ፡ ባርድል ፡ በንጉሡ ፡ ነገሥቱ ፡ ትእዛዝ ፡ በአንድ ፡ ጄኔራል ፡ የሚመራው ፡ ብዙ ፡ የግብፅ ፡ ጦር ፡ ከእበሻ ፡ እገር ፡ በሚያዋስነው ፡ ጠረፍ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ መተማ ፡ መጥቶ ፡ ስለሠፈረ ፡ የአገሩንና ፡ የወታደሩን ፡ እንቅስቃሴ ፡ አይቶና ፡ ሰልሎ ፡ እንዲመጣ ፡ እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ወደ ፡ መተማ ፡ ልከውት ፡ ስለነበረ ፡ በጥር ፡ ወር ፡ ፲፰፻፶፮ ፡ ዓ. ም. ተመልሶ ፡ መጣ ። በማግሥቱ ፡ የጋፋት ፡ ሰዎች ፡ ስለታሠሩት ፡ አውሮጳውያን ፡ ጉዳይ ፡ እንዲያማከሩ ፡ ወደ ፡ ንጉሡ ፡ ነገሥቱ ፡ እንዲመጡ ፡ ተጠርተው ፡ ስለነበር ፡ ከነርሱ ፡ በተሰጠው ፡ ምክር ፡ መሠረት ፡ ሁለቱ ፡ የስኮትሽ ፡ ማሳበር ፡ ሚሲዮናውያንና ፡ ሁለቱ ፡ ጀርመናዊ ፡ አዳኞች ፡ ሚስተር ፡ ፍላድና ፡ ኮርኔሊዮስ ፡ ከእግር ፡ ብረት ፡ እሥራታቸው ፡ ተፈተው ፡ ከጋፋት ፡ ሰዎች ፡ ጋር ፡ አብረው ፡ እንዲቆዩ ፡ ተደረገ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ የጋፋት ፡ ሠራተኞች ፡ ኃላ

ፊ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ካፒቴን ፡ ካሜሩን ፡ የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡
 በዚህችና ፡ በወኪሉ ፡ መታሠርና ፡ መንገላታት ፡ ምክንያት ፡
 በአበሻ ፡ እገር ፡ ላይ ፡ ለመበቀል ፡ እንዳይሞከር ፡ የሚያረጋ
 ግጥ ፡ ጽሑፍ ፡ ከሰጠው ፡ ወደ ፡ እገራቸው ፡ እንዲመለሱ ፡ ለማ
 ድረግ ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስን ፡ የሚለምን ፡ መሆኑን ፡ ለካሜሩን ፡
 አረጋገጠለት ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ካፒቴን ፡ ካሜሩን ፡ እንደዚህ ፡ ያለ
 ውን ፡ ኃላፊነት ፡ በፊርማው ፡ ሊያረጋግጥ ፡ ስላልፈለገ ፡ ጥያቄ
 ውን ፡ ሳይቀበለው ፡ ቀረ ፡ ከጥቂት ፡ ቀኖች ፡ በኋላ ፡ ሚስተር ፡
 ባርድል ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ ስላስቀየመ ፡ ወይም ፡ የሚሰጠው ፡
 አገልግሎት ፡ ባለመኖሩ ፡ ነፃነታቸውን ፡ ከተገፈፉት ፡ ሰዎች ፡
 ጋር ፡ እንዲቀላቀል ፡ ተላከ ።

ቄስ ፡ ስተርን ፡ በራሱና ፡ በጓደኞቹ ፡ ላይ ፡ የደረሰውን ፡
 አስቃቂ ፡ መከራ ፡ በእንግሊዝ ፡ ጦር ፡ ሠራዊት ፡ እስከተፈታበት ፡
 ፲፰፻፷፮ ፡ ዓ. ም. ድረስ ፡ የነበረውን ፡ እሥረኞቹ ፡ እንዴት ፡ ከጐ
 ንደር ፡ ወደ ፡ አዘዞ ፡ እንደተወሰዱ ፡ በመጋቢት ፡ ወር ፡ ፲፰፻፶፮ ፡
 የደረሰባቸውን ፡ ሥቃይ ፡ ከአዘዞ ፡ ወደ ፡ መቅደላ ፡ በሰንሰለት ፡
 ታሥረው ፡ እንደተጋዙ ፡ በዚያም ፡ ከአምባው ፡ ላይ ፡ በተራራው ፡
 ወህኒ ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ በሰንሰለት ፡ መታሠራቸውንና ፡ ለብዙ ፡
 ወራት ፡ ያህል ፡ የደረሰባቸውን ፡ ከባድ ፡ እንግልትና ፡ ሥቃይ ፡
 በሚገባ ፡ ገልጽታል ። ከካሜሩን ፡ ማስታወሻ ፡ እንደተገኘው ፡
 የካቲት ፡ ፮/ ፲፰፻፶፮ ፡ ዓ. ም. የሚታሠሩ ፡ መሆናቸውን ፡ ያወ
 ቁበት ፡ ቀን ፡ ሲሆን ፡ ስምንቱም ፡ እሥረኞች ፡ ካፒቴን ፡ ካሜሩ
 ንና ፡ ተከታዮቹ ፡ ኬራንስ ፡ ባርድል ፡ ማክሊቢ ፡ ሚክረርና ፡ ፒየ
 ትሮ ፡ እንዲሁም ፡ ስተርንና ፡ ሮዜንታል ፡ እንደነበሩ ፡ ጽፎታል ።
 እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ግልጽ ፡ ሆኖ ፡ እንደሚታየው ፡ የአውሮጳን ፡
 ሰዎች ፡ ከፊት ፡ ጀምሮ ፡ ባልታወቀ ፡ መንገድ ፡ ያዋርዱዋቸው ፡
 ነበር ። ይህንንም ፡ በማድረግ ፡ በሕዝባቸው ፡ ፊት ፡ ኃያል ፡ ሰው ፡
 መሆናቸውን ፡ ለማሳወቅ ፡ ሲሆን ፡ በአንድ ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፡
 ፍላጎታቸውን ፡ ለማስፈጸም ፡ እንደሚረዳቸው ፡ ስለሚያምኑ ፡
 ነበር ።

ከአሌክሳንድርያ ፡ እርቶዶክሳዊ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን የተላከ ፡
 አቡነ ፡ ዳዊት ፡ ከግብፅ ፡ ፓሻ ፡ ለእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡

ስጦታና ፡ የመልካም ፡ ምኞት ፡ መግለጫ ፡ ስላምታ ፡ ይዘው ፡
 በታኅሣሥ ፡ ወር ፡ ፲፰፻፶፱ ፡ ዓ. ም. አበሻ ፡ እገር ፡ ደረሱ ። የቴ
 ዎድሮስ ፡ ዝና ፡ በሱዳን ፡ በሰፊው ፡ ተጋኖ ፡ ይነገር ፡ ስለነበረ ፡
 የግብፅ ፡ ባለሥልጣኖችም ፡ ምናልባት ፡ ሱዳንን ፡ ከመወረር ፡
 ለማዳንና ፡ በዚያም ፡ ጊዜ ፡ ኃይሉ ፡ ገኖ ፡ ከሚታየው ፡ ጠላታ
 ቸው ፡ ከቴዎድሮስ ፡ ጋር ፡ ለመዋጋት ፡ ስላልፈለጉ ፡ በማቆላመጥ ፡
 የጥንት ፡ ጠላታቸውን ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ዘዴ ፡ ለማለስለስ ፡ ይሞክሩ ፡
 ነበር ። የግብፅ ፡ ፓሻ ፡ ከአልማዝ ፡ የተሠራ ፡ መስቀል ፡ ለእኔ ፡
 ቴዎድሮስ ፡ ስጦታ ፡ ልኮ ፡ ስለነበረ ፡ እንደተለመደው ፡ ቴዎድ
 ሮስ ፡ ይህ ፡ ስጦታ ፡ እርሳቸውን ፡ ጌጥ ፡ ወዳጅ ፡ የማይረባ ፡
 ሰው ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ለስድብ ፡ የተላከ ፡ ስጦታ ፡ ነው ፡ ብለው ፡
 በዕድሜያቸው ፡ የገፉትን ፡ ይህን ፡ የግብፅ ፡ ተወላጅ ፡ እቡን ፡
 በብዙ ፡ መንገድ ፡ ከማሠቃየት ፡ አላቋረጡም ። እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡
 ለግብፅ ፡ ፓሻ ፡ ደብዳቤ ፡ እንዲጽፉና ፡ ተስማሚ ፡ የሆነ ፡ ስጦታ ፡
 እንዲልክላቸው ፡ ቢጠይቁ ፡ ፓሻው ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ መድፍና ፡
 ወታደሩን ፡ የሚያሠለጥኑ ፡ መኰንኖች ፡ ይልኩልዎታል ፡ በማ
 ለት ፡ አቡኑ ፡ ባቀረቡላቸው ፡ እሳብ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ በመገ
 ረም ፡ ሲተቸ ፡ « አሁን ፡ የምትፈልጉት ፡ ገባኝ ፡ ገባራችሁ ፡
 መሆኔን ፡ እንዳረጋግጥ ፡ ነው » በማለት ፡ ያሾፉ ፡ ነበር ።

እንደሚገመተው ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ የያ
 ዘችው ፡ ከፍተኛ ፡ መብት ፡ የማይገባ ፡ ነው ፡ ብለው ፡ የሚያምኑ ፡
 ሰው ፡ ስለሆኑ ፡ አሁን ፡ በዚህ ፡ አጋጣሚ ፡ ለአበሻ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲ
 ያን ፡ የበላይ ፡ መሪ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ባለበት ፡ የቴዎድሮስ ፡ የጦር ፡
 ሠራዊት ፡ ማንን ፡ ማክበርና ፡ መታዘዝ ፡ እንደሚገባው ፡ በማሳየት ፡
 ተደስተው ፡ ከላይ ፡ በተገለጸው ፡ ምክንያት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ እኔ ፡
 ቴዎድሮስ ፡ የአቡኑ ፡ ግቢ ፡ ዙሪያውን ፡ ያለበር ፡ እንዲታጠር ፡
 በማድረግ ፡ የእርቶዶክስን ፡ ሃይማኖት ፡ የያዙት ፡ ሰዎች ፡ የመጀመ
 ሬያው ፡ ልጅ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አባታቸውን ፡ በተወሰነ ፡ ቦታ ዘግተው ፡
 አዋሏቸው ። ከዚህ ፡ በፊት ፡ አቡኑ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ገዝተዋቸው ፡
 ስለነበር ፡ በቴዎድሮስና ፡ በአቡኑ ፡ መካከል ፡ በተነሣው ፡ ጦብ ፡
 ተደስተው ፡ አቡኑ ፡ በፍርሃት ፡ በቴዎድሮስ ፡ ላይ ፡ የጣሉትን ፡
 ግዝት ፡ እንዲያነሡ ፡ አስደረጋቸው ። እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ይህን ፡ ሁሉ ፡

ሥቃይ፡ በእቡኑ፡ ላይ፡ ካደረሱ፡ በኋላ፡ ይቅርታ፡ ጠይቀው፡ ሽማ
ግሌው፡ እቡን፡ ወደ፡ እገራቸው፡ እንዲመለሱ፡ ፈቀዱላቸው ።
እቡኑ፡ ወደ፡ እገራቸው፡ ከተመለሱ፡ ወዲህ፡ የቴዎድሮስን፡ ታሪክ፡
እያጉደ፡ መተረክ፡ ጀምረው፡ ነበር ። ዳሩ፡ ግን፡ የቴዎድሮስን፡
ትክክለኛ፡ ዳኝነትና፡ ከእባታቸው፡ ከሰሎሞን፡ የወረሱት፡ የእ
ዋቂነት፡ ግምታቸው፡ በጣም፡ የታወቀ፡ ስለነበረ፡ የፓትሪያርኩ፡
ታሪክ፡ በቱርኮች፡ ዘንድ፡ ሊታመን፡ ስላልቻለ፡ የቱርክ፡ መንግ
ግሥት፡ የላካቸው፡ መልእክተኛ፡ ደካማ፡ ስለሆኑ፡ ከቴዎድሮስ፡
ጋር፡ ወዳጅነት፡ ሊመሠርቱላቸው፡ አለመቻላቸውን፡ ገምተው፡
ሌላ፡ በጣም፡ የታወቀ፡ አብዱል፡ ራህማን፡ ቤይ፡ በተባለ፡ ሰው፡
የሚመራ፡ ብዙ፡ መልእክተኛ፡ ዋጋው፡ ከፍ፡ ያለ፡ ቊጥሩ፡ የበዛ
ሰጦታ፡ አስይዘው፡ ወደ፡ አዲ፡ ቴዎድሮስ፡ ላኩ ።

የግብፅ፡ መልእክተኛ፡ በመጋቢት፡ ወር፡ ፲፰፻፶፯፡ ዓ. ም.
ደንበያ፡ ደረሱ ። መጀመሪያ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በደረሳቸው፡ ሰጦታ፡
ተደስተው፡ ለአምባሳደሩ፡ ከፍ፡ ባለ፡ ክብርና፡ ትሕትና፡ ተቀብ
ለው፡ በአገሩ፡ ውስጥ፡ ሰላም፡ ስላልነበረ፡ መቅደላ፡ ለእንግዶቻ
ቸው፡ መቆያ፡ የተሰማማና፡ የማያሠጋ፡ ሥፍራ፡ መሆኑን፡ ገም
ተው፡ ወደዚህ፡ ቦታ፡ ወስደው፡ አስቀመጧቸው ። ከዚህም፡ በኋላ፡
ፈጽሞ፡ ስለተዋቸውና፡ ምንም፡ ሊያደርጉላቸው፡ ባለመፈለጋቸው፡
ያልታደለው፡ ሰው፡ ለሁለት፡ ዓመት፡ ያህል፡ በግማሽ፡ እሥረኛ
ነት፡ መቅደላ፡ ላይ፡ ከቆየ፡ በኋላ፤ የግብፅ፡ መንግሥት፡ በነገሩ፡
አዝኖ፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ጋይለኛና፡ ዛቻ፡ የያዙ፡ ደብዳቤዎች፡ ደጋግ
መው፡ ለእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ከጻፉላቸው፡ በኋላ፡ አምባሳደሩ፡ ወደ
አገሩ፡ እንዲመለስ፡ ፈቅደውለት፡ ጉዞውን፡ ቀጥሎ፡ ጭልጋ፡ ከሚ
ባለው፡ አገር፡ ሲደርስ፡ የያዘውን፡ ማንኛውንም፡ ነገር፡ ሁሉ፡
ተዘረፈ ። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ አብደል፡ ራህማን፡ ቤይ፡ ከሔደ፡ በኋላ፡
ለግብፅ፡ መንግሥት፡ በጻፉት፡ ደብዳቤ፡ አምባሳደሩ፡ ስለመዘረፉ፡
የሚያውቁት፡ ነገር፡ አለመኖሩንና፡ ይህም፡ መልእክተኛ፡ ከፍተኛ፡
ወንጀል፡ መሥራቱን፡ አስታወቁ ። ያልታደለው፡ አብደል፡ ራህ
ማን፡ ቤይ፡ በቴዎድሮስ፡ መከሰሱን፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ የክሱን፡ ሐሰ

ትነት፡ ለበላዮቹ፡ በማስረዳት፡ ሊያሳምናቸው፡ እንደማይችል፡
አምኖ፡ በርበር፡ ሲደርስ፡ ራሱን፡ በመርዝ፡ ገደለ ።

በአዲ፡ ቴዎድሮስ፡ እጅ፡ የተሠቃየው፡ ሦስተኛው፡ ናይብ፡
አፍ፡ አርኬሎ፡ የተባለው፡ ሰው፡ ነበር ። ናይብ፡ እኔ፡ ቴዎድሮ
ስን፡ ተከትሎ፡ ወደ፡ ጉጃም፡ ሔዱ፡ ሳለ፡ ምንም፡ ምክንያት፡
ሳይሰጡ፡ በእግር፡ ብረት፡ እንዲታሠር፡ አደረጉት ። በናይብ፡ ምክ
ንያት፡ በአበሻ፡ ነጋዴዎች፡ ላይ፡ አደጋ፡ እንዳይመጣ፡ የፈሩ፡
አያሌ፡ ተሰሚነት፡ የነበራቸው፡ ነጋዴዎች፡ ይህን፡ ሰው፡ ቴዎድ
ሮስ፡ እንዲፈቱላቸው፡ ባደረጉት፡ ድካም፡ ምክንያት፡ እንዲፈታና፡
ወደ፡ አገሩ፡ ለመመለስ፡ ቻለ ።

ናይብ፡ አፍ፡ አርኬሎ፡ በታሠረበት፡ ቀን፡ ሙሴ፡ ሌጁን፡
የተባለው፡ የፈረንሳይ፡ መንግሥት፡ ዲፕሎማት፡ በአበሻ፡ አገር፡
የኑሮ፡ ሁኔታና፡ በተለይም፡ ከአዲ፡ ቴዎድሮስ፡ ጋር፡ በነበረው፡
የጉዞ፡ ኑሮ፡ ስልችቶት፡ ወደ፡ አገሩ፡ ለመመለስ፡ እንዲፈቀድለት፡
ወደ፡ ንጉሡ፡ ለመቅረብ፡ በለመነው፡ መሠረት፡ ሲያነጋግሩት፡
ባለመፍቀዳቸውና፡ አዲ፡ ቴዎድሮስ፡ ወደጉጃም፡ በመጓዝ፡ ላይ፡
ሳሉ፡ ሙሴ፡ ሊጃን፡ ለሁለተኛ፡ ጊዜ፡ ንጉሡ፡ ነገሥቱ፡ እንዲያነጋግ
ሩት፡ አጥብቆ፡ በመጠየቁ፡ ይህን፡ ሁኔታ፡ ቴዎድሮስ፡ ሊታገሡት፡
ባለመቻላቸው፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ግብጻውያንን፡ አዋርደው፡ አሁን፡
ደግሞ፡ ፈረንሳይን፡ ሲያዋርዱ፡ ተነሡ። ሙሴ፡ ሊጃን፡ ወዲያውኑ፡
የወታደር፡ ልብሱን፡ እንደለበሰ፤ ተይዞ፡ ለጳጳሩ፡ ሰዓት፡ በሰንሰለት፡
ለት፡ ከታሠረ፡ በኋላ፡ ጥፋቱን፡ አምኖ፡ ይቅርታ፡ ከጠየቀና፡ ወደ
አገሩ፡ ለመመለስ፡ የነበረውን፡ አሳብ፡ መሠረዙን፡ ካረጋገጠ፡
በኋላ፡ ተፈትቶ፡ ወደጋፋት፡ እንዲሔድና፡ ሚስተር፡ ባርድል፡
እስከተመለሰ፡ ድረስ፡ በዚሁ፡ ቦታ፡ እንዲቆይ፡ አዘዙት ።

እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ የአሌክሳንድሪያውን፡ እቡን፡ እያፈዙ፡ ይዘው፡
አሠሯቸው ። የግብፅን፡ አምባሳደር፡ በግማሽ፡ እሥረኛነት፡ መልክ፡
ከሁለት፡ ዓመት፡ በላይ፡ ሲያንገላቱት፤ ናይብንም፡ በሰንሰለት፡
እሥረው፡ አሠቃዩት ። የፈረንሳይንም፡ ቆንስል፡ በሰንሰለት፡ ጠፍ
ረው፡ ሰድበውና፡ አዋርደው፡ ከእገራቸው፡ ውስጥ፡ አስወጡት ።
ይህን፡ ሁሉ፡ ሲያደርጉ፡ የደረሰባቸው፡ ነገር፡ አልነበረም ። ያል

ቁንም ፡ በዚህ ፡ ድርጊታቸው ፡ በጦር ፡ ሠፈራቸው ፡ ስማቸውና ፡
 ዝናቸው ፡ እየገነነ ፡ ይሔድ ፡ ጀመር ። በዚህም ፡ ሁሉ ፡ ድርጊታቸው ፡
 እንደተረዱትና ፡ እንዳመኑት ፡ በማንኛውም ፡ የውጪ ፡ አገር ፡ ዜጋ ፡
 ላይ ፡ በሚያደርሱት ፡ በደል ፡ ሁሉ ፡ የደረሰባቸው ፡ የመበቀል ፡
 ነገር ፡ ባለመኖሩ ፡ ወይም ፡ ኃያል ፡ መንግሥት ፡ በመሆናቸው ፡
 ምንም ፡ ዓይነት ፡ የመበቀል ፡ ግፍ ፡ እንደማይደርስባቸው ፡
 ፈጽመው ፡ ተማመኑ ። ስሜታቸው ፡ ይህ ፡ እንደነበረ ፡ ለመገመት ፡
 የሚያስችለው ፡ ቀስ ፡ በቀስ ፡ በውጪ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ የሚፈ
 ጸመው ፡ ግፍ ፡ እየጠነከረና ፡ እየተስፋፋ ፡ ስለሔደ ፡ በእንግሊዝ ፡
 እሥረኞች ፡ ላይ ፡ ያሳዩት ፡ ጭቆና ፡ ከባድ ፡ ነበር ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡
 አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ስለአውሮጳውያንና ፡ ስለ ፡ መንግሥታቸው ፡ ያላ
 ቸውን ፡ ጥላቻ ፡ በግልጽ ፡ ለማሳየት ፡ ወደኋላ ፡ አላሉም ፡ ነበር ።

አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ለእንግሊዝ ፡ ንግሥት ፡ በላኩት ፡ ደብዳቤ ፡
 መልሱ ፡ ምፅዋ ፡ በነሐሴ ፡ ወር ፡ ፲፰፻፶፮ ፡ ዓ. ም. መድረሱን ፡ አው
 ቀው ፡ ስለነበረ ፡ «ከዚያው ፡ እንዲቆዩ ፡ መደረጉ ፡ ያስደስተኛል»
 እያሉ ፡ ይናገሩ ፡ ነበር ። እንደሚታመነው ፡ የመውደቃቸው ፡ ጊዜ ፡
 እየተቃረበ ፡ ባይሄድና ፡ ዐመላቸውም ፡ ባይለወጥ ፡ ኑሮ ፡ የንግሥቲ
 ቱን ፡ ደብዳቤ ፡ ወይም ፡ መልእክተኞች ፡ የሚያስረሳቸው ፡ ነገር ፡
 ባልመጣም ፡ ነበር ። በሐምሌ ፡ ወር ፡ ፲፰፻፶፮ ፡ ዓ. ም. ምፅዋ ፡
 ስንደርስ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ብዙ ፡ ጦር ፡ የነበራቸው ፡ ኃይለኛና ፡
 ግዛታቸው ፡ በአብዛኛው ፡ የአበሻ ፡ አገር ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ የተዘረጋ ፡
 ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ነበሩ ። በ፲፰፻፶፮ ፡ ዓ. ም. ወደ ፡ ሸዋ ፡ በዘመቱ ፡
 ጊዜ ፡ ያደረሱት ፡ ጥፋት ፡ ከባድ ፡ ስለሆነ ፡ ይህን ፡ በማድረጋቸው ፡
 ለምለም ፡ የሆነችውን ፡ ግዛታቸውን ፡ ማጣት ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ በአ
 ድራጎታቸው ፡ የተቀየመው ፡ የጋለ ፡ ጦር ፡ በመመለስ ፡ ላይ ፡ በነበ
 ረው ፡ የቴዎድሮስ ፡ ጦር ፡ ሠራዊት ፡ ላይ ፡ ከባድ ፡ ጉዳት ፡ አደረሰ
 በት ። በዚህም ፡ የመውደቂያቸው ፡ ጊዜ ፡ መቃረቡን ፡ ሊገምቱ ፡
 ስለቻሉ ፡ ከእንግሊዝ ፡ ጋር ፡ መወዳጀቱ ፡ የሚጠቅማቸው መሆኑን ፡
 ገምተው ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ ወዳጅነት ፡ ካመዘዘኑ ፡ በኋላ ፡ እኛን ፡
 እሥረው ፡ ሊጠቀሙብን ፡ አስበው ፡ ወደ ፡ አገራቸው ፡ እንድንገባ ፡
 ፈቃድ ፡ ሰጡን ።

አበሻ ፡ አገር ፡ እንድንገባ ፡ መፈቀዱ ፡ ከፍተኛውን ፡ ችግራች
 ንን ፡ ያቃለለልን ፡ ሲሆን ፡ የእኝህን ፡ ንጉሥ ፡ አስገራሚ የሆነውን ፡

ጠባይ ፡ በብዙ ፡ መንገድ ፡ ለመረዳት ፡ አስቻለን ። የአውሮጳውያ
 ንን ፡ ሁኔታ ፡ ደኅና ፡ አድርገው ፡ የተረዱት ፡ ስለሆነ ፡ ከሰሙት ፡
 ሁሉ ፡ በጥቅም ፡ ለመካፈል ፡ ፈልገው ፡ የአፈጻጸሙ ፡ ነገር ፡ አስቸግ
 ራቸው ። እንግሊዝና ፡ ፈረንሳይ ፡ ወዳጅነታቸውን ፡ በቃላት ብቻ ፡
 ሊመሠርቱ ፡ ፈለጉ ፡ ጣፋጭ ፡ የሆኑ ፡ ቃላትን ፡ ማዳመጥ ፡ ስለሰለ
 ቻቸው ፡ የውጭ ፡ አገርን ፡ ዜጋዎችና ፡ መልእክተኞች ፡ በስድብና ፡
 በውርደት ፡ መያዙ ፡ የተሻለ ፡ ውጤት ፡ እንደሚኖረው ፡ አምነው ፡
 የታወቀውን ፡ ቆንስል ፡ በዋስትና ፡ ወይም ፡ በመያገርያ ፡ ማስቀመጡ ፡
 የሚጠቅማቸው ፡ መስሎ ፡ ታያቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

በ፲፰፻፶፮ ፡ ዓ ፡ ም ፡ አንድ ፡ የአፍሪካ ፡ አገር ፡ ንጉሥ ፡ የእንግ
 ሊዝን ፡ ቆንስል ፡ ይዞ ፡ ማሠሩ ፡ ይወራ ፡ ስለጀመረ ፡ ነገሩ ፡ የማይ
 መስል ፡ ሆኖ ፡ በመገመቱ ፡ ብዙዎቹ ፡ ለጨዋታው ፡ ቁም ፡ ነገር ፡
 ሊሰጡት ፡ አልሞከሩም ፡ ነበር ። ከጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ የታሪኩ ፡
 እውነተኛነት ፡ ግልጽ ፡ እየሆነ ፡ ስለሔደ ፡ አንድ ፡ ቴዎድሮስ ፡
 ተብለው ፡ የሚጠሩ ፡ የአበሻ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ በግዛታቸው ፡ ቆን
 ስል ፡ ሆኖ ፡ የተሾመውን ፡ ካፒቱን ፡ ካሜሩን ፡ የተባለውን ፡ ሰውና ፡
 በአገራቸው ፡ ውስጥ ፡ የነበሩትን ፡ ሚሲዮናውያን ፡ ሁሉ ፡ ይዘው ፡
 በሰንሰለት ፡ አስረው ፡ በአገራቸው ፡ ውስጥ ፡ ማስቀመጣቸው ፡ ተረ
 ጋገጠ ። ከካፒቱን ፡ ካሜሩን ፡ አንዲት ፡ አጭር ፡ በእርሳስ ፡ የተጻፈች ፡
 ማስታወሻ ፡ ሚስተር ፡ ስፒዲ ፡ ለተባለ ፡ በምፅዋ ፡ ምክትል ፡ ቆን
 ስል ፡ ለነበረው ፡ ሰው ፡ ደረሰው ። በዚህችም ፡ ማስታወሻ ፡ ካፒ
 ቱን ፡ ካሜሩን ፡ የታሠሩትን ፡ ሰዎች ፡ ቍጥርና ፡ ስም ፡ ጠቅሶ ፡ የእነ
 ዚህ ፡ ሰዎች ፡ መፈታት ፡ ሊገኝ ፡ የሚችለው ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡
 ለእንግሊዝ ፡ ንግሥት ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ከጥቂት ፡ ወራት ፡ በፊት ፡
 ለጻፉት ፡ ደብዳቤ ፡ ትሕትና ፡ የተመላው ፡ መልስ ፡ ካላገኘ ፡ በስተ
 ቀር ፡ የማይሆን ፡ መሆኑን ፡ አረጋግጧል ።

ቆንስል ፡ ካሜሩን ፡ ባቀረበው ፡ አሳብ ፡ መሠረት ፡ ለመፈጸም ፡
 ብዙ ፡ ችግር ፡ ገጥሟል ። ከዚያ ፡ በፊት ፡ ስለአበሻ ፡ አገርና ፡ ስለገ

ክፍል : የሚታወቅ : ነገር : ስላልነበረ : ከአበሻው : ንጉሥ : ጋር :
ግንኙነት : ለማድረግ : ሲታሰብ : የታሠሩት : ሰዎች : ሕይወት :
ከአደጋ : ላይ : እንዳይወድቅ : ለማድረግ : ሰፊ : ጥንቃቄ : ማድረግ :
ግድ : ሆነ ።

ግብፅ : አገር : የነበረው : የእንግሊዝ : መንግሥት : ቆንሰል :
ጄኔራል : ሚስተር : ከልኮሆን : ሚያዝያ : ፪/፲፰፻፶፮ : ዓ. ም. ስለ
አበሻ : አገር : ለሚሰተር : ሸርል : ራስል : በጸፈው : ደብዳቤ : እንዳ
ሰረዳው : «ወደ : ቴዎድሮስ : ለመድረስ : በጣም : አስቸጋሪ : ነው።»
ካለ : በኋላ : በቦምቤይ : ግዛት : በኩል : ርዳታ : ለማግኘት : እንደ
ሚቻል : ለማወቅ : የሚፈልግ : መሆኑን : ገልጾ : ከግብፅ : ግን :
ምንም : ለማድረግ : እንደማይቻል : አስረድቶ : «ከኤደን : በኩል :
ካልሆነ : በስተቀር : ምንም : ዓይነት : እርምጃ : ለመውሰድ : አዳጋች :
ስለሆነና : ይኸውም : ቢሆን : ቀላል : እርምጃ : ካልሆነ : ስለንጉሡ :
ጠባይ : በቅርቡ : እንደሰማሁት : ሲቆጡ : ኃይለኛ : መንፈስ : የሚሰ
ረፅባቸው : ሰው : በመሆናቸው : በማንኛውም : በኩል : የሚደረ
ገው : መከራ : አደገኛ : ነው ።» ሲል : በተጨማሪ : ገልጧል ።

የእንግሊዝ : የውጭ : ጉዳይ : ሚኒስትር : ለዚህ : ጠንካራና :
አደገኛ : ለሆነው : ሥራ : መልእክተኛ : ሆኖ : ወደ : ቴዎድሮስ :
የሚልከው : ሰው : ሆርመዝድ : ራሳም : የተባለውን : በኤድን :
ምክትል : የፖለቲካ : ሹም : እንዲሆን : በሰኔ : ወር : ፲፰፻፶፮ : ዓ. ም.
መርጦ : ወዲያውኑ : ይህ : ሰው : ተነሥ : በተባለ : ጊዜ : ወደ :
አበሻ : አገር : ጉዞውን : መጀመር : እንዲችል : የተመረጠበት :
ተግባር : በአፄ : ቴዎድሮስ : ተይዘው : የታሠሩትን : ካፒቲን :
ካሚናንና : ሌሎችን : ለማስፈታት : መሆኑን : አስረድተው : አዘ
ዙት ። በዚህን : ጊዜም : የራሳም : ሥራ : የተቃና : ሊሆንለት : እን
ዲችል : የእንግሊዝ : ንግሥት : ለአፄ : ቴዎድሮስ : የጻፈችው : ደብ
ዳቤና : የአሌክሳንድሪያው : ፓትረያርክ : ለአበሻ : አቡንና : ለአፄ :
ቴዎድሮስ : የጻፏቸው : ደብዳቤዎች : ሁሉ : ተላኩለት ። ከዚህ :
በኋላ : ሚስተር : ራሳም : በእንግሊዝ : የጦር : መርከብ : ሆኖ : ወደ :
ምዕዋ : እንዲሔድ : ተደርጎ : ምዕዋ : ሲደርስ : ለአፄ : ቴዎድ
ሮስ : ከእንግሊዝ : ንግሥት : የተላከ : ደብዳቤ : ይዞ : መምጣቱን :
ወዲያውኑ : እንዲያስታውቅና : ከግብፅ : ፓትረያርክ : ለአቡኑና :

ለአፄ : ቴዎድሮስ : የተጻፉላቸውን : ደብዳቤዎች : አስቀድሞ : እን
ዲልክ : ተነግሮት : ነበር ። ከአፄ : ቴዎድሮስ : መልእክት : እስኪ
ደርስ : ድረስ : ወደ : ንጉሡ : ነገሥቱ : ዘንድ : እንዳይጓዝና : አፄ :
ቴዎድሮስም : የንግሥቱቱን : ደብዳቤ : በመልእክተኛ : እንዲሰድ :
ካዘዙት : እንዲልክ : ተነግሮት : ነበር ። ራሳም : በተሰጠው : መሪ :
ትእዛዝ : የሚያስፈልግ : መስሎ : የታየውን : ጉዳና : እንዲከተል :
የተነገረው : ሲሆን : የእንግሊዝን : መንግሥት : እንደገና : ከውር
ደት : ላይ : የሚጥለው : ነገር : እንዳይደርስ : አስፈላጊውን : ጥን
ቃቄ : እንዲያደርግ : ታዘዘ ።

ሚስተር : ራሳም : የእንግሊዝን : ንግሥት : ደብዳቤ :
ለአፄ : ቴዎድሮስ : ለማድረስ : የተመረጠ : መሆኑን : የሚገልጸው :
ትእዛዝ : በደረሰው : ጊዜ : ላሄጁ : የተባሉት : ከኤድን : ጅጅ :
ኪሎ : ሚትር : ርቃ : የምትገኝ : አንዲት : ትንሽ : መንደር : ለመ
ጎብኘት : አብረን : ሔደን : በነበረበት : ጊዜ : በመሆኑ : ስለአበሻ :
አገር : በሰፊው : ከተነጋገርን : በኋላ : እኔም : አብሬው : ለመሔድ :
ፍላጎት : እንዳለኝ : ስለገለጽኩለት : አሳቤን : ደግፎ : ከሎኔል :
መርምዝር : በኤድን : የፖለቲካ : ነዋሪ : መልእክተኛ : ከሚስተር :
ራሳም : ጋር : አብሬ : እንድሄድ : እንዲፈቅድልኝ : ስለጠየቀ :
ወዲያውኑ : በጥያቄው : ከተስማማ : በኋላ : የቦምቤይ : ገዢና : የሕ
ንድ : ባይስሮይ : አሳቡን : አጸደቁት ።

የእንግሊዝ : ንግሥት : ደብዳቤ : እንዲተረጎም : ወደ : ግብፅ :
አገር : ተልኮ : በመዘግየቱ : ምክንያት : ለጥቂት : ቀናት : ከሰነበትን :
በኋላ : ሐምሌ : ፲፫/፲፰፻፶፮ : ዓ. ም. ሚስተር : ራሳምና : እኔ : ከኤ
ድን : ተነሥተን : ምዕዋ : ለመድረስ : ፴ : ኪሎ : ሚትር : ያህል :
ሲቀረን : ተራራማ : የሆነውን : የአበሻን : መሬት : ማየት : ቻልን :
ዳልሀውሲ : በተባሉት : መርከብ : ጉዞአችንን : ቀጥለን : ሐምሌ :
፲፮/፲፰፻፶፮ : ዓ. ም. ደረስን ። ይህ : አገር : ከሰሜን : ወደ : ደቡብ :
የተያያዘ : ተራራማ : ከመሆኑም : በላይ : በዓይን : ለማየት : ከቻል
ናቸው : ከፍተኛ : የሆኑት : ተራራዎች : እንዱ : ታራንታ : ከፍተ
ኛነቱ : ከ፲፪ሺህ : እስከ : ፲፫ሺህ : ጫማ : ይገመታል ።

ከሩቅ : ስንመለከት : አንዲት : በነጫጭ : ቤቶችና : በልዩ :
ልዩ : ለምለም : ዛፎች : የተመላች : ትንሽ : በባሕር : የተከበበች :

መሬት፡ በማየታችን፡ በእድናቆትና፡ በናፍቆት፡ ተመለከትን ።
በመጨረሻም፡ ታሪካዊ፡ ወደ፡ ሆነችው፡ የምሥራቅ፡ አገር፡ በመ
ምጣታችን፡ ተደሰትን ። የመርከቡ፡ ጉዞ፡ የተፋጠነ፡ ባለመሆኑ፡
ተናደድን፡ ወደ፡ ባሕሩ፡ ጠረፍ፡ እየተቃረብን፡ ስንሔድ፡ የነበረን፡
እድናቆትና፡ ጉጉት፡ እየቀነሰ፡ ይሔድ፡ ጀመር ። በሩቅ፡ ሳለን፡
እንደገነት፡ እስመስለን፡ የገመትናት፡ ቦታ፡ ቆሻሻ ፤ እሻዋማና፡
ፀሐይ፡ ያቃጠለው፡ መሬትና፡ እስቀያሚ፡ በሆኑ፡ ጉጆዎች፡ የተ
መላች፡ ቦታ፡ ሆነችበን ። በሩቅ፡ ገነት፡ የመሰለችውና፡ ለጊዜ
ውም፡ ማረፊያችን፡ የሆነችው፡ ከተማ፡ በሦስት፡ ቃላት፡ ልትገ
ለጽ፡ የምትችል፡ ሆና፡ አገኘናት ። ፀሐያማ ፤ ቆሻሻና፡ ጠፍ፡
ከተማ፡ ሆነች ።

ከሐምሌ፡ ፲፮/፲፰፻፶፮፡ ዓ. ም. እስከ፡ ነሐሴ፡ ፪/ ፲፰፻፶፮፡
ዓ. ም. ምዕዋ፡ ቆይተን፡ የሚደርሰንን፡ መምሪያ፡ ትእዛዝ፡ ለማ
ግኘት፡ ወደ፡ ግብፅ፡ አገር፡ ለመጓዝ፡ በተነሣንበት፡ በዚህ፡
በመጨረሻው፡ ቀን፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ደብዳቤ፡ ደረሰን ። ምዕዋ፡
ለኑሮ፡ የማትመች፡ የሙቀቱ፡ ሐሩር፡ ብርቱ፡ ስለሆነና፡ ወደ፡
ተላክንበት፡ አገር፡ ለመሔድ፡ ከአበሻ፡ ንጉሥ፡ ፈቃድ፡ ለማግ
ኘት፡ ያቃተን፡ ስለመሰለን፡ ተስፋ፡ ቆርጠን፡ ወደ፡ ኤድንና፡ ሕንድ፡
ለመመለስ፡ ፍላጎታችን፡ ተነሣሥቶ፡ ነበር ። የእሥረኞቹን፡ ሁኔታ፡
ለማወቅና፡ ለኑሯቸውም፡ የሚያስፈልጋቸውን፡ ነገር፡ ሁሉ፡ ለመ
ላክ፡ ያልተሞከረ፡ መንገድ፡ አልነበረም ። ንጉሠ፡ ነገሥቱን፡ ለማ
ግኘት፡ የጓጉለትንና፡ ሰዎቹንም፡ ለማሠር፡ ምክንያት፡ የሆነውን፡
የንግሥቱቱን፡ ደብዳቤ፡ ለማድረስ፡ የነበረው፡ ጥረት፡ ብርቱ፡
ነበር ። የአበሻ፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ለእንግሊዝ፡ ንግሥት፡ ልከውት፡
ለነበረው፡ ደብዳቤ፡ መልስ፡ የያዙ፡ መልእክተኞች፡ ምዕዋ፡ መግ
ባታቸውን፡ ለግርማዊነታቸው፡ የሚያስታውቁ፡ መልእክተኞች፡
ለማግኘት፡ ምዕዋ፡ በደረሰንበት፡ ቀን፡ ወዲያውኑ፡ ሙከራ፡ ጀመ
ርን ። ነገር፡ ግን፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስን፡ ስምና፡ ዝና፡ የሰማ፡ ሁሉ፡
ፈጽሞ፡ የሚሸበር፡ ስለሆነ፡ ለዚህ፡ ተግባር፡ የምናውላቸው፡
ሰዎች፡ ለማግኘት፡ ከፍ፡ ያለ፡ ችግር፡ ገጠመን ። ብዙ፡ የገንዘብ፡
ስጦታ፡ እንከፍላለን፡ በማለት፡ ተስፋ፡ ሰጥተን፡ ማግኘት፡ ቻልን።
ሐምሌ፡ ፲፮/ ፲፰፻፶፮፡ ዓ. ም. ማታውን፡ መልእክተኞቹ፡ ለንጉሠ፡

ነገሥቱና፡ ለእቡኑ፡ የግብፅ፡ ፓትረያርክ፡ የጸፋትንና፡ ሚስተር፡
ራሳም፡ ለአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የጻፈውን፡ ደብዳቤ፡ ይዘው፡ ጉዞአ
ቸውን፡ ቀጠሉ ።

ሚስተር፡ ራሳም፡ ለአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ በጻፈው፡ ደብዳቤ፡
ትሕትና፡ በተመላው፡ እገላለጽ፡ ከእንግሊዝ፡ ንግሥት፡ ለግርማዊ፡
የአበሻ፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ የተጻፈ፡ ደብዳቤ፡ ይዞ፡ ምዕዋ፡ መግባ
ቱን፡ ከገለጸ፡ በኋላ ፤ ይህን፡ ደብዳቤ፡ ለግርማዊነታቸው፡ በቶሎ፡
ለማድረስ፡ መጓጓቱን፡ ገልጾ፡ የግርማዊነታቸውን፡ መልስ፡ ለማ
ግኘት፡ ምዕዋ፡ እንደሚጠባበቅ፡ አስረድቶ፡ ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገ
ሥቱ፡ ሠፈር፡ ለመግባት፡ ግርማዊነታቸው፡ የሚፈቅዱለት፡ ከሆነ፡
አጅቦ፡ የሚወስደው፡ ወታደር፡ እንዲታዘዝለት፡ ለመነ ። ከዚ
ህም፡ በላይ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እሥረኞቹን፡ ከታመነ፡ ሰው፡ ጋር፡
ወደ፡ ምዕዋ፡ ለመላክና፡ የንግሥቱቱም፡ ደብዳቤ፡ በዚህ፡ ሰው፡
እጅ፡ እንዲላክላቸው፡ ቢፈልጉ፡ ውሳኔውን፡ ለንጉሠ፡ ነገሥቱ፡
ከተወ፡ በኋላ፡ የግርማዊነታቸው፡ አምባሳደር፡ በእንግሊዝ፡ ንግ
ሥት፡ ዘንድ፡ ተቀባይነትን፡ ያገኘ፡ ስለሆነ ፤ ሚስተር፡ ራሳም፡
ከምዕዋ፡ ወደ፡ ኤድን፡ ለመሔድ፡ ከመነሣቱ፡ ፊት፡ አምባሳደሩ፡
ቢላክ፡ በሰላም፡ እንግሊዝ፡ አገር፡ እንዲደርስ፡ ለማድረግ፡ የሚ
ቻል፡ መሆኑን፡ ጭምር፡ ገለጸ ።

የሄዱት፡ መልእክተኞች፡ መልስ፡ ይዘው፡ ይመጣሉ፡ በማ
ለት፡ በየሰዓቱ፡ በጉጉት፡ ስንጠባበቅ፡ ወር ፤ ስድስት፡ ሳምንትና፡
ሁለት፡ ወር፡ አለፈ ። የሚታሰበውና፡ የሚሰጠው፡ ምክንያት፡
ሁሉ፡ አለቀብን ። ምናልባት፡ መልእክተኞቹ፡ ሳይደርሱ፡ ቀር
ተው፡ ይሆንን ? ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ እሥረዋቸው፡ ይሆንን ? ወይስ
የተሰጣቸውን፡ መልእክት፡ ወንዝ፡ ቢሻገሩ፡ አስወስደውት፡
ነውን ? ከዚህ፡ ሁሉ፡ ጭንቀት፡ በላይ፡ የእሥረኞቹን፡ ትክክለኛ፡
ሁኔታ፡ ከታመነ፡ የወሬ፡ ምንጭ፡ ለማግኘት፡ ፈጽሞ፡ የማይቻል፡
ስለሆነ፡ በዚህ፡ አጠራጣሪ፡ በሆነው፡ ሁኔታ፡ ምዕዋ፡ መቆየት፡
የማይጠቅም፡ ነው፡ ተብሎ፡ ስለታመነ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ እንደ
ምንም፡ ደክሞ፡ ሌላ፡ ሁለት፡ መልእክተኞች፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ የጻ
ፈውን፡ ደብዳቤ፡ ግልባጭና፡ ሌላም፡ የሚያብራራ፡ ማስታወሻ፡
ጨምሮ፡ ወደ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ላካቸው ። እንዲሁም፡ በዚህ፡

ጊዜ፡ ውስጥ፡ ሌሎች፡ ሰዎች፡ ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠፈር፡
 ሂደው፡ የእሥረኞቹን፡ ሁኔታ፡ በስውር፡ ሰልለውና፡ አጣርተው፡
 የሚያገኙትን፡ ወሬ፡ እንዲያመጡ፡ ተላኩ። ከጥቂት፡ ጊዜ፡ በኋላ፡
 የጥቂቶቹን፡ የጋፋት፡ ሰዎች፡ ስም፡ ለማወቅ፡ ስለቻልንና፡ እነዚህም፡
 ሰዎች፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ከቆንስል፡ ካሚሩን፡ ጋር፡ ይጻጻፋ፡
 ስለነበር፡ ምንም፡ እንኳ፡ የሚናገሩትን፡ ቋንቋ፡ ለማወቅ፡ ባንችልም፡
 በእንግሊዝኛ፡ በፈረንሳይኛና፡ በጀርመን፡ ቋንቋዎች፡ ደብዳቤ፡
 ጽፈን፡ እሥረኞቹን፡ ለማስፈታት፡ የሚሻለውን፡ መንገድ፡
 መከተል፡ እንደምንችል፡ ልባዊ፡ የሆነ፡ ምክር፡ እንዲሰጡን፡
 ለመናቸው።

ከዚህም፡ ወዲህ፡ በዚች፡ የበረሃ፡ ወደብ፡ በሆነችው፡ አገር፡
 መልሱን፡ እየጠበቅን፡ ብዙ፡ ቆየን። መልስ፡ ጠፋ፡ ዳሩ፡ ግን፡
 የልደት፡ ቀን፡ ሚስተር፡ ፍላድና፡ ሚለተር፡ ስቺምፕር፡ ከተባሉ፡
 አውሮጳውያን፡ ለጸፍንላቸው፡ መልስ፡ አጭር፡ ማስታወሻ፡ ደረሰን።
 በዚህም፡ ማስታወሻ፡ የገለጹት፡ በአውሮፓውያኖቹ፡ ላይ፡
 ለደረሰው፡ የመታሠር፡ አደጋ፡ ምክንያት፡ የሆነው፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡
 ለንግሥቷ፡ ለጸፋት፡ ደብዳቤ፡ መልስ፡ ባለማግኘታቸው፡
 ስለሆነ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ያመጣውን፡ ደብዳቤ፡ በቶሎ፡ ለአፄ፡
 ቴዎድሮስ፡ ቢልከው፡ የተሻለ፡ መሆኑን፡ ገለጹ። ዳሩ፡ ግን፡ ሚስተር፡
 ራሳም፡ ንግሥቱ፡ የፈረመችበትን፡ ደብዳቤ፡ እንደዚህ፡
 ባለ፡ ሁኔታ፡ ከንግሥቱ፡ የተላኩት፡ መልእክተኞች፡ ለጸፋት፡
 ደብዳቤ፡ እንኳ፡ መልስ፡ ሳይሰጧቸው፡ መልእክተኞቹን፡ በንቀት፡
 ለገመቱት፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ደብዳቤው፡ ተገፋፍቶ፡ እንዲደርስ፡
 ማድረጉ፡ የእንግሊዝን፡ ልማዳዊ፡ ክብር፡ እንደሚነካ፡ ገምቶ፡
 ደብዳቤውን፡ አለመላኩ፡ የተሻለ፡ መሰለው። ይህንም፡ የንቀት፡
 መንፈስ፡ ለመቀነስ፡ እንዲረዳና፡ የመልእክተኞቹን፡ ክብር፡ ከፍ፡
 ለማድረግ፡ ታስቦ፡ በ፲፰፻፶፯፡ ዓ. ም. አንድ፡ ሌላ፡ የጦር፡ መኰንን፡
 በተጨማሪ፡ መልእክተኛ፡ ሆኖ፡ እንዲላክ፡ የእንግሊዝ፡ መንግሥት፡
 ስለወሰነ፡ ይህ፡ ድርጊት፡ የመልእክተኞቹን፡ ክብር፡ ከፍ፡
 አድርጎ፡ መልካም፡ ውጤት፡ ያስገኛል፡ የሚል፡ ግምት፡ ተሰጠው፡
 ከዚያም፡ የመቶ፡ አለቃ፡ ፕራዶክስ፡ የተባለ፡ በቦምቤይ፡ የንግሥቱ፡
 ጦር፡ ሠራዊት፡ መኰንን፡ አባል፡ በግንቦት፡ ወር፡ ፲፰

፻፶፯፡ ዓ. ም. ምዕዋ፡ ደረሰ። እንደተጠበቀው፡ የዚህ፡ መኰንን፡
 መምጣት፡ ምንም፡ ዓይነት፡ ለውጥ፡ ሊሰጥና፡ የቴዎድሮስንም፡
 አሳብ፡ የሚያስለውጥ፡ አልሆነም። የዚህ፡ መኰንን፡ መምጣት፡
 የሰጠው፡ ጥቅም፡ ተጨማሪ፡ ደስ፡ የሚያሰኝ፡ ዓደኛ፡ ማግኘታችን፡
 ብቻ፡ ሲሆን፡ ለእኔም፡ የድንኳን፡ ዓደኛዬ፡ ሆኖ፡ የመቀታሰብ፡
 ሐሩር፡ ብርቱ፡ የሆነውን፡ የግንቦትን፡ ወር፡ በምዕዋ፡ አብረን፡
 አሳለፍን። ብዙ፡ ወሮች፡ አለፉ፡ መልስ፡ አልተገኘም። የእሥረኞቹ፡
 ሁኔታ፡ የሚያሳስብ፡ ከመሆኑም፡ በላይ፡ ሌላ፡ ክረምት፡
 በእሥር፡ ቤት፡ ሆነው፡ የሚያሳልፉ፡ መሆናቸው፡ በተቃረከው፡
 የክረምት፡ ወራት፡ ሊረዱት፡ ቻሉ። የሚጽፉልን፡ ደብዳቤዎች፡
 የሚያሳዝኑ፡ ቃላትን፡ የያዙ፡ ነበሩ። ምንም፡ እንኳ፡ በምንችለው፡
 መንገድ፡ ሁሉ፡ ገንዘብና፡ ስንቅ፡ እንዲደርሳቸው፡ በማድረግ፡
 ችግራቸውን፡ ለማስወገድና፡ ተስፋም፡ ለመስጠት፡ መሞከራችን፡
 ያልቀረ፡ ቢሆንም፡ በመካከላችን፡ ያለው፡ የአገር፡ ርቀትና፡ የሕዝቡም፡
 መሸፈት፡ እንደልባችን፡ ልናደርግላቸው፡ የምንችለውን
 ርዳታ፡ ከመስጠት፡ ሳያግደን፡ አልቀረም።

በዚህ፡ ዓመት፡ በመጋቢት፡ ወር፡ የመጨረሻውን፡ ሙከራ፡
 ለማድረግ፡ አስበን፤ ይህ፡ ሙከራ፡ ከወደቀ፡ ግን፡ ወደ፡ አገራችን፡
 እንዲጠሩን፡ ለመጠየቅ፡ ተወሰነ። ሳሙኤል፡ የሚባል፡ ሰው፡
 ለንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ የታመነና፡ የቀረበ፡ ተሰሚነት፡ ያለው፡ መሆኑን፡
 ሰምተን፡ ስለነበረና፡ አንድ፡ የእርሱው፡ የሥጋ፡ ዘመድ፡ የሆነ፡
 ሰው፡ ደብዳቤ፡ ለሳሙኤል፡ ሊወስድልንና፡ በዓርባም፡ ቀን፡
 ውስጥ፡ መልስ፡ ሊያመጣልን፡ ተስፋ፡ መስጠቱን፡ ስለሰማን፡
 እንደገና፡ ተስፋችን፡ ተንሠራርቶ፡ ለጉዳዩ፡ መልካም፡ ውጤት፡
 ለማግኘት፡ እንደሚቀናን፡ አመን። መልስ፡ ሳናገኝ፡ ዓርባ፡ ቀን፡
 ሁለት፡ ወር፡ ሦስት፡ ወር፡ አለፈ። ይህም፡ ሁኔታ፡ በላክናቸው፡
 ሰዎች፡ ላይ፡ ከባድ፡ ጉዳት፡ ደርሶባቸዋል፡ ብለን፡ ከመጠርጠር፡
 ላይ፡ አደረሰን። የተላኩት፡ ሰዎች፡ ከልዩ፡ ልዩ፡ ክፍል፡
 ከተራው፡ ወገን፤ ከናይብ፡ ተከታዮችና፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ታማኝ፡
 አሸከር፡ ዘመድ፡ ነው፡ የተባለ፡ ሰው፡ ቢሆንም፡ ውጤቱ፡
 አንድ፡ ሆነ። ችግሩ፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ መልስ፡ ማምጣቱ፡ ላይ
 ሆነ፡ አንዳቸውም፡ ሳይመለሱ፡ መቅረታቸው፡ ነበር።

የሚሰተር ፡ ራሳም ፡ መልእክተኛነት ፡ ምዕዋ ፡ ላይ ፡ የተጠበቀውን ፡ መልካም ፡ ውጤት ፡ ሳያስገኝ ፡ ለረጅም ፡ ጊዜ ፡ መዘግየቱና ፡ መቅረቱ ፡ ሁሉንም ፡ ማሳዘኑ ፡ ስላልቀረ ፡ በሌላ ፡ መንገድ ፡ እንዲሞክር ፡ ተወስኑ ።

በየካቲት ፡ ወር ፡ ፲፰፻፶፯ ፡ ዓ. ም. አብደል ፡ መሊክ ፡ የተባለ ፡ ግብፃዊ ፡ ኮፕት ፡ ጄዳ ፡ ወደሚገኘው ፡ የእንግሊዝ ፡ ቆንስል ፡ ሂዶ ፡ ከአበሻ ፡ አገር ፡ ከአቡኑ ፡ ተልኬ ፡ መጥቻለሁ ፡ በማለት ፡ መልእክቱን ፡ ሲያስረዳ ፡ ጄዳ ፡ ያለው ፡ ቆንስል ፡ በግብፅ ፡ አገር ፡ ከሚገኘው ፡ የእንግሊዝ ፡ ቆንስል ፡ ጄኔራል ፡ ጋር ፡ ተነጋግሮ ፡ የአበሻ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ እሥረኞቹን ፡ በሰላም ፡ ፈትቶ ፡ ወደ ፡ አገራቸው ፡ የሚልካቸው ፡ ቢሆን ፤ የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ ለመበቀል ፡ የማይሞክር ፡ መሆኑን ፡ የጽሑፍ ፡ ማስረጃ ፡ ካስመጣ ፡ አቡኑ ፡ በነገሩ ፡ ገብተው ፡ እሥረኞቹን ፡ አስፈትተው ፡ በመላክ ፡ ኃላፊነቱን ፡ ለመውሰድ ፡ መፍቀዳቸውን ፡ ገለጸ ። ይህ ፡ እታላይ ፡ ምንጊዜም ፡ ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ ደርሶ ፡ የማያውቅ ፡ ሰው ፡ ሲሆን ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ታሪክ ፡ አስመስሎ ፡ በማውራት ፡ ጄዳ ፡ የነበረውን ፡ ቆንስሉንና ፡ ቆንስል ፡ ጄኔራሉን ፡ ለማሳመን ፡ ሞከረ ። ይህም ፡ ሲሆን ፡ በምዕዋ በኩል ፡ ተደብቆ ፡ እንዳለፈ ፡ ሲያስመስል ፡ ከሚሰተር ፡ ራሳም ፡ ጋር ፡ ምንም ፡ ግንኙነት ፡ ሳያደርግ ፡ መቅረቱ ፡ ይህ ፡ ራሱ ፡ አጠራጣሪ ፡ ሊያደርገው ፡ ይችላል ፡ ነበር ። እነዚህም ፡ ሰዎች ፡ ስለአበሻዎች ፡ ጠባይ ፡ የሚያውቁት ፡ ነገር ፡ ኑሮ ፡ ቢሆን ፡ የዚህን ፡ ሰው ፡ አታላይነት ፡ ለአቡኑ ፡ ተስማሚ ፡ የሆነ ፡ ሰጦታ ፡ የተላከበትን ፡ ተግባር ፡ ከመጀመሩ ፡ በፊት ፤ መግዛት ፡ ስለጀመረ ፡ በዚሁ ፡ ማወቅ ፡ በቻሉ ፡ ነበር ። በአበሻ ፡ አገር ፡ ትንባሆ ፡ በቀሳውስቱ ፡ ዘንድ ፡ እንደርኩስ ፡ ነገር ፡ የሚገመት ፡ ስለሆነ ፡ ማንም ፡ ቁስ ፡ ትንባሆ ፡ አያጤስም ። ምንም ፡ እንኳ ፡ አቡኑ ፡ ግብፃዊ ፡ በመሆናቸው ፡ በድብቅ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ትንባሆ ፡ ያጤሳሉ ፡ ብለን ፡ ብንገምትም ፡ እንዳይታወቅባቸው ፡ በጣም ፡ እንደሚጠነቀቁ ፡ አጠራጣሪ ፡ አይሆንም ። ይህ ፡ ሰው ፡ ግን ፡ ለአቡኑ ፡ ለመውሰድ ፡ የገዛው ፡ ሰጦታ ፡ የትንባሆ ፡ መጠጫ ፡ ስለነበረ ፡ ፍጹም ፡ መልክ ፡ የሌለው ፡ እንደሰድብ ፡ የሚቆጠር ፡ ነገር ፡ ነበር ። ከአበሻ ፡ አገር ፡ መጣሁ ፡ የሚልና ፡ ከአበሻ ፡ ቀሳውስት ፡ ጋር ፡ ትንሽም ፡ ቢሆን ፡ ግንኙነት ፡ አለኝ ፡

የሚል ፡ ሰው ፡ ይህን ፡ ሰጦታ ፡ ለአበሻ ፡ አቡኑ ፡ ለማቅረብ ፡ ፈጽሞ ፡ ሊሞክር ፡ አይችልም ፡ ነበር ። ይህ ፡ ሰው ፡ በከሰላና ፡ በመታማ ፡ መካከል ፡ ወደሚኖሩ ፡ የዓረብ ፡ ጉዳዮች ፡ ወደሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ሂዶ ፡ እምባሳደር ፡ ስለሆነ ፤ የሚያስፈልገው ፡ ርዳታ ፡ ይደረግለት የሚል ፡ የሐሰት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ እያሳየ ፡ ሲያታልል ፡ ቆይቶ ፡ የመጣ ፡ ሰው ፡ ነበረ ። ይህን ፡ ሰው ፡ ከሰላ ፡ አጠገብ ፡ ስላገኘው ፡ ያደረገውን ፡ ማታለል ፡ እምኖልን ፡ በቱርክ ፡ ወታደሮች ፡ ተይዞ ፡ እንዲታሠር ፡ ሳናደርግ ፡ በመቅረታችን ፡ ተገረመ ።

ከዚህ ፡ ሁሉ ፡ ድካም ፡ በኋላ ፡ መንግሥታችን ፡ እኛን ፡ ለመጥራት ፡ ወስኖ ፡ በእኛ ፡ ቦታ ፡ ሚሰተር ፡ ፖልግሬብ ፡ የተባለ ፡ በዓረቦች ፡ አገር ፡ ባደረገው ፡ ጉዞ ፡ ዝነኛ ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፡ ሾመ ።

በሐምሌ ፡ ወር ፡ ላይ ፡ ሐባብ ፡ የተባለች ፡ ከምዕዋ ፡ በስተሰሜን ፡ በኩል ፡ የምትገኝ ፡ ሥፍራ ፡ ለአጭር ፡ ጊዜ ፡ ጉብኝተን ፡ ስንመለስ ፡ ቻብ ፡ በተባለች ፡ በረሃ ፡ ላይ ፡ ስንደርስ ፡ የናይቡ ፡ ዘመዶች ፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ስላገኘን ፡ ኢብራሂም ፡ የተባለው ፡ የሳሙኤል ፡ ዘመድ ፡ መልእክታችንን ፡ ከንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ አድርሶ ፡ መልስ ፡ ይዞ ፡ መምጣቱን ፡ ሲነግሩን ፡ እንዲሁም ፡ የላከናቸው ፡ መልእክተኞች ፡ ሁሉ ፡ ወደ ፡ እኛ ፡ እንዲመለሱ ፡ የተፈቀደላቸው ፡ መሆኑንም ፡ ጭምር ፡ አረጋግጥልን ፤ ከሁሉም ፡ ያስደሰተን ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ እኛን ፡ ለማስደሰት ፡ ሲሉ ፡ ቆንስል ፡ ካሜሩንንና ፡ አብረው ፡ የተያዙትን ፡ ሰዎች ፡ መፈታታቸውን ፡ በመስማታችን ፡ ነበር ። ኢብራሂም ፡ ሐምሌ ፡ ፳ ፡ ፲፰፻፶፯ ፡ ዓ. ም. ምዕዋ ፡ ደርሶ ፡ ስለቆንስሉ ፡ መፈታትና ፡ ጠቅላላ ፡ ሁኔታ ፡ ገለጸልን ። እንዲሁም ፡ ቀደም ፡ አድርገን ፡ ልከነው ፡ የነበረው ፡ የኢብራሂም ፡ የሥጋ ፡ ዘመድ ፡ የሆነ ፡ መልእክተኛችን ፡ ታሪኩን ፡ በተጨማሪ ፡ አረጋገጠልን ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ኋላ ፡ እንደተረዳነው ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እነዚህ ፡ መልእክተኞች ፡ ወደእኛ ፡ ለመመለስ ፡ በተነሡ ፡ ጊዜ ፡ ቆንስል ፡ ካሜሩን ፡ የታሠረበትን ፡ ሰንሰለት ፡ እንዲወልቅ ፡ አስደርገው ፡ ለመልእክተኞቹ ፡ በማሳየት ፡ እንዲያምኑ ፡ ማድረጋቸውን ፡ ተረዳን ።

ከዚህ ፡ ሁሉ ፡ ድካም ፡ በኋላ ፡ ከአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የደረሰን ፡ መልእክት ፡ በቂ ፡ ያልሆነና ፡ ትሕትና ፡ የጉደለው ፡ ከመሆኑም ፡

በላይ ፡ ደብዳቤው ፡ ያልተፈረመ ፡ ነበር ። የተሰጠን ፡ ትእዛዝ ፡ በጣም ፡ ሩቅና ፡ ለጤናም ፡ በማያመቸው ፡ አስቸጋሪ ፡ በሆነ ፡ በሱዳን ፡ አገር ፡ አቋርጠን ፡ መተማ ፡ ወደሚባለው ፡ የአበሻ ፡ አገር ፡ ጉዟችንን ፡ እንድንቀጥልና ፡ ከዚያም ፡ መተማ ፡ ስንደርስ ፡ ወዲያውኑ ፡ እንድናስታውቅ ፡ ሲሆን ፡ ወደ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ሠፈር ፡ የሚያደርስ ፡ አጃቢ ፡ እንደሚያዘልን ፡ ገልጠዋል ። በደረሰን ፡ ደብዳቤ ፡ አልተደሰትንም ። ትእዛዙም ፡ ከባድ ፡ ነበር ፤ ከደረሰን ፡ ደብዳቤ ፡ በአጭሩ ፡ ዋና ፡ ዋናው ፡ ነገር ፡ ከዚህ ፡ እንደሚከተለው ፡ መጥቀስ ፡ እወዳለሁ ። ያሉትም ፡ « በስሜ ፡ ደብዳቤ ፡ ልጽፍላችሁ ፡ ያልፈለኩት ፡ በአቡነ ፡ ሰላማ ፤ ሚስተር ፡ ተከብ ፡ (ስታር) ፡ በተባለው ፡ ይሁዲና ፡ ቆንስል ፡ ብላችሁ ፡ በምትጠሩት ፡ ስሙ ፡ ካሚሩን ፡ በተባለው ፡ እናንተው ፡ በላካችሁት ፡ ሰው ፡ ምክንያት ፡ ነው ። በክብርና ፡ በወዳጅነት ፡ በአገሬ ፡ ተቀብሎ ፡ አስተናግጃቸው ፡ ነበር ። በዚሁም ፡ ምክንያት ፡ የእንግሊዝን ፡ ንግሥት ፡ ወዳጅነት ፡ ለማግኘት ፡ ጓጉቼ ፡ ሳለ ፡ እነርሱ ፡ ከዱኝ ። »

« ፕላውድንና ፡ ዮሐንስ ፡ (ጆን ፡ ቤል) ፡ የተባሉ ፡ እንግሊዛውያን ፡ በአገሬ ፡ ውስጥ ፡ ቢገደሉ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ፈቃድ ፡ ደማቸውን ፡ በመቀበል ፡ ገዳዮቻቸውን ፡ ገደልኩ ። እነዚህ ፡ ከላይ ፡ ስማቸውን ፡ የጠቀስኩት ፡ ሦስት ፡ ሰዎች ፡ ሲወነጅሉኝና ፡ ሲያማርሩኝ ፡ እንደነፍሰ ፡ ገዳይ ፡ ይቈጥሩኛል ። »

« ካሚሩን ፡ ቆንስል ፡ የሚባለው ፡ የእንግሊዝ ፡ ንግሥት ፡ አሸከርና ፡ መልእክተኛ ፡ ነኝ ፡ በማለት ፡ ወደ ፡ ግዛቱ ፡ መጥቶ ፡ ተዋወቀኝ ። የአገሬን ፡ የክብር ፡ ቀሚስ ፡ በማልበስ ፡ አከበርኩት ፤ እንዲሁም ፡ ለጉዞው ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ስንቅ ፡ ሰጠሁት ። ከንግሥቲቱ ፡ ጋር ፡ ወዳጅነት ፡ እንዲመሠረትልኝ ፡ ጠይቄው ፡ ይህንኑ ፡ መልእክት ፡ ይዞ ፡ ከሔደ ፡ በኋላ ፡ ለጥቂት ፡ ጊዜ ፡ ከቱርኮች ፡ ጋር ፡ ቆይቶ ፡ ወደ ፡ እኔ ፡ ተመለሰ ። »

« እኔም ፡ ለንግሥቲቱ ፡ እንዲያደርስልኝ ፡ ስለሰጠሁት ፡ ደብዳቤ ፡ ብጠይቀው ፡ እስከዚያን ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ ስለ ፡ ደብዳቤው ፡ ምንም ፡ የሰማው ፡ ነገር ፡ አለመኖሩን ፡ ገልጠልኝ ። ምን ፡ አደረኩ ፡ ምን ፡ የሚያስጠላኝ ፡ ሥራ ፡ ስለተገኘ ፡ ነው ? እንደዚህ ፡ በጠላት

ነት ፡ መልክ ፡ የተመለከቱኝ ፡ ብዬ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ፈቃድ ፡ ምንም ፡ ሳላደርግ ፡ ፀጥ ፡ አልኩ ። » የሚል ፡ ነበረ ።

ምንም ፡ እንኳ ፡ ሺከቶሪያ ፡ የተባለችው ፡ መርከብ ፡ ምፅዋ ፡ የደረሰችው ፡ በሐምሌ ፡ ፲፮ ፡ ፲፰፻፶፯ ፡ ዓ. ም. ቢሆንም ፡ እስከዚህ ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ ከቆንስል ፡ ካሚሩን ፡ ወይም ፡ ከሌሎቹ ፡ እሥረኞች የደረሰን ፡ ደብዳቤ ፡ አልነበረም ። ሚስተር ፡ ራሳም ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ እንዲመለስ ፡ በምትኩም ፡ ሚስተር ፡ ፖልግራብ ፡ መሾሙን ፡ በዚችው መርከብ ፡ የመጣ ፡ ወሬ ፡ ደረሰን ። በደረሰው ፡ በዚህ ፡ በአዲሱ ፡ ሁኔታ ፡ መሠረት ፡ ሚስተር ፡ ራሳም ፡ ከመንግሥቱ ፡ የደረሰንን ፡ ትእዛዝ ፡ በማክበር ፡ ጉዞአችንን ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ ቀጥለን ፡ ነሐሴ ፡ ፴ ፡ ፲፰፻፶፯ ፡ ዓ. ም. ግብፅ ፡ ደረሰን ።

ግብፅ ፡ በሚገኙት ፡ የንግሥቲቱ ፡ ቆንስልና ፡ ቆንስል ፡ ጄኔራል ፡ አማካይነት ፡ ከእኔ ፡ ተዎድሮስ ፡ ደብዳቤ ፡ የደረሰንና ፡ ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ ለመግባት ፡ የፈቀዱልን ፡ መሆኑን ፡ ለመንግሥታችን ፡ ገልጠን ፡ ደብዳቤው ፡ ያልተፈረመና ፡ ትሕትና ፡ የጉደለው ፡ መሆኑንም ፡ ጭምር ፡ አስታውቀን ፤ ቆንስል ፡ ካሚሩንም ፡ መፈቃቱ ፡ ተነገረ ። ምንም ፡ እንኳ ፡ ቆንስል ፡ ካሚሩን ፡ ይህ ፡ በሚስተር ፡ ራሳም ፡ የሚመራው ፡ ጓድ ፡ ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ ለመግባት ፡ ፈቃድ ፡ ቢያገኝም ፡ ባያገኝም ፡ መምጣቱ ፡ ሁኔታው ፡ አደገኛ ፡ ነው ፡ በማለት ፡ አሳቡን ፡ የገለጠልን ፡ ቢሆንም ፡ እኛ ፡ ለመሔድ ፡ የተሰናዳን ፡ ስለሆነ ፤ መንግሥታችን ፡ በመሔዳችን ፡ የሚሰማማ ፡ ቢሆን ፡ ትእዛዝ ፡ እንዲደርስን ፡ ስለጠየቅን ፤ ሚስተር ፡ ፖልግራብ ፡ ባለበት ፡ እንዲቆይ ፡ ተደርጎ ፡ ሚስተር ፡ ራሳምና ፡ ተከታዮቹ ፡ ጉዟቸውን ፡ እንዲቀጥሉ ፡ መታዘዙን ፡ ለስጦታ ፡ መግዢያ ፡ የሚሆን ፡ ገንዘብ ፡ ጭምር ፡ ልከው ፡ በሱዳን ፡ ስናልፍ ፡ ችግር ፡ እንዳይገጥመን ፡ የአደራ ፡ ደብዳቤና ፡ ለጉዟችን ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ሁሉ ፡ ካሰናዳን ፡ በኋላ ፡ እንደገና ፡ ወደ ፡ ምፅዋ ፡ ተመለስን ፡ መስከረም ፡ ፳ ፡ ፲፰፻፶፯ ፡ ዓ. ም. ምፅዋ ፡ እንደደረሰን ፡ ከእሥረኞቹ ፡ ከተላኩ ፡ መልእክተኞች ፡ የተገኘ ፡ ወሬ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ እሥረኞቹ ፡ በእግረሙቅና ፡ በሰንሰለት ፡ ታሥረው ፡ ወደ ፡ ኤድን ፡ በአንድ ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ ኃላፊነት ፡ ተልከዋል ፡ የሚል ፡ ወሬ ፡ ሰማን ፤ በዚህ ፡ ጤናማ ፡ ባልሆነው ፡ ወራት ፡ ከጥቅምት ፡ ግማሽ ፡ ወዲህ ፡

ሱዳንን ፡ እቋርጦ ፡ ሊወስደን ፡ የሚችል ፡ ሰው ፡ ለማግኘት ፡ ባለመ
ቻላችን ፡ ወደ ፡ ኤድን ፡ ጉዟችንን ፡ ብንቀጥልና ፡ ከዚያም ፡ የእሥረ
ኞቹን ፡ ትክክለኛ ፡ ሁኔታ ፡ ለመረዳት ፡ ብንሞክርና ፡ በዚያም ፡
አገር ፡ ከሚገኘው ፡ የፖለቲካ ፡ ሹም ፡ ጋር ፡ ብንመካከርበት ፡ የተ
ሻለ ፡ መሰለን ። የንጉሠ ፡ ነገሥቱንም ፡ ትእዛዝ ፡ ለማክበር ፡ የምን
ችልበትን ፡ መንገድ ፡ ለማግኘት ፡ ተጨነቅን ።

ካፒቱን ፡ ካሚሩን ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ደጋግሞ ፡
ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ እንዳንገባ ፡ ያስጠነቀቀን ፡ ቢሆንም ፡ አሁን ፡
ከተፈቀደልን ፡ በኋላ ፡ ብንቀር ፡ ሁኔታውን ፡ የሚያባብሰውና ፡
እሥረኞቹንም ፡ ከአደጋ ፡ ላይ ፡ የሚጥላቸው ፡ ስለሚሆን ፡ በቶሎ ፡
ወደ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ለመሔድ ፡ እንድንሞክር ፡ ጠየቀን ። በእ
ገሩ ፡ ያለው ፡ የፖለቲካው ፡ መኩንን ፡ የካፒቱን ፡ ካሚሩንን ፡ አሳብ ፡
በመደገፍ ፡ ጉዞአችንን ፡ ወደ አበሻ ፡ አገር ፡ እንድንቀጥል ፡ ተስ
ማማ ።

ለአጭር ፡ ጊዜ ፡ ያህል ፡ ኤድን ፡ ከሰነበትን ፡ ዘጓላ ፡ እንደገና ፡
ጉዞአችንን ፡ ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ ለመቀጠል ፡ ተሰናዳን ። ባለመ
ታደል ፡ ኮሌራ ፡ የተባለው ፡ በሽታ ፡ በሱዳን ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ ስለ
ገባ ፡ የአገሬው ፡ ሰዎች ፡ ይህን ፡ አስጊ ፡ ብራካና ፡ ታካ ፡ የተባለ
ውን ፡ በረኃ ፡ አብሮን ፡ ለመሔድና ፡ ሕይወቱን ፡ ከአደጋ ፡ ለመ
ጣል ፡ የደፈረ ፡ ሰው ፡ ማግኘት ፡ ከባድ ፡ ሆነ ። ወራቱም ፡ የወባ ፡
ጊዜ ፡ በመሆኑ ፡ የሚደፍር ፡ ስለጠፋ ፡ የአገሩ ፡ ሹማምንቶች ፡ ረዳ
ድተው ፡ በቶሎ ፡ ጉዟችንን ፡ እንድንቀጥል ፡ አደረጉ ።

ምዕራፍ ፭ ።

ጥቅምት ፡ ፭ ፡ ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. ለመንገዳችን ፡ የሚያስፈል
ገንን ፡ ሁሉ ፡ አጠቃለን ፡ ከተሰናዳን ፡ በኋላ ፡ ሚስተር ፡ ኤች ፡ ራሳ
ም ፡ ሌተና ፡ ደብልው ፡ ኤፍ ፡ ፕሬዶክስና ፡ እኔ ፡ ራሴ ፡ ሆነን ፡ አደ
ገኛ ፡ የሆነውን ፡ ጉዞአችንን ፡ ቀጠልን ። ከእኛም ፡ ጋር ፡ የአርኬቡ ፡
ናይብ ፡ አጉትና ፡ የቱርክ ፡ መንግሥት ፡ እግረኛ ፡ ወታደሮች ፡ እኛ
ንና ፡ ጓዛችንን ፡ የተጫኑትን ፡ ስድሳውን ፡ ግመሎቻችንን ፡ እንዲ
ጠብቁ ፡ በፓሻው ፡ መልካም ፡ ፈቃድ ፡ ተሰጡን ። እንዲሁም ፡ አያሌ

የፖርቱጋል ፡ የሕንድና ፡ የምዕዋ ፡ ተወላጆች ፡ የሆኑ ፡ እሸከሮች ፡
ይዘን ፡ ነበር ።

ጉዞ ፡ ሲጀመር ፡ የሚገቡድለው ፡ ነገር ፡ መብዛቱ ፡ የተለመደ ፡
እንደመሆኑ ፡ በመጀመሪያው ፡ ቀን ፡ ለግመሎቻችን ፡ መጫኛ
ገመድ ፡ ሣጥንና ፡ ይህን ፡ የመሳሰለው ፡ ሁሉ ፡ በመጉደሉ ፡ ሞን
ኩሉ ፡ ከተባለው ፡ ሥፍራ ፡ ከመድረሳችን ፡ በፊት ፡ በመጨረሱ ፡
ጉዟችንን ፡ እቋርጠን ፡ ማረፍ ፡ አስፈላጊ ፡ ስለሆነ ፡ ትክክለኛው ፡
ጉዞ ፡ የተጀመረው ፡ ጥቅምት ፡ ፮ ፡ ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. ከሰዓት ፡
በኋላ ፡ ነበር ።

ሞንኩሉ ፡ ከተባለው ፡ ሥፍራ ፡ ተነሥተን ፡ ሰሜናዊ ፡ ምዕ
ራብ ፡ በሆነው ፡ ሹብ ፡ የተባለውን ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ያህል ፡ ድርቅ ፡
ያጠቃውን ፡ በረሃ ፡ ለማቋረጥ ፡ ሞክርን ። አገሩ ፡ በረሃና ፡ ድርቅ ፡
ያጠቃው ፡ መሆኑ ፡ ቢታወቅም ፡ በማንኛውም ፡ ወራት ፡ መሬቱን ፡
ለሚቆፍር ፡ ሰው ፡ ጭቃማ ፡ የሆነ ፡ ውኃ ፡ በፍጥነት ፡ ለማግኘት ፡
አዳጋች ፡ አልነበረም ።

በ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. በበጋው ፡ ወራት ፡ ሐባብ ፡ ውስጥ ፡ እፍ ፡
አቤድ ፡ የተባለውን ፡ አገር ፡ ለመገባቸው ፡ ሄደን ፡ ስለነበረ ፡ ስን
መለስ ፡ አንድ ፡ በረሃ ፡ በምናቋርጥበት ፡ ጊዜ ፡ ኃይለኛ ፡ የዝናብ
ወጪ፤ ደርሶብን ፡ ነበር ። በዛሬውም ፡ ቀን ፡ ስንጓዝ ፡ ውለን ፡
ለማረፍ ፡ በተሰናዳንበትና ፡ አንድ ፡ ደረቅ ፡ አሸዋማ ፡ ወንዝ ፡ በመ
ሻገር ፡ ላይ ፡ ሳለን ፡ ግማሹ ፡ ግመልና ፡ ጓዝ ፡ በደረቁ ፡ ወንዝ ፡ ላይ ፡
እንደተሻገረ ፡ በድንገት ፡ ነጉድጓድ ፡ እንደሰማን ፡ ወዲያውኑ ፡ ግን
ደበላ ፡ የሆነ ፡ ሙላት ፡ በዚያ ፡ ደረቅ ፡ ወንዝ ፡ ላይ ፡ ስለመጣና ፡
ለመሻገርም ፡ የማይሞክር ፡ በመሆኑ ፡ ኩጓዛችን ፡ ተለያይተን ፡ ከወ
ንዝ ፡ ማዶ ፡ ከለበስነው ፡ ልብስ ፡ በስተቀር ፡ ሌላ ፡ ምንም ፡ ነገር ፡
ሳይኖረን ፡ ስንሠቃይ ፡ አደርን ።

ሹብ ፡ በተባለው ፡ በረሃ ፡ መካከል ፡ አልፎ ፡ አልፎ ፡ አምባ ፡
ጉነብ ፡ የተባሉ ፡ ሞጥሟጣ ፡ ቁመታቸው ፡ በብዙ ፡ መቶ ፡ ጫማ ፡
የሚገመቱ ፡ ከተቃራኒነው ፡ ተራራማ ፡ ከሆነው ፡ አገር ፡ የተገነ
ጠሉ ፡ ጉጦች ፡ በብዛት ፡ ይታዩ ፡ ነበር ። በዚሁ ፡ ወር ፡ ጥቅምት ፡
፳/፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. ወደ ፡ ማታ ፡ የሚያንጸባርቀውንና ፡ ደረቅ ፡ የሆ

ነውን : በረሃ : ጨርሰን : እስደላች : ወደሆነው : ወራጅ : የሆነ : ወንዝ : የሚገኝበት : ቀዝቃዛና : ቀጥራቸው : በበዛ : እትከልቶች : የተከበበች : ዓይን : በተባለች : ቦታ : ደረሰን ።

እስኪ : የሆነውን : የኮሌራ : በሽታ : የገባበትን : ሠፈር : በሰላም : ለማለፍ : በመቻላችን : ዕድለኛ : ሆን ። አልፎ : አልፎ : ከአጋጠመን : የተቅማጥ : በሽታ : በስተቀር : በጠቅላላው : የሰዎቻችን : ጤና : እስደላች : ነበረ ። ሁላችንም : ከዚህ : ቀደም : ያልታየች : እገር : ለማየት : መንፈሳችን : ተነቃቅቶ : በተለይም : ከረጅም : ጊዜና : ድካም : በኋላ : ስንጠባበቀው : የነበረውን : ተግባር ለመፈጸም : ምፅዋን : በመልቀቃችን : ተደስተናል ።

ከዓይን : እስከ : ማኅበር : ድረስ : ባደረግነው : ጉዞ : ዓይን : የተባለውን : ወንዝ : እየተከተልን : እስደላችና : ለምለም : የሆነውን : መሬት : በማየት : ድካማችንን : ቀንሶልን : ነበር ። ተራራማ : የሆነው : እገር : በልዩ : ልዩ : ዛፎች : አጊጦና : ድኩላን : በመሳሰሉ : እንስሳዎች : የተሞላ : ስለነበረ : ለአደን : በምንተኩሰው : ጥይትም : እምብዛም : የመበርገግ : ሁኔታ : አላሳዩም ።

ማኅበር : ከተባለው : ቦታ : ሌሎች : ግመሎች : እስካገኘን : ድረስ : ብዙ : ቀን : መጠበቅ : ግድ : ሆነን ። ግመሎቹን : ሊያቀርቡልን : የነበሩት : የሐባብ : ዘሮች : ጠጉሩን : የአጨረረውን : የናይብ : ተወላጅ : የሆነውን : ሰውና : ባሻ : በሩቅ : በማየት : ተደናግጠው : መሸሽ : ስለጀመሩ : በብዙ : ማባበልና : ማቆላመጥ : ለየግመላቸው : በቂ : ገንዘብ : የሚከፈላቸው : መሆኑን : አስረድተን : የፈለግናቸውን : ግመሎች : ለማግኘት : ቻልን ። ሐባብ : ዘላን : የሆኑ : አዲ : ተማሪያም : በተባለ : ተራራማና : ውኃ : በሞላበት : ከምፅዋ : አምሳ : ኪሎ : ሜትር : እርቆ : ከሚገኝ : ቦታ : የሚኖሩ : ጎሣዎች : ናቸው ። ቁመታቸው : መካከለኛ ፤ ጡንቻማ ፤ የሰውነታቸው : ቅርፅ : የተሟላ ፤ ከአበሻ : የመጣን : ነን : ብለው : የሚያምኑ : ዘላን : በደዎች : ሆነው : እንደሚታዩው : ከጥቁረታቸው : በስተቀር : ከአበሻ : ሕዝብ : ብዙ : የተለየ : ነገር : የሌላቸውና : ለአፍሪካዊነታቸውም : እንዳንድ : ጠባይ : ያላቸው : ከአምሳ : ዓመት : በፊት : ከርስቲያኖች : የነበሩና : ኋላም : የሞሐመድን : ሃይማኖት : በአንድ : ሞንኩሉ : አጠገብ : በሚኖር : ሽማ

ግሌ : ሺህ : ተሰብከው : የተቀበሉ : ሲሆን የሐባብ : ዜጎች : እንድ : ጊዜ : ከወደዱና : ካመኑ : ወዳጅነታቸው : የጠነከረ : ፈቃደኞችና : ግዴታቸውን : የሚያከብሩ : ዘሮች : ናቸው ።

ለማስረጃም : ያህል : በእኔ : ላይ : የደረሰ : እንድ : ታሪክ : መግለጽ : እወዳለሁ ። በመጀመሪያ : ጊዜ : አዲ : ተማሪያምን ለመገባቸው : ሂደት : ሳለ : ብዙ : በሽተኞች : በተለይም : ከመካከላቸው : እንድ : ወጣት : ሰው : ኃይለኛ : በሆነ : የትኩሳት : በሽታ : ይሠቃይ : ስለነበረ ፤ መድኃኒት : ሰጥቸው : ስለዳነ ፤ ማኅበር : ወደተባለው : እገር : መድረሳችንን : ሰምቶ : እንድ : ግሬራ : ወተት : ይዞ : ላደረኩለት : ወረታ : ለማመስገንና : ለመገናኘት : መጥቶ : ሲያነጋግረኝ : ሽማግሌው : አባቱ : አብሮ : ለመምጣትና : የልጁን : ሕይወት : ያዳኑለትን : ሰው : ጫማ : ለመሳም : ፈልጎ : በእርጅናው : ምክንያት : በመቅረቱ : ይቅርታ : ጠየቀኝ ።

ከዚህም : ላይ : ላነሳው : የምወደው : ሚስተር : ማርኮ : ፖሊ : የተባለ : ነጋዴ : ከምፅዋ : ከእኛ : ጋር : ተጉዞ : በከሰላ : በኩል : ወደ : መተማ : ለመሄድና : በዚህ : ቦታ : በከረምቱ : ወራት : በሚደረገው : የዓመቱ : ኤግዚቢሺን : ለመገኘት : መጥቶ : ስለነበረ ፤ ማኅበር : ላይ : ውለን : የምናድር : መሆናችንን : ስለተረዳ : ከረን : ወደተባለው : የበጎስ : እገር : ሂዶ : እንዳንድ : ሥራዎችን : ለማከናወን : ከዚያም : ተመልሶ : ከእኛው : ጋር : ጉዞውን : ለመቀጠል : አቅዶ ፤ ካረፍንበት : ቦታና : በበጎስ : እገር : መካከል : ያለው : ርቀት : ከካርታ : ላይ : እንደተረዳነው : ፲፰ : ኪሎ : ሜትር : ነው : ብለን : በመገመት : ደኅና : በቅሎ : ከያዘ : በአራትና : በአምስት : ሰዓት : ለመድረስ : እንደሚችል : አምኖ : ወገግ : ሲል : ተነሥቶ : ሲጓዝ : ከዋለ : በኋላ : የመንገዱ : ርቀት : እንደታሰበው : ስላልሆነ ጨለማው : እየቀደመው : ይሄድ : ጀመር ። በጉዞውም : ላይ : ሳለ : እንድ : አስደንጋጭ : የሆነ : እንበሳ : ወይም : ነብር : እንዳጋጠመውና : ሊያንቀው : አፍጥጦበት : እንደነበርና : በታምር : ከረን : መድረሱን : ገለጠልን ።

የበጎስ : ሰዎች : እኛ : በእነርሱ : በኩል : የምናልፍ : መስሏቸው : የታላቁን : የቴዎድሮስን : እንግዶች : አበባ : እየበተኑ : መንገዱን : በሣር : ጎዝጉዘው : ከፍ : ያለ : አቀባበል : በማድረግ : በዘ

ፈንና፡ በእስክስታ፡ ወታደሩም፡ በሰልፍ፡ ሊቀበሉን፡ ሲጠባበቁን
ሰለነበረ፡ ሚስተር፡ ማርኮ፡ ፖሊ፡ የምንጓዘው፡ በበጎሰ፡ ሰዎች፡
በኩል፡ ሳይሆን፡ በሌላ፡ እቅጣጫ፡ መሆኑን፡ ሲነግራቸው፡ ከፍ፡
ያለ፡ ጎዘን፡ እንደተሰማቸው፡ ታውቋል። ይህንን፡ ከሰሙ፡ በኋላ፡
የጦር፡ አዛዦችና፡ ወታደሮች፡ ሚስተር፡ ማርኮ፡ ፖሊን፡ አጅበው፡
እኛ፡ ከሠፈርንበት፡ ቦታ፡ ድረስ፡ መጥተው፡ ሊገናኙን፡ ስላቀዱ፡
ማርኮ፡ ፖሊም፡ መልሶ፡ የሚያመጣው፡ ሰው፡ በማግኘቱ፡ ከዚህ፡
ቀደም፡ ካጋጠመው፡ የእንበሳ፡ ድንጋጤ፡ ሊድን፡ በመሆኑ፡ ተደ
ሰተ።

በዚህ፡ ቀን፡ ማታ፡ ጉዟቸውን፡ ጀምረው፡ የአበሻው፡ ጦር፡
አዛዦችና፡ ወታደሮች፡ ቀደም፡ ብለው፡ ተጉዘው፡ ጠጅ፡ በተባለው
የአገሩ፡ መጠጥ፡ ሰውነታቸውን፡ እርከተውና፡ አሙቀው፡ ስለነ
በር፤ ማርኮ፡ ፖሊ፡ ወደ፡ እነርሱ፡ ሲጠጋ፡ እንደ፡ መብረቅ፡ በሚ
ያስደነግጥና፡ በሚያስፈራ፡ ሁኔታ፡ ጎራዴያቸውንና፡ ጦራቸውን፡
እያፈለቁ፡ ወደ፡ እርሱ፡ ስለመጡበት፡ ከደረቱም፡ ላይ፡ እያሳረፉ
ያጫውቱትና፡ በፉከራም፡ እየቀረቡ፡ ሽጉጣቸውን፡ ይተኩሱ፡
ስለጀመሩ፡ እቅጣጫውን፡ የሳተ፡ ጥይት፡ ይመታኛል፡ ብሎ፡
በጣም፡ ደንግጦ፡ ሳለ፡ ሳይወድ፡ የደስታቸው፡ ተካፋይ፡ መስሎ፡
ነፍሱ፡ እየተሠቃየች፡ አብሯቸው፡ ተጓዘ።

በማግሥቱ፡ ጧት፡ አስደንጋጭና፡ አደገኛ፡ የሆኑ፡ ከአበሻ፡
ወታደር፡ ጋር፡ ተመሳሳይነት፡ የሌላቸው፡ ወታደሮች፡ ከማርኮ፡
ፖሊ፡ ጋር፡ ማሳበር፡ በነበረው፡ ሠፈራችን፡ ደረሱ፡ አፂ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ እንደዚህ፡ ወደ፡ አለው፡ የጠረፍ፡ ቦታ፡ የሚልኳቸው፡ ወታ
ደሮች፡ ጠንካራ፡ ለተላኩበት፡ ተግባር፡ ተስማሚ፡ እንዲሆኑ፡
አስበው፡ የመረጧቸው፡ ይመስላሉ። ከቦጎሰ፡ እኛን፡ ለመገናኘት
ሲመጡ፡ አንድ፡ ፍሪዳ፡ መተያያ፡ ካቀረቡልን፡ በኋላ፡ የቴዎድሮ
ስን፡ እንግዶች፡ ለመገናኘት፡ ሩቅ፡ ከሆነው፡ ቦታ፡ መምጣታቸ
ውን፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱን፡ በምናገኝበት፡ ጊዜ፡ እንድንገልጥ፡ ጠየ
ቁን። የብራንዲ፡ ግብዣ፡ ካደረግንላቸው፡ በኋላ፡ አመስግነው፡
በሰላም፡ ስለሄዱልን፡ ተደሰትን።

ጥቅምት፡ ፲፫/፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ከማሳበር፡ ተነሥተን፡ በምዕ
ራብ፡ በኩል፡ ደስ፡ የሚያሰኘውን፡ የዓይንን፡ ሸለቆ፡ ተከትለን፡

ስምንት፡ ማይልስ፡ ተጓዘን። ከዚያ፡ በኋላ፡ በግራ፡ በኩል፡ ወደ
ደቡባዊ፡ ምዕራብ፡ ባርካ፡ ከተባለው፡ ግዛት፡ እስከደረስን፡
ድረስ፡ ተጉዘን፡ ከዚያም፡ ወደ፡ ምዕራብ፡ ሰሜን፡ እቅጣጫ፡ እያ
መራን፡ ዛጋ፡ ደረስን። ከዚህ፡ ቦታ፡ የከሰላ፡ እቅጣጫ፡ ምዕራባዊ
ደቡብ፡ ነው። ከማሳበር፡ እስከ፡ አዳርቴ፡ መንገድ፡ ደስ፡ የሚያ
ሰኝ፡ ነበር። ለብዙ፡ ቀን፡ ባደረግነው፡ ጉዟችንን፡ ተራራማ፡ የሆ
ነውን፡ አገር፡ እየዘለቅን፡ በመንገዳችን፡ ባየነው፡ ለምለምና፡ እት
ክልት፡ የሞላውን፡ አገር፡ በማየት፡ ተደሰትን።

ጥቅምት፡ ፲፭/፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. አንሰባ፡ የተባለውን፡ ከቦ
ጎስ፤ ከሐማሴንና፡ ከሜንሳ፡ ተራራዎች፡ የሚፈሰውንና፡ ባርካ፡
የተባለውን፡ ትጃብ፡ ላይ፡ የሚገኘውን፡ ትልቅ፡ ወንዝ፡ ተሻገርን።

አንሰባ፡ በተባለው ሸለቆ፡ ደስ፡ የሚል፡ ጊዜ፡ ካሳለፍን፡
በኋላ፤ ሌሊቱን፡ ከዚህ፡ ቦታ፡ ላይ፡ ማሳለፉ፡ አደገኛ፡ ወባ፡
የሞላበት፡ መሆኑን፡ ተገንዝበን፡ ኮረብታ፡ ቦታ፡ ፈልገን፡ ድን
ኳን፡ ተከለን፡ አደርን። በማግሥቱ፡ ጉዞአችንን፡ ሀቡብ፡ ወደተ
ባለው፡ ከፍተኛ፡ ወደሆነው፡ ሥፍራ፡ ዘልቀን፡ ከዚያም፡ እስከ
ጋሪ፡ የሆነውን፡ የባርካን፡ ቁልቁለት፡ በሉኩም፡ አድርገን፡ ጀጂ
ጫማ፡ የሚሆን፡ ወደ፡ ባርካ፡ ወረድን።

ከዓይን፡ እስከ፡ ሀቡብ፡ ድረስ፡ አገሩ፡ በጫካ፡ የተዋጠ፡
አያሌ፡ ወንዞች፡ የሚወርዱበት፡ ሥፍራ፡ ነው። አፈሩ፡ ከቮልካ
ኒክ፡ ድንጋይ፡ የፈረሰ፡ ነበር። በዚህ፡ ተራራ፡ ላይ፡ ሰው፡ መጓዝ፡
የሚችለው፡ በተወሰነ፡ ጉድጉድ፡ ባለ፡ መንገድ፡ ላይ፡ ሲሆን፡
ተራራው፡ የተያያዘና፡ ደስ፡ የሚያሰኝ፡ በተለይም፡ ይህ፡ ተራራ፡
የሚገኘው፡ ደረቅ፡ ከሆነው፡ ከሱዳን፡ አጠገብ፡ ለጥ፡ ካለው፡
መስክና፡ ሞቃታም፡ መሬት፡ መካከል፡ በመሆኑ፡ ነው። ባርካ፡
የተባለው፡ አውራጃ፡ ሰፊና፡ ከባሕር፡ ከፍታው፡ ጀጂህ፡ ጫማ
የሆነ፤ በመካከሉ፡ ስናልፍ፡ ግማሽ፡ ደረቅና፡ ቁመቱ፡ አምስት፡
ሰድስት፡ ጫማ፡ በሆነ፡ ሣር፡ የተሸፈነና፡ አልፎ፡ አልፎ፡ ዛፍ፡
የሚገኝበት፡ ቦታ፡ ነበር።

ከባርካ፡ ወደ፡ መተማ፡ ስንጓዝ፡ ውኃ፡ በጣም፡ ያጥረን፡ ነበር።
የዝናቡ፡ ወራት፡ አንድ፡ ወር፡ ካለፈ፡ ወንዞቹ፡ ሁሉ፡ ስለሚደርቁ፡

ውኃ : ማግኘት : የሚቻለው : ከባርካ : ወንዝና : ቅርንጫፎች :
ላይ : የሚገኘውን : እሸዋ : በመቆፈር : ነበር ። በዚህ : እገር :
ባለፍን : ጊዜ : እልፎ : እልፎ : ለምለም : ቦታ : ነበረበት : ከጥቂት :
ወራት : በኋላ : ግን : ፈጽሞ : እንደበረሃ : በሚያስቂጥር : ሁኔታ :
ደረቅ : እገር : ይሆናል ።

ደስታ : የሰጠችንን : የዓይንን : እገር : የመሰለ : ቦታ : ማግ
ኘቱ : አዳገተ : ልዩ : ልዩ : እንስሳዎችንም : እልፎ : እልፎ : ከም
ናገኛቸው : ድኩሳዎች : በስተቀር : አዘውትሮ : ማየቱ : ተቋረጠ ፤
ይልቁንም : በእንበሳዎች : ጨካኝነት : መሸበርና : በጅብም : ማሸካ
ካት : መበርገግ : በዛብን ። ነብሮችም : ፍየሎቻችንና : በጎቻችንን
እንዳይነጥቁን : በርትቶ : መጠበቅ : ግድ : ሆነብን ።

ጥቅምት : ፳፩ / ፲፰፻፶፰ : ዓ. ም. ፻፲ : ከተባለው : ከባርካና :
ከሞጋረብ : መካከል : ዘቅዛቃ : ከሆነ : መስክ : እገር : ደረሰን ።
አሁንም : ውኃ : ማግኘት : የሚቻለው : ከወንዞች : መደብ : ላይ :
ጉድጓድ : በመቆፈር : ነበር ። በዚህ : ቀን : ረጅም : የሆነ : ጉዞ :
ያለውኃ : አድርገን : ከሰዓት : በኋላ : በሰምንት : ሰዓት : ተነሥተን :
ጥቂት : ከተንዝን : በኋላ ፤ ከበኒ : አመር : ሠፈር : በታች : ደረቅ :
ከሆነው : ወንዝ : አጠገብ : ሠፍረን : በጣም : ተዳከመንና : እንቅ
ልፍ : ተጫጭናን : ስለነበረ ፤ ከዚህ : ቦታ : ለመድረስ : እንደተቃ
ረብን : ከኮርቻችን : ላይ : መቀመጥ : በጣም : ተስኖን : ነበር ።
ወዲያውኑ : መሪያችን : ወዳሰብነው : ቦታ : መድረሳችንን : እንዳ
ወጀ : በየመስኩ : ገርንዲያችንን : እያነጠፍን : የብርድ : ልብሳች
ንን : እየተጎናጠፍን : በየሥፍራው : ተዘረጋን ። የሚሰተር : ማርኮ
ፖሊ : ምንጣፍና : ልብስ : ገና : ባለመድረሱ : ከእኔ : ጋር : አብሮ
እንዲተኛ : ስለጋበዝኩት : ወዲያው : ሁለታችንም : ጎናችን :
መሬት : እንደነካ : በድካሙ : ኃይል : እንቅልፍ : ወሰደን ። በፀ
ጥታ : ተኝቼ : ባለ : አብሮኝ : የተኛው : ማርኮፖሊ : በድንጋጤ :
ነቅቶ : እኔንም : ስለቀሰቀሰኝ : በብስጭት : ምክንያቱን : ለማወቅ :
ሰምክር : « ተመልከት » ። ሲለኝ : ሁለት : ያማሩ : እንበሳዎች :
ከእኛ : ሻያ : እርምጃ : ባልፈቀ : ቦታ : ላይ : ዓረቦች : ከቆፈሩት :
ጉድጓድ : ውኃ : ሲጠጡ : ተመልከቼና : አስቤ : መሣሪያ : ስላልነ

በረን : ምንም : ማድረግ : ስለማንችል : ፀጥ : ብሎ : መተኛቱ :
ይሻላል : የሚል : ምክር : ሰጥቼ : ተሸፋፍኜ : ስለተኛሁ : እርሱም :
የእኔውን : መንገድ : ተከትሎ : በሰላም : ተኝተን : አደርን ። የፀ
ሐዩ : መቀት : ማቃጠል : ሲጀምር : ስንነቃ : ማርኮፖሊ : ከፍ :
ባለ : ድንጋጤ : ላይ : እንደሆነ : እንቅልፍ : ሳይወስደው : ከአጠ
ገቤ : ቁጭ : እንዳለ : አድሮ : አገኘሁት ። እንደገለጸልኝ : እንበሳዎቹ :
እየጠጡና : እየጮሁ : ብዙ : ጊዜ : ቆይተው : ከሄዱ : በኋላ :
መተኛት : አቅቶት : ማድሩን : አስረዳኝ ።

በዚህ : ሌሊት : ከእንበሳዎቹ : አደጋ : በተለምዶ : ዳን ።
የቢኒ : አመር : ተወላጅ : የሆነው : ሼህ : ጥሩ : የሆነ : የዓረብ :
አቀባበል : አድርጎ : ከአውሬም : አደጋ : እንዳይደርስብን : ከፍ :
ያለ : ጥበቃና : ጥንቃቄ : ያደርግልን : ነበር ። አውሬ : እንዳይጠ
ጋን : እሳት : ሳያቋርጡ : ያነዳሉ ።

ከሐባብ : ሰዎች : ጋር : ባደረግነው : ስምምነት : መሠረት :
ከዚህ : ቦታ : ላይ : የገጠመን : ቅሬታ : ግመሎች : እናገኛ
ለን : ብለን : ከወሰን : በኋላ ፤ በገንዘብም : ሆነ : በችሮታ : ምንም :
ማግኘት : አቃተን ። በመታደል : የእገሩ : ተወላጅ : የሆኑት : በደ
ዎች : ማንኛውም : ነጭ : የቱርክ : ተወላጅ : አለመሆኑን : በመረ
ዳታቸው : ባርካ : ላይ : ሊደርስብን : ከሚችል : ብዙ : አደጋ : ተረ
ፍን ። የቢኒ : አመር : ተወላጆችም : በዓይናችን : ከአሥር : ሼህ :
ግመል : በላይ : በግጦሽ : ላይ : መኖሩን : እያየን : እነርሱ : ግን
ምንም : የለንም : ሲሉ : ሊረዱን : አልቻሉም ።

ቢኒ : አመርስ : ረጅም : ጥቁርና : ዘማ : የሆነው : ጠጉራቸው :
ከርዳዳውን : የሐምን : ዘሮችን : ጠጉር : የያዘ : ካለመሆኑም : በላይ
የተስተካከለ : ቅርጽ : ቀጥ : ያለ : እፍንጫ ፤ ስስ : ከንፈር ፤ ጠይሙ :
ቆዳቸው : ከሻንቅላ : ዘር : እንዲሁም : ከተራራው : በሚኖሩት :
ቅልቅል : ዘሮች : የተለዩ : ያደርጋቸዋል ። ነጠላ : ጨርቅ : ስለሚ
ያገለጽሙ : ከሠለጠነው : ሕዝብ : የተለየ : ቁንጅና : ይሰጣቸዋል ።
ድሪቶ : ልብሳቸውን : እንደለበሱ : እንደ : ኢጣሊያ : ለማኝ : ደስ :
የሚያሰኝ : ቅርጽና : አቋም : እንደ : አጥቢያ : ኮከብ : የሚያበራው :
ዓይናቸው : ለተመልካች : ያስደስታል ። ግመሎች : ለማግኘት :

የተቸገርነው፡ ከሰላ፡ ሲደርሱ፡ ለመንግሥት፡ ለገልግሎት፡ ለንዳሰጡ፡ የሚያዙ፡ መሆናቸውን፡ ከማሰባቸውም፡ በላይ፡ የኪራዩን፡ ገንዘብ፡ ማጣት፡ ብቻ፡ ሳይሆን፡ ግመሎቻቸውንም፡ ለንዳያጡ፡ ስለሠጡ፡ ነበር። ይህ፡ ጉሣ፡ በባርካ፡ ወንዝና፡ ቅርንጫፎች፡ ቦታ፡ ላይ፡ ለየተዘዋወረ፡ የሚኖር፡ ዘር፡ ነው። ዛጋ፡ የክረምት፡ ቦታቸው፡ ብቻ፡ ሆኖ፡ በሌላ፡ ጊዜ፡ ግን፡ ባርካ፡ በተባለው፡ ሰፊ፡ ሜዳ፡ ላይ፡ ቊጥሩ፡ ለበዛው፡ መንጋቸው፡ ግጦሽና፡ ውኃ፡ ለመፈለግ፡ በዘላንነት መልክ፡ ይዞራሉ። በከብት፡ በኩል፡ በተለይም፡ ግመል፡ ለቊጥር፡ የሚያዳግት፡ ስላላቸው፡ ይህ፡ የሀብታምና፡ ጠንካራ፡ የሆነ፡ ጉሣ፡ ነው።

እሕመድ፡ በተባለው፡ የቢኒ፡ አመርስ፡ ዘር፡ ሼህ፡ መኖሪያ፡ በሆነው፡ ሥፍራ፡ አጠገብ፡ ሠፈርን። ሼሁ፡ ሙሉ፡ ዕድሜ፡ የነበረው፡ ጠንካራና፡ እስተዋይ፡ የሆነ፡ በብዙ፡ ሚስቶች፡ ልጆችና፡ ሕዝብ፡ የተከበበ፡ ሰው፡ ነበር። እኛንም፡ በወዳጅነት፡ መልክ፡ ተቀብሎ፡ ጥቂት፡ በጉዞችና፡ ፈሪዳዎች፡ መስተንግዶ፡ አቀረበልን። ሠፈሩ፡ በጣም፡ ሰፊ፡ የሆነና፡ ዙሪያውን፡ በጣንካራ፡ አጥር፡ የተከበበ፡ በግቢው፡ ውስጥ፡ ለመንጋው፡ ማደሪያ፡ በመሆን፡ የሚያገለግል፡ ሰፊ፡ በረት፡ ነበረው። የአለቅየው፡ መኖሪያ፡ ቤት፡ ከሌሎቹ፡ ሕዝቦች፡ ተመሳሳይነት፡ ነበረው። እዚህ፡ አገር፡ በደረሰን፡ ጊዜ፡ ፈንጣጣ፡ ገብቶ፡ ብዙ፡ ሰው፡ ያልቅ፡ ስለነበር፡ ብዙ፡ የመድኃኒት፡ ርዳታ፡ ለሕዝቡ፡ ሰጥቼ፡ ለሸሁም፡ የሕዝቡን፡ ጤና፡ አጠባበቅ፡ የሚረዳው፡ ምክር፡ ስለሰጠሁት፡ ከሐኪም፡ የተሰጠውን፡ መልካም፡ ምክር፡ በደስታ፡ ተቀብሎ፡ እግዚአብሔር፡ እንዲረዳው፡ ተመኘ።

ጥቅምት፡ ፳፬፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ጉዟችንን፡ ቀጥለን፡ በዚሁ፡ ወር፡ በጳጅኛው፡ ቀን፡ ሳብደራት፡ ከተባለው፡ መንደር፡ ደርሰን። ይህች፡ መንደር፡ እንደሳምሐር፡ ተመሳሳይ፡ የሆነች፡ ከትልቅ፡ ተራራ፡ ደረት፡ ላይ፡ የተመሠረተች፡ ናት። አያሌ፡ የውኃ፡ ጉድጓዶች፡ በመንደሩ፡ አቅራቢያ፡ ይገኛሉ። በዚች፡ መንደር፡ ውስጥ፡ የሚገኙት፡ ኑዋሪዎች፡ የክረምቱ፡ ወራት፡ ካለፈ፡ በኋላ፡ ውኃ፡ ለማግኘት፡ ብዙ፡ ችግር፡ ስለሚገጥሟቸው፡ እርስ፡ በርሳቸው፡ መጋጨትና፡ ወይም፡ የደረቀውን፡ ወንዝ፡ ለቀው፡ ውኃ፡ ፍለጋ፡ መሔድ፡ ይኖርባቸዋል።

ጥቅምት፡ ፳፭፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ከሰላ፡ መድረሳችን፡ ስለሆነ፡ አብሮን፡ የሚጓዘውን፡ የናይቡን፡ ዘመድ፡ ከግብፅ፡ ፓሻ፡ የተሰጠንን፡ ደብዳቤ፡ ይዘን፡ መምጣታችንን፡ እንዲያስረዳ፡ እስቀድመን፡ ላክነው። የዚሁ፡ ክፍለ፡ ሀገር፡ ገዢ፡ ከጌታው፡ የደረሰውን፡ ደብዳቤ፡ በማክበር፡ ከሰላ፡ የሚገኘው፡ ወታደር፡ ከከተማው፡ ወጣ፡ ብሎ፡ በሰልፍ፡ እንዲቀበለን፡ ሲያደርግ፡ በመታመሙ፡ ምክንያት፡ ከሰልፈኛው፡ ጋር፡ አብሮ፡ ሊገኝ፡ ባለመቻሉ፡ ይቅርታ፡ ጠየቀ። በዚችም፡ ከተማ፡ የነበረው፡ የግሪክ፡ ንግድ፡ ቤት፡ ሸሪክ፡ ሙሴ፡ ፓኒዮል፡ ሊቀበለን፡ አብሮ፡ መጥቶ፡ የእርሱ፡ እንግዳ፡ እንድሆን፡ ጋበዘን።

ከሰላ፡ የተባለው፡ በጋሽ፡ ወንዝ፡ አጠገብ፡ ፲፯ህ፡ የሚሆኑ፡ ሕዝቦች፡ የሚገኙበት፡ በግብፅ፡ አገር፡ ሁኔታ፡ የተሠራ፡ አያሌ፡ የመንግሥትና፡ የግል፡ ከጭቃ፡ የተሠሩ፡ ቤቶች፡ የሚገኙበት፡ የታካ፡ ዋና፡ ከተማ፡ ነው። ደምቀው፡ የሚታዩት፡ የወታደሩ፡ ሠፈርና፡ ግምጃ፡ ቤቱ፡ ናቸው፡ ከጋሽ፡ ወንዝና፡ ከአውሮጳውያን መኖሪያ፡ አጠገብ፡ ደስ፡ የሚያሰኙ፡ የአትክልት፡ ቦታዎች፡ ተዘጋጅተዋል። ከክረምቱ፡ ውጪ፡ እነዚህ፡ ሥፍራዎች፡ ለጤና፡ የማይስማሙ፡ ስለሚሆኑ፡ የወባ፡ በሽታና፡ ተቅማጥ፡ በኃይል፡ ሕዝቡን፡ ያጠቁታል።

ከሰላ፡ ከምፅዋና፡ ሰዋኪን፡ አንሥቶ፡ እስከ፡ ዓባይ፡ ወንዝ፡ ከኑቢያ፡ እስከ፡ አበሻ፡ ድንበር፡ የሚገኙት፡ ነጋዴዎች፡ መነሐሪያ፡ ስለሆነች፡ እጅግ፡ የምታምር፡ ከተማ፡ ነበረች። ነገር፡ ግን፡ እኛ፡ በደረሰን፡ ጊዜ፡ ጠፍ፤ ለኑሮ፡ የሚያስፈልጉት፡ የአትክልት፡ ዘሮች፡ ሁሉ፡ ጠፍተው፡ ለተረፉት፡ ጥቂት፡ የተጉላቆሉ ዜጎች፡ እንኳ፡ ለመመገብ፡ የማትችል፡ ሆና፡ አገኘናት፡ ከሰላ፡ እንዲሁም፡ በዚሁ፡ ጊዜ፡ የኑቢያ፡ ወታደሮች፡ አምጥተው፡ ካደረሱት፡ ጉዳት፡ በማገገም፡ ላይ፡ ነበረች።

የወባ፤ የተቅማጥና፡ የኮሌራ፡ በሽታ፡ የአገሩን፡ ሕዝብና፡ ይረብሽ፡ የነበረውን፡ ወታደር፡ ቊጥር፡ አመንምኖ፡ ይህችን፡ በሱዳን፡ አገር፡ የምትገኘውን፡ ለምለም፡ የሆነች፡ የአሲስ፡ (ምንጭ፡) ከተማ፡ በጠቅላላው፡ ጦርነትና፡ በሽታ፡ በኃይል፡ ተባብረው፡ አጥቅተው፡ ከአሳዛኝ፡ ሁኔታ፡ ላይ፡ ጣሏት።

ከሰላ፡ ላይ፡ እሳዛኝ፡ የሆነውን፡ የኮምቴ፡ ዴ፡ ቢዘንስን፡
 አወዳደቅ፡ ሰማን፡ ኮምቴ፡ ማለት፡ በናፖሊዮን፡ ወታደሮች
 እቋም፡ ውስጥ፡ መኩንን፡ የነበረ፡ በጣም፡ ቆንጆ፤ የአንድ፡ ኮን
 ትራክተር፡ ወራሽ፡ የሆነች፡ ሴት፡ በእርጅናው፡ ወራት፡ ያገባ፡
 ሰው፡ ነበር። ዴ፡ ቢዘን፡ በ፲፰፻፶፫፡ ዓ. ም. ሃምሳ፡ የሚሆኑ፡
 ከልዩ፡ ልዩ፡ ዘር፡ የተጠራቀሙ፡ አጋሚዶች፡ እስከትሎ፡
 ሀብትና፡ ሥልጣን፡ በቀላሉ፡ የሚያገኙ፡ መሆናቸውን፡ እያበ
 ሠረ፡ በተስፋ፡ ይዟቸው፡ ከሰላ፡ ደረሰ። የዴ፡ ቢዘንን፡ ታሪክ፡
 ለተመለከተው፡ ሰው፡ ሁለተኛው፡ ሙሴ፡ ያደርገዋል። ምኞቱ፡
 ቅኝ፡ ገዥ፡ ብቻ፡ ለመሆን፡ ሳይሆን፡ በሃይማኖትም፡ ረገድ፡
 ሊያጠምቅም፡ ነበር። እርሱ፡ እንዳሰበው፡ ባርካ፡ በተባለው፡ ወንዝ፡
 ዙሪያ፡ የሚዘዋወሩት፡ በደዎች፡ በቀጥታ፡ የበላይ፡ ገዥነቱን፡
 የሚያውቁለት፡ እድርጎ፡ ከማመኑም፡ በላይ፡ በዚህ፡ በረሃ፡ አገር፡
 በሚያሠራው፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ አምነው፡ የሚቀበሉት፡ መሰ
 ለው። በዚሁም፡ መቶ፡ የሚሆኑ፡ የከተማ፡ ዓረቦች፡ አምነው፡
 የአውሮጳውያንን፡ መንገድ፡ ተከተሉ። እነዚህም፡ ዋጋ፡ የሌላ
 ቸው፡ ዱርየ፡ አውሮጳውያን፡ በወታደራዊ፡ ልብስ፡ እያጌጡ፡
 ጠብመንጃ፤ ሽጉጥና፡ ጎራዴ፡ እየታጠቁ፡ ሰዓታቸውን፡ እየጠ
 በቁ፡ ለጦርነት፡ የተሰናዱ፡ ይመስሉ፡ ነበር። ዳሩ፡ ግን፡ የጦር፡
 ትምህርት፡ ልምምድ፡ ለማድረግ፡ ፈቃደኞች፡ አልነበሩም።

ማርና፡ ወተት፡ ሞልቶበታል፡ ወደ፡ ተባለችው፡ አገር፡ ለመ
 ጓዝ፡ ከከሰላ፡ ሲነሡ፡ የጦሩ፡ አዛዦቻቸው፡ ከአስትሪያ፡ ጦር፡ ሠራ
 ዊት፡ የተረፈተው፡ ካፒቲን፡ በግመል፡ ተቀምጦ፡ እየመራ፤ ምክ
 ትሉ፡ ከኋላው፡ ከዚያም፡ ነጮቹ፡ ወታደሮች፡ ቀድመው፡ በወታደ
 ሬዊ፡ ሰልፍ፡ ድልን፡ የተጎናጸፉ፡ መስለው፡ ሲጓዙ፡ ዴ፡ ኮሚቴ፡
 ራሱ፡ በጄኔራል፡ ልብስና፡ ደረቱን፡ በኒሻን፡ እስጊጦ፡ ውብ፡ የሆ
 ኑቸውን፡ ሚስቱን፡ ከኋላው፡ እስከትሎ፡ ከነጮቹ፡ ወታደሮች፡
 በኋላ፡ ለዘረፋ፡ በተሰናዱት፡ የዓረብ፡ ወታደሮች፡ ታጅቦ፡ ጉዞ
 ውን፡ ቀጠለ። ዳሩ፡ ግን፡ የኮሚቴ፡ አሳብና፡ ፍላጎት፡ ዋጋ፡ ሳይ
 ኖረው፡ በአጭሩ፡ ተቀጨ። ዓረቦች፡ የኮሚቴን፡ የበላይነት፡ ሳይቀ
 በሉና፡ ሌላም፡ ኮሚቴ፡ የተባለ፡ ንጉሥ፡ እንዲኖራቸው፡ ባለመፈለ
 ጋቸው፡ ተቃውመው፡ ኮሚቴን፡ ተከትለው፡ የመጡት፡ የዓረብ፡

ዜጋዎች፡ መሳሪያቸውንና፡ ልብሳቸውን፡ እየጣሉ፡ ወደ፡ ጥንት፡
 ተግባራቸው፡ እንዲመለሱ፡ ሰብከው፡ በተኗቸው።

ከሰላ፡ በቀዘቀዘ፡ ሁኔታ፡ ገቡ፡ ሲሄዱ፡ ያንጸባርቅ፡ የነበረው፡
 ወታደራዊ፡ ልብሳቸውና፡ ጊጣቸው፡ በጭቃ፡ ተለውሶና፡ ተቀዳድዶ፡
 መጡ። ጄኔራሉም፡ እንኳ፡ ሳይቀር፡ የሲቢል፡ ልብስ፡ ለበሰ።
 ባለቤቱ፡ ግን፡ የደስታ፡ መልክና፡ ሳቅ፡ ይታይባት፡ ስለነበረ፡
 ቁንጅናዋ፡ ይበልጡን፡ ጎልቶ፡ ታየ። ዴ፡ ቢዘን፡ ድል፡ የሆነ
 በት፡ ዋና፡ ምክንያት፡ የግብፅ፡ መንግሥት፡ ርዳታ፡ ሊያደርግ
 ለት፡ የሰጠውን፡ ተስፋ፡ በማስቀረቱ፡ ብቻ፡ ሳይሆን፤ ከዚህ፡
 ቀደም፡ ይደርሰው፡ የነበረውን፡ ማንኛውንም፡ አስፈላጊ፡ ነገር፡
 ሁሉ፡ እንዳይላክለት፡ በመከልከሉ፡ ስለሆነ፡ ቀጥሎ፡ ያልታወቀ፡
 የብዙ፡ ሚሊዮን፡ ገንዘብ፡ ኪሣራ፡ የግብፅ፡ መንግሥት፡ እንዲከ
 ፍለው፡ በመጠየቁ፡ ሁኔታውን፡ የሚያጣራ፡ መልእክተኛ፡ የግ
 ብፅ፡ መንግሥት፡ ልኮ፡ ከተረዳው፡ በኋላ፤ የኮሚቴው፡ ጥያቄና፡
 ፍላጎት፡ ዋጋ፡ የሌለው፡ የሐሰት፡ ወሬ፡ መሆኑን፡ አረጋገጠበት፤
 ኮሚቴ፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ ሚስቱን፡ ይዞ፡ ኒስ፡ ወደተባለች፡ አገር፡
 በወታደርነት፡ ያገለግሉት፡ የነበሩትን፡ አውሮጳውያን፡ ከሰላ፡
 ጥሏቸው፡ ስለሔደ፡ ብዙዎቹ፡ በወባና፡ በልዩ፡ ልዩ፡ የቆላ፡ በሽታ
 እየተነደፉ፡ ተሠቃዩ።

የኮቢያ፡ ወታደሮች፡ ባመጡ፡ ጊዜ፡ ከነዚህ፡ ወደ፡ ካርቱም፡
 ያልሔዱት፡ የኮሚቴ፡ ወታደሮች፡ ጥቂቶቹ፡ በሚገባ፡ በጀግንነት
 ተዋግተው፡ ሁለቱ፡ በዚሁ፡ ግጭት፡ ሕይወታቸውን፡ አጡ። ባለ
 ፊው፡ ጊዜ፡ የደረሰባቸው፡ የሞራል፡ ውድቀት፡ ባሁኑ፡ ጊዜ፡ ባለ
 ዩት፡ ጀግንነት፡ እንደገና፡ ከብራቸውን፡ አስገኙ።

ዴ፡ ቢዘን፡ በአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እጅ፡ ስለታሠሩት፡ አውሮ
 ጳውያን፡ ትክክለኛ፡ ያልሆነ፡ ሐተታ፡ እየሰጠ፡ የዘመተው፡ የእን
 ግሊዝ፡ ጦር፡ ሠራዊት፡ ሳይቀር፡ በቴዎድሮስ፡ ድል፡ ተመቷል፡
 የሚል፡ የሐሰት፡ ፕሮፓጋንዳ፡ ያስወራ፡ የነበረው፡ ሰው፡ ነው።
 አንድ፡ ጊዜ፡ በአፄ፡ ቴዎድሮስና፡ በመንግሥታቸው፡ ላይ፡ ባመጠ
 አንድ፡ የጦር፡ አለቃ፡ መካከል፡ ትግሬ፡ ላይ፡ ኃይለኛ፡ ጦርነት
 ሳያቋርጥ፡ ለሦስት፡ ቀን፡ ከዋለ፡ በኋላ፡ ግራ፡ ቀኙ፡ በሚገባ፡
 ተዋግተው፡ ሳለ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከጠላታቸው፡ ጋር፡ ነጮች፡

በማየታቸው ፡ መቅደላ ፡ የታሠሩት ፡ አውሮጳውያን ፡ በአስቸኳይ
 እንዲገደሉ ፡ እዘው ፡ ይኸንኑም ፡ ፍርድ ፡ ለማስፈጸም ፡ መብቱ ፡
 ጉንደር ፡ ለነበረችው ፡ ለአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ባለቤት ፡ የተተወ ፡ ስለ
 ሆነ ፡ ጉንደር ፡ የነበረው ፡ የደፌ ፡ ቢዞን ፡ ወኪል ፡ በነጮቹ ፡ ላይ ፡
 ፍርዱ ፡ እንዳይፈጸም ፡ ለማድረግ ፡ ንግሥቲቱን ፡ በመለማመጥ ፡
 ላይ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ ይህን ፡ ሐሰትና ፡ ትክክለኛ ፡ ያልሆነ ፡ ወሬ ፡ እያ
 ሰወራ ፡ የእሥረኞቹን ፡ ዘመዶችና ፡ ወላጆች ፡ እጅግ ፡ አሳዳቸው ፡
 ነበር ።

ከሰላ ፡ በሰነበትንባቸው ፡ ቀናት ፡ ውስጥ ፡ ብዙ ፡ በጽኑ በሽታ ፡
 ይሠቃዩ ፡ የነበሩትን ፡ የእገሬውን ፡ ሰዎችና ፡ በእንግድነት ፡ የተቀበ
 ሉንን ፡ ሰዎችም ፡ ጭምር ፡ እንዲሁም ፡ አንድ ፡ የግብፅ ፡ ተወ
 ላጅ ፡ የሆነ ፡ መኩንን ፡ በተቅማጥ ፡ በሽታ ፡ ሕይወቱን ፡ ሲያጣ ፡
 ሲያጣጥር ፡ ባደረኩላቸው ፡ ሕክምና ፡ ሕይወታቸውን ፡ ለማትረፍ ፡
 በመቻሌ ፡ በጣም ፡ ተደስቻለሁ ።

አንድ ፡ የኑቢያ ፡ ተወላጅ ፡ ኩሎኔል ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ጠዋት ፡
 መጥተው ፡ ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ ለመሔድ ፡ ያለንን ፡ ፕሮግራም ፡
 እንድንተው ፡ ሲመክረን ፡ እንደሰማነው ፡ የአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አድ
 ሬነት ፡ ኃይለኛ ፡ ስለሆነ ፡ ከከባድ ፡ አደጋና ፡ ሥቃይ ፡ ውስጥ ፡
 ከመግባታችን ፡ በፊት ፡ አሳባችንን ፡ እንድንለውጥ ፡ አጥብቆ ፡
 ስለመከረን ፡ እኛም ፡ የመንግሥታችን ፡ ታዛዢዎች ፡ ስለሆንን ፡ ከመ
 ሔድ ፡ በስተቀር ፡ ምንም ፡ ሌላ ፡ መንገድ ፡ እንደሌለን ፡ ካስረዳነው ፡
 በኋላ ፡ ምክሩን ፡ አቆመ ።

ምዕራፍ ፮

ገዳር ፡ ፩/፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. በደቡብ ፡ በኩል ፡ አድርገን ፡ ወደ
 ገዳሪፍ ፡ ጉዞአችንን ፡ ቀጥለን ፡ ከሦስት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ አትባራ ፡
 የተባለውን ፡ ከሰሜናዊ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ የሚዘንበውን ፡ ጉርፍ ፡
 እያመጣ ፡ ከዓባይ ፡ ወንዝ ፡ የሚጨምረውን ፡ ወንዝ ፡ ተሻገርን ።
 ከዚያም ፡ ገዳር ፡ ፲፯/፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. ወደሺህ ፡ አቡ ፡ ሲን ፡ አገር ፡
 ገብተን ፡ በገዳሪፍ ፡ አውራጃ ፡ ዋና ፡ ከተማ ፡ ደረስን ። ግመሎቻ
 ችንን ፡ የሚነዱልንና ፡ የሚጠብቁልን ፡ ሰዎች ፡ ሹክሪ ፡ የተባሉ ፡

በእርሻና ፡ በኩብት ፡ ርቢ ፡ የሚተዳደሩ ፡ የዓረብ ፡ ዘሮች ፡ በግጦሽም ፡
 ምክንያት ፡ የአትባራን ፡ ወንዝ ፡ ዙሪያ ፡ የሚያውቁና ፡ በሰፊው
 ሚዳ ፡ ላይ ፡ የሚኖሩ ፡ ከኑቢያ ፡ ጉሣዎች ፡ ጋር ፡ የተቀላቀሉ ፡ በመ
 ሆናቸው ፡ ከቤኒ ፡ አመር ፡ ጉሣዎች ፡ በጣም ፡ ዝቅተኛ ፡ ነበሩ ።
 የሚናገሩትም ፡ ያልተስተካከለ ፡ ዓረብኛ ፡ ነበር ። ብዙዎቹ ፡ የጉ
 ሣቸውን ፡ መልክ ፡ ቅርጽ ፡ የያዙ ፡ ግማሾቹ ፡ ደግሞ ፡ የክልስነት ፡
 መልክ ፡ የነበራቸው ፡ ሲሆኑ ፡ እንዳንዶቹ ፡ ደግሞ ፡ የኑቢያ ፡ ወይም ፡
 የተኩሪርስ ፡ ጉሣ ፡ መሆናቸውን ፡ ለመለየት ፡ ያስቸግራሉ ።

ከከሰላ ፡ ወደ ፡ ገዳሪፍ ፡ ለመጓዝ ፡ ሰፊውንና ፡ ለፀሐይ ፡ ሐሩር ፡
 መጠጊያ ፡ የሌለውን ፡ በረሃ ፡ ጂቤል ፡ ከሰላ ፡ የተባለውን ፡ ታካ ፡
 አጠገብ ፡ የዳበረውን ፡ ተራራ ፡ አሻግረን ፡ እየተመለከትን ፡ እቋር
 ጠን ፡ ደረስን ። በምሥራቅ ፡ አቅጣጫ ፡ ኤላ ፡ ሁግልንና ፡ አቦ ፡
 ጋሚልን ፡ እየተመለከትን ፡ ዴርኬዳና ፡ ካዛምታ ፡ ዘለቅን ።

በአትክልቶች ፡ ያጌጠውንና ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ጉሣዎች ፡ በሚኖሩ
 በት ፡ በአትባራ ፡ ወንዝ ፡ ሸለቆ ፡ አቅራቢያ ፡ ጥቂት ፡ ቀናት ፡ አር
 ፈን ፡ ተጓዝን ። ሺህ ፡ አቡ ፡ ሲን ፡ የተባለው ፡ ብዙ ፡ ዙሪያ ፡ ዓይ
 ነት ፡ የሆኑ ፡ ከእንጨት ፡ የተሠሩ ፡ ቤቶች ፡ ያሉት ፡ ሰፊ ፡ መንደር ፡
 ነው ። በዚሁም ፡ መንደር ፡ ፖኒየቲ ፡ የተባለው ፡ በከሰላ ፡ የተቀበ
 ለን ፡ ግሪክ ፡ ጉጆ ፡ ማረፊያችን ፡ እንድትሆን ፡ ተደረገ ። ከጥቂት ፡
 ጊዜም ፡ በኋላ ፡ አንድ ፡ የግሪክ ፡ ነጋዴ ፡ መጥቶ ፡ ጉብኝቶን ፡ ከጉ
 ልበቱ ፡ ላይ ፡ በጥይት ፡ ቆስሎ ፡ ስለነበረ ፡ አልታጠፍለት ፡ በማለቱ
 ሕክምና ፡ እንዳደርግለት ፡ ጠየቀኝ ።

የመንደሩ ፡ ገዢም ፡ መጥቶ ፡ ስለጉብኝን ፡ እኛም ፡ ወደቤቱ ፡
 ሔደን ፡ ጉብኝቱን ፡ መልሰን ፡ ቡና ፡ በመጠጣት ፡ ላይ ፡ ሳለን ፡
 ጥሶ ፡ ጉብዜ ፡ የተባሉ ፡ በአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ላይ ፡ አምጠው
 የሚኖሩ ፡ ሰው ፡ ቴዎድሮስን ፡ ወግተው ፡ ድል ፡ አድርገው ፡
 የማረኳቸው ፡ መሆኑን፡ከሚታመን ፡ የወሬ ፡ ምንጭ ፡ መስማቱን ፡
 ገዥው ፡ ከገለጸልን ፡ በኋላ ፡ የወሬውን ፡ ትክክለኛነት ፡ መተማ ፡
 ስንደርስ ፡ እንድናጣራና ፡ እውነት ፡ ካልሆነና ፡ በግዛት፡ላይ፡ያሉት፡
 አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከሆኑ ፡ በምንም ፡ ሁኔታ ፡ ወደአበሻ ፡ አገር ፡
 እንዳንገባ ፡ አጥብቆ ፡ ካስጠነቀቀን ፡ በኋላ ፡ እንዳንድ ፡ ምሳሌዎች፡
 እያመጣ ፡ የቴዎድሮስን ፡ ግፍና ፡ ጨካኝነት ፡ ሊያስረዳን ፡ ሞክረ ።

ጓዛችንን ፡ የምንጭንባቸው ፡ ግመሎች ፡ ባለማግኘታችን ፡ ለጥቂት ፡
ቀኖች ፡ መዘግየት ፡ ግድ ፡ ሆነብን ። ሼህ፡ጁማ ፡ በቅርቡ ፡ ባገኘው ፡
ድል ፡ ኮርቶ ፡ ሳይሆን ፡ እይቀርም ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ ትእዛዝ ፡
እፋጥኖ ፡ ለመቀበል ፡ የተሰናዳ ፡ ባለመሆኑ ፡ ይልቁንም ፡ እኛ ፡
ወደ ፡ እንበሳው ፡ ጫካ ፡ ለመግባት ፡ በጣም ፡ የቸኮልን ፡ ባንሆን ፡
ኑሮ ፡ በሼሁ ፡ እያያዝ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ መተማ ፡ ሳያሰነብተን ፡ እይቀ
ርም ፡ ነበር ። በየቀኑ ፡ ባደረግነው ፡ ንዝንዝ ፤ በሰጠነው ፡ ተስፋና ፡
ባደረግነው ፡ ማስፈራራት ፡ ምክንያት ፡ ለጉዟችን ፡ የሚያስፈልጉ
ንን ፡ ግመሎች ፡ ማግኘት ፡ ስለቻልን ፡ ታኅሣሥ ፡ ፲፱ / ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ.
ም. ተነሥተን ፡ ተጓዝን ። ታኅሣሥ ፡ ፳፩ / ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. ወህኒ ፡
ከተባለው ፡ ቦታ ፡ ደረስንና ፡ ድንኳናችንን ፡ ከመንደሩ ፡ አጠገብ ፡
ተክለን ፡ ሠፈርን ። በመጀመሪያው ፡ ጊዜ ፡ በአበሻ ፡ መሬት ፡ ላይ ፡
ባደረግነው ፡ ጉዞ ፡ ብዙ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ዛፎችና ፡ ተክሎችን ፡ እያየን ፡
አለፍን ። ጉዟችንን ፡ ስንቀጥል ፡ መሬቱ ፡ አባጣ ፡ ጉባጣ ፡ እየሆነ ፡
ቀጥራቸው ፡ የበዛ ፡ የሸለቆ ፡ ወንዞችን ፡ አቋረጥን ።

ወህኒ ፡ ስንደርስ ፡ የሚቀበለን ፡ ሰው ፡ አላገኘንም ። በግመል ፡
ጓዛችንን ፡ ጭነው ፡ ከመተማ ፡ የመጡት ፡ ሰዎች ፡ ግመላቸውን ፡
እያራገፉ ፡ ወደ ፡ አገራቸው ፡ ለመመለስ ፡ እንደተነሡ ፡ ከግርማዊነ
ታቸው ፡ እንዲቀበለን ፡ የተላከው ፡ መኰንን ፡ ስለደረሰ ፡ ከንጉሠ ፡
ነገሥቱ ፡ የተላከልንን ፡ ሰላምታ ፡ ከገለጸልን ፡ በኋላ ፡ ከወህኒ ፡ ለጓዝ
ማንሻ ፡ የታዘዙት ፡ ግመሎች ፡ ባለመድረሳቸው ፡ እነዚህ ፡ ከመተማ ፡
የመጡት ፡ ግመሎችና ፡ ጫኞች ፡ ጉዞውን ፡ እንዲቀጥሉ ፡ ስለተ
ባለ ፤ ግመል ፡ ጫኞች ፡ ከወህኒ ፡ አናልፍም ፡ በማለታቸው ፡ በወ
ህኒ ፡ ገዥና ፡ በእነርሱ ፡ መካከል ፡ ጭቅጭቅ ፡ ተፈጥሮ ፡ እምቢ ፡
ብለው ፡ ግመላቸውን ፡ እየያዙ ፡ መመለስ ፡ እንደጀመሩ ፤ ገዥውና ፡
ወታደሮቹ ፡ ተከታትለው ፡ ግመሎቻቸውን ፡ ስለነጠቋቸው ፡ እነዚያም ፡
ትሁረሮች ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ጥሩ ፡ መሣሪያ ፡ ያላቸው ፡ መሆኑ ፡
ቢታወቅም ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ መከላከል ፡ ሳያደርጉ ፡ ሽሽት ፡ ስለ
ጀመሩ ፡ ግመሎቻቸው ፡ ተነጥቀው ፡ በመወሰዳቸውና ፡ እነዚህንም
ግመሎች ፡ ማጣት ፡ ስላልፈለጉ ፡ ከተደበቁበት ፡ ቦታ ፡ በየተራ ፡
ብቅ ፡ ብቅ ፡ እያሉ ፡ በሰላም ፡ ከተባለው ፡ ቦታ ፡ ድረስ ፡ ጭነው ፡
ለመሔድና ፡ በተጨማሪ ፡ ለእያንዳንዳቸው ፡ አንዳንድ ፡ ብር ፡ ለሁ

ሉም ፡ አንድ ፡ ፍሪዳ ፡ እንዲከፈላቸው ፡ ተስማሙ ። ከዚህ ፡ ስምም
ነት ፡ በኋላ ፡ ጥቂት ፡ ሰዓቶች ፡ እንደተጓዝን ፡ ባልዋሃ ፡ ደረስን ።
ባለግመሎቹ ፡ ያስቸገሩበት ፡ ምክንያት ፡ ግልጽ ፡ ነበር ። መሬቱ ፡
በጣም ፡ ከፍተኛና ፡ ጉርባጣ ፡ ዱር ፡ ስለሆነ ፡ ለግመሎቹ ፡ ለመጓዝ ፡
ብርቱ ፡ ችግር ፡ አስከተለ ።

ባልዋሃ ፡ እንደደረስን ፡ ጫካማ ፡ በሆነ ፡ ደስ ፡ በሚል ፡ ሥፍራ
ላይ ፡ ሠፍረን ፡ ፫ ፡ ቀን ፡ ያህል ፡ እንደቆየን ፡ ከአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡
የተላኩት ፡ ሁለት ፡ መኰንኖች ፡ ደርሰው ፡ ሲገናኙን ፡ ነገር ፡ ግን ፡
ጓዝ ፡ የሚጭኑና ፡ የሚጫኑ ፡ አጋሰሶች ፡ አልመጡም ።

ታኅሣሥ ፡ ፳፭ / ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. ቀጥራቸው ፡ ፩፻፶፱ ፡
የሚሆኑ ፡ ባላገሮች ፡ ሰብስበው ፡ ጓዛችንን ፡ እንዲሸከሙ ፡ አድር
ገው ፡ ጉዞውን ፡ ለመጀመር ፡ እንደተሰናዳን ፡ በግርግሩ ፡ ብዛት ፡
ሳይሳካልን ፡ ቀርቶ ፡ በበነጋው ፡ ጉዞውን ፡ ጀመርንና ፡ አራት ፡ ኪሎ ፡
ሚትር ፡ ያህል ፡ እንደተጓዝን ፡ ሠፈር ፡ ሆነ ። ከያዝናቸው ፡ ዕቃዎች ፡
ውስጥ ፡ ከባዱ ፡ ዕቃ ፡ ሁሉ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ ቀርቶ ፡ ስለነበር ፡ ሁሉ
ንም ፡ ጓዝ ፡ ለማንሣት ፡ ከጭልጋ ፡ ርዳታ ፡ አስፈለገ ። ታኅ
ሣሥ ፡ ፴ ፡ ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ ፡ ም ፡ የተፋጠነ ፡ ጉዞ ፡ አድርገን ፡ ከአንድ ፡
ከዙር ፡ አምባ ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ ከምትገኝ ፡ ኮረብታ ፡ ደርሰን ፡ ሠፈ
ርን ።

አሁን ፡ ጉዟችን ፡ በተራራማው ፡ አገር ፡ ላይ ፡ ስለሆነ ፡ አሁ
ንም ፡ ቅድምም ፡ ቁልቁለቱን ፡ ለመውረድና ፡ ዐቀቡቱን ፡ ለመው
ጣት ፡ ከበቅሎቻችን ፡ መውረድ ፡ ግድ ፡ ይሆንብን ፡ ነበር ። በፊታ
ችንም ፡ የምንመለከተውን ፡ ጉዳንጉድ ፡ ዐቀበትና ፡ ቁልቁለት ፡
በቅሎቻችን ፡ ለመውጣት ፡ ያዳግታቸው ፡ ይሆንን ፡ እያልን ፡ ከማ
ሰብና ፡ ከሥጋት ፡ አላቋረጥንም ። ጉዟችንን ፡ በቀጠልን ፡ ቀጥሮ ፡
የመሬቱ ፡ ጉርባጣነት ፡ እየባሰ ፡ ሔደ ። በመጨረሻ ፡ ወደአሰብነው ፡
የአበሻ ፡ ተራራማ ፡ ወደሆነው ፡ አገር ፡ በመድረሳችን ፡ አላባችን ፡
በመፈጸሙ ፡ ተደሰትን ። ጭልጋ ፡ ከተባለው ፡ የመንደር ፡ ከተማ ፡
ለመድረስ ፡ ጥቂት ፡ ማይልስ ፡ ሲቀረን ፡ ዋሊ ፡ ዳባ ፡ ከተባለች ፡ መን
ደር ፡ ሠፈርን ። ከዚህ ፡ ሥፍራ ፡ ጓዝ ፡ የሚያነሡ ፡ ሌላ ፡ ቅያሬ ፡ የም
ንጠቀምበት ፡ ቦታ ፡ በመሆኑ ፡ ብዙ ፡ ቀን ፡ መቆየት ፡ ግድ ፡ ሆነ
ብን ። ከዚህ ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ የእኔ ፡ ችግር ፡ እየበረከተ ፡ ሔደ ።

ቀኑን ፡ በመሉ ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ በእገሩ ፡ በሽታ ፡ በተነደፉ ፡
 ቀጥራቸው ፡ በበዛ ፡ ሰዎች ፡ ተከብረው ፡ መዋል ፡ ሆነ ፡ ለዕረፍትና ፡
 ለግል ፡ ጉዳዩ ፡ የማውለው ፡ ጊዜ ፡ አጣሁ ፡ እንዳንድ ፡ እውሬዎችን ፡
 ለማደን ፡ ወደጫካ ፡ ስወጣ ፡ አያሌ ፡ ሕዝብ ፡ አብሮኝ ፡ ይዘማል ።
 ከዋሊ ፡ ዳባ ፡ ተነሥተን ፡ ወደ ፡ እኔ ፡ ቱዎድሮስ ፡ አደባባይ ፡ ወደ ፡
 ዳሞት ፡ ስንጓዝ ፡ በየመንገዱ ፡ ፀሐይ ፡ ወጥታ ፡ እስከትጠልቅ ፡
 ድረስ ፡ ሕዝቡ ፡ አቤት ፡ አቤት ፡ መድኃኒት ፡ ስጠን ፡ እያለ ፡ ይጮህ ፡
 ነበር ። በጥቂት ፡ የሕክምና ፡ ርዳታ ፡ መጠቀም ፡ የሚችሉትን ፡ በሽ
 ተኛዎች ፡ ሁሉ ፡ ሳልሰለች ፡ እገለግል ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ በዚህ ፡
 ድካሚ ፡ የቀረበውን ፡ ሕመማን ፡ ማስደሰት ፡ ፈጽሞ ፡ አልቻልኩም ።
 በየቀኑ ፡ የበሽተኛው ፡ ቁጥር ፡ እየበረከተ ፡ ልረዳቸው ፡ አለመቻሌን ፡
 የገለጽኩላቸው ፡ ሕመማን ፡ ተስፋ ፡ ባለመቀረጥ ፡ የአጃቢዎችን ፡
 ቁጥር ፡ ያበረከተዋል ። በቀላል ፡ መድኃኒት ፡ ሊፈጠሩ ፡ የቻሉት ፡
 ሰዎች ፡ ዝናየን ፡ በየቦታው ፡ ስላደረሱት ፡ ይኸም ፡ የባሰውን ፡ በሽ
 ተኛውን ፡ ከመሳቡም ፡ በላይ ፡ መቅደላ ፡ የታሠሩትም ፡ እንግሊዛው
 ያለው ፡ የጉበጠውን ፡ አጥንት ፡ ሰብሮና ፡ ጠግኖ ፡ የማቃናት ፡ ችሎታ ፡
 ያለው ፡ ተአምራዊ ፡ የእንግሊዝ ፡ ሐኪም ፡ መጥቷል ፡ የሚል ፡ ወሬ ፡
 እንደደረሳቸው ፡ ተረዳሁ ። የሕዝቡ ፡ ብዛትና ፡ ችግሩም ፡ በጣም ፡
 እየተስፋፋ ፡ በመሐዱና ፡ የቀን ፡ ተግባራንም ፡ ለማከናወን ፡ ከፍ ፡
 ያለ ፡ ችግር ፡ ስለተፈጠረ ፡ ድንኳኔን ፡ ዘግቼ ፡ መቀመጥ ፡ ግድ ፡ ሆነ
 ብኝ ። ለመታከምም ፡ ሆነ ፡ ለማድኃኒት ፡ በድንኳኔ ፡ ዙሪያ ፡ የሚከበ
 ውን ፡ ሰው ፡ ለመጠባበቅ ፡ በማሰብ ፡ የሚያጅቡን ፡ ወታደሮች ፡ የእ
 ኔንም ፡ ድንኳን ፡ ለማስጠበቅ ፡ በዙሪያዬ ፡ ወታደር ፡ አስቀመጡ ።
 እነዚህ ፡ እንዲጠብቁኝ ፡ ዘብ ፡ የሚቆሙት ፡ ወታደሮች ፡ የራሳቸ
 ውን ፡ ዘመድና ፡ ወገን ፡ ለሕክምና ፡ ያቀርቡ ፡ ጀመርዬህም ፡ አንድ ፡
 ዓይነት ፡ ከባድ ፡ ችግር ፡ መፍጠሩ ፡ አልቀረም ። ሌሎቹም ፡ በሽተ
 ኞች ፡ ተስፋ ፡ እየቆረጡ ፡ ወደየመጡበት ፡ ተመለሱ ።

ጥር ፡ ፩/፲፰፻፲፰ ፡ ዓ. ም. ወደንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ሠፈር ፡ በጭ
 ልጋ ፡ በጣቂሳ ፤ በዋንዛ ፤ በአቸፈር ፤ በአገው ፡ ምድርና ፡ በዳሞት ፡
 አድርገን ፡ የጣናን ፡ ባሕር ፡ በግራ ፡ በኩል ፡ እየተውን ፡ ጉዟችንን ፡
 ቀጠልን ። ሦስቱ ፡ የመጀመሪያዎቹ ፡ ወረዳዎች ፡ ባደረጉት ፡ ጥፋት ፡
 ከፍ ፡ ያለ ፡ ወረራና ፡ መዘረፍ ፡ የተደረገባቸው ፡ ስለሆነ ፡ የተቃ

ጠለው ፡ ቤትና ፡ ንብረት ፡ ፍራሹ ፡ ብቻ ፡ ቀርቶ ፡ ይታያል ። በዚ
 ያም ፡ ሰሞን ፡ ከንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ምሕረት ፡ ስለተገኘ ፡ ሕዝቡ ፡ ወደ ፡
 ባድማው ፡ በመመለስ ፡ ላይ ፡ ነበር ። አልፎ ፡ አልፎ ፡ በአንዳንድ ፡
 መንደሮች ፡ የተቃጠለውን ፡ መንደር ፡ እንደገና ፡ በመሥራት ፡ ላይ ፡
 የሚታዩት ፡ የተራቡና ፡ በበሽታ ፡ የተጉላቆሉ ፡ ሰዎች ፡ ነበሩ ።
 አቸፈርም ፡ በቅርቡ ፡ ተወሮ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ ጥፋታቸው ፡ ከፍ
 ተኛ ፡ ባለመሆኑ ፡ የደረሰባቸው ፡ ጉዳት ፡ መጠነኛ ፡ ሆኖላቸዋል ።
 የአቸፈር ፡ ቤቶች ፡ ሰፊና ፡ በጥሩ ፡ ሁኔታ ፡ የተሠሩ ፡ ናቸው ። ቢሆ
 ንም ፡ ሕዝቡ ፡ በጣም ፡ ችግረኛና ፡ የተራቡ ፡ ነበር ። የእርሻቸውን ፡
 ማነስና ፡ መጠነኛ ፡ መሆን ፡ ስንመለከተው ፡ ሌላ ፡ ዘረፋ ፡ ይመ
 ጣል ፡ ብለው ፡ ስለሚጠብቁ ፡ ለዕለት ፡ እንጀራ ፡ የምትሆናቸውን ፡
 ያህል ፡ ብቻ ፡ እንደሚያርሱ ፡ ያሳያል ።

የአገው ፡ ምድር ፡ ሰዎች ፡ ለንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ታማኝ ፡ ወዳ
 ጆች ፡ ስለነበሩ ፡ ወረራ ፡ ደርሶባቸው ፡ የማያውቁ ፡ ከመሆኑም ፡
 በላይ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ለረጁም ፡ ጊዜ ፡ ሠፍረው ፡ ቆይተውባቸው ፡
 አያውቁም ። ለመታጨድ ፡ የደረሰው ፡ አዝመራቸው ፡ ቁጥሩ ፡ የበ
 ዛው ፡ ከብታቸው ፡ መስኩን ፡ ሞልቶትና ፡ ንጹሕ ፡ የሆነው ፡ መንደ
 ሬቸው ፡ ሲታይ ፡ አበሻዎች ፡ በጦርነት ፡ ካልሆነ ፡ በስተቀር ፡ ቤተ
 ሰባቸውንና ፡ ልጆቻቸውን ፡ በሚገባ ፡ ለማሳደግ ፡ እንደሚችሉ ፡
 የሚያሳይ ፡ ማስረጃ ፡ ሆኖ ፡ ሊቀርብ ፡ ይችላል ።

በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የቱዎድሮስ ፡ ሠፈር ፡ ዳሞት ፡ ነበረ ። ልባቸው ፡
 የፈቀደውን ፡ ያህል ፡ ብዙ ፡ ቤቶች ፡ አቃጥለው ፡ ወረውና ፡ ፈጅ
 ተው ፡ ስለነበረ ፡ ከአገው ፡ ተነሥተን ፡ ወደ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡
 ሠፈር ፡ እስከደረስን ፡ ድረስ ፡ ብዙ ፡ ሕዝብ ፡ ሳናይ ፡ በመድረሳችን ፡
 ብዙ ፡ አልተገረምንም ።

ጥር ፡ ፲፯ ፡ ፲፰፻፲፰ ፡ ዓ. ም. ለመጨረሻ ፡ ጊዜ ፡ ከንጉሠ ፡ ነገ
 ሥቱ ፡ ሠፈር ፡ አቅራቢያ ፡ ከሆነ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ አዳር ፡ አደረግን ።
 ከፍተኛ ፡ ከሆነ ፡ ኮረብታ ፡ ላይ ፡ የተተከለው ፡ ጥቁርና ፡ ነጭ ፡ የሆ
 ነው ፡ የእኔ ፡ ቱዎድሮስ ፡ ድንኳን ፡ ማየት ፡ የሠራዊቱን ፡ ጫጫታ ፡
 መስማት ፡ ችለን ፡ ስለነበር ፡ በአጭር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ከንጉሠ ፡ ነገ
 ሥቱ ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ የምንገናኝ ፡ መሆናችንን ፡ አመንበት ። በማግ
 ሥቱ ፡ ጉዟችንን ፡ ወደ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ሠፈር ፡ እንደቀጠልን ፡

ሊቀበሉን ፡ የተላኩት ፡ መልእክተኞች ፡ እየተከታተሉ ፡ ስለደረሱ ፡ በየቦታው ፡ እየቆምን ፡ መገናኘቱ ፡ ግድ ፡ ሆነብን ። በመጨረሻ ፡ የእጃቢዎቹ ፡ እለታ ፡ ልብሳችንን ፡ እንድንለውጥና ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ ለመገናኘት ፡ እንድንሰናዳ ፡ እስታወቅን ። ልብሳችንን ፡ ለውጠን ፡ መቶ ፡ ሚትር ፡ ያህል ፡ እንደሒድን ፡ የሠራዊቱን ፡ እንቅስቃሴና ፡ እቋም ፡ ስላየን ፡ በሉቦና ፡ በብሩስ ፡ ጊዜ ፡ የነበረውን ፡ የምሥራቅ ፡ አገር ፡ ሁኔታ ፡ እስታወስን ።

የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ድንኳን ፡ ከተተከለበት ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ በሚገኘው ፡ ተራራማ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ የእፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ወታደሮች ፡ የጦር ፡ መሣሪያና ፡ ጦር ፡ በያዙና ፡ በጦር ፡ ልብሳቸው ፡ ባጊጡ ፡ ሰዎች ፡ ተሞልቶ ፡ ነበር ። ከሁለቱም ፡ ተራራዎች ፡ መካከል ፡ በሚገኘው ፡ ደልዳላ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ቁጥራቸው ፡ ፲፯ህ ፡ የሚሆኑ ፡ ሰዎች ፡ በሁለት ፡ ረድፍ ፡ ተሰልፈው ፡ ስለጠበቁን ፡ በመካከላቸው ፡ ስናልፍ ፡ በቀኝ ፡ በኩል ፡ የተሰለፉት ፡ በተንቆጠቆጠ ፡ ልብስ ፡ አጊጠው ፡ በብር ፡ ያጊጠ ፡ ጋሻና ፡ ጦር ፡ ይዘው ፡ ፈረሶቻቸው ፡ ባማረ ፡ መሣሪያ ፡ ተሸላልመው ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ መኰንኖችና ፡ የቤት ፡ እሽከሮች ፡ በሚያምሩት ፡ ፈረሶቻቸው ፡ ላይ ፡ በንቃት ፡ ተቀምጠው ፡ ነበር ። በግራ ፡ በኩል ፡ የተሰለፈው ፡ ፈረሰኛ ፡ ሠራዊት ፡ ጥቅጥቅ ፡ ባለ ፡ ሁኔታ ፡ በብዛት ፡ የቆመ ፡ በመሆኑ ፡ ከቀኙ ፡ ክፍል ፡ የተለየ ፡ ነበር ። ፈረሶቻቸው ፡ ለዓይን ፡ እስደሳች ፡ ባይሆኑም ፡ ጠንካራና ፡ ንቁ ፡ ነበሩ ። እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እነዚህን ፡ ጨካኝ ፡ የሆኑ ፡ ቁጥራቸው ፡ የበዛ ፡ ፈረሰኛና ፡ እግረኛ ፡ ወታደር ፡ እየመሩ ፡ ተበታትኖ ፡ ወደሚኖረው ፡ ገበሬ ፡ ሕዝብ ፡ መንደር ፡ በደረሱ ፡ ቁጥር ፡ ገባሩ ፡ ምን ፡ ያህል ፡ መሸበርና ፡ ድንጋጤ ፡ እንደሚደርስበት ፡ ለመገመት ፡ የሚያዳግት ፡ አይሆንም ።

ከሠራዊቱ ፡ ማዕከላዊ ፡ በሆነ ፡ ሥፍራ ፡ ላይ ፡ ከፊታችን ፡ ትልቅነት ፡ በተሞላ ፡ ሁኔታ ፡ ቀላል ፡ ልብስ ፡ ለብሰው ፡ ራስ ፡ እንግዳ ፡ ጠቅላይ ፡ ሚኒስትሩ ፡ ቆመው ፡ ነበር ። ከራሳቸው ፡ ላይ ፡ ባርኔጣ ፡ ሳያደርጉ ፡ በአገሩ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ለማክበር ፡ ሲሉ ፡ ኩታቸውን ፡ አደግድገው ፡ በአማርኛ ፡ ቋንቋ ፡ ከንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ የተላከውን ፡ እንኳን ፡ ደኅና ፡ ገባችሁ ፡ የሚል ፡ መልእክት ፡ ሲናገሩ ፡ ሳሙኤል ፡ የተባለው ፡ በአጠገባቸው ፡ የቆመው ፡ በዓረብኛ ፡ ቋንቋ ፡ እየተረ

ጎመ ፡ ገለጸልን ። ሳሙኤል ፡ በአስተርጓሚነት ፡ ችሎታው ፡ ከሌሎቹ ፡ አበሻዎች ፡ የተሻለና ፡ የተማረ ፡ መሆኑን ፡ ያሳምናል ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ራስና ፡ እኛ ፡ ከበቅሎቻችን ፡ ላይ ፡ ተቀምጠን ፡ ከፊታችን ፡ በፈረስ ፡ በተቀመጡ ፡ ወታደሮች ፡ ከኋላችን ፡ በብዙ ፡ እግረኛ ፡ ሠራዊት ፡ እየታጀብን ፡ ጉዟችንን ፡ ወደ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ሠፈር ፡ ቀጥለን ፡ ከተራራው ፡ ሥር ፡ እንደደረስን ፡ ከበቅሎቻችን ፡ ወርደን ፡ ወደ ፡ ተሰናዳልን ፡ ትንሽ ፡ ቀይ ፡ ድንኳን ፡ ሒደን ፡ ዕረፍት ፡ አደረግን ። ከሰዓት ፡ በኋላ ፡ በዘጠኝ ፡ ሰዓት ፡ ላይ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ሊቀበሉን ፡ መፍቀዳቸው ፡ ስለተነገረን ፡ በሳሙኤልና ፡ በሌሎቹ ፡ መኰንኖች ፡ እየተመራን ፡ ሒደን ፡ ከንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ፊት ፡ ለመድረስ ፡ እንደተታረብን ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ የሰላምታ ፡ መልእክት ፡ ይዞ ፡ መጥቶ ፡ ተቀበለን ። በቀስታ ፡ እርምጃ ፡ ውብ ፡ ወደሆነችው ፡ የእፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ድንኳን ፡ መሣሪያ ፡ ይዘው ፡ በተሰለፉ ፡ ወታደሮች ፡ መካከል ፡ እድርገን ፡ በማምራት ፡ እንዳለን ፡ በተቀላጠፈ ፡ መንገድ ፡ ለከብራችን ፡ ስልፈኛው ፡ እሩምታ ፡ ተኮሰ ።

ከንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ድንኳን ፡ መድረክ ፡ እንደደረስን ፡ እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ስለደኅንነታችንና ፡ ስለጤናችን ፡ ስለጠየቁን ፡ ለግርማዊነታቸው ፡ በሚገባ ፡ የክብር ፡ አነጋገር ፡ ደኅንነታችንን ፡ ከገለጽን ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ዙፋኑ ፡ ተጠግተን ፡ ከንግሥቲቱ ፡ የተላከላቸውን ፡ ደብዳቤ ፡ በእጅ ፡ ሰጠን ። ንጉሠ ፡ ነገሥቱም ፡ ትሕትና ፡ በተመላው ፡ ሁኔታ ፡ ደብዳቤውን ፡ ተቀብለው ፡ በድንኳኑ ፡ ውስጥ ፡ በተነጠፈው ፡ ባማረው ፡ ሥጋጃ ፡ ላይ ፡ እንድንቀመጥ ፡ ጋበዙን ። ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ በአበሻ ፡ ልማድ ፡ መሠረት ፡ በተጋረደው ፡ ከፍ ፡ ብሎ ፡ በተሠራ ፡ አልጋ ፡ ላይ ፡ ተቀምጠው ፡ ነበር ። በግራና ፡ በቀኝ ፡ ከከፍተኛ ፡ መኰንኖች ፡ መካከል ፡ እራቱ ፡ በሐር ፡ የተንቆጠቆጠ ፡ የክብር ፡ ልብሳቸውን ፡ ለብሰው ፡ በክብር ፡ መሣሪያቸው ፡ አጊጠውና ፡ እንዲሁም ፡ ከስተጀርባ ፡ በኩል ፡ አንዱ ፡ መኰንን ፡ በሁለቱም ፡ እጁ ፡ ሽጉጥ ፡ ይዞ ፡ ቁም ፡ ነበር ። ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ስለታሠሩት ፡ የአውሮጳ ፡ ሰዎች ፡ ትንሽ ፡ ንግግር ፡ ማድረግ ፡ ጀምረው ፡ በእነዚህ ፡ ሰዎች ፡ ጥፋት ፡ በአበሻና ፡ በእንግሊዝ ፡ መካከል ፡ የነበረውን ፡ ወዳጅነት ፡ በማሻከራቸው ፡ ወቅሰው ፡ እኛን ፡ በማየታቸው ፡ መደሰታቸውንና ፡ ሁሉም ፡ ነገር ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ እንደነበረው ፡ እንደሚ

ሆን : ተስፋ : ማድረጋቸውን : ከገለጹና : ሌላም : ንግግር : ካደረጉ : በኋላ : ከሩቅ : እገር : ስለመጣችሁ : እንደደከማችሁ : ስለማምን : ዕረፋ : ብለው : አሰናበቱን ።

ከእንግሊዝ : ንግሥት : ለአበሻ : ንጉሠ : ነገሥት : ያመጣነው : ደብዳቤ : የተጻፈው : በእንግሊዝኛ : ቋንቋ : ሲሆን : ትርጉም : አልነበረውም ። ግርማዊነታቸው : ደብዳቤውን : እንደተቀበሉ : ለማንበብ : አልሞከሩም ። ምናልባት : ደብዳቤው : የያዘውን : ስለማያውቁት : ከመኳንንቶቻቸው : ፊት : ማዘኑን : ጠልተውት : ይሆናል ። ተመልሰን : ከድንኳናችን : እንደገባን : ደብዳቤውን : እንድናስተረጉመው : ላኩልን ። ነገር : ግን : የእገሩን : ቋንቋ : የሚያውቅ : ሰው : ከመካከላችን : ስላልነበረ : መጀመሪያ : ሚስተር : ራሳም : ወደ : ዓረብኛ : ቋንቋ : እንዲተረጎመውና : ከዚያም : ሳሙኤል : ወደ : እማርኛ : እንዲተረጎመው : ተደረገ ። በእገሩ : ውስጥ : ከሚገኙትና : የእማርኛም : ቋንቋ : ደገና : አድርገው : ከሚያውቁት : አውሮጳውያን : መካከል : መጀመሪያ : አንደኛው : ተልኮ : ይህንን : ከፍ : ያለ : ለግርማዊነታቸው : የሚቀርብ : ደብዳቤ : ትክክለኛ : ትርጉም : ለመስጠት : ሳይችል : በመቅረቱ : በጣም : የሚያሳዝን : ሆነ ። ምክንያቱም : የተሰጠው : ትርጉም : ያልተስተካከለ : ከመሆኑም : በላይ : ብዙ : ስሕተትና : ጉድለት : ነበረበት ። የደብዳቤው : ትርጉም : አገላለጽ : ትንሽም : ዓረፍተ : ነገር : ብትሆን : የመጣንበትን : ተግባር : ለማቃናትም : ሆነ : ለማበላሸት የሚችል : ስለነበረ : ነው ። በንግሥቲቱ : ደብዳቤ : ውስጥ : «ግርማዊነትዎ : ሚስተር : ራሳምን : በመልካም : ሁኔታ : እንደሚቀበለው : የማልጠራጠርና : ስለእኛም : የሚነገርዎን : ሁሉ : ተቀብሎ : ዋጋ : እንደሚሰጠው : አምናለሁ ። » የሚለውን : ቃል : ሲተረጎሙት : «ሚስተር : ራሳም : የሚጠይቁትን : ሁሉ : ያደርጋል ። » በሚል : መልክ : ስለተገለጸ : ግርማዊነታቸው : በጣም : መደሰታቸውንና : እሥረኞቹንም : በቅርብ : ጊዜ : ውስጥ : እንደሚፈቷቸው ምሥጢረኛ : ከሆኑ : አሸከሮቻቸው : ሰማን ።

በማግሥቱ : አፄ : ቴዎድሮስ : ወደ : ድንኳናቸው : አስጠርተውን : ስለሔዱን : ከራስ : እንግዳ : ጋር : ብቻ : ሆነው : ከድንኳናቸው : ደጃፍ : ጠራቸውን : ተመርኩዘው : ቁመው : አገኘናቸው ።

ወደ : ድንኳኑ : እንድንገባ : ጋብዘውን : እንደገባን : ራስ : እንግዳ : ሳሙኤል ፤ እኛና : አስተርጓሚያችን : ባሉበት : ለንግሥቲቱ : የሚላክ : ደብዳቤ : በቃል : ለጸሐፊያቸው : እየነገሩ : ማጸፍ : ጀመሩ ። ደብዳቤው : ትሕትና : የተሞላና : ይቅርታም : የሚጠይቅ : ነበር ። ጸሐፊው : ግን : ይህን : ደብዳቤ : ሊልኩ : ፈጽመው : አላሰበም ።

በዚሁ : ቀን : ከሰዓት : በኋላ : ያመጣነውን : ስጦታ : ማበር ከት : እንድንችል : ወደ : ግርማዊነታቸው : ስለቀረብን : ስጦታው : የተላከው : ከንግሥቲቱ : ወይም : ከሚስተር : ራሳም : መሆኑን : ራሳቸው : ጃንሆይ : ሚስተር : ራሳምን : ስለጠየቁ : በንግሥቲቱ : ስም : የተገዛ : ስጦታ : መሆኑን : ካስረዳ : በኋላ : ስለሰጠታው : ከፍተኛነት : ሳይሆን : ስለወዳጅነቱ : ከአንድ : ከፍተኛ : መሪ : የተላከ : ስጦታ : በመሆኑና : ይህም : ግንኙነት : ከዚህ : ቀደም : የነበረውን : ወዳጅነት : የሚያድስ : ነው ። የሚል : አስተያየት : ካደረጉ : በኋላ : ስጦታውን : በደስታ : ተቀበሉ ። ከንጉሠ : ነገሥቱ : ሠፈር : ከደረሰን : ጀምሮ : በብዛት : ፍሪዳ ፤ በግ ፤ ማር ፤ ጠጅና : እንጀራ : እየጎረፈ : ለእኛና : ለተከታዮቻችን : ማንኛውንም : አስፈላጊ : ነገር : ሁሉ : በቀጥታ : ከንጉሠ : ነገሥቱ : ማዕድ : ቤት : ሳያቋርጥ : ይመጣልን : ነበር ።

እሥረኞቹ : ተፈትተው : እስኪመጡ : ድረስ : ጣና : ባሕር : ውስጥ : ቆራጣ : በተባለች : ደሴት : እንድንሰነብት : ስለተወሰነ ፤ ከግርማዊነታቸው : ጋር : ወደ : ጣና : ጉዞ : ጀመርን ። በመጀመሪያው : ቀን : ጉዟችን : ዕቃችን : ዘግይቶ : ስለነበረ ፤ ብዙ : ወደ : ጳላ : በመቅረታችን : ከአበሻ : ጦር : ሠራዊት : ጋር : የመጓዝ : ዕድል : ስላጋጠመን : ሁኔታውን : ለመረዳትና : ለማወቅ : አስችሎናል ። ተዋጊ : የሆነው : ሠራዊት : ከንጉሠ : ነገሥቱ : ጋር : ግንባር : ቀደም : ሆኖ : ስለሚሄድ : ቁጥራቸው : ፪፻፶፯ : የሚሆኑ : ልዩ ፤ ልዩ : ተከታዮች : የሠራዊቱን : ጓዝ : ስንቅና : ድንኳን : ይዘው : በቀስታ : ከኋላ : ይከተላሉ ። በዚህ : ሁኔታ : የሚጓዘው : ሠራዊት : አንድ : ትንሽ : ወንዝ : በሚሻገርበት : ጊዜ ፤ ያለውን : ችግርና : ጣጣ : ለማስረዳት : ፈጽሞ : ያዳግታል ። በ፲፱ : የሚቈጠረው ፤ ሰው : እየተጋፋ ፤ እየተንጫጫ : መሻገር : ሲጀምር : በጨካኝነት : ብዛት : አብረው : የሚሻገሩት : በቅሎና : አህያ : በድንጋጤ : ስለሚደነ

ብሩ፡ ይህም፡ ሁኔታውን፡ ከባለ፡ ነገር፡ ላይ፡ ይጥለዋል ። ሠራ
ዊቱ፡ በግፊያ፡ የሚሻገርበትን፡ መንገድ፡ ትተን፡ በሌላ፡ በኩል፡
ለመሻገር፡ ሞክረን፡ ስለነበረ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ እንድ፡ ሰዓት፡
ተኩል፡ ያህል፡ የተጓዙበትን፡ ሥፍራ፡ ሙሉ፡ ቀን፡ ስንዋገርቅ፡
ውለን፡ ማታ፡ ወደ፡ ሠፈሩ፡ ለመድረስ፡ ቻልን ።

እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በጉዞ፡ ላይ፡ ሳለን፡ የገጠመንን፡ ችግር፡
ስለሰሙ፡ ለወደፊቱ፡ ከባዱ፡ ጓዛችን፡ ከሌላው፡ ጓዝ፡ ጋር፡ እን
ዲመጣና፡ ቀላልና፡ ለጊዜው፡ የሚያስፈልገንን፡ ብቻ፡ እየያዝን፡
ከጃንሆይ፡ ጋር፡ እንድንጓዝ፡ ተፈቀደልን ። ለጥቂት፡ ቀናት፡
ያህል፡ ከግርማዊነታቸው፡ ጋር፡ ባደረግነው፡ ጉዞ፡ እንደተረዳነው፡
በቀን፡ ከእሥር፡ ማይልስ፡ የሰለጠነ፡ ሂደን፡ አናውቅም ። እኔ፡
ቴዎድሮስ፡ ይዘውን፡ ለመሄድ፡ የተነሡበት፡ ምክንያት፡ አላቸው።
በምንጓዝበት፡ እገር፡ ላይ፡ የሚኖረው፡ ሕዝብ፡ ቁጥር፡ በጣም፡
የተቀነሰ፡ ባድማ፡ ስለሆነ፡ አቋራጭ፡ በሆነው፡ በጣና፡ ዙሪያ፡
አድርገው፡ ጓዛችንንም፡ የሚሸከም፡ ሕዝብ፡ ባለመኖሩ፡ በወታ
ደራቸው፡ እያሸከሙ፡ ለመውሰድ፡ አስበው፡ ነው። ዳሞት፡ የተ
ባለው፡ እገር፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ወረራ፡ ደርሶበት፡ አያውቅም፡
ነበር ። በአሁኑ፡ ጊዜ፡ ጉዞ፡ ነዋሪው፡ ሕዝብ፡ ለአጩዳ፡ የደረሰ
ውን፡ አዝመራ፡ እየተወ፡ ሸሽቶ፡ በመገኘቱ፡ ወታደሩ፡ እያ
ጨደና፡ እየወቃ፡ እንዲመገብ፡ ሆነ ።

ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ጋር፡ አብረን፡ በቆየንበት፡ በዚች፡ አጭር፡
ጊዜ፡ ውስጥ፡ ጃንሆይ፡ በመልካም፡ ስሜት፡ ላይ፡ ሳሉ፡ የሚያደር
ጓቸውን፡ ሁሉ፡ ለማወቅና፡ ለመገመት፡ አስችሎናል ። በሁለተ
ኛው፡ ቀን፡ ጥር፡ ፳፬፡ ቀን፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ጉዟችን፡ የዓባይን፡
ወንዝ፡ ከምንጩ፡ አጠገብ፡ ላይ፡ የምንሻገረው፡ ስለነበረና፡ የወ
ንዙሞ፡ ወደብ፡ ከፍተኛ፡ ርቀት፡ ያለው፡ በጣም፡ አስጊ፡ ስለ
ሆነ፡ ግርማዊነታቸው፡ በነገሩ፡ አስበው፡ አስቀድመው፡ ሰው፡
ልከው፡ ቦታውን፡ ባያስደለድሉና፡ የመጨረሻው፡ ሠራዊታቸው፡
እስከተሻገረ፡ ድረስ፡ ራሳቸው፡ ከወደቡ፡ ላይ፡ ቁመው፡ ርዳታ፡
እንዲሰጥ፡ ባያደርጉ፡ ኑሮ፡ ብዙ፡ ሕፃናትና፡ ሴቶች፡ ባለቁ፡ ነበር ።

ወደ፡ ወንዙ፡ እንደደረሰን፡ ከበቅሎቻችን፡ ሳንወርድ፡ እንድንሻ
ገር፡ ከግርማዊነታቸው፡ መልእክተኛ፡ ስለደረሰን፡ በዚህ፡ መሠ
ረት፡ ተሻግረን፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ቁመው፡ ሠራዊቱን፡ ከሚረዱ
በት፡ ቦታ፡ እንደደረሰን፡ ከበቅሎቻችን፡ ወርደን፡ ወደ፡ ጃንሆይ፡
ተጠጋን ። ጃንሆይ፡ የቆሙበት፡ ሥፍራ፡ ኮረብታ፡ ስለነበረ፡ ሚስ
ተር፡ ራሳም፡ ለመውጣት፡ ተቸግሮ፡ እንዲያውም፡ ሊወድቅ፡ ሊን
ገዳገድ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ራሳቸው፡ ፈጥነው፡ ወደ፡ ሚስተር፡
ራሳም፡ መጥተው፡ እጃቸውን፡ ሰጥተው፡ ሰበው፡ ሲያወጡት፡
በዓረብኛ፡ ቋንቋ፡ አይዞህ፡ አትፍራ፡ ብለው፡ ተናገሩት ።

በሚቀጥለው፡ ጉዟችን፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ሳሙኤልን፡ በየ
ጊዜው፡ እየላኩ፡ ለምሳሌ፡ «የአሜሪካ፡ ጦርነት፡ አበቃ፡ ወይ፡
የአሻንቲዎች፡ እገር፡ ለጤና፡ የማይስማማ፡ ነውን? የአበሻ፡ እገር፡
ይስማማልን? የዳሆሚ፡ ንጉሥ፡ ለምንድር፡ ነው፡ ሕዝቦቹን፡ የሚ
ገድለው፡ ሃይማኖቱ፡ ምንድር፡ ነው?» እያሉ፡ ይጠይቁ፡ ነበር ።
ከዚህ፡ በኋላ፡ ወደ፡ አበሻ፡ እገር፡ ለመምጣት፡ በጠየቅን፡ ጊዜ፡
በተሎ፡ ያላኩበን፡ ወደ፡ አበሻ፡ እገር፡ የገቡት፡ አውሮጳውያን ።
ሁሉ፡ ከቤልና፡ ከፕላውድን፡ በስተቀር፡ ሁሉም፡ ስላላዘኑኝ፡ እና
ንተም፡ እንደእነርሱው፡ ትሆናላችሁ፡ ብዬ፡ በመሥጋት፡ በጊዜው፡
ሳልጠራችሁ፡ በመቅረቱ፡ አዝናለሁ፡ የሚል፡ ምክንያት፡ ሰጡን ።
ኋላ፡ ግን፡ እንደመሰለን፡ ስለእኛ፡ የደረሳቸው፡ ሪፖርት፡ ጥሩ፡
ሰዎች፡ ናቸው፡ የሚል፡ ስለሆነ፡ እምነው፡ እንድንገባ፡ ጠሩን ።

በአራተኛው፡ ቀን፡ እንደገና፡ አስጠርተውን፡ ስንሔድ፡ ብቻ
ቸውን፡ ከደጅ፡ ቁጭ፡ ብለው፡ አገኘናቸው ። በአጠገባቸው፡ ከተ
ዘረጋው፡ ሥጋጃ፡ ምንጣፍ፡ እንድንቀመጥ፡ ካደረጉ፡ በኋላ፡ ስለ
አለፈው፡ ሥራቸው፡ በሰፊው፡ ያጫውቱን፡ ጀመር ። በአገራቸው፡
ውስጥ፡ አምጠው፡ ስለነበሩት፡ ሰዎች፡ ሲያጫውቱን፡ መጀመ
ሪያ፡ መክፈል፡ የሚገባቸውን፡ ግብር፡ በሰላም፡ እንዲያገቡ፡ ጠይ
ቀው፡ ኋላ፡ ግን፡ ትእዛዛቸውን፡ ስለጣሱ፡ ራሳቸው፡ ከነሠራዊ
ታቸው፡ ዘምተው፡ የሸፍቶቹን፡ እገር፡ መውረራቸውን፡ ነገሩን ።
እንደገናም፡ ለሦስተኛ፡ ጊዜ፡ ያመጠውን፡ እገር፡ ከፍል፡ ራሳ
ቸው፡ እንደተናገሩት፡ «ሰውነታቸውን፡ ወደ፡ መቃብር፡ ነፍሳቸ
ውን፡ ወደ፡ ሲኦል፡ ሰደድኳቸው፡» አሉ ። እንዲሁም፡ ንግግራቸው

ውን : ቀጥለው : ሚስተር : ቤል : ስለእንግሊዝ : ንግሥት : ብዙ :
 ጊዜ : በሰፊው : ያሚውታቸው : እንደነበረ : እንሥተው : «በዚ
 ህም : ምክንያት : እምባሳደር : ለመላክ : ተስናድቼ : ሳለ : ካፒቱን :
 ካሚሩን : በድንገት : በእኔ : በወዳጁ : ላይ : የጠላትነት : ተግባር :
 ሲፈጽም : በመገኘቱ : ፍጽሚ : ሳያገኝ : ተቋርጦ : ቀረ » ሲሉ :
 አስረዱን = ለረጅም : ጊዜ : ከንጉሠ : ነገሥቱ : ጋር : ስንነጋገር :
 ከቆየን : በኋላ : ምንም : እንኳ : ለእናንተ : የሚገባ : ስጦታ : ባይኖ
 ረኝም : ወዳጅነቱን : ለመግለጽ : ያህል : ትንሽ : ነገር : አዝገፍላች
 ኋለሁ : ብለው : ሲያሰናብቱን : በማግሥቱ : ቆራጣ : ወደ : ተባ
 ለው : አገር : ሂደን : እሥረኞቹ : ከመቅደላ : እስኪመጡ :
 እንድንጠብቅ : የሚልኩን : መሆናቸውን : አስረድተው : አሰናበ
 ቱን = ከድንኳናችን : ደርሰን : ጥቂት : ከቆየን : በኋላ : ለሚስተር :
 ራሳም : ከተጻፈ : ማስታወሻ : ጋር : ጅጂህ : ብር : ለሚያስፈልገው :
 ወዲያ : እንዲያውለው : ሲልኩለት : ትሕትና : በተመላው : መንገድ
 ነበር = ይህን : ማስታወሻና : ገንዘብ : ይዞ : በመጣው : ሰው : በኩል
 ለጠብመንጃ : መሥሪያ : የሚሆን : ብረት : የማቅለጥ : ችሎታ : እን
 ዳለኝ : ተጠይቄ : ነበር = እኔ : ግን : ከሕክምና : ሥራ : በስተቀር :
 ስለብረት : ምንም : የማላውቅ : ደንቆሮ : መሆኔን : አስረዳሁ =

ምዕራፍ : ፳ :

ጥር : ፳፱/፲፰፻፶፰ : ዓ. ም. ጉዟችንን : ወደ : ቆራጣ : እንድ
 ንቀጥል : ከግርማዊነታቸው : ትእዛዝ : ደረሰን : በለቀቅንበት :
 ሰዓት : ያልተገናኘናቸው : ቢሆንም : በላኩልን : ደብዳቤ : እሥረ
 ኞቹ : ተለቀው : ከመጡኛ : ከተገናኘን : በኋላ : ጊዜ : ሳይወስዱ :
 በሰላምና : በክብር : ወደ : አገራችን : የሚመልሱን : መሆናቸውን :
 አረጋግጠውልን : ነበር = ወደ : መቅደላ : ሄዱ : እሥረኞቹን : ይዞ :
 እንዲመጣና : ከእኛ : ጋር : እንዲያገናኝ : የታዘዘው : መኰንን :
 እኛኑ : ያጅቡ : ከነበሩት : ሰዎች : አንዱ : ነበር = ትሕትና : የተመ
 ላውን : የአፄ : ቴዎድሮስን : የይቅርታ : መልእክት : ለንግሥቲቱ :
 የምናደርሰው : እኛ : ነን : በማለትና : በገጠመንም : የተቃና :
 ውጤት : ሁላችንም : ከልብ : ተደስተን : በአገው : ምድር : አድር

ገን : ተንዝን = በዚህ : ዓመት : የካቲት : ፪/፲፰፻፶፰ : ዓ. ም. ጣና :
 ባሕር : አጠገብ : ደርሰን : ሠፈር : አድርገን : አደርን =

ሠፈር : ያደረግንበት : ቦታ : ወንዲጌ : ከተባለ : ቀበሌ : ቃኖ :
 ከተባለች : መንደር : አጠገብ : ሆኖ : ቆራጣ : በግንባራችን : ይታይ :
 ነበር = በዚህ : ሠፈር : ጓዛችንና : እኛም : የምንሻገርበት : ታንኳ :
 እስከተሠራልን : ድረስ : ብዙ : ቀን : መቆየት : ግድ : ሆነብን =
 ታንኳዎቹ : በጣም : ጥንታዊ : የሆኑ : ከሸንበቆና : ሸንበቆ : ከሚመ
 ስል : ነገር : የሚሠሩ : ስለሆነ : ተሳፍሮ : ለሚሔድባቸው : ሰው :
 በጣም : የማይመቹ : ናቸው = የአበሻ : ሕዝብ : የባሕር : ኃይሉን :
 ለማቋቋም : ብዙ : ጊዜ : የሚወስድበት : ባለመሆኑ : እኛ : ከደረ
 ሰን : ከሁለት : ቀን : በኋላ : ፶ : የሚሆኑ : ታንኳዎች : ተሠርተው :
 ስላለቁ : በብዙ : መቶ : የሚቁጠሩ : ታንኳዎች : ደግሞ : ከዘጌና ፤
 ከደቅ : ደሴቶች : ደርሰው : ይረዱን : ጀመር =

በጣና : ባሕር : ወደብ : ያላለፍናቸው : ጥቂት : ቀኖች : በእ
 በሻ : አገር : ውስጥ : ካሳለፍናቸው : የደስታ : ጊዜዎች : የሚቁጠሩ :
 ናቸው = ሳሙኤል : ዋናው : ባልደረባችንና : የዘበኞቻችን : አለቃ :
 ከዚህ : ቀደም : በተለመደው : መሠረት : ወደ : ድንኳኔ : በብዛት :
 ይመጣ : የነበረውን : ሕዝብ : ከልክሎ : አቆመልኝ = ሰውየው :
 አስተዋይና : አዋቂ : ከዚህ : ቀደም : በኃላፊነት : ይጠብቁን : ከነ
 በሩት : ሰዎች : ያነሰ : ዘመድና : ቀራቢ : ስለነበረው : ለሕክምና :
 የሚያመጣቸው : ሰዎች : በቀላሉ : ለመረዳትና : ለመዳን : የሚ
 ችሉትንና : በልዩ : ልዩ : ምክንያት : አቅርቦ : እንዲያሳክማቸው :
 የሚገባውን : ሰዎች : ብቻ : ስለነበር ፤ በምሰጠው : ሕክምና : በእ
 ገሩ : ውስጥ : የሚገኘውን : በሽታ : ለማጥናት : ከመርዳቱም :
 በላይ : እንደጊዜ : ማሳለፊያ : አድርጌ : ቁጠርኩት = በሕክምና :
 በኩል : ከምያዘው : ጊዜ : በስተቀር : ጊዜየን : የማሳልፈው : በእ
 ደን : ነበር =

የካቲት : ፪/ ፲፰፻፶፰ : ዓ. ም. ጣና : ውስጥ : ከሚገኙት : ደሴ
 ቶች : መካከል : ሰፊና : ታላቅ : ወደሆነችው : ደሴት : ደቅ : ጉዟች
 ንን : ቀጠልን = ደቅ : ከተነሣንበትና : ከቆራጣ : ደሴት : መካከል :
 የምትገኝ : ደሴት : ናት = በታንኳ : ስንጓዝ : የሚቀዝፉት : ሰዎች :

ወጋውን፡ እያፈናጠ፡ ስድስት፡ ሰዓት፡ ሙሉ፡ በጉዞ፡ ላይ፡ ሳለን፡
 በውጋ፡ እየተርከፈከፍን፡ ደርሰናል። በሰዓት፡ ሁለት፡ ተኩል፡
 ኪሎ፡ ሜትር፡ እንጓዝ፡ ስለነበረ፤ የደቅ፡ ርቀት፡ በግምት፡
 አሥራ፡ አምስት፡ ኪሎ፡ ሜትር፡ መሆኑ፡ ነው። ደቅ፡ ደስ፡ የም
 ታለኝ፡ ሜዳ፤ ረጅም፤ በቦልካኒክ፡ ድንጋይ፡ የተሞላችና፡ ዙሪያ
 ዋን፡ በተራራዎች፡ የታጠረች፡ ጫካማ፡ የሆነች፡ ደሴት፡ ናት።
 በዚች፡ ደሴት፡ ውስጥ፡ አራት፡ ጥንታዊ፡ የሆኑ፡ ቤተክርስቲያኖች፡
 ይገኙባታል። በዚች፡ ደስ፡ በምትል፡ ደሴት፡ እንብርት፡ ላይ፡ እደ
 ርን። የእኛ፡ የነጮቹ፡ መምጣት፡ ከጥቂት፡ ጊዜ፡ በኋላ፡ እንደተ
 ረዳነው፡ በዚች፡ ደሴት፡ ውስጥ፡ በሚኖሩ፡ አበሻዎች፡ ላይ፡ ከፍ፡
 ያለ፡ ጎዘንና፡ ጭንቀት፡ አስከትሏል። ምክንያቱም፡ በዚች፡ ደሴት፡
 ውስጥ፡ የሚኖሩ፡ ሕዝቦች፡ ፲፬ህ፡ የማርትሬዝ፡ ብር፡ ለእኛ፡ እን
 ዲክፍሉ፡ ትእዛዝ፡ ደርሷቸው፡ ስለነበረ፡ ነው። የደሴቷ፡ ገዢ፡
 በትእዛዙ፡ መሠረት፡ ይህን፡ ከፍተኛ፡ ገንዘብ፡ ለመሰብሰብ፡
 በጣም፡ ከባድ፡ ሆኖ፡ ስላገኘው፡ በዙሪያው፡ ለሚኖሩ፡ ወዳጆቹና፡
 ጎረቤቶቹ፡ ሁሉ፡ በሚችሉት፡ መንገድ፡ ረድተው፡ ከንጉሡ፡ ነገ
 ሥቱ፡ ቁጣና፡ መዓት፡ አገሪቱን፡ እንዲያተርፏት፡ ስለለመነ፡
 ቃሉን፡ ሰምተውና፡ የሚደርስባቸውንም፡ መከራ፡ ተሰቅቀው፡
 ሁሉም፡ ያጠራቀሙትን፡ ብር፤ ማንኛውንም፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ጌጥ፡
 እያመጡ፡ ለገዢያቸው፡ አስረከቡ። ለዚህ፡ ችግርና፡ መከራ፡
 ምክንያት፡ የሆኑትን፡ ነጮች፡ ምን፡ ያህል፡ ረግመውና፡ ጠል
 ተው፡ ይሆን?

በሚቀጥለው፡ ቀን፡ ወደ፡ ቆራጣ፡ ጉዟችንን፡ ቀጠልን። ጉዟ
 ችንና፡ አድካሚነቱ፡ ባለፈው፡ ቀን፡ ካደረግነው፡ ጉዞ፡ ጋር፡
 ተመሳሳይ፡ ነበር። ከደሴቱ፡ ወደብ፡ ስንደርስ፡ ቀላውሰት፡ በጸና
 ጽል፡ ሕዝብ፡ ተሰልፎ፡ ለንጉሡ፡ ነገሥት፡ በሚገባ፡ ክብር፡ ተቀ
 በሉን። ሁለቱ፡ የታወቁትና፡ ሀብታም፡ ነጋዴዎች፡ የእነርሱ፡ እን
 ግዳ፡ እንድንሆን፡ በንጉሡ፡ ነገሥታቸው፡ ሰም፡ ጋበዙን። በተን
 ቆጠቆጠ፡ መሣሪያ፡ በተጫኑ፡ በቅሎዎች፡ ተቀምጠን፡ ወደ፡
 ቆራጣ፡ ወጣን። በዚች፡ ቅድስት፡ በሆነችው፡ መሬት፡
 ላይ፡ መንሸራሸርና፡ መግባት፡ እንደከፍተኛ፡ ክብር፡ የሚቆጠር፡
 ነገር፡ ነው።

ቆራጣ፡ ከጉንደር፡ ቀጥላ፡ በጣም፡ ያማረችና፡ ሀብታም፡
 የሆነች፡ የቅላውሰትና፡ የነጋዴዎች፡ መኖሪያ፡ ከተራራው፡ ዳገት፡
 ላይ፡ የተሠራች፡ ከተማ፡ ናት። ከዚች፡ ከተማ፡ ውስጥ፡ የተሠ
 ሩት፡ ቤቶች፡ በግንብ፡ ሆኖ፡ በመላው፡ አበሻ፡ አገር፡ ውስጥ፡
 ከሚገኙት፡ የበለጡ፡ ናቸው። በአፄ፡ ሱስንዮስ፡ ባለቤት፡ ቆራጣ፡
 ውስጥ፡ የተተከለችው፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ የተከበረች፡ ገዳም፡
 በመሆኗ፡ ከንጉሡ፡ ነገሥቱና፡ ከጳጳሱ፡ በስተቀር፡ በበቅሎ፡ ተቀ
 ምጦ፡ የሚሄድ፡ ሰው፡ የለም። ቆራጣ፡ ስንሰነብት፡ በከተማው፡
 ውስጥ፡ በአሠራር፡ የበለጡትና፡ የተሻሉት፡ ቤቶች፡ ለማረፈያነት፡
 ተሰጥተውን፡ ጥቂት፡ ቀን፡ እንዳሳለፍን፡ በመንደሩ፡ አካባቢ፡
 የሚገኙ፡ ተናዳሬ፡ ዝንቦች፡ በጣም፡ ስላስቸገሩን፡ አስፈቅደን፡
 በባሕሩ፡ ወደብ፡ ላይ፡ ድንኳኖችንን፡ ስለጣልን፡ አየሩ፡ በጣም፡
 ተስማሚ፡ ሆኖ፡ አገኘነው።

ቆራጣ፡ ደርሰን፡ ጥቂት፡ ቀናት፡ ያህል፡ ከቆየን፡ በኋላ፡
 ንጉሡ፡ ነገሥቱ፡ ብቸኛነት፡ እንዳያጠቃን፡ አስበው፡ የጋፋት፡
 ሰዎች፡ ወደ፡ እኛ፡ መጥተው፡ አብረውን፡ እንዲቆዩ፡ ስላዘዟቸው፡
 መጥተው፡ ተቀላቅለው፡ ከእኛ፡ ጋር፡ ለመተዋወቅ፡ እንድንፈቅድ
 ላቸው፡ ጠየቁን። እነዚህ፡ አውሮጳውያን፡ ሰዎች፡ ሊገናኙን፡
 ሲመጡ፡ የለበሱት፡ የአበሻ፡ አገር፡ ልብስ፤ እጅ፡ ጠባብ፡ ሱሪና፡
 ኩታ፡ ስለነበረ፡ በአለባበሳቸው፡ በጣም፡ ተገረምኩ። አብዛኛዎቹ፡
 ጫማ፡ አላደረጉም፡ ነበር። በአበሻ፡ አገር፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ በመቆየ
 ታቸውና፡ ዐዋቂና፡ ንቁ፡ መስለው፡ መታየታቸው፡ በሕዝቡ፡
 ዘንድ፡ የታመነበት፡ ነበረ። ከጥቂት፡ ቀናት፡ በኋላም፡ ቤተሰቦ
 ጃቸው፡ ደረሱ። ከነዚህም፡ ሰዎች፡ መካከል፡ ከፍተኛ፡ ትምህርት፡
 ያላቸውና፡ አስተዋይ፡ የሆኑ፡ ሰዎች፡ መኖራቸውን፡ ተረዳን።

ያልታደሉት፡ የአገራችን፡ ሰዎች፡ በስንሰለት፡ እንደታሠሩ፡
 መጋቢት፡ ፫/ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ከሠፈራችን፡ ደረሱ። ድንኳን፡ ላል
 ነበራቸው፡ ሰጥተን፡ በግቢያችን፡ ውስጥ፡ እንዲሠፍሩ፡ አደረግን፡
 በሁሉም፡ ላይ፡ የደረሰባቸው፡ ችግርና፡ ሥቃይ፡ በግልጽ፡ ሲታይ፡
 በይበልጥም፡ በሚስተር፡ ስተርንና፡ በሚስተር፡ ካሜሩን፡ ላይ፡
 ጎልቶ፡ ይታይ፡ ነበር። በተፋጠነ፡ ሁኔታ፡ ወደ፡ አውሮጳ፡ የሚ

መለሱ : መሆኑን : በመግለጽ : የደረሰባቸውን : ጉዳት : ለማስረጃት ፣
ሞክረናል ። ዳሩ : ግን : ሚስተር : ራሳም : የእኔ : ቴዎድሮስን :
ተጠራጣሪነት : በመገንዘብ : ከነዚህ : እሥረኞች : ጋር : በቅርብ :
ግንኙነት : ማድረግ : እደገኛ : ስለመሰለው ብዙ : ልናጽናናቸውና :
ልንረዳቸው : አልቻልንም ። እሥረኞቹም : የንጉሠ : ነገሥቱን :
ባሕር : ከእኛ : ይበልጥ : ስለሚያውቁት : በሰላም : ስለመፈታታ
ቸው : ይጠራጠሩ : ነበር ።

እኔ : ቴዎድሮስ : በጣና : ደቡብ : የሚገኘውን : ለምለም ፤
የሆነውን : የሚጫን : አገርና : ዘጌን : ከወረሩና : ካጠፉ : በኋላ ፤
ካንዲት : ቀጭን : የመራት : ሰላጤ : ላይ : ሠፈራቸውን : አደረጉ :
እኔ : ቴዎድሮስ : በጥንቃቄ : ይዘውን : ስለነበር : ከላኩልን : ብዙ :
ልዩ : ልዩ : ስንቅ : ሌላ : ፎቺህ : ብር : ጫ : የወተት : ላሞች : እንድ :
የእንበላ : ግልገልና : እንድ : ዝንጆሮ : ላኩልን ። በየግልሰቱም :
ትሕትና : የተመላ : ደብዳቤ : ለሚስተር : ራሳም : ይጽፋለት :
ነበር ። ከዚህም : አልፈው : ሚስተር : ራሳምን : ወደ : ዘጌ : አስወ
ሰደው : የክብር : ሽልማት : አደረጉለት ። ስለካፒቲኔን : ካሚሩን :
መፈታት : የሐሰት : ወራ : እምጥቶ : ሊያሳምንንና : ወደ : ንጉሠ :
ነገሥቱም : እንደንቀርብ : ያደረገውን : ሰው : ሾመው : ካባ : ላንቃ :
ሸልመው : እኛን : ከንጉሠ : ነገሥቱ : ጋር : ለማቃረብ : ባደረ
ገው : ጥረት : እንድንወደውና : እንድናመሰግነው : አሳሰቡን ።
አስተርጓሚያችን : የነበረው : እማር : አሊ : የምፅዋው : ተወላጅ :
ሊሸለም : ተጠርቶ : ሔዶ : ላለ : እኔ : ቴዎድሮስ : ከወደቡ : ላይ :
ተቀምጠው : ጥይት : እየሠሩ : ስላገኛቸው : « ሥራዬን : ታያለ
ህን ? በዚህ : ሥራ : አላፍርበትም ። ስለስተርን : መለቀቅ : ጉዳይ :
መወሰን : እቅቶኛል : ነገር : ግን : ለአንተ : አለቃ : ስል : መፍታት :
አለብኝ ። እነዚህን : ሰዎች : ወድጃቸዋለሁ ። ምክንያቱም : እኔን :
ለማነጋገር : ሲመጡ : ባርኔጣቸውን : አውልቀው : በእጃቸው :
ይይዙና : ሥነ : ሥርዓት : ባለው : መንገድ : በሚገባ : ተጠንቅቀው :
ስለሚያነጋግሩኝ : ነው ። ካሚሩን : ግን : ከእኔ : ጋር : በሚነጋገር
በት : ጊዜ : በጤሙ : እየተጫወተ : ይታይ : ነበር ። » አሉት ።

ይህን : ሁኔታ : ከዚህ : ላይ : ልገልጸው : የራሳኩት : እኔ :
ቴዎድሮስ : እኛን : ለመልቀቅ : የነበራቸው : ውሳኔ : አጠራጣሪ :

እንደነበረ : ለማስረጃት : ነው ። ይህ : አጠራጣሪ : ሁኔታ : በእእም
ሯቸው : ውስጥ : ተቀርጾ : በነበረበት : ጊዜም : ቢሆን : እኔ : ቴዎ
ድሮስ : በተፈጥሮ : አስተዋይነታቸው : ተመርተው : መልካም :
ውጤት : ለማግኘት : ተስፋ : ላለን : ባለመታደል : እንድ : አጠራ
ጣሪ : ነገር : ስለደረሰ : ሁኔታውን : አባባሰው ።

እኔ : ቴዎድሮስ : በሕዝባቸው : ፊት : ትክክለኛ : ዳኛ : ሆነው :
መገመትን : የሚወዱ : ሰው : ስለነበሩ : እነዚህ : የታሠሩት :
አውሮጳውያን : ከንጉሠ : ነገሥቱ ፤ ከሕዝቡና : ከእኛም : ፊት :
ለፍርድ : እንዲቀርቡና : ጥፋታቸውን : ካመኑ : በኋላ ፤ ምሕረት :
ሰጥተውና : ወቃቅሰው : ለመታረቅና : ስጦታም : ሰጥተው : በሰ
ላም : ለማሰናበት : አስበው : ነበር ።

ሚስተር : ራሳም : ግን : ከዚህ : የተለየ : ሐሳብ : ነበረው ።
ይኸውም : እሥረኞቹ : መጥተው : ንጉሠ : ነገሥቱ : ባዩዋቸው :
ጊዜ : ሊያስቆጣቸው : የሚችል : ነገር : እንዳይደርስ : ስለፈራና :
አሁንም : ያለው : ሁኔታ : እንዳይበላሽ : በመሥጋቱ : እሥረኞቹ :
ከንጉሠ : ነገሥቱ : ጋር : ግንባር : ለግንባር : እንዳይተያዩ : ለማድ
ረግ : ሞክረ ።

የመቅደላ : እሥረኞች : እንደደረሱ : እኔ : ቴዎድሮስ : እንዳ
ሰቡት : እሥረኞቹን : ወደ : ሠፈራቸው : በማስጠራት : ፈንታ ፤
አያሌ : የጦር : መኰንኖችና : ጸሐፊያቸውን : ወደ : ቆራጣ : ልከ
ው : እነዚህ : እሥረኞች : ስለታሠሩበት : ወንጀል : ከሱ : እንዲነ
በብላቸውና : ጥፋተኛ : መሆናቸውንና : አለመሆናቸውን : እንዲ
ገልጹ ፤ ተጠየቁ ።

እሥረኞቹ ፤ የጋፋት : ሰዎችና : የአበሻ : መኰንኖች : ሁሉ :
በሚስተር : ራሳም : ድንኳን : ውስጥ : ተሰብስበው : የመቅደላ : እሥ
ረኞች : ወንጀላቸው : ተነበበ ። የመጀመሪያው : ተከላሽ : ካፒቲን :
ካሚሩን : ነበር ። የካሚሩን : ከስ : ከእኔ : ቴዎድሮስ : እንደተገለጸው :
ካሚሩን : የእንግሊዝ : ንግሥት : መልእክተኛ : ነኝ : ብሎ : ስለ
መጣ : እርሱንና : ከንግሥቱቱ : የተላከውንም : ስጦታ : በክብ
ርና : በደስታ : ከተቀበልነው : በኋላ : ሁለቱ : አገሮች : በቆን
ስል : ደረጃ : መልእክተኛ : መለዋወጣቸው : ለአበሻ : ታላቅ :
ጥቅም : የሚሰጥ : መሆኑን : ስለተናገረ ፤ ግርማዊነታቸው : «ይህን፤

በመስማቱ፡ ተደስቻለሁ፡ ጥሩ፡ ነው። ማለታቸውን፡ ከገለጹ፡ በኋላ ፤ ንግግራቸውን፡ በመቀጠል፡ ቱርኮች፡ ጠላቶቻቸው፡ መሆናቸውን፡ ለቆንስቱ፡ አስረድተው፡ ለንግሥቲቱ፡ የሚልኩትን፡ መልእክትና፡ ስጦታ፡ በጥንቃቄ፡ እንዲያደርስ፡ አደራ፡ ማለታቸውን፡ ገልጸው፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ወዳጅነት፡ ለመመሥረት፡ የጻፉትን፡ ደብዳቤ፡ ሰጥተው፡ ቢሰዱት፡ ካሜሩን፡ የተሰጠውን፡ አደራ፡ ጠብቆ፡ ወስዶ፡ በማድረስ፡ ፈንታ፡ ጠላቶቻቸው፡ ወደሆኑት፡ ወደ፡ ቱርኮች፡ ሔደ፡ ለጠላቶቻቸው፡ አምቶና፡ አዋርዶ፡ ሲመለስ፤ «ለንግሥቲቱ፡ ለጻፍኩት፡ የወዳጅነት፡ መግለጫ፡ ደብዳቤ፡ መልሱ፡ የት፡ አለ? ለምን፡ መጣህ?» ብለው፡ ቢጠይቁት፡ አላውቅም፡ ስላለ፤ «ይህ፡ ከሆነ፡ አንተ፡ የወዳጅ፤ የንግሥቷ፡ አሽከር፡ አይደለህም፡ ብዬ፡ ከእግዚአብሔር፡ በተሰጠኝ፡ ሥልጣን፡ ይገዢ፡ እሥራዋለሁ። ይህም፡ ትክክለኛ፡ ካልሆነ፡ ጠይቁትና፡ የሚክድ፡ ከሆነ» የሚል፡ ነው።

ሁለተኛው፡ ተከላሽ፡ ሚስተር፡ ባርድል፡ ስለነበረ፡ የእያንዳንዳቸውን፡ ጥፋት፡ መዘርዘሩ፡ አሰልች፡ ስለሆነባቸው፡ የስተርን፡ የሮዜንታልና፡ የሌሎችም፡ ክስ፡ ጠቅላላ፡ በሆነ፡ መንገድ፡ ከዚህ፡ በታች፡ እንደሚከተለው፡ ተገለጸ።

«ሌሎችም፡ እሥረኞች፡ እንዳዋረዱኝ፡ ገብቶኛል። እኔ ሁሉንም፡ ወድጄና፡ አክብራ፡ ይሃቸው፡ ስለነበረ፤ ሰው፡ ለወዳጁ፡ ጋሻ፡ ሆኖ፡ መመከት፡ ይገባዋል፡ እንደሚባለው፡ እነሱም፡ ሊመክቱልኝ፡ ይገባ፡ ነበር፡ ለምንድን፡ ነው፡ ሳይደግፉኝና፡ ሳይመለከቱልኝ፡ የቀሩት? በዚሁም፡ ምክንያት፡ ጠላጳቸው።

«አሁን፡ ከእግዚአብሔር፡ በተሰጠኝ፡ ሥልጣን፡ ስለንግሥቲቱ፤ ስለእንግሊዝ፡ ሕዝብና፡ ስለእናንተም፡ ስል፡ ያለኝን፡ ጥላቻ፡ ትቻለሁ። ስለዚህ፡ እናንተም፡ ከልብ፡ ይቅርታ፡ እንድናደርግ፡ በመካከላችን፡ ግቡ። ጥፋተኛ፡ ሆኜ፡ ካገኛችሁኝ፡ ልካስ፡ እነርሱ፡ ጥፋተኛ፡ ከሆኑ፡ ይካሱ» ሲሉ፡ የመታረቂያ፡ ድርድር፡ አቀረቡ።

ክሱ፡ ተነሶ፡ ካለቀ፡ በኋላ፡ ተከላሾቹ፡ ጥፋተኛ፡ መሆናቸውና፡ አለመሆናቸው፡ እንዲገልጹ፡ ተጠየቁ። ምንም፡ እንኳ፡ የተበደሉትና፡ የተሠቃዩት፡ እነርሱ፡ መሆናቸው፡ የታወቀ፡ ቢሆን

ምን፡ በአሁኑ፡ ጊዜ፡ ጥፋተኛ፡ አይደለም፡ ብለው፡ መከራከሩ፡ የሚያስከትለው፡ ጉዳት፡ ከባድ፡ መሆኑን፡ ተገንዝበው፡ ጥፋተኛነታቸውን፡ አምነው፡ ይቅርታ፡ ለመኑ።

ከዚህም፡ በኋላ፡ በአፄ፡ ቴዎድሮስና፡ በእሥረኞቹ፡ መካከል፡ እርቅ፡ ተደርጎ፡ እንዳበቃ፡ ንግሥቲቱ፡ ለአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የጻፈችው፡ ደብዳቤ፡ ትርጉም፡ ባማርኛ፡ እንዲሁም፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ለንግሥቲቱ፡ በእኛ፡ በኩል፡ የሚልኩት፡ መልስ፡ ያሰናዱት፡ ደብዳቤ፡ ከተነበበ፡ በኋላ፡ የስብሰባው፡ ፍጻሜ፡ ሆነ።

ምንም፡ እንኳ፡ ማንኛውም፡ ነገር፡ ሁሉ፡ በሰላምና፡ በጥሩ፡ ሁኔታ፡ መሔዱ፡ ቢታይም፡ ሌላ፡ አደገኛ፡ ነገር፡ መምጣቱን፡ መጠራጠራችን፡ አልቀረም። የአፄ፡ ቴዎድሮስን፡ ጠባይ፡ ደኅና፡ አድርገን፡ አውቀን፡ ቢሆን፡ ኑሮ፡ ሊኖረን፡ የሚገባው፡ ተስፋ፡ ያነሰ፡ በሆነ፡ ነበር።

ወደ፡ ቆራጣ፡ በመጓዝ፡ ላይ፡ በነበርን፡ ጊዜ፡ የንጉሡ፡ አሽከሮች፡ መርከብ፡ የመሥራት፡ ችሎታ፡ እንዳለን፡ ደጋግመው፡ ጠይቀውን፡ ስለነበር፤ እኛም፡ የማንችል፡ መሆናችንን፡ ገልጸናል። ከዚህ፡ ቀደም፡ እንዳስረዳሁት፡ ካፒቱን፡ ካሜሩን፡ አጅበው፡ ከመጡት፡ ሰዎች፡ መካከል፡ እነካፒቱን፡ ካሜሩን፡ ወደ፡ ቆራጣ፡ የሚወሰዱት፡ የመርከብ፡ ሥራ፡ ለመጀመር፡ ነው፤ ተብሎ፡ ተነግሮት፡ ነበር። ስለዚህ፡ ወደ፡ ቆራጣ፡ መላካችንን፡ የጋፋትም፡ ሰዎች፡ መጥተው፡ እንዲቀላቀሉ፡ መደረጉ፡ ግርማዊነታቸው፡ በጣና፡ የመርከብ፡ ኃይል፡ ለማቋቋም፡ ብርቱ፡ ፍላጎት፡ ስላላቸው፡ እኛንም፡ የመርከብ፡ ሥራ፡ ችሎታ፡ አላቸው፡ ብለው፡ በማመናቸው፡ ይህንኑ፡ የመርከብ፡ ሥራ፡ ለማስጀመር፡ አስበው፡ ይሆናል፡ የሚል፡ ጥርጣሬ፡ በረታ። የጋፋት፡ ሰዎች፡ መርከብ፡ መሥራት፡ እንዲጀምሩ፡ ቢታዘዙ፡ ስለመርከብ፡ ሥራ፡ ምንም፡ እንደማያውቁ፡ ገልጸው፤ ነገር፡ ግን፡ ችሎታ፡ ያለው፡ ሰው፡ ከመራን፡ ለመሥራት፡ ፈቃደኛ፡ ነን፤ ብለው፡ በተጨማሪም፡ ለመርከብ፡ ሥራ፡ ችሎታ፡ ያለው፡ ሰውና፡ መሳሪያ፡ ከእንግሊዝ፡ አገር ሚስተር፡ ራሳም፡ እንዲያስመጣላቸው፡ እንዲጠይቁት፡ ለግርማዊነታቸው፡ ሲያስታውሱ፡ ግርማዊነታቸው፡ የሚጠይቁትን፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ በደስታ፡ እንደሚፈጽም፡ አረጋገጡ።

ከጥቂት፡ ቀናት፡ በኋላ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ለሚስተር፡ ራሳም፡
 ደብዳቤ፡ ጽፈው፡ የመርከብ፡ ሠራተኞች፡ ከእንግሊዝ፡ አገር፡
 እንዲያስመጣቸውና፡ ሠራተኞቹ፡ እስኪመጡ፡ ድረስም፡ እንዲቆይ፡
 ስለጠየቁት፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ጉዳዩን፡ በሁለት፡ መልክ፡
 አመዛዝኖ፡ መጀመሪያ፡ ከአገራቸው፡ ሲመጡ፡ እንደዚህ፡ ስለመሳሰለ፡
 ጉዳይ፡ ለመነጋገር፡ መብት፡ ያልተሰጣቸው፡ በመሆኑ፡
 ምንም፡ ለማድረግ፡ እንደማይችሉ፡ በትሕትና፡ ለመግለጽ፡ ሲያሰብ፡
 በአንድ፡ በኩል፡ ደግሞ፡ ሐሳቡን፡ ተቀብሎ፡ እሥረኞቹ፡
 ወደ፡ አገራቸው፡ እንዲላኩ፡ እንዲደረግና፡ እርሱ፡ ከአንድ፡ ከሌላ፡
 ሰው፡ ጋር፡ ሆኖ፡ የተፈለጉት፡ ሠራተኞች፡ እስኪመጡ፡ በንጉሡ፡
 ነገሥቱ፡ ግዛት፡ ውስጥ፡ እንዲቆይ፡ ለማሳሰብ፡ ነበር። ሚስተር፡
 ራሳም፡ ሁለቱንም፡ ሐሳብ፡ ትቶ፡ ማዕከላዊ፡ የሆነ፡ መንገድ፡
 በመከተል፡ ራሱ፡ ወደ፡ እንግሊዝ፡ አገር፡ ቢመለስና፡ የግርማ
 ዊነታቸውን፡ ፍላጎትና፡ ጥያቄ፡ ለንግሥቱቱ፡ አስረድቶ፡ ለማስፈጸም፡
 የሚቀለው፡ መሆኑን፡ ካስረዳ፡ በኋላ፡ ግርማዊነትም፡ ከዚሁ፡
 እንዳለሁ፡ ደብዳቤ፡ እንድጽፍ፡ ከፈለጉም፡ ልጸፍ፡ ሲል፡
 መልስ፡ ሰጠ።

እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በሚስተር፡ ራሳም፡ አማካይነት፡ የፈለጉትን፡
 ብረት፡ ቀጥቃጭ፡ ለማግኘት፡ እንደሚችሉ፡ በጋፋት፡ ሰዎች፡
 የተሰጣቸውን፡ ምክር፡ ሙሉ፡ በሙሉ፡ የተቀበሉትና፡ ያመኑበት፡
 ቢሆንም፡ ይህን፡ ጉዳይ፡ ከፍጻሜ፡ ለማድረስ፡ ሚስተር፡ ራሳምን፡
 በማቆላመጥ፡ ወይም፡ በማስቀየም፡ ማከናወን፡ ይቻላልን፡
 በሚል፡ ሐሳብ፡ ላይ፡ እየዋለሉ፡ ለጥቂት፡ ቀናት፡ ያህል፡ ለጉዳዩ፡
 ውሳኔ፡ ሳይሰጡ፡ ከቆዩ፡ በኋላ፡ በወዳጅነት፡ መልክ፡ ማስፈጸሙ፡
 ጠቃሚ፡ ስለመሰላቸው፡ ከሌሎቹ፡ ሠራተኞች፡ ጋር፡ ለአንድ፡ ቀን፡
 ወደ፡ ዘጌ፡ ሂደን፡ ዕረፍት፡ እንድናደርግ፡ በክብር፡ ጋበዙን።
 መጋቢት፡ ፲፮/፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. በታንኳ፡ እየቀዘፍን፡ አራት፡
 ሰዓት፡ ያህል፡ ወጋው፡ እያርከፈከፈን፡ ከተጓዝን፡ በኋላ፡ ዘጌ፡
 ደርሰን፡ ልብሳችንን፡ ለውጠን፡ መንገዳችንን፡ ስንቀጥል፡ ራስ፡
 እንግዳ፡ የግቢው፡ ሚኒስትር፡ ተቀበሉን፡ ግርማዊነታቸው፡ በራስ፡
 እንግዳ፡ አማካይነት፡ ትሕትና፡ የተመላው፡ ሰላምታና፡ የምንቀመጥባቸው፡
 ማለፊያ፡ ማለፊያ፡ በቅለውዎች፡ ከንጉሡ፡ ነገሥቱ፡ ባልደራስ፡
 ስለላኩልን፡ ከንጉሡ፡ የግብር፡ ድንኳን፡

አዳራሽ፡ አጠገብ፡ በተጣለልን፡ የታሪክ፡ ድንኳን፡ ገብተን፡ እንድናርፍ፡
 ተደረግ። ከድንኳኑም፡ እንደገባን፡ ከንግሥቱቱ፡ የተላከልንን፡
 ምግብ፡ ተመገብን። ከሰዓት፡ በኋላ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ መጥተው፡
 የሚገቡበኙን፡ መሆኑን፡ የሚገልጽ፡ መልእክት፡ ደረሰን።

ልንቀበላቸው፡ ወጥተን፡ በመጓዝ፡ ላይ፡ ሳለን፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡
 አንድ፡ የበቃች፡ የሆነ፡ ሰው፡ ለበላዩ፡ ሊያደርገው፡ የሚገባውን፡
 ክብር፡ ቀኝ፡ እጃቸውን፡ አውጥተው፡ ታጥቀው፡ ሲመጡ፡
 በማየታችን፡ እጅግ፡ ተገረምን። ይህን፡ ዓይነት፡ ክብር፡ እኔ፡
 ቴዎድሮስ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ለማንም፡ ሰጥተውት፡ ስለማያውቁ፡
 የሚያስደንቅ፡ ሆነ። ፈታቸው፡ በፈገግታ፡ ተሞልቶ፡ የወዳጅነት፡
 ስሜት፡ ይታይባቸው፡ ነበር። ከሚስተር፡ ራሳም፡ አጠገብ፡
 ተቀምጠው፡ ጥቂት፡ ደቂቃዎች፡ ከቆዩ፡ በኋላ፡ ሚስተር፡ ራሳምን፡
 በወዳጅነት፡ መልክ፡ ጨብጠው፡ ሔዱ። እኛም፡ ከጥቂት፡
 ጊዜ፡ በኋላ፡ ወደ፡ ንጉሡ፡ ነገሥቱ፡ ሒደን፡ የወዳጅነት፡ ገብኝታቸውን፡
 መለስን። በእንግዳ፡ መቀበያ፡ አዳራሽ፡ ከምንጣፍ፡ ላይ፡
 ተቀምጠው፡ ስናገኛቸው፡ ደስ፡ የሚያሰኝ፡ ሰላምታ፡ ሰጥተው፡
 በአጠገባቸው፡ እንድንቀመጥ፡ እዘዙን። በግራ፡ በኩል፡ ትልቁ፡
 ልጃቸው፡ ልዑል፡ መሸሻና፡ ራስ፡ እንግዳ፡ እንዲሁም፡ የጋፋት፡
 ሰዎች፡ ከአዳራሹ፡ መካከል፡ ከንጉሡ፡ ነገሥቱ፡ ፊት፡ ለፊት፡
 ቆመው፡ ነበር። ብዙ፡ ልዩ፡ ልዩ፡ የጦር፡ መሣሪያ፡ ጠብመንጃና፡
 ሽጉጥ፡ ከፈታቸው፡ ቀርቦ፡ ስለነበረ፡ እኛ፡ ያመጣንላቸውንም፡
 መሣሪያ፡ ለይተው፡ አሳይተው፡ እንዲሁም፡ በጋፋት፡ ሰዎች፡
 ያሠሯቸውንም፡ መሣሪያዎች፡ እያነሱ፡ ስለብዙ፡ ጉዳዮች፡
 ተነጋግረን፡ ልጃቸውን፡ አስተዋወቁን። በሠራዊታቸው፡ ውስጥ፡
 ያለውንም፡ የማዕረግ፡ ደረጃ፡ ገልጸው፡ ካስረዱን፡ በኋላ፡ ስንሔድ፡
 ልጃቸው፡ ልዑል፡ መሸሻና፡ የጋፋት፡ ሰዎች፡ እጅ በው፡
 ወደ፡ ድንኳናችን፡ እንዲያደርሱን፡ እዘዙ።

ከእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በሚቀጥለውም፡ ቀን፡ መልካም፡ ምኞታቸውን፡
 የሚገልጽ፡ ሰላምታ፡ ደረሰን። ዳሩ፡ ግን፡ በዚህ፡ ቀን፡ አልተገናኘንም።
 በዚህ፡ ቀን፡ ጧት፡ መኳንንቶቻቸውን፡ ሁሉ፡

ሰብስበው ስለአውሮጳውያኖች ሙሉ ቀቅ ጉዳይ ምክር ለንዲ
 ሰጡለቸው ስለጠየቁ ሁሉም በእንደ ቃል «ይሁዱ» ብለው
 ሲጮሁ ለንድ ሰው ብቻ ከሔዱ በኋላ ተመልሰው
 ሊዋጉ ቢፈልጉ «ይምጡ ለንገጥማቸዋለን ለግዚአብሔርም
 ከእኛ ጋር ለንደሚሆን ለንመን» ሲል ተናገረ ሹማምን
 ቶቻቸውን ለንዳሰናበቱ የጋፋትን ሰዎች ለስጦርተው ምን
 ማድረግ ለንዳለባቸው ምክር ጠየቋቸው ከሰዎቹም ለንደተ
 ረዳነው ተለቀን ለንደንሔድ አጥብቀው መምከራቸውን
 ገለጹልን ለንደሰማነው ንጉሠ ነገሥቱ ወደ ቤታቸው ሲሔ
 ዱ ለንድ የቤት አሽከር «ሁሉም ለንደለቋቸው ይመከ
 ራሉ ለንዚህ ሰዎች ጠላቶቻቸው መሆናቸው የታወቀ ነው
 ከለቀቋቸው ከእጅዎ ምን ይዘው ሊቀሩ ነው?» ሲል ተና
 ገራቸው የሚል ወሬ ደረሰን በዚህ ቀን ማታ ግርማዊነ
 ታቸው በስጢት ያለ መንፈስ ታይቶባቸዋል የጋፋትን
 ሰዎች ለስጦርተው ንጉሠ ነገሥቱ የሚኖሩበትን የሣር
 ቤት ምሰሶ ጨብጠው «ይህ ለንጉሠ ነገሥት የሚሰማ
 መኖሪያ ነውን?» የሚል ጥያቄ በማቅረብ ንግግራቸውን
 ቀጠሉ ምንም ለንኳ በትክክል የተለዋወጡትን ንግግር
 ያላወቅሁ ቢሆንም ጥቂት ቀን ካለፈ በኋላ ለንዱ የጋፋት
 ሰው ለንደነገረኝ ሚስተር ራሳም ያቀደውን ገልጾ ለግርማ
 ዊነታቸው ባለመናገሩ በጣም ተበሳጭተዋል ሲል ለስረዳኝ
 ሠራተኞቹ ከነመሣሪያቸውና ለኛም ወደ ቆራጣ ለንድንመ
 ለስ ያቀረብነውን ጥያቄ ግርማዊነታቸው ሳይቀበሉት በመ
 ቅረታቸው ይዘው ሊያሠሩን ነው በማለት ታላቅ ፍርሃት
 ተፈጥሮ ነበር

ወደ ቆራጣ ከተመለስን በኋላ በአፄ ቴዎድሮስና በሚ
 ስተር ራሳም መካከል መጻጸፍ ተጀመረ ደብዳቤዎቹ ብዙ
 ቁም ነገር የያዙ ባይሆኑም አፄ ቴዎድሮስ ቀደም ብለው
 የታሠሩትን ለሥረኞች በሰላም ለመፍታትና ከእነርሱም
 ጋር ወደ አገራቸው ከመሔዳቸው በፊት ለመታረቅ ለንደ
 ሚፈልጉ የሚገልጹ ስለነበሩ ሚስተር ራሳም ደግሞ ምና
 ልባት አፄ ቴዎድሮስ ለሥረኞቹን ባዩ ጊዜ ደማቸው
 ፈልቶ ለሳባቸውን ለንዳይለውጡ ስለሠጋ ለሥረኞቹ ወደ

ንጉሠ ነገሥቱ ፊት ሳይቀርቡ ለንዲሔዱ አጥብቆ በመጠየቁ
 ግርማዊነታቸውም የወዳጃቸውን የራሳምን ምክር የተቀበሉ
 መሰሉ ከሥረኞቹ መካከል ጥቂቶቹ የአፄ ቴዎድሮስን
 ፍላጎት ለመፈጸም ሲሉ ቀርበው የሚደርስባቸውን ወቀላ
 ተቀብለውና ታርቀው መሔዱን የመፈጠ ነበሩ ምንም
 ለንኳ ለጊዜው የፊትኞቹ ለሥረኞች ግርማዊነታቸውን ሳይ
 ገናኙ ለንዲሔዱ የተስማሙ ቢመስልም ኋላ ግን ሁላች
 ንንም በታይል ይዘው ለማሠር ወስነው ኑሯል

ሚስተር ራሳም ንጉሠ ነገሥቱን ያስደሰትኩ መስሎት
 የክርስቶስ መስቀልና የሰሎሞን ኒቫን ለንዲቀረጽ ጥናትና
 ለሳብ ስላቀረበ ለእርሱ በሰጠው ጥላን መሠረት ግርማዊ
 ነታቸው ስለተስማሙ በሦስት ደረጃ ተመድቦ ከእያንዳ
 ንዱ ዓይነት ሦስት ኒቫን ለንዲሠራ ለንዱ ለንጥረኛ
 ታዘዘ ሚስተር ራሳም ራስ ለንግዳና ልዑል መሸሻ ናይ
 ትስ ተብለው የመጀመሪያውን ደረጃ ሌሎቹ ለንግሊዛዊ
 መኰንኖች ሁለተኛውን ደረጃ ኒቫን ለንዲሸለሙ ሲወሰን
 ሦስተኛው ደረጃ ኒቫን ለማን ለንዲሰጥ ለንደተወሰነ
 ማወቅ አልቻልንም

በውስጣዊ መንገድ የነበረውን ሁኔታ ስላልተረዳነው
 ማንኛውም ችግርና ለንቅፋት የተወገደልን መስሎን ፍር
 ሃታችንን ቀንሰን በአየር ላይ ግንብ መሥራት ጀመርን
 በአጭር ጊዜ ውስጥ ወደ አገራችን ተመልስን ዘመድ ወዳ
 ጆቻችንን ለማግኘት ጓጉተን በሱዳን በረሃ ስናልፍ የሚገ
 ጥመንንም ድካም ሳንፈራ በድንገት ፕሮግራማችን ተስፋ
 ችንና ፍላጎታችን በጭካኔ ተደምስሶ ሁኔታው ተለወጠ

ምዕራፍ ፱

ወደ አገራችን ጉዞ ከመቀጠላችን በፊት ግርማዊነታ
 ቸውን ለንድንሰናበትና ለኛን የምር ወዳጆቻቸውን ለመጨ
 ረሻ ጊዜ ለንዲያዩን ስላስጠሩን ሚያዝያ ፳/ ፲፰፻፶፰ ዓ.ም.
 በታንኳ ሆነን ከጋፋት ሰዎች ጋር ወደ ዘጌ ተጓዝን
 መቅደላና ጋፋት ታሥረው የነበሩት አውሮጳውያንም በሌላ

እቅጣጫ፡ ስለተጓዙ፡ ሁላችንም፡ በጣና፡ ባሕር፡ አጠገብ፡ በምትገኝ፡ ተንከል፡ በተባለች፡ ቦታ፡ ለመገናኘት፡ ተቃጥረን፡ ነበር።

ዘጌ፡ ስንደርስ፡ በተለመደው፡ መንገድ፡ ከፍ፡ ባለ፡ ክብር፡ ተቀበሉን። ራስ፡ እንግዳና፡ ሌሎችም፡ መኩንኖች፡ በባሕር፡ ወደብ፡ ላይ፡ ተገኝተው፡ ሲቀበሉን፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ባልደራስ፡ ተመርጠው፡ በተላኩና፡ ባጌጡ፡ በቅሎዎች፡ ተቀምጠን፡ ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠፈር፡ እመራን። ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ እጥር፡ ግቢ፡ እንደደረስን፡ ከበቅሎቻችን፡ ወርደን፡ ወደ፡ እንግዳ፡ መቀበያው፡ እዳራሽ፡ ሔድን። በእዳራሹ፡ ውስጥ፡ ስንገባ፡ በወታደራዊ፡ ልብሳቸው፡ የታጠቁ፡ እያሌ፡ የእበሻ፡ የጦር፡ መኩንኖች፡ በእዳራሹ፡ ሞልተው፡ ስላገኘን፡ ተገረምን። የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ዙፋን፡ ከእዳራሹ፡ መጨረሻ፡ ጥግ፡ የተሰናዳ፡ ሲሆን፡ በዙሪያው፡ በነበረው፡ ቦታ፡ ላይ፡ ከፍተኛ፡ መኩንኖች፡ ቆመውበት፡ ነበር። ዳሩ፡ ግን፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ከዙፋናቸው፡ ላይ፡ አልተቀመጡም። በራስ፡ እንግዳ፡ መሪነት፡ ትንሽ፡ ወደ፡ ዙፋኑ፡ መጠጋት፡ እንደጀመርን፡ ለዙፋኑ፡ ክብር፡ ስንል፡ እጅ፡ እየነሣን፡ መሬት፡ ሳምን። ራስ፡ እንግዳ፡ ቦታቸውን፡ ይዘው፡ እንደቆሙ፡ በሚያስገርም፡ ፍጥነት፡ ዘጠኝ፡ ሙሉ፡ ትጥቅ፡ ያላቸውና፡ ለዚህ ጉዳይ፡ የተሰናዱ፡ ወታደሮች፡ እያንዳንዳችንን፡ እያነቁ፡ ጎራዲያችንን፡ ዝናራችንን፡ ፈትተው፡ ልብሳችንንም፡ ቀዳደው፡ ወደ፡ መሬት፡ ጥለው፡ እጃችንና፡ አንገታችንን፡ አንቀው፡ እየጐተቱ፡ ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ዙፋን፡ ሲያቀርቡን፡ በእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ መኳንንትና፡ የጦር፡ አለቆች፡ ፊት፡ ከፍ፡ ያለ፡ ውርደት፡ ደረሰብን።

እንድንቀመጥ፡ ሲፈቀድልን፡ ከየአጠገባችን፡ የያዘን፡ ሰውም እንዲቀመጥ፡ ተደረገ። አኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ወደ፡ እዳራሹ፡ አልመጡም፤ ነገር፡ ግን፡ በራስ፡ እንግዳ፤ በከንቲባ፡ ኃይሉ፤ በሳሙኤልና፡ በአውሮጳውያን፡ ሠራተኞች፡ አማካይነት፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ጥያቄ፡ እያመጡ፡ ይጠይቁን፡ ነበር። ከግርማዊነታቸው፡ ይቀርቡ፡ የነበሩት፡ ጥያቄዎች፡ «እሥረኞቹ፡ የት፡ ናቸው? ለምን? ወደ፡ እኔ፡ ይዛችኋቸው፡ አልመጣችሁም? ያለእኔ፡ ፈቃድ፡ ልትሰጧቸው፡ አይገባም። እንድታስታርቁን፡ ጠይቁያችሁ፡ ነበር።

ለሌላቸውም፡ በቅሎና፡ ገንዘብ፡ እንዲሰጣቸው፡ ለማድረግ፡ ነበር። ለምንድር፡ ነው፡ መሣሪያ፡ የሰጣችኋቸው? ከእንግዲህ፡ ንግሥት፡ የወዳጅነት፡ ደብዳቤ፡ ይዛችሁ፡ አልመጣችሁምን? ለምንስ፡ ነው፡ ወደ፡ ጠረፍ፡ ደብዳቤ፡ የላካችሁት? እነዚህን፡ የመሳሰሉ፡ ጥቃቅንና፡ ቀላል፡ ጥያቄዎች፡ ነበሩ።

በእዳራሹ፡ ሞልተው፡ ከሚገኙት፡ ከፍተኛ፡ መኳንንቶች፡ መካከል፡ ብዙዎቹ፡ የሰጠነውን፡ መልስ፡ ሁሉ፡ በትክክለኛነት፡ መቀበላቸውን፡ ገልጸው፡ ንጉሠ፡ ነገሥታቸው፡ የሚያደርሱብንን፡ ሥቃይ፡ አልደገፋትም። ከደረሱን፡ ጥያቄዎች፡ መካከል፡ ስለግርማዊነታቸው፡ የትውልድ፡ ሐረግ፡ የሚነካ፡ ጉዳይ፡ ነበረበት። ቢሆንም፡ ይህ፡ ጉዳይ፡ እኛን፡ የሚመለከት፡ ስላልነበረ፡ ለምን፡ እንደተነሣ፡ ሊገባን፡ አልቻለም። በመጨረሻ፡ የደረሰን፡ «ወንድ ሞቻችሁን፡ ለማስመጣት፡ የላኩ፡ ስለሆነ፡ እነርሱ፡ ከደረሱ፡ በኋላ፡ የማደርገውን፡ አስታውቃችኋለሁ።» የሚል፡ መልእክት፡ ነበር። ለዚህ፡ ጉዳይ፡ በእዳራሹ፡ ውስጥ፡ የሞላው፡ ሰው፡ ከተበተነ፡ ከጥቂት፡ ጊዜ፡ በኋላ፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ እጥር፡ አጠገብ፡ ወደተተከለልን፡ ድንኳን፡ ተወሰድን። ለፍርድ፡ በቀረብንበት፡ ጊዜያት፡ የነበረን፡ ዕቃ፡ ሁሉ፡ አንድ፡ በአንድ፡ ተፈትሾ፡ የጦር፡ መሣሪያ፤ ገንዘብ፤ ሰነድና፡ ካራ፡ ተወርሶ፡ ቀረው፡ ሀብታችን፡ ወደ፡ አረፍንበት፡ ተላከልን። ከተጣለልን፡ ድንኳን፡ ገብተን፡ በደረሰብን፡ አደጋ፡ በመገረም፡ ላይ፡ እንዳለን፡ ወዲያውኑ፡ ከእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ የተላኩ፡ እያሌ፡ ፍሪዳዎችና፡ ብዙ፡ እንጀራ፡ ስለደረሰን፡ ከፈተኛው፡ ሁኔታ፡ ጋር፡ ስናመዛዝነው፡ የሚያስገርም፡ ሆነብን።

በእኛ፡ ላይ፡ አላዛኝ፡ አደጋ፡ እንደደረሰብን፡ በዚህ፡ ሰዓት፡ የተለቀቁት፡ ሰዎች፡ ሁለት፡ ሰዓት፡ ያህል፡ ተጉዘው፡ ድንኳናቸው፡ እስኪተከል፡ ድረስ፡ ከዛፍ፡ ሥር፡ አርፈው፡ በመጠባበቅ፡ ላይ፡ ሳሉ፡ የመንደሩ፡ ሹም፡ ወደ፡ ቤቱ፡ እንዲገቡ፡ ጋብዞ፡ ሁሉም፡ ከገቡ፡ በኋላ፡ እያሌ፡ ወታደሮች፡ ተከታትለው፡ ገብተው፡ ከንጉሠ፡ ነገሥታቸው፡ የደረሳቸውን፡ ደብዳቤ፡ ከነማኅተሙ፡ አሳይተው፡ ወዲያውኑ፡ ሁሉንም፡ ያዟቸው። ከእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ የተላከው፡ ደብዳቤ፡ ተነበበ። ደብዳቤውም፡ እንዲህ፡ ይላል።

« በአብ ፤ በወልድና ፤ በመንፈስ ፤ ቅዱስ ፤ ስም »

ለቢትወደድ ፡ ተድላ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ቸርነት ፡ እኛ ፡ ቴዎ
ድርስ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ደኅና ፡ ነን ። ከወዳጆቻችንና ፡ ወደ ፡ አገ
ራችን ፡ እንሔዳለን ፡ ካሉት ፡ አውሮጳውያን ፡ ጋር ፡ ተቀያይመናል ፤
ምክንያቱም ፡ ገና ፡ ዕርቅ ፡ ባለማድረጋችን ፡ ነው ። በጉዳዩ ፡
መከረን ፡ የምናደርገውን ፡ እስከ ፡ ወሰን ፡ ድረስ ፡ ሰዎቹን ፡ ያዟ
ቸው ። ነገር ፡ ግን ፡ ጉዳት ፡ እንዳይደርስባቸውና ፡ እንዳይፈሩ ፡
ይሁን ። »

በዚህ ፡ ቀን ፡ ማታ ፡ ሁሉንም ፡ ሁለት ፡ ሁለቱን ፡ እያቆራኙ ፡
በሰንሰለት ፡ እሠሯቸው ። እሸከሮቻቸው ፡ ግን ፡ በዓይን ፡ ቁራኝ ፡
ሲጠበቁ ፡ ለእያንዳንዱ ፡ አውሮጳውያን ፡ ከእሸከሮቻቸው ፡ ሁለት ፡
ሁለት ፡ ሰው ፡ ምግብ ፡ እያሰናዱ ፡ እንዲያቀርቡላቸው ፡ ተፈቀደ ።
በማግሥቱ ፡ ጧት ፡ ወደ ፡ ቆራጣ ፡ ተወሰዱ ። ቆራጣም ፡ እንደደረሱ
የእኛን ፡ መያዝና ፡ ከዚህም ፡ ሌላ ፡ ተገድለዋል ፡ የሚል ፡ አሳዛኝ ፡
ወሬ ፡ ሰሙ ። የጋሩት ፡ ሰዎች ፡ ሚስቶች ፡ በርኅራኄ ፡ ከልብ ፡ ይረዷ
ቸው ፡ ነበር ። የእነርሱም ፡ ባለቤቶቻቸው ፡ ከምን ፡ ላይ ፡ እንደሚ
ወድቁ ፡ ስላላወቁ ፡ በጣም ፡ በአሳብ ፡ ተውጠው ፡ ነበር ። ሚያዝያ
፮ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. ወደ ፡ ዘጌ ፡ ተወሰደው ፡ የተቀበሏቸው ፡
ዘበኞች ፡ ወደታጠረ ፡ ቦታ ፡ አስገቧቸው ። ለካፒቱን ፡ ካሚሩን ፡ ለሚ
ስዝ ፡ ሮዜንታልና ፡ ለሚስዝ ፡ ፍላድ ፡ የሚቀመጡባቸው ፡ በቅሎ
ዎች ፡ ተልከውላቸው ፡ ነበር ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ ጃንሆይ ፡ አያሌ ፡
ፍሪዳ ፡ በግና ፡ እንጀራ ፡ ላኩላቸው ።

ዘጌ ፡ የቆየንባቸው ፡ ፫ ፡ ቀናት ፡ የጭንቀትና ፡ የሥቃይ ፡ ጊዜ
ያት ፡ ነበሩ ። ከዚህ ፡ ቀደም ፡ በእንግድነት ፡ የተቀበሉን ፡ ንጉሠ ፡
ነገሥት ፡ በርኅራኄና ፡ በክብር ፡ ይዘውን ፡ ከቆዩ ፡ በኋላ ፤ በመጨ
ረሻ ፡ ጠባያቸው ፡ ተለውጦ ፡ ያደረሱቡንን ፡ መዓት ፡ በማየት ፡
በጣም ፡ ተደናግጠን ፡ ጓዛችን ፡ እንደደረሰን ፡ በውስጡ ፡ የነበሩንን
ማንኛውንም ፡ ደብዳቤና ፡ ማስታወሻ ፡ ቀዳደን ፡ ጣልን ። ለወደ
ፊቱ ፡ ስለሚገጥመን ፡ ዕድልም ፡ ሳሙኤልን ፡ ደጋግመን ፡ ጠየቅ
ነው ። በማግሥቱ ፡ ጧት ፡ ከአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ መልእክት ፡ ደረሰን ።
ይኸውም ፡ እሥረኞቹ ፡ እንደደረሱ ፡ ማንኛውንም ፡ ነገር ፡ በደኅና ፡
መንገድ ፡ ውሳኔ ፡ ያገኛል ፡ የሚል ፡ ነበር ። ቆራጣ ፡ በሰንበትንበት፡

ጊዜ ፡ ለንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ የሰፋንላቸውን ፡ ሸሚዞች ፡ ስለላክንላ
ቸው ፡ ሸሚዞቹን ፡ በደስታ ፡ ተቀብለው ፡ አብረን ፡ የላክነውን ፡
ሳሙና ፡ ግን ፡ ለመንገዳችሁ ፡ ይጠቅማችኋል ፡ የሚል ፡ ምክንያት ፡
ሰጥተው ፡ ሳይወስዱ ፡ ቀሩ ። ከሰዓት ፡ በኋላ ፡ በአጥሩ ፡ እያሾለ
ከን ፡ ስንመለከት ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከከፍተኛ ፡ ስታ ፡ ላይ ፡ ተቀ
ምጠው ፡ በሰላምና ፡ በፀጥታ ፡ ከሚወዳቸው ፡ ከራስ ፡ እንግዳ ፡
ጋር ፡ ለብዙ ፡ ጊዜ ፡ ያህል ፡ ሲነጋገሩ ፡ ማየት ፡ ቻልን ።

ቀንና ፡ ሌሊት ፡ በብርቱ ፡ እንጠበቅ ፡ ነበር ። ከድንኳናችን ፡
ርቀን ፡ ለመሔድ ፡ ፈጽሞ ፡ ከልክል ፡ ከመሆኑም ፡ በላይ ፤ ሌሊት ፡
ከድንኳን ፡ ሰንወጣ ፡ የእጅ ፡ መብራት ፡ ይዘን ፡ እንድንታይ ፡ በጥ
ብቅ ፡ ተነግሮናል ። ዘበኞቻችን ፡ ለንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ምሥጢረኛ ፤
ታማኝና ፡ ሥራቸውን ፡ በትክክል ፡ በመፈጸም ፡ ከታወቁት ፡ ባለ
ማዕረግ ፡ መከፈንኞች ፡ መካከል ፡ ስለነበሩ ፡ ብዙ ፡ በደል ፡ እንዲደ
ርስብን ፡ አላደረጉም ። አንድ ፡ ቀን ፡ ማታ ፡ ወደ ፡ ውጪ ፡ ለመ
ሔድ ፡ እሸከሬን ፡ ከፊቱ ፡ መብራት ፡ አስይገር ፡ ስወጣ ፡ በድንገት፡
አንድ ፡ ወታደር ፡ መጥቶ ፡ እሸከሬን ፡ አጎላቁሎ ፡ በኃይል ፡ እንደ
ያዘው ፡ ወዲያውኑ ፡ ከሚጠብቁን ፡ የዘበኛ ፡ አለቆች ፡ መካከል ፡
አንዱ ፡ በፍጥነት ፡ ደርሶ ፡ እሸከሬን ፡ የያዘውን ፡ ወታደር ፡ ካስለ
ቀቀ ፡ በኋላ ፤ በኃይል ፡ ከጀርባው ፡ ላይ ፡ በዱላ ፡ ደብድቦ ፡
« በምን ፡ ምክንያት ፡ ትይዘዋለህ ፡ እነዚህ ፡ ሰዎች ፡ እኮ ፡ እሥረ
ኞች ፡ አይምሰሉህ ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ወዳጆች ፡ ናቸው » ብሎ ፡
ተናግሮ ፡ ካስለቀቀን ፡ በኋላ ፤ ስንመለስ ፡ ያ ፡ ወታደርና ፡ አዛዥ ፡
በወዳጅነት ፡ መልክ ፡ እየተነጋገሩና ፡ እየተሳሳቁ ፡ ስላገኛኋቸው ፡
ነገሩ ፡ በጣም ፡ አስገርሞኛል ። በማግስቱ ፡ የማስታረቁ ፡ ሁኔታ ፡
የሚፈጸምበት ፡ ቀን ፡ ነበረ ።

ሚያዝያ ፡ ፱ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ. ም. ወደ ፡ ግርማዊነታቸው ፡
እንድንሔድና ፡ የበደሏቸው ፡ የአውሮጳውያኖቹ ፡ ፍርድ ፡ በእኛ ፡
እንዲታይ ፡ ተጠራን ። አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የአቀራረብና ፡ የአፈጻጸም
ችሎታ ፡ የነበራቸው ፡ ሰው ፡ ስለሆኑ ፤ በዚህም ፡ ጉዳይ ፡ አቀራረብ ፡
እኛን ፡ አውሮጳውያንንና ፡ የአገሬውንም ፡ ሰው ፡ ለማሳመንና ፡
በዚህም ፡ ጊዜ ፡ ታላቅነታቸውን ፡ ለሁላችንም ፡ ለማስረዳት ፡ በሚ
ቻላቸው ፡ ሁሉ ፡ ተሰናዱ ። ከአዳራሹ ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ ከደጁ ፡

ላይ፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከተሰናዳላቸው፡ ዙፋን፡ ተቀምጠው፡ ታላላቆች፡ መኳንንቶች፡ ደግሞ፡ ከፊታቸው፡ በስተግራ፡ በዙሪያ፡ ዝቅተኛ፡ መኳንንቶችና፡ ወታደሮች፡ ቁመው፡ ዙሪያውን፡ ይዘውታል።

ከቦታው፡ እንደደረሰን፡ ግርማዊነታቸው፡ ከመቀመጫቸው ተነሥተው፡ ከእንድ፡ ታላቅ፡ መንግሥት፡ የተላከልን፡ የክብር፡ እንግዶቻቸው፡ አስመስለውና፡ ከጥቂት፡ ጊዜ፡ በፊት፡ ያደረሱብንን፡ ውርደት፡ የረሱ፡ መሰለው፡ ትሕትና፡ በተመላው፡ መንገድ ሰላምታ፡ ሰጡን። ጥቂት፡ ጊዜ፡ በፀጥታ፡ እንደቆየን፡ ወገኖቻችን፡ እንደወንጀለኛ፡ በሰንሰለት፡ ታሥረውና፡ በዘብ፡ እየተጠበቁ፡ በታላቁ፡ በር፡ ሲመጡ፡ አየን። ወዲያውኑም፡ በመሥመር፡ ቆመው፡ ከግርማዊነታቸው፡ ግንባር፡ ተሠለፉ። እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ለጥቂት፡ ደቂቃዎች፡ ያህል፡ አተኩረው፡ ከተመለከቷቸው፡ በኋላ፡ ስለጤንነታቸውና፡ ጊዜያቸውንም፡ እንዴት፡ እንደሚያሳልፉት፡ ጥያቄ፡ ስላቀረቡ፡ እሥረኞቹ፡ በእንድነት፡ መሬቱን፡ ስመው፡ ደግንነታቸውን፡ በመግለጽ፡ መልስ፡ ሰጡ። እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ በነጮቹ፡ መጎላቆልና፡ ተዋርደውም፡ በሚያሳዩት፡ ትሕትና፡ እንደሚደሰቱ፡ ይታይ፡ ነበር። ወዲያውኑ፡ የካፒቱን፡ ካሚሩንና፡ የሚሰተር፡ ባርድል፡ ሰንሰለት፡ እንዲፈታና፡ ከእኛ፡ አጠገብ፡ መጥተው፡ እንዲቀመጡ፡ ተደረገ። ሌሎቹ፡ ግን፡ ከፀሐዩ፡ ላይ፡ እንደቆሙ፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ የሚፈልቀውን፡ ጥያቄ፡ እንዲመልሱ፡ ተደረገ። በዚህም፡ ጊዜ፡ የእፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ስሜትና፡ ሁኔታ፡ ቀዝቃዛና፡ ቁጣ፡ ያልተጨመረበት፡ ነበር።

ከእፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የቀረቡት፡ ጥያቄዎች፡ የሚከተሉት፡ ናቸው። «ለምን፡ እኔን፡ ሳትሰናበቱና፡ ሳታስፈቅዱ፡ ከአገሬ፡ ለመውጣት፡ ሞክራችሁ?» እነርሱም፡ ሲመልሱ፡ ግርማዊነትዎ፡ ለሚሰተር፡ ራሳም፡ ያስተላለፍን፡ ስለሆነ፤ ከሚሰተር፡ ራሳም፡ በተሰጠን፡ መምሪያ፡ መሠረት፡ ነው፡ የሔድነው፡ የሚል፡ ነበር። «ታዲያስ፡ ለምንድር፡ ነው፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ወደ፡ እኔ፡ አምጥቶ፡ እንዲያስታርቃችሁና፡ እንዲያሰናብቃችሁ፡ ያልጠየቃችሁት?» ወደሚሰተር፡ ራሳም፡ ዞወር፡ ብለው፡ «ይህ፡ ከሆነ፡ ጥፋቱ፡

ያገተ፡ ነው፤ ከእነዚህ፡ ሰዎች፡ ጋር፡ እንድታስታርቀኝ፡ ነግረህ፡ አልነበረምን? ለምንድር፡ ነው፡ በዚህ፡ መሠረት፡ ያልፈጸምከው?» ስላሉት፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ሲመልስ፡ ከእነዚህ፡ ሰዎች፡ ፍርድ፡ በኋላ፡ በላኩት፡ የይቅርታ፡ መጠየቂያ፡ ደብዳቤ፡ እርቁ፡ የተፈጸመ፡ መስሎኝ፡ ነው፡ በማለቱ፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ተቀብለው፡ ለእነዚህ፡ ሰዎች፡ መንገዱን፡ የሚሆን፡ በቅሎና፡ ለሰንቃቸውም፡ ገንዘብ፡ ልሰጣቸው፡ እንደፈለግሁ፡ ብገልጽልሁ፡ በቅሎም፡ ገዝቶላቸዋለሁ፡ ለሰንቃቸውም፡ በቂ፡ ገንዘብ፡ አለ፤ አላልከኝምን? በዚህ፡ በእንተ፡ ምክንያት፡ እነዚህ፡ ሰዎች፡ በሰንሰለት፡ ተጠፍረዋል። እነዚህን፡ ሰዎች፡ ከአበሻ፡ አገር፡ በልዩ፡ መንገድ፡ ለማውጣት፡ መፈለግህን፡ ከነገርከኝ፡ ቀን፡ ጀምሮ፡ በእንተ፡ ላይ፡ ያደረብኝ፡ ጥርጣሬ፡ አገርህ፡ ስትገባ፡ እነዚህን፡ ሰዎች፡ በሰላም፡ አስፈትተህ፡ የወሰድካቸው፡ መሆኑን፡ አስተባብለህ፡ በተንኮልና፡ በዘዴ፡ እንዳወጣችቸው፡ አድርገህ፡ ለመፎከር፡ መሰለኝ» አሉት።

እነዚህ፡ እሥረኞች፡ የፈጸሙት፡ ወንጀል፤ ጉንድር፡ እንደተነገረው፡ ሁሉ፡ በድጋሚ፡ ተገልጦ፡ እንደገና፡ ፍርድ፡ ስለተጀመረ፡ እሥረኞቹም፡ በሚቻላቸው፡ ሁሉ፡ ነገሩን፡ ለማቀዝቀዝና፡ ጥፋተኝነታቸውን፡ እያመኑ፡ ተቀበሉ። ከዚህም፡ ቀጥሎ፡ የእፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የትውልድ፡ ሐረግ፡ ታሪክ፡ መነበብ፡ ጀምሮ፡ ከአጻም፡ እስከ፡ ዳዊት፡ ከዚያም፡ ከሰሎሞን፡ እስከ፡ ሱስንዮስ፡ ያለው፡ ዝርዝር፡ ከተነበበ፡ በኋላ፤ የጥቂት፡ ጳጳሶችም፡ ስም፡ ተጠቅሶ፡ ወደ፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ አባትና፡ እናት፡ ሲደርሱ፡ ሁኔታው፡ ጠንካራ፡ ሆነ። አያሌ፡ ዘር፡ ቆጣሪዎች፡ ቀርበው፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከነገሥታቱ፡ የሚወለዱ፡ መሆናቸውን፡ ከማረጋገጣቸውም፡ ሌላ፡ ስለ፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ትውልድ፡ እፄ፡ ዮሐንስ፡ ያረጋገጡበትም፡ መዝገብ፡ ቀረበ።

ከዚያም፡ ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ቀረብ፡ ብለን፡ ከተቀመጥን፡ በኋላ፤ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የጋፋትን፡ ሰዎች፡ ከፊታቸው፡ አቅርበው፡ እነዚህ፡ ሰዎች፡ ባደረጉት፡ ጥፋትና፡ በደል፡ ሊከሱኝ፡ አይገባንም፡ ብለው፡ ስለጠየቁ፡ ጥቂቶቹ፡ የሰጡት፡ መልስ፡ ግልጽ፡ ባይሆንም፡ የቀሩት፡ «ካሣ፡ ጥሩ፡ ነው፡» ካሉ፡ በኋላ፡ በመጨረሻ፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እኛን፡ «ጌቶች፡ መሆን፡ ትፈልጋላችሁን?»

ከእኔ፡ ጋር፡ ትኖራላችሁ። በምሔድበትም፡ ሁሉ፡ አብራችሁ፡
እየሔዳችሁ፡ ትኖራላችሁ። » ብለው፡ ተናግረው፡ ስብሰባው፡
ስለተበተነ፡ እኛ፡ ወደ፡ ድንኳናችን፡ ስንሔድ፡ ሚስተር፡ ካሚ
ሩን፡ እብሮን፡ እንዲሔድ፡ ተፈቀደ። የቀሩት፡ ግን፡ በሰንሰለታ
ቸው፡ እንደተቆላለፉ፡ ወደሌላ፡ ሠፈር፡ ተወሰዱ።

በማግሥቱ፡ እንደገና፡ ወደ፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ ተጠርተን፡
ቀረብን። በግል፡ ተነጋግረን፡ እሥረኞቹንም፡ ወደእኛ፡ ድንኳን፡
እምጥተው፡ ሰንሰለታቸው፡ እንዲወልቅ፡ ተደረገ። ወደ፡ ንጉሠ፡
ነገሥቱ፡ እንድንቀርብ፡ ስንጠራ፡ የፈተኞቹ፡ እሥረኞችና፡ የጋ
ፋት፡ ሰዎች፡ አብረውን፡ ስለሔዱ፡ በንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ በስተቀኝ፡
በኩል፡ እንድንቀመጥ፡ ሆነ። እሥረኞቹ፡ ሲገቡ፡ ዝቅ፡ ብለው፡
እጅ፡ ከነሱ፡ በኋላ፡ ሙሉ፡ ይቅርታ፡ እንዲደረግላቸው፡ ለመኑ።

እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ እሥረኞቹ፡ ከመጎንበሳቸው፡ እንዲነሡ፡
አዝዘው፡ ምንም፡ ጥፋት፡ የሌለባቸውና፡ ወዳጆቻቸው፡ መሆናቸውን፡
ሲገልጹ፡ ራሳቸውን፡ ዝቅ፡ አድርገው፡ ይቅርታ፡ ጠየቁ።
እሥረኞቹ፡ የእግዚአብሔርን፡ ስም፡ ጠርተው፡ ይቅርታ፡ ማድረግ
ጋቸውን፡ እስካረጋገጡ፡ ድረስ፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ አንገታቸውን፡
አዘንብለው፡ ቆዩ። ከዚህ፡ ቀጥሎ፡ ካፒቲን፡ ካሚሩን፡ ጽኑተር፡
ቢክስ፡ ስለ፡ እሥረኞቹ፡ ይቅርታ፡ ለመለመን፡ የጸፈውን፡ ደብ
ዳቤ፡ እንዲሁም፡ ከእሥረኞቹ፡ ቤተሰቦች፡ የደረሰውን፡ የልመና፡
ደብዳቤ፡ አነበበ። የእርቁ፡ ሁኔታ፡ ስለተፈጸመ፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡
ለንግሥቲቱ፡ የሚልኩትን፡ ደብዳቤ፡ ሚስተር፡ ፍላድ፡ እንዲያደርሱ፡
ተመረጡ። ከዚህ፡ ስምምነት፡ በኋላ፡ አንድ፡ ሰፊ፡ ግቢ፡
በግርማዊነታቸው፡ ተቈጣጣሪነት፡ እንዲታጠር፡ ሆነ። በዚህ፡
ግቢ፡ ውስጥ፡ ድንኳናችንን፡ ተክለን፡ ሁላችንም፡ በአንድነት፡
ሠፈር፡ አደረግን። ሚስተር፡ ፍላድ፡ መልእክቱን፡ ይዞ፡ ወደ፡
እንግሊዝ፡ አገር፡ ጉዞውን፡ ስለቀጠለ፡ ሁላችንም፡ እንደገመት
ነው፡ የእንግሊዝ፡ መንግሥት፡ በደረሰው፡ ሁኔታ፡ ተስፋ፡ ቈርጦ
በጋይል፡ ለመጠቀም፡ ይፈልግ፡ ይሆናል፡ ብለን፡ በመገመት፡
መልእክቱ፡ ፍሬ፡ ይኖረዋል፡ ብለን፡ አላመንበትም። ሚስተር፡
ፍላድ፡ ጉዞውን፡ በጀመረበት፡ ቀን፡ ባለቤቱ፡ ከጋፋት፡ ሰዎች፡ ጋር፡
ወደ፡ ቆራጣ፡ እንድትሔድ፡ ተደረገ። ከጋፋት፡ ሰዎች፡ ጋር፡

የነበረን፡ ግንኙነት፡ በጣም፡ የተቆጠበ፡ ነበር። ምክንያቱም፡ እኛ
ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ጋር፡ የነበረን፡ ወዳጅነት፡ አጠራጣሪ፡ ስለሆነ
ፈርተው፡ ነው።

ዘጌ፡ ከጥቂት፡ ቀናት፡ በፊት፡ በጣም፡ የለማችና፡ ብዙ፡
ሕዝብ፡ የነበረባት፡ የሜጫ፡ ከተማ፡ ነበረች። እሁን፡ ግን፡ በተ
መለስን፡ ጊዜ፡ የሚታየው፡ ፍራሽ፡ ብቻ፡ ነበር።

እርቁ፡ ከተፈጸመ፡ ከጥቂት፡ ቀን፡ በኋላ፡ ሚስተር፡ ፍላድ፡
ወደ፡ እንግሊዝ፡ አገር፡ በተጓዙበት፡ ቀን፡ ግርማዊነታቸው፡
መሣሪያችንንና፡ ገንዘባችንንም፡ ማማችን፡ ላኩልን፡ እንዲሁም፡
ከዚህ፡ ጋር፡ የብር፡ ክፈፍ፡ ያለው፡ ጋሻ፡ ጦርና፡ በቅሎዎች፡
ሸለሙን። ከጥቂት፡ ቀን፡ በኋላም፡ ፈረሶች፡ ላኩልን። ብዙ፡ ጊዜ
በልዩ፡ ልዩ፡ ምክንያት፡ ያነጋግሩን፡ ነበር። ሁለት፡ ቀን፡ ያህልም
ወደ፡ ድንኳናችን፡ መጥተው፡ ገብኙን። አንድ፡ ቀን፡ በእውሮ
ጳውያን፡ ሠራተኞቻቸው፡ አማካይነት፡ የተሠራውን፡ ጠብመ
ንጂ፡ ለመሞከር፡ አብረናቸው፡ በባሕሩ፡ አጠገብ፡ ዳከዎችን፡
አደን። የወዳጅነት፡ ስሜታቸውን፡ ለማሳየት፡ በጣም፡ ይጥሩ፡
ነበር። በቂ፡ የሆነ፡ ምግብ፡ በየጊዜው፡ ይላከልናል። በየቀኑ፡
ሁለት፡ ጊዜ፡ የሰላምታ፡ መልእክት፡ ይደርስናል። እንዲያውም፡
በእንግሊዝ፡ ንግሥት፡ የልደት፡ በዓል፡ ቀን፡ የደስታ፡ መግለጫ
ተኩስ፡ ተደርጎ፡ በበዓሉ፡ ምክንያት፡ ግብር፡ አበሉ። ይሁን፡
እንጂ፡ እኛ፡ ደስታ፡ አልነበረንም። ምንም፡ እንኳ፡ ኑሮአችን፡
ደኅና፡ ቢሆንም፡ ከእሥር፡ ቤት፡ ውስጥ፡ እንዳለን፡ ስለገመትነ
ውና፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱንም፡ ተለዋዋጭነት፡ ከደረሰብን፡
መጎላቆል፡ ደኅና፡ አድርገን፡ የተረዳነው፡ ስለሆነ፡ እንደገና፡ ያ፡
የመከራ፡ ቀን፡ ይመጣ፡ ይሆናል፡ በማለት፡ በፍርሃት፡ መሠቃየታ
ችንና፡ መፍራታችን፡ እልቀረም። ከዚህ፡ ቀደም፡ ዳሞትና፡ ዘጌ፡
ባገኘናቸው፡ ጊዜ፡ የደስታ፡ ላቅ፡ ከፈታቸው፡ ላይ፡ ነበረ። ግን፡
ከወታደሩም፡ መካከል፡ በሰንሰለት፡ እየተጠለፈ፡ የሚገደለው፡
ቁጥር፡ በየቀኑ፡ እየበረከተና፡ ጭካኔው፡ እየጠነከረ፡ መሔዱን፡
ከድንኳናችን፡ አጠገብ፡ በሚፈጸመው፡ ድርጊት፡ ለመረዳት፡ ስለ
ቻልን፡ የእኛም፡ ሕይወት፡ ከአደጋ፡ ላይ፡ መሆኑን፡ አመን።

እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በጣና፡ ባሕር፡ ላይ፡ የሚንሳፈሩ፡ ጀልባ
ዎች፡ ለማሠራት፡ ያላቸው፡ እምነትና፡ ፍላጎት፡ ገና፡ የጸና፡ ስለ
ነበር፤ የሌሎቹን፡ ርዳታ፡ ለማግኘት፡ እንዲረዳቸው፡ ሲሉ፡ ራሳ
ቸው፡ ወርደው፡ መርከብ፡ መሥራት፡ ጀመሩ። ሰፊ፡ ወለል፡ ያለ
ውና፡ ከባድ፡ መንኲራኩር፡ የሚንቀሳቀስ፡ ጀልባ፡ ሠሩ። እንዲ
ያውም፡ ፓድል፡ ስቲመር፡ ፈልሰፈው፡ ሠርተው፡ ነበር። ዳሩ፡
ግን፡ የሉኮማቲቭ፡ ክፍሉ፡ ላይሠራ፡ ቀረ፡ ጀልባዋ፡ ብዙ፡ ጊዜ፡
ከባሕሩ፡ ውስጥ፡ እናያት፡ ነበር። ጀልባዋን፡ የሚያንቀሳቅሰው፡
ሁለቱ፡ መንኲራኩር፡ በጣም፡ ትልቅ፡ ስለነበር፡ ወደ፡ ውኃው፡
ውስጥ፡ ጠልቆ፡ እንዲገባ፡ ለማድረግ፡ በመቶ፡ የሚቁጠር፡ ሰው፡
ያስፈልገው፡ ነበር። በዚህ፡ ጀልባ፡ ሥራ፡ መንፈሳቸው፡ በጣም፡
ተመስጦ፡ ስለነበረ፤ ጊዜያቸውን፡ በሙሉ፡ ለዚህ፡ ተግባር፡ ስላ
ዋሉት፡ ከሠፈራቸው፡ እራት፡ ማይልስ፡ እርቆ፡ ከሚገኝ፡ ሥፍራ
ላይ፡ ኃይለኛ፡ ጠላት፡ ተነሥቶ፡ ላይሰሙ፡ ቆይተዋል።

ኮሌራ፡ የተባለው፡ በሽታ፡ በትግሬ፡ ጠቅላይ፡ ግዛት፡ ገብቶ
ብዙ፡ ሕዝብ፡ መፍጀት፡ ጀመረ። ወዲያውኑም፡ ወደሌሎቹ፡ ጠቅ
ላይ፡ ግዛቶች፡ ስለተዳረሰ፡ ቆራጣም፡ ውስጥ፡ ገባ። የንጉሠ፡ ነገ
ሥቱ፡ ሠፈር፡ ጉድጓዳና፡ እዘቅት፡ ባለው፡ ለጤና፡ በማይስማማ
ሥፍራ፡ ላይ፡ ስለነበረ፤ ትኩሳትና፡ ተቀማጥ፡ በሰፊው፡ ገብቶ፡
ሠራዊቱን፡ እሠቃየው። የኮሌራውን፡ በሽታ፡ መግባት፡ ግርማዊ
ነታቸው፡ እንደሰሙ፡ ሠፈራቸውን፡ ከፍተኛ፡ ወደሆነው፡ ቢገ
ምድር፡ ለማዛወር፡ ወሰኑ። የሚስዝ፡ ሮዜንታል፡ ጤና፡ አስደሳች፡
ስላልነበረ፡ በእግር፡ ለመጓዝ፡ ስላልቻለች፡ በታንኳ፡ ወደ፡ ቆራጣ፡
እንድትሒድ፡ በመወሰኑ፤ ባለቤቷ፡ ሚስተር፡ ሮዜንታል፡ እኔና፡
ሚስተር፡ ካሚሩንም፡ ጤና፡ ስላልነበረው፡ አብረን፡ እንድንሒድ፡
ተደረገ። ግንቦት፡ ፳፫፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ተነሥተን፡ በማግስቱ፡
ቆራጣ፡ ደረስን። ኃይለኛ፡ ማዕበል፡ እየተነሣ፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ስላስ
ቸገረን፡ ይህ፡ የመጨረሻው፡ ጉዞ፡ ከባድ፡ ነበረ።

ምዕራፍ ፡ ፲ ።

ቆራጣ፡ ጥቂት፡ ባዶ፡ የነበሩ፡ ቤቶች፡ ስለተሰጡን፡ እነዚ
ህን፡ ጽዳት፡ የሚጎድላቸውን፡ ቤቶች፡ ለመኖሪያ፡ እንዲስማሙ፡

ለማድረግ፡ ሥራ፡ ጀመርን። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ የክረምቱን፡ ወራት፡
በቆራጣ፡ ዙሪያ፡ ያሳልፋሉ፡ የሚል፡ ወራ፡ ይሰማ፡ ነበርና፡ ወዲ
ያውኑ፡ ግንቦት፡ ፳፬፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ጥቂት፡ ሹማምንቶች፡
አስከትለው፡ ድንገተኛ፡ ጉብኝት፡ አደረጉ። አመጣጣቸው፡
በታንኳ፡ ስለነበረ፤ በዚህ፡ መንገድ፡ ተመለሱ። ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡
ከመድረሳቸው፡ ከአንድ፡ ሰዓት፡ በፊት፡ ራስ፡ እንግዳ፡ ቀድመው፡
መጡ። ወደ፡ ወደቡ፡ ወርጆ፡ እንድቀበላቸው፡ ስለተነገረኝ፡ ከጋ
ፋት፡ ለዎች፡ ጋር፡ ለግርማዊነታቸው፡ የሚሰጠውን፡ ክብር፡ በመ
ጠበቅ፡ ተቀበልን። ግርማዊነታቸው፡ እኔን፡ እንዳዩ፡ እንዴት፡ እን
ደሰነበትኩና፡ ቦታውንም፡ ወድጀው፡ እንደሆነ፡ ጠየቁኝ። ለምን፡
እንደመጡ፡ ማንም፡ ያወቀ፡ የለም። እኔ፡ እንደገመትኩት፡ ስለ
ኮሌራ፡ ጉዳይ፡ ብዙ፡ ጥያቄ፡ አድርገው፡ ስለነበረ፡ ምናልባት፡
የኮሌራውን፡ መግባት፡ አለመግባት፡ ራሳቸው፡ መጥተው፡ ለማጣ
ራት፡ አስበው፡ ይሆናል፡ ብዬ፡ አሰብኩ።

እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ግንቦት፡ ፳፱፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ሠራዊታ
ቸውን፡ አስከትለው፡ ከዘጌ፡ ስለተነሡ፡ ሚስተር፡ ራሳምና፡ ሌሎ
ቹም፡ አብረው፡ እንዲሒዱ፡ ሆነ። ከባዱ፡ ጓዝ፡ በታንኳ፡ ወደ፡
ቆራጣ፡ ተላከ። ሰኔ፡ ፪፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ከቆራጣ፡ በስተደቡብ፡
በኩል፡ ግርማዊነታቸው፡ ሠፈር፡ አደረጉ። በዚህ፡ ጊዜ፡ የኮሌራ፡
በሽታ፡ ገብቶ፡ ስለነበረ፤ በቀን፡ በመቶ፡ የሚቆጠር፡ ሰው፡ ይሞ
ታል። የወታደሩን፡ ጤንነት፡ ለመጠበቅ፡ እንዲረዳቸው፡ አስበው፡
ከነበሩበት፡ ቦታ፡ አንድ፡ ማይል፡ ርቀት፡ ወደአለው፡ ከፍተኛ፡
ቦታ፡ ሠፈሩን፡ አዛወሩ። ዳሩ፡ ግን፡ በሽታው፡ በጣም፡ ስለበረታ፡
በንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠፈርም፡ ሆነ፡ ቆራጣ፡ ከተማ፡ ብዙ፡ ሕዝብ፡
ያልቅ፡ ጀመረ። ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በሬሣ፡ ሞልቶ፡ ለቀባሪ፡ ስለተ
ሳነ፡ በየመንገዱ፡ የሰው፡ ሬሣ፡ ወድቆ፡ ለተመልካች፡ ያስቅቅ፡
ነበር። በዚህም፡ ጊዜ፡ ፈንጣጣና፡ ተስቦ፡ ስለገባ፡ ከኮሌራ፡ የተ
ረፈውን፡ ሕዝብ፡ ፈጀው።

ጃንሆይ፡ ለጤና፡ ተስማሚ፡ ወደሆነው፡ አገር፡ ወደ፡ ቢገ
ምድር፡ መጓዛቸው፡ ስለሆነ፤ ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠፈር፡ እን
ድንሒድ፡ ሰኔ፡ ፳፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ትእዛዝ፡ ደረሰን። ሰኔ፡ ፪፡
፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ጉዞ፡ ተጀምሮ፡ በማግሥቱ፡ ጉማሬ፡ ከተባለው፡

የዐባይ፡ ቅርንጫፍ፡ ወንዝ፡ ወደብ፡ ላይ፡ ሠፍረን፡ እደርን ። እንደገና፡ በማግሥቱ፡ ጉዞ፡ ሆነ ። ከቆራጣ፡ ከተነሣን፡ ጊዜ፡ ጀምሮ፡ ሰኔ፡ ፮፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. እ. ቶ፡ ከተባለው፡ ደስ፡ ከሚያሰኘው፡ ተራራ፡ ላይ፡ ደረስን፤ ሠፈር፡ እስከ፡ ሆነ፡ ድረስ፡ ጉዟችን፡ ቀናታ፡ የሆነውን፡ አገር፡ መውጣት፡ ነበር ። ይህም፡ ሆኖ፡ ኮሌራ፡ ፈንጣጣና፡ ተለቦ፡ የተባሉት፡ በሽታዎች፡ በሕዝቡ፡ ላይ፡ ጉዳት፡ ማድረሳቸውን፡ እላቋረጡም ። እንደዚህ፡ ያለ፡ ችግር፡ በገጠመ፡ ጊዜ፡ በአውሮፓ፡ አገር፡ ምን፡ በማድረግ፡ እንደምንከላከል፡ ግርማዊነታቸው፡ ስለጠየቁን፡ ወዲያውኑ፡ ከፍተኛ፡ ወደሆነው፡ ቢገምድር፡ እንዲጓዙ፤ በሽተኞቹ፡ ከደብረ፡ ታቦር፡ ራቅ፡ ካለ፡ ቦታ፡ ላይ፡ እንዲተዋቸው፡ ሠራዊታቸውን፡ ከፋፍለው፡ ወደ፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ቦታዎች፡ እንዲሰዱ፤ የተወሰኑ፡ ሰጤንነት፡ ተስማሚ፡ የሆኑ፡ ቦታዎች፡ ተመርጠው፡ በሽታው፡ የያዛቸው፡ ሰዎች፡ ወደነዚህ፡ ሥፍራዎች፡ በቶሎ፡ እየተላኩ፡ እንዲረዱ፡ እንዲደረግ፡ ምክር፡ ሰጠናቸው ። ወዲያውኑ፡ በሰጠናቸው፡ ምክር፡ መሠረት፡ ስለፈጸሙ፡ በሚያስደስት፡ ሁኔታ፡ በሽታ፡ እየተዳከመ፡ ሒዶ፡ በጥቂት፡ ሳምንት፡ ጊዜ፡ ውስጥ፡ ፈጽሞ፡ ጠፋ ።

ሰኔ፡ ፱፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ረጅም፡ ጉዞ፡ ተደረገ ። ከጧቱ፡ በ፲፪፡ ሰዓት፡ ጉዞ፡ ተጀምሮ፡ እንድ፡ ጊዜ፡ እንኳ፡ ሳናርፍ፡ በስምንት፡ ሰዓት፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ደረስን ። የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ቤተ፡ መንግሥት፡ ከሚገኝበት፡ ተራራ፡ ሥር፡ ስንደርስ፡ ከበቅሎ፡ እንዳንወርድ፡ መልእክት፡ ከጃንሆይ፡ ከደረስን፡ ከጥቂት፡ ጊዜ፡ በኋላ፤ ግርማዊነታቸው፡ በጥቂት፡ ዘበኞቻቸው፡ ታጅበው፡ ወደ፡ እኛ፡ መጡ ። ከዚያም፡ ከደብረ፡ ታቦር፡ ፫፡ ማይልስ፡ ርቆ፡ ወደሚገኘው፡ የአውሮጳውያን፡ ከተማ፡ ጋፋት፡ ሁላችንም፡ ጉዞ፡ ቀጠልን ። ወደዚህ፡ መንደር፡ በመጓዝ፡ ላይ፡ ሳለን፡ ኃይለኛ፡ በረዶ፡ ያዘለ፡ ዝናብ፡ ገጠመን ። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ እንደዚህ፡ ያለ፡ ኃይለኛ፡ ዝናብ፡ ገጥሟቸው፡ የማያውቅ፡ መሆኑን፡ ገለጹልን ። ብዙ፡ ጊዜ፡ ወጀቡ፡ እንዲቆሙ፡ ያስገድዳቸው፡ ነበር ። ዝናቡ፡ በብዛት፡ የሚወርድ፡ ከመሆኑም፡ በላይ፡ አብሮ፡ ይወድቅ፡ የነበረው፡ በረዶ፡ በጣም፡ ከባድና፡ ብዙ፡ ስለነበረ፤ ለመቋቋም፡ ያዳግታል ። እንደ፡ በረዶ፡ ቀዝቅዜንና፡ በዝናቡ፡ ኃይል፡ በሙሉ፡ በስብሰን፡ በመጨረሻ፡ ጋፋት፡ ደረስን ። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በዚህ፡ ዝናብ፡ ወጀቦ፡

ብዙ፡ ጉዳት፡ የተሰማቸው፡ ሳይመስሉ፡ ጋፋት፡ የሚገኘውን፡ የብረታብረት፡ ማቅለሚያ፡ እንዲሰትራ፡ እየተዘዋወሩ፡ ስለመሠረቱ፡ ስለመሥረዳው፡ ከፍል፡ ስለመንከራከሩና፡ ስለሌሎችም፡ ከፍሎች፡ በደንብ፡ አስረዱን ። እሳት፡ እንዲነድ፡ ግርማዊነታቸው፡ አዘው፡ ስለነበር፤ በእሳቱ፡ አጠገብ፡ በዱካዎች፡ ላይ፡ ተቀምጠን፡ ከሦስት፡ ሰዓት፡ የበለጠ፡ ጊዜ፡ የእንግሊዝን፡ አገር፡ ሕግና፡ ባህል፡ ስንጨዋውት፡ ቆየን ። ጥቂት፡ መንግሮችና፡ መከዳዎች፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ቀርተው፡ ስለነበር፡ ራስ፡ እንግዳ፡ እንዲያስመጡ፡ ላኩዋቸው ። ራስ፡ እንግዳ፡ ዕቃውን፡ እሸክመው፡ እንደተመለሱ፡ ወዲያውኑ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ እየመሩ፡ የጋፋትን፡ ተራራ፡ መዝለቅ፡ ጀምረን፡ ለሚስተር፡ ራሳም፡ ማረፊያ፡ እንዲሆን፡ በታሰበው፡ ቤት፡ እንደደረስን፤ ግርማዊነታቸው፡ በሚስተር፡ ራሳም፡ ቤት፡ ውስጥ፡ የሚነጠፈውን፡ ምንጣፍ፡ ራሳቸው፡ እየረዱ፡ አስነጥፈው፡ ዘውዳቸውም፡ በዚህ፡ ቤት፡ እንዲቀመጥ፡ አደረጉ ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ወደ፡ ሠፈራቸው፡ እንደተመለሱ፡ ለሌሎችም፡ አውሮጳውያኖች፡ የመኖሪያ፡ ቤቶች፡ ተሰጣቸው ።

ሰኔ፡ ፲፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ቆራጣ፡ ቀርተው፡ የነበሩት፡ አውሮጳውያን፡ ሠራተኞች፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ገቡ ። የእነዚህን፡ የጋፋት፡ ሰዎች፡ ቤቶች፡ በመያዛችን፡ መቀየማቸውን፡ አላወቅንም፡ ነበር፤ ነገር፡ ግን፡ ግርማዊነታቸው፡ ሁኔታውን፡ የተረዱት፡ ስለሆኑ፡ ከጋፋት፡ ሰዎች፡ ጋር፡ አብረው፡ መጥተው፡ ለእኛ፡ ማረፊያ፡ የሚሆን፡ በድንኳን፡ ዓይነት፡ በጋቢና፡ በሽማ፡ ካሠሩልን፡ በኋላ፤ መንግሥቱና፡ ዘውዱን፡ ወደዚህ፡ አዛውረው፡ ለጊዜው፡ ስለተሰጠን፡ መኖሪያ፡ ቤት፡ ይቅርታ፡ ጠይቀውና፡ በጥቂት፡ ቀናት፡ ውስጥ፡ ተስማሚ፡ የሆነ፡ መኖሪያ፡ ቤት፡ እንደሚሰናዳልን፡ ተስፋ፡ ሰጥተው፡ ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ተመለሱ ። በማግሥቱም፡ ጧት፡ ተመልሰው፡ ከጋፋት፡ ማዶ፡ ለማዶ፡ የነበሩት፡ የአገሬው፡ ሕዝብ፡ መኖሪያ፡ ቤቶች፡ ለእኛ፡ ማረፊያ፡ እንዲሆኑ፡ ተለቀው፡ ተሰናዱ ። ለእንግሊዝ፡ መንግሥት፡ ከብር፡ ተብሎ፡ የግርማዊነታቸው፡ ዘውድ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ከሚኖርበት፡ ቤት፡ ውስጥ፡ ይቀመጥ፡ ስለነበረና፡ በአሁኑ፡ ጊዜ፡ ለሚስተር፡ ራሳም፡ የደረሰው፡ ቤት፡ በጣም፡ ጠባብ፡ ስለሆነ፡ ዘውዱ፡ ወደ፡ ጥንታዊው፡ ቦታው፡ እን

ዲመለስ፡ ራሳም፡ ጠየቀ ። ቢሆንም፡ ግርማዊነታቸው፡ ሁኔታውን፡ ተገንዝበው፡ የራሳምን፡ ቤት፡ ታቸን፡ በምንጣፍ፡ ጣራውንና፡ ግድግዳውን፡ በነጭ፡ ልብስ፡ ጋርደው፡ ውበት፡ እንዲያገኝ፡ አስደረጉ ። ይህን፡ የተደረገውን፡ ለውጥ፡ በማየት፡ የክረምቱን፡ ወራት፡ ከዚህ፡ ቦታ፡ የምናሳልፍ፡ መስሎን፡ ነበር ። የኮሌራ፡ የተሰየመ፡ የትኩሳት፡ በሽታ፡ በጋፋት፡ መንደር፡ ገብቶ፡ መስፋፋት፡ ስለያዘ፡ ከጧት፡ እስከ፡ ማታ፡ ድረስ፡ ለበሽተኞች፡ ርዳታ፡ በመስጠት፡ ተይዘው፡ ነበር ። የእውሮጳውያን፡ ባለቤት፡ የሆነች፡ እንዲት፡ በሽተኛ፡ ጊዜያን፡ በጣም፡ ይዛብኝ፡ ነበር ። መጀመሪያ፡ የኮሌራ፡ በሽታ፡ ይዞ፡ እንደለቀቃት፡ በተሰበ፡ በሽታ፡ ተነድፋ፡ ከሞት፡ አፋፍ፡ ላይ፡ ሆና፡ ሕይወቷ፡ እየተጠበቀ፡ ብዙ፡ ቀናት፡ አሳለፈች።

በኔ፡ ፲፰፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ጧት፡ ለሚስተር፡ ራሳም፡ ጓደኞቹና፡ ቄሱ፡ እንዲሁም፡ ሌሎች፡ አብረውት፡ እንዲመጡ፡ የሚረዱታቸውን፡ ሰዎች፡ ይዞ፡ ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ እንዲሄዱና፡ በአንድ፡ የፖለቲካ፡ ፍርድ፡ ላይ፡ እንዲገኝ፡ ከግርማዊነታቸው፡ መልእክት፡ ደረሰው ። የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ቀጥቃጮች፡ ከንቲባ፡ ኃይሉና፡ ሳሙኤል፡ አብረውን፡ ተጓዙ ። ደብረ፡ ታቦር፡ ስንደርስ፡ እንደተለመደው፡ በክብርና፡ በሰልፍ፡ ሳይቀበሉን፡ ስለቀሩ፡ ተገርመን፡ ሳለ፡ እንዲያውም፡ ወደ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ ፤ በመቅረብ፡ ፈንታ፡ እንደደረሰን፡ ወዲያውኑ፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ አጥር፡ (ቅጥር፡) ግቢ፡ ውስጥ፡ ወደተተከለ፡ ጥቁር፡ ድንኳን፡ እንድንገባ፡ አጣድፈው፡ ስለወሰዱን ፤ ይህ፡ የፖለቲካ፡ ፍርድ፡ የተባለው፡ እኛኑ፡ የሚመለከት፡ ነው፡ ብለን፡ አመን ። በድንኳኑ፡ ውስጥ፡ ጥቂት፡ ደቂቃዎች፡ ተቅምጠን፡ እንደቆየን፡ ግርማዊነታቸው፡ እውሮጳውያን፡ ሠራተኞቹን፡ አስጠርተው፡ ወሰዱ ። ከዚያም፡ በኋላ፡ እነዚህ፡ ሰዎች፡ ከከንቲባ፡ ኃይሉ ፤ ከሳሙኤልና፡ ከአፈንጉሡ፡ ጋር፡ ተመልሰው፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ የተላከውን፡ መልእክት፡ አስታወቁን ።

ከተላከው፡ መልእክት፡ የመጀመሪያውና፡ ከባዱ፡ «ቱርክ፡ በእንግሊዝና፡ በፈረንሳይ፡ እየተረዳች፡ አገሬን፡ ለመውጋት፡ አስባ፡ በሱዳን፡ ላይ፡ የባቡር፡ ሐዲድ፡ በመሥራት፡ ላይ፡ መሆኗን የሚገልጽ፡ መልእክት፡ የያዘ፡ ደብዳቤ፡ ከኢየሩሳሌም፡ ደረሰኝ።»

የሚል፡ ሲሆን፡ ሁለተኛው፡ ደግሞ፡ ከፊተኛው፡ ጋር፡ ተመሳሳይ፡ ሆኖ፡ የባቡር፡ ሐዲድ፡ መጀመሩንና፡ በሥራ፡ ላይ፡ መሆኑን፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ያየና፡ የሚያውቅ፡ ስለሆነ፡ ሁኔታውን፡ አስቀድሞ፡ ሊነግረኝ፡ ይገባ፡ ነበር፡ የሚል፡ ወቀላ፡ ነበር ። ሦስተኛው፡ ጥያቄ፡ ደግሞ፡ «የግብፅ፡ የባቡር፡ ሐዲድ፡ የተዘረጋው፡ በእንግሊዞች፡ እይደለምን?» አራተኛው፡ ጥያቄ፡ ደግሞ፡ «ቆንሰል፡ ካሚሩን፡ ለእንግሊዝ፡ ንግሥት፡ እንዲያደርስልኝ፡ የጻፍኩትን፡ ደብዳቤ፡ ከሰጠሁት፡ በኋላ፡ መልስ፡ ሳይዝልኝ፡ ተመልሶ፡ አልመጣምን? በጻፍኩት፡ ደብዳቤ፡ የእንግሊዝ፡ መንግሥት፡ የላቀበት፡ መሆኑን፡ ሚስተር፡ ሮዚንታል፡ አልተናገረምን?» የሚል ነበር ። በጠቅላላው፡ የቀረቡት፡ ሰባትና፡ ስምንት፡ ጥያቄዎች፡ ሲሆኑ፡ የቀሩት፡ ብዙ፡ ቁም፡ ነገር፡ ያልነበራቸው፡ ስለሆነ፡ ላስታውሳቸው፡ አልችልም ። ከጥቂት፡ ቀናት፡ በፊት፡ እንድ፡ የግሪክ፡ ቄስ፡ ለአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ደብዳቤ፡ ይዞ፡ መጥቶ፡ ስለነበረ፤ ይህን፡ መልእክት፡ ከዚህ፡ ሰው፡ አግኝተው፡ ይህንን? ወይስ፡ እኛን፡ ጥፋት፡ የሌለብንን፡ እንግዶቻቸውን፡ በእሥራት፡ ለማሰቃየት፡ አስበው፡ የፈጠሩት፡ ምክንያት፡ ይሆንን? የሚል፡ ጥርጣሬ፡ ቢያድርብንም፡ ትክክለኛውን፡ ነገር፡ ለማወቅ፡ የሚችል፡ አልነበረም ። የደረሰን፡ የመጨረሻው፡ መልእክት፡ «ከዚህ፡ እንድትቆዩ፡ ስለታዘዘና፡ የጦር፡ መሣሪያችሁም፡ በእጃችሁ፡ እንዲቆይ፡ ግርማዊነታቸው፡ አልፈቀዱም ። ሌላው፡ ዕቃችሁ፡ ይላክላችኋል።» የሚል፡ ነበር ።

የሚስተር፡ ሮዚንታል፡ ባለቤት፡ ጋፋት፡ ቀርታ፡ ስለነበረ፡ ባለቤትየው፡ ሔዶ፡ እንዲያይ፡ ተፈቀደለት ። እኔም፡ ከሳሙኤል፡ ጋር፡ እንድሁድና፡ በጠና፡ ታማ፡ የነበረችውን፡ ሚስት፡ ዋልድ፡ ሚየርን፡ እንድናይ፡ ተፈቀደ ። ሚስተር፡ ራሳምና፡ ሌሎቹ፡ እውሮጳውያን፡ ከድንኳኑ፡ ውስጥ፡ እንዲቆዩ፡ ተደረገ ። ሚስተር፡ ዋልድ ሚየርም፡ በሚስቱ፡ ሕመም፡ ምክንያት፡ ጋፋት፡ ቀርቶ፡ ነበርና፡ በእኛ፡ ላይ፡ የደረሰውን፡ እድጋ፡ ሲሰማ፡ በጣም፡ አዝኖ፡ በጥብቅ ተጨነቀ ። በተለይም፡ የባለቤቱ፡ ሕይወት፡ በአደጋ፡ ሳለ፡ የሕክምና፡ ርዳታ፡ ለማግኘት፡ የሚያዳግተው፡ ስለሆነ፡ እምርሮ፡ እዘነ ። ለአንድ፡ ሰዓት፡ ያህል፡ በበሽተኛዋ፡ አጠገብ፡ እንድቆይላትና፡

ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ በፈረስ፡ ሐዲ፡ ግርማዊነታቸውን፡ ለምኖ፡
 የባለቤቱ፡ ሕይወት፡ ከአደጋ፡ እስካመለጠ፡ ድረስ፡ በዚያው፡
 ቆይቼ፡ እንድረዳው፡ ለማስፈቀድ፡ እንዲቻል፡ አጥብቆ፡ ለመነሻ፡
 ሚስገ፡ ዋልድሚየር፡ ሚስተር፡ ቤል፡ የተባለው፡ የንጉሠ፡ ነገ
 ሥቱ፡ ወዳጅና፡ ታማኝ፡ የነበረው፡ ሰው፡ ልጅ፡ ናት፡ አፄ፡ ቴዎ
 ድሮስ፡ የሚስተር፡ ዋልድሚየርን፡ ልመና፡ ሰምተው፡ ጋፋት፡
 እንድሰነብት፡ ከመፍቀዳቸውም፡ በላይ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ የሚ
 ፈቅድ፡ ከሆነ፡ እኔ፡ ጋፋት፡ ረዘም፡ ላለ፡ ጊዜ፡ እንድቆይና፡ የገባ
 ውን፡ በሽታ፡ እንድከላከል፡ ጭምር፡ ፈቃደኛ፡ መሆናቸውን፡
 ገለጹ፡ በከባድ፡ የተቆማጥ፡ በሽታ፡ ተገድቼ፡ ስለነበረ፡ ጋፋት፡
 እንድሰነብት፡ በመደረጉ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በሚያደርጉት፡ ዘመቻ፡
 አብራ፡ እየዞርኩ፡ ከድንኳን፡ ኑሮ፡ በመዳኔ፡ እጅግ፡ ተደሰትኩ፡
 በማግሥቱ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ እኔና፡ ጥቂት፡ አውሮጳውያኖች፡
 የክረምቱን፡ ወራት፡ ጋፋት፡ እንድናሳልፍ፡ የግርማዊነታቸውን፡
 ፈቃድ፡ ስለጠየቀ፡ ለእኔና፡ ለሚስተር፡ ሮዜንታል፡ ፈቅደው፡
 ለሌሎቹ፡ ግን፡ ሳይፈቅዱ፡ ቀረ።

በየቀኑ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከሠፈራቸው፡ ንቅናቄ፡ ለማድረግ፡
 ማሰባቸውን፡ በየጊዜው፡ ብንሰማም፡ ምንም፡ ዓይነት፡ መንቀሳቀስ
 አልተደረገም፡ ስለሚሰገ፡ ዋልድሚየር፡ ጤንነት፡ ሁኔታ፡ በየቀኑ፡
 ያስጠይቁና፡ ሰላምታም፡ ይልኩልኝ፡ ነበር። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡
 ጋፋት፡ በሰነበትኩበት፡ ጥቂት፡ ቀኖች፡ ውስጥ፡ ሚስገ፡ ዋልድ
 ሚየርን፡ ለመጠየቅ፡ ሁለት፡ ጊዜ፡ ሲመጡ፡ እኔንም፡ እያስጠሩ፡
 ትሕትና፡ የተመላው፡ ሰላምታ፡ በመስጠት፡ አነጋግረውኛል፡
 ሚስተር፡ ራሳምና፡ ሌሎቹም፡ አውሮጳውያን፡ እንዳንድ፡ ቁን፡
 ወደ፡ ጋፋት፡ መጥተው፡ አብረውን፡ እንዲውሉ፡ ተፈቅዶላቸው፡
 ነበር። አልፎ፡ አልፎ፡ ወደ፡ መቅደላ፡ የምንላክ፡ መሆኑ፡ በሹክ
 ሹክታ፡ ይሰማ፡ ስለነበረ፡ ነገሩ፡ እንደሚባለው፡ ሳይሆን፡ በቀላሉ
 እንዲያልፍልንና፡ የክረምቱን፡ ወራት፡ አብረን፡ በሰላም፡ ጋፋት
 ላይ፡ ለማሳለፍ፡ እንዲያበቃን፡ እንመኝ፡ ነበር።

ሰኔ፡ ፳፮፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. አንድ፡ መኰንን፡ ከግርማዊነታ
 ቸው፡ የሰላምታ፡ መልእክት፡ ይዞልኝ፡ መጥቶ፡ ግርማዊነታቸው፡

የሥራዬን፡ ሁኔታ፡ መጥተው፡ የሚገቡበኛልኝ፡ መሆኑን፡ ነግሮ፡
 ከፈታቸው፡ ለመቅረብ፡ እንድሰናዳ፡ ገለጻልኝ። ወዲያውኑ፡ ወደ
 ብረት፡ ማቅለጫውና፡ መሥሪያ፡ ቤት፡ ገዛዬን፡ እንደቀጠልኩ፡
 ሌሎች፡ ሁለት፡ አውሮጳውያን፡ ቀጥቃጮች፡ ወደዚያው፡ ሲሒ
 ዱ፡ ከመንገድ፡ ተገናኝን። በዚህም፡ ቀን፡ ቀላል፡ የሆነ፡ ከባድ፡
 ነገር፡ ገጠመን። ይኸውም፡ አፄ፡ ቴዎድሮስን፡ ከብረቱ፡ መቅለ
 ጫና፡ መሥሪያ፡ ቦታ፡ ተገናኝተን፡ ከፊት፡ ከፊት፡ እጅብን፡ በመ
 ጓዝ፡ ላይ፡ ሳለን፡ ስለጤንነታችንና፡ ስለኑሯችን፡ ስለጠየቁን፡
 ሁላችንም፡ ባርኔጣችንን፡ አውልቀን፡ እጅ፡ ከነሣን፡ በኋላ፡ አብ
 ረውኝ፡ ይጓዙ፡ የነበሩት፡ ሁለት፡ አውሮጳውያን፡ ባርኔጣቸውን፡
 ስለለበሱ፡ እኔ፡ ግን፡ ስለ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ አከባበር፡ ጉዳይ፡ ያላ
 ቸውን፡ ጠንካራ፡ አስተሳሰብ፡ ስለተገነዘብኩት፡ ምንም፡ እንኳ፡
 የፀሐዩ፡ ሐሩር፡ ኃይለኛ፡ ቢሆንም፡ ባርኔጣዬን፡ ሳልደፋ፡ ገዛዬን፡
 ቀጠልኩ። ከብረቱ፡ ማቅለጫና፡ መሥሪያ፡ ቤት፡ እንደደረስን፡
 ግርማዊነታቸው፡ እኔን፡ እንደገና፡ በፈገግታ፡ ሰላምታ፡ ሰጡኝ።
 ከሠራተኞቹ፡ የተሰናዳውን፡ የሚሠራውን፡ የጦር፡ መሣሪያ፡ ጥና
 ቶና፡ ዝግጅት፡ ለጥቂት፡ ደቂቃዎች፡ ያህል፡ ከተመለከቱ፡ በኋላ፡
 ጉዟቸውን፡ ስለቀጠሉ፡ እኛም፡ ተከትለን፡ በሚስተር፡ ሮዜንታል፡
 አጠገብ፡ ሲያልፉ፡ እጅ፡ ሳይነሣ፡ ስለቀረ፡ ሁኔታውን፡ ግርማዊነ
 ታቸው፡ ያስተዋሉት፡ አልመስለም፡ ነበር።

ከብረት፡ መቀጥቀጫውና፡ መሥሪያ፡ ቦታ፡ አጥር፡ ስንወጣ
 አንድ፡ ያልታደለ፡ ለማኝ፡ ምዕዋት፡ ሲጠይቅ፡ «አውሮጳውያኑ፡
 ጌቶች፡ ሁል፡ ጊዜ፡ ደግና፡ ለጋስ፡ ሆነው፡ ይረዱኛል። እርስዎም፡
 ግርማዊ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ካለሁበት፡ ችግር፡ እንድወጣ፡ ይር
 ዳኝ» ብሎ፡ በቃለ፡ አጋኖ፡ ስለለመነና፡ እነዚህ፡ አውሮጳውያን፡
 ሠራተኞቻቸው፡ «ጌቶቹ» የሚል፡ ክብር፡ እንደተሰጣቸው፡ ሲሰሙ፡
 በሚያስደነግጥ፡ ሁኔታ፡ ተቆጥተው፡ «እንዴት፡ ከእኔ፡ ሌላ፡
 ሌሎችንም፡ ሰዎች፡ ጌቶች፡ ይላል ? በሞቱ፡ በለው » ብለው፡
 ትእዛዝ፡ ሰጡ።

የአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ቁጣና፡ መዓት፡ ከዚህ፡ ላይ፡ ብቻ፡ ሳይ
 ቆም፡ ጥቂት፡ እርምጃዎች፡ ከሒዱ፡ በኋላ፡ በድንገት፡ ቆመው፡
 አሸባሪ፡ የሆነ፡ የቁጣ፡ መልካቸውን፡ አምጥተው፡ ዓይኖቻቸውን፡

ከሚስተር ፡ ሮዜንታል ፡ ላይ ፡ ከጣሉ ፡ በኋላ ፡ ያዘው ፡ ብለው ፡ እንደዚህ ፡ ቁጥራቸው ፡ ብዙ ፡ የሆነ ፡ ወታደሮች ፡ የጌታቸውን ፡ ትእዛዝ ፡ ለማከበር ፡ ከሮዜንታል ፡ ላይ ፡ እንደንብ ፡ ሰረፍበት ። እንዲሁም ፡ አሥራ ፡ ሁለት ፡ የሚሆኑ ፡ ሌሎች ፡ ከእኔ ፡ ላይ ፡ ሠፍረው ፡ እጇን ፡ ሱሪዬንና ፡ ለመያዝ ፡ የቻሉትን ፡ በታ ፡ ሁሉ ፡ ያዙት ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ ወደሚስተር ፡ ሮዜንታል ፡ እየተመለከቱ ፡ «እንተ ፡ አሁን ፡ ለምንድር ፡ ነው ፡ የድኃ ፡ ሴት ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ ያልከኝ ? » እያሉ ፡ በቁጣ ፡ ቃል ፡ ሲናገሩት ፡ ሚስተር ፡ ሮዜንታል ፡ መልስ ፡ ሲሰጥ ፡ « ግርማዊነትዎን ፡ በድየና ፡ አዋርጄ ፡ ከሆነ ፡ ይቅርታ ፡ እንዲያደርጉልኝ ፡ እለምናለሁ » አለ ። ይህ ፡ ሁሉ ፡ ሲሆን ፡ ግርማዊነታቸው ፡ ጦራቸውን ፡ በሚያስፈራ ፡ ሁኔታ ፡ ይሰብቁና ፡ ይነቀቃቁ ፡ ስለነበረ ፡ ከአሁን ፡ አሁን ፡ ወረወሩት ፡ በማለት ፡ በጣም ፡ ሰግኞ ፡ እጠባበቅ ፡ ነበር ። በኃይል ፡ ስለተበሳጨ ፡ ስሜታቸውን ፡ ለመግታት ፡ ያዳግታቸዋል ፡ ብዬ ፡ በጣም ፡ ፈርቼ ፡ ነበርና ፡ በሮዜንታል ፡ ላይ ፡ የሚደርሰው ፡ አደጋ ፡ በእኔም ፡ ላይ ፡ እንደሚደርስና ፡ መጨረሻዬ ፡ መሆኑን ፡ አምኜ ፡ ነበር ።

ሁለታችንንም ፡ ትረፉ ፡ ሲለን ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ወደ ፡ አውሮጳውያን ፡ ቀጥቃጮች ፡ ዘወር ፡ ብለው ፡ የሰድብ ፡ ነጐድንድ ፡ ያወርዱባቸው ፡ ጀመር ። « እናንተ ፡ ባሮች ፡ በገንዘቤ ፡ አልገዛኋችሁምን ? እናንተ ፡ እንማናችሁ ፡ ጌቶች ፡ ተብላችሁ ፡ የምትጠሩት ፡ ተጠንቀቁ » ካሉ ፡ በኋላ ፡ ከመንገድ ፡ ወደአገናኋቸው ፡ ሁለት ፡ ሰዎች ፡ ዘወር ፡ ብለው ፡ «ኩራት ፡ አልተሰማችሁምን ? ባሮች ፡ ሴቶች ፡ ብስብስ ፡ አሁያዎች ፡ ከእኔ ፡ ጋር ፡ እየሔዱችሁ ፡ ባርኔጣችሁን ፡ ታደርጋላችሁ ። እኔ ፡ አብሬያችሁ ፡ እንዳለሁ ፡ አላያችሁምን ፡ ሐኪሙ ፡ ባርኔጣውን ፡ በእጁ ፡ ይዞ ፡ ሲያጅብ ፡ አላያችሁምን ? እኔው ፡ ራሴ ፡ ሀብታም ፡ ያደረኳችሁ ፡ ድሆች ፡ አይደላችሁምን ? ካሉ ፡ በኋላ ፡ ወደእኔ ፡ ዘወር ፡ ሲሉ ፡ አሥራ ፡ ሁለት ፡ በሚሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ተይገሮ ፡ ሰላዩ ፡ ድምፃቸውን ፡ ከፍ ፡ አድርገው ፡ ልቀቁትና ፡ ወደኔ ፡ አምጡት ። » ብለው ፡ ስላዘዙ ፡ ሁሉም ፡ ሲለቁኝ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ ወደ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ እየመራ ፡ አስጠጋኝ ። « ዓረብኛ ፡ ትችላለህን ? » ብለው ፡ ስለጠየቁኝ ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ በመጠኑ ፡ የማውቅ ፡ ቢሆንም ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ አላውቅም ፡ ማለቱ ?

የተሻለ ፡ ስለመሰለኝ ፡ አልችልም ፡ ብዬ ፡ መልስ ፡ ስለሰጠሁ ፡ ሚስተር ፡ ስችምብር ፡ እንዲተረጉምልኝ ፡ አዘዙና ፡ « እንተ ፡ ሐኪም ፡ የእኔ ፡ ወዳጅ ፡ ነህ ፡ በአንተ ፡ ላይ ፡ ምንም ፡ ቂም ፡ የልኝም ። ነገር ፡ ግን ፡ ሌሎቹ ፡ ብዙ ፡ እዋርደውኛልና ፡ ለፍርድ ፡ ሲቀርቡምስከሬ ፡ እንድትሆን ፡ እንድትመጣ ፡ » ብለው ፡ ከንቲባ ፡ ኃይሉ ፡ በቅኋቸውን ፡ እንዲሰጡኝ ፡ አዘው ፡ ከበቋኋቸው ፡ ስለወጡ ፡ እኔና ፡ ሚስተር ፡ ሮዜንታል ፡ ተከትለን ፡ ስንጓዝ ፡ ሌሎችም ፡ በእግራቸው ፡ በያዟቸው ፡ ወታደሮች ፡ እየተገፉና ፡ እየተገቡት ፡ ገዙውን ፡ ቀጠልን ።

ደብረ ፡ ታቦር ፡ እንደደረስን ፡ ሚስተር ፡ ራሳም ፡ ከሌሎቹ ፡ አውሮጳውያን ፡ ጋር ፡ ወደ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እንዲመጣ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ሲልኩበት ፡ የሚነገረው ፡ ነገር ፡ መኖሩ ፡ ጭምር ፡ ተገልጾለት ። አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እኛ ፡ ከቆምንበት ፡ ከካያ ፡ ሜማ ፡ ራቅ ፡ ብሎ ፡ ከሚገኝ ፡ ድንጋይ ፡ ላይ ፡ ሲቀመጡ ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱና ፡ በእኛ ፡ መካከል ፡ ደግሞ ፡ ከፍተኛ ፡ የጦር ፡ መከራከሮች ፡ ቆመው ፡ ከኋላቸው ፡ ደግሞ ፡ ብዙ ፡ ወታደሮች ፡ በሰልፍ ፡ ነበሩ ። አሁንም ፡ ገና ፡ እንደተቆጡ ፡ ስለነበሩ ፡ በጦሩ ፡ ጅንጩ ፡ ድንጋዩን ፡ እየቆረቆሩ ፡ ይሸራረፉት ፡ ነበር ። ወዲያውኑ ፡ ቄስ ፡ ስተርንን ፡ መናገር ፡ ጀምረው ፡ « የክርስቲያን ፡ ሕዝብ ፡ ወይስ ፡ የይሁዲ ፡ ባህል ፡ ነው ፡ እንድታዋርደኝ ፡ የሚፈቅድልህ ? ከመጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ ውስጥ ፡ ከሆነ ፡ በየትኛው ፡ እንቀጽ ፡ ላይ ፡ ነው ፡ ሰውን ፡ እንድታዋርድ ፡ የሚፈቅድልህ ? መጽሐፍ ፡ ስትጽፍ ፡ ፈቃድ ፡ የሰጠህ ፡ ማነው ፡ እኔን ፡ እያዋረዱ ፡ የነገሩህ ፡ የእኔ ፡ ጠላቶች ፡ ናቸው ፡ ወይስ ፡ ያንተ ? ማነው ፡ ስለእኔ ፡ ይህን ፡ መጥፎ ፡ ታሪክ ፡ የነገረህ ? » እያሉ ፡ ከጠየቁ ፡ በኋላ ፡ ወደሚስተር ፡ ራሳም ፡ ዘወር ፡ ብለው ፡ « እንተም ፡ ደግሞ ፡ በድለኸኛል ፡ ስላሉ ፡ ሚስተር ፡ ራሳም በመደንገጥ ፡ «እኔ ? » ሲል ፡ መልስ ፡ ሰጠ ። እርሳቸውም ፡ «አዎን ፡ እንተም ፡ አራት ፡ ጊዜ ፡ ያህል ፡ በደልኸኝ ። አንደኛ ፡ ሚስተር ፡ ስተርን ፡ እኔን ፡ ሰድቦና ፡ እዋርዶ ፡ የጸፈውን ፡ መጽሐፍ ፡ አነበብክ ። ሁለተኛ ፡ ከእሥረኞቹ ፡ ጋር ፡ ሳታስታርቀኝ ፡ ከእገር ፡ እንዲወጡ ፡ ለማድረግ ፡ ሞከርክ ፤ ሦስተኛ ፡ መንግሥትህ ፡ አየሩ

ሳሌም፡ በቱርኮች፡ እጅ፡ እንደተያዙች፡ እንደትቆይ፡ ፈቀደ ። አራተኛውን፡ ረሳሁት ። ብለው፡ ከዚህም፡ እያይዘው፡ «እ.የሩሳሌም፡ የእኔ፡ መሆኗንና፡ ከዚያ፡ ያለው፡ የእበሻ፡ ጽላት፡ በቱርኮች፡ መያዙን፡ ታውቃለህን?» ሲሉ፡ ሚስተር፡ ራሳምን፡ ጠየቁ። የቆስጠንጢንና፡ የትልቁ፡ እስክንድር፡ ዘር፡ በመሆናቸው፡ ዓረቢያና፡ ሕንድ፡ የእበሻ፡ ግዛት፡ መሆን፡ እንዳለባቸው፡ እስረዱ። ይህን፡ የመሳሰለ፡ ንግግር፡ ካደረጉ፡ በኋላ፡ ሳሙኤል፡ የተባለውን አነጋጋሪ፡ «እነዚህን፡ ወዳጆችህን፡ ባሥራቸው፡ ምን፡ ትላለህ?» ብለው፡ ስለጠየቁት፡ እርሱም፡ መልስ፡ ሲሰጥ፡ «ምንም፡ አልል። ግርማዊነትም፡ አይደለምን፡ እዛገዩ» አላቸው። ወዲያውኑም፡ ሰንሰለት፡ መጣ። ዳሩ፡ ግን፡ የተሰጠው፡ መልስ፡ ሁኔታ፡ ስላላሰባቸው፡ አንዱን፡ መኩንን፡ ጠርተው፡ «እነዚህን፡ ሰዎች፡ በድንኳናቸው፡ ውስጥ፡ እንዳሉ፡ ልትጠብቃቸው፡ ትችላለህን?» ብለው፡ ስለጠየቁት፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱን፡ ጠባይ፡ የገባው፡ አሸከራቸው፡ «ግርማዊ፡ ጃንሆይ፡ ከቤት፡ ውስጥ፡ ሆነው፡ ቢጠበቁ፡ ይሻላል» የሚል፡ መልስ፡ ስለሰጠ፡ ጓዛችን፡ ከድንኳኑ፡ ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ መኖሪያ፡ ቤት፡ አቅራቢያ፡ ወደሚገኝ፡ ቤት፡ እንዲዛወርና፡ እኛም፡ እንድንሔድ፡ ወዲያውኑ፡ ትእዛዝ፡ ሰጡ።

የገባንበት፡ ቤት፡ በፍጹም፡ የማይመችና፡ ብርሃን፡ የማይገባበት፡ በመሆኑ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ይህንን፡ መግባቶል፡ ምክንያት፡ በማድረግ፡ ጠንካራ፡ አቤቱታ፡ ለንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ላከ። መልእክቱም፡ «በግርማዊነትዎና፡ በእንግሊዝ፡ መንግሥት፡ መካከል፡ መግባባት፡ እንዲኖር፡ ለማድረግ፡ በሚቻለኝ፡ ሁሉ፡ ይከሚ፡ ነበር፤ ነገር፡ ግን፡ አሁን፡ በእኛ፡ ላይ፡ የደረሰውን፡ በደል፡ መንግሥቱ፡ ባወቀ፡ ጊዜ፡ በሚወስደው፡ እርምጃ፡ ግርማዊነትዎ፡ እንዳይወቅሱኝ፡ ብለህ፡ ንገራቸው» የሚል፡ ስለነበረ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ «በመጥፎ፡ ሆነ፡ በመልካም፡ ብይዛችሁ፡ ጠላቶቼ፡ አጉላላቸው፡ ማለታቸው፡ ስለማይቀር፡ ምንም፡ ለውጥ፡ የለውምና፡ ምንም፡ አይደል» ብለው፡ መልስ፡ ሰጡ።

ከጥቂት፡ ጊዜ፡ በኋላ፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ በደረሰን፡ መልእክት፡ ሁኔታችንን፡ ለማሻሻል፡ መጥተው፡ የሚገቡንን ። መሆኑን

ስለላከብን፡ ትንሽ፡ ተስፋ፡ አድርገን፡ ግርማዊነታቸው፡ በሚመጡበት፡ ጊዜ፡ ይህን፡ የመሰለ፡ ኃይለኛ፡ እርጃም፡ በእኛ፡ ላይ፡ እንዳይወስዱ፡ ለማድረግ፡ በብዙ፡ መንገድ፡ ለማሳመን፡ ተሰናዳን፡ ወዲያውኑ፡ አረቁና፡ ጠጅ፡ አስይዘው፡ ወደታሠርንበት፡ ቤት፡ መጡ። «ባለቤቱም፡ እንኳ፡ ሳትቀር፡ በአሁኑ፡ ጊዜ፡ እንዳልወጣ፡ ብትጠይቁኝ፡ እናንተን፡ በእንደዚህ፡ ያለ፡ ግዜንና፡ ችግር ላይ፡ ጥፁ፡ ማረፍ፡ ስላልፈለግሁ፡ አብራያችሁ፡ ለመጠጣት፡ መጣሁ» ብለው፡ ለሁላችንም፡ አረቁና፡ ጠጅ፡ ተሰጥተን፡ እርሳቸውም፡ አብረው፡ ጠጡ።

በዚህም፡ ጊዜ፡ ውስጥ፡ በጣም፡ ፀጥ፡ ያሉና፡ ያሰቡ፡ ከመምሰላቸውም፡ በላይ፡ ደስተኛ፡ መስለው፡ ለመገመት፡ ይሞክራሉ። ለአንድ፡ ሰዓት፡ ያህል፡ አብረውን፡ ሲቆዩ፡ ስለልዩ፡ ልዩ፡ ጉዳይ በተለይም፡ ስለሮማው፡ ጳጳስ፡ በሰፊው፡ ተነጋገርን።

ሊሔዱ፡ ሲነሱ፡ ደግሞ፡ «ፈቱን፡ ሳትመለከቱና፡ ሕዝቡም፡ የሚናገረውን፡ ሰምታችሁ፡ ሳትገምቱት፡ በልቤ፡ ውስጥ፡ ያለውን ስሜት፡ ብትመለከቱት፡ ለአገሬ፡ ጥሩ፡ ዓላማ፡ ያለኝ፡ ሰው፡ ነኝ» ብለው፡ ተናግረው፡ ሊሔዱ፡ የሚጠብቁን፡ ዘበኞች፡ ከበራፋ፡ ላይ፡ እንዲለቁና፡ ምሾት፡ እንዳይነሡን፡ አዘዙ። ከዚያ፡ ወዲህ፡ ሁለት፡ ጊዜ፡ ያህል፡ በሩት፡ ያየናቸው፡ ቢሆንም፡ ይህ፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ጋር፡ የነበረን፡ የመጨረሻው፡ ንግግር፡ ነው።

ለሁለት፡ ቀን፡ የታሠርንበት፡ ጨለማ፡ አዳራሽ፡ ፈጽሞ፡ ብርሃን፡ የማያስገባ፡ በመሆኑ፡ ቀንና፡ ሌሊት፡ መብራት፡ እንዳበራን፡ ስንሰነብት፡ የተሰማን፡ ከባድ፡ ጭንቅና፡ መከራ፡ ለወደፊቱ፡ የሚገጥመንን፡ ችግር፡ የማያሳስብ፡ እእምሮን፡ የሚያዞር፡ ሰውነትን፡ የሚገባ፡ ስለነበረ፡ ከዚህ፡ ቦታ፡ ጉዞ፡ ሊደረግ፡ ነው፡ የሚል፡ ወሬ፡ በደረሰን፡ ጊዜ፡ ከዚህ፡ የባሰ፡ ችግር፡ እንደሌለ፡ አምናን፡ የፀሐይን፡ ብርሃን፡ ለማግኘት፡ በሰንሰለትም፡ ሆነ፡ በእንዱ፡ አምባ፡ ላይ፡ መታሠር፡ ከዚህ፡ ሥቃይ፡ በጣም፡ የተሻለ፡ መሆኑን፡ ገምተን፡ ተደስተን።

ሰኔ፡ ፳፰/ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. በስድስት፡ ሰዓት፡ ላይ፡ ግርማዊነታቸው፡ ጉዞ፡ መጀመራቸውንና፡ እኛንም፡ አጅበው፡ የሚወስ

ዱን፡ ዘበኞች፡ መቅረባቸውን፡ ስንሰማ፡ ንጹሕ፡ እየር፡ ለምለም፡
መሬትና፡ የፀሐይን፡ ብርሃን፡ ለማየት፡ እጅግ፡ ተደስትን፡ ሁለ
ተኛ፡ ትእዛዝ፡ ስንጠብቅና፡ በዝናቡና፡ በጭቃው፡ ምክንያት፡
የሚደርስብንን፡ የጉዞ፡ መጉሳቆል፡ ሳናስታውስ፡ በደስታ፡ ጉዞ
ውን፡ ቀጥለን፡ ጥቂት፡ ከተጓዝን፡ በኋላ፡ ጃንሆይ፡ ሚዳ፡ ከተባለ፡
ሥፍራ፡ ላይ፡ ሠፈረን፡ እድርን፡ በማግሥቱ፡ ሠራዊቱ፡ ጉዞውን፡
ሲቀጥል፡ ትእዛዝ፡ እስኪደርስን፡ ድረስ፡ ፫፡ ሰዓት፡ ያህል፡ ከሠ
ፈራችን፡ ቆየን፡ እኔ፡ ተወድሮስ፡ ሠራዊታቸውና፡ ጓዙ፡ ቀድሞ
እስካለፈ፡ ድረስ፡ ከእንድ፡ ከፍተኛ፡ ድንጋይ፡ ላይ፡ ተቀምጠው፡
እንደእኛው፡ ከዝናቡ፡ ሳይጠለሉ፡ የወታደራቸውን፡ ሁኔታ፡
በፀጥታ፡ ይመለከቱና፡ ያጠኑ፡ ነበር፡ በአሁኑ፡ ጊዜ፡ በኃይል፡
እንጠበቅ፡ ነበር፡ እያሌ፡ የጦር፡ አለቆችና፡ ወታደሮች፡ ቀንና፡
ሌሊት፡ ሳይለዩ፡ ይጠብቁናል፡ ከፊታችንም፡ በእንድ፡ የጦር፡
መኰንን፡ የሚመራ፡ ወታደር፡ እየተጓዘ፡ በግራ፡ በቀኝና፡ ከኋላ
ችንም፡ የሚጠብቁን፡ ወታደሮች፡ ነበሩ፡

በዚህ ቀን፡ ወደ፡ ማታ፡ ኩሏሊከ፡ ከተባለች፡ ቦታ፡ ላይ፡
ሠፈር፡ ሆኖ፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ድንኳን፡ ተተክለ፡ በማግሥቱ፡
ጉዞው፡ እንደፈተኛው፡ ቀን፡ ቀጠለና፡ ሌሊቱንም፡ ጭምር፡ ተጉ
ዘን፡ አይበና፡ ካብ፡ ከተባለች፡ ቦታ፡ ጉና፡ ከተባለው፡ የቢገም
ድር፡ ከፍተኛ፡ ተራራ፡ ሥር፡ ሠፈር፡ ሆነ፡

ሐምሌ፡ ፩፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. አይብና፡ ካብ፡ ቆይተን፡ ከሰዓት፡
በኋላ፡ የግርማዊነታቸው፡ ድንኳን፡ ወደተተክለበት፡ ተራራ፡ ወጥ
ተን፡ በበረዶ፡ የተሸፈነውን፡ የጉናን፡ ተራራ፡ እንድንመለከት፡
ከጃንሆይ፡ ታዘዝን፡ በዚሁም፡ ጊዜ፡ ውስጥ፡ ትሕትና፡ የተመሉ፡
መልእክቶች፡ ከግርማዊነታቸው፡ ጋር፡ ስንለዋወጥ፡ ነገር፡ ግን፡
የመገናኘት፡ ዕድል፡ አልነበረንም፡

ሐምሌ፡ ፪፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ጧት፡ ባልደረባችን፡ ሳሙኤል፡
ተልኮ፡ ከእኛው፡ ጋር፡ ብዙ፡ ከቆየ፡ በኋላ፡ ሊሔድ፡ ሲነሣ፡ ወደ
ፊት፡ ቀድመን፡ እንድንጓዝ፡ መታዘዙን፡ ገልጾ፡ ከባድ፡ ጓዛችን፡
ከኋላ፡ የሚላክልን፡ ስለሆነ፡ ቀላል፡ ቀላል፡ የሆኑ፡ ዕቃዎች፡
በሚያጅቡን፡ ወታደሮችና፡ ባሉን፡ በቅሎዎች፡ ይዘን፡ እንድንቀ
ድም፡ ነገረን፡ እያሌ፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠራተኞች፡ የሆኑና፡

ከእኛ፡ ጋር፡ መግባባት፡ የነበራቸው፡ መኰንኖች፡ ሲሰናበቱን፡
ማዘናቸው፡ ከመታየቱም፡ በላይ፡ የአንዱ፡ ዓይን፡ ዕንባ፡ እቅርር፡
ነበር፡ ምንም፡ እንኳ፡ የምንሔድበትን፡ አገር፡ የነገረን፡ ሰው፡
ባይኖርም፡ በግምት፡ ወደ፡ መቅደላ፡ ሔድን፡ በሰንሰለት፡ መታ
ሠራችን፡ መሆኑን፡ ገምተናል፡

ቤትወደድ፡ ተድላ፡ ስለተረከቡን፡ ከእንግዲህ፡ ወዲህ፡ ከፈ
ተኛው፡ ይልቅ፡ በጥብቅ፡ የምንጠበቅ፡ መሆናችንን፡ ገመትን፡
እንድ፡ ወይም፡ ሁለት፡ ቀን፡ በፈረስ፡ ላይ፡ የተቀመጡ፡ ወታደ
ሮች፡ እያንዳንዳችንን፡ በኃላፊነት፡ ይዘው፡ የተቀመጥናቸውን፡
በቅሎዎችና፡ ፈረሶች፡ እየሳቡና፡ እየነዱ፡ ሲያስፈልገንም፡ ወደ
ፊት፡ የቀደሙት፡ እንዲቆዩና፡ በቅሎቻቸው፡ ፈጣን፡ ያልሆኑት፡
ለዎች፡ እስኪደርሱ፡ እንዲጠብቁ፡ ያዙ፡ ነበር፡ በዚህ፡ ቀን፡
ከጧቱ፡ ሦስት፡ ሰዓት፡ እስከ፡ አሥር፡ ሰዓት፡ ድረስ፡ ምንም፡
ዕረፍት፡ ሳናደርግ፡ ረጅም፡ ጉዞ፡ አደረግን፡ ቀላል፡ ዕቃችንን፡
ይዘው፡ የነበሩት፡ ወታደሮች፡ ወዲያው፡ ሲደርሱ፡ ከባዱን፡ ጓዝ፡
የሚኑት፡ በጣም፡ ደክመው፡ ፀሐይ፡ ስትጠልቅ፡ ደረሱ፡ የዘበ
ኞቹ፡ አለቃ፡ አርጋቢ፡ በተባለው፡ መንደር፡ ቤት፡ ስለነበረው፡
ለማረፊያችን፡ እንዲሆን፡ አስጠርጎ፡ ለቀቀልን፡ ምግብ፡ ስላልነ
በረን፡ በግ፡ አርደን፡ በአበሻ፡ አጠባበብ፡ ዘዴ፡ ከላቱ፡ ላይ፡ ጠብ
ሰን፡ ስለበላን፡ ደክመንና፡ ርቦን፡ ስለነበረ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ከበላ
ነው፡ ሁሉ፡ ምግብ፡ የበለጠና፡ የተስማማ፡ ሆነልን፡

በማግሥቱ፡ ጧት፡ ፀሐይ፡ ስትወጣ፡ ዘበኞቻችን፡ ጉዞውን፡
እንድንጀምር፡ ስለነገሩን፡ ወዲያውኑ፡ ተሰናድተን፡ ከየበቅሎቻ
ችን፡ ላይ፡ ወጣን፡ ስለምንሔድበት፡ አገር፡ የነበረን፡ ጥርጣሬ፡
ጠፍቶ፡ እርግጠኛውን፡ አወቅነው፡ ከእኛም፡ ይልቅ፡ የፈተኞቹ፡
እሥረኞች፡ መንገዱ፡ ወደ፡ መቅደላ፡ የሚወስደን፡ መሆኑን፡ አረ
ጋገጡ፡ ባለፈው፡ ቀን፡ የነበረብን፡ ጉዞ፡ ወደታች፡ መውረድ፡
ይሆንና፡ በለምና፡ ብዙ፡ ሕዝብ፡ በሚኖርበት፡ አገር፡ ላይ፡ ነበረ፡
ሐምሌ፡ ፫፡ ፲፰፻፶፰፡ ዓ. ም. ጉዟችን፡ ጠፍ፡ በሆነ፡ ጥቂት፡ መንደ
ሮች፡ በሩቁ፡ በጥድ፡ ዛፎች፡ የተከበበ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በሚታ
ይበት፡ አገር፡ ላይ፡ ነበር፡ የአገሩ፡ አቀማመጥ፡ በጣም፡ ደስ፡
የሚል፡ ከመሆኑም፡ ለአርቲስቶች፡ የበለጠ፡ ደስታን፡ የሚሰጥ፡

505089

ነበረ ። ነገር ። ግን ፡ እንደከብት ፡ እየተነዱ ፡ ለሚሔዱ ፡ አውሮጳው
ያን ፡ ግን ፡ ተራራ ፡ በመውጣትና ፡ ቁልቁለት፡መውረዱ ፡ እስልኝ ፡
ነበረ ። ከጥቂት ፡ ሰዓቶች ፡ ጉዞ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ቤገምድር ፡ መሬት ፡
ደረሰን ። በአሻጋሪም ፡ ዳውንትን ፡ እየን ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ ከሁ
ሉም ፡ የበለጠ ፡ ተራራማ ፡ የሆነ ፡ ቦታ ፡ መውጣትና ፡ መውረድ ፡
ሆነብን ። ከምናድርበት ፡ ቦታ ፡ ለመድረስ ፡ በመካከሉ ፡ ጂዳ ፡ የተ
ባለውን ፡ ሸለቆና ፡ የዐባይ ፡ ቅርንጫፍ ፡ የሆነውን ፡ ወንዝ ፡ መሻ
ገር ፡ ነበረብን ። እስከጋሪና ፡ በጣም ፡ ጠባብ ፡ በሆነው ፡ መንገድ ፡
ላይ ፡ እየተጓዝን ፡ በምሥራቅ ፡ ቤገምድር ፡ በኩል ፡ ሆነን ፡ ከበታ
ቻችን ፡ ቮሺህ ፡ ጫማ ፡ ዝቅተኛነት ፡ ያለውን ፡ በረሃ ፡ እያየን ፡ ደካ
መንና ፡ ተላቀን ፡ በመጨረሻ ፡ ወደምንጓዝበት ፡ ቦታ ፡ ለመድረስ ፡
ቻልን ።

ዳምት ፡ ውስጥ ፡ ማጋት ፡ ከተባለ ፡ ሥፍራ ፡ አረፍን ። ወደ ፡
ኋላ ፡ ቀርተው ፡ የነበሩት ፡ ሰዎች ፡ ትንንሾቹን ፡ ድንኳኖችና ፡
ምግብ ፡ ይዘውልን ፡ ስለደረሱ ፡ እንደምንም ፡ ታግለን ፡ ምግብ ፡
ሠርተን ፡ በላን ። እንድና ፡ ሁለት ፡ ጓዝ ፡ የተጫኑ ፡ ጠንካራ ፡ በቅ
ሎዎች ፡ መዝለቅ ፡ ሲችሉ ፡ የቀሩት ፡ ሊደርሱ ፡ ባለመቻላቸው ፡
የመኝታ ፡ ዕቃችን ፡ ባለመድረሱ ፡ ከመሬቱ ፡ ላይ ፡ ዠንዲ ፡ እንጥ
ፈን ፡ ተኛን ። መቅደላ ፡ ከደረሰን ፡ ከአምስት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ ጥቂት
ዕቃዎቻችን ፡ ከመድረሳቸው ፡ በፊት ፡ ልብሳችንን ፡ ሳንለውጥና ፡
ኃይለኛ ፡ የሆነውን ፡ የመቅደላን ፡ የክረምት ፡ ብርድ ፡ መከላከያ ፡
ሳይኖረን ፡ ብርቱ ፡ ሥቃይ ፡ ደረሰብን ።

ሐምሌ ፡ ፩ ፡ ፲፰፻፶፮ ፡ ዓ. ም. ጉዟችንን ፡ ቀጥለን ፡ ተራራውን ፡
ከወጣን ፡ በኋላ ፤ ደስ ፡ ከሚያሰኘው ፡ የዳምት ፡ ሚዳ ፡ ደረሰን ።
ዳምት ፡ ፲፪ ፡ ማይልስ ፡ ዲያሜትር ፡ ርዝመት ፡ ያላት ፡ ውብ ፡ አው
ራጃ ፡ ስትሆን ፤ እኛ ፡ በደረሰን ፡ ጊዜ ፡ የእርሻው ፡ መሬት ፡ በአዝር
ዕት ፡ ተሞልቶ ፡ የግጦሹም ፡ መሬት ፡ አለምልሞና ፡ ቀጥራቸው ፡
የበዛ ፡ ከብቶች ፡ ሲግጡ ፡ የሚታይበት ፡ ወራት ፡ ነበረ ። ብዙ ፡
በጥሩ ፡ ሁኔታ ፡ የተሠሩ ፡ ቤቶች ፡ አልፈው ፡ አልፈው ፡ ይታዩ ፡
ነበር ። ዳምት ፡ ያለጥርጥር ፡ ከሁሉ ፡ የበለጠ ፡ ለም ፡ የሆነችና ፡ ለዓ
ይንም ፡ የምታስደስት ፡ አውራጃ ፡ ናት ።

ከሰዓት ፡ በኋላ ፡ በምሥራቅ ፡ ወደሚገኘው ፡ የደልዳላው ፡
መጨረሻ ፡ እንደደረሰን ፡ በፊታችን ፡ ያለውን ፡ አሠቃቂ ፡ ዓቀብ
ትና ፡ ቁልቁለት ፡ እየን ። ይህን ፡ ከባድ ፡ ቁልቁለት ፡ መውረዱና ፡
እንደገና ፡ በሽሎን ፡ ስንሻገር ፡ የሚገጥመንን ፡ ተራራ ፡ መውጣቱ ፡
እጅግ ፡ አሠቀቀን ። በመታደል ፡ በቅሎዎቹ ፡ ስለደከሙ ፡ ግማሹን
ቁልቁለት ፡ እንደወረድን ፡ በአንዱ ፡ መንደር ፡ የዘበኞቹ ፡ አለቃ ፡
ሠፈር ፡ እንዲደረግ ፡ በማዘዙ ፡ ተደሰትን ። ሐምሌ ፡ ፩ ፡ ፲፰፻፶፮ ፡
ዓ. ም. ወገግ ፡ ሲል ፡ ጉዞውን ፡ ቀጥለን ፡ በጧት ፡ በሽሎን ፡ ተሻግ
ረን ፡ ዓቀብቱን ፡ ከተያያዝነው ፡ በኋላ ፤ ዋጣት ፡ በ፩ ፡ ሰዓት ፡ ላይ ፡
ዕረፍት ፡ ተደርጎ ፡ ከመቅደላ ፡ ለራስ ፡ ተድላ ፡ የተላከውን ፡ ድግስ
አብረን ፡ ቆረሰን ።

ከዋጣት ፡ መቅደላ ፡ ድረስ ፡ ያለው ፡ መንገድ ፡ ቀጥታ ፡ የሆነ ፡
ዳገት ፡ ስለሆነ ፡ መንገዳችንን ፡ እያቃናን ፡ የወሎውን ፡ ተራራ ፡ የጉ
ዟችን ፡ መጨረሻ ፡ ወደሆነው ፡ ቦታ ፡ አመራን ። መቅደላ ፡ ከአንዳ
ንድ ፡ ልዩነት ፡ በስተቀር ፡ የዳምትን ፡ አምባ፣የሚመስል ፡ ሥፍራ ፡
ነው ።

በመቅደላ ፡ አጠገብ ፡ ያለው ፡ መንገድ ፡ በጣም ፡ አስቸጋሪ ፡
ነበረ ። መቅደላ ፡ ሰላምጌ ፡ በሚባል ፡ ትንሽ ፡ ኮረብታ ፡ የሚለያዩ ፡
ሁለት ፡ ተራራዎች ፡ አሉት ። በስሜን ፡ በኩል ፡ የሚገኘው ፡ ከፍ
ተኛ ፡ ተራራ ፡ ውኃ ፡ ስለሌለውና ፡ ደልዳላውም ፡ ቦታ ፡ አነስተኛ ፡
ስለሆነ ፡ ሕዝብ ፡ አልሠፈረበትም ። በተለይ ፡ መቅደላ ፡ የተባለው ፡
ግን ፡ የአፄ ፡ ቱዎድሮስ ፡ ሠራዊት ፡ ምሽግ ፤ መሣሪያና ፡ ሌላም ፡
ልዩ ፡ ነገር ፡ ለማከማቸት ፡ እንዲያገለግል ፡ ተመረጠ ።

ከሰላምጌ ፡ ተነሥተን ፡ ስንወርድ ፡ ቁልቁለቱ ፡ በጣም ፡ ዘቅ
ዛቃ ፡ በግንባር ፡ የሚደፉ ፡ ቢሆንም ፡ ከበቅሎቻችን ፡ ሳንወርድ ፡
ለመጓዝ ፡ ችለናል ። ከበሽሎና ፡ ከጂዳ ፡ ስንወርድ ፡ ግን ፡ ቦታው ፡
ፈጽሞ ፡ የማይመች ፡ በመሆኑ ፡ አብዛኛውን ፡ በእግራችን ፡ ነበር ፡
የተጓዝነው ። ከዋጣት ፡ እስከ ፡ መቅደላ ፡ ያለውን ፡ መንገድ ፡ በአ
ምስት ፡ ሰዓት ፡ ለማከናወን ፡ ሲቻል ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ከአምባው ፡ እሁ
ንም ፡ ቅድምም ፡ መልእክት ፡ ይደርሰን ፡ ስለነበረ ፤ በዚህ ፡ ምክን
ያት ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በመቆማችን ፡ ሰባት ፡ ሰዓት ፡ ጨረሰብን ። በአ
ምባው ፡ ላይ ፡ ከነበሩት ፡ አብዛኞቹ ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ ቢትወ

ደድ፡ ተድላን፡ ለመገናኘት፡ ሲሉ፡ ከመንገድ፡ ድረስ፡ መጥተው፡ ተቀበሉን ።

ሰላም፤ ረጅም፡ ዕረፍት፡ ካደረግን፡ በኋላ፡ እንድንታሠር፡ የታዘዘበትን፡ ደብዳቤ፡ በስብሰባ፡ አጥንተው፡ አንድ፡ በአንድ፡ እንደበግ፡ እየቆጠሩ፡ ተረከበው፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ቤት፡ እጠገብ፡ ወደሚገኝ፡ ሰፊ፡ ባዶ፡ ቦታ፡ ተወሰድን ። በዚህም፡ ሥፍራ፡ የአምባው፡ ኃላፊ፡ የሆነውን፡ ራስና፡ በማንኛውም፡ ጊዜ፡ የሚያማከሩትን፡ ስድስቱን፡ ረዳቶቻቸውን፡ ተገናኘን ። እነዚህ፡ ሰዎች፡ ራስ፡ ተድላን፡ ተገናኝተው፡ ለብቻቸው፡ ፈንጠር፡ ብለው፡ ሳሙኤልንም፡ ጨምረው፡ መመካከር፡ ያዙ ። ከጥቂት፡ ደቂቃዎች፡ በኋላ፡ ሳሙኤል፡ ወደፊት፡ እንድንሔድ፡ ነገረን ። በወታደሮችና በጦር፡ አለቆች፡ ታጅበን፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ አጥር፡ አጠገብ፡ ወደሚገኘው፡ ቤት፡ ተወሰድን ። ብዙ፡ ቀን፡ በመንገድ፡ የተሠቃየውንና፡ የደከመውን፡ ሰውነታችንን፡ ለማሳረፍ፡ ቤት፡ በማግኘታችን፡ ያለፈውን፡ ጉዳትና፡ ለወደፊቱም፡ የሚገጥመንን፡ ችግር፡ ሳናስብ፡ በሰላም፡ የነደደልንን፡ እሳት፡ እየሞቅን፡ ግማሾቻችን፡ ንግግራችንን፡ ስንቀጥል፡ በጣም፡ የደከሙት፡ ተኙ ። የተሰናዱልን፡ የማረፊያ፡ ቤቶች፡ ሁለት፡ ቢሆኑም፡ ለመጀመሪያው፡ ጊዜ፡ ሁላችንም፡ በአንደኛው፡ ቤት፡ ብቻ፡ ስናድር፡ አንዱን፡ ቤት፡ ለአሽከሮቻችን፡ ለቀቅን ።

ምዕራፍ ፡ ፲፩ ።

ለመኖሪያነት፡ የሰጡን፡ ቤቶች፡ ዙሪያ፡ የሆኑ፡ ጎጆዎች፡ በጠንካራ፡ የሾህ፡ አጥር፡ የተከበቡና፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ አጥር፡ ግቢ፡ የተያያዙ፡ ነበሩ ። ከሁለቱ፡ ቤቶች፡ አንዱን፡ ለአሽከሮቻችን፡ ትተን፡ እኛ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ራስ፡ ኃይሉ፡ የተባሉ፡ ሰው፡ ተግዘው፡ ወደአምባው፡ መጥተው፡ ሲኖሩ፡ ያሠሩትንና፡ የእርሳቸው፡ መኖሪያ፡ ቤት፡ የነበረውን፡ ቤት፡ ለራሳችን፡ መኖሪያ፡ እንዲሆን፡ መረጥን ። ራስ፡ ኃይሉ፡ በአምባው፡ ሲኖሩ፡ በሰንሰለት፡ አልታሠሩም፡ ነበር ። ኋላም፡ ይቅርታ፡ ተደርጎላቸው፡ ነበር፤ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ እንደገና፡ ራስ፡ ኃይሉን፡ ለለተጣሏቸው፡ ከሹ

መታቸው፡ ሽረው፡ እንደሌሎቹ፡ እሥረኞች፡ በሰንሰለት፡ ታሥረው፡ ከተራው፡ ወህኒ፡ ቤት፡ ገቡ ። ይህ፡ ለመኖሪያ፡ ቤት፡ እንዲሆንን፡ የተሰጠነው፡ ከሚመሰገኑት፡ የአበሻ፡ ቤቶች፡ አንዱ፡ ነበር ። ራስ፡ ኃይሉ፡ እሥር፡ ቤት፡ ሲገቡ፡ ይህ፡ ቤት፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ወዳጅ፡ ለነበሩት፡ ለራስ፡ እንግዳ፡ ተሰጥቶ፡ ስለነበረ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ከራስ፡ እንግዳ፡ ወስደው፡ እንግሊዛውያን፡ እንግዶቻቸው፡ እንዲያርፉበት፡ አደረጉ ።

እኛ፡ ቁጥራችን፡ ስምንት፡ ሲሆን፡ የተሰጠችን፡ ቤት፡ አራት፡ ሰው፡ በጭንቅ፡ የምትይዝ፡ ስለነበረች፡ በጣም፡ አነሰችን ። ግታውና፡ ሌሊቱ፡ በጣም፡ ስለሚበርድና፡ እሳት፡ የሚነደው፡ ከቤቱውስጥ፡ በመካከለኛው፡ ቦታ፡ ላይ፡ ስለሆነ፡ አንዳንዶቻችን፡ በጎጆው፡ ታዛ፡ ላይ፡ ከዝናቡ፡ የምንከለልበት፡ ተገን፡ ሳናገኝ፡ መተኛት፡ ግድ፡ በመሆኑና፡ ከረምቱም፡ ስለገባ፡ ሥቃዩን፡ የምንችለው፡ አልመሰለንም ። ብዙዎቻችን፡ በተለይም፡ ፕሬዶክስና፡ እኔ፡ የምንለውጠው፡ ልብስና፡ የሌሊት፡ ልብስ፡ ስላልነበረን፡ ያ፡ አሠቃቂ፡ የሌሊት፡ ብርድ፡ በጣም፡ አጎሳቆለን ። ሁልጊዜ፡ ላስታውሰውና፡ ባለውለታነቱን፡ የማልረሳው፡ ሳሙኤል፡ ሁኔታዬን፡ አይቶ፡ በማዘኑ፡ የራሱን፡ አንድ፡ ጋቢ፡ ሰጠኝ ።

ምንም፡ ገንዘብ፡ የሌለን፡ ከመሆኑም፡ በላይ፡ ገንዘብ፡ ለማግኘት፡ የምንችልበትም፡ መንገድና፡ ዘዴ፡ ፈጽሞ፡ አልነበረንም፤ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ግምጃ፡ ቤት፡ ስንቅ፡ ይሰጣል፡ የሚል፡ ወሬ፡ ስለተሰማ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ታሥረው፡ የነበሩት፡ አውሮጳውያን፡ እንደዚህ፡ ያለ፡ ነገር፡ አለመኖሩን፡ አስረድተው፡ ተስፋ፡ አስቆረጡን ። የመቅደላ፡ እሥረኛ፡ መከፈል፡ እንጂ፡ አይከፈለውም፡ አሉን ። እንዳሉትም፡ ነገሩ፡ እውነተኛ፡ መሆኑ፡ ተረጋገጠ ። በየጊዜው፡ ወዳጆችሁ፡ ነኝ፤ እያሉ፡ የነበሩት፡ ሰው፡ ምንም፡ ዓይነት፡ ለመኖር፡ የሚያስችል፡ ስንቅ፡ ሳይሰጡን፡ ቀሩ፡ ለሳሙኤል፡ ለጥቂት፡ ወሬት፡ በየቀኑ፡ ጠጅ፡ በመንቀል፡ ይላክለት፡ ስለነበረ፡ ርሱም፡ ከወዳጆቹ፡ ጋር፡ ይጠጣል ። አንዳንድ፡ የበዓል፡ ቀን፡ ጥቂት፡ የከሰ፡ ጉፋያ፡ ከብቶች፡ ይልኩልን፡ ስለነበረ፤ እኔ፡ ግን፡ ከእነዚህ፡ ፍሪዳዎች፡ ሥጋ፡ ስላልቆመስኩ፡ አሁንም፡ በኩራቴ፡ እደሰታለሁ ።

ማንኛውንም ፡ ሸቀጣ ፡ ሸቀጥ ፡ በመንደሩ ፡ ወይም ፡ በአቅራቢያው ፡ በሚገኝ ፡ ሱቅ ፡ ማግኘት ፡ የለመደ ፡ የአውሮጳ ፡ ሰው ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ ገበያ ፡ በማይገኝበት ፡ የአበሻ ፡ እገር ፡ መኖሩ ፡ በጣም ፡ እስቸጋሪ ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ የሚያስፈልገንን ፡ ሥጋ ፡ ራሳችን ፡ እያረድንና ፡ ዳቦውንም ፡ እየጋገርን ፡ ለመኖር ፡ ጀመርን ። ምግባችን ፡ የተስተካከለ ፡ አልነበረም ። የምንገዛቸው ፡ በጉች ፡ ከእንግሊዝ ፡ እገር ፡ ድመቶች ፡ እይሻሉም ። የመኪና ፡ ወፍጮ ፡ ባለመኖሩ ፡ ስንዴውን ፡ ሸምተን ፡ በድንጋይ ፡ ወፍጮ ፡ እያደቀቅን ፡ እንመገባለን ፡ ወራቱ ፡ ከረምት ፡ ስለነበረ ፡ ማር ፡ ለመግዛት ፡ ብዙ ፡ ችግር ፡ ነበረ ብን ። ቡና ፡ አልፎ ፡ አልፎ ፡ ለመግዛት ፡ ብንችልም ፡ ስኳርና ፡ ወተት ፡ አልቦ ፡ ፈጽሞ ፡ የማይጣፍጥ ፡ ስለሆነ ፡ ከጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ ጥቂቶቹ ፡ ጓደኞቹና ፡ እኔም ፡ ቡና ፡ መጠጣቱን ፡ ተውነው ። በረጅሙ ፡ ጊዜ ፡ የሥራታችን ፡ ዘመን ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ከባድ ፡ የኑሮ ፡ ቀንበር ፡ ተያዝን ። የምግቡ ፡ አለመጣፈጥና ፡ የፈለግነውንም ፡ አለማግኘታችን ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ከባዱ ፡ ሰቀቀናችን ፡ ይህንንም ፡ አጥተን ፡ በረጋብ ፡ እናልቃለን ፡ ብለን ፡ ብዙ ፡ ሥጋት ፡ አድሮብን ፡ ነበር ።

እኔም ፡ በጣም ፡ ተራቀኜ ፡ ነበር ። ምክንያቱም ፡ ደብረ ፡ ታቦርን ፡ በለቀቅን ፡ ጊዜ ፡ ከባድ ፡ ከባዱን ፡ ጓዛችንን ከጋፋት ፡ ሰዎች ፡ ዘንድ ፡ ትተን ፡ እንድንሔድ ፡ ተነግሮን ፡ ስለነበረ ፤ ለጉዞ ፡ የሚያስፈልገንን ፡ ጥቃቅን ፡ ነገሮች ፡ ብቻ ፡ ይገር ፡ አብዛኛውን ፡ ዕቃዬን ፡ ትቼው ፡ ስለሔድኩ ፡ ነበር ። የነበረችኝን ፡ አንዲት ፡ ጫማ ፡ ያንን ፡ ረጅም ፡ ጉዞ ፡ ከሔድኩባትና ፡ ተራራውን ፡ ከወጣሁባት ፡ በኋላ ፡ በዝናቡም ፡ ሆነ ፡ በፀሐቱ ፡ ኃይል ፡ ተበጣጥሳ ፡ በመውደቁ ፡ ለብዙ ፡ ወራት ፡ ያህል ፡ በባዶ ፡ እግሬ ፡ ወይም ፡ እየተንፈቀቅሁ ፡ ሥቃዩን ፡ ፍጻሜን ፡ አየሁ ። በባዶ ፡ እግሬ ፡ በመሔዴ ፡ ከእግሬ ፡ ላይ ፡ የሚወጣውን ፡ ቁስል ፡ ለማዳን ፡ ረጅም ፡ ጊዜ ፡ ይፈጅብኛል ።

ባህላቸውና ፡ ልማዳቸው ፡ ልዩ ፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ አብረው ፡ ለመኖር ፡ ከባድ ፡ ችግር ፡ አለባቸው ። እኛ ፡ ስምንቱን አገራችንና ዘራችን ፡ የተለያየው ፡ እውሮጳውያን ፡ በአንድ ፡ ክፍል ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ መኝታ ፡ ቤታችንን ፤ ወጥ ፡ ቤታችንንና ፡ ሳሎናችንን ፡ አድርገን ፡ እንድን

ኖር ፡ በመደረጉ ፡ እርስ ፡ በርሳችንም ፡ መግባባት ፡ ጠፍቶ ፡ ሥቃያችን ፡ ብርቱ ፡ ከመሆኑም ፡ ሌላ ፡ ሁላችንም ፡ በእኩልነት ፡ ደረጃ ፡ እንድንኖር ፡ በመሆኑ ፡ የካፒቲኒዝሚን ፡ አሽከር ፡ ከነበረው ፡ ሰው ፡ ጋር ፡ በእኩልነት ፡ እንድንኖር ፡ ተደረገ ። የሁላችንም ፡ ዐመል ፡ የተለያየ ፡ በመሆኑ ፡ አንዳንዶቻችን ፡ ሌሊቱን ፡ በሙሉ ፡ የመለፍለፍ ፡ ዓመል ፡ ሲኖረን ፡ አንዳንዶቻችን ፡ ደግሞ ፡ በዐጥታ ፡ ችግራችንን ፡ ብቻ ፡ በማሰላሰል ፡ ማሳለፍ ፡ እንወድ ፡ ነበር ።

ቆጥራቸው ፡ ከ፲፭ ፡ እስከ ፡ ፳ ፡ የሚደርሱ ፡ ወታደሮች ፡ በየቀኑ ፡ ወደ ፡ ማታው ፡ ገደማ ፡ እየመጡ ፡ ከቤታችን ፡ ደጃፍ ፡ ላይ ፡ ድንኳናቸውን ፡ ተክለው ፡ ሲጠብቁን ፡ ያድራሉ ። አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ ሌሊት ፡ ሌሊት ፡ ይዘንብ ፡ ስለነበረ ፡ ብዙዎቹ ፡ ወታደሮች ፡ ከድንኳኑ ፡ ውስጥ ፡ ገብተው ፡ ሲተኙ ፡ ሁለት ፡ ወታደሮች ፡ ብቻ ፡ ከእኛው ፡ ቤት ፡ ታዛ ፡ ተጠግተው ፡ የመጠበቁን ፡ ተራ ፡ ይወስዳሉ ። ምንም ፡ ዓይነት ፡ የማስቸገር ፡ ጠባይ ፡ አልነበራቸውም ። ሌሊት ፡ በአንዳንድ ፡ ምክንያት ፡ ስንወጣም ፡ በእርጋታ ፡ የምንሔድበትን ፡ አቅጣጫ ፡ ከመመልከት ፡ በስተቀር ፡ አብረው ፡ በመሔድ ፡ እያስቸግሩንም ፤ ቀን ፡ ቀን ፡ ግን ፡ የአጥራችንን ፡ በር ፡ የሚጠብቁ ፡ አራት ፡ ተረኛ ፡ ወታደሮች ፡ ይተኩና ፡ በሁለት ፡ በሁለት ፡ ተከፍለው ፡ በየተራ ፡ ይጠብቃሉ ። እነዚህ ፡ የቀን ፡ ዘበኞች ፡ መቅደላ ፡ በቆየንበት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሳይለወጡ ፡ የጠበቁን ፡ ናቸው ። ነገር ፡ ግን ፡ ሰዎቹ ፡ ከአንዱ ፡ በስተቀር ፡ በጣም ፡ አስፈሪና ፡ ክፉ ፡ ሰላዮች ፡ ስለነበሩ ፡ አገልግሎታቸውን ፡ አልወደድነውም ።

አሁን ፡ በመቅደላ ፡ ሦስት ፡ ቀን ፡ በማሳለፋችን ፡ የቅጣታችን ፡ እሥራት ፡ ቀላል ፡ እንዲሆንልን ፡ ከልብ ፡ እየተመኘንና ፡ ተስፋም ፡ አድርገን ፡ ሳለ ፡ ሐምሌ ፡ ፱/፲፰፻፶፮ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በስድስት ፡ ሰዓት ፡ ገደማ ፡ ላይ ፡ የወህኒ ፡ ቤቱ ፡ አዛዥ ፡ በብዙ ፡ ወታደር ፡ ታጅቦ ፡ ወደ እሥር ፡ ቤታችን ፡ ሲመጣ ፡ እየነው ። የእሥር ፡ ቤቱ ፡ አዛዥ ፡ ሳሙኤልን ፡ አስጠርቶ ፡ በአጥር ፡ ግቢያችን ፡ ውጭ ፡ ብዙ ፡ ንግግር ፡ ሲያደርጉ ፡ ስለቆዩ ፤ እኛም ፡ ሁኔታውን ፡ ባናውቀውም ፡ ሳሙኤል ፡ የጎዘን ፡ ፊት ፡ እያሳየ ፡ በመመለሱ ፤ የመጨነቅ ፡ ስሜት ፡ እንዳለን ፡ አዛዥ ፡ ከእኛ ፡ ጋር ፡ ጉዳይ ፡ ሰላለው ፡ ሁላችንም ፡ በአንድ ፡ ክፍል

ውስጥ ፡ እንደንበሰበሰ ፡ ሳሙኤል ፡ ስለነገረን ፡ ትእዛዙን ፡ እከብረን ፡ ወዲያውን ፡ እንደገባን ፡ የእምባው ፡ እዛኝ ፡ ራስ ፡ ከእምስቱ ፡ አማካሪዎችና ፡ ሌሎችም ፡ ቀጥረው ፡ እሥር ፡ የሚሆኑ ፡ ሰዎች ፡ አስከትለው ፡ መጡ ፡ ራሱና ፡ ሌሎች ፡ ከፍተኛ ፡ ሹማምንቶች ፡ መሉ ፡ ትጥቅ ፡ እድርገው ፡ ወደ ፡ ቤታችን ፡ እየተጋፉ ፡ ሲገቡ ፡ የቀሩት ፡ ደግሞ ፡ ውጭ ፡ ሆነው ፡ ይጠባበቁ ፡ ጀመር ፡ ከደጃፋ ፡ አጠገብ ፡ ተቀምጧል ፡ ስለነበረ ፡ ወደ ፡ ውጭ ፡ ስመለከት ፡ ሁለትና ፡ ሦስት ፡ ሰዎች ፡ ስንሰለት ፡ በብዛት ፡ ተሸከመው ፡ ሲመጡ ፡ እየሁ ፡ ወዲያውኑ ፡ ለሚስተር ፡ ራሳም ፡ ስላሳየሁትና ፡ እኛን ፡ ሊያሥሩን ፡ ነውን ፡ ብዬ ፡ ጠየቅሁትና ፡ እርሱም ፡ ሳሙኤልን ፡ በዓረብኛ ፡ ስለጠየቀ ፡ ሁኔታውን ፡ አረጋግጠለት ።

የእንባው ፡ እዛኝ ፡ ራስ ፡ ለምንም ፡ እንኳ ፡ በሰንሰለት ፡ እንድትታሠሩ ፡ ከንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ያልታዘዝኩ ፡ ቢሆንም ፡ መቅደላ ፡ የገባ ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ በሰንሰለት ፡ መታሠር ፡ አለበት ይሰሉ ፡ በትሕትና ፡ ገለጹልን ። በደንቡ ፡ መሠረት ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ ሁኔታውን ፡ ለጃንሆይ ፡ በፍጥነት ፡ እንደሚያስታውቁና ፡ ይህንንም ፡ ሲሰሙ ፡ ሰንሰለቱ ፡ እንዲፈታ ፡ እንደሚያዘጉ ፡ እምነታቸውን ፡ ገልጸው ፡ አጽናኑን ። ራስ ፡ ሕጉን ፡ ለማስከበር ፡ ብለው ፡ በሰንሰለት ፡ እንድንታሠር ፡ ቢያዘም ፡ ስለእኛ ፡ መታሠር ፡ ጥልቅ ፡ ኃዘን ፡ የተሰማቸው ፡ መሆኑን ፡ አረጋግጠውልናል ። ራስ ፡ ርኅሩኅና ፡ ትሑት ፡ ሰው ፡ ስለነበሩ ፡ በንግግራቸው ፡ የገለጹት ፡ ሁሉ ፡ ከልባቸው ፡ የመነጨ ፡ ነበር ። አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በሰጡት ፡ ትእዛዝ ፡ ተጸጽተው ፡ ትእዛዛቸውን ፡ እንደሚሸሩ ፡ ተስፋ ፡ ነበራቸው ። ከዚህ ፡ አያይገር ፡ ልገልጸው ፡ የምወደው ፡ ብዙ ፡ ወር ፡ ከማለፉ ፡ በፊት ፡ እኝህ ፡ የእምባው ፡ እዛኝ ፡ ራስ ፡ ከሸዋው ፡ ንጉሥ ፡ ጋር ፡ ደብዳቤ ፡ ይጻጻፋሉ ፡ ተብለው ፡ ስለተጠረጠሩ ፡ ተይዘው ፡ በሰንሰለት ፡ እንደታሠሩ ፡ ከጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ በደረሰባቸው ፡ መጎሳቆል ፡ ምክንያት ፡ ሞቱ ።

እግረ ፡ ሙቁ ፡ ቀርቦ ፡ ተራ ፡ በተራ ፡ እየቀረብን ፡ የመታሠሩ ፡ ተግባር ፡ ተጀመረ ። የፊትኞቹ ፡ አውሮጳውያን ፡ እሥረኞች ፡ በከባዱ ፡ እግረ ፡ ሙቅ ፡ ቀድሞው ፡ ታሠሩ ። በመጨረሻ ፡ የእኔው ፡ ተራ ፡ ደረሰና ፡ እንድቆመጥ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ ሱሪየን ፡ ከፍ ፡ ከፍ ፡ አድ

ርገው ፡ ቀኝ ፡ እግራን ፡ ከአንድ ፡ ለዚህ ፡ ተግባር ፡ ከቀረበ ፡ ደንጋይ ፡ ላይ ፡ አስቀመጡት ። የሰንሰለቱን ፡ ቀለበት ፡ ከቀኝ ፡ ቱርፍምጭም ፡ በላይ ፡ ካጠለቁ ፡ በኋላ ፡ ሰንሰለቱን ፡ ለመግጠም ፡ ሲሉ ፡ በመደሻ ፡ መደብደብ ፡ ያዙ ። ብረቱን ፡ ሲደበድቡ ፡ መደሻው ፡ በትክክል ፡ ስለማይመታ ፡ ለሰውነቱ ፡ በሙሉ ፡ አሠቃቂ ፡ የሆነ ፡ ጉዳት ፡ ተሰማኝ ። የመጀመሪያዎን ፡ ቀለበት ፡ ለማጥበቅ ፡ እሥር ፡ ደቂቃ ፡ ጊዜ ፡ ወሰደባቸው ። በዚህ ፡ ሁኔታ ፡ ከግራ ፡ እግራ ፡ ላይ ፡ ሰንሰለቱን ፡ አጠለቁልኝ ። የእሥራቱ ፡ ሁኔታ ፡ በሚከናወንበት ፡ ጊዜ ፡ ሰንሰለቱን ፡ የሚያጠብቀው ፡ ቀጥቃጭ ፡ ብረቱን ፡ ስቶ ፡ እግራውን ፡ እግር ፡ እግረ ፡ ሙቅ ፡ አጥብቀው ፡ ወደ ፡ መጨረሱ ፡ ገደማ ሳሉ ፡ ቀለበቱ ፡ ስለተሰበረ ፡ ሰውነቱ ፡ በድንጋጤ ፡ አረገደ ። በዚህም ምክንያት ፡ ሥራው ፡ እንደገና ፡ ተጀምሮ ፡ በሚገባ ፡ ስለተፈጸመ ፡ ቀጥቃጩና ፡ የወህኒ ፡ ቤቱ ፡ እዛኝ ፡ ተደሰቱ ።

የእሥራቱ ፡ ተግባር ፡ እንደተፈጸመ ፡ ከመቀመጫዬ ፡ እንድነሳና ፡ ወደ ፡ ቦታየ ፡ እንድሔድ ፡ ተነገረኝ ፤ ነገር ፡ ግን ፡ እንደዚህ ፡ ባለ ፡ ሁኔታ ፡ ታሥራ ፡ ለመሔድ ፡ ከባድ ፡ ሆነብኝ ፡ በጣም ፡ ቀስ ፡ ብዬ ፡ ሁለትና ፡ ሦስት ፡ እርምጃ ፡ ሔድኩ ። በደረሰብኝ ፡ ሥቃይና ፡ ውርደት ፡ በጣም ፡ ያዘንኩና ፡ የተበላጩሁ ፡ ሰውነቴም ፡ ብርቱ ፡ ጉዳት ፡ ደርሶበት ፡ የተጎዳ ፡ ቢሆንም ፡ ያሠቃዩን ፡ ሰው ፡ ጭፍራዎች ፡ ደስ ፡ እንዳይላቸው ፡ ስሜቴን ፡ አልገለጽኩም ። ከመቀመጫዬ ፡ ስነሳ ፡ ባርጌጣየን ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ አድርጌ ፡ ለእንግሊዝ ፡ ንግሥት ፡ ደገንነት ፡ ምኞቱን ፡ በቃለ ፡ አጋኖ ፡ አሰምቼ ፡ በላቅና ፡ በደስታ ፡ ንግግራን ፡ ስለጀመርኩ ፡ በአቅራቢያችን ፡ የነበሩትን ፡ ሰዎች ፡ ሳያስገርማቸው ፡ አልቀረም ። በየቀኑ ፡ የምናደርገው ፡ ሁሉ ፡ ለአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ይነገራቸው ፡ ስለነበረና ፡ በታሠርኩም ፡ ጊዜ ፡ ያላየሁት ፡ ስሜት ፡ ከሕዝቡ ፡ የተሰወረ ፡ ባለመሆኑ ፡ ለአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ መድረሱ ፡ የተረጋገጠ ፡ ነው ። ከካያ ፡ አገድ ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሚስተር ፡ ዋልድሜየርን ፡ ሲያነጋግሩ ፡ አውሮጳውያኖቹ ፡ ሁሉ ፡ በሰንሰለት ፡ ሲታሠሩ ፡ በሰላምና ፡ በፀጥታ ፡ እንደነበረ ፡ እንሥተው ፡ ይከተሩና ፡ ፕሬደክስ ፡ ግን ፡ በኅዘንና ፡ በብ

ስጭት፡ መልክ፡ መሆኑን፡ ገልጸው፡ በነገሩ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡
መሳቱንም፡ ጭምር፡ ተናግረዋል።

በሰንሰለት፡ የማሠሩ፡ ጉዳይ፡ እንደተፈጸመና፡ በዙሪያውም፡
የነበሩት፡ ሰዎች፡ እግዚአብሔር፡ ያስፈታችሁ፡ በማለት፡ በእገሩ፡
ደንብ፡ መሠረት፡ መልካም፡ ምኞታቸውን፡ ከገለጹ፡ በኋላ፡ የእ
ምባው፡ እዛኸ፡ ልይህ፡ የተባለ፡ የእጼ፡ ቴዎድሮስ፡ ሰላይና፡ ቀራቢ፡
በሰንሰለት፡ እንደገታሠር፡ መልእክቱን፡ ይዞ፡ የመጣውን፡ ሰው፡
ወደ፡ እጼ፡ ቴዎድሮስ፡ መላኩ፡ ስለሆነ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ የሚ
ልከው፡ መልእክት፡ እንዳለው፡ እንዲልክ፡ ከሰውየው፡ ጋር፡ አስ
ተዋወቁት። ሚስተር፡ ራሳምም፡ እጼ፡ ቴዎድሮስን፡ ወቅሶ፡ በእ
ንግሊዝ፡ ዜጋዎች፡ ላይ፡ ባደረሱት፡ በደልና፡ ሥቃይ፡ ምክንያት፡
የእንግሊዝ፡ መንግሥት፡ ከባድ፡ መበቀል፡ እንደሚያደርግ፡ በዛቻ፡
መልክ፡ ስለተናገረ፡ ሳሙኤል፡ ግን፡ ይህ፡ ሰንሰለት፡ ለእርሱም፡
ታዘለት፡ እንደሆነ፡ በጣም፡ በጭንቀትና፡ በፍራት፡ ላይ፡ በመሆኑ፡
ራሳም፡ የተናገረውን፡ ሳይተረጉም፡ በቀላሉ፡ የደረሰባቸውን፡
በደል፡ ብቻ፡ ገልጸ፡ ተወው።

አሳሪዎቻችን፡ ጥለውን፡ እንደሔዱ፡ የእያንዳንዳችንን፡
ሁኔታ፡ ተመልክተንና፡ ነገሩ፡ በጣም፡ የሚያስደንቅ፡ ሆኖ፡ ሰላገ
ኘነው፡ ሁላችንም፡ የጭንቀት፡ ሳቅ፡ ከልባችን፡ ሳቅን። የታሠር
ንበት፡ እግረ፡ ሙቅ፡ የተሠራው፡ ሁለት፡ ትልልቅ፡ ከባድ፡ ቀለ
በቶች፡ በሁለቱ፡ እግራችን፡ ውስጥ፡ የገቡና፡ ሌላም፡ ደግሞ፡
ሦስት፡ የተጠላለፉ፡ ቀለበቶች፡ በሁለቱ፡ ትልልቅ፡ ቀለበቶች፡
መካከል፡ ግንኙነት፡ ያደረጉት፡ ናቸው፡ ይህን፡ እግረ፡ ሙቅ፡ ጽፎ፡
ወር፡ ያህል፡ አጥልቀን፡ ኖርን፡ ሰንሰለቱ፡ ከእግራችን፡ ሲገባ፡ በነ
በረው፡ ችግር፡ ምክንያት፡ እግራችን፡ ብዙ፡ ተጉድቶ፡ ስለነበረና፡
በዚህም፡ ሁኔታ፡ ታሥሮ፡ የመሔድ፡ ልምድ፡ ስላልነበረን፡ ለመ
ጀመሪያ፡ ጊዜ፡ በጣም፡ በመቸገራችንና፡ ሰንሰለቱም፡ ቁርጭምጭ
ሚታችንን፡ እየያዘ፡ ስላሠቃየን፡ ቀን፡ ቀን፡ በጨርቅ፡ ብረቱን፡
እየጠቀለልን፡ በሰውነታችንና፡ በብረቱ መካከል፡ ያለውን፡ ቦታ
ሸፍነን፡ ከችግሩ፡ እንድናለን፡ ሌሊት፡ ሌሊት፡ ግን፡ የደማችንን፡
እንቅስቃሴ፡ እየከለከለ፡ እግራችንን፡ እንዳያሳብጠው፡ እንፈታ

ዋለን። የሰንሰለቱ፡ ከባድነት፡ ከቀኑ፡ ይልቅ፡ ሌሊት፡ በበለጠ፡
ያስቅቀናል፡ እግራችን፡ ለረጅም፡ ጊዜ፡ ዕረፍትና፡ ጤንነት፡ አጥቶ
ነበር። እንደፈለግነው፡ ማንቀሳቀስ፡ ካለመቻላችንም፡ በላይ፡ በእ
ንቅልፍ፡ ልባችን፡ ከእንደኛው፡ ጉናችን፡ ወደ፡ ሌላው፡ ስንዛወር፡
ላናውቅ፡ በምናደርገው፡ ንቅናቄ፡ ብረቱ፡ እግራችንን፡ ስለሚመ
ታው፡ በጣም፡ አሠቃይቶ፡ ከእንቅልፋችንም፡ ያነቃን፡ ነበር።
ከጥቂት፡ ጊዜ፡ በኋላ፡ ግን፡ ሁኔታውን፡ እየለመድነው፡ በመሔ
ዳችን፡ በአጥራችን፡ ግቢ፡ ውስጥ፡ መንቀሳቀስ፡ ችለን፡ ነበር።
ቢሆንም፡ የሰንሰለቱ፡ ጠርዝ፡ እግራችንን፡ በመግጨት፡ ቁስል፡
ያመጣብን፡ ስለነበረ፡ በቆሰለ፡ ጊዜ፡ ማንቀሳቀስ፡ ፈጽሞ፡ ስለማ
ይቻል፡ ያለ፡ መንቀሳቀስ፡ መቀመጥ፡ ነበረብን። የእኔ፡ እግር፡
ሰንሰለቱ፡ ከወለቀለት፡ በኋላ፡ መንምኖ፡ ደክሞ፡ ብዙ፡ ያስቸግ
ረኝ፡ ነበር።

በእግረ፡ ሙቅ፡ በታሠርንበት፡ ቀን፡ ማታ፡ ሱሪያችንን፡ በሚ
ገባው፡ መንገድ፡ ለማውለቅ፡ ስላልቻልን፡ ሱሪውን፡ እየቀደድን
አወጣነው። ከዚህ፡ ቀደም፡ ታሥረው፡ የነበሩት፡ ካሜሩን፡ ስተር
ንና፡ ሌሎችም፡ አውሮጳውያን፡ የአገሬውን፡ ልብስ፡ እጀጠባብ፡
ብቻ፡ አጥልቀው፡ ወይም፡ ግልድም፡ ታጥቀው፡ ይውሉ፡ ነበር።
እኛ፡ ግን፡ እነዚህን፡ ልብሶች፡ ለማሰናዳት፡ ጨርቅ፡ ስላልነበረን
አልቻልንም። ችግር፡ የዘዴ፡ ማግኛ፡ እናት፡ ነው፡ እንደሚባለው
ሁሉ፡ ለመቅደላ፡ ተስማሚ፡ የሆነ፡ ሱሪ፡ ፈጠርኩ። ይኸውም፡
ሱሪ፡ በፊት፡ በኩል፡ ከፍት፡ ይሆንና፡ ሲለበስ፡ በቁልፍ፡ የሚ
ዘጋ፡ ሲወልቅ፡ ደግሞ፡ ቁልፉን፡ በመፍታት፡ ያላንዳች፡ ችግር፡
የሚወልቅ፡ ሲሆን፡ ይህንም፡ ዓይነት፡ ሱሪ፡ ከአገር፡ ልብስ፡ እየ
ሰፋን፡ ተጠቀምንበት።

በሰንሰለቱ፡ በተጠለፍንበት፡ ቀን፡ ማታ፡ የምናደርገው፡
ጠፍቶን፡ ስለነበር፡ በጊዜ፡ ተኝተን፡ ሳለ፡ ከቤታችን፡ ደጃፍ፡
ሳሙኤልና፡ ማራ፡ የተባለ፡ የእርመን፡ ተወላጅ፡ መቅደላ፡ ውስጥ፡
ኃላፊና፡ በንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ በሚያመልክ፡ ሰው፡ መካከል፡ ንግ
ግር፡ ሲደረግ፡ ሰምተን፡ ስናዳምጥ፡ ሳሙኤል፡ ወደ፡ ቤታችን፡
ገብቶ፡ እንዳያስቸግረን፡ ለምኘው፡ ነበር፡ ነገር፡ ግን፡ አልቻል
ኩም፤ ሰውየው፡ ሰንሰለቱ፡ ሳይፈታ፡ መኖሩን፡ ለማረጋገጥ፡

ገብቶ ሊፈትሽ፡ ይጠይቃል፡ ስላለን፡ መጀመሪያ፡ እንኳ፡ እንቢ
ለማለት፡ እስበን፡ ነበር። ጓላ፡ ግን፡ ሰውየውን፡ በቶሎ፡ ለመላ
ቀቅ፡ ስንል፡ ፍተሻውን፡ ፈጽሞ፡ እንዲሔድ፡ ስለተስማማን፡
እንድ፡ ባንድ፡ እየተዘዋወረ፡ እግረ፡ ሙቁን፡ እያንቀሳቀሰ፡
ፈትሾ፡ ሔደ።

የመታሠራችን፡ ወሬ፡ እንግሊዝ፡ አገር፡ ተሰምቶና፡ ወታ
ደር፡ ተልኮ፡ እስከሚያስፈታንና፡ እስከሚበቀላቸው፡ ድረስ፡ መቅ
ደላ፡ ስድስት፡ ወር፡ ታሥረን፡ እንደምንቆይ፡ ስለገመትን፡ ሚስ
ተር፡ ራሳም፡ ተጨማሪ፡ ቤት፡ እንዲሰጠን፡ በሳሙኤል፡ አማካ
ይነት፡ ብዙ፡ ጥረት፡ ማድረግ፡ ጀመር። ሳሙኤል፡ ለራሱና፡ ለሹ
ማምንቶቹ፡ ችግራችንን፡ ገልጾ፡ በተጨማሪ፡ እንድ፡ ቤትና፡
ሌላም፡ ጎጆዎች፡ አጥሩ፡ ሲፈጸም፡ ሊሰጡን፡ እንዲሰማሙ፡ አደ
ረገ። ለጊዜው፡ ፔፕትሮና፡ እኔ፡ በማድቤቱ፡ ውስጥ፡ ሰፋ፡ ያለ፡
ቦታ፡ ስለነበረ፡ ወደዚያው፡ ተዛውረን፡ ማደር፡ ስለጀመርን፡ ለቀ
ሩትም፡ ቦታው፡ በመጠኑ፡ ሰፋቸው። መቅደላ፡ ከተላከን፡ጀምሮ፡
የነበረን፡ አሳብ፡ ጊዜ፡ ሳናጠፋ፡ በየቀኑ፡ ሁኔታችንን፡ ለመንግሥ
ታችንና፡ ለወዳጆቻችን፡ እየላከን፡ ከገባነው፡ ማጥ፡ እንደሚያወ
ጡን፡ ለማድረግ፡ ስለነበረ፡ ይህንኑ፡ ወደ፡ ምዕዋ፡ የሚደርስልን፡
ታማኝ፡ ሰው፡ ማግኘት፡ ግድ፡ ሆነብን። ለመጀመሪያ፡ ጊዜ፡ በደ
ብዳቤ፡ ለመላክ፡ ሳሙኤልንም፡ ጭምር፡ ስለፈራነው፡ እስቸጋሪ፡
ሆነብን። እስከ፡ ላስታ፡ ድረስ፡ ያለው፡ አገር፡ ለእኔ፡ ቴዎድሮስ፡
ታማኝ፡ ሕዝብ፡ ስለሆነ፡ ደብዳቤያችን፡ እንዳይጋለጥ፡ ብዙ፡ ጥን
ቃቂ፡ አደረግን። የመጀመሪያ፡ ደብዳቤያችን፡ በሐምሌ፡ ፲፩/፲፰
፶፰፡ ዓ. ም. ተሰናድቶ፡ ነበር። ዳሩ፡ ግን፡ በሚያሳዝን፡ ሁኔታ፡
ይህ፡ ደብዳቤ፡ ብቻ፡ ተጋለጠብን። ይህን፡ ደብዳቤ፡ እንዲወስድ፡
የተመረጠው፡ ሰው፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ለብዙ፡ ጊዜ፡ ሚስተር፡ ካሚ
ሩንን፡ በአሽከርነት፡ ሲያገለግል፡ የቆየና፡ ይህን፡ ለመሰለ፡ ተግባ
ርም፡ የዋለ፡ በሚያደርገው፡ ጉዞ፡ ፈጣን፡ የሆነ፡ ሰው፡ ነበር።
የሽፍታውን፡ አገር፡ አቋርጦ፡ ሲሔድ፡ ችግር፡ እንዳይገጥመውና፡
መንገዱም፡ እንዳይሳሳተው፡ ደጃዝማች፡ ማረት፡ የተባለ፡ የፖለ
ቲካ፡ እሥረኛ፡ ሰው፡ ታማኝ፡ የሆነውን፡ አሽከሩን፡ አብሮት፡
እንዲሔድ፡ ተደርጎ፡ ነበር። ዳሩ፡ ግን፡ ይህ፡ እኛ፡ የመረጥነው፡
ሰው፡ እንባጓሮኛ፡ በመሆኑ፡ የሽፍቶቹን፡ አገር፡ ለማቋረጥ፡ ከመ

ነሐሪያው፡ በር፡ ሲደርሱ፡ ከጓደኛው፡ ጋር፡ ጣብ፡ በማንግታቸውና፡
እኔ፡ እበልጥ፡ እኔ፡ እበልጥ፡ በመባባል፡ ባነሡት፡ እንባ
ጓሮ፡ ምክንያት፡ ሁለቱም፡ ምሥጢራቸውን፡ ተዋጥተው፡ ተይ
ዘው፡ ታሠሩ። ደብዳቤውን፡ ለሚስተር፡ ሙንዚንገር፡ አድርሰው
መልስ፡ እንዲያመጡ፡ ነበር፡ የተላኩት። ሁለቱንም፡ ሰዎች፡ በረ
ኞቹ፡ ይዘው፡ ካሠሩ፡ በኋላ፡ የያዙትን፡ ደብዳቤ፡ አቃጥለው፡ የእ
ኛን፡ አሽከር፡ ወደ፡ እኛ፡ እንዲመለስ፡ አደረጉት። ከዚህ፡ ስሕ
ተት፡ በኋላ፡ የላከናቸውን፡ ደብዳቤዎች፡ በተሻለ፡ ጥንቃቄ፡ መላክ፡
ጀመርን። የምንልካቸውን፡ ደብዳቤዎች፡ ከመልእክተኞቹ፡ መታ
ጠቂያ፡ ውስጥ፡ እያስገባንና፡ እየሰፋን፡ አንዳንድ፡ ጊዜ፡ ክታብ፡
እያስመሰልን፡ በማሠር፡ ወይም፡ ከአሮጌ፡ ልብሳቸው፡ ውስጥ፡
በማግባት፡ የላከናቸውን፡ ዓርባ፡ የሚሆኑ፡ ደብዳቤዎች፡ በደኅና፡
ጠረፍ፡ ስለደረሱና፡ ከዚያም፡ የሚመጡልን፡ መልእክተኞች፡
በዚህ፡ ሁኔታ፡ እንዲደርሱ፡ በመደረጉ፡ ከላይ፡ ከተገለጸው፡ ከመ
ጀመሪያው፡ ደብዳቤ፡ በስተቀር፡ ሁሉም፡ በደኅና፡ ደርሰዋል።

የሚቀጥለው፡ ዋናው፡ ችግራችን፡ የገንዘብ፡ ማግኘቱ፡ መንገድ፡
ነበረ። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ለጋፋት፡ ሰዎች፡ ለእያንዳንዳቸው፡ እንዳ
ንድ፡ ሺህ፡ ብር፡ ሰጥተዋቸው፡ ስለነበረ፡ ሰዎቹም፡ የእኔ፡ ቴዎድሮስ፡
መውደቂያ፡ ጊዜ፡ መቃረቡን፡ ስለገመቱ፡ በተቻላቸው፡ መጠን፡
ገንዘብ፡ ወደ፡ አውሮጳ፡ ለመላክ፡ ጽኑ፡ ፍላጎት፡ ስላላቸው፡
ከዚህ፡ ያላቸውን፡ ገንዘብ፡ ለእኛ፡ በመስጠት፡ ሂሳቡን፡ አውሮጳ
አገር፡ ለማግኘት፡ እንደሚችሉ፡ በአሽከሮቻችን፡ በኩል፡ ተላ
ልከን፡ በዚህ፡ ስለተስማማን፡ ከደብረ፡ ታቦር፡ ብሩን፡ በአሽከሮቻ
ችን፡ በኩል፡ ስለሚልኩልን፡ በዚህ፡ መንገድ፡ ብዙ፡ ተጠቀምን።
የጋፋት፡ ሰዎች፡ ዱቄትና፡ እህል፡ ከገንዘብም፡ ጋር፡ ይልኩልን፡
ነበር። ሚስተር፡ ሙንዚንገርም፡ ገንዘብ፡ ወደ፡ መተማ፡ ቢልክልን
ወደዚህ፡ ቦታ፡ አሽከሮቻችንን፡ እየላከን፡ ማስመጣት፡ እንደም
ንችል፡ አስታውቀንዋል። በዚህ፡ መንገድ፡ እየተረዳን፡ ጊዜያ
ችንን፡ ደኅና፡ አሳልፈነው፡ ነበር። ዳሩ፡ ሚንከሁለተኛው፡ ዓመት፡
እሥራታችን፡ ላይ፡ ጽኑ፡ ችግር፡ ይደርስብን፡ ጀመር። የእኔ፡ ቴዎ
ድሮስ፡ ኃይል፡ እየደከመ፡ በመሔዱ፡ ሽፍታና፡ ወንበዴ፡ አገሪ
ቱን፡ ስለሞላት፡ መልእክተኛ፡ ለመላክ፡ በጣም፡ እስቸጋሪ፡ በመ
ሆኑ፡ ከመቅደላ፡ መተማ፡ ድረስ፡ ያለው፡ መንገድ፡ ዝግ፡ ሆነ፡

የጋራትም ሰዎች የሚሰጡን ሃገር ለጡ ፈጽሞ ተስፋ፣ ከሚያስቆርጥ ሁኔታ ላይ ወደቅን ለተወሰኑ ወሮች በከባድ ችግር ላይ ከቆየን በኋላ መቅደላ ከሚገኙት የፖለቲካ ለሥረኞች ርዳታ በማግኘት የእነርሱን ለሽከሮችና ዘመዶች ለየቀጠርን የእቡኑንም ርዳታ ለየጠየቅንና በዋግ ሹም ጉበዜ ለየተደገፍን ለንደገና የሚላክልን ገንዘብ መቅደላ ለንዲደርስ ለማድረግ ስለቻልን፤ ከነበረብን ሥቃይ ተረፍን፤ መልእክተኛ ለየላክን ግንኙነት ለንዳለን እኔ ቴዎድሮስ በተዘዋዋሪ መንገድ ማወቃቸው አልቀረም፤ ዳሩ ግን በእገና ደንብ መሠረት የእሥረኞች ለሽከሮች ወደ እሥረኞቹ ቤተሰቦች ለየሒዱ ስንቅ ማምጣትና ግንኙነት ማድረግም የተለመደ ሃገር በመሆኑ በተለይም እኔ ቴዎድሮስ ምንም ዓይነት የኑሮ መደገፊያ የሰጡን ሃገር ባለመኖሩ ግንኙነታችንን ለማቆም አልሞከርንም፤ ዳሩ ግን ከመልእክተኞቹ ለንዳቸውም ተይዘው ቢሆን ኑሮ ገንዘቡን ከመውረስ ለይመሰሉም ሃበር፤ ይልቁንም የምንጸጸፈውን ደብዳቤ አግኝተው ቢሆን የመልእክተኞቹና የእኛም ሕይወት ከአደጋ ላይ መድረሱ ለያጠራጥርም ሃበር።

የአበሻ ሰዎች ከመቅደላ ምዕዋ ድረስ ሌት ተቀን ለየተጓዙ ለስቸጋሪ የሆነውን በረሃ ለቋርጠው ለየሒዱ ለእኛ እንዲያደርሱ የሚሰጣቸውን ገንዘብ በዚህ ሁኔታ በታማኝነት እያመጡ ስለሚያስረክቡን ሃገሩ ያስገርመን ሃበር። እርግጥ ነው የሚያመጡትን ገንዘብ ይዘው ቢጠፉ በእኔ ቴዎድሮስ ላይ የተነሡት ሽፍቶች ከእኛ ጋር ግንኙነት እንዳላቸውና እኛንም እንደሚደግፉ ስለሚያውቁ ተይዘው ከጉዳት ላይ መውደቃቸውን በመገንዘብ በተጨማሪም አቡኑ ከእኛው ጋር በመቅደላ ስለሚገኙ የእርሳቸውም ቃል ጉዳት እንደሚያስከትል ዐውቀውና ከዚህም ሌላ ገንዘቡን ይዘው በሚመጡበት ጊዜ በቂ የሆነ ጉርሻ ስለሚያገኙ በሌብነት ከመከበር ታማኝ ሆኖ የተወሰነ ገንዘብ ማግኘቱ ከሁሉ የበለጠ የሕሊና ዕረፍት እንደሚያስገኝ በማሰብ ስለሚሆን እንድም ጊዜ እንኳ የተላከልን ገንዘብ በዚህ ረገድ አደጋ አልደረሰበትም።

መቅደላ የተባለው ተራራ የሚገኘው በወረሃመኑ እውራጃ ውስጥ ከጋሎች መኖሪያ ድንበር በግምት ከጉንደር ፻፱ ማይል ስፍራ ከዙላ ፻፶፭ ማይል ስፍራ ነው ወደ መቅደላ የሚያመጣው መንገድ ወጣ ገባ በመሆኑ በጣም ያስቸግራል። መቅደላ በሽሎና ጂዳ በተባሉ ወንዞች መካከል የሚገኝ ቦታ ሲሆን በአጠገቡ ሰላም፤ በተባለ መስክ ላይ ሠፍረው ለንጉሠ ነገሥቱና ለሹማምንቱ በግብርና ሥራ የሚያገለግሉ ሰዎች የሚኖሩበት አያሌ መንደሮች ነበሩ። በአምባው ላይ የታሠሩ ሰዎች ለሽከሮች ሰላም፤ ላይ የተወሰነ ቦታ ለየተሰጣቸው ቤት ሠርተውና ከብቶችም እያረቡ ይኖራሉ። የሥላሴ ቤተ ክርስቲያን በእቅራ ቢያችን ይገኛል። በየላምንቱ መጨረሻ ቅዳሜ ቅዳሜ የሥላሴ ቤተ ክርስቲያን ከሚገኝበት ተራራ ሥር ብዙ ሕዝብ የሚገበያይበት የገበያ ቀን ስለሚውል ለማንኛውም ሌሎ አስፈላጊ የሆነውን ሁሉ መግዛት ይቻላል። ሰላም፤ በቂ ውኃ ስለማይገኝ በከረምቱ ወራት ብዙ ጉድጓዶች ለየተቆፈሩ ውኃ እንዲጠራቀም እያደረጉ በበጋው ይጠቀሙበታል። ከሰላም፤ ወደ መቅደላ የሚያመጣው መንገድ በጣም ቀጥ ያለ በመሆኑ ለስቸጋሪ ነው።

እኔ ቴዎድሮስ መቅደላን የሚጠቀሙበት ለምሽግነት ብቻ ሳይሆን ለማረፊያና ለንብረታቸው ማከማቻነትም ጭምር ሃበር። የእኔ ቴዎድሮስ ቤትና ጉዞራው የተሠራው ከአምባው ማዕከላዊ ቦታ ላይ ነው።

ከቤቱ ፊት ለፊት ሰፊ ለአደባባይነት እንዲያገለግል ክፍት ቦታ ያለው ሲሆን በጀርባ በኩል የንጉሠ ነገሥቱ መኰንኖች መኖሪያ ሠፈር ይሆንና በስተቀኝ በኩል ደግሞ ቤተ ክርስቲያን እሥር ቤቱና የወታደሮች ሠፈር ከዚህም ፊት ለፊት ተንታ የተባለው የጋሎች መንደር ይታያል።

መቅደላ ላይ ያሉት የእኔ ቴዎድሮስ ቤቶች ሰፋ ባለ ሁኔታ እንደሌሎቹ የአበሻ ቤቶች የተሠሩ ናቸው። እኔ

ቴዎድሮስ ፡ ግን ፡ በጠቅላላው ፡ በቤት ፡ ውስጥ ፡ ገብተው ፡ መዘጋ
ቱን ፡ ስለማይፈልጉ ፡ ሲመጡ ፡ ሰላምጌ ፡ ላይ ፡ ድንኳናቸውን ፡ እስ
ጥለው ፡ ይሰነብታሉ ፡ በነዚህ ፡ ቤቶች ፡ ብዙም ፡ ኑረውባቸው ፡
እያውቁም ፡ በእምባው ፡ ላይ ፡ ብዙ ፡ የእህል ፡ ጎተራዎች ፡ ስለነበ
በሩ ፡ የእንግሊዝ ፡ ጦር ፡ ሠራዊት ፡ በድል ፡ እድራጊነት ፡ መቅደላን
በያዘ ፡ ጊዜ ፡ ለሠራዊቱና ፡ ለሕዝቡ ፡ ለስድስት ፡ ወር ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡
እህል ፡ መገኘቱ ፡ ተገልጿል ፡ እፄ ቴዎድሮስ ፡ ለመሞት ፡ እንድ
ዓመት ፡ ሲቀራቸው ፡ ጀምሮ ፡ የነበራቸውን ፡ ሀብትና ፡ መሣሪያ ፡
ወደ ፡ መቅደላ ፡ እየላኩ ፡ ያስቀምጡ ፡ ስለነበር ፡ ከጎንደር ፡ ቤተ ፡
መንግሥት ፡ የተገኘውም ፡ ወርቅ ፡ መቅደላ ፡ ተልኮ ፡ ተቀምጧል ።

መቅደላ ፡ ላይ ፡ የፖለቲካ ፡ ነፍስ ፡ ገዳይና ፡ ሌቦችም ፡ የሚታ
ሠሩባቸው ፡ እምስት ፡ ትልልቅ ፡ ቤቶች ፡ ነበሩ ። በዙሪያቸው ፡ የሀ
ብታሞቹ ፡ እሥረኞች ፡ እሸከሮችና ፡ ዘበኞች ፡ ይኖራሉ ። ቤቶቹ ፡
በጥብቅ አጥር ፡ የተከበቡ ፡ ናቸው ። እኛ ፡ በተያዝን ፡ ጊዜ ፡ በነ
ዚህ ፡ እሥር ፡ ቤቶች ፡ ውስጥ ፡ ቊጥራቸው ፡ ፪፻፷ ፡ የሚሆኑ ፡ እሥ
ረኞች ፡ ይገኙበት ፡ ነበር ። ከዚህም ፡ ውስጥ ፡ ፹ ፡ በትኩሳት ፡
በሸታ ፡ ሲሞቱ ፡ ፩፻፸፭ ፡ ተፈቱ ፤ ፲፩ ፡ እምባው ፡ ሲያዝ ፡ ነፃነታ
ቸውን ፡ አገኙ ። ፫፻፯ ፡ ተገደሉ ። የእሥር ፡ ቤቱ ፡ አጠባበቅ ፡ በአ
ንድ ፡ በኩል ፡ በጣም ፡ ጥብቅ ፡ ሲሆን ፤ በአንድ ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፡
ልል ፡ መስሎ ፡ ይታያል ። ፀሐይ ፡ ስትጠልቅ ፡ እሥረኛው ፡ ሁሉ ፡
ወደ ፡ እሥር ፡ ቤቱ ፡ አጥር ፡ ግቢ ፡ እንዲገባ ፡ ይታዘዝና ፡ ሲገባ ፡
እንድ ፡ ባንድ ፡ እየተቆጠረ ፡ ሰንሰለቱም ፡ ያልተፈታ ፡ መሆኑን ፡
ከበራፉ ፡ ላይ ፡ ዘበኞች ፡ ቁመው ፡ ይፈትሻሉ ። ከዚህ ፡ ቀደም ፡
ሲቆቹ ፡ እሥረኞች ፡ ከወንድ ፡ እሥረኛ ፡ ጋር ፡ በአንድ ፡ ቤት ፡
ውስጥ ፡ ይታሠሩ ፡ ስለነበር ፤ ጌላ ፡ ግን ፡ ተሻሻሎ ፡ ለብቻቸው ፡
ቤት ፡ ተሰጥቷቸዋል ። እሥር ፡ ቤቱ ፡ በጣም ፡ ሞልቶ ፡ ብዙ ፡ መጪ
ነቅና ፡ መታፈግ ፡ ስላለ ፤ አበሻዎችንም ፡ ያሳዝናቸው ፡ እንደነረረ ፡
ይገልጻሉ ። ወንበዴው ፡ ከብዙ ፡ የጦር ፡ ግንባር ፡ ድል ፡ የተጎናጸ
ፈው ፡ ጀግና ፤ ጠቅላይ ፡ ገዢው ፤ ልዑሉ ፡ ሁሉም ፡ በጠቅላላው ፡
የተለየ ፡ ቦታ ፡ ሳይኖራቸው ፡ እግራቸውና ፡ እጃቸው ፡ በሰንሰለት ፡
ተፈድኖ ፡ በዚያች ፡ ጠባብ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ጎን ፡ ለጎን ፡ እየተጋፉ ፡

ይተኛሉ ። ከእሥር ፡ ቤቱ ፡ መካከል ፡ ላይ ፡ ዘበኞቹ ፡ እሳታቸውን ፡
እየሞቁና ፡ እየተጫወቱ ፡ ሲጠብቁ ፡ ያድሩና ፡ ከጧቱ ፡ በ፲፪ ፡ ሰዓት
ላይ ፡ እሥር ፡ ቤቱን ፡ ከፍተው ፡ እሥረኛውን ፡ ስለሚያስወጡት ፡
በችግር ፡ የተጎዳው ፡ እሥረኛ ፡ የዕለት ፡ ምግቡን ፡ ለመለመን ፡
ወይም ፡ የታደለና ፡ እሸከሮቹ ፡ ሀብቱን ፡ ይዘው ፡ በዙሪያው ፡ የሚ
ጠብቁት ፡ ከሆነ ፤ ስንቁን ፡ በመቀበል ፡ በጠቅላላው ፡ ምግብ ፡ ለማ
ገኘት ፡ ሲጥር ፡ ይውላል ።

የእሥር ፡ ቤቱ ፡ ዘበኞች ፡ የታወቁ ፡ ሞራል ፡ የሌላቸው ፡ ወን
በዴዎች ናቸው ። ብዙ ፡ ችግርና ፡ መከራን ፡ በማየት ፡ ርኅራኄ ፡
የሚባለውን ፡ የሰውን ፡ ልጅ ፡ ባሕሪ ፡ ፈጽሞ ፡ ከሰውነታቸው ፡
ያስወጡና ፡ ለምንም ፡ ነገር ፡ የማያዝኑ ፤ የማይጨነቁ ፡ ሰዎች ፡
በመሆናቸው ፡ እንድ ፡ የታሠረ ፡ መኳንንት ፡ ትንሽ ፡ ገንዘብ ፡ ሲደ
ርሰው ፡ አስቀድሞ ፡ እነዚያን ፡ የቀን ፡ ጅብ ፡ የሆኑ ፡ ዘበኞች ፡ ማጥ
ገብና ፡ ማካፈል ፡ አለበት ። ይህን ፡ ባያደርግ ፡ የሚደርስበት ፡ ችግ
ርና ፡ መከራ ፡ ተወዳዳሪ ፡ አይኖረውም ። ብዙዎቹ ፡ መኳንንቶች ፡
ለብዙ ፡ ዓመታት ፡ ያህል ፡ በዚህ ፡ እምባ ፡ ላይ ፡ ታሥረው ፡ በመቆ
የታቸው ፡ ሚስቶቻቸውንና ፡ ልጆቻቸውንም ፡ አስመጥተው ፡ አብ
ረዋቸው ፡ በእምባው ፡ ውስጥ ፡ ስለሚኖሩ ፤ ሀብታቸውን ፡ ከዘበ
ኞቹ ፡ ጋር ፡ ተካፍለው ፡ የማይኖሩ ፡ ከሆነ ፡ መከራው ፡ ለቤተሰባ
ቸውም ፡ ጭምር ፡ እንዲደርስ ፡ የሚፈጸመው ፡ ግፍ ፡ ለተመልካች ፡
ይቀፋል ።

ከፖለቲካ ፡ እሥረኞች ፡ መካከል ፡ ጥፋታቸው ፡ በጣም ፡ ያነ
ሰና ፡ በሐሰተኛ ፡ ነገረ ፡ ሠሪዎች ፡ የታሠሩት ፡ ሰዎችም ፡ በዚህ ፡
ሥቃይ ፡ ውስጥ ፡ ይገኛሉ ። እፄ ቴዎድሮስ ፡ እግረ ፡ መንገዳቸ
ውን ፡ በመቅደላ ፡ አጠገብ ፡ ሲያልፉ ፡ ከፊተኛው ፡ የበለጠ ፡ መቄ
ጣጠርና ፡ እሥረኛውም ፡ ከማደሪያው ፡ ቤት ፡ ሳይወጣ ፡ ስለሚቆይ
ምግብ ፡ ማግኘቱም ፡ እንደልብ ፡ ስለማይሆን ፡ ሥቃዩ ፡ ከሁሉም
የባሰ ፡ ይሆናል ። በአጋጣሚም ፡ ግርማዊነታቸው ፡ በድንገት ፡ ከእ
ሥረኞቹ ፡ መካከል ፡ ነፃ ፡ የሚሰዷቸው ፡ ወይም ፡ የመጪረሻ ፡ ዕድ
ሉን ፡ የሚያገኝ ፡ ስለሚኖር ፡ ሁሉም ፡ ይጠባበቃል ። ለምሳሌ ፡
ያህል ፡ በሐምሌ ፡ ወር ፡ በ፲፰፻፶፯ ፡ ዓ. ም. እፄ ቴዎድሮስ ፡ ወደ ፡
ሸዋ ፡ ዘምተው ፡ ሳይቀናቸው ፡ ሲመለሱ ፡ በመቅደላ ፡ በኩል ፡ አል

ፈው፡ ስለነበር፤ እሥረኞቹ፡ በሙሉ፡ የእፄ፡ ቴዎድሮስን፡ ጥፋትና፡ መከራ፡ እዘውትረው፡ ስለሚመኙ፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሸዋ፡ ውስጥ፡ ባደረጉት፡ ጦርነት፡ ድል፡ ሆነው፡ ሞተዋል፡ የሚል፡ ወሬ፡ ለእሥረኛው፡ ደርሶ፡ ትልቅ፡ ደስታና፡ ፈንጠዝያ፡ መደረጉን፡ የጉጃም፡ ገዢ፡ የነበረው፡ ብሩ፡ ጉሹ፡ ለብዙ፡ ዓመታት፡ በሰንሰለት፡ ታሥር፡ መቅደላ፡ ውስጥ፡ ይማቅቅ፡ ስለነበረ፤ ይህን የመሰለውን፡ ወሬ፡ ለግርማዊነታቸው፡ ማድረሱ፡ ሁኔታውን፡ እንደሚያሻሽልለት፡ አምኖ፡ አስቀድሞ፡ አስታውቆ፡ ስለነበር፤ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ይህን፡ እንደሰሙ፡ በአምባው፡ ውስጥ፡ የሚገኙት፡ እግራቸውን፡ የታሠሩት፡ የፖለቲካ፡ እሥረኞች፡ ከብሩ፡ ጉሹ፡ በስተቀር፡ ሁሉም፡ እግርና፡ እጃቸው፡ በሰንሰለት፡ እንዲታሠር፡ እዘዙ፡ ብሩ፡ ጉሹ፡ ይህንን፡ ውለታውን፡ በመቀጠር፡ ወደ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ መልእክተኛ፡ ልኮ፡ ባለቤቱ፡ በአጠገቡ፡ እንድትኖር፡ ፈቃድ፡ ስለጠየቀ፡ ነገር፡ ግን፡ ምንም፡ እንኳ፡ የሰለላ፡ ሥራ፡ የሠራው፡ ለእርሳቸው፡ ቢሆንም፡ ከሐዲ፡ ሰው፡ ስለማይወዱ፡ ሚስቱ፡ አጠገቡ፡ እንድትኖር፡ በጠየቀ፡ ጊዜ፡ በመፍቀድ፡ ፈንታ፡ እጁ፡ በሰንሰለት፡ እንዲታሠር፡ ወሰኑበት፡ በዚህ፡ ጉብኝታቸው፡ ጊዜ፡ በኃይል፡ ፈጅተው፡ ድል፡ መትተው፡ ካስገበሩ፡ በኋላ፡ ዋስትና፡ ያለው፡ ፀጥታ፡ ለማግኘት፡ ሲሉ፡ የወርቂት፡ ወራሽ፡ የሆነውን፡ ልጅዋን፡ ወደ፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ስለላከች፡ እርሳቸውም፡ መጀመሪያ፡ በክብር፡ ተቀብለው፡ የአምባው፡ ገዢ፡ እንዲሆን፡ ከሾሙት፡ ከጥቂት፡ ጊዜ፡ በኋላ፡ እንደገና፡ ሻሩት፡ አከታትለውም፡ የቁም፡ እሥር፡ ከተደረገ፡ በኋላ፡ እንደተራው፡ እሥረኛ፡ በሰንሰለት፡ ታሥር፡ ወህኒ፡ ቤት፡ ገብቶ፡ ለብዙ፡ ዓመታት፡ ያህል፡ ማቀቀ።

የሣህለ፡ ሥላሴ፡ የልጅ፡ ልጅ፡ ምኒልክ፡ በሕፃንነታቸው፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ አምጥተው፡ ሹመውና፡ ሸልመው፡ ለእፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የነበራቸው፡ ታማኝነት፡ እንዳይላላ፡ ልጃቸውን፡ ድረው፡ በክብር፡ አስቀመጧቸው። በዚህ፡ ሁኔታ፡ ሳሉ፡ አንድ፡ ቀን፡ ምኒልክ፡ ከተከታዮቻቸው፡ ጋር፡ ከድተው፡ ጉዟቸውን፡ ወደ፡ ሸዋ፡ መቀጠላቸውንና፡ የአባታቸውንም፡ ዙፋን፡ ለመያዝ፡ ማሰባቸውን፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሲሰሙ፡ ምን፡ ያህል፡ እንዳዘኑና፡ እንደተበሳጩ፡ መገመቱ፡ ከባድ፡ አይመስልም። በዚህ፡ ሁኔታ፡

ተበላላቸውና፡ እዝነው፡ ሳለ፡ በቴሌስኮፕ፡ እገር፡ ሲመለከቱ፡ ወርቂት፡ ምኒልክን፡ በክብርና፡ በሰልፍ፡ ስቅቀበላቸው፡ በማየታቸው፡ ከብሰላቸው፡ ብዛት፡ ወርቂትን፡ በዚህ፡ አድራጊ፡ ለመቅጣት፡ ሲሉ፡ ምኒልክንና፡ ተከታዮቹን፡ በማሳያድ፡ ፈንታ፡ በዋስትና፡ በእጃቸው፡ ውስጥ፡ የሚገኙትን፡ የወርቂትን፡ ልጅና፡ መኳንንቶቹዋን፡ እንዲፈጁ፡ አደረጉ። ከብሰላቸው፡ ብዛት፡ ብዙዎቹ፡ መኳንንቶች፡ እየተቀጩ፡ እንዲገደሉ፡ ከመደረጉም፡ ይልቅ፡ ሕይወታቸው፡ ያላለፈ፡ ቆሰለው፡ የሚሠቃዩ፡ ህፃኖች፡ እንዲገቡ፡ ተደረገ። ከዚህ፡ የጭከና፡ ድርጊት፡ በኋላ፡ በሰሜት፡ ብቻ፡ ተመርተው፡ በፈጸሙት፡ የግፍ፡ አገዳደል፡ ማዘናቸው፡ አልቀረም። ከምኒልክ፡ ጋር፡ ሸዋ፡ ከዳቸው፡ የወርቂትን፡ ልጅ፡ በመግደላቸው፡ የወሎ፡ ባላባቶች፡ ብርቱ፡ ጠላታቸው፡ ሆኑ። እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ለአቡኑ፡ በላኩት፡ መልእክት፡ «ለምን፡ የማይገባ፡ ሥራ፡ መሥራቱን፡ ሲያዩ፡ ፍትሐ፡ ነገሥት፡ ይዘው፡ መጥተው፡ ጥፋቱን፡ ገልጸው፡ አላስጣሉኝም?» ብለው፡ ስለጠየቁ፡ አቡኑ፡ በአጭሩ፡ «ምክንያቱም፡ ከፈትዎ፡ ላይ፡ በደም፡ ተጽፎ፡ ስለየሁ፡ ነው።» የሚል፡ መልስ፡ ሰጡ። እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ጥቂት፡ ቆይተው፡ ግን፡ ራሳቸውን፡ አጽናንተው፡ በረዱ። ድርቅ፡ በርትቶ ስለነበር፡ በአምባው፡ ላይ፡ ውኃ፡ ጠፍቶ፡ ችግር፡ ነበርና፡ ሰዎቹን፡ በፈጁ፡ በማግሥቱ፡ ዝናብ፡ ስለጣለ፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ በፈገግታ፡ ከዚህ፡ የሚከተለውን፡ ለወታደራቸው፡ «ዝናቡን፡ ተመልከቱ፡ እግዚአብሔር፡ በእኔ፡ ተደስቷል፡ ምክንያቱም፡ ከሐዲዎቹን በመፍጀቱ፡ ነው።» ሲሉ፡ ተናገሩ።

ሳሙኤል፡ ከመጀመሪያው፡ አንሥቶ፡ ከፈረንጆቹ፡ ጋር፡ ግንኙነት፡ ያለውና፡ የተሳሰረ፡ ሆነ። ይልቁንም፡ እንድ፡ ጊዜ፡ ፈጽሞ፡ ፈረንጅ፡ ይጠላ፡ እንደነበረ፡ ሰምተናል። እኛ፡ ከደረስንበትና፡ ታሥረን፡ በቆየንበት፡ ጊዜ፡ ሁሉ፡ በሚገባ፡ ችግራችንን፡ የሚፈዳልን፡ ሰው፡ ነበረ። ሳሙኤል፡ በተንኮሉ፡ በከፋቱና፡ በአስተዋይነቱ፡ የታወቀ፡ ስለነበረ፤ እንዲያውም፡ የእፄ፡ ቴዎድሮስ፡ መንግሥት፡ እየተናጋ፡ መሔዱን፡ አስቀድሞ፡ የተረዳና፡ የተናገረ፡ እርሱ፡ ነበር። ሳሙኤል፡ የሚምለው፡ በእፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ቢሆንም፡ ውስጥ፡ ውስጡን፡ ደግሞ፡ እኛን፡ ከመርዳት፡ ሳያቋርጥ፡ ከሸፍቶቹ፡ ጋር፡ ግንኙነት፡ በማድረግ፡ መልእክታችንን፡ ምፅዋ፡

እንዲደርስ፡ የረዳን፡ ሰው፡ ነው። ስለእካለ፡ ጎደሎነቱ፡ ማንሳትና
መናገር፡ እምብዛም፡ እይወድም። ጨዋታው፡ ገፍቶ፡ ከመጣም፡
ጎደፍደፍ፡ አድርጎ፡ ያልፈዋል። ፔየትሮ፡ የተባለው፡ ኢጣሊያ
ያዊ፡ ወሬ፡ የሚወድ፡ ስለነበረ፡ እርሱ፡ የሚናገረው፡ ሁሉ፡ ተቀ
ባይ፡ እያገኝም። ፔየትሮ፡ እንደሚለው፡ ሳሙኤል፡ ወደ፡ ሸዋ፡
ሒዶ፡ በነበረ፡ ጊዜ፡ እንግሊዞች፡ በእርግጫ፡ መትተው፡ ገደል፡
ስለሰደዱት፡ በዚያን፡ ጊዜ፡ እግሩ፡ ተሰበረ። በዚህም፡ ምክንያት፡
እንግሊዞችን፡ በሞላ፡ እይወድም፡ ነበር፡ እያለ፡ ያወራል።
ወሬው፡ ትክክለኛ፡ ሊሆንም፡ ይችላል፡ ዳሩ፡ ግን፡ አዳማጭ፡ እላ
ገኘም።

ሳሙኤል፡ በእግሩ፡ አባቱ፡ የታወቀ፡ ሺህ፡ ስለነበረና፡ አገሩን፡
እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከወረሩት፡ በኋላ፡ ለዚሁ፡ ክፍል፡ ግዛት፡ እስተ
ዳዳሪ፡ ሆኖ፡ ተሹም፡ ትልቅ፡ ሰው፡ እንደነበር፡ ማውራትና፡ ትዝ
ታውንም፡ እያስታወሰ፡ መኩራት፤ ይወዳል። ሳሙኤል፡ ትልቅ፡ ሰው፡
ነኝ፡ ብሎ፡ ከማመኑ፡ በዛት፡ ትልቅነቱን፡ የተቀበለ፡ ሁሉ፡ እንደ
ሕፃን፡ ሊያታልለው፡ ይችላል። ቆራጣ፡ በቆየንበት፡ ጊዜ፡ ሳሙ
ኤልን፡ ኃይለኛ፡ የተቅማጥ፡ በሽታ፡ አሠቃይቶት፡ ስለነበረ፡ በጥ
ንቃቂ፡ ስለረዳሁትና፡ ስላከምኩት፡ ትልቅ፡ ባለውለታ፡ በመሆን፡
ብዙ፡ ይረዳን፡ ነበር። የሚጠብቁትን፡ ወታደሮች፡ አብረውን፡
በአንድ፡ ክፍል፡ እንዳይተኙ፡ ይከላከልልን፡ ነበር። ሚስተር፡
ራሳም፡ የታሰረ፡ ቢሆንም፡ ትልቅ፡ ሰው፡ በመሆኑ፡ እስተዳዳሪ፡
ዘበኛ፡ አልነበረውም። ስተርን፤ ካሜሩንና፡ ሮዜንታል፡ ግን፡ የተ
ወደዱ፡ ወይም፡ ሀብት፡ ያላቸው፡ ሰዎች፡ ባለመሆናቸው፡ እነዚህ፡
የእበሻ፡ ወታደሮች፡ ሁለት፡ ሦስት፡ እየሆኑ፡ አብረዋቸው፡ ይጋ
ፋሉ። ማዕድ፡ ቤት፡ ውስጥ፡ ይኖሩ፡ የነበሩት፡ ኬራንስና፡ ፔየት
ሮም፡ በየሌሊቱ፡ የንጉሡን፡ ሀብት፡ የሚመለከቱ፡ ዘበኞች፡ እየ
መጡና፡ እየሒዱ፡ ብዙ፡ ያስቸግራቸው፡ ነበር።

ሳሙኤል፡ ከአምባው፡ ሹማምንት፡ ጋር፡ ወዳጅነት፡ ስለጀ
መረ፡ እንዳንዶቹ፡ ሹሞች፡ እርሱን፡ ለመጠየቅ፡ ብለው፡ ሲመጡ፡
ከእኛም፡ ጋር፡ ይጫወታሉ። እንደዚህ፡ ባለው፡ ጊዜ፡ ኬራንስ፡
ጥሩ፡ የእማርኛ፡ ችሎታ፡ ስላለው፡ አስተርጓሚያችን፡ እርሱ፡
ይሆናል። ከሚጎበኙን፡ ሹማምንት፡ መካከል፡ ደብተራ፡ ዘነብ፡

የንጉሡ፡ ነገሥቱ፡ ጸሐፊ፡ አሁን፡ የዓለማየሁ፡ አስተማሪ፡ በጣም፡
ብሰልና፡ ታማኝ፡ የሆነ፡ ሰው፡ አዘውትሮ፡ ይጠይቀን፡ ነበር።
ይህ፡ ሰው፡ ስለከዋክብት፡ የማወቅ፡ ፍላጎቱ፡ እጅግ፡ ብርቱ፡
ስለሆነ፡ በመጣ፡ ቊጥር፡ እየተደጋገመ፡ የከዋክብት፡ ታሪክ፡ እን
ዲነገረው፡ ስለሚያሰለፍን፡ እንደዕብድ፡ ቆጥረነው፡ ነበር። የሚ
ያላዝነው፡ ስለከዋክብት፡ የምንሰጠው፡ ትምህርት፡ እገላለጽ፡
ትክክል፡ ባይሆን፡ ወይም፡ እርሱ፡ የማይገባው፡ ይሁን፡ አይታወ
ቅም፡ ስለከዋክብት፡ አጥጋቢ፡ ትምህርት፡ ሊቀበል፡ ስላልቻለ፡
እንዲያውም፡ በመጨረሻ፡ ላይ፡ ሰልችተነው፡ ነበር። የሳሙኤል
ሌላው፡ የቅርብ፡ ጓደኛው፡ አፈ፡ ንጉሥ፡ መሸሻ፡ የተባለ፡ የአም
ባው፡ ገዢ፡ የነበረ፡ ሰው፡ ልጅ፡ ሲሆን፡ አባቱ፡ እንደሞቱ፡ እፄ፡
ቴዎድሮስ፡ የአባቱን፡ ማዕርግ፡ ሰጥተው፡ ግዛቱን፡ ያልሰጡት፡
ሰው፡ ነበር። ይህ፡ ሰው፡ ዋሽንት፡ መንፋት፡ ስለሚወድ፡ ሳሙ
ኤል፡ ሳይሰለች፡ ለብዙ፡ ሰዓት፡ ያህል፡ ያዳምጠዋል፡ እኛ፡ ግን፡
በመጀመሪያው፡ ሁለት፡ ደቂቃ፡ ውስጥ፡ ሰልችተን፡ መድረሻ፡
እናጣለን። ሰውየው፡ የአማካሪዎች፡ አባል፡ በመሆኑ፡ ብዙ፡ ነገር፡
ለመስማት፡ ስለሚችል፡ በእፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሠፈር፡ ያለውን፡
ወሬና፡ ሁኔታ፡ እየሰማ፡ ይገልጽልን፡ ስለነበረ፡ በዚህ፡ በኩል፡
በጣም፡ ረዳን።

ግንኙነት፡ ያለን፡ ከነዚህ፡ ሰዎች፡ ጋር፡ ብቻ፡ ነበር። እንዳ
ንድ፡ ጊዜም፡ ራስና፡ ሌሎችም፡ ታላላቅ፡ ሰዎች፡ ወደ፡ ሚስተር፡
ራሳም፡ ቤት፡ መጥተው፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ይጋብዛቸው፡ የነበረውን፡
ቡና፡ ትቶ፡ አረቂና፡ ጠጅ፡ ይጋብዛቸዋል። ሲያልፉም፡ እግዚአ
ብሔር፡ ያስፈታችሁ፡ የሚል፡ ቃል፡ አስምተውን፡ ይሒዳሉ።
መድኃኒት፡ ካልፈለጉ፡ በስተቀር፡ ወደ፡ እኛ፡ ቤት፡ አይመጡም።

ትልቁ፡ ጠላታችን፡ ከቀን፡ ዘበኞች፡ አንዱ፡ አቡ፡ ፈለቀ፡
የሽማግሌ፡ ተንኮለኛና፡ እኛን፡ ማስቸገሩ፡ ደስ፡ የሚለው፡ ሰው፡
ነበር። በአምባው፡ የነበረው፡ ሰው፡ ሁሉ፡ የሚጠላው፡ ሲሆን፡
በፍርሃት፡ ግን፡ ያኩብረዋል። ይህ፡ ሰው፡ ተረኛ፡ በሆነ፡ ቀን፡
እንገቱን፡ ወደጎጆው፡ እያስገባ፡ ስለሚጠብቀን፡ ለመጻፍ፡
ፈጽሞ፡ የማይቻል፡ ይሆናል፡ በሚችለው፡ ሁሉ፡ እኛን፡ ከመጉ
ዳት፡ አይታገሥም፡ ቢሆንም፡ በገንዘባችን፡ ብዛት፡ ተቋቋምነው።

ከባዱ፡ ከረምት፡ ይወጣና፡ የመስቀል፡ በዓል፡ ሲደርስ፡ ለጤ
ንነት፡ የሚሰማማ፡ አየር፡ ይገኛል ። በአሁኑ፡ ጊዜ፡ ከታሠርን፡
ሁለት፡ ወር፡ ተኩል፡ ሆኖናል ። በየቀኑ፡ ደህና፡ ወሬ፡ እናገኛ
ለን፡ በማለት፡ ተስፋ፡ እልቆረጥንም ።

መቅደላ፡ ከገባን፡ ጀምሮ፡ ስድስት፡ ወር፡ እስካለፈ፡ ድረስ፡
ከወዳጆቻችንም፡ ሆነ፡ ከእውሮጳ፡ አገር፡ ምንም፡ ወሬና፡ ደብ
ዳቤ፡ አልደረሰንም ። ከረምቱ፡ እንደወጣ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡
ቤቱን፡ አሳድሶ፡ ሚስተር፡ ሮዜንታል፡ ሊቀላቀለን፡ የሚመጣ፡
መሆኑ፡ ስለታወቀ፡ አዲስ፡ ጎጆ፡ ሠራን ። ሣሙኤል፡ ከእኛው፡
አጥር፡ ግቢ፡ ውስጥ፡ ትንሽ መሬት፡ ተቀብሎ፡ ለራሱና፡ ለቤተ፡
ሰቡ፡ ጎጆ፡ ሠራ ። ሳሙኤል፡ አሮጌውን፡ ጎጆየን፡ አፍርሼ፡
የተሻለና፡ ሰፋ፡ ያለ፡ ቤት፡ እንድሠራ፡ መክሮኝ፡ ነበር ። ነገር፡ ግን
በጥቂት፡ ጊዜ፡ ውስጥ፡ አንድ፡ ለውጥ፡ ይገኛል፡ በማለትና፡ ጎጆ
የም፡ ከትልቁ፡ ሽምጥ፡ አጥር፡ አጠገብ፡ ስለነበረች፡ ለማፍረ
ስና፡ ለማስፋት፡ አዳጋች፡ ስለመሰለኝ፡ ምክሩን፡ ሳልቀበለው፡
ቆየሁ ። ሣሙኤል፡ እኔ፡ ቤቱን፡ ለመሥራት፡ ከፈለግሁ፡ በቦታ
መጥበብ፡ ምክንያት፡ እንዳልቸገር፡ አጥሩን፡ ፈቀቅ፡ አስደርጋ
ለሁ፡ ብሎ፡ ቃል፡ ስለገባልኝ፡ በዚሁ፡ መሠረት፡ ለመሥራትም፡
ምክሬ፡ አጥሩን፡ ፈቀቅ፡ ማስደረጉ፡ ሳይሆንለት፡ በመቅረቱ፡
ነው ። ጳላ፡ ግን፡ ከአምባው፡ ካሉት፡ ሹማምንት፡ መካከል፡
አንድ፡ በሕክምና፡ የረዳሁት፡ አጥሩን፡ አፍርሶ፡ ፈቀቅ፡ አድርጎ፡
ቦታ፡ ካስገኘልኝ፡ በጳላ፡ ቤቱንም፡ ለመሥራት፡ የራሱን፡ ሰዎች፡
እንደሚልክልኝ፡ ተስፋ፡ ሰጠኝ ።

ቤቱን፡ ለመሥራት፡ የሚያስፈልጉት፡ ዕቃዎች፡ እንጨት፡
ሸንቦቆና፡ ለመማገሪያ፡ ጠፍር፡ ከተራራው፡ ሥር፡ ከሚገኙት፡
መንደሮች፡ ተገዝቶ፡ ከተሰናዳ፡ በጳላ፡ በሕክምና፡ ረድቼ፡ ላዳን
ኩት፡ ሹም፡ መልእክት፡ እንደላኩለት፡ ወዲያውኑ፡ በገባልኝ፡
ቃል፡ መሠረት፡ እምሳ፡ የሚሆኑ፡ ወታደሮቹን፡ ይዞ፡ መጥቶ፡ አጥ
ሩንና፡ ጎጆውን፡ አፍርሶ፡ መሬቱን፡ ካስተካከለ፡ በጳላ፡ ግድግዳ
ውንና፡ ጣራውን፡ በአገሩ፡ አሠራር፡ ደንብ፡ ፈጽሞ፡ አሸከሮቹ
ጭቃ፡ አቡከተው፡ ግድግዳውን፡ ለጥፈው፡ ጣራውን፡ አዋቅረው፡

ክዳኑን፡ አልብሰው፡ ሳምንት፡ ባልሞላ፡ ጊዜ፡ ስለደረሱልኝ፡ ፕሬ
ዶክስና፡ እኔ፡ ገብተን፡ ቤቱን፡ ማሟሟት፡ ያዝን ። ወታደሮቹም፡
በተቀላጠፈ፡ ሁኔታ፡ ሥራውን፡ በማከናወናቸው፡ ተደስተው፡
ርዳታ፡ በጠየቅን፡ ቀጥረን፡ በደስታ፡ ይመጣሉ ። የቤቱን፡ መሥሪያ
ዕቃ፡ በስምንት፡ ብር፡ የገዛነው፡ ሲሆን፡ የሠሩትን፡ ሰዎች፡ ለመ
መገብና፡ የሚያስፈልጋቸውን፡ ነገር፡ በማቅረብ፡ ከአሥራአራት፡
ብር፡ በላይ፡ አውጥተናል ። ከዚያም፡ ወዲህ፡ ንጹሕ፡ በሆነ፡ ቤት
በመኖር፡ ተደስተን ።

ማንኛውንም፡ ነገር፡ ራሳችን፡ ማሰናዳት፡ ስላለብን፡ ቁጥ
ራቸው፡ የበዛ፡ ወንድና፡ ሴት፡ አሸከሮች፡ እንዲኖሩን፡ ተገደ
ድን ። ሴቶቹ፡ ሲፈጩና፡ ውኃ፡ ሲያመጡ፡ ወንዶቹ፡ ደግሞ፡ እን
ጨትና፡ ሌላም፡ ሥራ፡ በመሥራት፡ ወደገበያም፡ እየተላኩ፡ የሚ
ያስፈልገውን፡ ገዝተው፡ በማምጣት፡ ያገለግሉ፡ ነበር ። ብዙዎ
ቹም፡ ወደ፡ ምዕዋ፡ ወይም፡ ለጋፋት፡ ሰዎች፡ መልእክት፡ እንዲያ
ደርሱ፡ ይላኩ፡ ነበር ። በአሸከርነት፡ የሚያገለግሉኝ፡ ሁለት፡
ፖርቱጋሎች፡ ነበሩ ። እነዚህ፡ ሰዎች፡ ለመሥራት፡ የማይፈቅዱ፡
ሰካራሞችና፡ እርስ፡ በርሳቸው፡ ይጣሉ፡ ስለነበረ፡ ዕረፍት፡ አላጥ
ተው፡ ያስቸግሩኝ፡ ነበር ። በፊት፡ የሚኖሩት፡ ከወጥ፡ ቤቱ፡ ውስጥ
ስለነበረ፡ ከሌሎቹ፡ አሸከሮቻችን፡ ጋር፡ እየተደባደቡ፡ ዕረፍት፡
ስለነሱን፡ ለሁለቱ፡ አንድ፡ ጎጆ፡ አሠራንላቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፲፫ ።

ሚስተር፡ ራሳም፡ ከጥቂት፡ ወራት፡ በፊት፡ ወደ፡ አፄ፡ ቴዎ
ድሮስ፡ መልእክት፡ አስይዞ፡ ልኮት፡ የነበረው፡ አሸከሩ፡ አፄ፡
ቴዎድሮስ፡ ከእንግሊዝ፡ መንግሥት፡ የተላከ፡ ደብዳቤና፡ ራሳ
ቸውም፡ የጻፉትን፡ ደብዳቤ፡ አስይዘው፡ ስለመለሱት፡ ታኅሣሥ፡
፳፩/፲፰፻፶፬ ፡ ዓ. ም. ከእኛ፡ ዘንድ፡ ደረሰ ። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ለራ
ሳም፡ በጻፉለት፡ ደብዳቤ፡ ሚስተር፡ ፍላድ፡ ምዕዋ፡ መድረሱን፡
እንደጻፈላቸውና፡ አብሮም፡ ከእንግሊዝ፡ ንግሥት፡ የተጻፈልንን፡
ደብዳቤ፡ ስለላከላቸው፡ በእስቸኳይ፡ የላኩ፡ መሆናቸውን፡ ጭምር
አንሥተው፡ መልስ፡ እስካገኙ፡ ድረስ፡ በትዕግሥት፡ እንድን

ቆይ፡ ለራሳም፡ ገልጸው፡ ጸፋለት ። ይህንም፡ ወሬ፡ ስንሰማ፡ እጅግ፡
ተደስተን፡ የእንግሊዝ፡ መንግሥት፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስን፡ ተን
ኮል፡ በማወቅ፡ አስፈላጊውን፡ ርምጃ፡ እንደሚወስድ፡ ስላመን፡
አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ትምህርት፡ የሚሆናቸው፡ ነገር፡ እንደሚገጥማቸውና፡
እንደሚቀዘቅዙ፡ ተስፋ፡ እደረግን ።

ታላላቅ፡ ፳፱/፲፰፻፱፡ ዓ. ም. ራስ፡ እንግዳ፡ እሥረኞች፡
ይዘው፡ መቅደላ፡ ስለደረሱ፤ የቃል፡ ሰላምታና፡ ከአፄ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ የተጻፈልንን፡ ደብዳቤ፡ ላኩልን ። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የጸፋልን፡
ደብዳቤ፡ ኃይልና፡ ጉራ፡ የሞላበት፡ ነበር ። ከሚስተር፡ ፍላድ፡
ደብዳቤ፡ ተረዳሁ፡ ብለው፡ እንደጻፉት፡ የእንግሊዝ፡ መንግሥት፡
የጠየቁትን፡ ሁሉ፡ ለመፈጸም፡ መስማማቱንና፡ ከእንግሊዝም፡
ወዲህ፡ ስለእኛ፡ ያላቸው፡ አስተያየት፡ የተለወጠ፡ እንደሚሆን፡
ገልጠዋል ። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ማስረጃታቸውን፡ ቀጥለው፡ አበሻና፡
እንግሊዝ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ በጥሩ፡ የወዳጅነት፡ ደረጃ፡ ላይ፡ ስለነ
በሩ፡ እንግሊዞችን፡ እንደሚያከብሩና፡ እንደሚወዱ፡ ገልጸው፡ኋላ፡
ግን፡ «ከእኔ፡ ጋር፡ የነበራቸውን፡ ወዳጅነት፡ ትተው፡ ከቱርኮች፡
ጋር፡ ተባብረው፡ እንደጠሉኝ፡ ስለሰማሁ፤ የነገሩን፡ እውነተኛ
ነት፡ ለማረጋገጥ፡ ሞከርኩ ። ከዚያም፡ ወዲህ፡ በልቤ፡ ውስጥ፡
ቅሬታ፡ አደረብኝ ። ሲሉ፡ ዘረዘሩ ። ለእንግሊዝ፡ መንግሥት፡
በሚጽፉት፡ ደብዳቤ፡ ውስጥ፡ ያደረሱብንን፡ ሥቃይና፡ መጉሳ
ቆል፡ ትተው፡ «ሚስተር፡ ራሳምና፡ አብራችሁ፡ የላካችኋቸውን፡
መልእክተኞች፡ በከብር፡ ተቀብሎ፡ ከመናገሻ፡ ከተማዬ፡ መቅደላ፡
በሰላም፡ ከእናንተ፡ ለደብዳቤዬ፡ መልስ፡ እስካገኘሁ፡ ድረስ፡
አስቀምጫቸዋለሁ» ሲሉ፡ ጽፈዋል ። በደብዳቤው፡ መደምደ
ሚያ፡ ላይ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ጉዳዩ፡ ለሚመለከተው፡ ለመንግ
ሥት፡ መሥሪያ፡ ቤት፡ እንዲጽፍና፡ በእርሳቸው፡ በኩል፡ ወደ፡
ሚስተር፡ ፍላድ፡ ተልኮ፡ ሚስተር፡ ፍላድ፡ ሳይውል፡ ሳያድር፡ እን
ዲመጣ፡ ጠይቀውታል ።

የዚህ፡ ደብዳቤ፡ አቀራረብ፡ እኛን፡ በማብረድና፡ በማታ
ለል፡ ግባቸውን፡ ከፍጻሜ፡ ለማድረስ፡ በሰላምና፡ በትሕትና፡
መንገድ፡ ካልሔዱ፡ በስተቀር፡ የእንግሊዝን፡ መንግሥት፡

ርዳታ፡ እንደማያገኙ፡ አምነው፡ ያደረጉት፡ ነው፡ እንጂ፡ እውነ
ትስ፡ የተቀመጠው፡ በወዳጅነት፡ መልክ፡ አልነበረም ። በማግ
ሥቱ፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስና፡ ከጄኔራል፡ ሚሬዌዘር፡ የተላከልን፡
ደብዳቤ፡ ደረሰን ። ከራስ፡ እንግዳ፡ ጋር፡ ከላኩልን፡ ደብዳቤ፡
ጋር፡ ሲመዛዘን፡ ፈጽሞ፡ የተለያየ፡ ነበረ ። በዚህ፡ ደብዳቤ፡ ማዘ
ዛቸውን፡ ትተውና፡ ትሕትና፡ በመላው፡ አቀራረብ፡ መለመንና፡
እኛን፡ ለማግባባት፡ በብዙ፡ መንገድ፡ ጥረዋል ። በደብዳቤው፡
እንደገለጹት፡ «አሁን፡ እውነተኛው፡ በእናንተና፡ በእኔ፡ መካ
ከል፡ ያለውን፡ ወዳጅነት፡ የምትገልጹልኝ፡ ሚስተር፡ ፍላድና፡
የተላኩት፡ ብረት፡ ሠራተኞች፡ በመተማ፡ በኩል፡ እንዲመጡ፡
ለማድረግ፡ በምትጽፉት፡ ደብዳቤ፡ ስለሆነ፤ ይህንም፡ ካደረጋችሁ
የወዳጅነታችን፡ ምልክት፡ ይሆናል» የሚል፡ ነበረ ። ምሳሌ፡ አድ
ርገው፡ የሰሎሞንና፡ የኪራምን፡ ታሪክ፡ በመቅደሱ፡ ሥራ፡ ጊዜ፡
ጠቅሰው፡ «አሁን፡ የትልቁን፡ ንግሥት፡ የመኳንንቱንና፡ የሕ
ዝፏን፡ ወዳጅነት፡ ከመጠየቅ፡ በስተቀር፡ በምን፡ መንገድ፡ ከዚህ
በላይ፡ ማድረግ፡ እችላለሁ?» ካሉ፡ በኋላ፡ ሚስተር፡ ራሳምን፡
በምን፡ ሁኔታ፡ ተቀብለው፡ በዚያውም፡ ቀን፡ እሥረኞቹን፡ ለንግ
ሥቱቱ፡ ሲሉ፡ መፍታታቸውን፡ ገልጸው፡ አሁንም፡ የታሠረው፡
እሥረኞቹን፡ ሳያስታርቁኝ፡ ሊወስዳቸው፡ በመሞከሩ፡ መሆ
ኑን፡ አስረድተው፡ ጽሑፋቸውን፡ ሲደመድሙ፡ « ቀጥቃጮቹ፡
በመተማ፡ በኩል፡ ወደ፡ አበሻ፡ እንዲገቡና፡ ሕዝቤን፤ የእጅ፡
ጥበብ፡ እንዲያስተምሩ፡ እርዳኝ፡ ይህ፡ ፍጻሜ፡ ካገኘ፡ እግዚአ
ብሔር፡ ፈቃዱ፡ ቢሆን፡ አስደስቼ፡ ወደ፡ አገራችሁ፡ እመልሳች
ኋለሁ» አሉ ።

ሚስተር፡ ራሳም፡ ወዲያውኑ፡ ለግርማዊነታቸው፡ በሰጠው፡
መልስ፡ በጥያቄያቸው፡ የሚስማማ፡ መሆኑን፡ ገልጾ፡ ጻፈላቸው፡
መልእክተኛው፡ በግርማዊነታቸው፡ ሠፈር፡ ሲደርስ፡ በደስታና፡
በከብር፡ ተቀብለው፡ በቅሎ፡ ሰጥተው፡ ጉዞውን፡ ቀጠለ ። ከዚያ፡
ወዲህ፡ ግን፡ ለብዙ፡ ወራት፡ ስለዚህ፡ ጉዳይ፡ ምንም፡ ሳይደር
ሰን፡ ቀረ ።

ጄኔራል፡ ሚሬዌዘር፡ ለአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ በጻፈው፡ ደብዳቤ፡
ሠራተኞቹን፡ (ቀጥቃጮቹን) ይዞ፡ ምፅዋ፡ መግባቱንና፡ እሥረኞቹ፡

በተላኩለት፡ ጊዜ፡ ሠራተኞቹን፡ ወደ፡ አበሻ፡ አገር፡ የሚል
ካቸው፡ መሆኑን፡ እንደገለጸላቸው፡ ስለሰማን፡ ታላቅ፡ ደስታና፡
ተስፋ፡ እደረብን። እኛን፡ ለማስፈታት፡ የተላከው፡ ሰው፡ ጄኔ
ራል፡ ሜሬዌዘር፡ መሆኑን፡ በማወቃችንና፡ እርሱም፡ ችሎታ፡
ያለው፡ ስለሆነ፡ ተግባሩን፡ በሚገባ፡ እንደሚፈጽም፡ እመንበት።
ጀኔራሉ፡ ምፅዋ፡ ከደረሰበት፡ ጊዜ፡ ጀምሮ፡ እኛ፡ እስከተለቀቅን
ድረስ፡ በሚቻለው፡ መንገድ፡ ሁሉ፡ ሲረዳንና፡ ሲደክምልን፡ በመ
ቆየቱ፡ ባለውለታዎቹ፡ ነን።

የአፄ፡ ቴዎድሮስን፡ አፈጻጸመና፡ ሁኔታ፡ እየገለጽን፡ በየጊ
ዜው፡ መልእክተኛ፡ ወደ፡ ምፅዋ፡ እንልክ፡ ጀመረ። እኛን፡ ለማ
ስለቀቅ፡ በጦር፡ ኃይል፡ እንዲጠቀሙ፡ ምክርም፡ ሰጥተን፡ ነበር፡
የእንግሊዝ፡ መንግሥት፡ በኃይል፡ ቢጠቀም፡ የሚደርስብንን፡
አደጋ፡ እናውቃለን። ነገር፡ ግን፡ በዚህ፡ ሁኔታ፡ ከመሰንበት፡
መሞቱን፡ መረጥን። ለወላጆቻችን፡ ሁሉ፡ በምንጽፈው፡ ደብዳቤ፡
መቀረጣችንን፡ አረጋግጠንላቸዋል። ጦርነትም፡ ሲደረግ፡ የእንግ
ሊዝ፡ መንግሥት፡ አስፈላጊውን፡ ማሰናዳት፡ እንዲችል፡ ስለአገ
ራቱ፡ እቋምና፡ እቅም፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱን፡ እንቅስቃሴ፤ የሠራዊ
ታቸውን፡ መጠን፡ ጦር፡ መምጣቱ፡ ሲረጋገጥ፡ የሚወስዱትን፡
ርምጃ፡ እንዴት፡ ማጥቃት፡ እንዳለባቸውና፡ ድልም፡ ለመም
ታት፡ የሚጠቅመውን፡ ሁሉ፡ የምንችለውን፡ ያህል፡ እንጽፍ፡
ነበር። ከእነዚህ፡ ደብዳቤዎች፡ አንዱ፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እጅ፡
ቢወድቅ፡ ኖሮ፡ ያለምሕረት፡ የሚደርስብንን፡ አደጋ፡ እናውቀ
ዋለን። ቢሆንም፡ እኛን፡ ለማስፈታት፡ የሚደክመውን፡ ክፍል፡
ለሕይወታችን፡ ሳንፈራ፡ መረዳት፡ ተግባራችን፡ መሆኑን፡ እምነ
ንበታል።

በአሁኑ፡ ጊዜ፡ ከወዳጆቻችን፡ ወሬ፡ በየጊዜው፡ ማግኘት፡
የቻልን፡ ሲሆን፤ የጋዜጣ፡ ቁራጭም፡ በኤንቪሎፕ፡ ውስጥ፡ እየ
ሆነ፡ ይደርሰናል። በጋዜጦቻችን፡ ስለጦርነቱ፡ ብዙ፡ የማይጽፉ፡
ቢሆንም፡ መታሰቡ፡ ግልጽ፡ ነበረ። በጣም፡ ጥቂቶች፡ የሆኑ፡
ደግሞ፡ ጦርነት፡ ማድረጉ፡ የተሳሳተ፡ በችኮላ፡ የተወሰደ፡ እርምጃ፡
ሆኖ፡ በከንቱ፡ መውደቅን፡ እንዳያስከትል፡ መሥጋታቸውን፡ ገል
ጸዋል። ከዚህ፡ በኋላ፡ ሁለት፡ ወር፡ ያህል፡ በዚህ፡ አሰልች፡

ሁኔታ፡ ቆየን። የነበረኝ፡ መድኃኒት፡ እያለቀ፡ የበሽተኞችም፡
ቁጥር፡ እየበረከተ፡ ስለሔደ፡ መድኃኒት፡ በተጨማሪ። ለማግኘት፡
ጓጓሁ።

መጋቢት ፲፡ ፲፰፻፶፬፡ ዓ. ም. ራስ፡ እንግዳ፡ ከጥቂት፡ ሺህ፡
ወታደር፡ ጋር፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስን፡ ጥቂት፡ ብር፡ ባሩድና፡
ልዩ፡ ልዩ፡ ሀብት፡ መቅደላ፡ ለማስቀመጥ፡ ይዘው፡ መጡ። ለእ
ኛም፡ ሚስተር፡ ፍላድ፡ ምፅዋ፡ ሲደርስ፡ የላከው፡ መድኃኒትና፡
ሰንቅ፡ በካፒቲን፡ ጉድፊሎ፡ አማካይነት፡ በመተማ፡ በኩል፡ የተ
ላከውን፡ እምጥተው፡ ሰጡን። መድኃኒቱና፡ ሰንቁ፡ መድረሱን፡
እንደሰማን፤ ሚስተር፡ ራሳም፡ ለአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ደብዳቤ፡ ጽፎ፡
ለውና፡ በቅሎ፡ ልከን፡ የመጣውን፡ ዕቃ፡ እንድናስመጣ፡ ጠይቆ፡
ስለነበረ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ግን፡ ዕቃውን፡ እኔው፡ እንዲመጣላ
ችሁ፡ አደርጋለሁ፡ ብለው፡ አስታውቀውን፡ ነበርና፡ በዚህ፡ መሠ
ረት፡ ቃላቸውን፡ አከብረው፡ ዕቃውን፡ ስላስመጡልን፡ አድ
ንቀናቸዋል። ተስፋ፡ ቆርጮ፡ ሳለ፡ መድኃኒቱና፡ ሰንቁ፡ ሲደር
ሰን፡ እጅግ፡ ተደነቅሁ። ለጥቂት፡ ቀናት፡ እንደልባችን፡ ሥጋና፡
ሌላም፡ ነገር፡ በመመገብ፡ ጠግበን፡ በደስታ፡ ሰነበትን።

በሚቀጥሉት፡ ወራቶች፡ ከሁሉም፡ ጊዜ፡ የበለጠ፡ መከራው፡
ተጨማሪነን። ብዙ፡ ታምራዊ፡ ነገር፡ እንዲደርስ፡ ጠብቀን፡ ነበር።
ዳሩ፡ ግን፡ ምንም፡ የሆነ፡ ለውጥ፡ አልተገኘም። መቅደላ፡ ሰንገባ፡
ሌላ፡ የከረምት፡ ወራት፡ እናሳልፋለን፡ ብለን፡ አልገመትንም።
እንደዚህ፡ ባለ፡ አጠራጣሪ። ሁኔታ፡ መኖራችንም፡ ሰለቸን። አፄ
ቴዎድሮስ፡ በእሥረኞቻቸው፡ ላይ፡ የሚፈጽሙት፡ ማሠቃየት፡
እኛንም፡ እጅግ፡ አንገፈገፈን። አንድ፡ መልእክተኛ፡ በመጣ፡ ቁጥ
ር፡ ከጐጆ፡ ወደ፡ ጐጆ፡ እየተዘዋወርን፡ ስለእኛ፡ የተሰማ፡ ወሬ፡
እንዳለ፡ በጭንቀት፡ እንጠያየቃለን።

ጀኔራል፡ ሜሬዌዘር፡ አስተዋይ፡ ሰው፡ በመሆኑ፡ የአህል፡
ዘር፡ ስለላከልንና፡ እንዲሁም፡ የጋፋት፡ ሰዎችም፡ ልከውልን፡
ስለነበር፤ የሚስተር፡ ራሳም፡ አጥር፡ ግቢ፡ ከአምባው፡ በሚገኙ፡
አለቆች፡ ፈቃድ፡ ሰፋ፡ ብሎ፡ ታጥሮ፡ ስለነበር፤ ከዚህ፡ ቦታ፡
ላይ፡ ስለዘራነው፡ ደስ፡ በሚያሰኝ፡ አኳኋን፡ ሁሉም፡ በቀለ። ከጥ
ሬዶክስና፡ ከእኔ፡ ጐጆ፡ ፊት፡ ለፊት፡ ጠባብ፡ መሬት፡ ስለነበረ፡
መሬቱን፡ ከፍለን፡ መደብ፡ ሠርተን፡ ግንቦት፡ ፲፮/፲፰፻፶፬፡ ዓ. ም.

በእንግሊዝ ፡ ንግሥት ፡ የልደት ፡ ቀን ፡ ከብር ፡ ዘራን ፡ በእጭር ፡
ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ባቋላውና ፡ ሌላውም ፡ እትክልት ፡ ግሩም ፡ ሆኖ ፡
እደገ ፡ ዘር ፡ በተጨማሪ ፡ ሲደርስን ፡ የሚገኘውን ፡ ትርፍ ፡ ቦታ ፡
ሁሉ ፡ የእርሻ ፡ ቦታ ፡ ስላደረግነው ፡ እንደልባችን ፡ ሰላጣና ፡ እትክ
ልት ፡ ማግኘት ፡ ቻልን ፡ ከረምቱ ፡ ሲወጣ ፡ ድርቁም ፡ አብሮ ፡ ስለ
መጣ ፡ የለመድነው ፡ የእትክልት ፡ ምግብ ፡ አቋርጦ ፡ ወደ ፡ ሥጋ ፡
ምግብ ፡ ተመለስን ።

በ፲፰፻፶፱ ፡ ዓ. ም. የክረምት ፡ ወራት ፡ ከመግባቱ ፡ ከእንድ ፡
ወር ፡ በፊት ፡ ኃይለኛ ፡ የሆነ ፡ የተስቦ ፡ በሽታ ፡ በዋናው ፡ እሥር ፡
ቤት ፡ ገባ ፡ የቤቱ ፡ ቆሻሻነት ፡ እንኳንስ ፡ በሽታ ፡ ገብቶበት ፡ በፊ
ትም ፡ አሠቃቂ ፡ ስለነበረ ፡ መቶ ፡ አምሳ ፡ የሚሆኑ ፡ እሥረኞች ፡
ወድቀው ፡ ሲጨመሩበት ፡ ነገሩ ፡ እጅግ ፡ አሥጊ ፡ ሆነ ፡ በሽታው ፡
ዝናብ ፡ እስከጣለ ፡ ድረስ ፡ ቆየ ፡ ሰማኒያ ፡ ሰዎች ፡ ሲሞቱ ፡ የቀሩት ፡
ደግሞ ፡ ዘበኞቹ ፡ ጭምር ፡ በመታመማቸውና ፡ ችግሩ ፡ የጋራ ፡ በመ
ሆኑ ፡ ተረድተው ፡ ለመትረፍ ፡ ቻሉ ፡ የታመሙት ፡ እሥረኞች ፡
ብቻ ፡ ቢሆኑ ፡ ኑሮ ፡ ዘበኞች ፡ የምንሰጠውን ፡ ምክር ፡ ስለማይቀ
በሉ ፡ የሚያልቀው ፡ በበዛ ፡ ነበር ፡ አሁን ፡ ግን ፡ ሁሉም ፡ ምክር ፡
ጠያቂ ፡ ሆነና ፡ የሚሰጠውንም ፡ ምክር ፡ ተቀበለ ፡ ርዳታ ፡ ለጠየ
ቀኝ ፡ እሥረኛም ፡ ሆነ ፡ ዘበኛ ፡ ሁሉ ፡ መድኃኒት ፡ ከመላክ ፡ አላቋ
ረጥኩም ፡ ዘበኞቹ ፡ የሕክምና ፡ ርዳታ ፡ ለማግኘት ፡ ሲመጡ ፡ በእ
ሥረኛው ፡ ላይ ፡ ጨካኝ ፡ እንዳይሆኑ ፡ ቃል ፡ እያስገባሁ ፡ እረዳ
ቸው ፡ ነበር ።

አስተዋይና ፡ ደግ ፡ የሆነው ፡ ጀኔራል ፡ ሚሬዌዘር ፡ የእኛን ፡
ደኅንነት ፡ ለመጠበቅ ፡ ከሠራዊቱ ፡ ጋር ፡ በወዳጅነት ፡ መልክ ፡
መኖር ፡ እንደሚያስፈልገን ፡ ተረድቶ ፡ ለሕፃናት ፡ ለፈንጣጣ ፡ ክት
ባት ፡ መድኃኒት ፡ ልኮልን ፡ ስለነበር ፡ ስለክትባቱ ፡ ጠቃሚነት ፡ ሊገ
ባቸው ፡ ለሚችሉት ፡ የአገራው ፡ ሰዎች ፡ መርጫ ፡ ካስረዳሁ ፡
በኋላ ፡ ልጆቻቸውን ፡ አምጥተው ፡ እንዲያስከትቡ ፡ ስነግራቸው ፡
ሁሉም ፡ ከምስጋና ፡ ጋር ፡ በደስታ ፡ ተቀበሉት ፡ ለስድስት ፡ ሳም
ንት ፡ ያህል ፡ በየቀኑ ፡ ለመከተብ ፡ አያሌ ፡ ሕፃናት ፡ እየመጡ ፡
የመግቢያውን ፡ ደጃፍ ፡ አጣበቡ ፡ እንዲያውም ፡ ከሰው ፡ ብዛት ፡
የተነሣ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ ገፍቶ ፡ ለመመለስ ፡ አዳጋች ፡ ሆነ ፡ ክትባት ፡
ካደረጉላቸው ፡ ልጆች ፡ መካከል ፡ የቀን ፡ ዘበኞችን ፡ የአቡፋሌክ ፡

የእንጀራ ፡ ልጅ ፡ ስለነበረ ፡ መቸም ፡ ሲፈጥረው ፡ ክፉ ፡ ሰው ፡ በመ
ሆኑ ፡ ልጁን ፡ እያመጣ ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ክትባት ፡ በማሰጠት ፡
ፈንታ ፡ ግፊውን ፡ ጠልቶና ፡ በተለይም ፡ እንዳይመጣ ፡ ሐሜቱን ፡
ፈርቶ ፡ በጠቅላላው ፡ የምንሰጠው ፡ ሕክምና ፡ ዋጋ ፡ የሌለውና ፡ እን
ዲያውም ፡ ከክትባቱ ፡ በኋላ ፡ ከቀላሉ ፡ ላይ ፡ መግል ፡ እየወሰድን ፡
እንመረምር ፡ ስለነበር ፡ መግሉ ፡ ከተወሰደ ፡ በኋላ ፡ ሕፃኑ ፡ ይሞ
ታል ፡ ብሎ ፡ ስላስወራብን ፡ ሕፃናቱ ፡ ለመከተብ ፡ በብዛት ፡ መም
ጣታቸውን ፡ ባያቋርጡም ፡ ጠቃሚ ፡ የሆነውን ፡ የመግል ፡ ምርመራ
ለመስጠት ፡ የሚመጣ ፡ ሰው ፡ ጠፋ ።

በሐምሌ ፡ ወር ፡ በመጀመሪያው ፡ ሳምንት ፡ ላይ ፡ የ፲፰፻፶፱ ፡
ዓ. ም. ክረምት ፡ ገባ ፡ ክረምቱ ፡ ከመግባቱ ፡ በፊት ፡ ለእኛና ፡ ለተ
ከታዩቻችን ፡ የሚያስፈልገንን ፡ ምግብ ፡ ማሰናዳት ፡ ነበረብን ።
በዚህም ፡ ዓመት ፡ ካለፈው ፡ ይልቅ ፡ የተሻለ ፡ ድርጅት ፡ ነበረን ።
በእንዳንድ ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፡ የአገሩ ፡ የፖለቲካ ፡ ሁኔታና ፡ ወደባ
ሕር ፡ ጠረፍ ፡ ለመላክ ፡ መንገዱ ፡ አስቸጋሪ ፡ ስለሆነ ፡ በዚህ ፡
በኩል ፡ ችግር ፡ ነበረብን ።

የአምባው ፡ አዛዦች ፡ ገንዘብ ፡ ማግኘታችንን ፡ ረጅም ፡ ጊዜ ፡
ሳይወስዱ ፡ ተረዱ ። በስጦታ ፡ መልክ ፡ ብርም ፡ ሆነ ፡ ሽማ ፡ ለሚሰ
ቶቻቸውም ፡ ስጦታ ፡ እረቁና ፡ ጠጅ ፡ በሳሙኤል ፡ አማካይነት ፡
ሚስተር ፡ ራሳም ፡ በየጊዜው ፡ ይጋብዛቸዋል ። እንዳንዶቹ ፡ የበላ
ይነት ፡ ያላቸው ፡ ሹማምንቶች ፡ ሌሎች ፡ እንዳይጋበዙ ፡ በወዳጅ
ነት ፡ መንገድ ፡ ይጥራሉ ። ይህንንም ፡ በማድረግ ፡ ሌላውን ፡ ተጋ
ባዥ ፡ በመቀነሳቸው ፡ ከውለታ ፡ ቁጥረው ፡ ለራሳቸው ፡ በሰፊውና
በየጊዜው ፡ መጋበዙን ፡ አይተውትም ። ዘንብም ፡ በዚህ ፡ ምክን
ያት ፡ መምጣቱ ፡ ስላቋረጠ ፡ የከዋክብት ፡ ትምህርቱን ፡ ለብዙ ፡
ጊዜ ፡ ሳይማር ፡ ቆየ ። መሸሻም ፡ ዋሽንቱን ፡ ለሚስቱና ፡ ለተከታ
ዮቹ ፡ እያሰማ ፡ ጊዜውን ፡ ማሳለፍ ፡ ግድ ፡ ሆነበት ። በዚህ ፡ መን
ገድ ፡ ዝቅተኛ ፡ ሹማመንትና ፡ ወታደሮች ፡ ለመድኃኒት ፡ ልመና ፡
እንኳን ፡ ወደእኛ ፡ ዘንድ ፡ እንዳይመጡ ፡ አደረጉ ። በአገሩ ፡ ውስጥ ፡
በወገን ፡ መሥራት ፡ የተለመደ ፡ ቢሆንም ፡ ወታደሮቹና ፡ ዝቅተኛ ፡
መኰንኖች ፡ ለራስ ፡ ሔደው ፡ በደላቸውን ፡ እንዲያስረዱ ፡ ላላቸው ፡
ይህንንም ፡ ጉዳይ ፡ ለእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እናደርሰዋለን ፡ ብለው ፡

በማስፈራራታቸው ፡ አለቆቹ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ የሰጡትን ፡ ትእዛዝ ፡ ሻሩ ።

እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ መቅደላን ፡ እንደያዙ ፡ በእምባው ፡ አዛዥ ፡ አድርገው ፡ ለሾሙት ፡ ሰው ፡ ሙሉ ፡ ሥልጣንና ፡ መብት ፡ ሰጥተውት ፡ ነበር ። ጳላ ፡ ግን ፡ ሌሎችም ፡ ሹማምንት ፡ እማካሪና ፡ ረዳቶች ፡ አድርገው ፡ ለሾሙ ፡ ለእዛዥም ፡ ሰፊ ፡ ሥልጣን ፡ ሰጥተውታል ። እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በተፈጥሯቸው ፡ ተጠራጣሪ ፡ ስለነበሩ ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ወታደራቸውን ፡ እንደፈቱ ፡ ለማስደሰት ፡ ባይችሉም ፡ በሚቻላቸው ፡ ሁሉ ፡ ሠራዊታቸው ፡ ችግር ፡ እንዳይገጥመው ፡ በጥንቃቄ ፡ ለመያዝና ፡ በየጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ እየተዘዋወሩ ፡ በሚያደርጉት ፡ ጦርነት ፡ የሚተማመኑት ፡ ከእምባው ፡ ላይ ፡ ባለቸው ፡ ድርጅትና ፡ ምችት ፡ ስለሆነ ፡ ከእምባው ፡ ላይ ፡ ስለሚፈጸመው ፡ የአስተዳደር ፡ ጉዳይ ፡ መኳንንቶቹ ፡ በሰብሰባና ፡ በመመካከር ፡ እንዲወሰኑ ፡ ቋሚ ፡ ትእዛዝ ፡ ሰጥተዋል ። እያንዳንዱ ፡ የክፍል ፡ ኃላፊና ፡ የወታደር ፡ አዛዥ ፡ ድምፅ ፡ የመስጠት ፡ መብትና ፡ በቀጥታ ፡ ወደ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ መልእክተኛ ፡ የመላክ ፡ መብት ፡ አለው ። ራስ ፡ የእምባው ፡ አዛዥ ፡ መሆኑ ፡ ቢታወቅም ፡ መብቱ ፡ የተወሰነውና ፡ የእማካሪዎቹን ፡ አስተያየት ፡ ጥሶ ፡ ቢሠራ ፡ ኃላፊነቱ ፡ ከባድ ፡ ስለሚሆንበት ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ባለሟል ፡ የሚሆኑትን ፡ ሰዎች ፡ ምክርና ፡ አስተያየት ፡ እየተቀበለ ፡ ይሠራል ።

እኛ ፡ በደረሰን ፡ ጊዜ ፡ የእምባው ፡ አዛዥ ፡ ራስ ፡ ኪዳነ ፡ ማርያም ፡ የተባለ ፡ ሰው ፡ ስለነበረ ፡ በአገር ፡ ውስጥ ፡ የነበረው ፡ ተሰሚነትና ፡ እቋም ፡ በመገመት ፡ ለእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አደገኛ ፡ መስሎ ፡ ስለታየ ፡ እውነተኛ ፡ ባልሆነ ፡ ነገር ፡ ተከሶ ፡ ታሠረ ። ራስ ፡ ኪዳነ ፡ ማርያም ፡ ሹመቱን ፡ ተገፎ ፡ ከመታሠሩ ፡ ከጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ የራስነት ፡ ማዕርግ ፡ አግኝቶ ፡ ነበር ። ማንኛውም ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ መኳንንት ፡ ሁሉ ፡ የቢትወደድነት ፡ ማዕርግ ፡ በማግኘት ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ለታላላቅ ፡ ሰዎችና ፡ አውራጃ ፡ ገዥዎች ፡ ይሰጥ ፡ የነበረውን ፡ ሹመት ፡ እያገኘ ፡ ተደሰተ ። በዚህ ፡ ሁኔታ ፡ በየደረጃው ፡ ወሰን ፡ የሌለው ፡ ሹመት ፡ ተሰጥቶ ፡ ዝቅተኛው ፡ ሰው ፡ የአምሳ ፡ አለቃነት ፡ ያላገኘ ፡ አልነበረም ። እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በጽሑፍ ፡ በሰጡት ፡ ተስፋ ፡ ሁሉም ፡ እንደየደረጃው ፡ በቅርቡ ፡ ደመወዝ ፡

እንደሚከፈለው ፡ እረጋግጠው ፡ በዚህም ፡ ሥራ ፡ « ያልተወለደው እንኳ ፡ ከእናቱ ፡ ማኅጸን ፡ ሆኖ ፡ ይደሰታል » የሚል ፡ ተስፋ ፡ ሰጡ። እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሦስት ፡ ወይም ፡ አራት ፡ ጊዜ ፡ ያህል ፡ ከነበራቸው ፡ ጥቂት ፡ ገንዘብ ፡ ውስጥ ፡ ለነዚህ ፡ አዲስ ፡ ሹማምንትና ፡ ወታደሮች ፡ ለእያንዳንዳቸው ፡ የተወሰነ ፡ ገንዘብ ፡ ከፍለዋል ። ይኸው ፡ እኛ ፡ ከእምባው ፡ በቆየንበት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የደጃዝማችነት ፡ ማዕርግ ፡ የነበራቸው ፡ ሰዎች ፡ በድምሩ ፡ ፵ ፡ ብር ፡ ያህል ፡ ደመወዝ ፡ ያገኙ ፡ ሲሆን ፤ የአምሳ ፡ አለቃዎች ፡ ደግሞ ፡ ስምንት ፡ ብር ፡ አግኝተዋል ፡ በዚህ ፡ ገንዘብ ፡ ራሳቸውን ፡ ቤተሰባቸውንና ፡ እሽከሮቻቸውን ፡ ማስተዳደር ፡ ስለነበረባቸውና ፡ እህልም ፡ ስላልተሰጣቸው ፡ ኑሮው ፡ ከባድ ፡ ሆነባቸው ። ቢሆንም ፡ ሁሉም ፡ ሹመት ፡ በሹመት ፡ ተጥለቅልቆ ፡ ስለነበረ ፡ የሹመቱ ፡ ደስታ ፡ ለጥቂት ፡ ጊዜ ፡ ካሰነበታቸው ፡ በኋላ ፡ ቀስ ፡ በቀስ ፡ ሹመት ፡ ያለምግብ ፡ ዋጋ ፡ እንደሌለውና ፡ ከራብና ፡ ከብርድ ፡ ሊያድናቸው ፡ አለመቻሉን ፡ ስለተረዱት ፡ በሹመታቸው ፡ መቀለድ ፡ ጀመሩ ።

ራስ ፡ ኪዳነ ፡ ማርያም ፡ እንደተሻረ ፡ የእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በእናታቸው ፡ በኩል ፡ የሥጋ ፡ ዘመድ ፡ የሆነ ፡ ራስ ፡ ቢሰውር ፡ የእምባው ፡ አዛዥ ፡ ሆኖ ፡ ተሾመ ። ራስ ፡ ቢሰውር ፡ በልጅነቱ ፡ ቤተክርስቲያን ፡ እያገለገለ ፡ ለመኖር ፡ መርጦ ፡ በሰላም ፡ ያደገና ፡ ደብተራም ፡ ሆኖ ፡ ያገለገለ ፡ ሲሆን ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ተነሥተው ፡ ከሰላም ፡ ኑሮው ፡ ወደዚህ ፡ የመንከራተት ፡ ትዳር ፡ ያመጡት ፡ ሰው ፡ ነው ። ቢሰውር ፡ ግዙፍ ፤ መላጣ ፤ ጠባዩ ፡ መልካም ፤ አሁንም ፡ ቢሆን ፡ የደብተራነት ፡ ጠባዩ ፡ ያልለቀቀውና ፡ ደካማ ፡ ውሳኔ መስጠት ፡ የማይችል ፤ ጥብቅነት ፡ የሌለው ፡ በመጨረሻ ፡ ጊዜ ፡ የሚናገረውን ፡ ሰው ፡ የሚከተል ፡ ነበረ ።

በደረጃ ፡ ሁለተኛ ፡ የሆነው ፡ የእምባው ፡ አዛዥ ፡ ቢትወደድ ፡ ዳማሽ ፡ የተባለ ፡ መልክ ፡ ጥፋ ፡ መለፍለፍና፡ጉራ ፡ መንዛት ፡ የሚወድ ፡ ሰው ፡ ነበረ ። በጠና ፡ ታሞ ፡ ስለነበረ ፡ መጥቶ ፡ ሊጎበኝን ፡ ባይችልም ፡ ልጁን ፡ እየላከ ፡ ስለደገንነታችን ፡ በሰፊው ፡ ሲጠይቅ ፡ ቆይቶ ፡ ጳላም ፡ ጤንነቱን ፡ ለማግኘት ፡ ምን ፡ ማድረግ ፡ እንደሚገባው ፡ ምክር ፡ አዘውትሮ ፡ ይጠይቁን ፡ ነበርና ፡ ሙሉ ፡ ጤናውን ፡

ከገኘ፡ በኋላ፡ ላደረግንለት፡ ወረታ፡ ለመመለስ፡ ሲል፡ ቤታችንን፡
 ስንሠራ፡ ረዳን ። ደማሽ፡ ወዳጅነቱን፡ ለማግኘት፡ ከፈለግን፡
 በሚያስፈልገው፡ ሁሉ፡ መርሳት፡ እንደሌለብን፡ ጥብቅ፡ ማስጠን
 ቀቂያ፡ ሰጠን ። ፕሬዶክስና፡ እኔ፡ ብዙ፡ ገንዘብ፡ ስላልነበረንና፡
 ደማሽ፡ የታወቀ፡ ጉቦኛ፡ መሆኑን፡ ስለምናውቅ፡ ወዳጅነቱን፡
 ማጣቱ፡ ችግር፡ እንዳይፈጥርብን፡ ፈርተን፡ የፕሬዶክስን፡ ታጣፈ፡
 መስታወት፡ ስጦታ፡ ላከንለትና፡ ለጥቂት፡ ጊዜ፡ የወዳጅነት፡
 መልኩን፡ አሳየን ። እሁንም፡ እንደገና፡ ሌላ፡ ዓይነት፡ ስጦታ፡
 ለማግኘት፡ መፈለጉን፡ በልዩ፡ ልዩ፡ መንገድ፡ ቢያሳየንም፡ ጆሯ
 ችንን፡ ዳባ፡ ልበስ፡ ብለን፡ ዝም፡ ስላልነው፡ ብዙ፡ መጥፎ፡
 መጥፎ፡ ነገር፡ እየተናገረ፡ ከማስቸገሩም፡ በላይ፡ በአጠገቡ፡ ስና
 ልፍ፡ ወይም፡ ሲያልፍ፡ ባርጂጣችንን፡ እያነሣን፡ ሰላምታ፡ እንድ
 ንሰጥ፡ አስገደደን ። አልፎ፡ ተርፎም፡ ከወዳጁ፡ ከራሳም፡ ቤት፡
 ጠጥቶ፡ ሲመጣ፡ በስካር፡ መንፈስ፡ ካሜሩንንና፡ ስተርንን፡ ራሱን፡
 እየነቀነቀ፡ ይሰድባቸዋል ። ደማሽ፡ በአምባው፡ ውስጥ፡ ካለው፡
 ባለብረት፡ ግማሹን፡ ሁለት፡ መቶ፡ ሰባውን፡ ያህል፡ ያዛል ። የቀ
 ረውን፡ ሁለት፡ መቶ፡ ገደማ፡ ደግሞ፡ በራስ፡ ሥር፡ ይታዘዛል ።

ከአምባው፡ ላይ፡ ከሚገኙት፡ ሹማምንቶች፡ ፫ኛው፡ ቤትወ
 ደድ፡ ኃይሉ፡ የተባለ፡ ክብሩን፡ የሚጠብቅ፡ ጥሩ፡ ሰው፡ ነበረ ።
 የወህኒው፡ ኃላፊ፡ እርሱ፡ ስለነበረ፡ ምንጊዜም፡ ቢሆን፡ መብቱን፡
 ተመክቶ፡ በሰው፡ ላይ፡ በደል፡ አድርሶ፡ እያውቅም ። ሁለቱ፡
 ወንድሞቹ፡ ከጠረፍ፡ ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠፈር፡ ዳሞት፡ ስን
 መጣ፡ ያጀቡን፡ ወታደሮች፡ እዛገሮች፡ ስለነበሩ፡ ከቤተሰቡ፡ ጋር፡
 እንተዋወቃለን ። ደርባባ፡ ውብ፡ የሆኑ፡ አሮጊት፡ እናቱ፡ ብዙውን፡
 መንገድ፡ አብረውን፡ ተጉዘው፡ ስለነበረ፡ ወንድሞቹንና፡ እናቱን፡
 በክብር፡ ይዘናቸው፡ ስለመጣን፡ ይህንኑ፡ ቤትወደድ፡ ኃይሉ፡
 ቀደም፡ አድርጎ፡ በመስማቱ፡ ወደ፡ አምባው፡ ከመምጣታችን፡
 በፊት፡ ስለእኛ፡ ያውቅ፡ ነበር ። የሚያደርገውን፡ ነገር፡ ሁሉ፡
 በጥንቃቄና፡ በትሕትና፡ ይፈጽም፡ ነበር ። የአፄ፡ ቴዎድሮስን፡
 መምጣት፡ ሲሰማ፡ ክስ፡ እንደሚቀርብበትና፡ ከመከራ፡ ላይ፡
 እንደሚወድቅ፡ አስቀድሞ፡ አውቆት፡ ስለነበረ፡ ከአምባው፡ አም
 ልጦ፡ ወደ፡ እንግሊዞች፡ ሠፈር፡ ሔደ ።

ቤትወደድ፡ ኃይሉ፡ ከአምባው፡ በሚያስደንቅ፡ ሁኔታ፡
 አምልጦ፡ በአምባው፡ ሕግ፡ መሠረት፡ ቤትወደዶችም፡ ቢሆኑ፡
 ከራስ፡ ፈቃድ፡ ሳያገኙ፡ ከአምባው፡ መውረድ፡ ስለማይችሉና፡
 በዚያንም፡ ሰሞን፡ ብዙ፡ ሰው፡ እየከዳ፡ ችግር፡ ስለተፈጠረ፡
 ፈቃድ፡ መስጠቱ፡ ቀርቶ፡ ነበርና፡ ቤትወደድ፡ ኃይሉ፡ ለማምለጥ፡
 ብዙ፡ ችግር፡ ነበረበት ። ሚስቱንና፡ ልጆቹን፡ እንዳይልክ፡ ቀደም፡
 ብሎ፡ የተጠረጠረ፡ በመሆኑ፡ ሁኔታውን፡ የሚያበላሽበት፡ ስለ
 ሆነ፡ እናቱ፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ጋር፡ አብረው፡ ስለሚጓዙ፡ ልጁ
 ቸውን፡ ለማየት፡ አስፈቅደው፡ ወደ፡ ሰላምጌ፡ መጥተው፡ ወደ፡
 አምባው፡ ዘልቀው፡ እንዲጠይቁት፡ ቢሞክሩ፡ ልጅየው፡ ያለ፡
 አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ፈቃድ፡ መግባት፡ አትችልም፡ ብሎ፡ በመከል
 ከሉ፡ እናቱ፡ ልጁ፡ ናፍቆኝ፡ ልጠይቀው፡ ብመጣ፡ ከሰከለኝ፡
 በሚል፡ እነጋገር፡ ከገበያ፡ መካከል፡ ወጥተው፡ ዕብድ፡ ሙር፡
 ሆነው፡ ስለመሆኑ፡ የሰማው፡ ሁሉ፡ አዝኖ፡ የወቀላ፡ መልእክት፡
 ስለላከበት፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እስካስፈቀድኩ፡ ድረስ፡ ሚስቴና
 ልጆቼ፡ አብረውሽ፡ ይቆዩ፡ ብሎ፡ ወደሰላምጌ፡ ከሰደደ፡ በኋላ፡
 ሌሊቱን፡ ከአንድ፡ አሽከሩ፡ ጋር፡ አምልጦ፡ ቤተሰቡን፡ ይዞ፡
 ሸሸ ። እናቱ፡ ኃይሉን፡ ለማስከዳት፡ ተባባሪ፡ ሆነዋል ።

ከአምባው፡ እዛዥዎች፡ አራተኛው፡ ቤትወደድ፡ ዋሴ፡
 ሲሆን፡ እርሱም፡ ከቤትወደድ፡ ኃይሉ፡ ጋር፡ በመተባበር፡ የወ
 ህኒ፡ ቤቱ፡ እዛዥ፡ ነበረ ። በእርጋታና፡ በፈገግታ፡ የሚኖር፡ በም
 ንም፡ ሁኔታ፡ ጉቦ፡ የማይበላ፡ ሰው፡ ነበረ ። ነገር፡ ግን፡ ባለመታደል፡
 እሥረኛው፡ አይወደውም ። ደጃዝማች፡ ጉጂ፡ የተባለ፡ ጅጅ፡ ጦር፡
 ያገዢ፡ ወታደር፡ እዛዥ፡ የሆነ፡ ትልቅ፡ ቂላቂል፡ ከመጠጥ፡ ጠጅና
 አረቄ፡ የሰጠ፡ የማይመልሰው፡ በአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የሚያመልክ፡
 ሰው፡ ነበረ ። ሌላ፡ ደግሞ፡ ቤትወደድ፡ በቀለ፡ የተባለ፡ የቤተ፡
 መንግሥቱ፡ እዛዥ፡ ግሩም፡ ወታደርና፡ ጥሩ፡ አስተሳሰብ፡ ያለው
 ሰው፡ ነበረ ።

የ፲፰፻፶፱፡ ዓ. ም. ክረምት፡ እንደገባ፡ ገንዘባችን፡ እያለቀ፡
 ከመተማ፡ ከምዕዋና፡ ከደብረ፡ ታቦር፡ ጋር፡ የነበረን፡ ግንኙነት፡
 ፈጽሞ፡ ተቋረጠ ። በአገራችንም፡ ውስጥ፡ ጦርነት፡ በሰፊው፡
 በሚወራበትና፡ እኛም፡ የሚደርስብንን፡ ላናውቅ፡ በጭንቀት፡

ስንጠባበቅ ፡ ነገሩ ፡ በጣም ፡ ከባድ ፡ ሆነብን ። ጊዜያችንን ፡ ለማሳለፍ ፡ ስንል ፡ አማርኛ ፡ የነበረችንን ፡ ኮሚርሻል ፡ ዲክሽነሪ ፡ በቃል ፡ ስናጠና ፡ እንወላለን ። እትክልት ፡ እንዳንተክል ፡ ዝናቡ ፡ አላስወጣን ፡ እለ ። ሚስተር ፡ ሮዜንታል ፡ የቋንቋ ፡ ተሰጦ ፡ ያለው ፡ ጠንካራ ፡ ሰው ፡ በመሆኑ ፡ የኢጣሊያን ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ ሰላገኘ ፡ በዚህ ፡ እየታገለ ፡ ቋንቋውን ፡ ጥሩ ፡ እድርጎ ፡ አጠና ። ማታ ፡ ማታ ፡ ፈረንሳይኛ ፡ ያጠና ፡ ነበር ። ዝናቡ ፡ ተግ ፡ ሲል ፡ ወጣ ፡ ብለን ፡ በጉጆዎቹ ፡ መካከል ፡ በሚገኘው ፡ ጠባብ ፡ መንገድ ፡ ትንሽ ፡ መንቀሳቀስ ፡ ስንጀምር ፡ « ራስና ፡ ሌሎች ፡ ሹማምንት ፡ መጡ ፡ » የሚል ፡ በቃለ ፡ አጋኖ ፡ የሚነገር ፡ ማስታወቂያ ፡ ከዘበኞቹ ፡ እንሰማለን ። ከቻልን ፡ ወደ ፡ ቤታችን ፡ ቀድመን ፡ እንገባለን ፡ ካልሆነልንም ፡ ከልብ ፡ ያልመነጨ ፡ ፈገግታ ፡ እያሳየን ፡ ወገባችን ፡ እስኪንኳኳ ድረስ ፡ ተጉንብሰን ፡ እጅ ፡ ስንነሣ ፡ « እንደምን ፡ አላችሁ ፡ ? እግዚአብሔር ፡ ያስፈታችሁ » የሚል ፡ አሰልች ፡ የሆነ ፡ ሰላምታ ፡ ሰጥተውን ፡ በኩራት ፡ ጉዟቸውን ፡ ይቀጥላሉ ። ደንቆሮ ፡ ከእነርሱና ፡ ከዝንጀሮ ፡ መካከል ፡ የተገኘን ፡ ሕዝብ ፡ አስመስለው ፡ ይገምቱናል ፡ እርስ ፡ በራሳቸው ፡ ስለእኛ ፡ ሲነጋገሩ ፡ « ነጮች ፡ አህዮች » ብለው ፡ ይጠሩናል ፡ በቀጥታ ፡ ወደ ፡ ሚስተር ፡ ራሳም ፡ ቤት ፡ ጉዟቸውን ፡ ይቀጥሉና ፡ ሚስተር ፡ ራሳም ፡ የሚያቀርብላቸውን ፡ ጠጅ ፡ እየቀመቀሙ ፡ ጨዋታው ፡ ደርቶ ፡ ብዙ ፡ ሰዓት ፡ ስለሚያሳልፉ ፡ ሚስተር ፡ ራሳም ፡ ከነዚህ ፡ ሰዎች ፡ ጋር ፡ ሲቆይ ፡ ባለመሰልቸቱ ፡ እናደንቅዋለን ። እነዚህ ፡ ሰዎች ፡ አዲስ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ለማስደሰት ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ ወንጀል ፡ ከመሥራት ፡ የማይመለሱ ፡ ነበሩ ።

አንድ ፡ ቅዳሜ ፡ ቀን ፡ በገበያ ፡ አመካኝተው ፡ ሁለት ፡ እሥረኞች ፡ ሊያመልጡ ፡ ሞከሩ ። አንዱ ፡ ልጅ ፡ ባሬ ፡ የተባለ ፡ በትግሬ ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ የባላባት ፡ ልጅ ፡ ሲሆን ፡ በአገሩ ፡ የተወደደና ፡ ብዙ ፡ ተከታይም ፡ ያለው ፡ በመሆኑ ፡ በጥርጣሬ ፡ ወይም ፡ አደገኛ ፡ ስለመሰላቸው ፡ ይዘው ፡ ያሠሩት ፡ ሰው ፡ ነበረ ። ሁለተኛው ፡ ደግሞ ፡ አንድ ፡ የጋላ ፡ ትውልድ ፡ ያለው ፡ ወጣት ፡ ሸዋ ፡ ውስጥ ፡ እንጨት ፡ ሲቆርጥ ፡ ማጤው ፡ ከእጅታው ፡ ወልቆ ፡ የእናቱን ፡ ደረት ፡ መትቶ ፡ ስለገደላት ፡ ወንጀሉን ፡ አቡኑ ፡ መርምረው ፡ እንዲያስታርቁ ፡ አዲስ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ቢያዟቸው ፡ ነገሩ ፡ የማያገባቸው ፡ መሆኑን ፡ ገልጸው ፡

ሳይቀበሉ ፡ በመቅረታቸው ፡ ፍርድ ፡ እስካገኘ ፡ ድረስ ፡ መቅደላ ፡ እንዲታሠር ፡ ሰደውት ፡ ለብዙ ፡ ዓመታት ፡ ያህል ፡ በሰንሰለት ፡ ታሥር ፡ የቆየ ፡ ሰው ፡ ስለነበር ፡ ልጅ ፡ ባሬ ፡ እንዲያን ፡ እግረ ፡ ሙቅ ፡ ፈልቅቆ ፡ ስላወለቀ ፡ የተላቀቀውን ፡ ሰንሰለት ፡ ከአንደኛው ፡ እግሩ ፡ አሥር ፡ ልጅ ፡ ግን ፡ ጠንካራ ፡ በመሆኑ ፡ ሁለቱንም ፡ እግረ ፡ ሙቅ ፡ አውልቆ ፡ ውኃ ፡ የሚቀዳ ፡ መስሎ ፡ የሴት ፡ ልብስ ፡ ለብሶ ፡ ገንቦ ፡ ተሸክሞ ፡ ከወሀኒ ፡ ቤቱ ፡ አጥር ፡ ግቢ ፡ ማንም ፡ ሳያስተውለው ፡ ማምለጥ ፡ ሲችል ፡ ልጅ ፡ ባሬ ፡ ግን ፡ ከእግሩ ፡ ላይ ፡ ሰንሰለት ፡ ስለነበረው ፡ ቀሚስ ፡ ለብሶ ፡ ገንቦ ፡ ተሸክሞ ፡ ለመሔድ ፡ ፍጥነት ፡ ስላልሰጠው ፡ ከእሥር ፡ ቤቱና ፡ ከዋናው ፡ በር ፡ መካከል ፡ እንደደረሰ ፡ አንድ ፡ ወጣት ፡ ዘበኛ ፡ ቆንጆ ፡ ሴት ፡ ከፊቱ ፡ ስለመጣች ፡ ለማነጋገር ፡ በመጠጋቱ ፡ በእግሩ ፡ ላይ ፡ በሻሽ ፡ የታሠረውን ፡ ሰንሰለት ፡ ስላየ ፡ የሚያመልጥ ፡ እሥረኛ ፡ መሆኑን ፡ ተረድቶ ፡ የሚረዱት ፡ ወታደሮች ፡ እስካገኘ ፡ ድረስ ፡ ተከትሎ ፡ የጠረጠረ ፡ መሆኑን ፡ ስለተናገረ ፡ ወታደሮቹ ፡ ከበው ፡ ይዘው ፡ እየደበደቡና ፡ እያሠቃዩ ፡ ወደ ፡ እሥር ፡ ቤቱ ፡ ወስደው ፡ በእግሩና ፡ በእጁ ፡ በእንገቱም ፡ ጭምር ፡ አሥረው ፡ ለመሞት ፡ የሚያጣጥረውን ፡ ሰው ፡ ከንጉሠ ፡ ነገሥታቸው ፡ ውሳኔ ፡ እስከ ፡ ደረሳቸው ፡ ድረስ ፡ አቆዩት ።

አብሮ ፡ የወጣውን ፡ እሥረኛና ፡ የረዳቸውን ፡ ሴት ፡ ለመያዝ ፡ ወዲያው ፡ እሩጫ ፡ ተጀመረ ፡ ነገር ፡ ግን ፡ እሥረኛው ፡ ርቆ ፡ በመሔዱ ፡ ሊያገኘት ፡ አልቻሉም ። ሴቲቷ ፡ ስለተያዘች ፡ የአምባው ፡ አዛዥ ፡ ያለርሳራ ፡ ቀጥቷ ።

ከጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ የባሬ ፡ እጆች ፡ ከእሥረኛው ፡ ፊት ፡ ተቆርጠው ፡ ገደል ፡ እንዲሰደድና ፡ መቀጣጫ ፡ እንዲሆን ፡ ትእዛዝ ከግርማዊነታቸው ፡ ስለደረሰ ፡ የአምባው ፡ ሰዎች ፡ ምንም ፡ ጎዘን ፡ ሳይሰማቸው ፡ በታዘዙት ፡ መሠረት ፡ ሲፈጽሙ ፡ በደስታ ፡ እየተጠራሩ ፡ ድርጊቱን ፡ ለመመልከት ፡ ተሰበሰቡ ። ባሬም ፡ የፍርሃት ፡ መልክ ፡ ሳያሳይ ፡ በጀግንነት ፡ ቅጣቱን ፡ ሲቀበል ፡ « እናንተ ፡ ለወንበዴው ፡ እሽከርነት ፡ ተስማሚ ፡ የሆናችሁ ፡ ፈረዎች ፡ መግደል ፡ የምትችሉት ፡ የታሠረና ፡ መሣሪያ ፡ ያልያዘ ፡ ሰው ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ሳይቆይ ፡ በእንግሊዞች ፡ ላይ ፡ የፈጸማችሁትን ፡ ግፍ ፡ ለመቀበል ፡ የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ ወታደሩን ፡ ልኮ ፡ እና

ንተንና ፡ ጌታችሁን ፡ እንደሚቀጣ ፡ እትርሱት 10 ሲል ፡ ተናገረ ።
እነርሱ ፡ ግን ፡ እንደከንቱ ፡ ልፍለፋ ፡ ቆጥረው ፡ እላዳመጡትም ።
እንደተነበየውም ፡ ተረጸመ ።

ምዕራፍ ፡ ፲፬ ።

ሌላ ፡ የመስቀል ፡ በዓል ፡ በመስከረም ፡ ወር ፡ አክብረን ፡ ከመ
ስከረም ፡ ጋር ፡ ደስ ፡ የሚልና ፡ ተስማሚው ፡ እየር ፡ መጣ ። እሁን
ድረስ ፡ በቀን ፡ ተግባራችን ፡ የተለወጠ ፡ አዲስ ፡ ነገር ፡ አልገጠመ
ንም ። ወደ ፡ ጠረፍ ፡ የምንልካቸው ፡ ሰዎች ፡ በቶሎ ፡ ባለመመለሳ
ቸውና ፡ ስንቃችንም ፡ እያለቀ ፡ በመሔዱ ፡ ጭንቀታችን በረታብን ፡
የመቅደላ ፡ ኑሮ ፡ በጣም ፡ ውድ ፡ እየሆነ ፡ በመሔዱ ፡ ስንመጣ ፡ በአ
ንድ ፡ ማሪትሬዛ ፡ ብር ፡ ሠላሳ ፡ አሞሌ ፡ ጨው ፡ ይገዛ ፡ ነበር ፤ እሁን
ግን ፡ በአንድ ፡ ብር ፡ አምስት ፡ አሞሌ ፡ ጨው ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ መግ
ዛት ፡ የሚቻለው ። የኑሮው ፡ ውድነት ፡ በጠቅላላው ፡ በ፪፻ ፡ በመቶ
ጨመረ ። ለኑሮ ፡ የሚያስፈልጉትን ፡ ነገሮች ፡ በገበያ ፡ ውስጥ ፡ ማግ
ኙቱም ፡ አቃተ ። በዚህ ፡ ችግር ፡ ብርቱ ፡ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ በአ
ንባው ፡ ላይ ፡ የሚገኘው ፡ ወታደር ፡ በመሆኑ ፡ ካላቸው ፡ እሥረኞች
እንዲለምኑ ፡ አደረጋቸው ። በአበሻዎች ፡ ላይ ፡ የደረሰው ፡ ከእኛም
ላይ ፡ ደርሶ ፡ ቢሆን ፡ ኑሮ ፡ ማለቃችን ፡ ነበር ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ቀደም ፡
ብዬ ፡ ለቸገረ ፡ ቀን ፡ ይሆናል ፡ በማለት ፡ ከነበረኝ ፡ ገንዘብ ፡ ጥቂት
አስቀምጬ ፡ ስለነበረ ፡ ከዚህ ፡ ገንዘብ ፡ ጥቂቱን ፡ ለራሴ ፡ አስቀ
ርቼ ፡ አብዛኛውን ፡ ለሚስተር ፡ ራሳም ፡ ስለሰጠሁት ፡ እንደተለመ
ደው ፡ ከምዕዋና ፡ ከሌላም ፡ ቦታ ፡ ገንዘብ ፡ ሲላክልን ፡ በእርሱ ፡
አማካይነት ፡ ስለሚሰጠን ፡ በዚህ ፡ መንገድ ፡ አከፋፍሎ ፡ ከደረ
ሰው ፡ ጭንቅ ፡ ለመውጣት ፡ ረዳን ። ከነበሩት ፡ የአበሻ ፡ አሽከሮቻ
ችን ፡ መካከል ፡ በችግሩ ፡ ምክንያት ፡ ብዙዎቹን ፡ አሰናበትናቸው
እያከታተልንም ፡ ወደ ፡ ምዕዋ ፡ መልእክተኛ ፡ እየላከን ፡ ችግራች
ንን ፡ በመግለጽ ፡ መፍትሔ ፡ ለማግኘት ፡ የሚቻለውን ፡ ያህል ፡
ገንዘብ ፡ እንዲልኩልን ፡ ደጋግመን ፡ ጠየቅን ። በዚያን ፡ ጊዜ ፡ መል
ካም ፡ አጋጣሚ ፡ ተገኝቶ ፡ ብዙ ፡ ብር ፡ ደርሶን ፡ ቢሆን ፡ ኑሮ ፡ በች
ግር ፡ ብዛት ፡ ሰላም ፡ ያጣውን ፡ ወታደርና ፡ በአንባው ፡ የሚኖረ
ውን ፡ ሕዝብ ፡ አታለን ፡ ወደ ፡ እኛ ፡ ለመሳብ ፡ በቻልን ፡ ነበር ፡

ብዬ ፡ እምናለሁ ። ምዕዋ ፡ የሚገኘው ፡ ወዚህ ፡ የሚቻለውን ፡ ሁሉ
አደረገ ፤ ነገር ፡ ግን ፡ እገሩ ፡ በሙሉ ፡ ተናዳፊ ፡ በመሆኑ ፡ መልእክ
ተኞቻችን ፡ ፈርተው ፡ ገንዘቡን ፡ አድዋ ፡ ከአንድ ፡ ወዳጅ ፡ ከሆነ ፡
ሰው ፡ ቤት ፡ ቀብረው ፡ ሁኔታው ፡ በረድ ፡ እስካለ ፡ ድረስ ፡ ለብዙ ፡
ወራት ፡ ከዚያው ፡ ቆይተው ፡ ሌሊት ፡ ሌሊት ፡ እየተጓዙ ፡ የሸፍቶ
ቼን ፡ አገር ፡ አቋርጠው ፡ ተጉዘው ፡ ይዘውልን ፡ ደረሱ ።

በመስከረም ፡ ወር ፡ ፲፰፻፳፭ ፡ ዓ. ም. አንድ ፡ ቀን ፡ ጧት ፡ ቁር
ሳችንን ፡ ስንበላ ፡ ሳለ ፡ አንዱ ፡ አስተርጓሚያችን ፡ መጥቶ ፡ ወዳጃ
ችን ፡ አፈ ፡ ንጉሥ ፡ መሸሻና ፡ ሞሽንት ፡ መንፋት ፡ የሚወደው ፡
በጅሮንድ ፡ ከንፋ ፡ ማምለጣቸውን ፡ ነገረን ። እነዚህ ፡ ሰዎች ፡ ለማም
ለጥ ፡ ቀደም ፡ አድርገው ፡ የተሰናዱ ፡ ስለሆነ ፤ በቀላሉ ፡ ተከናወነ
ላቸው ። ከረምቱ ፡ ሲገባ ፡ በአምባው ፡ ላይ ፡ የሚገኙ ፡ መኳንንቶች
በዙሪያው ፡ ከሚገኙት ፡ አራሾች ፡ ጋር ፡ እየተሰማሙ ፡ ዘሩን ፡ ሰጥ
ተው ፡ ሰብሉን ፡ እንዲካፈሉ ፡ ያደርጋሉ ። ሌሎቹ ፡ ብዙ ፡ አሽከሮች ፡
ያሏቸው ፡ ግን ፡ ለዎቻቸውን ፡ እየሰደዱ ፡ ስለሚያሳርሱ ፡ አፈንጉሥ
መሸሻና ፡ በጅሮንድ ፡ ከንፋም ፡ የተሰጣቸውን ፡ መሬት ፡ ራሳ
ቸው ፡ በአሽከሮቻቸው ፡ ያሳርሱ ፡ ስለነበር ፤ በዚህ ፡ ምክንያት ፡
ቤተሰባቸው ፡ በሙሉ ፡ ሚስቶቻቸውም ፡ ጭምር ፡ ሰላምጌ ፡ ለመ
ውረድ ፡ ምክንያት ፡ አገኙ ። ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ከንፋ ፡ ወደ ፡
ራስ ፡ ሒዶ ፡ መሬቱ ፡ በደንብ ፡ ሳይታረስለትና ፡ ሳይታረም ፡ መቅረ
ቱን ፡ ገልጦ ፡ ምክር ፡ ስለጠየቀ ፤ ገልብጦ ፡ ጤፍ ፡ እንዲዘራው ፡
ስለመከረው ፡ ሐሳቡን ፡ በደስታ ፡ ተቀብሎ ፡ ወደ ፡ እርሻው ፡ ለመ
ውረድ ፡ አስፈቀደ ። አፈ ፡ ንጉሥ ፡ መሸሻ ፡ በዚህም ፡ ቀን ፡ ማለዳ ፡
ወደ ፡ ራስ ፡ ሒዶ ፡ እርሱም ፡ እንደ ፡ ከንፋ ፡ ጤፍ ፡ መዝራት ፡ ስለፈለገ ፡
እንዲፈቀድለት ፡ በመጠየቁ ፡ ያለአንዳች ፡ ጥርጣሬ ፡ ስለፈቀደላ
ቸው ፡ ሁለቱም ፡ አሽከሮቻቸውንና ፡ ሴቶቻቸውን ፡ ወደ ፡ እርሻው ፡
ቦታ ፡ ሲልኩ ፡ ጥርጣሬ ፡ እንዳይኖር ፡ ሚስቶቻቸውን ፡ በሌላ ፡ በር
እንዲወጡ ፡ ካደረጉ ፡ በኋላ ፡ እነርሱም ፡ ሙሉ ፡ ትጥቅ ፡ አድርገው
ሲወጡ ፡ ከአምባው ፡ ሥር ፡ የሚገኘውን ፡ ሠራዊት ፡ አደጋ ፡ እየ
ጣሉ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ መኰንኖቹ ፡ በዚህ ፡ ሁኔታ ፡ ስለሚወርዱ ፡ በረ
ኛው ፡ ምንም ፡ ጥርጣሬ ፡ ሳይኖረው ፡ በሰላም ፡ ወጥተው ፡ ከእርሻ

ቸው ፡ እንደደረሱ ፡ ወታደሮቻቸው ፡ እንዲከተሏቸው ፡ አድርገው ፡
አመለጡ ። በየእርሻው ፡ የተሠማሩት ፡ ሌሎች ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡
ወታደሮች ፡ ነገሩ ፡ አላምራቸው ፡ ስላለ ፡ ወደ ፡ አምባው ፡ ወጥ
ተው ፡ ሁኔታውን ፡ ለአምባው ፡ አዛዥ ፡ ራስ ፡ ገለጡለት ።
እርሱም ፡ በቴሌስኮፕ ፡ ሲመለከት ፡ ጓደኛዎቹ ፡ እየተጣደፉ ፡
ሲጓዙ ፡ ስላየ ፡ በአምባው ፡ ላይ ፡ የሚገኘው ፡ ሠራዊት ፡ እንዲከ
ትና ፡ እነዚህን ፡ ሰዎች ፡ ተከታትሎ ፡ ከነወታደሮቻቸው ፡ እንዲ
ይዝ ፡ እዘዘ ። ነገር ፡ ግን ፡ በመካከሉ ፡ ያመለጡት ፡ ሰዎች ፡ ወደ
ሜዳው ፡ ቦታ ፡ ደርሰው ፡ ቁጥሩ ፡ ከበዛ ፡ የጋላ ፡ ጦር ፡ ጋር ፡ ተቀላ
ቅለው ፡ ዕረፍት ፡ አድርገው ፡ በማየታቸው ፡ ሁኔታው ፡ የሚያዛልቅ ፡
ባለመሆኑ ፡ ሠራዊቱ ፡ ወደ ፡ አምባው ፡ እንዲመለስ ፡ ተደርጎ ፡
በመመለስ ፡ ላይ ፡ ላለ ፡ የበጅሮንድ ፡ ክንፉ ፡ ባለቤት ፡ ሕፃን ፡ ልጅ ፡
እንደያዘች ፡ ለመገናኘት ፡ የተቃጠሩበት ፡ ሥፍራ ፡ ጠፍቷት ፡ ወደ ፡
ጳላ ፡ ቀርታ ፡ ከሜካ ፡ ውስጥ ፡ ተደብቃ ፡ ላለ ፡ ልጅዋ ፡ በማልቀሱ ፡
ምክንያት ፡ ወታደሮቹ ፡ ስላገኛት ፡ በሰንሰለት ፡ አሥረው ፡ ከነሕፃኑ ፡
ከተራው ፡ ወሀኒ ፡ ቤት ፡ አግብተው ፡ ትእዛዝ ፡ ይጠባበቁ ፡ ጀመር ።

ወታደሮቹ ፡ ያመለጡትን ፡ ሰዎች ፡ ለማሳደድ ፡ ሐደው ፡ ሳለ፤
የአምባው ፡ አዛዥ ፡ ራስ ፡ ሹማምንቶችን ፡ ሰብስቦ ፡ በደረሰው ፡
ነገር ፡ ሲመካከሩ ፡ ካመለጡት ፡ ሰዎች ፡ አንዱ ፡ ግምጃ ፡ ቤት ፡ ስለ
ሆነ ፡ ምናልባት ፡ ከመሔዱ ፡ በፊት ፡ የንጉሡን ፡ ሀብት ፡ ዘርፎት ፡
እንደሆነ ፡ ዕቃ ፡ ቤቱ ፡ እንዲታይ ፡ ቢያደርጉ ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡
ግምጃ ፡ ቤት ፡ ተቀምጠው ፡ የነበሩት ፡ የሐር ፡ ልብሶች ፡ ባርኔጣ
ዎች ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ የሚወዷቸው ፡ ሽጉጦችና ፡ ጠብመንጃዎች ፡
እንዲሁም ፡ ገንዘብ ፡ ጭምር ፡ መወሰዱን ፡ ስለተረዱ ፡ ኃላፊው ፡
ራስ ፡ እጅግ ፡ ከባድ ፡ ጎዘንና ፡ ጭንቅ ፡ ደረሰበት ። በኃላፊነት ፡ የተ
ሰጠው ፡ ዕቃ ፡ ሁሉ ፡ እንደዚህ ፡ ባለ ፡ ሁኔታ ፡ ወዳጁ ፡ በነበረው
ሰው ፡ በመዘረፉ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ ምን ፡ ያህል ፡ እንደሚያስቆ
ጣቸውና ፡ እርሱንም ፡ ምን ፡ ዓይነት ፡ መከራ ፡ እንደሚደርስበት ፡
አስቀድሞ ፡ ሊገምት ፡ ስለቻለ ፡ ለማበድ ፡ ታጥቶት ፡ ነበር ። እንደ
ሌሎቹ ፡ ተራ ፡ ሰዎች ፡ በሰንሰለት ፡ ታሥሮ ፡ እሥር ፡ ቤት ፡ ሲገባ
ወይም ፡ በጭካኔ ፡ ሲገደል ፡ ይታያል ፡ ጀመር ። በአምባው ፡ ውስጥ ፡

የሚገኙትን ፡ አማካሪዎችና ፡ ሹማምንት ፡ ሰብስቦ ፡ ምን ፡ ማድረግ
እንደሚገባው ፡ ምክር ፡ ስለጠየቀ ፡ የማስተዋልና ፡ የማመዛዘን ፡
ችሎታ ፡ የነበራቸው ፡ መኳንንቶች ፡ የአምባው ፡ አዛዥ ፡ ራስ ፡
ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ እንደማይጨክኑበት ፡ አምሮ ፡ ሁኔታውን ፡ እንዲ
ያስረዳ ፡ ሲመክሩ ፡ የቀሩት ፡ ደግሞ ፡ ሌሊቱን ፡ ከአምባው ፡ ወር
ደው ፡ የከዱት ፡ ሰዎች ፡ በሰፈሩበት ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ አደጋ ፡ ጥለው ፡
ያመለጡትን ፡ ሰዎች ፡ ገድለው ፡ ወይም ፡ ይዘው ፡ የጠፋውንም ፡
ዕቃ ፡ እስመስለው ፡ የረዱትን ፡ ፈጅተውና ፡ ንብረታቸውን ፡ ወር
ሰው ፡ ቢመለሱ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥታቸውን ፡ የበለጠ ፡ ያስደስታል ፡
ሲሉ ፡ ምክር ፡ በመስጠት ፡ በጭንቅ ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ ራስ ፡ ለማጽ
ናናት ፡ ሞከሩ ።

ሁለተኛውን ፡ ምክር ፡ የአምባው ፡ አዛዥ ፡ ራስ ፡ ስለደገፈው ፡
ምንም ፡ እንኳ ፡ ብዙዎቹ ፡ ቢቃወሙት ፡ ሳይቀበል ፡ ከገባው ፡ ፍጻ
ለመውጣት ፡ በሚቻለው ፡ መንገድ ፡ ሁሉ ፡ መሞከር ፡ ስለነበረበት፤
ቢትወደድ ፡ ዳማሽ ፤ የአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የእገር ፡ ሰውና ፡ የቅርብ ፡
ወዳጅ ፡ የታወቀ ፡ ጀግና ፡ ስለሆነ ፤ በእርሱ ፡ መሪነት ፡ ቢትወደድ ፡
ኃይሉን ፤ ቢትወደድ ፡ ዋሴንና ፡ ደጃዝማች ፡ ጎሹን ፡ እስከትሉ ፡
የአደጋ ፡ መጣሉን ፡ ሥራ ፡ እንዲያከናውን ፡ ሁለት ፡ መቶ ፡ መሣ
ሪያ ፡ የያዙ ፡ የዳማሽን ፡ አሽከሮች ፡ በወታደርነታቸውና ፡ በንቃታ
ቸው ፡ የታወቁትን ፡ መርጠው ፡ ጀምበር ፡ ከመጥለቁ ፡ በፊት ፡ ተሰ
ልፈው ፡ ቀረቡ ። እነዚህ ፡ ከላይ ፡ ስማቸው ፡ የተጠቀሱት ፡ መኳን
ንቶች ፡ የቅርብ ፡ ወዳጆቻችን ፡ እንደነበሩ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ መግለ
ጤን ፡ አስታውሳለሁ ። ዳማሽ ፡ ሐር፡እጅ ፡ ጠባቡን ፡ ለብሶ ፡ በሚያስ
ፈራ ፡ ከነብር ፡ ቆዳ ፡ በተሠራ ፡ ለምድና ፡ በጦር ፡ ልብሱ ፡ ካጌጠ
በጳላ ፤ ጥንድ ፡ ሽጉጥ ፡ ታጥቆና ፡ ባለሁለት ፡ እፍ ፡ ጠብመንጃውን፤
ይዞ ፡ ጉዞውን ፡ ከመቀጠሉ ፡ በፊት ፡ እኛን ፡ ለመሰናበትና ፡ የሚስ
ተር ፡ ራሳችንም ፡ ምርቃት ፡ ለማግኘት ፡ ስለመጣ ፡ በአጭሩ ፡ የመ
ሰናበቱ ፡ ሁኔታ ፡ ተፈጸመ ።

ከዚህ ፡ ቀደምም ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ወረገን ፡ የሆኑት ፡ ዋታት
ከተባለው ፡ ከበሽሎ ፡ ወንዝ ፡ አጠገብ ፡ የሚገኙት ፡ ሰዎች ፡ የንጉሠ
ነገሥቱን ፡ ከብቶች ፡ ሊዘረፉ ፡ ነው ፡ እያሉ ፡ ሁለት ፡ ጊዜ ፡ ያህል ፡
ርዳታ ፡ ለማግኘት ፡ መጥተው ፡ ስለነበረ ፡ ዳማሽ ፡ እየተላከ ፡ ጋሎ

ችን ፡ አባር ፡ መምጣቱን ፡ በሰፊው ፡ ያስወራው ፡ ስለሆነ ፡ እሁንም
በእነዚህ ፡ ከሐዲዎች ፡ ላይ ፡ እደጋ ፡ በሚጥልበት ፡ ጊዜ ፡ እንደተለ
መደው ፡ ይሸሻሉ ፡ የሚል ፡ እምነት ፡ በወጣቶቹና ፡ ልምድ ፡ ባልነ
በራቸው ፡ ወታደሮች ፡ ተገምቶ ፡ ነበር ።

የእምባው ፡ እዛኝ ፡ ራስ ፡ እንቅልፍ ፡ በዓይኑ ፡ ሳይዞር ፡ በመ
ጨነቅ ፡ እድር ፡ ጧት ፡ ወገግ ፡ ሲል ፡ ወዳጆቹንና ፡ ጓደኞቹን ፡ ይዞ ፡
በቤቱ ፡ እጠገብ ፡ ወደሚገኘው ፡ ትረብታ ፡ ዘልቆ ፡ አዘቅዝቆ ፡ ቢመ
ለከት ፡ ምንም ፡ የሚታይ ፡ ነገር ፡ በመጥፋቱ ፡ በተጨማሪ ፡ መጨ
ነቅ ፡ ያዙ ። ሁሉም ፡ ዳማሽና ፡ ሠራዊቱ ፡ ከምን ፡ ደረሱ ? የሚል ፡
ጥያቄ ፡ ያቀርብ ፡ ጀመረ ። ብዙ ፡ ሰዓትም ፡ አለፈ ፤ የሚታይ ፡ ነገ
ርም ፡ ጠፋ ። ሽማግሌዎቹ ፡ ወታደሮች ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ከጋሎች
ጋር ፡ ባደረጉት ፡ ጦርነት ፡ ጋሎች ፡ በፈረስ ፡ እየሆኑ ፡ ያደረሱባቸ
ውን ፡ እልቂት ፡ ስለሚያስታውሱት ፡ በሁኔታው ፡ በጣም ፡ ማዘና
ቸውን ፡ ራሳቸውን ፡ በመነቅነቅ ፡ ይገልጹ ፡ ነበር ። እኛንም ፡
የሚሰልለን ፡ አሮጌው ፡ ፋሌክ ፡ ከእኛ ፡ ለመስማት ፡ የፈለገው ፡
ነገር ፡ ይኖረዋል ። «ይህ ፡ ጅል ፡ ዳማሽ፡በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ ቴዎድሮስ፡
እንኳ ፡ ራሳቸው ፡ በማይዘምቱበት ፡ ወራት ፡ ጋሎቹን ፡ ለመው
ረር ፡ ሞከረ» ፡ እያለ ፡ ይናገር ፡ ነበር ። በመጨረሻ ፡ የዳማሽ ፡ ሠራ
ዊት ፡ መታየቱ ፡ ሲሰማ ፡ ወሬው ፡ እንደ ፡ ቋያ ፡ እሳት ፡ በተራራው
ተዳረሰ ። ሠራዊቱ ፡ የመጣው ፡ በሐዲበት ፡ መንገድ ፡ ሳይሆን ፡ በአ
ንድ ፡ እቋራዊና ፡ ቁልቁለት ፡ መንገድ ፡ ሲወርድ ፡ ታየ ። ከዚህ ፡
በኋላ ፡ ከመስኩ ፡ ሥፍራ ፡ ላይ ፡ ሲደርሱ ፡ ፈረስና ፡ ሰው ፡ ከብቶ
ችም ፡ ይታዩ ፡ ስለጀመረ ፡ ነገሩ ፡ ለተመልካች ፡ ግራ ፡ አጋባ ። ሠራ
ዊቱ ፡ በሐዲበት ፡ አድርጎ ፡ በቀስታ ፡ ሲጓዝ ፡ ሁኔታውን ፡ አጣር
ተው ፡ የሚመጡ ፡ ፈረሰኞች ፡ ተላኩ ። ፈረሰኞቹም ፡ ከዘማቹ ፡
ውስጥ ፡ አሥራ ፡ አንድ ፡ መሞቱን ፤ ሠላሳ ፡ መቁሰሉን ፤ የጦር ፡
መሣሪያ ፡ መማረኩንና ፡ የከዱትም ፡ ሰዎች ፡ ሳይያዙ ፡ መቅረታቸ
ውን ፡ የሚገልጽ ፡ እሳዛኝ ፡ ወሬ ፡ ይዘው ፡ በመመለሳቸው ፡ ወዲ
ያው ፡ እምባው ፡ በሙሉ ፡ በለቅሶ ፡ ሞላ ።

ከንፋና ፡ መሸሻ ፡ ከጋላው ፡ አገር ፡ እንደደረሱ ፡ ከጋላው ፡
ባላባት ፡ ቤት ፡ ለማደር ፡ ገቡ ። የዳማሽ ፡ ሠራዊትም ፡ ባቀደው ፡
መሠረት ፡ መሸሻና ፡ ከንፋ ፡ ሲገቡ ፡ የታዩበትን ፡ መንደር ፡ ለመ
ከበብ ፡ ከመንጋቱ ፡ ከአንድ ፡ ሰዓት ፡ በፊት ፡ ደርሰው ፡ የጋሎቹን ፡

ባላባት ፡ ቤት ፡ ከበው ፡ ጥቂት ፡ ወታደሮችም ፡ ሌላውን ፡ መንደር ፡
እንዲፈትሹና ፡ እንዲዘርፉ ፡ ልከው ፡ በጨካኝነት ፡ ተኝተዋል ፡ የነበረ
ውን ፡ ሕዝብ ፡ በተለይም ፡ ወንዶች ፡ ፈጁት ። ነገር ፡ ግን ፡ ከንፋና
መሸሻ ፡ በሹሙ ፡ ቤት ፡ ካረፉ ፡ በኋላ ፡ ምናልባት ፡ አደጋ ፡ ለመ
ጣል ፡ ይሞክሩ ፡ ይሆናል ፡ በማለት ፡ ከእስተናጋጁ ፡ ሹም ፡ ጋር ፡
ተነጋግረው ፡ ከትልቁ ፡ ቤት ፡ ራቅ ፡ ብላ ፡ በምትገኝ ፡ እንዲት ፡
ደላሳ ፡ ጎጆ ፡ ውስጥ ፡ ለማደር ፡ ተማክረው ፡ ከሹሙ ፡ ጋር ፡ ሐደው ፡
ስለነበር ፡ ጨካኝነት ፡ ሲሰሙ ፡ አስታናጋጁቸው ፡ ስላነቃቸው ፡ ተሰና
ድተው ፡ ይጠባበቁ ፡ የነበሩትን ፡ ፈረሶች ፡ ጭነው ፡ መኖራቸው ፡
እንኳ ፡ ሳይታወቅ ፡ ለማምለጥ ፡ ቻሉ ።

ዘማቹ ፡ እንደተመለሱ ፡ ቁስለኞቹ ፡ ሁሉ ፡ በሕክምና ፡ ርዳታ ፡
ለማግኘት ፡ ወደ ፡ እኔ ፡ ስለመጡ ፡ የምትለውን ፡ ያህል ፡ አሥራ ፡
ሁለት ፡ ሰዓት ፡ ሙሉ ፡ ቁስላቸውን ፡ በማከምና ፡ በሻሽ ፡ በማሠር ፡
እደክም ፡ ነበር ። ከቁስለኞቹ ፡ መካከል ፡ አንዳንዶቹ ፡ የመዳን ፡
ተስፋ ፡ የሌላቸው ፡ መሆኑን ፡ ስረዳ ፡ በእኔ ፡ ሰበብ ፡ እንዳያደርጉና
ካለንበት ፡ መጥፎ ፡ ሁኔታ ፡ ላይ ፡ ተጨማሪ ፡ ችግር ፡ እንዳይፈጠር ፡
እየሠጋሁ ፡ ለየዘመዶቻቸው ፡ ለመዳን ፡ እንደማይችሉ፡አስቀድሜ ፡
ስለምናገር ፡ እነርሱም ፡ በአገር ፡ መድኃኒትና ፡ በደብተራዎች ፡
መድኃኒት ፡ ተስፋ ፡ የለውም ፡ የተባለውን ፡ ሰው ፡ ለማዳን ፡ ይሞ
ክራሉ ። ዳሩ ፡ ግን ፡ የዳን ፡ አልነበረም ። ለምሳሌ ፡ አንድ ፡ በየሌ
ሊቱ ፡ እሥር ፡ ቤታችንን ፡ የሚጠብቅ ፡ ሹም ፡ በናዳ ፡ ድንጋይ ፡
ታፋው ፡ ደቆ ፡ ስላየሁት ፡ ከመቁረጥ ፡ በስተቀር ፡ ሌላ ፡ የሚያድ
ነው ፡ ነገር ፡ አለመኖሩን ፡ ብነግራቸው ፡ ምክሬን ፡ በመቀበል ፡
ፈንታ ፡ በሕክምናብቻ ፡ እንድረዳው ፡ ስምንት ፡ ቀን ፡ ያህል ፡ ከእን
ዲት፡ጎጆ ፡ ውስጥ ፡ እስተኝተው ፡ ካቆዩት ፡ በኋላ ፡ አንድ ፡ የሸዋ ፡
ተወላጅ ፡ የሆነ ፡ ጠንቋይ ፡ ሳይቆረጥ ፡ አድነዋለሁ ፡ ብሎ ፡ ለብዙ ፡
ጊዜ ፡ ያህል ፡ በሥቃይ ፡ ከሰነበተ ፡ በኋላ ፡ ሞተ ።

ከሁለት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ እንዲት ፡ ሴት ፡ ሁለት ፡ የአማራ ፡ ወታ
ደሮች ፡ ቆስለው ፡ ከጫካ ፡ ውስጥ ፡ ተደብቀው ፡ መሰንበታቸውን ፡
አይታ ፡ ስለተናገረች ፡ አንድ ፡ የጋላ ፡ ባላባት ፡ የሆነ ፡ የጦር ፡ እዛኝ
ጥቂት ፡ መቶ ፡ ወታደሮች ፡ ይዞ ፡ ወደተባለው ፡ ቦታ ፡ እንዲሐድና ፡
ቁስለኞቹን ፡ እንዲያነሣ ፡ ሲታዘዝ ፡ በምንም ፡ ሁኔታ ፡ ከጋሎች ፡
ጋር ፡ ለመዋጋት ፡ እንዳይሞክርና ፡ ቢመጡበትም ፡ እንዲሸሽ ፡

ጥብቅ ፡ ትእዛዝ ፡ ተቀብሎ ፡ እንደወረደ ፡ የተዘረፉትን ፡ ጠላቶቹን ፡
ባያጋጥመውም ፡ የጥንት ፡ ወዳጁ ፡ የነበረው ፡ ከንፋ ፡ ከእንድ ፡
ድንጋያማ ፡ ተራራ ፡ ላይ ፡ ሆኖ ፡ ተኩሰባቸው ፡ እነርሱም ፡ እየተ
ኩሱ ፡ ተከላክለው ፡ የተባሉትን ፡ ሁለት ፡ ቁሰለኞች ፡ እንሥተው ፡
ተመለሱ ፡ ቁሰለኞቹም ፡ ጥቂት ፡ ቆይተው ፡ ሞቱ ፡ እንደኛው ፡
ቁሰለኛ ፡ ቀኝ ፡ ከንዱና ፡ ግራ ፡ እግሩ ፡ ከመሰበሩም ፡ በላይ ፡ በጦር ፡
ሆድቃውን ፡ ወግተው ፡ እንጀቱን ፡ ዘርግፈውት ፡ ስለነበረ ፡ በውኃ ፡
ጥም ፡ ብዙ ፡ መሠቃየቱን ፡ ገልጾ ፡ በተለይም ፡ እንጀቱ ፡ ተጉል
ጉሎ ፡ ከመውደቁ ፡ በፊት ፡ የጦሩን ፡ ጅንፎ ፡ በግራ ፡ እጁ ፡ ለማላ
ቀቅ ፡ መድከሙን ፡ ተናገረ ።

የእምባው ፡ አዛዥ ፡ ራስ ፡ ከፊቱ ፡ በባሰ ፡ ሁኔታ ፡ ከባድ ፡ ጭን
ቀትና ፡ መከራ ፡ ደርሶበት ፡ በአሳብ ፡ ተዋጠ ፡ በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ ግን ፡
ዳማሽ ፡ ከንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ የተሰጠውን ፡ የጦር ፡ መሣሪያዎቹን ፡
ሁሉ ፡ ጥሎ ፡ ለመሸሽ ፡ ምሳሌ ፡ በመሆኑና ፡ ሌሎችም ፡ መኳንንቶች ፡
እርሱን ፡ ተከትለው ፡ በሚያሳዝን ፡ ውርደት ፡ ላይ ፡ በመውደቃ
ቸው ፡ እነርሱም ፡ የጭንቀቱና ፡ የመከራው ፡ ተካፋይ ፡ ሆነው ፡
ነበር ፡ ዳማሽ ፡ ቆስያለሁ ፡ በማለት ፡ ለብዙ ፡ ቀናት ፡ ሳናየው ፡ ተደ
ብቆ ፡ ሰነበተ ፡ እንደሰማነው ፡ ግን ፡ እጅግ ፡ ፈጥኖ ፡ በመርጡ ፡ የሰ
ውነቱ ፡ መተሣሰር ፡ ብቻ ፡ መሆኑን ፡ ወዳጆቹ ፡ ነግረውናል ። በነ
ዚህ ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ የደረሰው ፡ ውርደትና ፡ ሥቃይ ፡ እኛን ፡ እጅግ ፡
አስደሰተን ።

ኃይል ፡ ካልሠራ ፡ በሰላም ፡ መንገድ ፡ መመከሩ ፡ የተሻለ ፡
ውጤት ፡ ያስገኛል ፡ ብለው ፡ በማሰብ ፡ እነዚህ ከድተው ፡ የሐዲት ፡
ሰዎች ፡ በመሐመድ ፡ ዘመዶች ፡ መንደር ፡ ውስጥ ፡ መኖራቸውን ፡
ስለተረዱ ፡ ለጋላይቱ ፡ ባላባት ፡ ለወርቂት ፡ መልእክት ፡ ልከው ፡
ከድተው ፡ የሐዲት ፡ ሰዎች ፡ ከንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ግምጃ ፡ ቤት ፡ ዘር
ፈው ፡ የወሰዱትን ፡ ንብረት ፡ በሙሉ ፡ ከሁለቱ ፡ ሰዎች ፡ ጋር ፡ ብታ
ስረክቡን ፡ ማርከን ፡ ያመጣናቸውን ፡ ሰዎችና ፡ የተዘረፈውንም ፡
ከብት ፡ እንመልሳለን ፡ የሚል ፡ ድርድር ፡ የመቅደላው ፡ አዛዥ ፡
ራስ ፡ ከተማረኩት ፡ ሰዎች ውስጥ ፡ በእንዲት ፡ ፈቃደኛ ፡ በሆነች ፡
የሹም ፡ ሚስት ፡ እማካይነት ፡ ላከ ። ጋሎች ፡ ግን ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡
የጋላን ፡ ክብር ፡ የሚቀንስ ነገር ፡ በማድረግ ፡ የታሠሩትን ፡ ሰዎች ፡

ለማስፈታትና ፡ እንግዶቻቸውንም ፡ አሳልፈው ፡ ለመስጠት ፡ ባለመ
ፍቀዳቸው ፡ የተማረኩት ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ የደረሰባቸውን ፡ መከራ ፡
ይቀበሉት ፡ ሲሉ ፡ ወስነው ፡ ስምምነቱን ፡ ሳይቀበሉት ፡ ቀሩ ።

ለደረሰው ፡ ችግር ፡ በኃይልም ፡ ሆነ ፡ በሰላም መፍትሔ ፡ ሊያ
ገኙለት ፡ ስላልቻሉ ፡ በእምባው ፡ የነበሩት ፡ ሹማምንት ፡ እርስ ፡
በራሳቸው ፡ እየተካሰሱና ፡ እየተጣሉ ፡ ሰላም ፡ አጥተው ፡ እንዲያ
ውም ፡ እየተወነጃጀሉ ፡ በየግላቸው ፡ ወደ ፡ እዚ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሰው ፡
መላክ ፡ ያዙ ። ዳሩ ፡ ግን ፡ እዚ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ በብዙ ፡
ጠላቶች ፡ ተከበው ፡ ከእምባቸው ፡ ለመድረስ ፡ ብዙ ፡ መሰናክል ፡
ለያይቷቸው ፡ ስለነበር ፡ ምንም ፡ ማድረግ ፡ ባለመቻላቸው ፡ ስለ
ዚህ ፡ ጉዳይ ፡ በጻፉት ፡ ደብዳቤ ፡ እንደገለጹት ፡ ሁለት ፡ ከሐዲዎች ፡
ቢሐዲ ፡ ምንም ፡ የሚያሳዝን ፡ ነገር ፡ አለመኖሩን ፡ ገልጸው ፡ እነ
ዚህ ፡ እምነት ፡ የጉደላቸው ፡ ሰዎች ፡ ከእምባው ፡ ወጥተው ፡ በመ
ሐዲቸው ፡ መደሰት ፡ እንደሚገባቸውና ፡ ለጠፋውም ፡ መሣሪያ ፡
በሚመጡበት ፡ ጊዜ ፡ ሊተኩላቸው ፡ መቻላቸውንና ፡ የከዱትንም
ሰዎች ፡ ሲመለሱ ፡ እንደሚቀጧቸው ፡ ብቻ ፡ ስለጻፉ ፡ ብዙዎቹ ፡
ሹማምንቶች ፡ በነገሩ ፡ አምነው ፡ ሲደሰቱ ፡ ጥቂቶቹ ፡ ግን ፡ የእዚ ፡
ቴዎድሮስን ፡ አነጋገር ፡ ስላላመኑት ፡ እንደወጡት ፡ ጓደኞቻቸው ፡
ለማምለጥ ፡ ምቹ ፡ ጊዜ ፡ ይፈልጉ ፡ ጀመር ።

በእምባው ፡ የነበረው ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ ምናልባት ፡ የጋላይቱ ፡
ባላባት ፡ መስታዊት ፡ በወገኖቿ ፡ ላይ ፡ የደረሰውን ፡ አሳዛኝ ፡ እል
ቂት ፡ ለመበቀል ፡ ስትል ፡ ከእምባው ፡ በታች ፡ የታረሰውን ፡ እዝ
መራ ፡ አጥፍታ ፡ ከገበያም ፡ ግንኙነት ፡ እንዳናገኝ ፡ በማድረግ ፡
በረኃብ ፡ ትፈታን ፡ ይሆናል ፡ ከዚህም ፡ ሌላ ፡ ከንፋና ፡ መሸሻ ፡
የእምባውን ፡ መውጫና ፡ መግቢያ ፡ ምሥጢር ፡ ስለሚያውቁ ፡
መርተው ፡ እምጥተው ፡ አደጋ ፡ ያስጥሉብናል ፡ በማለት ፡ ስለሠጉ ፡
እምባው ፡ በጥንቃቄ ፡ እንዲጠበቅ ፡ ተደረገ ። እንደተፈራውም ፡
መስታዊት ፡ በዚህ ፡ መንገድ ፡ ጠላቶቿን ፡ ለመበቀል ፡ አስባ ፡ በመ
ሰናዳት ፡ ላይ ፡ ላለች ፡ ዋግሹም ፡ ጉበዜ ፡ ብዙ ፡ ጦር ፡ አስከትለው ፡
መጥተው ፡ እገሯን ፡ ስለወረሩት ፡ ዓላማዋ ፡ ተሰናክለ ።

ተስፋችን ፡ በየጊዜው ፡ እያቋረጠ ፡ ሰላም ፡ አጣን ። ማንኛ
ውም ፡ ሰው ፡ በእዚ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ላይ ፡ ማመጡን ፡ ስንሰማ ፡ መን

ግሥታችን፡ እኛን፡ ለማስፈታት፡ ዘማች፡ በማሰናዳት፡ ላይ፡ መሆኑን፡ ስለምናውቅ፡ ሁኔታው፡ እጅግ፡ ደስ፡ ይለናል ። በእንደ፡ በኩል፡ ደግሞ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ወደ፡ እምባው፡ ለመምጣት፡ ተነሥተዋል፡ የሚለው፡ ወሬ፡ ስለሚያሸብረን፡ ይህን፡ በመሰለ፡ ሁኔታ፡ እንዳንድ፡ ቀን፡ ተስፋ፡ ስናገኝ፡ እንዳንድ፡ ቀን፡ ደግሞ፡ ተስፋ፡ እየቆረጥን፡ እምላካችን፡ ከዚህ፡ መከራ፡ እንዲያወጣን፡ እንጸልይ፡ ነበር ።

ዋግሹም፡ ጉበዜ፡ በወጣትነታቸው፡ ወራት፡ አባታቸውን፡ ዋግሹም፡ ገብረ፡ መድኅንን፡ ተከትለው፡ ወደ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ቤተ፡ መንግሥት፡ መጡ ። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በመጀመሪያው፡ ጊዜ፡ ወደ፡ ሸዋ፡ ዘምተው፡ ካስገበሩ፡ በኋላ፡ የጉበዜ፡ አባት፡ ለእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ የነበራቸው፡ ባለሟልነት፡ አልቆ፡ በድንገት፡ ተይዘው፡ ሲገደሉ፡ ሲሉ፡ አቡኑ፡ በዚያን፡ ጊዜ፡ ለእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ጠቃሚና፡ አስፈላጊ፡ ስለነበሩ፡ ዋግሹም፡ ገብረ፡ መድኅን፡ መገደላቸው፡ እንዲቀር፡ አማልደው፡ ስላተረፏቸው፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ሳይቆዩ፡ አባትና፡ ልጁ፡ ምቹ፡ ጊዜ፡ ፈልገው፡ ከድተው፡ ወደ፡ ላስታ፡ እምባ፡ ገብተው፡ ሕዝቡ፡ በቀላሉ፡ ስብከታቸውን ሰምቶ፡ ስለተከተላቸው፡ ነፃነታቸውን፡ አወጁ ። በዚህን፡ ጊዜ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ እነዚህን፡ ሽፍቶች፡ እንዲያጠቁ፡ ለዋግሹም፡ ገብረ፡ መድኅን፡ ወንድማቸው፡ የሆኑትን፡ ዋግሹም፡ ተፈሪ፡ የተባሉትን፡ ጀግና፡ ወታደር፡ ስላዘዟቸው፡ እነዚህን፡ የሥጋ፡ ወንድሞቻቸውን፡ ወጣተው፡ ድል፡ አድርገው፡ ማርከው፡ በሰንሰለት፡ አሥረው፡ ከዙፋናቸው፡ ሥር፡ ጣሉላቸው ። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በዚህ፡ ጊዜ፡ ዋድላ፡ ከተባለ፡ ከላስታና፡ ከበጌምድር፡ መካከል፡ ከሚገኝ፡ ተራራማ፡ ቦታ፡ ስለነበሩ፡ የሽፍቶቹ፡ መሪ፡ በሞት፡ እንዲቀጡ፡ ፈርደው፡ ለመስቀል፡ በነበሩበት፡ እምባ፡ ላይ፡ መስቀያ የሚሆን፡ ዛፍ፡ በመጥፋቱ፡ በአቅራቢያው፡ ወደሚገኝ፡ ዛፍ፡ ወስደው፡ ለንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ድንኳን፡ ትይዩ፡ ከሆነ፡ ዛፍ፡ ላይ፡ እንዲሰቀሉና፡ ለሠራዊቱ፡ እንዲታዩ፡ አድርገው፡ ዋግሹም፡ ገብረ፡ መድኅንን፡ አስቀሏቸው ። ዋግሹም፡ ጉበዜ፡ ግን፡ ለማምለጥ፡ ስለቻሉ፡ እንደገና፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ከጥቂት፡ ጊዜ፡ በኋላ፡ ዋግሹም፡ ተፈሪ፡ ጉበዜን፡ አውቆ፡ ነው፡ የለቀቀው፡ በሚል፡ ምክንያት፡ ወታደሩ፡ ስለሚወዳቸውና፡ ስለሚያከብራቸው፡ ፈርተው

ወንድሞቻቸውን፡ ይዘው፡ እምጥተው፡ ያስቀሉትን፡ አሸከራቸውን፡ አስይዘው፡ አሠሯቸው ።

ጉበዜ፡ እምልጠው፡ እንደሐዱ፡ በእንደ፡ በአልባሌ፡ ቦታ፡ ተደብቀው፡ ቆይተው፡ የእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ኃይል፡ እየደከመ፡ ሲሐድና፡ ባላገሩም፡ በእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ አገዛዝ፡ መመሪሩን፡ በተረዱ፡ ጊዜ፡ የአባታቸውን፡ አሸከሮች፡ እከማችተው፡ የወገኖቹን፡ በደል ለመበቀል፡ ተነሥቻለሁ፡ ብለው፡ በግልጽ፡ አወጁ ። የላስታም፡ ሕዝብ፡ የበላይነቱን፡ በደስታ፡ ስለተቀበላቸው፡ ቀጥሩ፡ የበዛ፡ ሠራዊት፡ ለመምራት፡ ጊዜ፡ አልወሰደባቸውም ። ዋግሹም፡ ጉበዜ፡ ወደ፡ ትግሬ፡ ዘምተው፡ እንደርታንና፡ ዋጅራትን፡ ካስገበሩ፡ በኋላ፡ ትግሬ፡ ጠቅላይ፡ ግዛት፡ የሚገኙትን፡ የእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ሹማምንት፡ አጥፍተው፡ ግዛቱን፡ ደጃዝማች፡ ካሣ፡ ለተባሉ፡ እንደራሴያቸው፡ ሰጥተው፡ ወደ፡ ላስታ፡ ተመለሱ ። ከእማራው፡ ሕዝብ፡ ጋር፡ በሚዋጉበት፡ ጊዜ፡ የየጁና፡ የጋላው፡ ሕዝብ፡ ላስታን፡ እንዳይወሩ፡ አስቀድመው፡ በኃይል፡ አስገብሯቸው ። የጊዜው፡ ሁኔታ፡ የተመቻቸ፡ ስለሆነላቸውና፡ የአበሻም፡ ሕዝብ፡ የወደፊት፡ መሪያችን፡ እርሳቸው፡ ናቸው፡ ብሎ፡ እምኖ፡ ስለተቀበላቸው፡ ባለትልቅ፡ ተስፋ፡ ሆኑ ። ወደ፡ ላስታ፡ እንደተመለሱ፡ የወልድያ፡ ሕዝብ፡ መሪነታቸውን፡ ተቀብሎ፡ ገባላቸው ። እንዲሁም፡ የሸሹ፡ የየጁ፡ ባላባቶች፡ ስለገቡላቸው፡ የጁን፡ ለማስገበር የእነርሱን፡ ርዳታ፡ ጠየቁ ። ነገር፡ ግን፡ የየጁ፡ ሕዝብ፡ ከወሎ፡ ሕዝብ፡ ጋር፡ የጠበቀ፡ ግንኙነት፡ ስለነበረው፡ በቀላሉ፡ እቅዳቸውን፡ ለማከናወን፡ ችግር፡ ስለገጠማቸው፡ ወሎን፡ ክረምቱ፡ ሲወጣ፡ ለመውጋትና፡ ለማስገበር፡ አስበው፡ መምሪያውን፡ አስናዱ ። ደላንታን፡ ለመያዝ፡ ሲሉ፡ የሥጋ፡ ዘመዳቸው፡ በሆነ፡ ሰው፡ የሚመራ፡ ጥቂት፡ ወታደር፡ እዝምተው፡ የደላንታም፡ ሕዝብ፡ በጋላው፡ ወረራ፡ ምክንያት፡ ተሰዶ፡ ስለነበረ፡ የላኳቸው፡ ወታደሮች፡ አገሩን፡ በቀላሉ፡ ያዙት ።

በመስከረም፡ ወር፡ ፲፰፻፷፰፡ ዓ. ም. መጀመሪያ፡ ላይ፡ በስተሰሜን፡ በኩል፡ በሐይቅ፡ ባሕር፡ አቅራቢያ፡ ወሎ፡ ወደጋላው፡ ግዛት፡ ገቡ ። መስታዊትም፡ የጉበዜን፡ ወደአገሯ፡ መግባት፡ እንደሰማች፡ ገሥግሣ፡ ለፈረሰኞቿ፡ ምቹ፡ የሚሆነውን፡ መስክ፡ ከጉ

በዚ፡ ሠራዊት፡ ጥቂት፡ ራት፡ ብላ፡ ይዛ፡ ለመከላከል፡ ተሰለፈች።
ለሁለትና፡ ለሦስት፡ ሳምንታት፡ ያህል፡ የሁለቱ፡ ጦር፡ ሠራዊት፡
ግንባር፡ ለግንባር፡ እየተያዩ፡ ሰነበቱ። ጎበዚም፡ ለመስታዊት፡
ፈረሰኞች፡ ከማይመችና፡ ለእርሳቸው፡ ነፍጠኞች፡ ከሚመቸው፡
አባጣ፡ ጎርባጣ፡ ሥፍራ፡ ላይ፡ ሆነው፡ ጠላታቸውን፡ ሲጠባበቁ፡
ባላባቲቱ፡ ደግሞ፡ ለፈረሰኞቹ፡ ምቹ፡ የሆነውን፡ በታ፡ ይዛ፡
ድሉ፡ የእርሷ፡ እንደሚሆን፡ ተማምና፡ ተጠባበቀች።

ጎበዚ፡ ከብዙ፡ ጊዜ፡ ጀምሮ፡ ከአቡነና፡ ከራሳም፡ ጋር፡
ግንኙነት፡ ስለነበራቸው፡ የ፲፰፻፶፱፡ ዓ. ም. ከረምት፡ ከመግባቱ፡
በፊት፡ መቅደላን፡ ለመያዝ፡ መምጣቱ፡ ነው፡ ሲሉ፡ ለአቡነ፡
መልእክትና፡ ጥቂት፡ መቶ፡ ብር፡ ልከው፡ አቡኑን፡ በሚቻላቸው፡
ሁሉ፡ እንዲረዷቸው፡ ስለጠየቁ፡ አቡኑም፡ አምባውን፡ ለመያዝ፡
ከመጡ፡ በሚቻላቸው፡ ሁሉ፡ እንደሚረዷቸው፡ ሙሉ፡ ተስፋ፡
ሰጥተው፡ ላኩባቸው። ጎበዚ፡ ግን፡ አቡኑ፡ ዳማሽን፡ ጎጅንና፡
የአምባውን፡ አዛዥ፡ ራስ፡ አባብለው፡ አገልግሎታቸውን፡ እንዲ
ሰጧቸው፡ ቢያስደርጉ፡ በቶሎ፡ ወደ፡ አምባው፡ መምጣት፡ እን
ደሚችሉ፡ ደግመው፡ ላኩባቸው፡ ዳሩ፡ ግን፡ የእነዚህን፡ ሰዎች፡
ድጋፍ፡ ማግኘት፡ የሚቻል፡ ቢሆን፡ ኑሮ፡ የጎበዚንም፡ መም
ጣት፡ ወይም፡ ርዳታ፡ ባልፈለግንም፡ ነበር። በዚህ፡ ምክንያት፡
አቡኑ፡ ጥያቄያቸውን፡ ሳይቀበሉት፡ ቀሩ። ጎበዚ፡ በፊተኛው፡
ጥያቄያቸው፡ መሠረት፡ ወደ፡ አምባው፡ ጥግ፡ መጥተው፡ ሰላም፤
ላይ፡ ሠፍረው፡ ቢሆን፡ ኑሮ፡ አቡኑ፡ አምባውን፡ ለመያዝ፡ የነበ
ራቸው፡ እቅድ፡ ወዲያውኑ፡ የሚተማመኑባቸውን፡ ሰዎች፡ መር
ጠው፡ መሣሪያ፡ ለእኛ፡ ሊልኩልንና፡ እኛም፡ በአሽከሮቻችን፡
ርዳታ፡ የታሠርንበትን፡ እግረ፡ ሙቅ፡ ፈትተን፡ ለምናምናቸውም
አሽከሮቻችን፡ የጦር፡ መሣሪያ፡ አድለን፡ መደራጀታችንን፡ ለአቡኑ፡
ስናስታውቃቸው፡ የከህነት፡ ልብላቸውን፡ ለብሰውና፡ መስቀሉን፡
ይዘው፡ ፪፻፡ በሚሆኑ፡ ቀሳውስትና፡ ደብተራዎች፡ ታጅበው፡ ሊወ
ጡና፡ በግልጽ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስንና፡ የሚከተላቸውን፡ ሁሉ፡ አው
ግዘውና፡ ገዝተው፡ አሁንም፡ እኛንና፡ እርሳቸውንም፡ ለመያዝ፡
የሚሞክር፡ ቢኖር፡ ገዝተው፡ ሠራዊቱ፡ ታማኝነቱን፡ ለቴ
ዎድሮስ፡ እንዳያደርግ፡ ለመስበክ፡ ሲሆን፡ እኛም፡ ከፖርቱጋ

ሎቹና፡ ከታማኞቻችን፡ ጋር፡ ቁጥራችን፡ ጽኑ፡ ስለሚሆን፡
አቡኑም፡ አምሳ፡ የሚሆኑ፡ የታመኑ፡ ተከታዮች፡ ስለማያጡ፡
ሁለት፡ መቶ፡ የሚሆኑ፡ ቀሳውስትና፡ ደብተራዎች፡ ጭምር፡
በማሰለፍ፡ ሁኔታውን፡ ግራ፡ አጋብተን፡ ከወዲያም፡ በኩል፡ የሚ
ንቀሳቀስ፡ ሰው፡ ቢኖር፡ ያለምሕረት፡ ለመምታትና፡ ካስፈለገም፡
በሙሉ፡ ኃይል፡ ለመዋጋት፡ ተስናድተን፡ ነበር። ከዚያም፡ በኋላ፡
በመጀመሪያው፡ በር፡ ቀሳውስቱን፡ እስልፈን፡ የውጪን፡ በር፡
እኛ፡ የጎበዚ፡ ሠራዊት፡ ደርሶ፡ አምባውን፡ እስከ፡ ያዘ፡ ድረስ፡
ለመከላከል፡ ነበረ።

ጥላኑ፡ በጣም፡ ጥሩና፡ የተሳካም፡ ይሆን፡ ነበር። ከዚህ፡
ሙከራ፡ በኋላ፡ ብንያዝ፡ ያላንዳች፡ ርሳራ፡ ሕይወታችንን፡
እንደምናጣ፡ ስለምናውቀው፡ እኛም፡ በቆራጥነት፡ ደማችንን፡
ለማፍሰስ፡ ቆርጠን፡ ተነሥተን፡ ነበር። ምንም፡ እንኳ፡ ከሠራዊ
ቱም፡ ውስጥ፡ በቆራጥነት፡ ተግባራቸውን፡ ለመፈጸም፡ ሲሉ፡
ደማቸውን፡ የሚያፈሉ፡ ባይጠፉም፡ ነገሩ፡ በድንገት፡ በመድረሱ፡
ግራ፡ ሳያጋባቸውና፡ ብዙዎቹም፡ የሃይማኖት፡ እምነት፡ የሚያጠ
ቃቸው፡ ስለሆኑ፡ የአቡኑን፡ ግዝትና፡ ውግዘት፡ በቀላሉ፡ የሚዘ
ሉት፡ አልነበሩም። ይልቁንም፡ ከአቡኑ፡ ፊት፡ እየወደቁ፡ መሬ
ቱንና፡ መስቀሉንም፡ ለመሳለም፡ የሚሞክሩም፡ አይጠፉም፡
ነበር። አቡኑ፡ ዕቅዳቸውን፡ ለጎበዚ፡ ገልጠውላቸው፡ ስለነበረ፡
ሐሳቡን፡ ይቀበሉታል፡ ብለን፡ መልስ፡ ስንጠባበቅ፡ በነገሩ፡ የማ
ይስማሙ፡ መሆኑን፡ ለአቡኑ፡ ልከው፡ « ይልቁንም፡ ጠላቲ፡ የሆ
ነውን፡ እኔ፡ ቴዎድሮስን፡ ወደ፡ ቤገምድር፡ ሐጂ፡ ብዋጋ፡ ይሻ
ኛል፡ መርቀው፡ ይሰደዱኝ። ከአምባው፡ ላይ፡ የተሰለፈውን፡ ጦር፡
በቀላሉ፡ ማጥቃት፡ እንደ ማይቻል፡ እርስዎም፡ ያውቁታል። ቴዎ
ድሮስ፡ ከወደቀ፡ አምባውን፡ ማንም፡ አይወስድብኝም » የሚል፡
መልስ፡ በመላካቸው፡ ምርቃቱ፡ በጠየቁት፡ መሠረት፡ ተሰጣ
ቸው። ጎበዚ፡ የአባታቸውን፡ ገዳይ፡ ለመበቀል፡ ወደ፡ ቤገምድር፡
ለመዝመት፡ የነበራቸውን፡ አሳብ፡ ከፍጻሜ፡ ሳያደርሱ፡ ወደ፡
የጁ፡ መጓዛቸውን፡ ሰማን። ጎበዚ፡ በሚቻላቸው፡ ሁሉ፡ በተለ
ይም፡ ወደ፡ ምዕዋ፡ የምንልካቸውን፡ ሰዎች፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ እየረዱ፡
የምንተርፍበትን፡ መንገድ፡ ለማግኘት፡ ይመኙልን፡ ነበር። ቢሆ

ንም፡ ጠላታቸው፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ስለነበሩ፡ ደፍረው፡ ለመዋ
ጋት፡ አልቻሉም።

ጎብዜና፡ መስታዊት፡ ተፋጠው፡ መቆየቱ፡ ስለሰለቸቸውና፡
በተለይ፡ መስታዊት፡ ከእርሳቸው፡ የባሰች፡ ወርቂትን፡ የሚያህል
ባላጋራ፡ ስላላት፡ ከጎብዜ፡ ጋር፡ በሰላም፡ መንገድ፡ ለመታረቅ፡
ፈለገች። ሰላም፡ ለማግኘት፡ ስትል፡ የፈረሰ፡ ስጦታ፡ ለጎብዜ፡
ብትልካቸው፡ ስለፈረሰ፡ እንኛን፡ የሚያገባሽ፡ ነገር፡ ስለሌለ፡
ይልቁንም፡ ትክክለኛውን፡ የሴትነት፡ ሥራሽን፡ እንድትሠራ፡
የሚያስፈልግሽን፡ መሣሪያ፡ ልክልሻለሁ፡ በማለት፡ የላከችውን፡
ፈረሰ፡ ከእንዝርት፡ ጋር፡ እመልማሎ፡ ጨምረው፡ ላኩላት።
ጎብዜ፡ በዚህ፡ ሁኔታ፡ እንዳሉ፡ ደጃዝማች፡ ካሣ፡ የተባለው፡ የት
ግሬ፡ ጠቅላይ፡ ግዛት፡ እንደራሴያቸው፡ ኃይል፡ እያደረጀ፡ መሔ
ዱንና፡ ለጎብዜም፡ የነበረውን፡ ታማኝነት፡ ትቶ፡ በራሱ፡ ፈቃድ፡
ዓድዋ፡ መዝመቱን፡ ስለሰሙና፡ ለሠራዊቱ፡ ሥንቅ፡ እያነሰው፡
በመሔዱ፡ መስታዊት፡ ግን፡ ያለችው፡ በእገራ፡ ውስጥ፡ ስለሆነ፡
ሥንቅ፡ እንደልጁ፡ ስለምታገኝ፡ ሁኔታው፡ የማያዛልቃቸው፡
መሆኑን፡ ተረድተው፡ ወደየጁ፡ ጉዟቸውን፡ ቀጠሉ፡ ነገር፡ ግን፡
መስታዊት፡ ምቹ፡ ከሆነ፡ በታ፡ ላይ፡ አደጋ፡ ለመጣል፡ ተከታ
ትላ፡ ከከባድ፡ ወጥመድ፡ ላይ፡ መውደቃቸውን፡ እንዳየች፡ በየጁ
ጉዳይ፡ እንደማትገባ፡ ገልጸ፡ በቅርቡ፡ ድል፡ አድርገው፡ የያዟቸ
ውን፡ ደላንታንና፡ ዳውንትን፡ እንዲለቁላትና፡ እንዲታረቁ፡ ስለ
ጠየቀቻቸው፡ ሁኔታው፡ አሥጊ፡ ስለነበረ፡ እነዚህን፡ አገሮች፡
አስረከበው፡ ታረቁ። እንዲያውም፡ በታረቁ፡ ጊዜ፡ ጦራቸው፡ በመ
ተባበር፡ እንዲያጠቃና፡ እንዲከላከል፡ ስምምነት፡ ጭምር፡ አድ
ርገዋል። ነገር፡ ግን፡ መስታዊትን፡ የሸዋው፡ ምኒልክ፡ ባስጨነ
ቋት፡ ጊዜ፡ የጎብዜ፡ ጦር፡ በስምምነቱ፡ መሠረት፡ መጥቶ፡ ሊያ
ስጥላት፡ አልሞከረም።

ከእንባው፡ በታች፡ የሚገኙ፡ አገረ፡ ገዢዎች፡ በየጊዜው፡
በዚህ፡ ሁኔታ፡ መለዋወጣቸው፡ ለእኛ፡ ከባድ፡ ችግር፡ ፈጠረ
ረብን። ምክንያቱም፡ በዚህ፡ በአሁኑ፡ ገንዘብ፡ በሌለን፡ ጊዜ፡
ለአዲሶቹ፡ ሹማምንት፡ ስጦታ፡ በመላክ፡ ወዳጅነታቸውን፡ ማግ
ኘትና፡ ሌላም፡ እንኳ፡ ቢቀር፡ ጉዳት፡ እንዳያደርሱብን፡ መለማ

መን፡ ስለነበረብን፡ ነው። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ እንደሔዱ፡ ውለን፡
ሳናድር፡ ከጋላይቱ፡ ባላባት፡ እንደራሴ፡ ጋር፡ ግንኙነት፡ ማድ
ረግ፡ ያዝን። ሕላም፡ ጋሎቹ፡ ሲለቁ፡ ከጎብዜ፡ ሰዎች፡ ጋር፡
እየተላላክን፡ ባይሆን፡ እንኳ፡ የምንልካቸውን፡ ሰዎች፡ እንዳይ
ዘርፉብን፡ መለመን፡ ግድ፡ ሆነብን። ይህን፡ ሁሉ፡ ለማድረግ፡
ገንዘብ፡ በጣም፡ ያስፈልገን፡ ስለነበር፡ መጀመሪያ፡ የረዳን፡ እኔ፡
ቴዎድሮስ፡ ለቀጥቃጮቹ፡ ደመወዛቸውን፡ ስለከፈሉና፡ እነር
ሱም፡ አውሮጳ፡ አገር፡ ውስጥ፡ እንዲከፈላቸው፡ በማለት፡ ገንዘ
ቡን፡ ለእኛ፡ ሊሰጡን፡ በመቻላቸው፡ ከትልቅ፡ ችግር፡ አድነው
ናል። ሁለተኛውም፡ በክረምቱ፡ ወራት፡ በረኃብ፡ ከማለቅ፡ ያዳ
ነን፡ ትንሽ፡ ገንዘብ፡ ደብቁ፡ አኑሬ፡ ስለነበረ፡ ሲሆን፡ ሦስተኛው፡
ጊዜ፡ ደግሞ፡ ያለንን፡ ንብረት፡ ሁሉ፡ በቅሎቻችንንም፡ ለመ
ሸጥ፡ ተገደን፡ ሳለ፡ ከወደብ፡ የተላከ፡ መልእክተኛ፡ ጥቂት፡ መቶ፡
ብር፡ ይዞልን፡ ስለደረሰ፡ ከነበረብን፡ ከባድ፡ ችግር፡ አድናናል።

መስታዊት፡ ከጎብዜ፡ ጋር፡ የእርቅ፡ ድርድር፡ በማድረግ፡
ላይ፡ ሳለች፡ ልጅዋ፡ ለሚስተር፡ ራሳምና፡ ለአቡኑ፡ ደብዳቤ፡
ጽፎ፡ አምባውን፡ ለመያዝ፡ እንዲችል፡ ሰዎቹን፡ እንዲያባብሉ
ለት፡ ለምኖ፡ በዚህ፡ መንገድ፡ ብንረዳው፡ እኛን፡ በክብር፡ ይዞ፡
ብንፈልግ፡ ወደ፡ ባሕር፡ ወደብ፡ ለማድረስ፡ እንድንችል፡ የሚረ
ዳን፡ መሆኑን፡ ገልጾ፡ ቃል፡ ሲገባልን፡ ለአቡኑ፡ ደግሞ፡ ከብራ
ቸውን፡ ጠብቆ፡ እንደሚይዛቸው፡ ቃል፡ ገባላቸው።

ከነበርንበት፡ ሥቃይ፡ ፍርሃትና፡ ረኃብ፡ ለመወጣት፡ ከማን
ኛውም፡ ሰው፡ እጅ፡ ብንወድቅ፡ ለብዙዎቻችን፡ እያወጋንም፡
ነበር። ቢሆንም፡ ከእንዳንድ፡ ዝቅተኛ፡ ሽፍቶች፡ እጅ፡ ብንወ
ድቅ፡ ግን፡ ምናልባት፡ ነጭ፡ ስለሚጠሉ፡ ወዲያውኑ፡ ሊገድ
ሉን፡ ወይም፡ አሳልፈው፡ ለጠላታችን፡ ሊሰጡን፡ ስለሚችሉ፡
እንደዚህ፡ ካሉት፡ ሰዎች፡ ላይ፡ መውደቃችንን፡ አንወድም።
ይሁን፡ እንጂ፡ ከአሊ፡ ከጎብዜ፡ ከመሐመድና፡ ከሸዋው፡ ንጉሥ፡
ከምኒልክ፡ እጅ፡ ብንወድቅ፡ ደስ፡ ይለን፡ ነበር። ሚስተር፡ ራሞላ
ሁል፡ ጊዜ፡ እንደዚህ፡ ላለው፡ ጥያቄ፡ የሚሰጠው፡ መልስ፡ «በም
ንችለው፡ መንገድ፡ ሁሉ፡ ልንረዳህ፡ እንድንችል፡ ወደ፡ አምባው፡
መጥተህ፡ ከበብ» የሚል፡ ነበረ።

ሦስቱም ፡ የእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጠላቶች ፡ እምባውን ፡ ለመ
ያዝ ፡ እጥብቀው ፡ ስለሚጥሩ ፡ ያስገርመን ፡ ነበር ። ጎብዜና ፡ ምኒ
ልክ ፡ መቅደላን ፡ ይዘው ፡ የአበሻ ፡ ገዢዎች ፡ ለመሆን ፡ የጠና ፡
ምኞት ፡ ስለነበራቸው ፡ ምኒልክ ፡ በቅርቡ ፡ ለአቡኑ ፡ በጸፉት ፡
ደብዳቤ ፡ ወደ ፡ እምባው ፡ የሚመጡ ፡ መሆኑን ፡ ገልጸው ፡ ንብረ
ታቸውን ፡ እንዲጠብቁላቸው ፡ ጠይቀዋቸዋል ። እምባውን ፡ በመ
ያዛቸው ፡ ከሚያስገኝላቸው ፡ ክብር ፡ ላይ ፡ እጥብቀው ፡ የሚፈል
ጉት ፡ ለሦስት ፡ ነገር ፡ ይመስላል ። ምኞታቸውን ፡ ፍጻሜ ፡ ለማስ
ገኘት ፡ በእምባው ፡ ላይ ፡ ዘውድ ፡ እቡንና ፡ እኛ ፡ እንግሊዛውያን ፡
እሥረኞች ፡ ስለምንገኝበት ፡ ነው ። ሁሉም ፡ ሚስተር ፡ ራሳም ፡
እምባውን ፡ ለመያዝ ፡ እንዲረዳቸው ፡ ጠይቀውታል ፤ ምክንያቱም ፡
ሚስተር ፡ ራሳም ፡ ከእምባው ፡ ሹማምንት ፡ ጋር ፡ ወዳጅነት ፡ እን
ደነበረው ፡ ስለሚያውቁና ፡ ከዚህም ፡ ሌላ ፡ ብዙ ፡ ገንዘብ ፡ እንዳ
ለን ፡ አድርገው ፡ ስለሚገምቱት ፡ በጉቦ ፡ ሊያታልልና ፡ ለሚፈል
ገው ፡ ሰው ፡ በሩን ፡ ለማስከፈት ፡ ይችላል ፡ ብለው ፡ ስለሚ
ያምኑ ፡ ነው ።

መቅደላን ፡ መያዝ ፡ የሚቻለው ፡ በራሳቸው ፡ ኃይል ፡ ነበር ።
ሁሉም ፡ ብዙ ፡ ሠራዊት ፡ ያስከትሉ ፡ ስለነበረ ፤ መቅደላ ፡ ላይ ፡
ከነበሩት ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ሊቋቋማቸው ፡ የሚችሉ ፡ ሐያ ፡
ሰዎች ፡ እንኳ ፡ ባልተገኙም ፡ ነበር ። እርግጥ ፡ ነው ፡ መቅደላን ፡
በቀላሉ ፡ ለመያዝ ፡ የቻለ ፡ ሰው ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ስላልነበረ ፤
የማይቻል ፡ አድርገው ፡ ገምተውታል ። አዲስ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እንኳ ፡
እምባውን ፡ ለመያዝ ፡ በመጡ ፡ ጊዜ ፡ ጋሎች ፡ ከላይ ፡ ሆነው ፡ በመ
ርግ ፡ እላበጠጋቸው ፡ በማለታቸው ፡ ተቸግረው ፡ ከእምባው ፡ ሥር
ሠፍረው ፡ ሲጠባበቁ ፡ ጋሎቹ ፡ ፍርሃት ፡ ስላጠቃቸው ፡ ተደብቀው ፡
ሌሊት ፡ እምልጠው ፡ ሔደው ፡ ብዙ ፡ ቀን ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ አንዱ ፡
የእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሹም ፡ እምባው ፡ እንደተለቀቀ ፡ ተጠራጥሮ ፡ ባደ
ረገው ፡ ስለላ ፡ በሰላም ፡ እንዲገቡ ፡ አደረጋቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፲፭ ።

ጥቅምት ፡ ፲፭/፲፰፻፳፰ ፡ ዓ.ም. አቡን ፡ ሰላማ ፡ የአበሻ ፡ አቡን ፡
ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ባሠቃያቸው ፡ በሽታ ፡ ምክንያት ፡ ዐረፉ ፤ አቡን ፡
ሰላማ ፡ በብዙ ፡ መንገድ ፡ የሚደነቁ ፡ ሰው ፡ ነበሩ ። አዲስ ፡ ቴዎድ

ሮስና ፡ አቡኑ ፡ አንድ ፡ ዓይነት ፡ ጠባይ ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ ሲሆኑ ፡
ሁሉም ፡ ከሁለት ፡ ከተለያዩ ፡ እገሮች ፡ ወጥተው ፡ በአንድ ቦታና ፡
ጊዜ ፡ መገናኘታቸው ፡ የሚያስገርም ፡ ነው ። ሁሉም ፡ ከፍተኛ ፡
ምኞት ፡ ከራትና ፡ ኃይል ፡ የሚሰማቸው ፡ ሰዎች ፡ ስለነበሩ ፡ አንድ ፡
ቀን ፡ እንደሚጋጩና ፡ ከሁለቱ ፡ አንዳቸው ፡ ብርቱ ፡ የሆነው ፡ ሌላ
ውን ፡ እንደሚደመስሰው ፡ እስቀድሞ ፡ የተገመተ ፡ ነበረ ።

የክርስቲያኑ ፡ አገር ፡ አበሻ ፡ ለብዙ ፡ ዓመታት ፡ አቡን ፡ ሳይ
ኖረው ፡ በመቆየቱ ፡ ቀሳውስትን ፡ ማስካን ፡ ስላልተቻለና ፡ ቤተ ፡
ክርስቲያንም ፡ በየቦታው ፡ ለማቋቋም ፡ አቡኑ ፡ ታቦቱን መባረክ ፡
ስለነበረበት ፡ ያለ ፡ አቡን ፡ ቀሳውስት ፡ ለማግኘት ፡ ወይም ፡ ቤተ ፡
ክርስቲያን ፡ ማስፋፋት ፡ ባለመቻሉ ፤ ራስ ፡ ዓሊም ፡ ምንም ፡
እንኳ ፡ ክርስትና ፡ የተነሡ ፡ ቢሆንም ፡ ውስጥ ፡ ውስጡን ፡ የእስል
ምናውን ፡ እምነት ፡ ያልተው ፡ በመሆኑና ፡ የቅርብ ፡ ረዳቶቻቸውና
ደጋፊዎቻቸውም ፡ እስላሞች ፡ ስለነበሩ ፡ ክርስቲያኑ ፡ ሕዝብ ፡ አቡን
በማጣት ፡ በደረሰበት ፡ ችግር ፡ እምብዛም ፡ የተጨነቁ ፡ አይመስ
ልም ፡ ነበር ።

ደጃዝማች ፡ ውቤ ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ የበላይ ፡ ቆራጭ ፡ ሳይኖርባ
ቸው ፡ የትግራይ ፡ ገዥ ፡ ስለነበሩና ፡ የከፍተኛ ፡ ሠራዊት ፡ አዛዥ ፡
በመሆናቸው ፡ ቀስ ፡ በቀስ ፡ ራስ ፡ ዓሊን ፡ በወዳጅነት ፡ መልክ ፡
ይዘው ፡ የራስነት ፡ ማዕረግ ፡ ለማግኘትና ፡ ኋላም ፡ መሪነቱን ፡ ለመ
ንጠቅ ፡ ዕቅድ ፡ ስለነበራቸው ፡ የተሟላ ፡ ኃይል ፡ እንዲኖራቸው ፡
ፈልገው ፡ አቡን ፡ ከግብፅ ፡ አገር ፡ በስውር ፡ ለማስመጣት ፡ ሲሉ ፡
ብዙ ፡ ገንዘብ ፡ አውጥተው ፡ ሙሴ ፡ ዲጃኮቪስ ፡ ከተባለ ፡ ከኢጣ
ሊያ ፡ ተወላጅና ፡ ካቶሊክ ፡ ጋር ፡ እያሌ ፡ መኳንንት ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡
አገር ፡ ላኩ ። ዲጃኮቪስም ፡ የካቶሊክን ፡ ሃይማኖት ፡ የሚደግፍ ፡
አቡን ፡ ከግብፅ ፡ ይዞ ፡ ለመምጣት ፡ ብዙ ፡ ጥሮ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን
የአሌክሳንድሪያው ፡ ፓትረያርክ ፡ የመረጠው ፡ ካይሮ ፡ በእንግሊዝ ፡
ትምህርት ፡ ቤት ፡ ለጥቂት ፡ ጊዜ ፡ ገብቶ ፡ የተማረና ፡ በእስተያየ
ቱም ፡ ከካቶሊክ ፡ ሃይማኖት ፡ ይልቅ ፡ የፕሮቴስታንትን ፡ ሃይማ
ኖት ፡ የሚደግፍ ፡ ወጣት ፡ ሰው ፡ በመሆኑ ፡ የጃኮቪስ ፡ አላብ ፡ ወደ
ቀበት ።

ይህ፡ ወጣት፡ ቄስ፡ እንደሮስ፡ የተባለ፡ የካያ፡ ዓመት፡ ጐረ
ምላ፡ ነበረ፡ እንደሮስ፡ ገዳሙን፡ ለቆ፡ ጓደኞቹን፡ መነሱምች፡
ትቶ፡ ሩቅና፡ ሥልጣኔም፡ ወደ፡ አልገፋበት፡ የአበሻ፡ እገር፡
አቡን፡ ሆኖ፡ እንዲሔድ፡ መመረጡ፡ በተነገረው፡ ጊዜ፡ ከፍተኛ፡
ቦታ፡ እንዲይዝ፡ ስለተመረጠ፡ እመስግኖ፡ ነገር፡ ግን፡ ለዚህ፡
ሥራ፡ ከእርሱ፡ በበለጠ፡ ለሚጠቅሙና፡ ችሎታም፡ ካላቸው፡
ሰዎች፡ መካከል፡ ቢመረጥ፡ የተሻለ፡ ነው፡ በማለት፡ የቀረበውን፡
አሳብ፡ ላለመቀበል፡ ወስኖ፡ በጥብቅ፡ ተቃውሞ፡ ስለነበር፡
የቤተ፡ ክህነቱን፡ ትእዛዝ፡ አልተቀበለም፡ ተብሎ፡ በሰንሰለት፡
ታሥር፡ ውሳኔውን፡ እስከተቀበለ፡ ድረስ፡ እንዲቆይ፡ በመደረጉ፡
በመጨረሻ፡ እንደሮስ፡ የተሰጠውን፡ ሹመት፡ ተቀብሎ፡ ለመ
ሔድ፡ ስለተስማማ፡ የአቡንንቱ፡ ቅባት፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ ተፈጽሞ፡
አቡን፡ ሰላማ፡ ተብለው፡ የአበሻ፡ አቡን፡ እንዲሆኑ፡ ስለተሾሙ፡
ወዲያውኑ፡ በምዕዋ፡ በኩል፡ በምትጓዝ፡ የእንግሊዝ፡ የጦር፡ መር
ከብ፡ ተማሩረው፡ ወደ፡ አበሻ፡ እገር፡ በ፲፰፻፴፱፡ ዓ፡ ም፡ መጀመ
ሪያ፡ ላይ፡ ገቡ።

ደጃዝማች፡ ውቤ፡ አቡነ፡ ሰላማን፡ ከፍ፡ ባለ፡ ክብር፡ ተቀብ
ለው፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ለነበሩት፡ አቡኖች፡ ከተወሰነው፡ ግዛት፡
በላይ፡ ተጨማሪ፡ መተዳደሪያ፡ ግዛት፡ ሰጥተው፡ በማስደሰት፡
የዓላማቸው፡ ደጋፊ፡ እንዲሆኑ፡ ስለጣሩ፡ ከሚጠብቁት፡ በላይ፡
እንዲረዷቸው፡ አደረጉ። ደጃዝማች፡ ውቤ፡ ራስ፡ ዓሊን፡ ለመጣል፡
የነበራቸውን፡ ዓላማ፡ ለአቡነ፡ ከመግለጻቸው፡ በፊት፡ አቡነ፡
ሰላማ፡ ራሳቸው፡ አሳቡን፡ ሰላመጡትና፡ ራሳቸው፡ ዓሊን፡ እንዲ
ጥሉ፡ ስለገፋፏቸው፡ በዚህ፡ መሠረት፡ ውቤም፡ ከጐጃም፡ ገዥ፡
ከደጃዝማች፡ ብሩ፡ ጐሹ፡ ጋር፡ የአንድነት፡ ውል፡ አድርገው፡
ሁለቱ፡ ገዥዎች፡ ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ እንዲዘምቱና፡ ያለ፡ አግ
ባብ፡ የአበሻ፡ መሪ፡ የሆነውንና፡ የከፋፈላትን፡ ሰው፡ ከሥልጣኑ፡
ለማውረድና፡ ለአቡነም፡ ከአገሩ፡ ገቢ፡ ሲሰውን፡ ለመስጠት፡
ተስማሙ።

ውቤና፡ ብሩ፡ ጐሹ፡ በውላቸው፡ መሠረት፡ ወደ፡ ደብረ፡
ታቦር፡ ዘምተው፡ የራስ፡ ዓሊን፡ ጦር፡ እንዲሆኑት፡ ድል፡ በማድ
ረጋቸው፡ ራስ፡ ዓሊ፡ በጥቂት፡ ፈረሰኞች፡ ታጅበው፡ በመከራ፡
ከጦሩ፡ ሜዳ፡ እምልጠው፡ ሸሹ። ደጃዝማች፡ ውቤ፡ ባገኙት፡ ድል፡

እጅግ፡ ተደስተው፡ በዓሊን፡ ሲያከብሩ፡ ውለው፡ ከድንኳናቸው፡
ውስጥ፡ በመዝናናት፡ ተሻተው፡ ሳለ፡ ያልተማረከ፡ የራስ፡ ዓሊ፡
ወታደር፡ በድንገት፡ ወደ፡ ውቤ፡ ድንኳን፡ ገብቶ፡ እንዲማረኩ፡
ስላስገደዳቸውና፡ ለማምለጥም፡ ባለመቻላቸው፡ የጦርነቱን፡
መልክ፡ ለውጠው፡ ውቤን፡ የማረከው፡ ሰው፡ በመሸሽ፡ ያሉት፡
ጌታው፡ ራስ፡ ዓሊ፡ ወሬው፡ እንዲደርሳቸውና፡ እንዲመ፡ ለሱ፡
ፈረሰኛ፡ ልኮ፡ ወደ፡ ማታ፡ ገደማ፡ ደርሶ፡ ለዓሊ፡ በነገራቸው፡
ጊዜ፡ ታሪኩን፡ ለማመን፡ አቅቷቸው፡ ሳለ፡ በድጋሚ፡ የተላኩ፡
ወታደሮች፡ ደርሰው፡ ስላረጋገጡላቸው፡ ተመለሱ። የተበታተነ
ውን፡ ሠራዊታቸውን፡ እየሰበሰቡ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ በደረሱ፡ ጊዜ፡
ከተማረኩት፡ ጠላታቸው፡ ጋር፡ ራሳቸው፡ ባቀረቡት፡ ውል፡ መሠ
ረት፡ ታርቀው፡ ውቤን፡ ወደ፡ ትግሬ፡ መልሰው፡ ሲልኩ፡ አቡነን፡
ግን፡ አስቀርተው፡ በክብር፡ አኑረው፡ ራስ፡ ዓሊ፡ ከአቡነ፡ ጫማ፡
ሥር፡ ወድቀው፡ አቡነ፡ የራስ፡ ዓሊ፡ ጠላቶች፡ የሚያወሩባቸውን፡
የሐሰት፡ ወሬ፡ እንዳይሰሙ፡ ሲለምኑ፡ ለአበሻ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡
ከእርሳቸው፡ የበለጠ፡ ታማኝ፡ አገልጋይና፡ ለአቡነ፡ ታዛዥ፡ ሰው፡
የላትም፡ ሲሉ፡ ታማኝነታቸውን፡ በማረጋገጣቸው፡ አቡነ፡ አሁን፡
የሁለቱም፡ ክፍል፡ ወዳጅ፡ ሆኑና፡ እንዲያውም፡ እስከሚያመልኩ
ባቸው፡ ድረስ፡ የበላይነታቸውን፡ አሳወቁ። ቴዎድሮስ፡ ተነሥ
ተው፡ ሁኔታውን፡ ባይለውጡት፡ ኑሮ፡ አቡነ፡ ሰላማ፡ የአበሻ፡

* ሂልድብራንድ፡ »፡ ይሆኑ፡ ነበር።
ልጅ፡ ካሣ፡ በጐጃም፡ ገዥ፡ ላይ፡ በዘመቱበትና፡ የእነራስ፡
ዓሊም፡ የግዛት፡ ዘመን፡ በወደቀበት፡ ወራት፡ አቡነ፡ ሰላማ፡ በት
ግሬ፡ ባለው፡ ግዛታቸው፡ ውስጥ፡ በውቤ፡ በወዳጃቸው፡ ጠባቂነት፡
በሰላም፡ ይኖሩ፡ ነበር። አቡነ፡ ሰላማ፡ አበሻ፡ አገር፡ ከገቡ፡ ጀምሮ፡
የካቶሊክን፡ ሃይማኖት፡ በጥብቅ፡ ይቃወሙና፡ ያላድዱ፡ ነበረ።
ይኸውም፡ ጥላቻ፡ ከእምነቱ፡ ልዩነት፡ የመነጨ፡ ሳይሆን፡ የአቡነ፡
ጓዝ፡ በጄዳህ፡ በኩል፡ ሲመጣ፡ በአቡነ፡ ተቃዋሚነትና፡ ከፋት፡
በደል፡ የደረሰባቸውና፡ ከአገር፡ የወጡ፡ የካቶሊክ፡ ቄሶች፡ ጄዳህ፡
ላይ፡ ይኖሩ፡ ስለነበረ፡ በእነርሱ፡ ገፋፊነትና፡ ምክር፡ ጓዛቸው፡
መዘረፉን፡ በማወቃቸው፡ ነው። አቡነ፡ ሰላማ፡ ካሣ፡ ወደ፡

ትግሬ ፡ ለመዝመት ፡ መንዛቸውን ፡ ሲሰሙ ፡ በግልጽ ፡ ወጥተው ፡ ካሣ ፡ የካቶሊኮች ፡ ወዳጅ ፡ በመሆናቸው ፡ የካቶሊኮችን ፡ እቡን ፡ ዲ. ጃኮቪስን ፡ ያቀፉ ፡ ስለሆኑ ፤ እውግዘው ፡ የሮማውያንን ፡ ሃይማኖት ፡ መሠረት ፡ ለማስያዝ ፡ የቆረጡ ፡ ሰው ፡ ናቸው ፡ ብለው ፡ እወጁ ፡ ነገር፡ግን፡ካሣ ፡ ይህን ፡ እቡን፡መቋቋም ፡ የሚችሉ ፡ ሰው ፡ ስለነበሩ ፡ እቡኑ ፡ ያቀረቡትን ፡ ክስ ፡ ክደው ፡ ወዲያውም ፡ «እቡን ሰላማ ፡ ቢያውግዙኝና ፡ ቢገዝቱኝም ፡ እቡን ፡ ዲ. ጃኮቪስ ፡ ሊፈቱት ፡ ይችሉ ፡ የለምን ? » ብለው ፡ በመናገራቸው ፡ እቡኑ ፡ ጠላታቸው ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ከካሣ ፡ ጋር ፡ በመቀራረብ ፡ የሚያገኘውን ፡ ዕድል ፡ በመጥላት ፡ አሳባቸውን ፡ ለውጠው ፡ ግዝቱን ፡ ማንሣት ፡ እንዲቻል ፡ ካሣ ፡ ዲ. ጃኮቪስን ፡ ከአገር ፡ እንዲያስወጡላቸው ፡ ጠየቁ ፡ ካሣም ፡ ጥያቄውን ፡ ስለተቀበሉት ፡ ስምምነት ፡ በመገኘቱ ፡ እቡኑ ፡ ውቤ ፡ ባሠሩት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ካሣን ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሁለተኛ ፡ ብለው ፡ አነገሡ ።

እቡኑ ፡ ባሳዩት ፡ መግባባት ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ተደስተው ፡ በክብር ፡ ያዟቸው ፡ እንዲያውም ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የእቡኑን ፡ ወንበር ፡ እየያዙ ፡ ከእቡኑ ፡ በኋላ ፡ ጦራቸውንና ፡ ጋሻቸውን ፡ እንደያዙ ፡ እንደ ፡ እንደ ፡ ተራ ፡ ወታደር ፡ እየተራመዱና ፡ እስፊላጊና ተገቢ ፡ በሆነው ፡ ቦታም ፡ ላይ ፡ ከእቡኑ ፡ ፊት ፡ ከመሬት ፡ ላይ እየወደቁና ፡ የእቡኑንም ፡ እጅ ፡ እየሳሙ ፡ በጣም ፡ ዝቅተኛ ፡ መስላቸው ፡ በመታየታቸው ፡ ቀብተው ፡ ያነገሡት ፡ የእኔ ፡ ቴዎድሮስን ፡ እስተሳሰብና ፡ መንገድ ፡ የማያውቁት ፡ እቡን ፡ ቴዎድሮስ ፡ እንደ እነዓሊና ፡ ውቤ ፡ ከሥልጣናቸው ፡ ሥር ፡ የወደቁላቸው ፡ መስጫቸው ፡ ስለነበር ፤ እቡኑ ፡ የራሳቸውን ፡ ክብር ፡ ከፍ ፡ ከፍ ፡ አድርገው ፡ በማሳየታቸው ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በድንገት ፡ ለሰላምታ ፡ ወደ ፡ እቡኑ ፡ ድንኳን ፡ መምጣታቸውን ፡ ቢያስታውቋቸው ፡ በተመቻቸው ፡ ጊዜ ፡ ሊያይዋቸው ፡ ስለሚችሉ፡እንዲጠብቁ ፡ ስለላኩባቸው ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ነገሩን ፡ ሳያስተባቁ ፡ ለብዙ ፡ ጊዜ ይመጣሉ ፡ ብለው ፡ ቢጠብቋቸው ፡ ሳይዘልቁና ፡ ሳይገናኝቸው ፡ በመቅረቱ ፡ ትተዋቸው ፡ ሐዱ ።

« እቡን ፡ ግሪገሪዎስ ፡ ጄኛ ፡ እቡን ፡ ከመሆናቸው ፡ በፊት ፡ የሚጠሩበት ፡ ስም ፡ ነው ። »

ከዚህም ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ጠላትነታቸው ፡ ታውቆብግልጽም ፡ ሆነ ፡ ውስጥ ፡ ለውስጥ ፡ ሊጠፋፉ ፡ ይደባቡ ፡ ያዙ ። የእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዘመኑ ፡ መንግሥት ፡ ሰላም ፡ ቢሆን ፡ ነገር ፡ ያለጥርጥር፡እቡኑ ፡ ያጠፏቸው ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ ቴዎድሮስ ፡ በብዙ ፡ ታማኝ ፡ የጦር ሠራዊታቸው ፡ ተከበው ፡ ይኖሩ ፡ ስለነበር ፤ አዳማጭና ፡ ተከታይ ፡ ባለማጣታቸው ፡ ስለእቡኑ ፡ ጠባይና ፡ ንፍገት ፡ እያወሩ ፡ ያላጧቸው ነበር ። እቡኑ ፡ ንፋግ ፡ ስለነበሩ ፡ ተወዳጅነት፡አላገኙም ። በእባኝ ፡ አገር ፡ ዝንኞችንና ፡ ተወዳጅነትን ፡ ለማግኘት ፡ ሹማምንቱና ፡ ንጉሡም ፡ ቢሆኑ ፡ ማብላትና ፡ ማጠጣት ፡ መሸለም ፡ ግዴታቸው ፡ በመሆኑ ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የእቡኑን ፡ ንፋግነትና ፡ የራሳቸውን ፡ ለጋሥነት ፡ እያመዘዘኑ ፡ እኒህ ፡ ነጋዴ ፡ እንጂ ፡ እቡን ፡ አይደሉም ። ከሕዝብ ፡ የሚሰበሰቡትን ፡ በአገሩ ፡ ልምድ ፡ መሠረት ፡ እያከፋፈሉ በመስጠት ፡ ፈንታ ፡ በብዙ ፡ አጋሰስ ፡ እየጫኑ ፡ በቱርኮች ፡ አማካይነት ፡ በምፅዋ ፡ በኩል ፡ ወደ ፡ አገራቸው ፡ ግብፅ ፡ ይልካሉ ፡ እያሉ ፡ ገንዘብ ፡ ወዳጅነታቸውን ፡ እያስረዱ ፡ አሳጧቸው ። እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ቀስ ፡ በቀስ ፡ የእቡኑን ፡ ታሪክ ፡ በመግለጽ ፡ እቡንስ ፡ ቢሆኑ ፡ እንደኛው ፡ ሰው ፡ አይደሉምን ? የሚል ፡ ስሜት ፡ በሕዝባቸው ፡ ላይ ፡ ሊያሳድሩ ፡ ቻሉ ። በተለይም ፡ እቡኑ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ማዋረዳቸውን ፡ በሰፊው ፡ ስላወሩት ፡ ክብራቸው ፡ ወደቀ ።

አንድ ፡ ቀን ፡ ወደ ፡ አገው ፡ ምድር ፡ ከእኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋር ፡ ስንጓዝ ፡ ከእቡኑ ፡ ጋር ፡ የተጣሉበትን ፡ ሁኔታ ፡ ሲያስረዱን ፡ «አንድ ቀን ፡ ጠዋት ፡ ወታደሮችን ፡ ግብር ፡ ለማብላት ፡ ሂጂ ፡ ሳለ ፡ እቡኑ ፡ አለመኖራን ፡ ሲያውቁ ፡ በጸሎት ፡ አመካኝተው ፡ ወደ ፡ ሚስቱ ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ ገብተው ፡ ሳለ ፡ የግብሩን ፡ ማብላት ፡ እንደጨረሰኩ ወደ ፡ ሚስቱ ፡ እልፍኝ ፡ ለመግባት ፡ ብሞክር ፡ ከጸሎት ፡ ላይ ፡ መሆናቸውን ፡ ስለነገሩኝ ፡ ተመልሼ ፡ ሔድኩ ። ማታ ፡ ስመጣ ፡ ባለቤቱ ከእግሬ ፡ ላይ ፡ ወድቃ ፡ ዛሬ ፡ ታማኝነቱን ፡ ስላጠፋሁ ፡ ማረኝ ፡ እያለች ፡ ስላለቀሰች ፡ ምክንያቱ ፡ ምን ፡ እንደሆነ ፡ ብጠይቃት ፡ ያለው ዴታየ ፡ አስገድደው ፡ ተገናኙኝ ፡ ስላለችኝ ፡ የእርሷን ፡ ታማኝነት ፡ በማመዘዘን ፡ ማርኳት ። እቡኑንም ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያኑክብር ፡ ስልሳልበቀል ፡ ተውኳቸው ፡ እንጂ ፡ ሞት ፡ የሚገባቸው ፡ ሰው፡ናቸው ፡ እያሉ ፡ አጫወቱን ። ታሪኩን ፡ ራስቸው ፡ ፈጥረው ፡ ያወሩት ፡ እን

ጂ፡ እንደዚህ፡ ያለ፡ ነገር፡ አለመድረሱ፡ ጥርጣሬ፡ የለውም ። ዳሩ፡ ግን፡ አቡኑን፡ ለማስጠላት፡ ደጋግመው፡ ያወሩት፡ በመሆኑ፡ ራሳቸውም፡ ያመኑበት፡ ይመስላል ።

የአቡኑ፡ ሰላማ፡ ታሪክ፡ የጠፋ፡ ሆነ ። ምንም፡ እንኳ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ያወሩባቸውን፡ ሁሉ፡ ሰው፡ የተቀበለው፡ ባይመስልም፡ ጭቃ፡ የነካው፡ ቦታ፡ ትንሽ፡ ምልክት፡ እንደማያጣ፡ ዝናቸው፡ ስለተበላሸ፡ ወዳጆቻቸው፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ጠላት፡ ሆነው፡ ሲገመቱ፡ ጠላቶቻቸው፡ ደግሞ፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የቅርብ፡ ወዳጆች፡ ሆኑ ። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ አቡኑን፡ ለሕዝቡና፡ ለሃይማኖታቸው፡ ክብር፡ ሲሉ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ እንደነበረውም፡ ባይሆን፡ በአደባባይ፡ ላይ፡ እክብረው፡ ይይዟቸዋል ።

አፄ፡ ቴዎድሮስና፡ አቡኑ፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ የሚከራከሩት፡ ቤተክርስቲያን፡ ስለያዘቸው፡ መሬት፡ ነበር ። ቴዎድሮስ፡ በራሳቸው፡ ጉዳይ፡ መታገሥ፡ ይችላሉ፡ በአገር፡ ጉዳይ፡ ግን፡ ፈጽሞ፡ ትዕግሥት፡ አልነበራቸውም ። ለአበሻ፡ አገር፡ ፍጹም፡ የበላይ፡ ሆነው፡ ለማስተዳደር፡ ብዙ፡ ጥረዋል ። አቡኑን፡ ለማድከም፡ በሚቻላቸው፡ መንገድ፡ ሁሉ፡ ከደከሙ፡ በኋላ፡ ምቹ፡ ጊዜ፡ እንዳጋጠማቸው፡ የቤተክርስቲያንና፡ የአቡኑን፡ መሬት፡ ገቢ፡ ነጥቀው፡ ቤተክርስቲያንም፡ በሥራቸው፡ እንድትተዳደር፡ አደረጉ ። በዚህ፡ ምክንያት፡ የአቡኑ፡ ብስጭትና፡ ቁጣ፡ ወሰን፡ ስላልነበረው፡ አፄ፡ ቴዎድሮስን፡ ለማዋረድና፡ ለመድፈር፡ ሲሉ፡ በአቡኑ፡ እፍ፡ መነገር፡ የማይገባውን፡ ሁሉ፡ ያደርጉ፡ ጀመር ። ይህ፡ የአበሻ፡ አቡን ትዕግሥት፡ የሌላቸውና፡ ሲጠሉም፡ መንቻካ፡ ሰው፡ ነበሩ ። ካቶሊኮችን፡ በመጥላታቸው፡ እስከ፡ መጨረሻው፡ ድረስ፡ እሳደጁቸው ። መቅደላ፡ ታሥረው፡ እንኳ፡ በነበረ፡ ጊዜ፡ አንድ፡ ሮማኒዶች፡ በካቶሊክ፡ ሃይማኖት፡ የተጠመቀ፡ ሰው፡ ታሥሮ፡ በሥቃይ፡ ላይ፡ መኖሩን፡ እያዩ፡ እንዲፈታ፡ መብቱ፡ የእርሳቸው፡ ሆኖ፡ ሳለ፡ ርገራጌ፡ ሊያደርጉለት፡ አልሞከሩም ። ስለጥሮቱስታንት፡ ያላቸው፡ አስተያየት፡ የተሻለ፡ መሆኑ፡ ቢታወቅም ፤ ስለዚህ፡ ሃይማኖት፡ መነጋገር፡ አይወዱም ። ሚሲዮናውያን፡ እንዲሰብኩ፡ ቢፈቀድላቸውም፡ የሚያሳምኑት፡ ይሁዳዊ፡ በአበሻ፡ ቤተክርስቲያን፡ መጠመቅ፡ ነበረበት ። አውሮጳውያንን፡ ከሮማውያን፡ ካቶ

ሊኮች፡ በስተቀር፡ በጠቅላላው፡ በብዙ፡ መንገድ፡ ስለሚደግፉ፡ ለእኛም፡ በመከራችን፡ ጊዜ፡ ተገኝተው፡ ጥቂት፡ ገንዘብም፡ ሰጥተውናል ። ነገር፡ ግን፡ የአቡኑ፡ ወዳጅ፡ ሆኖ፡ መገኘቱ፡ በጣም፡ እደገኛ፡ ነበረ ። ቴዎድሮስ፡ ከአቡኑ፡ ጋር፡ ወዳጅነት፡ ያለውን፡ ሁሉ፡ በብርቱ፡ ስለሚጠረጥሩት፡ አዘዘ፡ በተባለው፡ ሥፍራ፡ በአውሮጳውያን፡ ላይ፡ ብርቱ፡ ጉዳትና፡ ሥቃይ፡ የደረሰው፡ በዚህ፡ ምክንያት፡ ነበረ ። የቤተክርስቲያንና፡ የመንግሥቱ፡ መጣላትና፡ መታረቅ፡ የእኛን፡ ሁኔታ፡ ይለዋውጣል ። አቡኑ፡ በ፲፰፻፶፯፡ ዓ. ም. ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሠራዊት፡ ጋር፡ አዘዘን፡ ለቀው፡ ተጓዙ ።

ሸዋ፡ በአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ላይ፡ ሰላመጠ፡ እሥረኞቹን፤ ሴቱንና፡ ጓዙን፡ መቅደላ፡ ትተው፡ በአስቸኳይ፡ በወሎ፡ ጋላ፡ አገር፡ አድርገው፡ ወደ፡ ሸዋ፡ ዘምተው፡ ነበር ። ነገር፡ ግን፡ ሸዋ፡ ላይ፡ ያመጠው፡ ሕዝብ፡ በጣም፡ ጠንካራ፡ ሆኖ፡ ሰላገኙት፡ ምንም፡ ማድረግ፡ አልቻሉም ። ወደ፡ ሸዋ፡ ለመገመት፡ ሲነሡ፡ አቡኑ፡ አብረዋቸው፡ እንዲሔዱ፡ ቢጠይቋቸው፡ ለጊዜው፡ ከዚህ፡ እስከታለሁ፡ የእመጠው፡ ሕዝብ፡ ድል፡ ከተመታ፡ በኋላ፡ አብረው፡ እሔዳለሁ፡ በማለታቸው፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ በጣም፡ ተበላጩ ። ምክንያቱም፡ የሸዋ፡ ሕዝብ፡ በሃይማኖቱ፡ ብርቱ፡ ስለሆነ፤ አቡኑ፡ አብረዋቸው፡ ሔደው፡ ቢሆን፡ ከከዱት፡ ሰዎች፡ መካከል፡ ብዙዎቹ፡ መሳሪያቸውን፡ ጥለው፡ የአቡኑን፡ ትእዛዝ፡ እንደሚከተሉ፡ ስለገመቱና፡ ይህም፡ ሳይሆንላቸው፡ በመቅረቱ፡ ነው ። በዚህ፡ ነገር፡ አፄ፡ ቴዎድሮስና፡ አቡኑ፡ በብርቱ፡ ይከራከሩ፡ ስለነበረ፤ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ በአቡኑ፡ ላይ፡ ከፉ፡ ሥራ፡ ሳይፈጽሙ፡ መቅረታቸው፡ ራሳቸውን፡ እንደሚያዙ፡ ያሳያል ። አቡኑ፡ ሰላማ፡ ማማሽ፡ እሥረኛ፡ ሆነው፡ መቅደላ፡ እንዲቆዩ፡ በጠየቁት፡ መሠረት፡ ጥለዋቸው፡ ሔዱ ። አቡኑ፡ በሰንሰለት፡ ያልታሠሩ፡ ቢሆንም፡ በዓይነ፡ ቁራኛ፡ እየተጠበቁ፡ በፈለጉ፡ ጊዜ፡ ብቻ፡ ወደ፡ ቤተክርስቲያን፡ እንዲሔዱ፡ ተፈቀደላቸው ። ሌሊት፡ ሌሊት፡ የሚጠብቋቸው፡ ዘበኞች፡ ስለነበሩ፡ አንዳንድ፡ ቀንም፡ ከአቡኑ፡ ቤት፡ ገብተው፡ ይተኛሉ ። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ይህን፡ በብርቱ፡ የጠሏቸውን፡ አቡን፡ በሰንሰለት፡ ለማሠር፡ እየወሰኑ፡ ሰንሰለትም፡ እያቀረቡ፡ እንደገና፡ የሚያስከትለውን፡ መዘዝ፡ በመጥላት፡ አሳ

ባቸውን ፡ ለውጠው ፡ በሰንሰለት ፡ አላሠሯቸውም ። የአቡኑ ፡ አሽ
ከሮች ፡ አብዛኛዎቹ ፡ የጉሙ ፡ ሰላይ ፡ ስለነበሩ ፡ አቡኑ ፡ የሚያም
ኗቸው ፡ ከአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የተሰጣቸውን ፡ እንድ ፡ ትንሽ ፡ ብላ
ቴና ፡ እንድ ፡ ከአቡኑ ፡ ፓትረያርክ ፡ ዳዊት ፡ ጋር ፡ እበሻን ፡ የነበሩ
ኮፕት ፡ እሽከራቸውንና ፡ ከነበሩት ፡ ቀሳውስት ፡ መካከል ፡ ታማኝ
ነታቸውን ፡ ያለውጡ ፡ ጥቂት ፡ ቁሶች ፡ ብቻ ፡ ነበሩ ።

አቡኑ ፡ ከአውሮጳውያን ፡ ሠራተኞቹ ፡ እሥረኞች ፡ ጋር ፡ የነ
በራቸው ፡ ግንኙነት ፡ የተወሰነ ፡ ነበረ ። እንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ግን ፡
ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ወጣት ፡ በቃልና ፡ ወይም ፡ በዓረብኛ ፡
የተጻፈ ፡ ማስታወሻ ፡ እየጨመሩ ፡ ይልኩ ፡ ነበር ። ይኸውም ፡ ስለ
ሰሙት ፡ የተጋነነ ፡ የሽፍቶች ፡ መነሣት ፡ ወረና ፡ ወይም ፡ መድኃ
ኒት ፡ ለመጠየቅ ፡ ነበር ።

መቅደላ ፡ ደርሰን ፡ ስለእኛ ፡ ከአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የተሰጠውን ፡
መምሪያ ፡ ያመጡት ፡ ሹማምንት ፡ በግንባብ ፡ ላይ ፡ ሳሉ ፡ ከላይ ፡
የተጠቀሰው ፡ የአቡኑ ፡ ብላቴና ፡ ወደ ፡ ሚስተር ፡ ሮዚንታል ፡
ቀርቦ ፡ ከአቡኑ ፡ የተላከ ፡ ሰላምታ ፡ ከነገረው ፡ በኋላ ፡ ጌታው ፡ እን
ደሚያውቁት ፡ በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ የሚያሠጋን ፡ ነገር ፡ አለመኖሩን ፡
አረጋግጦ ፡ ለወደፊቱ ፡ ግን ፡ በጣም ፡ እንደሚያሠጋ ፡ ነገረው ።
አቡኑ ፡ ከታላላቆች ፡ ሽፍቶች ፡ ጋር ፡ ግንኙነት ፡ እንደነበራቸው ፡
እናውቅ ፡ ስለነበርና ፡ (አፄ ፡ ቴዎድሮስም ፡ ስለሚያውቁ ፡ ጥላቻ
ውን ፡ ያበረታባቸዋል ፡) በመልካም ፡ አቀራረብ ፡ ስለቀረብን ፡
እርሳቸውም ፡ እንደኛው ፡ ከቴዎድሮስ ፡ ቀንበር ፡ ለመውጣት ፡ የሚ
ጥሩ ፡ ሰው ፡ በመሆናቸው ፡ ከእርሳቸው ፡ ጋር ፡ ግንኙነት ፡ ማድረጉ ፡
ጠቃሚ ፡ መስሎ ፡ ታየን ። ነገር ፡ ግን ፡ ችግሩ ፡ ከአቡኑ ፡ ጋር ፡
የነበረን ፡ ወዳጅነት ፡ ቢታወቅ ፡ ከአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋር ፡ ብርቱ ፡
ቂምና ፡ ጉዳት ፡ እንደሚያደርስብን ፡ የታመነ ፡ በመሆኑ ፡ ብዙ ፡
አላስበን ። ግንኙነት ፡ ለማድረግ ፡ ሳሙኤል ፡ የተባለውን ፡ ባልደ
ረባችንን ፡ ለብዙ ፡ ጊዜ ፡ ልናምነው ፡ ባለመቻላችንና ፡ ከአቡኑም ፡
ጋር ፡ የጠበቀ ፡ ጠብ ፡ ስላላቸው ፡ መንገዱ ፡ ጠፋብን ። ቀስ ፡ በቀስ
ሚስተር ፡ ራሳም ፡ ባደረገው ፡ ጥረት ፡ አቡኑንና ፡ ሳሙኤል ፡ ከረ
ጅም ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ ሊያስታርቃቸው ፡ በመቻሉ ፡ ለግንኙነታችን ፡
መንገድ ፡ ተከፈተ ። እንዲያውም ፡ ሁለቱ ፡ ሰዎች ፡ ብርቱ ፡ ወዳጅ
ነት ፡ መሠረቱ ።

በአቡኑና ፡ በእኛ ፡ መካከል ፡ ይላላክ ፡ የነበረውን ፡ ያን ፡ ትንሽ ፡
ብላቴና ፡ ልጅ ፡ ዘበኞቻችን ፡ ስለጠረጠሩት ፡ በልጁ ፡ በኩል ፡ ቁም ፡
ነገር ፡ ያለው ፡ መልእክት ፡ መላክ ፡ አልቻልንም ። ምክንያቱም ፡
ምናልባት ፡ ይዘው ፡ ቢጠይቁት ፡ በቀላሉ ፡ ሊያወጣ ፡ ስለሚችል ፡
ነበር ። ኋላ ፡ ግን ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ከፊተኞቹ ፡ አውሮጳውያን ፡ ጋር ፡
ያገለግሉ ፡ የነበሩትን ፡ ገረዶች ፡ አቡኑ ፡ ስለሚያውቋቸው ፡ እነር
ሱን ፡ መላላክ ፡ ጀመርን ። ከአምባው ፡ ለማምለጥ ፡ ያቀረብንላቸ
ውን ፡ አሳብ ፡ በጋለ ፡ መንፈስ ፡ ተቀብለው ፡ ስለማምለጡ ፡ የነበ
ራቸውን ፡ እቅድ ፡ ሲገልጹልን ፡ መንገዱ ፡ የማይቆይ ፡ የማይጠ
ቅም ፡ ሆኖ ፡ አገኘነው ። መጀመሪያ ፡ አቡኑ ፡ ለማምለጥ ፡ እን
ዲችሉ ፡ ፈታቸውን ፡ የሚያጠቁሩበት ፡ ቀለም ፡ እንድንልክላቸ
ውና ፡ ከዚያም ፡ በቀላሉ ፡ ከአምባው ፡ መውረድ ፡ ስለሚችሉ ፡ ከም
ኒልክ ፡ ወይም ፡ ከዋግሹም ፡ ጉብዜ ፡ ጋር ፡ መቀላቀል ፡ ከቻሉ ፡
ቴዎድሮስን ፡ ገዝተውና ፡ አውግዘው ፡ አልጋውን ፡ ለማስለቀቅ ፡
እንደሚችሉ ፡ አመኑ ። ነገር ፡ ግን ፡ አቡኑ ፡ አሁን ፡ ያሉት ፡ በው
ቤና ፡ በዓሊ ፡ ዘመን ፡ አለመሆኑንና ፡ የመቅደላው ፡ ጌታ ፡ ቴዎድ
ሮስ ፡ ስለግዝትና ፡ ስለውግዘት ፡ ግድ ፡ የሌላቸው ፡ ሰው ፡ መሆናቸ
ውን ፡ ረስተውታል ። የአቡኑ ፡ ግዝትና ፡ ስብከት ፡ ቴዎድሮስን ፡
ከአልጋቸው ፡ ሊያንቀሳቅሳቸው ፡ አይችልም ። ምናልባት ፡ አቡኑ ፡
እንዳሰቡት ፡ ሞክረው ፡ ቢሆን ፡ ሊያመልጡ ፡ ይችሉ ፡ ይሆናል ።
ነገር ፡ ግን ፡ ቢያዙና ፡ እኛም ፡ በዚህ ፡ ተንኮል ፡ ውስጥ ፡ መግባ
ታችንን ፡ ቴዎድሮስ ፡ ቢያውቁ ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ በዓለም ፡ የሚ
ገኝ ፡ ኃይል ፡ እኛን ፡ ሊያተርፈን ፡ አይችልም ።

አቡኑና ፡ ሳሙኤል ፡ ከታረቁ ፡ ወዲህ ፡ ግንኙነታችን ፡ በጣም ፡
እየተቃረበ ፡ ሔደ ። አቡኑም ፡ እኛን ፡ ለመርዳት ፡ በተቻላቸው ፡
መንገድ ፡ ሁሉ ፡ ይሞክሩ ፡ ነበር ። ገንዘብ ፡ አጥሮን ፡ በተጨነቅን ፡
ጊዜ ፡ ጥቂት ፡ ብር ፡ አበደሩን ። በአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ላይ ፡ የተነሡት ፡
ሁሉ ፡ እኛን ፡ ረድተው ፡ እንዲያስፈቱና ፡ ይህንም ፡ ማድረግ ፡
ቢችሉ ፡ የእርሳቸውን ፡ ድጋፍ ፡ የሚሰጧቸው ፡ መሆኑን ፡ እየገለጹ ፡
ብዙዎችን ፡ አባበሉ ። ወደምዕዋ ፡ የምንልካቸውም ፡ ሰዎች ፡ ጉዳት ፡
እንዳይደርስባቸው ፡ አደረጉልን ።

አቡኑ ፡ ሰላማ ፡ ምኞታቸው ፡ ተቀጭቶ ፡ ንብረታቸውን ፡ ተነ
ጥቀው ፡ ተሰድበው ፡ ተዋርደው ፡ መብታቸው ፡ ተገፍፎ ፡ ነፃነታ

ቅውን፡ አጥተው፡ በመሠረታቸው፡ እንደሌላው፡ ተራ፡ ሕዝብ፡
ፍላጎታቸው፡ በዝቅ፡ ተሠቃሪ፡ ወዳጅና፡ በመድ፡ ሳይኖራቸው፡
በብዛቸው፡ በመኖር፡ በደረሰባቸው፡ ሻጣር፡ ተግባራቸው፡ ጤና፡
አጡ፡ ከነበራቸው፡ ቁጠራነት፡ በላይ፡ ንዘነ፡ ብስጥቱ፡ ተጨ
ምሮ፡ በሽታቸውን፡ አባባሰው፡ በመጀመሪያው፡ ከረምት፡ በወ
ዳጃቸውና፡ በወዳጃቸው፡ በአለታ፡ ዘነብ፡ አማካይነት፡ በሕክምና፡
እንድንረዳቸው፡ በመደረጉ፡ ከአደጋው፡ ተረቶ፡ ነገር፡ ግን፡ ምክ
ሬን፡ የሚቀበሉት፡ ለአጭር፡ ጊዜ፡ ስለነበረ፡ ያለፈውን፡ አጭር፡
የደሰታ፡ በመኖራቸውን፡ በማጣታቸው፡ ሁኔታቸው፡ እየተባባሰባ
ቸው፡ ሐደ፡ በ፲፭፻፳፯፡ ዓ. ም. በክረምቱ፡ ወራት፡ እንደገና፡
ታመው፡ በዚህ፡ ጊዜ፡ ሳሙኤል፡ በሌሊት፡ እየሐደ፡ ይጠይቃ
ቸው፡ ስለነበረና፡ ሳሙኤልም፡ ዐዋቂ፡ ሰው፡ በመሆኑ፡ ስለጤና
ቸው፡ ትክክለኛውን፡ ሁኔታ፡ ይገልጽልን፡ ነበር፡ ለጥቂት፡ ጊዜ፡
ጤናቸው፡ እየተሻሻለ፡ ቢሐድም፡ እስተሳሰባቸው፡ ከዚህ፡ ቀደም፡
ከነበረው፡ እየሳሰ፡ ስለሐደ፡ በየቀኑ፡ ደጋግመው፡ እየላኩ፡ አረቂ፡
መጠጣት፡ አፒየም፡ ወይም፡ የሚወዱትን፡ ምግብ፡ መብላት፡
ይችሉ፡ እንደሆነ፡ መጠየቅ፡ አበዙ፡ ጤናቸው፡ እየከፋቸው፡
ሐደ፡ የሚያጋጥማቸውንም፡ አደጋ፡ ብገልጽላቸው፡ ሊያዳም
ጡኝ፡ አልቻሉም፡

የአቡኑ፡ ጤና፡ በጥቅምት፡ ወር፡ ፲፭፻፳፯ ዓ. ም. መጀመሪያ፡
ላይ፡ ከአደገኛ፡ ሁኔታ፡ ላይ፡ በመድረሱ፡ ለአምባው፡ አዛዥና፡
ለሹማምንቶቹ፡ አመልክተው፡ በሕክምና፡ እንድረዳቸው፡ ፈቃድ፡
ስለጠየቁ፡ ሹማምንቶቹ፡ ተሰብስበው፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ በተገ
ኘበት፡ ተጠርቼ፡ አቡኑን፡ በሕክምና፡ ለመርዳት፡ ፈቃደኛ፡ እን
ደሆንኩ፡ ስለጠየቁኝ፡ በእኔ፡ በኩል፡ ፈቃደኛነቱን፡ ካረጋገጥኩ፡
በኋላ፡ ሹማምንቱ፡ ለብቻ፡ ምክር፡ አድርገው፡ ከመካከላቸው፡
አንዱ፡ አፂ፡ ቴዎድሮስ፡ ጠላታቸው፡ አቡኑ፡ ቢሞቱ፡ ይደሰ
ታሉ፡ እንጂ፡ አያዝነም፡ ነገር፡ ግን፡ ከአውሮጳውያኖቹ፡ ጋር፡
ግንኙነት፡ ማድረጋቸውን፡ ሲሰሙ፡ ሊቆጡ፡ ይችላሉና፡ ባንፈቅ
ድላቸው፡ ይሻላል፡ ብሎ፡ ሰላቸነ፡ ጥያቄያቸውን፡ ሳይቀበ
ሉት፡ ተሩ፡ አቡኑ፡ በዚህ፡ አገር፡ ውስጥ፡ ያሉን፡ እርሳቸው፡
ብቻ፡ ስለነበሩ፡ ሞታቸው፡ ትልቅ፡ ጓደኛና፡ ወዳጅ፡ አሳጣን፡

ከሸፍቶቹ፡ አንዱ፡ ድል፡ መትቶ፡ አምባውን፡ ለመያዝ፡ በቻል፡
ኑሮ፡ አቡኑ፡ ከፍተኛ፡ ርዳታ፡ እንደሚያደርጉልን፡ የታመነ፡
ነበረ፡ በእርሳቸው፡ ርዳታና፡ ድጋፍ፡ በሰላም፡ ተፈትተን፡ በጥሩ፡
ሁኔታ፡ እንደምንያዝ፡ የተረጋገጠ፡ እምነት፡ ነበረን፡

የአቡኑን፡ ዕረፍት፡ ለአፂ፡ ቴዎድሮስ፡ ለማርዳት፡ የተላከው፡
መልእክተኛ፡ መርዶውን፡ በግዘን፡ ወይም፡ በደሰታ፡ እንደሚቆ
በሉት፡ መገመት፡ ሰላታተው፡ የሚያደርገውን፡ አጥቶ፡ ከቀባሪ፡
በኋላ፡ ሳያዝንም፡ ሳይደሰትም፡ መካከለኛ፡ ሆኖ፡ ለመንገር፡
ወሰነ፡ በዚህ፡ ሁኔታ፡ ለአፂ፡ ቴዎድሮስ፡ በነገራቸው፡ ጊዜ፡
«ተመስገን፡ አምላኬ፡ ጠላቱ፡ ሞተ፡ ብለው፡ ሰሜታቸውን፡ ከገ
ለጹ፡ በኋላ፡ መልእክተኛውን፡ «አንተ፡ ቂል፡ ለምንድንነው፡
የምሥራች፡ ብለህ፡ ያልነገርክኝ? ይህን፡ አድርገህ፡ ቢሆን፡ ጥር፡
የምወዳትን፡ በትሎ፡ እሸልምህ፡ ነበር፤» አሉት፡

የአገሬው፡ ሰዎች፡ ከነበርንበት፡ መከራ፡ ያወጡናል፡ በማ
ለት፡ የነበረን፡ ያልተጨበጠ፡ ተስፋ፡ ከአቡኑ፡ ሞት፡ ጋር፡ አክ
ተመ፡ ጉብዚ፡ ከመስታዊት፡ ጋር፡ የእርት፡ ድርድር፡ ካደረጉ፡
በኋላ፡ አምባውን፡ ለመያዝ፡ የነበራቸውን፡ ምኞት፡ ፈጽሞ፡
ተወታ፡ ምኒልክም፡ የአቡኑን፡ ርዳታ፡ ለማግኘት፡ ተስፋ፡ ስለ
ነበራቸው፡ በሰጠናቸው፡ ምክር፡ መሠረት፡ አምባውን፡ እንኳ፡
ከበው፡ ስለነበሩ፡ የአቡኑን፡ ሞት፡ ሲሰሙ፡ ጥላው፡ ወደ፡ ሸዋ፡
እንደሚመለሱ፡ የታመነ፡ ሆነ፡ መንግሥታችን፡ እኛን፡ ለማስፈ
ታት፡ የወሰደውን፡ ትክክለኛ፡ እርምጃ፡ ወታደር፡ በወደቡ፡ መው
ረዱን፡ እስከሰማን፡ ድረስ፡ አላወቅነውም፡ በወታደሩ፡ መም
ጣት፡ በጣም፡ ስንደሰት፡ ምናልባት፡ በመጨረሻው፡ ላይ፡ አሳባ
ቸውን፡ ለውጠው፡ ሌላ፡ ዓይነት፡ እርምጃ፡ እንዳይወስዱ፡ መሥጋ
ታችንም፡ አልቀረ፡ ጥቂት፡ ገንዘብ፡ ደርሶናል፤ ነገር፡ ግን፡ በአ
ምባው፡ ማንኛውም፡ ነገር፡ ውድና፡ የማይገኝ፡ ስለሆነ፡ በጥን
ታቂ፡ ማውጣት፡ ያዝንና፡ ወዳጆችን፡ የሆኑ፡ ሰዎች፡ ሁሉ፡ የጠየ
ቁንን፡ ርዳታ፡ ሁሉ፡ ከለከልን፡

ምንም፡ እንኳ፡ ኋላ፡ እንደተሳሳትን፡ ብንረዳውም፡ ከሸፍ
ቶቹ፡ አለቆች፡ እንዲ፡ የታወቀው፡ አምባውን፡ ለመያዝ፡ ቢሞ
ከር፡ በረጋብ፡ የተሠቃየውና፡ የተበላጠው፡ ወታደር፡ ያላንዳች፡

ችግር፡ በሩን፡ ከፍቶ፡ እንደመድኃኑን፡ እድርጎ፡ ይቀበለዋል፡ ብለን፡
 ነበር ። በእምባው፡ ውስጥ፡ የሚገኙት፡ ወታደሮች፡ በምንም፡
 ሁኔታ፡ እጃቸውን፡ ለሕዝቡ፡ እንደማይሰጡ፡ የተረጋገጠ፡ ነበረ ።
 ምክንያቱም፡ ለብዙ፡ ዓመታት፡ በጠላትነት፡ በመጨረሻም፡ ጊዜ፡
 በዙሪያው፡ የሚኖረውን፡ ሕዝብ፡ እየወረሩና፡ እየፈጁ፡ የነበረውን፡
 ጥላቻ፡ ያባባሱት፡ ስለሆነ፡ ምሕረት፡ እንደማያገኙ፡ ስለሚያውቁት፡ ነው ።
 ሁኔታው፡ መስታዊት፡ ከጉበዜ፡ ጋር፡ ታርታ፡ ግዛቷን፡ በማስፋፋቷና፡ በእምባው፡ ዙሪያ፡ የሚገኘው፡ ሕዝብ፡ የእርሷ፡ ሠራዊት፡ በመሆኑ፡ እምባውን፡ ለመደምሰስ፡ ማቀዷ፡ ለማንኛውም፡ ሰው፡ የተሰወረ፡ አልነበረም ።
 ጉበዜ፡ ወደ፡ የጁ፡ ከሔዱ፡ ከጥቂት፡ ቀን፡ በኋላ፡ ባስነገረችው፡ እዋጅ፡ ማንኛውም፡ ከእምባው፡ ዙሪያ፡ የሚገኝ፡ ሕዝብ፡ ምንም፡ ዓይነት፡ ነገር፡ ወደእምባው፡ እንዳይልክና፡ ከእምባውም፡ ሥር፡ በየሳምንቱ፡ እንድቀን፡ ይውል፡ በነበረው፡ ገበያ፡ እንዳይገኝ፡ አስታውቃ፡ በረኃብ፡ ልትፈታው፡ አሰበች ።
 እንዲያውም፡ ከደላንታና፡ ከዳሞት፡ የሚንቀሳቀሰው፡ ሠራዊቷ፡ ከመቅደላ፡ አቅራቢያ፡ ከሆነ፡ ቦታ፡ ላይ፡ እየተገናኘ፡ በቅርብ፡ በእምባው፡ ዙሪያ፡ የሚገኙትን፡ ሕዝቦች፡ ማስበላት፡ ያዘች ።

መስታዊት፡ ለሁለት፡ ዓመት፡ ያህል፡ ሌላ፡ ተቀናቃኝ፡ ሳይኖርባት፡ ልጅዋ፡ እስካደገ፡ ድረስ፡ ሞግዚቱ፡ ሁና፡ እንድትገዛ፡ ባላባቶቹ፡ በእንድነት፡ ሙሉ፡ መብት፡ ሰጣት ።

ምኒልክ፡ ከእምባው፡ ካመለጡ፡ በኋላም፡ ብዙ፡ ችግር፡ ገጥሟቸው፡ ነበር ። ከዚህ፡ ቀደም፡ ለንጉሡ፡ ታማኝ፡ በመሆን፡ በእፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ላይ፡ ከባድ፡ ጉዳት፡ አድርሶ፡ የነበረው፡ ሰው፡ ራሱ፡ መሪ፡ ለመሆን፡ እስቦ፡ ምኒልክን፡ አላስገባም፡ በማለቱ፡ ችግሩ፡ ቀላል፡ አልነበረም ። ቢሆንም፡ ብዙዎቹ፡ የጦር፡ አለቆች፡ እየከዱ፡ ለምኒልክ፡ ታማኝነታቸውን፡ ገልጸው፡ ስለገቡላቸውና፡ ወርቂትም፡ ጥቂት፡ ታማኞች፡ ወታደሮቿን፡ ይዛ፡ መጥታ፡ ስለነበረ፡ ወደፊት፡ ገፍተው፡ ከተማዋን፡ ይዞ፡ የተከላከለውን፡ ጠላታቸውን፡ ድል፡ መትተው፡ ማርከው፡ እሥረኛ፡ አደረጉት ።

ከዚህ፡ ድል፡ በኋላ፡ የሸዋ፡ ሕዝብ፡ ሁሉም፡ ለሣህለ፡ ሥላሴ፡ የልጅ፡ ልጅ፡ ታማኝነቱን፡ እያረጋገጠና፡ ምሕረት፡ እየጠየቀ፡

በመግባቱ፡ መላው፡ ሸዋ፡ ገበረ ። የሸዋን፡ ግዛታቸውን፡ ካረጋገጡ፡ በኋላ፡ ከደቡባዊ፡ ምሥራቅ፡ ሸዋ፡ እስከ፡ ጉራጊ፡ ባሕር፡ ድረስ፡ ያለውን፡ ለምለም፡ ቦታ፡ ይዘው፡ የሠፈሩትን፡ ቊጥራቸው፡ የበዛ፡ ጋሎች፡ ለማስገበር፡ ዘምተው፡ ገበሬውን፡ ሕዝብ፡ እንደአባታቸው፡ ሳይወሩና፡ ሳያጠፉ፡ በሰላም፡ መንገድ፡ ለሰሙ፡ ያህልትንሽ፡ ግብር፡ ቢከፍሉ፡ ጉዳት፡ የማያደርሱባቸው፡ መሆኑን፡ ገልጸው፡ ስለላኩባቸው፡ በአቀራረባቸው፡ ተደስተው፡ ገበሩላቸው ። እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ በሰሜን፡ ሸዋ፡ ከሚገኝ፡ እምባ፡ ላይ፡ ብርቱ፡ ጦር፡ አስፍረው፡ ሔደው፡ ስለነበረ፡ ምኒልክ፡ ወደ፡ ጋሎች ከመዝመታቸው፡ በፊት፡ ይሸን፡ በግዛታቸው፡ የሚገኘውን፡ የእፄ ቴዎድሮስ፡ ሠራዊት፡ ስድስት፡ ወር፡ ያህል፡ ከበው፡ የቴዎድሮስም፡ ወታደር፡ ከንጉሡ፡ ነገሥቱ፡ ርዳታ፡ ለማግኘት፡ ሞክሮ፡ ሳይሆንለት፡ በመቅረቱ፡ ለወጣቱ፡ ንጉሥ፡ በሩን፡ በሰላም፡ ስለከፈተላቸው፡ በክብር፡ ተቀብለው፡ እንዲያውም፡ ብዙዎቹን፡ ሹመትና፡ ሽልማት፡ ሰጥተው፡ ታማኝነታቸውንና፡ ወዳጅነታቸውን፡ አገኙ ።

ምኒልክ፡ ለወርቂት፡ ባለብዙ፡ ውለታ፡ መሆን፡ ይገባቸዋል ። የርሷን፡ ርዳታ፡ ባያገኙ፡ ኑሮ፡ ሸዋ፡ በሩን፡ ዘግቶባቸው፡ ስለነበር፡ ከመጥፎ፡ ዕድል፡ ላይ፡ ይጥላቸው፡ ነበር ። ወርቂት፡ የምኒልክን፡ ሕይወት፡ ለማትረፍ፡ እንዴት፡ ልጅዋን፡ መሥዋዕት፡ ያደረገችና፡ ግዛቷንም፡ ያጣች፡ ባለውለታቸው፡ ስለሆነች፡ ምንም፡ እንኳ፡ ልጅዋን፡ ሊመልሱላት፡ ባይችሉም፡ ውለታዋን፡ ለመክፈል ሲሉ፡ የተነጠቀችውን፡ አገር፡ ለማስመለስ፡ በጥቅምት፡ ወር፡ ፲፭፻፷፰፡ ዓ. ም. ቊጥር፡ ፵፯፡ እስከ፡ ፵፯፡ የሚሆን፡ ፵፯፡ ፈረሰኛ፡ ፲፱፯፡ ወይም፡ ፲፱፯፡ የጦር፡ መሣሪያ፡ የያዙ፡ የቀረው፡ ጦርና፡ ጋሻ፡ የያዙ፡ ሠራዊት፡ እስከትለው፡ ከወሎ፡ አገር፡ ሲገቡ፡ የመጣሁት፡ በጠላትነት፡ ለመዝረፍ፡ ለመውረርና፡ ለማጥፋት፡ ሳይሆን፡ በወዳጅነት፡ ሕጋዊ፡ የሆነውን፡ የተነጠቀችውን፡ ግዛቷን፡ ለማስመለስ፡ ነው፡ ብለው፡ እወጁ ። ወርቂት፡ የሟቹ፡ ልጅዋ ልጅ፡ ነው፡ በማለት፡ አንድ፡ ሕፃን፡ ይዛ፡ ስለነበረ፡ ልጁ፡ የተወለደው፡ ከወሎ፡ ከመሸጧ፡ በፊት፡ ስለሆነ፡ ጠላቶቿ፡ እንዳይገድሉት፡ ፈርታ፡ መወለዱን፡ ሳታውጅ፡ ወደ፡ ሸዋ፡ ይዛው፡ መሸ

ሷን፡ እስረዳች፡ ነገር፡ ግን፡ ታሪኩ፡ ብዙ፡ ተቀባይ፡ ባይኖረውም፡
እንደገና፡ ሠራዊቷን፡ ለመመለስ፡ ጥሩ፡ ምክንያት፡ ሆነላት።
መሪዎች፡ ውሳኔ፡ ለመስጠት፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ወስዱ። ምኒልክም፡
ቃላቸውን፡ እክብረው፡ እገሩን፡ ሳይወሩ፡ ማንንም፡ ሳያስቀ
ይሙ፡ በፀጥታ፡ ስለተጠባበቁ፡ የመልካም፡ ተግባራቸው፡ ፍሬ፡
ጊዜ፡ ሳይወስድ፡ ታየ። አምስቱ፡ ባላባቶች፡ ታማኝነታቸውን፡
እስታውቀው፡ የልጅዋ፡ ልጅ፡ ሞግዚት፡ ሁና፡ እንድትገዛ፡ የበላይ
ነቱን፡ ተቀበሉ። መስታዊትም፡ የገጠማትን፡ ችግር፡ ለመወጣት፡
የተረፈውን፡ ሠራዊት፡ ይዛ፡ ከምኒልክ፡ ጦር፡ ሠራዊት፡ ግንባር፡
ሸሸች። የምኒልክ፡ ጦር፡ ተከተላት፡ ነገር፡ ግን፡ ሊደርስባት፡ አል
ቻለም። ምኒልክ፡ ወርቂትን፡ ከቦታዋ፡ አስቆመጡ። ከእንግዲህ፡
ወዲህ፡ የሚያሠጋ፡ ነገር፡ ያለ፡ ስላልመሰላቸው፡ ሠራዊታቸውን፡
እስከትለው፡ መቅደላን፡ ለመያዝ፡ ተንዘ።

ምኒልክ፡ ወደ፡ አምባው፡ ሲመጡ፡ የነበራቸው፡ እምነት፡
በአምባው፡ ላይ፡ የሚገኘው፡ ሠራዊት፡ ምችት፡ በማጣት፡ የተበ
ሳጩ፡ ስለሆነ፡ አቡኑ፡ መሞታቸውን፡ ስላልሰሙ፡ አቶ፡ ዳርጌና፡
ራሳም፡ ጭምር፡ በአንድ፡ ጊዜ፡ እንኳ፡ አምባውን፡ ለማስረከብ፡
ባይችሉም፡ ቀስ፡ በቀስ፡ ረድተው፡ የአምባው፡ ጌታ፡ ያደርጉኛል፡
በሚል፡ ታላቅ፡ እምነት፡ ነበረ። እርግጥ፡ ነው፡ አቡኑ፡ በሕይ
ወት፡ ኑረው፡ ቢሆን፡ በገንዘብ፡ እንዲሁም፡ ሰዎቹን፡ በማባበል፡
ምኒልክን፡ የሚደግፉ፡ ሹማምንቶች፡ ሊያገኙላቸው፡ ይቻላል፡ ስለ
ነበረ፡ በማስፈራራትም፡ ሆነ፡ በማባበል፡ የአምባውን፡ በር፡ ሊያ
ስከፍቱላቸው፡ እንደሚችሉ፡ የታመነ፡ ነበረ። አቶ፡ ዳርጌ፡ ምኒ
ልክን፡ ለመርዳት፡ መሞከሩና፡ ጥቂቶች፡ ደጋፊዎች፡ ማግኘቱ፡
አልቀረም፡ ነገር፡ ግን፡ ይህን፡ ያህል፡ ተሰሚ፡ ስላልነበረ፡ ብዙም
አልተሳካለት።

ሚስተር፡ ራሳም፡ ግን፡ የምኒልክን፡ እንቅስቃሴ፡ በማጥናት፡
የሚያደርገውን፡ ሁሉ፡ በጥንቃቄ፡ ያዘው። የታቀደው፡ ትልቅ፡
ዓላማ፡ በወሬ፡ ብቻ፡ እንዳይቀር፡ በመሥጋት፡ የሚቻለውን፡ ያህል
ለመድከም፡ አሰበ። ለምኒልክ፡ ብርቱ፡ ማደፋፈር፡ አድርጎ፡ እቅዳ
ቸውን፡ ከግቡ፡ ለማድረስ፡ ቢችሉ፡ የእንግሊዝን፡ መንግሥት፡ ወዳ
ጅነት፡ ሊያስገኙላቸውና፡ እንዲያውም፡ ሊያስፈቱን፡ ቢችሉ፡ የአበሻ

ንጉሥነቱን፡ ሊያሳውቅላቸው፡ ተስፋ፡ ሰጣቸው። ሥላሴ፡ ከተባ
ለው፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዙሪያ፡ እንዲሠፍሩና፡ ሁለቱን፡ መድፎ
ቻቸውን፡ ወደ፡ አምባው፡ እንዲተኩሱ፡ መክሮ፡ ምናልባት፡
የአምባው፡ ጠባቂዎች፡ ቢከላከሉ፡ በአሮጌና፡ በበሽሎ፡ መከከል፡
ከሚገኘው፡ ሥፍራ፡ ላይ፡ ጎድበው፡ የእንግሊዝ፡ ሠራዊት፡ እስ
ኪደርስ፡ ቁዎድሮስ፡ ወደ፡ አምባው፡ እንዳይዘልቁ፡ እንዲከላከሉ፡
አላሰዷቸው።

ዋግሹም፡ ጎበዜ፡ ሦስት፡ ሳምንት፡ ያህል፡ መጣሁ፡ እያሉ፡
ሲያስጠብቁን፡ ሰንብተውና፡ መስታዊት፡ ደግሞ፡ አምባውን፡
ቀድሞ፡ ለመያዝ፡ ብርቱ፡ ፍላጎት፡ ስለነበራት፡ ትመጣለች፡
ብለን፡ በተስፋ፡ ሳለን፡ ሁለቱም፡ ሳይመጡ፡ በመቅረታቸው፡
በጣም፡ አዝነን። ኋላም፡ አንድ ወር፡ ያህል፡ የምኒልክን፡ መም
ጣት፡ በመጓጓት፡ ስንጠባበቅ፡ ቆይተን፡ በመጨረሻ፡ ገዳር፡ ፍ፡
፲፰፻፳፭፡ ዓ፡ ም፡ ተንታ፡ ላይ፡ ብዙ፡ ድንኳን፡ መቅደላ፡ ፊት፡ ለፊት፡
በምትገኝ፡ ጎጥ፡ ላይም፡ የሸዋው፡ የምኒልክ፡ ቀይ፡ ድንኳን፡
ተተክሎ፡ ስላየን፡ ተደሰትን። ወዲያውም፡ እኩለ፡ ቀን፡ ገደማ፡
የመድፍና፡ የእጅ፡ ብረት፡ ተኩስ፡ መከፈቱን፡ በመስማታችን፡
ደስታችን፡ የላቀ፡ ሆነ። ምኒልክ፡ ከምንገምታቸው፡ በላይ፡ ሆነው፡
ስላገኘናቸው፡ አድናቆታችን፡ በረከተ። በዚህ፡ በሚሰማው፡ ተኩስ
የሚረዱ፡ የተመረጡ፡ ነፍጠኞቹን፡ ወደ፡ አምባው፡ ሰደው፡ ይሆ
ናል፡ የሚል፡ እምነት፡ አደረብን። ነፃነታችንን፡ ሊያስገኙን፡
ነው፡ በማለት፡ ሙሉ፡ ተስፋ፡ አድርገን፡ እንኳን፡ ደስ፡ ያለህ፡
እየተባባልን፡ ንግግራችንን፡ ከመጨረሻችን፡ በፊት፡ ተኩስ፡ በመ
ቆሙ፡ እንደገና፡ ተደናግጠን፡ በአምባውም፡ ውስጥ፡ ፀጥታና፡
ሰላም፡ ስለሚታይ፡ ነገሩ፡ ግራ፡ ተጋብቶን፡ ሳለ፡ ከዘበኞቻችን፡
መካከል፡ ጥቂቶቹ፡ መጥተው፡ የምኒልክን፡ ፋከራ፡ ተኩስ፡ ሰማ
ችሁን፡ ብለው፡ ጠየቁን። ለካስ፡ ተኩሱ፡ ከድንኳናቸው፡ አጠ
ገብ፡ ሳይለቁ፡ በአምባው፡ ያለውን፡ ሠራዊት፡ ለማሸበር፡ ይጠቅ
መናል፡ ብለው፡ ያሰሙት፡ የጦር፡ ፋከራ፡ ብቻ፡ ኑሯል። ከዚህም፡
ተኩስ፡ በኋላ፡ የቀን፡ ተግባራቸውን፡ እንደጨረሱ፡ ቆጥረው፡
በየድንኳናቸው፡ ገብተው፡ ውጤቱን፡ ይጠባበቁ፡ ይዘዋል።

ምኒልክ፡ ከጋላው፡ አገር፡ መስክ፡ ላይ፡ መጥተው፡ ሲሠፍሩ፡
 ምንም፡ ልናደርግላቸው፡ ባለመቻላችን፡ እዘን ። በማግሥቱ፡ ምን፡
 ማድረግ፡ እንደሚገባቸው፡ ለእኛና፡ ለእጉታቸው፡ ለእቶ፡ ዳርጌ፡ መል
 እክት፡ ላኩ። እኛም፡ እምባውን፡ በሰላምጌ፡ በኩል፡ ለመያዝ፡ ማጥቃት፡
 እንዲጀምሩ፡ አስረላጊ፡ መሆኑን፡ እጥብቀን፡ ገልጸን፡ ምናልባት፡
 የማይቻል፡ መስሎ፡ ቢታያቸውም፡ በንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠፈርና፡
 በእምባው፡ መካከል፡ ግንኙነት፡ እንዳይኖር፡ በሩን፡ ሁሉ፡ እንዲ
 ያዘጉ፡ መከርናቸው ። ትልቁ፡ ፍርሃታችን፡ እፂ፡ ቴዎድሮስ፡ ምኒ
 ልክ፡ እምባውን፡ መክበቡን፡ ሲሰሙ፡ በእምባው፡ የሚገኘው፡
 እሥረኛ፡ ሁሉ፡ እንዲገደል፡ ትእዛዝ፡ ይልካሉ፡ የሚል፡ ብርቱ፡
 ጥርጣሬ፡ ስለነበረን፡ ከዚህ፡ ለመዳን፡ ምኒልክ፡ ግንኙነቱን፡ እን
 ዲዘጉት፡ ጠየቅን ። በእምባው፡ ውስጥ፡ ብዙ፡ መለያየትና፡ እለ
 መደስት፡ እንደነበረ፡ የተረጋገጠ፡ በመሆኑ፡ ምኒልክ፡ በእቅዳ
 ቸው፡ መሠረት፡ እምባውን፡ ከበው ሰንብተው፡ ቢሆን፡ ብዙ፡
 ቀን፡ ሳይቆዩ፡ እምባውን፡ ለመያዝ፡ ይችሉ፡ ነበር ። ነገር፡ ግን፡
 ምክራችንን፡ ሳይከተሉ፡ መጀመሪያ፡ ቀን፡ ካረፉበት፡ ሥፍራ፡
 ሳይነቃነቁና፡ እኛንም፡ ለማስፈታት፡ ሳይሞክሩ፡ ሰነበቱ ።

እቴጌ፡ ጥሩነሽ፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ባለቤት፡ በዚህ፡ ጊዜ፡
 ማድረግ፡ የሚገባቸውን፡ ፈጸሙ ። በልጅ፡ ዓለማየሁ፡ ጋባገርነት፡
 በእምባው፡ ውስጥ፡ ለሚገኙት፡ የጦር፡ አለቆች፡ ምንም፡ እንኳ፡
 ቀኑ፡ ጾም፡ ቢሆንም፡ በጾም፡ ወጥ፡ ግብር፡ አግብተው፡ የጦር፡ አለ
 ቆቹና፡ ወታደሮቹ፡ ታማኝነታቸው፡ ለቴዎድሮስ፡ መሆኑን፡ እን
 ዲያረጋግጡ፡ ስለጠየቁና፡ ከሐዲም፡ ቢኖር፡ ቅጣቱን፡ ለመስጠት፡
 መሰናዳታቸው፡ ስለታወቀ፡ ምኒልክን፡ እንረዳለን፡ በማለት፡
 ውስጥ፡ ውስጡን፡ ቃል፡ የገቡ፡ ሁሉ፡ ፍርሃት፡ እደረባቸውና፡
 ሁላቸውም፡ ታማኝነታቸውን፡ ለቴዎድሮስ፡ ለማድረግ፡ ቃል፡
 እየገቡ፡ ወጡ ። በዚህ፡ ስብሰባ፡ አንዳንድ፡ የጦር፡ አለቆች፡ ከም
 ኒልክ፡ ጋር፡ የነበራቸውን፡ ስምምነት፡ መሠረት፡ በማድረግ፡ ሳይ
 ገኙ፡ በመቅረታቸውና፡ ምኒልክንም፡ በግልጽ፡ የሚደግፉ፡ ብዙ፡
 ሰዎች፡ ባለመገኘታቸው፡ ተጠርተው፡ ምክንያታቸውን፡ ሲጠየቁ፡
 የሚያዛልቃቸውን፡ መልስ፡ በመስጠታቸው፡ ምክንያቱን፡ ለጊ
 ዜው፡ ተቀብለው፡ የቤተ፡ መንግሥቱን፡ አጥር፡ እንዲያጥሩ፡ ቀላል፡

ቅጣት፡ ሰጥተው፡ ቃል፡ ከገቡ፡ በኋላ፡ አሰናበቱ ። የእኛውም፡
 ሳሙኤል፡ ከዚህ፡ ስብሰባ፡ ውስጥ፡ እንዲገኝ፡ ተጠርቶ፡ ሲሔድ፡
 ፍርሃት፡ ስላየንበት፡ እዝነንለት፡ ነበር፡ ዳሩ፡ ግን፡ በደህና፡ ተመ
 ለሰ ። ውስጥ፡ ውስጡን፡ ከድቶ፡ የነበረው፡ የጦር፡ አለቃ፡ ሁሉ፡
 ለቴዎድሮስ፡ ታማኝነቱን፡ በቃል፡ አጋኖ፡ እየተናገረና፡ ምኒልክ
 ንም፡ «ወፍራም፡ ልጅ»፡ በሚል፡ ቅጽል፡ ስም፡ ይሰድቡ፡
 ጀመር ።

ንግሥቱቱ፡ የሚገባቸውን፡ ጥሩ፡ አድርገው፡ በክብር፡ እከና
 ወኑ ። የእምባው፡ አዛዥ፡ ራስና፡ ሌሎችም፡ የጦር፡ አለቆች፡ ስብ
 ሰባ፡ አድርገው፡ እነርሱም፡ ታማኝነታቸውን፡ በበለጠ፡ ለማሳየት፡
 እንድ፡ ነገር፡ ማድረግ፡ ግዴታቸው፡ መሆኑን፡ ከተመካከሩ፡
 በኋላ፡ እምባው፡ በደንብ፡ እንዲጠበቅ፡ ቀደም፡ አድርጎ፡ የተወ
 ሰነና፡ ጠላት፡ የሚፈራበት፡ በር፡ ሁሉ፡ በጥብቅ፡ እንዲጠበቅ፡
 የተደረገ፡ ስለሆነ፡ በተጨማሪ፡ የሚሠሩት፡ ሥራ፡ ስለጠፋ፡ ያገ
 ኙት፡ ተጨማሪ፡ ሥራ፡ እሥረኛውን፡ ማሠቃየት፡ ብቻ፡ ሆነ ።
 ምኒልክ፡ በመጡ፡ በሁለተኛው፡ ቀን፡ ማታ፡ ራስ፡ ለሳሙኤል፡
 በላኩት፡ መልእክት፡ ሁላችንም፡ ከሚስተር፡ ራሳም፡ በስተቀር፡
 በአንድ፡ ጉጅ፡ ተሰብስበን፡ እንድንተኛና፡ እንድንጠበቅ፡ ትእ
 ዛዝ፡ በመስጠታቸው፡ ሳሙኤል፡ ጤና፡ ሳይኖረው፡ ይህን፡ ትእ
 ዛዝ፡ ለማስለወጥ፡ ወደ፡ ራስ፡ ዘንድ፡ ሔዱ፡ ብዙ፡ ንግግር፡ ካደ
 ረገ፡ በኋላ፡ ትእዛዙ፡ እንዲሻርና፡ በየሥፍራችን፡ እንድናድር፡ አስ
 ወስኖ፡ ተመለሰ ። በማግሥቱ፡ ደግሞ፡ አሽከሮቻችን፡ ሁሉ፡ አሁ
 ንም፡ ከራሳም፡ አሽከሮች፡ በስተቀር፡ ከእምባው፡ እንዲወርዱ፡
 በመታዘዙ፡ ፕሬዶክስና፡ እኔ፡ ከእምባው፡ ሥር፡ ቤት፡ ስላልነበ
 ረንና፡ ለአሽከሮቹ፡ ድንኳን፡ እንድናስተክልላቸው፡ ሳሙኤል፡
 ሳይስማማ፡ በመቅረቱ፡ ከውርጭ፡ ላይ፡ ወድቀው፡ ሊያድሩ፡ ሳለ፡
 ካፒቲን፡ ካሜሩን፡ የእኛ፡ አሽከሮች፡ ከእርሱ፡ አሽከሮች፡ ጋር፡
 እንዲያድሩ፡ በመፍቀዱ፡ ከገጠመው፡ ችግር፡ አዳንን ። በዚህ፡
 ትእዛዝ፡ ምክንያት፡ ብርቱ፡ ችግር፡ ደረሰብን ። ሁኔታው፡ ሰላም፡
 ሲሆን፡ እነዚህን፡ አሽከሮች፡ መልሰን፡ ለማምጣት፡ ጉቦ፡ መስጠት፡
 ስለነበረ፡ በእሁኑ፡ ጊዜ፡ ይህ፡ ወጭ፡ ለእኔ፡ ከባድ፡ በመሆኑ፡
 በጣም፡ አሳሰበኝ ።

ማንም : እንደሚገምተው : እበሻዎቹ : እሥረኞችም : እንደ
እኛው : ተሠቃይ ። እሸከሮቻቸውም : ተቆጥረው : እንዲወርዱ :
ተደርጎ : ለሌሊት : እንዳንድ : እሸከር : ብቻ : በሰው : ተፈቅዶ :
ቀን : ቀን : ግን : ሦስትና : እራት : እሸከር : እንዲመጣና : ውኃና
እንዲታይ : እያቀረበ : ምግባቸውን : እንዲሠሩላቸው : ተፈቀደ :
ሁሉም : በመከራ : ላይ : ይኖር : ስለነበረ ፤ ምኒልክ : ከዚህ : ችግር
እንዲያወጣቸው : ያልተመኘ : አልነበረም ።

ኅዳር : ፳፫/፲፰፻፳፰ : ዓ. ም. ጧት : እሸከሮቻችን : መጥተው :
ምኒልክ : ድንኳናቸውን : ነቅለው : መጓዛቸው : ነው : ብለው :
ስለነገሩን : እኛም : ምክራችንን : የተቀበሉን : ስለመሰለን : በሰጠ
ነው : ምክር : ኮርተን : ተደስተን : መጠባበቅ : ያዝን ። ሊረዷቸው :
ቃል : የገቡት : የጦር : እለቆችም : በዚህ : አቅጣጫ : አደጋ : ለመ
ጣል : መምጣታቸው : ነው : ብለው : ሲጠባበቁና : እኛም : አምባ
ውን : ማጥቃት : ከያዙ : መድፉን : እንድንተኩስ : እንደሚጠሩን :
አምነን : በተስፋ : እንዳለን : ምኒልክ : ምንም : ሙከራ : ሳያደርጉ
ወደ : ሸዋ : መመለሳቸውን : በአቧራው : አቅጣጫ : ስለተረዳን :
ተስፋችን : ከዚህ : ላይ : ተቈረጠ ። በጉዟቸውም : ላይ : መስታዊ
ትን : የሚደግፉ : ጥቂት : ቤቶች : እያቃጠሉ : ሒዱ ።

ምኒልክ : የጀመሩትን : ከፍጹሚ : ከማድረሳቸው : በፊት : በች
ኮላ : ወደ : ሸዋ : ለመመለስ : ምክንያት : ያደረጉት : ስንቅ : አለቀ :
እህልም : እንዳያስፈጩ : በቂ : ሥራ : ቤቶች : ባለመያዛችን :
ወደ : ሸዋ : ሒደን : በቂ : ሠራተኛና : ስንቅ : ይዘን : እን
መጣለን : የሚል : መልእክት : ትተው : ነው ። በወርቂት :
ግዛት : ውስጥ : ስለነበሩ : ስንቅ : ለማግኘት : ፈጽሞ : ችግር
አልነበረባቸውም ። እውነተኛው : ምክንያት : ግን : በፉከራው
ጊዜ : የተተኮሰው : ጥይት : በመቅደላ ፤ አምባ : ላይ : ምንም : ዓይ
ነት : ለውጥና : ፍርሃት : ሳያመጣ : ርዳታም : ሳያስገኝ : በመቅ
ረቱ : ተስፋ : ቈርጠውና : መጥተው : በሰፈሩ : በሁለተኛው : ቀን :
ማታ : በሩቅ : ጢስ : በማየታቸው : ቴዎድሮስ : የመጡ : መስጊ
ቸው : ተደናግጠው : ነው ። ምኒልክ ፤ የአማታቸውን : የአፄ : ቴዎ
ድሮስን : ዓመል : ደኅና : አድርገው : ስለሚያውቁ : ቴዎድሮስ :
በግሥጋሜ : ሳይታሰብ : አደጋ : የመጣል : ልምድና : ጥንካሬ : እን

ዳላቸው : ስለሚያውቁ : በቴዎድሮስ : ግንባር : የሚቆም : ሠራ
ዊት : እንደሌላቸውና : በጦሩ : ድምፅ : ብቻ : እንደሚፈታ : ስለገ
መቱ : በቶሎ : ማምለጣቸው : የተሻለ : መንገድ : ሆኖ : ስላገኙት :
ነው ።

የተሰማንን : ኅዘንና : ብስጭት : ለመግለጽ : ቃል : ያጥረናል።
ባላቸው : ፍርሃት : በጣም : ተናደን : ያወረድንባቸውን : የስድብ :
መዓት : ለመግለጽ : ያዳግታል : እኛም : «ወፍራሙ : ልጅ» : እያ
ልን : መስደብ : ያዝን ። በጣም : ጠላናቸው ። ናቅናቸው ። በግልጽ :
ከእርሳቸው : ጋር : ለመሰለፍ : ሞክርን : ቢሆንም : ኖሮ : ምን : ይው
ጠን : ነበር ። የምኒልክ : ምኞት : አይከፋም : ነበር ። አቡኑ : በሕይ
ወት : ለጥቂት : ሳምንት : ቆይተው : ቢሆን : ኑሮ : ምናልባት :
እቅዱ : ሊከናወንላቸው : በቻለ : ነበር ። እኛን : ግን : በጣም :
ጎዳን ። እርሳቸውና : ወርቂት : ወደ : ወሎ : ሳይመጡ : ሸዋ : ቆይ
ተው : ቢሆን : ያለጥርጥር : መስታዊት : አምባውን : በጽሺህ : ጦር
ከባ : በቶሎም : ቢሆን : ቆይታ : አምባው : በእጁዋ : ይወድቅ፤ ነበር
አፄ : ቴዎድሮስም : ሆኑ : መልእክተኞቻቸው : የመስታዊትን :
ሠራዊት : ጥሰው : ለመግባት : አይሞክሩም : ነበር ።

ምኒልክ : ከተጓዙ : በኋላ : ከዛሬ : ጀምሮ : ከእገሬው : ሕዝብ
የጦር : እለቆች : የሚደርሰንን : ተስፋ : ሁሉ : ላላምንና : ግምት :
ላልሰጠው : ወስኜ : የምስማውን : ሁሉ፡ዋጋ : መስጠት : ተውኩ ።
ስለ : እንግሊዝ : ሠራዊት : እንቅስቃሴ : ወሬ : አጥንተን፤ ስለነበረ :
ጭንቀታችንና : ጉጉታችን : በርትቶ : መጠባበቅ : ያዝን ።

ታኅሣሥ : ፫/፲፰፻፳፰ : ዓ. ም. : እጅግ : ታላቅ : የምሥራች : ስለ
ደረሰን : ደስታችን : ወሰን : አጣ ። ለብዙ : ጊዜ : ስንጠባበቅው :
የነበረው : ደብዳቤ : ከጄኔራል : ሜሬዊዜር : ዘንድ : ደረሰን ። ከመ
ስከረም : ፳፮/፲፰፻፳፰ : ዓ. ም. : ጀምሮ : ወታደር : በመድረስ : ላይ :
መሆኑን ፤ መንገድ : ሥራ : መጀመሩን ፤ የጦር : ሠራዊቱ : እየተከ
ታተለ : ሕንድ : አገር : እየተነሣ : በመጉረፍ : ላይ : መሆኑንና :
ጥቂት : ወታደሮችም : በአበሻ : መሬት : ላይ : ጉዞ : መጀመራቸ
ውን : ሲያረጋግጥልን : ከደስታዬ : ብዛት : ነገሩን : ለማመን : እቃ
ተኝ ። አሁን : ካለንበት : ሁኔታ : መሞት : ወይም : ነፃነት : ማግ

ኃት፡ የተሻለ፡ መሆኑን፡ ተረድተን፡ ለሁለቱም፡ ተሰናጻን ። ከጦሩ
መሪዎችና፡ እማካሪዎች፡ ብዙ፡ የጦር፡ ልምድና፡ ጥናት፡ ያላቸው፡
ፖሊቲከኛና፡ ሚራዊዜር፡ መኖሩን፡ ጠሩም፡ የሚመራው፡ በናፒ
ዬር፡ መሆኑን፡ ስንሰማ፡ የበለጠ፡ ደስታና፡ ለመትረፍ፡ እምነት፡
አደረብን ። ዕድላችንም፡ ከሆነ፡ የሚደርስብንን፡ መከራ፡ ሁሉ፡
በደስታ፡ ለመቀበል፡ ቆርጠን፡ የኢንግላንድ፡ ክብር፡ ተጠብቆ፡
የልጆቿም፡ ደም፡ በከንቱ፡ ፈስሶ፡ እንዳይቀር፡ መደረጉ፡ ቆራጥነት
ሰጠን ። ከደስታችን፡ ብዛት፡ እንደዕብድ፡ በጉብዜና፡ በምኒልክ፡
ሁኔታ፡ በጣም፡ መላቅ፡ አበዛን ። ለሁለተኛ፡ ጊዜ፡ መቅደላ፡ ላይ
በሰንሰለት፡ እንደታሠርን፡ የልደትን፡ በዓል፡ ስናከብር፡ የሚመጣ
ውን፡ በቤታችን፡ ሆነን፡ ለማከበር፡ እግዚአብሔር፡ እንዲያበቃን
ተመኘን ።

ምዕራፍ ፡ ፲፮ ።

እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ እኛ፡ ከሔድን፡ በኋላ፡ አይብናካብ፡ ከተባ
ለው፡ ቦታ፡ ለጥቂት፡ ቀን፡ ቆይተው፡ ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ተመ
ለሱ ። በተለያየን፡ ጊዜ፡ «በክረምቱ፡ ወራት፡ የማከናውነውን፡
ትልቅ፡ ሥራ፡ ታያላችሁ» ብለውን፡ ስለነበር፡ ምናልባት፡ መን
ገዱ፡ በውኃው፡ መላት፡ ከመዘጋቱ፡ በፊት፡ ወደ፡ ላስታና፡
ትግራ፡ ዘምተው፡ በነዚህ፡ አገሮች፡ ለብዙ፡ ዓመታት፡ በመንግሥ
ታቸው፡ ላይ፡ እምጠው፡ የቆዩትን፡ ሽፍቶች፡ ይደመስሱ፡ ይሆ
ናል፡ የሚል፡ ግምት፡ አደረብን ። በዚህ፡ ሁኔታ፡ ሞክረው፡ ቢሆን
ኑሮ፡ ድል፡ በመጉናጸፍ፡ ጠላቶቻቸውን፡ አጥቅተው፡ ስማቸው
ንና፡ ክብራቸውን፡ ያስመልሱ፡ ነበር፡ ብሎ፡ ለማመን፡ አጠራ
ጣሪ፡ ነበረ ። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ጠላቶቻቸው፡ ከሚጉዷቸው፡
ይልቅ፡ ራሳቸው፡ በራሳቸው፡ ላይ፡ የሚያመጡት፡ ጉዳት፡ የበ
ለጠ፡ ነበረ ። የተነሡባቸውን፡ ጠላቶቻቸውን፡ በቀላሉ፡ ማጥፋት፡
ሲችሉ፡ ነገር፡ ግን፡ ከተለየናቸው፡ ጊዜ፡ ጀምሮ፡ ድል፡ መትተው
በሚይዙት፡ አገር፡ ላይ፡ የሚወስዱት፡ የጭከና፡ እርምጃ፡ መው
ደቃቸውን፡ የሚያስከትል፡ ሆነ ።

ቤገምድር፡ ሰፊ፡ ኃይለኛና፡ ለምለም፡ ስሙ፡ እንደሚያሳየው
የበግ፡ አገር፡ ደስ፡ የሚያሰኝ፡ ከባሕር፡ በላይ፡ ጁሺ፡ እስከ፡ ጁሺ፡

ሜማ፡ ከፍተኛነት፡ ያለው፡ ውኃ፡ እንደልብ፡ የሚገኝበት፡ ብዙ፡
ሕዝብ፡ የሚኖርበት፡ የለማ፡ አገር፡ ነው ። ኑዋሪዎቹ፡ ሕዝቦች፡
ከአበሻ፡ አገር፡ ውስጥ፡ በጀግንነታቸውና፡ በጦረኞችነታቸው፡ የታ
ወቁ፡ ታማኝነታቸውን፡ ለአዲ፡ ቴዎድሮስ፡ አድርገው፡ የመጣ
ውን፡ ጠላት፡ ሁሉ፡ ያወደሙ፡ ጀግኖች፡ ናቸው ። ከጥቂት፡
ወራት፡ በፊት፡ ጉብዜ፡ በምሥራቅ፡ ቢገምድር፡ በኩል፡ የላኩ
ትን፡ ወታደር፡ ተሰማ፡ እንግዳ፡ የተባለው፡ የጋይንት፡ እውራጃ፡
ባላባት፡ አገሩን፡ አስከትቶ፡ ባደረገው፡ ጦርነት፡ ድል፡ መትቶ፡
የጉብዜን፡ ሠራዊት፡ ሁሉንም፡ ገድሎ፡ ጥቂት፡ መኳንንቶች፡ ብቻ
አትርፎ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ እንዲፈርዱባቸው፡ ያቀረበ፡ ታማኝ፡
ሕዝብ፡ ነበረ ።

የቤገምድር፡ ሕዝብ፡ በዓመት፡ ሸሺህ፡ ብር፡ ግብር፡ እየከ
ፈለ፡ ለንግሥቲቱ፡ ማዕድ፡ ቤት፡ ደግሞ፡ የሚያስፈልገውን፡ እህ
ልና፡ የሥጋ፡ ክብት፡ ያቀርባል ። አሥር፡ ሺህ፡ ከቤገምድር፡ የተ
መረጡ፡ ሰዎች፡ በወታደርነት፡ እንዲያገለግሉ፡ አበርክቷል ። ቤገ
ምድራዎች፡ በጦር፡ አያያዝ፡ በጣም፡ የታወቁ፡ ሲሆኑ፡ በጦር፡
መሣሪያ፡ አተኳኩስ፡ እጅግም፡ በመሆናቸው፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡
የጦር፡ መሣሪያዎቻቸውን፡ የሚያስይዙት፡ በተኩስ፡ ጥሩ፡ ልምድ
ባላቸው፡ በደንቢያ፡ ሰዎች፡ ነበር ።

«ቤገምድር፡ ንጉሥን፡ የሚፈጥርና፡ የሚያጠፋ፡ ነው» የሚል
አነጋገር፡ የተሰጠው፡ አገር፡ ስለሆነ፡ እውነትም፡ ይህ፡ ሁኔታ፡
በአዲ፡ ቴዎድሮስ፡ ላይ፡ በትክክል፡ ደርሷል ። ራስ፡ ዓሊ፡ ከሸጐ፡
በኋላ፡ የቤገምድር፡ ሕዝብ፡ ወዲያውኑ፡ የአዲ፡ ቴዎድሮስን፡ የበ
ላይነትና፡ ገዥነት፡ ተቀብሎ፡ በመደገፍ፡ የወደፊቱ፡ የአበሻ፡
ንጉሠ፡ ነገሥት፡ እንዲሆኑ፡ የደገፈ፡ ሕዝብ፡ ነው ። እኔ፡ ቴዎድ
ሮስም፡ የአበሻ፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ለመሆን፡ ያላቸውን፡ ችግርና
አድካሚነት፡ ስለሚያውቁት፡ የነዚህን፡ ሰዎች፡ ፍጹም፡ ድጋፍ
ለማግኘት፡ ሲሉ፡ መኳንንቱን፡ እየሸለሙ፡ ገበሬውን፡ እያጽናኑ፡
በዚህ፡ አገር፡ ላይም፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ሰፍረው፡ ላይቆዩ፡ በፍ
ቅር፡ ያዙት ። የዓመቱን፡ ግብር፡ ሲቀበሉ፡ ለሹማምንቱም፡ የሐር
ቀሚስና፡ ሌላም፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ዓይነት፡ ሽልማት፡ በመስጠትና፡
ፈረንጆቹ፡ የሚሠሩት፡ መድፍ፡ በተከናወነ፡ ጊዜ፡ ወደ፡ ጉጃም፡

ዘምተው ፡ የቆየውን ፡ ጠላታቸውን ፡ ተድላ ፡ ጓሉን ፡ እንደሚመ
ቱና ፡ እንደሚያጠፋት ፡ ዕቅዳቸውን ፡ በመንገር ፡ ያስደስቷቸው ፡
ነበር ። ቤገምድር ፡ በሚሠሩበት ፡ ጊዜ ፡ የአገሩ ፡ መኳንንቶች ፡
አብረዋቸው ፡ እንዲሰነብቱ ፡ ስለሚያደርጉ ፡ ሁሉም ፡ የልብ ፡ ወዳ
ጆቻቸው ፡ ነበሩ ። ወደ ፡ ሌላ ፡ አገር ፡ ለመጓጓዣ ፡ ሲነሡ ፡ የጓመቱን ፡
ግብር ፡ በቅድሚያ ፡ እንዲከፍሉ ፡ ለወታደራም ፡ የሚያስፈልገውን
ስንቅ ፡ እንዲሰጡ ፡ ተወድሮ ፡ በወዳጅነት ፡ መልክ ፡ በጠየቁ ፡
ጊዜ ፡ ሹማምንቶቹ ፡ በሚችሉበት ፡ ሁሉ ፡ ገንዘቡን ፡ እህሉንና ፡ ፍሪ
ዳውን ፡ እየሰበሰቡ ፡ በማስረከብ ፡ ያስደስቷቸው ፡ ነበር ። ጎሳ ፡ ግን
ሕዝቡ ፡ ስለሰለቸውና ፡ ስላልቻለ ፡ ከየአለቃው ፡ የሚቀርብለትን ፡
የሰብከት ፡ ወሬ ፡ መቀበል ፡ ባለመቻሉና ፡ አለቆቹም ፡ በዚህ ፡ ነገር
በመቸገራቸው ፡ የቲዎድሮስን ፡ ፍላጎት ፡ ማርካት ፡ አቃታቸው።
አፄ ፡ ቲዎድሮስም ፡ እንደፊቱ ፡ በወዳጅነት ፡ መለመኑና ፡ መለማ
መጡ ፡ ከእንግዲህ ፡ ወዲህ ፡ የማይሠራ ፡ መሆኑን ፡ በተረዱ ፡ ጊዜ ፡
በኃይል ፡ አለቆቹን ፡ እያሠሩ ፡ የሚፈልጉትን ፡ ማስገበር ፡ ጀመሩ ፡
ሕዝቡ ፡ አለቆቹን ፡ ለማስፈታት ፡ ደክሞ ፡ የተጠየቀውን ፡ ባስረ
ከበ ፡ ጊዜ ፡ የታሠሩትን ፡ ሰዎች ፡ ፈትተው ፡ እሁንም ፡ በክብር ፡
በመያዝ ፡ በደላቸውን ፡ ረስተው ፡ ወዳጅ ፡ እንዲሆኑ ፡ ያደርጋሉ።
ድጋው ፡ ሕዝብና ፡ መኳንንቶቹም ፡ ሰለቻቸው ፡ የአፄ ፡ ቲዎድሮስ፡
ፍላጎት ፡ የማይረካ ፡ ሆነ።

በዚህ ፡ ሁኔታ ፡ አፄ ፡ ቲዎድሮስና ፡ ሠራዊታቸው ፡ ስምንት ፡
ወር ፡ ያህል ፡ ቤገምድር ፡ ላይ ፡ ሰፍረው ፡ ቆዩ ። ከመካከሉ ፡ አንድ ፡
ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ጐንደርን ፡ ለመውረር ፡ ሔደው ፡ ነበር ። ጐንደርን ፡
በጣም ፡ ስለሚጠፋት ፡ «የነጋዴዎችና ፡ የቀላውስት ፡ መኖሪያ ፡
ሲሔዱባት ፡ የማትመክት ፡ ሲለቋት ፡ ደግሞ ፡ የሽፍቶቹ ፡ ዋሻ ፡ የሆ
ነች ፡ ከተማ ፡ » ይሏት ፡ ነበር ። ማንኛውም ፡ የሽፍቶች ፡ አለቃ ፡
ጐንደር ፡ ውስጥ ፡ ያላንዳች ፡ ችግር ፡ በግንቡ ፡ አካባቢ ፡ ለብዙ ፡
ጊዜ ፡ ለመደበቅ ፡ ከመቻሉም ፡ በላይ ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ሁሉ ፡
በቀላሉ ፡ ከሰላማዊው ፡ ሕዝብ ፡ ማግኘት ፡ ይችላል ፡ ነበረ ። ጐንደ
ርን ፡ አፄ ፡ ቲዎድሮስ ፡ ራሳቸው ፡ ሔደው ፡ ከማስወረራቸው ፡
በፊት ፡ አንድ ፡ ሁለት ፡ ጊዜ ፡ ያህል ፡ ወታደሮቻቸው ፡ ሔደው ፡
ዘርፈውና ፡ አቃጥለው ፡ ተመልሰዋል ። በጐንደር ፡ ከተማ ፡ የነበሩ

እስላሞች ፡ ብቻ ፡ ብዙ ፡ ገንዘብ ፡ በመክፈል ፡ መኖሪያ ፡ ቤቶቻቸው ፡
እንዳይቃጠሉ ፡ ለማዳን ፡ ችለዋል ። ውቢቱና ፡ ዝንኛዋ ፡ የፋሲል ፡
ከተማ ፡ የነጋዴዎች ፡ መበልጸገያ ፡ ጐንደር ፡ በጎጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡
ጥላቻና ፡ በወንበዴዎቹ ፡ ነጥቂያ ፡ መልክ ፡ ሰላም ፡ አጥቃ ፡ ተዘረ
ፈች ። እሁንም ፡ ቢሆን ፡ በለምለሙ ፡ ዛሬች ፡ የተከበቡት ፡ ዓርባ ፡
አራቱ ፡ የጐንደር ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ማንም ፡ ሳይደፍራቸው ፡
ለከተማዋ ፡ ውበት ፡ ሰጥተው ፡ ይገኙ ፡ ነበር ። ጎሳ ፡ ግን ፡ ቲዎድሮስ
እጆቻቸውን ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ላይም ፡ ለማሳረፍ ፡ አቅደው ፡
ቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ከጐንደር ፡ ከተማ ፡ ጋር ፡ አብረው ፡ እንዲ
ጠፉ ፡ ለማድረግ ፡ ወሰኑ።

ጎዳር ፡ ፳፩/፻፳፻፱ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ከሰዓት ፡ በኋላ ፡ አፄ ፡ ቲዎድ
ሮስ ፡ የተመረጡ ፡ ጥቂት ፡ ፈረሰኛና ፡ እግረኛ ፡ ወታደሮች ፡ እስከት
ለው ፡ ጐንደርንና ፡ ከጐንደር ፡ ግንብ ፡ ውስጥ ፡ እየተደበቁ ፡ የሚያ
ስቸግሯቸውን ፡ ሽፍቶች ፡ ለማጥፋት ፡ መገሥገሥ ፡ ጀምረው ፡
አሥራ ፡ ስድስት ፡ ሰዓት ፡ ባልሞላ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሰማኒያ ፡ ማይ
ልስ ፡ ርቀት ፡ ያለውን ፡ ጐዳና ፡ እንድ ፡ ጊዜ ፡ እንኳ ፡ ሳይቆሙ ፡
ሲጓዙ ፡ አድረው ፡ ወገግ ፡ ሲል ፡ የጐንደር ፡ ከተማ ፡ ከሚገኝበት ፡
ተራራ ፡ ሥር ፡ ደረሱ ። ምንም ፡ እንኳ ፡ በድንገት ፡ ለመድረስ ፡ አቅ
ደው ፡ የመጡ ፡ ቢሆንም ፡ የጐንደር ፡ ነዋሪ ፡ ሕዝብ ፡ ወሬውን ፡
ሰምቶ ፡ ስለነበረ ፡ በመጨነቅና ፡ በመሸበር ፡ ሴቶች ፡ ወጥተው ፡
በዕልልታና ፡ በደስታ ፡ ሲቀበሏቸው ፡ በፋሲል ፡ ግምብ ፡ ውስጥ ፡
ተሰክስኮ ፡ የነበረውም ፡ ሽፍታ ፡ ሽሽቶ ፡ ከጐንደር ፡ ወጣ ። ወዲያ
ውም ፡ ሽፍቶቹን ፡ ለማግኘት ፡ ሠራዊቱ ፡ ቤቱንና ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያ
ንም ፡ ሳይቀር ፡ መበርበርና ፡ መዝረፍ ፡ ያዘ ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ከላይ ፡ እን
ደተገለጸው ፡ ሽፍቶቹ ፡ ባለመገኘታቸው ፡ ከአሥር ፡ ሺህ ፡ በላይ ፡
የሆነውን ፡ የከተማውን ፡ ነዋሪ ፡ ሕዝብ ፡ እንደከብት ፡ ሰብስበው ፡
ነዱት ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ የጥፋት ፡ ሥራቸውን ፡ ጀምረው ፡ ሕዝቡን
ቤቱን ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያኑንና ፡ ቤተ ፡ መንግሥቱንም ፡ ጭምር ፡ በእ
ሳት ፡ አቃጠሉት ። ከቀሳውስት ፡ መካከል ፡ እንዳንዶቹ ፡ የደረሩ ፡
አጉረምርመው ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ አፈጻጸም ፡ በግልጽ ፡ ተቃው
መው ፡ ስላወገዙ ፡ ብዙ ፡ መቶ ፡ ሽማግሌ ፡ ቀላውስት ፡ ወደ ፡ እሳቱ ፡
ተወርውረው ፡ ተቃጠሉ ። የማቃጠሉ ፡ ነገር ፡ ከዚህ ፡ ላይ ፡ ሳይቆም፡

«ዕልል! እያሉ፡ የተቀበሉን፡ ሴቶችህ፡ የት፡ እሉ? እነርሱ፡ ዕልል! ባይሉ፡ ኑሮ፡ ሽፍቶቹ፡ መምጣታችንን፡ የት፡ ያውቁ፡ ነበር» በማለት፡ ሴቶቹ፡ ሁሉ፡ ተይዘው፡ እንዲመጡ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በማዘዛቸው፡ ሁሉም፡ ከነሕይወታቸው፡ ወደተቃጠለው፡ ቤት፡ እየተወረወሩ፡ ነደዱ ።

ዘመቻው፡ ድልን፡ የተገኘው፡ ሆነ ። ጉንደር፡ ፈጽሞ፡ ጠፋች ። ከአራት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በስተቀር፡ ሌሎች፡ ተዘረፉ። ተቃጠሉ ። የተዘረፈው፡ ወርቅ ፤ ብርና፡ ሐር፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱን፡ ግምጃ፡ ቤት፡ ሞላው ። ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ተመልሰው፡ ሲገቡ፡ በድል፡ አድራጊነታቸው፡ ከፍ፡ ያለ፡ አቀባበል፡ ተደረገላቸው፡ የጋፋት፡ ሰዎችም፡ ችቦ፡ እብርተው፡ ወርደው፡ ተቀበሉ ። የቴዎድሮስ፡ የግዛት፡ ዘመን፡ ብርሃን፡ እየጨለመ፡ መሔዱ፡ ቀደም፡ ብሎ፡ ቢጀምርም፡ አሁን፡ ባደረጉት፡ የጭከና፡ ሥራ፡ ሁሉ፡ ተነሣባቸው ። ከዚህ፡ ጥፋትም፡ ወዲህ፡ ፈጽሞ፡ አልቀናቸው፡ አለ ።

የጉንደር፡ መቃጠል፡ ለሽፍቶቹ፡ ብዙ፡ ኃይል፡ አስገኛቸው። ቀስ፡ በቀስ፡ ወደፊት፡ እየገፉ፡ ተራ፡ በተራ፡ አውራጃዎችን፡ መያዝ፡ ስለቻሉ፡ ጠቅላይ፡ ግዛቱ፡ በዚህ፡ ሁኔታ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ባቃጠሉት፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ላይ፡ ተነሣ ። የቴዎድሮስ፡ ሠራዊት፡ ገንዘብ፡ ካለው፡ ከባላገሩ፡ የሚፈልገውን፡ ነገር፡ መግዛት፡ ይችላል ። ነገር፡ ግን፡ በሠፈሩ፡ ያለው፡ ሁኔታ፡ በዚህ፡ መንገድ፡ ሊቀጥል፡ ባለመቻሉ፡ ገበሬው፡ ስንቅ፡ እንዲያቀርብ፡ ማስገደድ፡ ተጀመረ ። እኔ፡ ቴዎድሮስም፡ የየክፍሉን፡ አለቃ፡ ሰብስበው፡ ገበሬው፡ ሕዝብ፡ ለሠራዊታቸው፡ የሚያስፈልገውን፡ እንዲያቀርብ፡ በሚቻለው፡ ሁሉ፡ እንዲሰብኩ፡ ለማድረግ፡ አሠሯቸው ። ገባሩ፡ ሕዝብም፡ አለቆቹ፡ የሚነግሩትን፡ መስማት፡ አልቻለም፡ እንዲያውም፡ «ንጉሡ፡ አለቆቻችንን፡ ይፍቷቸውና፡ ከዚያ፡ በኋላ፡ የሚነግሩንን፡ እናዳምጣለን፡ አሁን፡ በኃይል፡ ተገደው፡ የሚናገሩትን፡ እንሰማም» በማለቱ፡ የተያዙት፡ አለቆች፡ ሥቃይ፡ እንዲደርስባቸውና፡ እህል፡ ማቅረብ፡ የማይችሉት፡ ገንዘብ፡ እንዲከፍሉ፡ አኔ፡ ቴዎድሮስ፡ አዘዙ ። ጥቂቶቹ፡ ከሥቃይ፡ ለመዳን፡ ሲሉ፡ ያጠራቀሙትን፡ የግል፡ ገንዘብ፡ አስረከቡ ። አሁንም፡ ቢሆን፡ የቴዎድሮስን፡ ፍላጎት፡ ሊያረካው፡ ባለመቻሉ፡ ብዙዎቹ፡ ከሥቃይ፡ ብዛት፡

የተነሣ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ይህን፡ የጭከኔ፡ ሥራ፡ የፈጸሙት፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ በጅግንነት፡ ባገለገሏቸው፡ ታማኝና፡ ወዳጅ፡ አሽከሮቻቸው፡ ላይ፡ ነበር ።

በመጋቢት፡ ወር፡ ፲፰፻፶፬፡ ዓ፡ ም፡ ቆራጣ፡ ወደተባለቸውና፡ በአበሻ፡ አገር፡ ሦስተኛ፡ ትልቅ፡ ከተማና፡ ከጉንደርና፡ ከዓድዋ፡ በኋላ፡ የንግድ፡ መነሐሪያ፡ ወደሆነችው፡ አገር፡ ተጓዙ ። ነገር፡ ግን፡ ጉንደርን፡ ወረውና፡ አቃጥለው፡ ከተመለሱ፡ ወዲህ፡ የቆራጣ፡ ሰዎች፡ ነቅተው፡ ይጠባበቁ፡ ስለነበረ ፤ የአኔ፡ ቴዎድሮስ፡ መምጣት፡ በእሳት፡ እርችት፡ ወይም፡ ምልክት፡ ተገላልጸው፡ ሁሉም፡ ከእግረኛው፡ ሠራዊት፡ ለመዳን፡ ሸሹ ።

ቆራጣ፡ ሲደርሱ፡ ምንም፡ ሰው፡ ሳያገኙ፡ ቀሩ ። ሀብታሞቹ፡ ነጋዴዎች ፤ ቀሳውስትና፡ ሌላውም፡ ሕዝብ፡ በየታንኳው፡ ንብረቱን፡ እየያዘ፡ ጣና፡ ውስጥ፡ የቴዎድሮስ፡ ወታደሮች፡ ጥይት፡ ወደማይደርስበት፡ ሥፍራ፡ ገብቶ፡ እስኪመለሱ፡ ድረስ፡ ተጠባበቀ ። አኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ለምለም፡ ከሆነችው፡ አገር፡ ብዙ፡ ነገር፡ ለማግኘት፡ ንጉሳው፡ ስለነበር ፤ ምንም፡ ባለማግኘታቸው፡ በጣም፡ አዘኑ ። መበቀል፡ ፈለጉ ። ዳሩ፡ ግን፡ አሁንም፡ ወታደሩ፡ በመክዳት፡ ላይ፡ በመሆኑና፡ ቆራጣን፡ የቅዱሳንን፡ አገር፡ ቢያጠፋና፡ ቢወሩ፡ ወታደራቸው፡ በሙሉ፡ እንደሚከዳቸውና፡ ከጥቂት፡ ወታደሮች፡ ጋር፡ እንደሚቀሩ፡ ዐውቀው፡ ምንም፡ ሳያደርጉ፡ ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ተመለሱ ። በሳምንት፡ አንድና፡ ሁለት፡ ጊዜ፡ እየወጡ፡ ለመውረር፡ ይሞክሩ፡ ነበር ። ነገር፡ ግን፡ ሕዝቡ፡ ጭከኔያቸው፡ ስላስመረረው፡ ምንም፡ እንኳ፡ ግንባር፡ ለግንባር፡ ባይገጥማቸውም፡ ከመከራው፡ ለማምለጥ፡ ሞከረ ። ቀን፡ በቀን፡ ችግራቸው፡ በረታ፡ ኃይላቸው፡ እየደከመ፡ በመሄዱ፡ ቴዎድሮስን፡ የሚጽዳም፡ ሰው፡ ተገኘ ።

በአኔ፡ ቴዎድሮስ፡ አቅራቢያ፡ የሚገኙት፡ አውሮፓውያን፡ ብርቱ፡ ችግር፡ ገጠማቸው ። ቴዎድሮስ፡ ቁጠኛ፡ በመሆናቸው፡ እርሳቸውን፡ ለማስደሰት፡ ፈጽሞ፡ አቃታቸው ። በመጨረሻው፡ ዓመት፡ ላይ፡ ችግራቸው፡ ወሰን፡ አልነበረውም ። አኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ፈጽመው፡ ተለወጡ ። ያ፡ ሎጋና፡ ግርማ፡ ሞገሱ፡ የሚያ

ስደስተው፡ ቴዎድሮስ፡ መሆናቸው፡ ቀርቶ፡ እንድ፡ ከራት፡ ብቻ፡ ያልለቀቃቸው፡ ተራ፡ የደብረ፡ ታቦር፡ ንጉሥ፡ ሆኑ።

ወደ፡ መቅደላ፡ ልንላክ፡ ጥቂት፡ ቀን፡ እንደቀረ፡ እንዲህ ተር፡ ስቴገርና፡ ብራንዲስ፡ ከሁለቱ፡ ጓደኞቹ፡ ጋር፡ እንደምን ታሠር፡ ስለገመቱ፡ ከአደጋው፡ ለመጻን፡ ሚስተር፡ ፍላድ፡ እስከተመለሱ፡ ድረስ፡ ከሚስቱ፡ ፍላድ፡ ጋር፡ እንዲቆዩ፡ ፈቃድ፡ ጠየቁ። ማክሌብ፡ የካፒቴን፡ ካሜሩን፡ አሽከር፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ታሥሮ፡ የነበረ፡ ሰው፡ የታመመ፡ መስሎ፡ ከቀረ፡ በኋላ፡ ለንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ አሽከርነት፡ ገባ። ማክረር፡ የተባለውም፡ የካ ፒቴን፡ ካሜሩን፡ አሽከርና፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ታሥሮ፡ የነበረ፡ በፊት፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ አሽከር፡ ስለነበረ፡ አሁንም፡ እንደገና፡ ወደ፡ እሥራት፡ ከመሔድ፡ ይልቅ፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ አገልጋይ፡ መሆኑ፡ እንደሚሻለው፡ መርጦ፡ ቀረ፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ጋር፡ በመቅረታቸው፡ የሚደርስባቸውን፡ ችግር፡ እስቀድመው፡ አልገመቱም፡ ነበር።

ሚስቱ፡ ሮዜንታል፡ ታማ፡ ስለነበረ፡ አብራን፡ አልሔደችም፡ ጤናዋ፡ ከተሻላት፡ በኋላም፡ ወደ፡ እኛ፡ መጥታ፡ ከባሏ፡ ጋር፡ እንድትቀላቀል፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ጠይቃ፡ በልዩ፡ ልዩ፡ ምክንያት፡ ሳይፈቀድላት፡ ቆይታ፡ በመጨረሻ፡ ልንፈታ፡ ጥቂት፡ ወራት፡ ሲቀር፡ መጣች። ሚስቱ፡ ፍላድና፡ ሁለቱ፡ ልጆቿም፡ ባሏ፡ ተልኮ ወደ፡ ለንደን፡ ሲሔድ፡ በጋፋት፡ ሰዎች፡ ጠባቂነት፡ እንዲቆዩ፡ ተደርጎ፡ ስለነበረ፡ ከእነሱው፡ ጋር፡ ቆዩ።

እኛ፡ ታሥረን፡ በቆየንበት፡ ጊዜ፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ጋር፡ የነበሩት፡ አውሮጳውያን፡ ቁጥር፡ ከሚስተር፡ ባርድል፡ ጋር፡ ሁለቱን፡ ሴቶችና፡ ከልሶቹን፡ ሳይጨምር፡ እሥራ፡ አምስት፡ ነበሩ።

አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እኛን፡ ወደ፡ መቅደላ፡ ሰደው፡ ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ እንደተመለሱ፡ በአውሮጳውያኖቹ፡ ረዳትነት፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ቅርጽ፡ ያላቸው፡ ታላላቅ፡ መድፎችና፡ በጣም፡ ትልቅ፡ አዳፍኔ፡ ማሠራት፡ ጀመሩ። የመድፎቹና፡ የአዳፍኔው፡ መሥሪያ፡ እንዲሁ ስትረው፡ የተቋቋመው፡ ጋፋት፡ ከተባለች፡ ከደብረ፡ ታቦር፡ ጥቂት፡ ማይልስ፡ ርቃ፡ በምትገኝ፡ ቦታ፡ ላይ፡ ስለሆነ፤ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡

ሥራውን፡ ለማየትና፡ ለመቁጣጠር፡ በየቀኑ፡ ጥቂት፡ ወታደሮች፡ እያስከተሉ፡ ወደ፡ ጋፋት፡ ይሔዱ፡ ስለነበረ፡ በዚህ፡ አጋጣሚ፡ ከእኛ፡ ተነጥለው፡ የቀሩት፡ እራቱ፡ ሰዎች፡ የሚስተር፡ ስቴገር፡ ጓደኞች፡ ስለማያሥሯቸው፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ በመጡ፡ ቁጥር፡ እየቀረቡ፡ እጅ፡ ይነሡ፡ ነበረ። ማክረርና፡ ማክሌብ፡ ግን፡ ከጋፋት፡ ሰዎች፡ ተቀጥረው፡ በሚችሉት፡ ሁሉ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱን፡ ለማስደሰት፡ ስለሚጥሩ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱም፡ እነርሱን፡ ለማበረታታት፡ ሲሉ፡ የሐር፡ ቀሚስ፡ ሸልመው፡ መቶ፡ መቶ፡ ብር፡ ደግሞ፡ ጉርሻ ሰጧቸው። እነዚያ፡ እራቱ፡ እንደተለመደው፡ እጅ፡ ለመግዛት፡ በመጡ፡ ጊዜ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እናንተስ፡ ለምድር፡ ነው፡ የማትሠሩ? ብለው፡ በቁጣ፡ ስለጠየቁቸው፡ ሁኔታቸውን፡ በመገመት፡ ለመሥራት፡ ፈቃደኝነታቸውን፡ ገልጸው፡ መሥራት፡ ስለጀመሩ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የሐር፡ ቀሚስና፡ መቶ፡ መቶ፡ ብር፡ ሸለሚቸው። ብዙ፡ ጊዜ፡ ከብረቱ፡ ማቅለጫ፡ እንዲስተረ፡ ውስጥ፡ ሲሠሩ፡ ከቆዩ፡ በኋላ፤ መድፉን፡ ወደ፡ መቅደላ፡ ለመውሰድ፡ እስቀድሞ፡ መንገድ፡ መሥራት፡ ስለስፈለገ፡ ከሚስተር፡ ባርድል፡ ጋር፡ አብረው፡ እንዲሔዱና፡ የመንገዱንም፡ ሥራ፡ እንዲያከናውኑ፡ ተደረገ። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሁልጊዜ፡ የሚያደርጉት፡ ነገር፡ እንዳይታወቅባቸው፡ አጠራጣሪ፡ የሆነ፡ ነገር፡ ማስቀደም፡ ስለሚወዱ፡ የመቅደላ፡ መንገድ፡ ሲጀመር፡ አንድ፡ ሌላ፡ ወደ፡ ጉጃም፡ የሚያሻግርም፡ መንገድ፡ ሥራ፡ በመጀመሩ፡ ወደየትኛው፡ እቅጣጫ፡ ለመጓጓዣ፡ ማስባቸውን፡ ጠላቶቻቸው፡ ለማወቅ፡ እንዳይችሉ፡ አደረጉ።

አንድ፡ ጊዜ፡ ሚስተር፡ ባርዲስና፡ ሚስተር፡ ባርድል፡ ከመንገዱ፡ ሥራ፡ ላይ፡ ሳሉ፡ በአጠገባቸው፡ ፍልውኃ፡ ስላገኙ፡ ለጤናቸው፡ እንዲረዳቸው፡ እስፈቅደውም፡ ይሁን፡ ሳያስፈቅዱ፡ ሔደው፡ በመጠመቅ፡ ላይ፡ ሳሉ፡ ስለተገናኙ፡ ምንም፡ እንኳ፡ ባርድል፡ በሌሎቹ፡ አውሮጳውያን፡ ሁሉ፡ የተጠላ፡ ሰው፡ ቢሆንም፤ በዚህ፡ አጋጣሚ፡ አንድ፡ ሰዓት፡ ባልሞላ፡ ጊዜ፡ ውስጥ፡ ከባርዲስ፡ ጋር፡ ወዳጅነት፡ ጀምረው፡ ከድተው፡ ለመሔድ፡ ተመካከሩ፤ ከጠበሉም፡ እንደተመለሱ፡ በጉዳዩ፡ በሰፊው፡ ተነጋገሩበትና፡ ሌሎቹንም፡ አውሮጳውያን፡ ጨምረው፡ የካቲት፡ ፲፮፡ ፲፰፻፶፱፡ ዓ. ም. ለማምለጥ፡ እንደተነሡ፡ ባርድል፡ ከሠፈሩ፡ ዕቃ፡ የረሳ፡ አስመ

ሰሎ፡ ለጥቂት፡ ጊዜ፡ እንዲጠብቁት፡ ለምኖ፡ በፈረሰ፡ ወደ፡ እዚ፡
ቴዎድሮስ፡ ሐደና፡ አራቱ፡ እውሮጳውያንና፡ ማክረን፡ ጭምር፡
ከድተው፡ ሊሔዱ፡ ናቸው፡ ብሎ፡ ለእዚ፡ ቴዎድሮስ፡ በነገራቸው፡
ጊዜ፡ በጣም፡ ደንግጠው፡ «እንተስ፡ ከእነርሱ፡ ጋር፡ ለመከዳት፡
አልሞከርክምን?» ብለው፡ ቢጠይቁት፡ «እርግጥ፡ ነው፡ ሞክሬያ
ለሁ፡ ነገር፡ ግን፡ ለግርማዊነትም፡ ታማኝነቴን፡ ለማረጋገጥ፡ ነው፡
ሲል፡ ተናገራቸው፡ «ባርድል፡ ዓላማ፡ የሌለው፡ ሁሉም፡ የሚንቁ
ትና፡ የሚጠሉት፡ ሰው፡ ነበረ፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ ጥቂት፡ ሰዎ
ችና፡ ባርድልን፡ እስከትለው፡ እነባርዲስ፡ ወደ፡ ነበሩበት፡ ቦታ፡
በፀጥታ፡ ከከሐዲው፡ ጓደኛቸው፡ ጋር፡ ሲመጡ፡ በማየታቸው፡
ተደናገጡ፡

እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ በእርጋታ፡ ምን፡ ተበድለው፡ ለመከዳት፡
እንዳሰቡና፡ ለምን፡ ውለታ፡ ቢስ፡ እንደሆኑ፡ ሲጠይቋቸው፡ ዘመ
ዶቻቸውን፡ ለማየት፡ ስለናፈቁ፡ ብቻ፡ መሆኑን፡ ስለተናገሩ፡
ከእዚ፡ ቴዎድሮስ፡ ጋር፡ የመጡት፡ ወታደሮች፡ በሰንሰለት፡ እግ
ርና፡ እጃቸውን፡ እንዲያሥሯቸው፡ አድርገው፡ ከእነርሱ፡ ጋር፡
አብረው፡ ለመከዳት፡ ሲሞክሩ፡ የተያዙትም፡ አበሻዎች፡ ልብላ
ቸው፡ እየተገፈፈ፡ ከግንድ፡ ጋር፡ በገመድ፡ እንዲታሠሩ፡ ሲደ
ረግ፡ ጥቂቶቹም፡ ተገደሉ፡ እውሮጳውያኖቹ፡ ከአገሬው፡ ሕዝብ፡
እሥረኛ፡ ጋር፡ አብረው፡ በመታሠራቸውና፡ ከመካከሉም፡ ብዙ
ዎቹ፡ የሰንሰለት፡ ጓደኞቻቸው፡ እየተወሰዱ፡ ስለሚገደሉ፡ እጅግ፡
አሠቃቂ፡ ከሆነ፡ ጭንቅና፡ መከራ፡ ላይ፡ ወድቀው፡ የሞት፡ ጥላ
ያንዣብብባቸው፡ ያዘ፡ ጎላ፡ ግን፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ አስተያየት፡
አድርገው፡ እውሮጳውያኖቹ፡ ለብቻቸው፡ በድንኳን፡ ውስጥ፡ እን
ዲታሠሩ፡ ፈቅደው፡ ልብላቸውንም፡ ላይገፉ፡ ከእሸከሮቻቸውም፡
መካከል፡ ጥቂቶቹ፡ ምግብ፡ እያሰናዱ፡ እንዲሰጧቸው፡ ፈቀዱ፡

ከሚያዝያ፡ ወር፡ ፲፰፻፶፱፡ ዓ፡ ም፡ ጀምሮ፡ ከመቅደላ፡ አምባ፡
ከሞልጋ፡ አጠገብ፡ ከምትገኘው፡ ከዙር፡ አምባና፡ የእዚ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ ሠራዊት፡ ከሚሠፍርበት፡ ቦታ፡ በስተቀር፡ አገሩ፡ በሙሉ፡
በሽፍታዎች፡ ተሞላ፡ እውሮጳውያኖቹ፡ ሠራተኞች፡ በዚህ፡ ጊዜ፡
ከጀመሯቸው፡ መድፎች፡ መካከል፡ ጥቂት፡ ሠርተው፡ ጨርሰው፡
ስለነበረ፡ ምናልባት፡ እነዚህ፡ መድፎች፡ በሽፍቶቹ፡ ተነጥቀው፡

የጠላቶቻቸው፡ መሣሪያ፡ እንዳይሆኑ፡ ስለሰጉ፡ መድፎቹን፡ ወደ፡
ሠፈራቸው፡ ወሰዱ፡ ከሚሰተር፡ ፍላጅ፡ ደብዳቤ፡ ደርሷቸው፡ ስለ
ነበረ፡ በደረሰው፡ ወሬ፡ የተበላጩ፡ መስለው፡ ብዙ፡ ዓመታት፡
ያገለገሏቸውን፡ ታማኝ፡ እሸከሮቻቸውን፡ እውሮጳውያኖቹን፡
ጥላቻ፡ አላዩ፡

እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ ሚያዝያ፡ ፱፡ ፲፰፻፶፱፡ ዓ. ም. ወደ፡ ጋሩት
ሒደው፡ ከተራራው፡ ሥር፡ እንደሠፈሩ፡ እውሮጳውያኖቹ፡ እንዲ
መጡ፡ ካስጠሯቸው፡ በኋላ፡ «ከሚሰተር፡ ፍላጅ፡ ደስ፡ የማያሰኝ፡
ደብዳቤ፡ ስለደረሰኝና፡ እናንተንም፡ እንደርሱ፡ ስለማላምናችሁ፡
ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ እንድትሔዱና፡ እርሱ፡ እስከመጣ፡ ድረስ፡
ከዚያ፡ እንድትቆዩ»፡ የሚል፡ ትእዛዝ፡ ሲሰጣቸው፡ ነገሩን፡ ሚስ
ተር፡ ፍላጅ፡ ሲመጣ፡ እንደሚያስረዷቸው፡ ገልጸው፡ በተጨማሪም፡
የእንግሊዝን፡ ወታደር፡ ገዳሪ፡ ለመቀበል፡ ዝግጅት፡ እንደሚደ
ረግ፡ መስማታቸውን፡ ተናገሩና፡ «እኔ፡ የምሞት፡ ከሆነ፡ መጀመ
ሪያ፡ እናንተ፡ ትገደላላችሁ» ብሎ፡ ከእውሮጳውያኖቹ፡ መካከል፡
ሚሰተር፡ ሆል፡ የተባለው፡ ይህን፡ ያህል፡ ጊዜ፡ በቅንነት፡ ካገለ
ገሉ፡ በኋላ፡ የሚደርስባቸው፡ በደል፡ ተገቢ፡ አለመሆኑን፡ እስረ
ድቶ፡ «ቢፈልጉ፡ አሁኑን፡ ይግደሉን፡ ነገር፡ ግን፡ እንደዚህ፡ ባለ
ሁኔታ፡ ሊያዋርዱን፡ አይገባም፡ ከደረሰው፡ ደብዳቤ፡ ውስጥ፡
እኛ፡ የፈጸምነውን፡ በደል፡ የሚገልጽና፡ የሚያስቀጣን፡ ነገር፡ ካለ
ከሕዝብ፡ ፊት፡ ይነበብ፡ ትክክለኛ፡ ባልሆነ፡ ጥርጣሬ፡ እየተሠ
ቃዩ፡ ከመኖር፡ ሞት፡ ይቀላል፡ በማለት፡ በኃይል፡ በመናገሩ፡
እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ በቁጣ፡ ዝም፡ እንዲያሰኙት፡ አዘው፡ ሁሉም፡
በዘበኛ፡ ታጅበው፡ ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ተወሰዱ፡ ሚስቶቻቸውና፡
ልጆቻቸው፡ ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ እንዲሔዱ፡ ሲደረግ፡ ንብረታ
ቸው፡ ተወርሶ፡ ነበር፡ ኋላ፡ ግን፡ በመጠኑ፡ ተመለሰላቸው፡ የብ
ረት፡ ማቅለጫውና፡ ሌላውም፡ መሣሪያ፡ ተመልሶላቸው፡ ደብረ
ታቦር፡ ላይ፡ ሥራ፡ እንዲጀምሩ፡ ተደረገ፡ መድፎቹንና፡ እውሮ
ጳውያኖቹን፡ ደብረ፡ ታቦር፡ እስከገብተው፡ እንደተለመደው፡ ለሠ
ራዊቱ፡ ምግብ፡ ለማግኘት፡ ወደ፡ ቤገምድር፡ ወረራ፡ ሔደው፡
ነበር፡ ዳሩ፡ ግን፡ የቤገምድር፡ ሕዝብ፡ በብርታት፡ በመከላከሉ፡
ወታደሩ፡ ሰልችቶት፡ ዘመቻውን፡ እስከ፡ ማቆም፡ ድረስ፡

ወታደሩን ፡ ለማስደሰት ፡ ሲሉ ፡ ለምለምና ፡ ከቤገምድር ፡ ሰሜናዊ ፡ ምዕራብ ፡ ወደምትገኘው ፡ አገር ፡ ፎገራ ፡ ዘመቻ ፡ አደረጉ ። ነገር ፡ ግን ፡ ኑዋሪዎቹ ፡ ቀደም ፡ አድርገው ፡ እህላቸውን ፡ ከጉድጓድ ፡ ውስጥ ፡ ቀብረውና ፡ ከብቶቻቸውንም ፡ ከደብረ ፡ ታቦር ፡ ራቅ ፡ ወደ ፡ አለ ፡ ቦታ ፡ እሸሽተው ፡ ስለነበረ ፤ ምንም ፡ ለማግኘት ፡ አልቻሉም ፡ ከሚስተር ፡ ራሳም ፡ የተላከ ፡ እንደ ፡ መልክተኛ ፡ ፎገራ ፡ ሒደው ፡ ሳለ ፡ በዚህ ፡ ቦታ ፡ እግኝቷቸው ፡ ስለነበረ ፡ በተመለሰ ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ቁጣና ፡ ብስጭት ፡ ዘርዘሮ ፡ ሲያጫውተን ፡ ቀኑን ፡ ሙሉ ፡ ሲያስገርፉ ፤ ሲያስገቡትቱና ፡ ሲያስገድሉ ፡ እንደሚውሉና ፡ ገንዘብም ፡ በጣም ፡ ያስፈለጋቸው ፡ መሆኑን ፡ አስረዳን ። የቅርብ ፡ አሸከሮቻቸውን ፡ እንኳ ፡ ሳይቀር ፡ እያሠሩ ፡ መቶ ፡ መቶ ፡ ብር ፡ እየከፈሉ ፡ እንዲፈቱ ፡ እንደሚያደርጉ ፡ ገለጸልን ። አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ወደ ፡ ፎገራ ፡ ሒደው ፡ ሳለ ፡ የጋፋት ፡ ሰዎች ፡ ተመካከረው ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ ፍቅር ፡ እንደገና ፡ ለማግኘት ፡ እንዲችሉ ፡ አንድ ፡ ትልቅ ፡ መድፍ ፡ ሲባስቶጋል ፡ የተባለ ፡ ጀምረው ፡ ስለቆይዋቸው ፡ በጣም ፡ ተደሰቱ ። ይህም ፡ መድፍ ፡ ለአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ውድቀትን ፡ አስከተለባቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፲፯ ።

አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የጋፋትን ፡ ሰዎች ፡ ወደ ፡ ደብረ ፡ ታቦር ፡ ከሰደዱ ፡ በኋላ ፡ ወዲያውኑ ፡ ሚስተር ፡ ፍላድ ፡ ከእንግሊዝ ፡ አገር ፡ ተመልሶ ፡ ሚያዝያ ፡ ፲፰ ፡ ፲፰፻፶፱ ፡ ዓ. ም. ደምቢያ ፡ ላይ ፡ ተገናኝቸው ። ሚስተር ፡ ፍላድን ፡ ለመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ ሲቀበሉት ፡ ሁኔታው ፡ አስደላች ፡ አልነበረም ። ቢሆንም ፡ ከእንግሊዝ ፡ ንግሥት ፡ ያመጣውን ፡ ደብዳቤ ፤ ጄኔራል ፡ ሚሬዊዘር ፤ ዶክተር ፡ ቤከርና ፡ መጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ የታሠሩት ፡ አውሮፓውያን ፡ ቤተሰቦች ፡ የጻፉትን ፡ የልመና ፡ ደብዳቤ ፡ አስረከበ ። ፍላድ ፡ የጄኔራል ፡ ሚሬዊዘርን ደብዳቤ ፡ ባስረከበ ፡ ጊዜ ፤ አንድ ፡ ጥሩ ፡ ቴሌስኮፕ ፡ ስጦታ ፡ የላከላቸው ፡ መሆኑን ፡ ስለተናገረ ፡ ስጦታውን ፡ እንዲያቀርብላቸውና ፡ እንዲያዩት ፡ ጠየቁት ። በቴሌስኮፑ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ለማየት ፡ እንዲችሉ ፡ ለማድረግ ፡ ማስተካከሉ ፡ አስቸጋሪ ፡ በመሆኑ ፡ ጊዜ ፡ በመውሰዱ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ትዕግሥታቸውን ፡ ጨረሱና ፡ «ወደ

ድንኳኑ ፡ ወስደውና ፡ ነገ ፡ እንሞክረዋለን ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ጥሩ ፡ ቴሌስኮፕ ፡ እንዳልሆነ ፡ አውቃለሁ ። ለደህናም ፡ ነገር ፡ እንዳልተላከልኝ ፡ አምናለሁ ።» ብለው ፡ ተናገሩ ።

አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ እንዲወጣ ፡ ካዘዙ ፡ በኋላ ፡ ሚስተር ፡ ፍላድ ፡ እንዲቀመጥ ፡ ጋብዘው ፡ «ንግሥቱን ፡ ተገናኝህን?» ብለው ፡ ስለጠየቁት ፡ ንግሥቱቱ ፡ በክብር ፡ ተቀብለው ፡ እንዳነጋገሩትና ፡ በቃልም ፡ መልእክት ፡ መላካቸውን ፡ ስለተናገረ ፡ «ምንድን ፡ ነው?» ብለው ፡ ወዲያውኑ ፡ ጠየቁት ። ሚስተር ፡ ፍላድ ፡ «የእንግሊዝ ፡ ንግሥት ፡ ለግርማዊነትዎ ፡ እንዳደርስ ፡ ያዘዙኝ ፡ እነዚያን ፡ በአገርዎ ፡ ውስጥ ፡ ካለፈቃዳቸው ፡ ያስቀመጧቸውን ፡ ሰዎች ፡ በሚያስቸኩል ፡ ከአገርዎ ፡ አስወጥተው ፡ ካላኳቸው ፡ ለወደፊቱ ፡ ከእኛ ፡ ጋር ፡ በወዳጅነት ፡ ለመኖር ፡ መጠበቅ ፡ የማይቻል ፡ ነው» ብለዋል ፡ ብሎ ፡ ንግግሩን ፡ እንደጨረሰ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ለጥቂት ፡ ጊዜ ፡ ፀጥ ፡ ብለው ፡ ቆይተው ፡ ለፍላድ ፡ መልስ ፡ ሲሰጡ ፡ «የወዳጅነት ፡ ምልክት ፡ እንዲያሳዩኝ ፡ ጠይቄ ፡ ሳይሰጠኝ ፡ ቀርቷል ። መጥተው ፡ መዋጋት ፡ ከፈለጉ ፡ ይምጡ ። ድል ፡ ባልመታቸውም ፡ ሴት ፡ ብለህ ፡ ጥራኝ» ፡ አሉት ።

በማግሥቱ ፡ ፍላድ ፡ ለአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፤ ከዶክተር ፡ ቤክና ፡ ከሌሎችም ፡ ሰዎች ፡ የመጣውን ፡ ስጦታ ፡ ሁሉ ፡ ለእኛ ፡ የተላከውን ፡ ስንቅ ፡ አስቀርቶ ፡ ወደ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ድንኳን ፡ ላከ ። ለእኛም ፡ ፩ ፡ ሺህ ፡ ብር ፡ ስንቅ ፡ ላከልን ። አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሚያዝያ ፡ ፳፩ ፡ ፲፰፻፶፱ ዓ. ም. ቴሌስኮፑ ፡ እንዲመጣላቸው ፡ ጠየቁ ። ከመኩንኖቹ ፡ አንዱ ፡ ቴሌስኮፑን ፡ ደህና ፡ አድርጎ ፡ መርምሮ ፡ ሲያይበት ፡ መቻሉን ፡ ሲያረጋግጥ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ግን ፡ አሁንም ፡ ሲያይበት ፡ እንዳልቻሉ ፡ አስመስለው ፡ ለደህና ፡ ነገር ፡ አልተላከልኝም ። ከዚህም ፡ በፊት ፡ እንደዚሁ ፡ ባሻ ፡ ፈለቀ ፡ (ካፒቱን ፡ ስፒድ) ፡ ከራንስ ፡ በተባለ ፡ ሰው ፡ በኩል ፡ ምንጣፍ ፡ ስለላከልኝ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ኃይል ፡ ምንጣፋን ፡ ያመጣውን ፡ ሰው ፡ በሰንሰለት ፡ አሰርኩት ። አሁንም ፡ ቴሌስኮፕ ፡ የላከልኝ ፡ ሰው ፡ እኔን ፡ ለማናደድና ፡ ሊነግረኝም ፡ የፈለገው ፡ ንጉሥ ፡ ብትሆንም ፡ እኔ ፡ አንድ ፡ ጥሩ ፡ ቴሌስኮፕ ፡ ልኬልኸለሁ ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ልታይበት ፡ አትችልም ፡ ማለቱ ፡ ነው» ፡ ብለው ፡ ስለተናገሩ ፡ ሚስ

ተር : ፍላጅ : አስተሳሰባቸውን : ለማስለወጥ : ሲል : ቴሌስኮፕ :
በጣም : ጥሩ : ነገር : ነው : በማለት : ሊያሳምናቸው : ቢጥር : እን
ዲያውም : እየተቆጡ : ስለሔዱ : ዝም : ማለቱ : የተሻለ : መሆኑን
መረጠ ።

ሚያዝያ : ፳፪ : ፲፰፻፶፱ : ዓ. ም. ሰኞ : እፄ : ቴዎድሮስ : ሚስ
ተር : ፍላጅን : አስጠርተው : ቤተሰቡን : እንዲገናኝ : ወደ : ደብረ
ታቦር : የሚልኩት : መሆኑን : ስለነገሩት : ይህን : አጋጣሚ : በማ
ድረግ : በአበሻ : አገር : ውስጥ : የተነሡት : ሽፍቶች : ከፈረንሣይ :
ጋር : የጀመሩትን : ግንኙነትና : የእንግሊዝ : መንግሥትም : እንዲ
ያውቃቸው : የሚያደርጉትን : ጥረት : ገልጾ : እፄ : ቴዎድሮስ :
ከእንግሊዞች : ጋር : ንግሥቱቱ : በጠየቀቸው : መሠረት : ካልተስ
ማሙ : እደገኛ : ከሆነ : ጦርነት : ውስጥ : መግባታቸው : መሆኑን
አስረዳቸው ። እፄ : ቴዎድሮስ : በፀጥታና : በእርጋታ : ሲያዳም
ጡት : ቆይተው : ፍላጅ : ንግግሩን : ሲጨርስ : «አትፍራ : ድል :
ከእግዚአብሔር : ነው : የሚመጣው ። በእግዚአብሔር : እምነቴን :
ጥየዋለሁ ። ይረዳኛል ። በኃይሌ : አልተመካሁም ። ቅንጣት : የም
ታህል : እምነት : ካለህ : ትልቁን : ተራራ : መግፋት : ትችላለህ :
ስለሚል : እምነቴን : ለእግዚአብሔር : ሰጥቼዋለሁ ። » ብለው :
ተናገሩ ። በተጨማሪም : ሚስተር : ራሳምን ባላሥር : ሠራተኞ
ቸን : አይልኩልኝም : ነበር : በማለት : ንግግራቸውን : ቀጥለው :
ቤልና : ፕላውድን : በነበሩ : ጊዜ : የእንግሊዝን : ወዳጅነት : ለማ
ግኘት : እንደማይችሉ : ማወቃቸውን : ገልጸው : እነዚህንም :
ሁለት : ሰዎች : የወደዷቸው : በግል : ጠባያቸውና : በወዳጅነታ
ቸው : ነበረ : ብለው : ሲደመድሙ : «እግዚአብሔር : ትችዋለሁ ።
ውሳኔውን : በጦርነቱ : ሜዳ : ላይ : ይሰጣል » አሉ ።

እፄ : ቴዎድሮስ : በሌላው : በኩል : የነበራቸውን : አለመደ
ሰት : ለመደበቅ : ሲሉ : በቴሌስኮፕ : ምክንያት : ፈጠሩ ። ሚስተር :
ፍላጅ : እንዲመጣ : ደብዳቤ : በጻፉ : ጊዜ : ለአንዱ : አውሮጳዊ :
ሠራተኛቸው : እንዲህ : አሉት : « ገና : አታውቀኝም : ቂል :
ብለህ : ጥራኝ : በዚህ : መንገድ : ያላስመጣኋቸው : እንደሆነ » የተ
ፈለጉት : የእጅ : ሥራ : ዐዋቂዎች : ካልመጡ : ያሉትን : ነጮች :
መያዢያ : አድርገው : ለማስቀመጥ : ወሰኑ ። በደረሳቸው : ጥብቅ :

መልእክት : ያለሕግ : የተያዙትን : አውሮጳውያኖች : ካለቀቁ :
ወዳጅነት : እንደሉ : ተገልጾላቸዋል ።

ከሠራዊታቸው : መካከል : የሚከዳው : በመብዛቱ : የወታደ
ራቸው : ቅጥር : በጣም : ቀነሰ ። በአበሻ : አገር : ብዙ : ወታደር :
ማስከተሉ : የሚያስገኘውን : ግርማ : ደኅና : አድርገው : ስለሚያ
ውቁት : ደምቢያንና : ጣቁሳን : አራት : ወይም : አምስት : ጊዜ :
ያህል : ከወረሩት : በኋላ : የሚከተለውን : አዋጅ : አስነገሩ ።
« ቤት ፤ እህልና : ከብታችሁ : አልቋል ። ይህንም : ጥፋት : ያደረሰ
ኩት : እኔ : አይደለሁም : ከእግዚአብሔር : ታዞ : ነው : እንጂ ።
አሁንም : ወደ : እኔ : ኑና : ጠግባችሁ : ወደምትበሉበት ፤ ከብት :
በብዛትም : ወደምታገኙበትና : እግዚአብሔርን : በማሳዘን : ለጥፋ
ታችሁ : መነሻ : የሆኑትን : ጠላቶቻችሁንም : ቅጧቸው » የሚል :
ሲሆን : በዚሁ : ሁኔታ : በቅርቡ : ላጠፉት : ለቤገምድር : አውራጃ
በማሳወጃቸው : በችግር : ላይ : ወድቆ : ረኃብ : ያሠቃየውና :
ከችግሩ : ለመዳን : መንገድ : የጠፋው : ሁሉ የቀረበውን : ተስፋ :
ተቀበለ ።

የእፄ : ቴዎድሮስ : ሁኔታ : አሳዛኝ : ሆነ ። በግንቦት : ወር :
፲፰፻፶፱ : ዓ. ም. ራስ ዕድሉ : የተባለው : የክፍል : ጦር : አዛዥ :
የየጁን : ጦር : እንደያዘ : በቀን : ሚስቶቻቸውንና : ጓዛቸውን :
ይዘው : ከዱ ። እፄ : ቴዎድሮስም : ተከታትለው : የከዳውን : ጦር :
እንዳያጠቁ : የቀረው : ወታደር : የከዱትን : ሰዎች : መንገድ :
ተከትሎ : ከከዱት : ሰዎች : ጋር : ተባብሮ : እንዳይወጋቸው : ስለ
ተጠራጠሩ : ምንም : ዓይነት : የማጥቃት : ሙከራ : ሳያደርጉ :
ቀሩ ፤ ብዙ : ጊዜ : ሳያልፍ : ዘለለው : የተባለው : የጋይንት : ተወላ
ጅና : የክፍል : የጦር : አለቃ : ሁለት : መቶ : ፈረሰኛ : አስከትሎ :
ወደ : ትውልድ : አገሩ : ወደ : ጋይንት : ከድቶ : ተቀላቀለና : ይህን
ጦረኛ : የሆነውን : የጋይንት : ሰው : አስተባብሮ : ቴዎድሮስ :
አገራቸውን : ለመውረር : ቢሞክሩ : ለመዋጋት : ተደራጁ ። ዘለ
ለው : በከዳበት : ቀን : ወደ : ደብረ : ታቦር : ሔደው : ስንቅ : እን
ዲገዙ : የላከናቸውን : ሰዎች : ከመንገድ : ስላገኛቸው : ራቂታቸ
ውን : እስከ : ቀሩ : ድረስ : ዘርፎ : ከመካከላቸውም : ለጥቂት :
ቀን : አሥሮ : ያቆያቸው : ነበሩ ።

ዳምትና፡ደላንታም፡ወዲያው፡ከጋሎች፡ተባበሩና፡የእኔ፡ቴዎድሮ
ስን፡ሹም፡አሥረው፡ከእምባው፡የሚኖሩ፡ሰዎች፡ከከረምቱ፡
በፊት፡ውኃና፡ሣር፡ስለሚያጥራቸው፡ከብቶቻቸውን፡በቅሎ
ቻቸውንና፡ፈረሶቻቸውን፡ወደነዚህ፡አገሮች፡እየላኩ፡ያሰነብቱ፡
ስለነበረ፤ በዚህ፡ምክንያት፡የመጡትን፡ከብት፡በቅሎና፡ፈረስ፡
ዘረፉ፡እኔ፡ቴዎድሮስ፡ከጥቂት፡ወራት፡በፊት፡ይገዙት፡
የነበረው፡ግዛት፡ሁሉ፡ቀረና፡በጣም፡ትንሽ፡እርሷንም፡ሊከላከ
ሏት፡የማይችሏት፡መሬት፡ቀረቻቸው፡በሰኔ፡ወር፡፲፰፻፶፱፡
ዓ. ም. ያለ፡ግዛት፡ንጉሥ፡ያለ፡ጦር፡ሠራዊት፡ጄኔራል፡ሆኑ።
መቅደላና፡ዙር፡እምባ፡በእርሳቸው፡ወታደሮች፡እንደተጠበቁ፡
ነበሩ። ከነዚህ፡ቦታዎች፡በስተቀር፡ግን፡የእኔ፡ነው፡የሚሉት፡
አንድም፡ቦታ፡አልቀረም። በሠፈራቸውም፡ውስጥ፡ብጥብጥና፡
ረብሻ፡መከዳትም፡ይበዛ፡ስለነበረ፡የቀራቸው፡ተከታይ፡ከጄኔራል፡
እስከ፡ጄኔራል፡የሚሆኑ፡ከችግራቸው፡ለመዳን፡የመጡ፡የባላገር፡
ጦር፡ነበሩ። የደብረ፡ታቦር፡ዙሪያ፡ፈጽሞ፡ጠፋ፡በረሃ፡ሆነ፡
እኔ፡ቴዎድሮስም፡የመጣባቸውን፡ችግር፡አዩት። ከረምቱ፡
ሊገባ፡ተቃረብ። በሠፈራቸው፡ስንቅም፡አልነበረም። ከዚሁም፤
በላይ፡ከጉንደርና፡ከሌላም፡ቦታ፡በመያዣያነት፡ሰብሰበው፡
የያዙዋቸው፡ብዙ፡ዋጋ፡የሌላቸውን፡ሰዎች፡መመገብ፡ነበረ
ባቸው።

ቤገምድርን፡ለመውረር፡የማይሞከር፡ሆነ። ሕዝቡ፡በን
ቃት፡እየተጠባበቀ፡የጦር፡መሣሪያ፡ከያዙት፡የንጉሡ፡ነገሥቱ፡
አሸከሮች፡እየራቀ፡ሌላውን፡ወታደር፡ይፈጀዋል። እኔ፡ቴዎድ
ሮስ፡ከዚህ፡ቀደም፡ያልወረራት፡ከቤገምድር፡ሰሜናዊ፡ምሥ
ራቅ፡የምትገኝ፡በለላ፡የተባለች፡አገር፡ትዝ፡ስላለቻቸው፡በድ
ንገት፡ለመውረር፡አስበው፡የሚዘምቱበትን፡አገር፡ለማሳሳት፡
ወደ፡ሌላ፡አቅጣጫ፡አሳይተው፡ሠራዊታቸውን፡ግርማ፡ሞገስ፡
ለማስገኘት፡ሲሉ፡ማንኛውም፡ፈረስ፤ በቅሎና፡አሸከር፡ያለው፡
ሁሉ፡ይዞ፡እንዲዘምት፡ሲያዙ፡ትእዛዙን፡ያላከበረ፡የሞት፡
ቅጣት፡እንደሚደርስበት፡አወጁ። የበለላ፡ሰዎች፡ግን፡ቀደም፡
አድርገው፡የእኔ፡ቴዎድሮስን፡ዓላማ፡በሰላያቸው፡አማካይነት
ተነግሯቸው፡ስለነበረ፡የእኔ፡ቴዎድሮስ፡ሠራዊት፡ሲዘልቅ፡

ቤቶቻቸውን፡ራሳቸው፡እያቃጠሉ፡ለወራረው፡ወታደር፡መጠ
ጊያ፡ማሳጣታቸውን፡ቴዎድሮስ፡በተመለከቱ፡ጊዜ፡እጅግ፡
አዘኑ። እነዚህ፡የበለላ፡ሰዎች፡ልጅ፡አብተው፡በተባለ፡የእኔ፡
ቴዎድሮስ፡አሸከር፡በነበረና፡ከደህና፡ከባላባት፡ቤተሰብ፡በተ
ወለደው፡ሰው፡እየተመሩ፡አኔ፡ቴዎድሮስ፡በሚመጡበት፡ጎዳና፡
ፊት፡ለፊት፡በሚገኙ፡ትንሽ፡ተራራ፡ቀራቅር፡ሥፍራ፡ላይ፡
ጎድበው፡የቴዎድሮስ፡ሠራዊት፡ዘልቆ፡በገጠማቸው፡ጊዜ፡
ተደናግጠው፡ሳይበተኑ፡በጀግንነት፡ይልቁንም፡ከጉድባቸው፡
እየወጡ፡የቴዎድሮስን፡ወታደር፡በማጥቃታቸው፡ንጉሡ፡ነገ
ሥቱ፡ተገርመው፡የላኳቸው፡የጦር፡አለቆች፡መውደቃቸውን፡
እያዩ፡እንደጥንቱ፡ራሳቸው፡ጦራቸውን፡መርተው፡ለመግጠም፡
ሳይሞክሩ፡እንዲያውም፡ወታደሩ፡ወደ፡ኋላ፡እንዲሸሽ፡አደ
ረጉ። በለላ፡ከሚደርስባት፡መዓት፡ተረፈች። የእኔ፡ቴዎድሮስ፡
የተራበውና፡ወንበዴው፡ወታደር፡ያለምግብ፡ከጫካ፡ውስጥ፡
በራብና፡በብርድ፡እየተሠቃየ፡ባላገሩ፡አደጋ፡እንዳይጥል፡በመ
ፈራቱ፡እንቅልፍ፡አጥቶ፡ሲጠባበቅ፡አደረ። እኔ፡ቴዎድሮስ፡
ወደ፡ደብረ፡ታቦር፡ተመልሰው፡የፈጸሙትን፡መዓት፡መግለጽ፡
ያዳግታል። የበለላን፡ሰዎች፡መውረር፡ካቃታቸው፡በኋላ፡ሐሳ
ባቸውን፡መትርሃ፡ወደ፡ተባለች፡በቀላሉ፡ወደምትወረር፡አገር፡
አዞሩ።

መትርሃ፡ከጣና፡ባሕር፡ውስጥ፡ከቆራጣ፡በስተሰሜን፡
በኩል፡፩፡ማይልስና፡ከባሕር፡ጥቂት፡መቶ፡ያርድ፡እርቃ፡
የምትገኝ፡ቀሳውስትና፡መነኮሳት፡በጸሎት፡የሚኖሩባት፤ የተቀ
ደሰችና፡የማትደፈር፤ ነጋዴዎችና፡ሀብታሞች፡ንብረታቸው፡
እንዲጠበቅላቸው፡የሚያሸሹባት፡ደሴት፡ነበረች። እኔ፡ቴዎድ
ሮስ፡ገዳሞችንና፡ቤተ፡ክርስቲያኖችን፡መድፈር፡ከጀመሩ፡
የቆዩ፡ስለሆነ፤ መትርሃንም፡ለመውረር፡ወታደራቸውን፡እንዳ
ዘዙ፡አንድ፡ቂስ፡በታንኳ፡መጥቶ፡በሩቅ፡ሆኖ፡ግርማዊነታ
ቸው፡ምን፡እንደሚፈልጉ፡ስለጠየቀ፤ እኔ፡ቴዎድሮስም፡በደ
ሴቷ፡የተጠራቀመውን፡እህል፡እንደሚፈልጉ፡ስለነገሩት፡
ቂሱም፡እሽ፡የሚያስፈልገውንና፡ያለንን፡እህል፡እንልካለን፡
ብሎ፡ከተስማማ፡በኋላ፤ አትፍሩ፡ምንም፡አይደርስባችሁም፡

በትእዛዙ ፡ መሠረት ፡ መፈጸሙ ፡ ይሻላል ፡ ብለው ፡ በመስማማታቸው ፡ የተገኘውን ፡ ታንኳ ፡ ሰብስበው ፡ ሰደዱ ። ከእነርሱም ፡ መካከል ፡ የአፄ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ቃል ፡ ያላመኑ ፡ በየታንኳቸው ፡ ተሳፍረው ፡ ሽሽት ፡ ስለጀመሩ ፡ ከአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋር ፡ አብረው ፡ የነበሩት ፡ እውሮጳውያን ፡ በትንሾቹ ፡ መድፎች ፡ እንዲተኩሱባቸው ፡ ታዘዙ ። በትእዛዙ ፡ መሠረት ፡ ተተኮሰ ፤ ነገር ፡ ግን ፡ እንደም ፡ ታንኳ ፡ ሳይመታ ፡ በመቅረቱ ፡ አዘኑ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከጥቂት ፡ ከተመረጡ ፡ ወታደሮች ፡ ጋር ፡ በደሴቷ ፡ እንደደረሱ ፡ ወዲያውኑ ፡ የቀሩትን ፡ ኑዋሪዎች ፡ አሰብስበው ፡ በተወሰኑ ፡ ታላላቅ ፡ ቤቶች ፡ ውስጥ ፡ አስገብተው ፡ ካዘጉ ፡ በኋላ ፡ ወረራው ፡ ተጀመረና ፡ በደሴቷ ፡ ውስጥ ፡ የተገኘውን ፡ ወርቅ ፤ ብር ፤ እህልና ፡ ልዩ ፡ የንግድ ፡ ዕቃ ፡ በሙሉ ፡ ዘርፈው ፡ ቤቶቹን ፡ እሳት ፡ ሰደው ፡ ቀሳውስት ፤ ወንድ ፤ ሴትና ፡ ሕፃናት ፡ ሳይለዩ ፡ አቃጠሉ ።

ከዚህ ፡ ወረራ ፡ በኋላ ፡ ለጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሠፈር ፡ ሁሉ ፡ ነገር ፡ ሞላ ። የትልቁ ፡ መድፍ ፡ ሥራ ፡ ተጀምሮ ፡ በመከናወን ፡ ላይ ፡ ቆይቶ ፡ ወደ ፡ ፍጻሜው ፡ ስለደረሰ ፡ ለማየት ፡ በጉጉት ፡ ይጠባበቁ ፡ ነበር ። መድፉ ፡ ሊሠራ ፡ ባለመቻሉ ፡ እውሮጳውያኖቹ ፡ ተደናገጡ ። አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ግን ፡ አትፍሩ ፡ ዛሬ ፡ ባይሠራ ፡ በሌላ ፡ ጊዜ ፡ ሊሠራ ፡ ስለሚችል ፡ ሥራችሁን ፡ ቀጥሉ ፡ ብለው ፡ አጽኗቸው ። አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ መድፉ ፡ ሊሠራ ፡ ያልቻለበትን ፡ ምክንያት ፡ ለማወቅ ፡ ራሳቸው ፡ በጥንቃቄ ፡ ሲመረምሩ ፡ በመድፉ ፡ ጋን ፡ ዙሪያ ፡ ውኃ ፡ ስለነበረ ፡ መሆኑን ፡ ተረዱ ። ወዲያውኑ ፡ ሥራውን ፡ ጀመሩና ፡ ውኃው ፡ እንዲወጣ ፡ ከጋኑ ፡ ላይ ፡ ብረቱን ፡ አስፈልፍለው ፡ በታች ፡ በኩል ፡ ውኃውን ፡ ስላፈሰሱት ፡ በሁለተኛው ፡ ሙከራ ፡ በሚገባ ፡ በመተኮሱ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በጣም ፡ ተደስተው ፡ ለሠራተኞቹ ፡ የሚያስደስት ፡ ሽልማት ፡ ስጦታ ፡ አድርገው ፡ መድፉን ፡ ከእርሳቸው ፡ ጋር ፡ ይዘው ፡ ለመሔድ ፡ መሰናዳት ፡ ጀመሩ ።

የ፲፰፻፶፬ ፡ ዓ. ም. ክረምት ፡ ለአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከባድ ፡ ችግር ፡ አስከተለባቸው ። የጨካኝነታቸው ፡ ሥራ ፡ በራሳቸው ፡ ላይ ፡ መዓት ፡ አመጣባቸው ። ሽፍቶቹም ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስን ፡ መፍራታቸው ፡ ቀረና ፡ በሠፈሩበት ፡ ቦታ ፡ ሁሉ ፡ አደጋ ፡ እየጣሉ ፡ ሠራ

ዊቱን ፡ በተነጣላ ፡ ሲያገኙ ፡ እየገደሉና ፡ እየዘረፉ ፡ አስጨነቁት ። ወታደሩ ፡ እየከዳ ፡ በማስቸገሩ ፡ የሠፈራቸውን ፡ ዙሪያ ፡ አላጥረው እንዲጠባበቁ ፡ ተገደዱ ። አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ተይዘው ፡ የሚመጡትን ፡ ባላገሮች ፡ በጭካኔ ፡ ይፈጁ ፡ ጀመሩ ። እንዲሁም ፡ ባላገሩም ፡ በወታደሩ ፡ ላይ ፡ ጭከና ፡ አብዝቶ ፡ በግራ ፡ ቀኙ ፡ እልቂት ፡ ሆነ ። በመጨረሻ ፡ ጊዜ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አንድ ፡ ወር ፡ ቢገምድር ፡ ላይ በቆዩበት ፡ ጊዜ ፡ ያደረሱትን ፡ እልቂት ፡ መግለጹ ፡ አእምሮን ፡ የሚያዞር ፡ ስለሆነ ፤ በአጭሩ ፡ ለመግለጽ ፡ ያህል ፡ ሕዝቡን ፡ በሕይወቱ ፡ ያቃጥሉትና ፡ በጭከናም ፡ ይፈጁት ፡ ስለነበረ ፤ በዚያ ፡ በአንድ ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ከ፫ሺህ ፡ ሰው ፡ በላይ ፡ ሕይወቱን ፡ አጥቷል ። የአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ቁጣና ፡ ብስጭት ፡ በመብዛቱ ፡ በጠላቶቻቸው ፡ ላይ ፡ ያደረሱት ፡ እልቂት ፡ ሊያረካቸው ፡ ስላልቻለ ፡ በታማኝነት ፡ ከልጅነት ፡ እስከ ፡ ዕውቀት ፡ ባገለገሏቸው ፡ ሰዎች ፡ ላይም ፡ ከንዳቸውን ፡ አንሥተው ፡ የብስጭት ፡ መብረጃ ፡ በማድረግ ፡ እየፈጁና ፡ በሰንሰለት ፡ እያሠሩ ፡ አሠቃዩዋቸው ። ወንጀላቸውም ፡ ታማኝነታቸው ፡ ብቻ ፡ ነበር ።

የሚከዳው ፡ ወታደር ፡ እንደቀጠለ ፡ ነው ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ከድቶ የሚወጣውን ፡ ወታደር ፡ ባላገሩ ፡ ስለሚፈጀውና ፡ የሠፈሩ ፡ አጥር በርም ፡ ቀንና ፡ ሌሊት ፡ ታማኝ ፡ በሆኑ ፡ ወታደሮች ፡ በጥብቅ ፡ ስለተጠበቀ ፡ ለሚከዱ ፡ ሰዎች ፡ እንደፈቱ ፡ ቀላል ፡ አልሆነላቸውም ። የሚያመልጠው ፡ ወታደር ፡ ብዙ ፡ ታከቲከና ፡ ችሎታ ፡ የሚያስፈልገው ፡ በመሆኑ ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ማታ ፡ እንዲት ፡ ሴት ፡ ትልቅ ፤ እንቅብ ፡ ከራሷ ፡ ላይ ፡ አድርጋና ፡ ዓይኖቿ ፡ ዕንባ ፡ አቅርረው ፡ ወደ አጥሩ ፡ በር ፡ መጣችና ፡ ወንድሟ ፡ ከአጥር ፡ ውጭ ፡ ራቅ ፡ ብሎ ፡ ቆስሎ ፡ ሕይወቱ ፡ በአደጋ ፡ ላይ ፡ መሆኑን ፡ በሩን ፡ ለሚጠብቁት ፡ ወታደሮች ፡ ነግራ ፡ እንጀራና ፡ ውኃ ፡ ልትወስድለት ፡ መፈለጓን ፡ ስለገለጸችላቸው ፡ አዝነው ፡ ካሳለፏት ፡ ከጥቂት ፡ ደቂቃ ፡ በኋላ ፡ አንድ ፡ ወታደር ፡ ወደዚሁ ፡ በር ፡ መጣና ፡ የሴቲቱን ፡ መልክና ፡ አቋም ፡ ገልጾ ፡ ወጥታ ፡ እንደሆነ ፡ ቢጠይቃቸው ፡ መውጣቷን ፡ ስላረጋገጡለት ፡ ወታደሩ ፡ በቁጣና ፡ በብስጭት ፡ መልክ ፡ ሚስቱ ፡

እንደነበረችና፡ ከአንድ፡ ወዳጅዋ፡ ጋር፡ ለመጥፋት፡ መሔዷን፡ ነግሮ
ታሪኩን፡ ለንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ እነግራለሁ፡ ብሎ፡ በማስፈራራቱ፡
የበሩ፡ ዘበኞች፡ ሴቲቱ፡ ከወጣች፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ስላልሆነ፡ ቶሎ፡ ድረ
ስባትና፡ መልሳት፡ ብለው፡ ስለለቀቁት፡ ሁለቱም፡ በዚያው፡ ቀሩ።

ባላገሩ፡ ከቦ፡ ከመጣው፡ ችግር፡ በላይ፡ ደግሞ፡ በሠፈሩ፡
ረኃብ፡ በመግባቱና፡ እንድ፡ ዳቦ፡ ብር፡ ስላወጣ፡ በመቶ፡ የሚ
ቆጠር፡ ሕዝብ፡ በየቀኑ፡ በረኃብ፡ ያልቅ፡ ጀመር። ከመትርሃ፡ የተ
ዘረፈው፡ እህል፡ ሲያልቅ፡ ሌላ፡ ነገር፡ ጠፋ። ዘረፋም፡ አልተቻ
ለም። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ከዚህ፡ ሠራራቸው፡ ካልተንቀሳቀሱ፡
ምንም፡ ነገር፡ የማይገኝ፡ ሆነ። በሠፈሩ፡ የነበረው፡ በቅሎ፡ ፈረስ
የነበሩት፡ ጥቂት፡ በጎችም፡ ምግብና፡ ውኃ፡ በማጣት፡ አለቁ፡
በሠፈሩ፡ የነበሩት፡ ከብቶችም፡ ቀደም፡ ብለው፡ በእኔ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ ትእዛዝ፡ ተገድለው፡ ነበር። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ አንድ፡ ጊዜ፡
ባደረጉት፡ ወረራ፡ ከ፹ሺህ፡ የሚበልጡ፡ ከብቶች፡ ዘርፈው፡ ወደ
ደብረ፡ ታቦር፡ አስመጥተው፡ ስለነበረ፡ ባለንብረቶቹ፡ ገበሬዎች፡
ተሰልፈው፡ መጥተው፡ ከብቶቻቸው፡ ከተወሰዱ፡ ለማረስና፡ ለመ
ኖር፡ እንደማይችሉ፡ አስረድተው፡ እንዲመልሱላቸው፡ ስለለመኑ፡
እኔ፡ ቴዎድሮስም፡ ከብቶቹን፡ ለመመለስ፡ አስበው፡ ሳለ፡ አንድ
የተረገመ፡ ሰው፡ ጠጋ፡ ብሎ፡ «አንድ፡ ንጉሥ፡ ብዙ፡ ከብት፡
ይዘርፍና፡ ሕዝቦቹ፡ መጥተው፡ ሲለምኑት፡ መልሶ፡ ይሰጣቸዋል።
ከዚያም፡ ወዲህ፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ሳይቆይ፡ ይሞታል፡ የሚል፡ ትን
ቢት፡ መኖሩና፡ ግርማዊነትዎ፡ አያውቅምን?» ብሎ፡ በማስታ
ወሱ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ መልስ፡ ሲሰጡ፡ «አዎ፤ ነገር፡ ግን፡ ይህ፡
ትንቢት፡ በእኔ፡ አይደርስም»፡ ካሉት፡ በኋላ፡ ወዲያውኑ፡ ከዚህ፡
በፊት፡ ተዘርፈው፡ የመጡት፡ ከብቶችና፡ የአሁኖቹም፡ በሙሉ፡
እንዲገደሉ፡ ትእዛዝ፡ በመስጠታቸው፡ ከመቶ፡ ሺህ፡ በላይ፡ የሚ
ሆኑ፡ ከብቶች፡ ተገድለው፡ ከሠፈራቸው፡ ጥቂት፡ ራቅ፡ ካለ፡
ቦታ፡ ላይ፡ በስብሰው፡ ቀሩ።

በማግሥቱ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ከቤታቸው፡ አጠገብ፡ ተቀም
ጠው፡ ሲመለከቱ፡ አንድ፡ ሰው፡ እንዲት፡ ላም፡ እየነዳ፡ ሲሔድ፡
በማየታቸው፡ አስጠርተው፡ አመጡትና፡ ትናንት፡ የሰጡትን፡
ትእዛዝ፡ መስማቱንና፡ አለመስማቱን፡ ቢጠይቁት፡ ትእዛዙን፡

መስማቱን፡ አረጋግጦ፡ ነገር፡ ግን፡ ባለቤቱ፡ በወለድ፡ በመጥታ፡
ልጁን፡ ለማሳደግ፡ እንድትረዳው፡ ላሚቱን፡ ሳይገድላት፡ መቅረ
ቱን፡ ስለተናገረ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ «ልጅህን፡ እኔ፡ አባት፡ ሆኜ፡
እንደማሳድግልህ፡ ለምን፡ አላወቅህም?» ብለው፡ ገሠጹት።

መጎተቻው፡ ጋሪ፡ ስለተሰናዳ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ወደ፡ መቅ
ደላ፡ ለመጓዝ፡ ወሰኑ። በሠፈራቸው፡ ዙሪያ፡ ያልተቀበረው፡ ሰው፡
ጥምብ፡ ሽታ፡ ኃይለኛ፡ በሽታ፡ በማምጣቱና፡ እረኃቡ፡ ተጨምሮ
ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሳይንቀሳቀሱ፡ ለጥቂት፡ ሳምንታት፡ ያህል፡ ቆይ
ተው፡ ቢሆን፡ ኑሮ፡ ሠራዊታቸው፡ በሙሉ፡ ይፈታ፡ ነበር። መስ
ከረም፡ ፳፱/፲፰፻፳፰፡ ዓ. ም. እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ደብረ፡ ታቦር፡
የሚገኘውን፡ ከአንዲት፡ ራሳቸው፡ የጎንደርን፡ ቤተ፡ ክርስቲ
ያን፡ ካቃጠሉ፡ ካሠሯት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በስተቀር፡ የራሳቸውን፡
ቤት፡ ጭምር፡ አቃጥለው፡ አስቸጋሪና፡ ከእርሳቸው፡ በስተቀር፡
ሌላ፡ ሰው፡ ሊያደርገው፡ የማይችለውን፡ ከባድ፡ ጉዞ፡ ወደ፡ መቅ
ደላ፡ ጀመሩ። ይህ፡ ጉዞ፡ የእኔ፡ ቴዎድሮስን፡ ሙሉ፡ ኃይል፡ በቅ
ርብ፡ መገኘትና፡ አሳባቸውን፡ ለመፈጸም፡ ብረት፡ የሆነውን፡
ጥንካሬያቸውን፡ የሚያስፈልገው፡ ነበር።

አብረዋቸው፡ የነበሩት፡ ወታደሮች፡ ከአምስት፡ ሺህ፡ የማይ
በልጡ፡ በረኃብና፡ በበሽታ፡ የተጎሳቆሉ፡ የተበላጩና፡ እጋጣሚ፡
ሲያገኙ፡ ለመከዳት፡ የሚጠባበቁ፡ ነበሩ። ይልቁንም፡ አብሮ፡
ይጓዝ፡ የነበረው፡ የወታደሩና፡ የእርሳቸውም፡ ቤተሰብ፡ ከዓርባ፡
እስከ፡ አምሳ፡ ሺህ፡ ስለሚደርስ፡ በነዚህ፡ ወታደሮች፡ ብቻ፡ ከሚ
ደርስባቸው፡ አደጋ፡ ለመዳን፡ ፈጽሞ፡ የማይቻል፡ ነበረ። ቅጥራ
ቸው፡ የበዛ፡ በወታደር፡ መጠበቅ፡ የሚገባቸው፡ እሥረኞች፡
ብዙም፡ ዕቃ፤ አሥራ፡ አራት፡ መድፍ፡ መጎተቻ፤ ከመድፍቹና
ከአዳፍኔዎቹ፡ ጋር፡ በተለይም፡ በጣም፡ የታወቀውና፡ ትልቁ፡
«ሴባስቶፖል»፡ የተባለው፡ ከ፲፭—፲፮ ሺህ፡ ፓወንድ፡ ከብደት፡
የነበረው፡ መድፍ፡ ጭምር፡ ከአሥር፡ ጋሪ፡ ጋር፡ ሁሉም፡ በሰው፡
ኃይል፡ መንገድ፡ በሌለበት፡ አገር፡ መጎተት፡ ስለነበረበት፡
ችግሩ፡ እጅግ፡ በጣም፡ ከባድ፡ ነበረ። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በነዚህ፡
ችግሮች፡ የሚበገሩ፡ ሰው፡ ባለመሆናቸው፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ የነበ

ራቸውን፡ ከብርና፡ ኃይል፡ ያገኙ፡ መስለው፡ ለወታደራቸው፡ በመታየት፡ ከባዱን፡ ሥራ፡ ተጋጠሙት። ከባዱን፡ ጓዝ፤ ጋሪዎቹን፡ እያስገቡት፤ በየቦታው፡ እደጋ፡ ከሚጥለው፡ ሽፍታ፡ እየተከላከሉ፡ በየቀኑ፡ ጧት፡ ጧት፡ ብቻ፡ ከሁለት፡ ማይልስ፡ የማይበልጥ፡ ጉዳና፡ እየተጓዙ፡ ይሠሩሉ። ከዚህም፡ በኋላ፡ በቂ፡ ስንቅ፡ ስለሌላቸውና፡ በየመንገዱ፡ የሚገኘውን፡ ገብስና፡ ስንዴ፡ ገና፡ እሸት ስለሆነ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ለወታደሮቻቸው፡ ምሳሌ፡ በመሆን፡ እሸት፡ እየቆረጡና፡ እያሹ፡ በመቃም፡ ሌላውም፡ ሕዝብ፡ በዚሁ፡ መንገድ፡ እንዲመገብ፡ ያደርጉታል። ከደብረ፡ ታቦር፡ እስከ፡ ጨጨሆ፡ በዚሁ፡ ሁኔታ፡ እየተመገቡ፤ በቅሎ፡ በማነሱ፡ ፈረሶችም፡ ጋሪውን፡ እንዲስቡ፡ እየተደረገና፡ ባላገሩም፡ አደጋ፡ እንዳይጥልባቸው፡ እየተጠባበቁ፡ ተጓዙ። ቀንም፡ ሆነ፡ ሌሊት፡ የሰላም፡ ዕረፍት፡ አልነበረም፤ የዚህ፡ ዓይነት፡ ጉዞ፡ በዓለም፡ ታሪክ፡ የመጀመሪያውን፡ ዓምድ፡ የሚይዝ፡ ነው።

እሥረኞቹ፡ በጣም፡ ተጉዱ፡ አውሮጳውያኖቹም፡ ሳይቀሩ፡ እጅና፡ እግራቸው፡ በሰንሰለት፡ ስለታሠረ፡ ሁለትና፡ ሦስት፡ ማይልስ፡ በቀን፡ በዚህ፡ አባጣና፡ ጎርባጣ፡ በሆነ፡ አገር፡ መሄድ፡ በጣም፡ ከባድ፡ ነበረ። ሚስተር፡ ፍላድና፡ ባለቤቱ፡ ከማደሪያው፡ ሠፈር፡ ሲደርሱ፡ በቅሎቻቸውን፡ መልሰው፡ እየላኩ፡ አውሮጳውያኖቹ፡ እሥረኞች፡ እንዲመጡባቸው፡ ያደርጉ፡ ነበር። ከጥቂት፡ ጊዜም፡ በኋላ፡ ሚስተር፡ ስቴገር፡ ለግርማዊነታቸው፡ የክብር፡ ልብስ፡ መስፋት፡ ስለጀመረ፡ ለዚሁ፡ ውለታ፡ ሲሉ፡ የአምስቱም፡ አውሮጳውያኖች፡ የእጅ፡ ሰንሰለት፡ እንዲወልቅ፡ አደረጉ። የአገሬው፡ እሥረኞች፡ በበቅሎ፡ እንዲጓዙ፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስን፡ ፈቃድ፡ በጠየቁ፡ ጊዜ፡ ገንዘብ፡ እንዳላቸው፡ አውቃለሁና፡ አንዳንድ፡ ብር፡ ከከፈሉ፡ እፈቅዳለሁ፡ የሚል፡ መልስ፡ ይልኩባቸዋል። ይህን፡ ያየ፡ ሰው፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከብርቱ፡ ችግር ላይ፡ መውደቃቸውን፡ ሊረዳ፡ ይችላል። አንዳንዶቹ፡ በጥያቄው፡ መሠረት፡ እየከፈሉና፡ በቅሎ፡ ላላቸው፡ መኳንንቶች፡ ትንሽ፡ ትንሽ፡ ሰጦታ፡ እየሰጡ፡ በበቅሎ፡ ለመሔድ፡ እንዲረዷቸው፡ ያደርጉ፡ ነበር። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ አይብና፡ ካብ፡ በተባለው፡

ቦታ፡ ላይ፡ ለሠራዊታቸው፡ ዕረፍት፡ ለመስጠት፡ ለጥቂት፡ ቀን፡ ሠፍረው፡ ስንብተዋል። በዚህ፡ ቦታ፡ ሁለት፡ ከምር፡ ድንጋይ፡ ስለነበረ፡ ቦታው፡ ከምር፡ ድንጋይ፡ ተብሎ፡ ይጠራል። ስለዚህ፡ ከምር፡ ድንጋይ፡ የአገሩ፡ ሰዎች፡ ሲናገሩ፤ አንዲት፡ ንግሥት፡ በብዙ፡ ሠራዊቷ፡ ታጅባ፡ ጋሎችን፡ ለመውጋት፡ ለመሔድ፡ ስትነሣ፡ ሠራዊቷ፡ አንዳንድ፡ ድንጋይ፡ እያመጣ፡ ከተወሰነ፡ ቦታ፡ ላይ፡ እንዲጥል፡ አስደርጋ፡ ስትመለስ፡ ደግሞ፡ ወታደሩ፡ ከዚህ፡ ከምር፡ ድንጋይ፡ ላይ፡ አንዳንድ፡ ድንጋይ፡ እያነሣ፡ ከሌላ፡ ቦታ፡ ላይ፡ እንዲከምር፡ አዘዘችና፡ ወታደሩ፡ አንሥቶ፡ ከሌላ፡ ቦታ፡ ላይ፡ ሲጥል፡ ሳይነሣ፡ በቀረው፡ ድንጋይ፡ ብዛት፡ ያለቀባትን፡ ሰው፡ ቆጥሮ፡ ገምታ፡ ሌላ፡ ጊዜ፡ ዘመቻ፡ ላለማድረግ፡ መወሰኗን፡ ይናገራሉ። አንደኛው፡ ከምር፡ ከአንደኛው፡ በጣም፡ ያነሰ ነው።

አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከምር፡ ድንጋይ፡ ላይ፡ ሠፍረው፡ ሳለ፡ የጨው፡ ነጋዴዎች፡ ወደ፡ ጎጃም፡ ለመሔድ፡ ብዙ፡ አጋስስ፡ ጭነው፡ ሲያልፉ፡ በመያዛቸው፡ ወደ፡ እኛ፡ በመምጣት፡ ፈንታ፡ ለምንድር፡ ነው፡ ወደ፡ ሽፍቶቹ፡ የምትሔዱት፡ ብለው፡ ቢጠይቁ፡ የነጋዴዎቹ፡ አለቃ፡ በግልጽ፡ ግርማዊነትዎ፡ ሰውን፡ ከነሕይወቱ፡ እንደሚያቃጥሉ፡ ስለሰማን፡ ፈርተን፡ ነው፡ የሚል፡ መልስ፡ ስለሰጧቸው፡ አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ «እርግጥ፡ እኔ፡ መጥፎ፡ ሰው፡ ነኝ፡ ነገር፡ ግን፡ አምናችሁ፡ መጥታችሁ፡ ቢሆን፡ ኑሮ፡ ምንም፡ አላደርጋችሁም፡ ነበር፡ ዳሩ፡ ግን፡ ሽፍቶቹን፡ የመረጣችሁ፡ ስለሆነ፡ ለወደፊቱ፡ ከነዚህ፡ ሰዎች፡ ጋር፡ ግንኙነት፡ እንዳይኖራችሁ፡ አደርጋለሁ» ብለው፡ መልስ፡ ሰጥተው፡ የነጋዴዎቹ፡ ጨውና በቅሎ፡ እንዲወረስ፡ ሆኖ፡ ሰዎቹንም፡ ከአንድ፡ ባዶ፡ ቤት፡ ውስጥ፡ አስገብተው፡ ደረቅ፡ እንጨት፡ ዙሪያውን፡ አስደርድረው፡ ከበራፉ፡ ላይ፡ ዘብ፡ ቆሞ፡ እንዲቃጠሉ፡ ተደረገ።

የጋይንት፡ ባላገሮች፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሦስት፡ ጊዜ፡ የተነገረውን፡ የምሕረት፡ ቃል፡ አምነው፡ ሳይገቡ፡ ቀሩ። በመጨረሻ፡ ጊዜ፡ ምሕረቱን፡ ለመቀበል፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የሚፈልጉትን፡ ለመጠየቅ፡ ቀላውስት፡ ወደ፡ ሠፈራቸው፡ ልከው፡ ስለነበረ፡ ቀላ

ውስቱን፡ በሚገባ፡ ተቀብለው፡ ስንቅ፡ ብቻ፡ ብታቀርቡልን፤ ጋይ
ንት፡ ሳንገባ፡ እናልፋለን ። ለዚህም፡ ማረጋገጫ፡ እንዲሆንን፡
ከየመንደሩ፡ እንዳንድ፡ የታወቁ፡ ሰዎች፡ በዋስትናት፡ እንድ-
ትሰጡንና፡ ቢገምድርን፡ እስክናልፍ፡ ድረስ፡ ከእኛ፡ ጋር፡ እንዲ-
ቆዩ፡ የሚል፡ ስለሆነና፡ በመታደል፡ ሕዝቡ፡ ሐሳባቸውን፡ ሳይቀ-
በለው፡ በመቅረቱ፡ በአጠገባቸው፡ የሚገኘውን፡ አገር፡ ሲዘርፉ፡
ቃላቸውን፡ እምነው፡ የገቡትን፡ ጥቂት፡ ሰዎች፡ በሕይወታቸው፡
እያቃጠሏቸው፡ ሔዱ ።

አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ጎዳር፡ ፲፪፡ ቀን፡ ፲፰፻፳፰፡ ዓ. ም. ከቤገም
ድር፡ መጨረሻና፡ ከጨጨሆ፡ መዝለቂያ፡ ተራራ፡ ሥር፡ ደረሱ ።
እስከዚህ፡ ቦታ፡ ድረስ፡ የነበረው፡ መንገድ፡ መጥፎ፡ አልነበረም ።
ከፊታቸው፡ ግን፡ ብርቱ፡ ተራራማ፡ ቦታ፡ ስለነበረ፡ ጋሪዎቹን፡
መድፎቹንና፡ አዳፍኔዎቹን፡ ለማዝለቅ፡ ብዙ፡ ድንጋይ፡ ማስፈን
ቀል፡ ግድ፡ ሆነባቸው ።

በዚህ፡ ጊዜ፡ የብሪቲሽ፡ ወታደር፡ ዙላ፡ ከተባለው፡ ቦታ፡
መሥፈሩን፡ ሳይሰሙ፡ አልቀሩም ። ምክንያቱም፡ አንድ፡ ቀን፡
ለአውሮጳውያኖች፡ « ሌሊት፡ ባስጠራችሁ፡ እንዳትደነግጡ፡
ጥቂት፡ አህያዎች፡ ባሪያዎቹን፡ ለመስረቅ፡ ማሰባቸውን፡ ስለ፡
ሰማሁ፡ ሁልጊዜ፡ ነቅታችሁ፡ ተጠባበቁ » ብለው፡ ስለነገሯቸው፡
አውሮጳውያኖቹም፡ በዚህ፡ ንግግር፡ ምንም፡ ሳይገባቸው፡ ወደ፡
ድንኳናቸው፡ ተመለሱ ። በዚህ፡ ቀን፡ ሌሊት፡ ከውድቅት፡
በኋላ፡ ዛንደርና፡ ማክሌብ፡ የተባሉት፡ ሁለት፡ አውሮጳውያን፡
ተቅማጥ፡ አሟቸው፡ ስለነበረ፡ ከእነርሱ፡ በስተቀር፡ ሁሉም፡ ወደ
አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እንዲሔዱ፡ ጥሪ፡ ስለደረሳቸው፡ ከአፄ፡ ቴዎድ-
ሮስ፡ ድንኳን፡ እንደገቡ፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ክስ፡ ቀረበና፡ ጥቂቶቹን፡ በተ-
ጨማሪ፡ በሰንሰለት፡ እንዲታሠሩ፡ አዘው፡ ከድንኳኑ፡ እንዳይወጡ፡
ስለተነገሩ፡ ከሹማምንቱ፡ መካከል፡ አንዱ፡ በእነዚህ፡ ሰዎች፡ እር-
ዳታ፡ መንገዱን፡ እየሠራን፡ ጋሪዎቹንና፡ ሌሎቹንም፡ ዕቃዎች፡
እንዲዘልቁ፡ ለማድረግ፡ በጣም፡ ስለሚያስፈልጉን፡ መቅደላ፡ በደ-
ረስን፡ ጊዜ፡ ሊታሠሩ፡ ስለሚችሉ፡ አሁን፡ መታሠሩ፡ ቢቀር፡
ይሻላል፡ ብሎ፡ በጓደኞቹ፡ ስም፡ ስለተነገረ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡
ሐሳቡን፡ ደግፈው፡ ቀን፡ ቀን፡ ሥራ፡ በሌላቸው፡ ጊዜ፡ ወደ፡ ድን

ኳናቸው፡ እንዲሔዱ፡ ፈቅደው፡ ሌሊት፡ ሌሊት፡ ግን፡ ለራሳቸው፡
ደገንነትና፡ ሕዝባቸውም፡ መጥፎ፡ በመሆኑ፡ በንጉሠ ነገሥቱ፡
ድንኳን፡ አጠገብ፡ በተተከለ፡ አንድ፡ ድንኳን፡ ውስጥ፡ እንዲተኙ፡
አዘዙ ። ከጥቂት፡ ቀኖች፡ በስተቀር፡ ጉዞ፡ ከተጀመረ፡ ጊዜ፡ እን-
ሥቶ፡ እስከ፡ መጋቢት፡ ወር፡ ፲፰፻፳፰፡ ዓ. ም. ድረስ፡ ሌሊት፡
ሌሊት፡ እሥረኞች፡ ቀን፡ ቀን፡ ባሪያዎች፡ እየሆኑ፡ ሠሩ ።

ከንጋቱ፡ ጀምሮ፡ እስከ፡ ምሽቱ፡ ድረስ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስም፡
አብረው፡ በእጃቸው፡ ድንጋይ፡ እየፈነቀሉና፡ እየደለደሉ፡ ወይም
ጎድጓዳውን፡ ቦታ፡ አፈር፡ በመደልደል፡ በጥንካሬ፡ ይሠሩ፡
ነበር ። ራሳቸው፡ ምሳሌነቱን፡ ወስደው፡ ሳያቋርጡ፡ አብረው፡
ስለሚሠሩ፡ ማንም፡ ሰው፡ ለማረፍ፡ ለመብላትና፡ ለመጠጣት፡
የሚከፉል፡ አልነበረም ። በየተራራው፡ ዘልቀው፡ የሚያስቸግሩ-
ትን፡ ባላገሮችና፡ ሽፍቶች፡ በያዙ፡ ጊዜ፡ በጭካኔ፡ ያስገድሏ-
ቸው፡ ነበር ። ወታደሮቻቸውን፡ ግን፡ ደብረ፡ ታቦርን፡ ከለቀቁ፡
በኋላ፡ ማሠራቸውን፡ መግረፋቸውን፡ መግደላቸውንና፡ ጭካኔያ-
ቸውን፡ ትተው፡ በሰላም፡ ይዘዋቸው፡ ነበር ። አንድና፡ ሁለት፡
ጊዜ፡ ያህል፡ ብቻ፡ በዙሪያቸው፡ የነበሩትን፡ ሰዎች፡ «ሁላችሁም፡
እንደጠላችሁኝና፡ ለመከዳትም፡ እንደምትፈልጉ፡ እውቃለሁ ።
ለምን፡ አትገድሉኝም? በሺህ፡ ከምትቆጠሩት፡ ሰዎች፡ መካከል፡
ብቻዬን፡ ነኝ፡ ያለሁት» ብለው፡ ተናግረው፡ ለጥቂት፡ ሰኮንዶች፡
ዝም፡ ብለው፡ አዩና፡ «ደኅና፡ እናንተ፡ የማትገድሉኝ፡ ከሆነ፡ ሁላ-
ችሁንም፡ አንድ፡ በአንድ፡ እኔ፡ እገድላችኋለሁ፡ » ብለው፡ ተና-
ገሯቸው ።

ዘቢጥ፡ የሚያወጣው፡ መንገድ፡ ስለተሠራ፡ ታኅሣሥ፡
፳/ ፲፰፻፳፰፡ ዓ. ም. ጓዙ፡ በሙሉ፡ ዘቢጥ፡ ከተባለው፡ ደልዳላ፡
ቦታ፡ ስለደረሱ፡ ለጥቂት፡ ቀን፡ ዕረፍት፡ ሆነ ። የዘቢጥ፡ ሰዎች፡
አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ይህን፡ ሁሉ፡ ጓዝ፡ ይዘው፡ ዘቢጥ፡ ይዘልቃሉ፡
ብለው፡ ባለማመናቸው፡ እህላቸውንና፡ ከብታቸውን፡ ሳያሸጡ፡
ስለተገኙ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የመነመነውንና፡ ብዙ፡ ወራት፡ በረ-
ኃብ፡ የተጎዳውን፡ ሠራዊታቸውን፡ ለመመገብና፡ ለወደፊቱም፡
ስንቅ፡ ለመያዝ፡ መልካም፡ ዕድል፡ ገጠማቸው ። ከዘቢጥ፡ እስከ
ዋድላ፡ ድረስ፡ ያለው፡ መንገድ፡ ደልዳላ፡ በመሆኑ፡ ችግር፡ አል

ገጠማቸውም ። በዚህ ፡ ወር ፡ ታኅሣሥ ፡ ፲፭ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፷ ፡ ዓ. ም.
ዋድላ ፡ በቀላሉ ፡ ተጉዘው ፡ ደርሰው ፡ ቤት ፡ ሆር ፡ ላይ ፡ ሠፈር ፡
አደረጉ ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ የሚገጥማቸውን ፡ እስከጋሪ ፡ ተራራ ፡ ለመዝለቅ ፡
የተጋጠመው ፡ ቴዎድሮስ ፡ ባይሆንና ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ቢሆን ፡ ኑሮ ፡
ተስፋ ፡ በቆረጠ ፡ ነበር ። መቅደላ ፡ ለመድረስ ፡ ርቀቱ ፡ ከአምላ ፡
ማይልስ ፡ በታች ፡ ቢሆንም ፡ ጥቂት ፡ ቀን ፡ ዕረፍት ፡ ተደርጎ ፡
በጣም ፡ ዘቅዛቃ ፡ የሆነውን ፡ ተራራ ፡ ለመውረድ ፡ ሁለት ፡ ወንዝ ፡
ለመሻገርና ፡ እንደገናም ፡ ሁለት ፡ ዘቅዛቃ ፡ አባጣና ፡ ጐርባጣ ፡
የሆኑ ፡ ተራራዎች ፡ ለመውረድ ፡ የሚያስችላቸውን ፡ የመንገድ ፡ ሥራ ፡
ጀምረው ፡ ቀስ ፡ በቀስ ፡ ለአውሮጳውያን ፡ መሐንዲሶች ፡ (እንጂ፤ፊ
ዎች) ፡ እንኳ ፡ አስደናቂ ፡ የሆነውን ፡ መንገድ ፡ ሠርተው ፡ መድፎ
ቻቸውንና ፡ አዳፍኔዎቻቸውን ፡ ይዘው ፡ በዙሪያ ፡ የሚገኘውንም ፡
አገር ፡ እየዘረፉ ፡ ዋግ ፡ ሹም ፡ ጐበዜና ፡ አጎታቸው ፡ መሸሻ ፡ የቴ
ዎድሮስን ፡ እንቅስቃሴ ፡ ወደየጣዛታቸው ፡ እንዳይገቡ ፡ ይጠባበቁ ፡
ስለነበር ፡ ቴዎድሮስ ፡ በስማቸው ፡ ብቻ ፡ እያስበረገጉ ፡ ጥር ፡ ፩ ፡ ፲፰
፻፷ ፡ ዓ. ም. ወደ ፡ ታች ፡ መውረድ ፡ ጀምረው ፡ ገርጣ ፡ በተባለው ፡
ሸለቆ ፡ በዚህ ፡ ወር ፡ በጃኛው ፡ ቀን ፡ ደርሰው ፡ በፊታቸው ፡ የነበረ
ውን ፡ ተራራ ፡ ዘልቀው ፡ የካቲት ፡ ፪ ፡ ፲፰፻፷ ፡ ዓ. ም. በደላንታ
መስክ ፡ ላይ ፡ ሠፈሩ ።

ምዕራፍ ፡ ፲፰ ።

ንጉሠ ነገሥቱ ከደብረ ፡ ታቦር ከተነሡበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡
ወደ ፡ አምባው ፡ አጠገብ ፡ እስከደረሱ ፡ ድረስ ፡ የጉዟቸውን ፡ ንቅ
ናቂና ፡ የሚያደርጉትን ፡ ሁሉ ፡ እየተከታተልን ፡ እንሰማ ፡ ነበር ።
ባለፈው ፡ ጊዜ ፡ ለሚስተር ፡ ራሳም ፡ ከንግሥቲቱ ፡ የመጣውን ፡
ስለሚስተር ፡ ፍላጅና ፡ ወደ ፡ አበሻ ፡ አገር ፡ እንዲመጡ ፡ ስለተ
ፈለጉት ፡ ብረት ፡ ሠራተኞች ፡ ከጸፋልን ፡ ደብዳቤ ፡ በስተቀር ፡ ግን
ኙነታችን ፡ ተቋርጦ ፡ ነበር ። መልእክተኛ ፡ ወደ ፡ አምባው ፡ ለመ
ድረስ ፡ ብዙ ፡ ችግር ፡ ይገጥመው ፡ ስለጀመረ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡
ደብዳቤያቸው ፡ በጠላቶቻቸው ፡ እጅ ፡ እንዳይወድቅ ፡ ስለሰጉ ፡ ደብ

ዳቤ ፡ በመጻፍ ፡ ፈንታ ፡ የቃል ፡ መልእክት ፡ ይሰጡ ፡ ስለነበረ ፡ ለእ
ኛም ፡ ሰላምታቸው ፡ ይነገረናል ። ከአምባውም ፡ መልእክተኛ ፡
ሲላክ ፡ ሚስተር ፡ ራሳም ፡ ለደረሰው ፡ ሰላምታ ፡ መልስ ፡ ለመላክ
ይፈልግ ፡ እንደሆነ ፡ መልእክተኛው ፡ በአለቆቹ ፡ ትእዛዝ ፡ መጥቶ ፡
ይጠይቃል ።

ማንኛውም ፡ መልእክተኛ ፡ በሽፍቶቹ ፡ አገር ፡ አቋርጦ ፡ ወደ
አምባው ፡ ለመምጣት ፡ ሲሞክር ፡ የሚታወቅ ፡ በመሆኑ ፡ ለብዙ ፡
ጊዜ ፡ ግንኙነቱ ፡ በማቋረጡ ፡ እኛን ፡ በጣም ፡ አስደስቶን ፡ ላለ፡አንድ
ቀን ፡ አንድ ፡ ወጣት ፡ ጋላ፡የፖለቲካ፡እሥረኛ ፡ አሸከር ፡ የአፄ ፡ ቴዎ
ድሮስን ፡ ደብዳቤ ፡ ይዞ ፡ ወደ ፡ አምባው ፡ ደረሰ ። ወጣቱ ፡ በአም
ባው ፡ ውስጥ ፡ ወዲያና ፡ ወዲህ ፡ እየተዘዋወረ ፡ ቆይቶ ፡ ነበር ።
ነገር ፡ ግን ፡ እኛ ፡ ከሰጠነው ፡ ስጦታ ፡ በስተቀር ፡ ሕይወቱን ፡ ካደጋ ፡
ላይ ፡ ጥሎ ፡ መጥቶ ፡ አንድ ፡ ጨው ፡ እንኳ ፡ የሰጠው ፡ አልነበረም ።
አንዳንድ ፡ ወዳጅና ፡ ዘመድ ፡ በመንገዱ ፡ ያላቸው ፡ ሰዎችም ፡
ማለፍ ፡ ይችሉ ፡ ነበር ። እነዚህ ፡ ዓይነት ፡ ሰዎች ፡ በእኛና ፡ በሚስ
ተር ፡ ፍላጅ ፡ መካከል ፡ የነበረውን ፡ መጻጻፍ ፡ እንዲቀጥል ፡ ደብ
ዳቤ ፡ ስለሚያደርሱልን ፡ በጣም ፡ ረድተውናል ። እንዲያውም ፡ የን
ጉሠ ፡ ነገሥቱንም ፡ መልእክተኞች ፡ የእኛንም ፡ መልእክት ፡ በሠ
ፈር ፡ ለሚገኙ ፡ ወዳጆቻችን ፡ ስለፖለቲካ ፡ ጉዳይ ፡ የምንልካቸ
ውን ፡ ነገሮች ፡ እንዲያደርሱልን ፡ እንጠቀምባቸው ፡ ነበር ።

አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ቤት ፡ ሆር ፡ ከተባለው ፡ ሥፍራ ፡ እንደደ
ረሱ ፡ የዳሞት ፡ የደላንታ ፡ ሕዝብ ፡ ባለፈው ፡ ጊዜ ፡ ለፈጸመው ፡
ጥፋት ፡ ሁሉ ፡ ሙሉ ፡ ምሕረት ፡ ሰጥተው ፡ አዋጅ ፡ አስነገሩ ። የእ
ግዚአብሔርን ፡ ስም ፡ ጠርተው ፡ እነዚህን ፡ አገሮች ፡ የማያዘርፏ
ቸውና ፡ የማያንገላቷቸው ፡ መሆኑን ፡ አረጋግጠው ፡ በሰላም ፡ እን
ዲመለሱ ፡ ጠየቁ ። ለጥቂት ፡ ቀን ፡ የደላንታ ፡ ሕዝብ ፡ ጐበዜ ፡ አለ
ሁላችሁ ፡ ብለዋቸው ፡ ስለነበር ፡ በአዋጁ ፡ መሠረት ፡ ለመግባት ፡
ሳይፈልጉ ፡ ቆዩና ፡ ጐበዜ ፡ ለአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ መንገድ ፡ እየለቀቁ
መሸሻቸውን ፡ ባዩ ፡ ጊዜ ፡ የሚከላከልላቸው ፡ ከጠፋ ፡ በሰላም ፡
መግባቱ ፡ እንደሚሻል ፡ አመኑ ። የዳሞት ፡ ሕዝብ ፡ ግን ፡ በሽፍት
ነት ፡ ቆይቶ ፡ ሲያስፈልግም ፡ በኃይል ፡ መብቱን ፡ ለመጠበቅ ፡
ወሰነ ። አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ስለሚስተር ፡ ራሳም ፡ ለሠራተኞቹና ፡

ለሌሎቹም ሰዎች፡ ደኅና ስሜት፡ እንዳላቸው፡ የሚናገሩ ስለሆነ፡ ሚስተር ራሳም፡ እንኳን፡ ደኅና ሙጡ፡ ብሎ፡ ደብዳቤ፡ እንዲጽፍ፡ ስለመከርነው፡ ደጋግሞ፡ አጋጣሚ፡ ባገኘ፡ ቅጥር፡ ስለጻፈላቸው፡ ደብዳቤውን፡ የሚወስደውን፡ መልእክተኛ፡ በሚገባ፡ ይቀበሉ፡ ነበር። እኔ፡ ቴዎድሮስም፡ እንድ፡ ሁለት፡ ጊዜ፡ ያህል፡ ለሚስተር ራሳም፡ በደኅናው፡ ጊዜ፡ ቆራጣ፡ ሳለን፡ የሚጻጻፉትን፡ ዓይነት፡ ደብዳቤ፡ ልከውለታል።

በታኅሣሥ፡ ወር፡ ፲፰፻፳፰፡ ዓ. ም. አዲሱ፡ ዓመት፡ አእምሮን፡ የሚያዞርና፡ የሚያስጨንቅ፡ ሁኔታ፡ ይዞልን፡ መጣና፡ እስከመጨረሻው፡ ዓመት፡ ድረስ፡ በተለይም፡ ወደ፡ ዓመቱ፡ መጨረሻ፡ ላይ፡ በነበሩት፡ ቀኖች፡ ውስጥ፡ የመሞት፡ ወይም፡ የመኖር፡ ዕድላችን፡ የሚወሰንበት፡ ጊዜ፡ በመሆኑ፡ ከአሠቃቂ፡ ጭንቀት፡ ላይ፡ ወድቀን፡ ነበር። በሞራልም፡ ሆነ፡ በሰውነት፡ ላይ፡ ተደጋግሞ፡ የደረሰ፡ መከራ፡ የሰውን፡ ልጅ፡ ወደ፡ ጥንካሬ፡ ስለሚያመራውና፡ ልቡንም፡ ደንዳና፡ ስለሚያደርግለት፡ በነገሩ፡ ብዙ፡ ሳንጨነቅ፡ እንደሚያልፍ፡ አድርገን፡ ቆጠርነው። በመጨረሻው፡ ሦስት፡ ወሮች፡ ውስጥ፡ ብርቱ፡ ድንጋጤና፡ መከራ፡ አጋጥሞናል። ብዙ፡ ቀን፡ የሚገድሉን፡ ወይም፡ የሚያሠቃዩን፡ እየመሰለን፡ በድንጋጤ፡ እንቆይና፡ ጎሳ፡ ግን፡ ምንም፡ ሳይደርስብን፡ ስለሚያልፍ፡ ከዚያ፡ በጎሳ፡ ሁሉንም፡ እረስተን፡ በሰላም፡ ለመኖር፡ እንሞክራለን።

እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ከደላንታ፡ ሕዝባቸው፡ ጋር፡ በመታረቃቸው፡ ነገሩ፡ ሁሉ፡ ተቃለለላቸው። ብዙ፡ ሺህ፡ ባላገር፡ የመንገዱ፡ ሥራ፡ ተካፋይ፡ ሆኖ፡ እየሠራና፡ ጓዙንም፡ እየተሸከመ፡ ወደ፡ መቅደላ፡ አመጣ። በአምባው፡ የሚገኘውም፡ ሠራዊት፡ ደላንታን፡ ሳይፈራ፡ በሰላም፡ ወርዶ፡ ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ተጓዘ። በአምባው፡ የቀሩት፡ ጥቂት፡ ሽማግሌ፡ ወታደሮች፡ እሥር፡ ቤቱን፡ ለመጠበቅ፡ ብቻ፡ ነበር። ታኅሣሥ፡ ፳፱/፲፰፻፳፰፡ ዓ. ም. ቢትወደድ፡ ዳማሽ፡ በጀግናው፡ በጐጅ፡ የሚመራ፡ ፯፻፡ ወይም፡ ፰፻፡ የሚሆን፡ ጦር፡ አስከትለው፡ ወደ፡ ወልድያ፡ ተጓዙ፡ ወደዚያ፡ የሚሔዱት፡ ሁሉ፡ የሚደርስባቸውን፡ ስለማያውቁት፡ ልባቸው፡ ከበሮ፡ ይመታ፡ ነበር። እኔ፡ ቴዎድሮስን፡ በሩቁ፡ ሲያዩ፡ እጅ፡ መንሣት፡ ጀመሩ። ሁሉንም፡ በደኅና፡ ሲቀበሏቸው፡ ከዳ

ማሽ፡ ላይ፡ ትንሽ፡ ቀዝቃዛ፡ ቢሆኑም፡ ስሜታቸውን፡ በመጀመሪያ፡ ጊዜ፡ ሊያሳዩ፡ አልፈለጉም። እንዲጠራጠሩም፡ መንገድ፡ አልሰጧቸውም። እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ደላንታ፡ ደርሰው፡ ጥቂት፡ ቀን፡ ከቆዩ፡ በጎሳ፡ ከመቅደላ፡ የመጣው፡ ሠራዊት፡ ከእርሳቸው፡ ጋር፡ የነበሩትን፡ እሥረኞች፡ ይዘው፡ ወደ፡ መቅደላ፡ እንዲመለሱ አደረጉ። ከእነርሱም፡ ጋር፡ ባሩድ፡ ጥይትና፡ የጋፋትን፡ ሰዎች፡ የብረት፡ መሥሪያ፡ መሣሪያቸውን፡ አብረው፡ ላኩት። ሚስገ፡ ሮዜንታልም፡ አብራ፡ እንድትሔድ፡ ተፈቅዶላት፡ ጥር፡ ፲፯፡ ፲፰፻፳፰፡ ዓ. ም. በአምባው፡ ደረሱ። አምስቱ፡ አውሮጳውያኖች፡ ወደ እኛ፡ ተላኩና፡ የአስተርጓሚው፡ ጐጅ፡ ለሚስተርና፡ ለሚስገ፡ ሮዜንታል፡ መኖሪያ፡ እንዲሆን፡ ሲደረግ፡ በትልቁ፡ ቤት፡ ደግሞ፡ አምስቱ፡ አውሮጳውያን፡ እንዲኖሩበት፡ ተደረገ። ሁላችንም፡ በአንድ፡ ላይ፡ በመሰብሰባችን፡ ተደሰትን። አዲሶቹ፡ ሰዎች፡ ብዙ፡ የሚያጫውቱን፡ ነበር። እኛም፡ የራሳችንን፡ ታሪክ፡ ዘረዘርንላቸው። ከሁሉም፡ ይበልጥ፡ በሚስገ፡ ሮዜንታል፡ መምጣት እጅግ፡ ተደሰትን። መቅደላን፡ ከአኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ገንጥለን፡ የእንግሊዝን፡ ጦር፡ ሠራዊት፡ ለመርዳት፡ ባደረግነው፡ ከንቱ፡ ምኞት፡ ሀሉ፡ የምናስበው፡ ሚስገ፡ ሮዜንታል። ከነልጅዋ በአኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ሠፈር፡ በመያገርያ፡ መልክ፡ እኛ፡ እንዳናመልጥ፡ የተቀመጠች፡ ስለሆነ፡ የእኛን፡ መከዳት፡ በሚታወቅበት፡ ጊዜ፡ በእርሷ፡ ላይ፡ የሚደርሰው፡ መከራ፡ ያሳሰበን፡ ነበር።

ከአኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ሠፈር፡ ወደ፡ አምባው፡ በየቀኑ፡ አንድ፡ ጊዜ፡ ወይም፡ ሁለት፡ ጊዜ፡ መልእክተኛ፡ ይመላለስ፡ ነበር። መጀመሪያ፡ የአኔ፡ ቴዎድሮስን፡ መቅረብና፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ እንደነበረው፡ በመልእክተኛ፡ ግንኙነት፡ መጠንከሩ፡ አስደነገጠን። ነገር፡ ግን፡ አቅም፡ ስለሌለን፡ ምንም፡ ለማድረግ፡ አልቻልንምና፡ ተመካከረን፡ ከፋ፡ ነገር፡ ብንጠብቅም፡ በተስፋ፡ ለመቆየት፡ ወሰን። በአኔ፡ ቴዎድሮስ፡ መጠጋትና፡ በመልእክተኛው፡ ብዛት፡ ምክንያቱ፡ ከሚስተር፡ ፍላጅ፡ ጋር፡ በየጊዜው፡ ግንኙነታችን፡ እየጠበቀ፡ በመሔዱና፡ እርሱም፡ ከእንግሊዝ፡ አገር፡ ከተመለሰ፡ ይዞ፡ በድፍረት፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ የሚሠሩትንና፡ በዚህም፡ ጉዳይ፡ ያላቸውን፡ ስሜትና፡ እንቅስቃሴ፡ ይገልጽልን፡ ነበር። በየካቲት፡

ወር : ፲፰፻፷፰ : መጀመሪያ : በጻፈልን : ደብዳቤ : እንደተረዳው : ከን
ጉሠ : ነገሥቱ : መኩንኖች : ጋር : ባደረገው : ንግግር : እንደተረ
ዳነው : የእንግሊዝን : የጦር : ሠራዊት : ወደ : አበሻ : አገር : መግ
ባት : ግርማዊነታቸው : እንደተረዱና : የእንግሊዝን : መንግሥት :
አሳብ : ለማወቅ : እንዱን : መኩንኖቸውን : ልከውት : በተዘዋዋሪ :
ጉዳዩን : በሰላም : መልክ : ለመፈጸም : የሚቻልበት : ነገር : እንዳለ
የጠየቀው : መሆኑን : ገለጸልን ።

አፄ : ቴዎድሮስ : የእንግሊዝ : ወታደሮች : ወደ : ግዛታቸው :
መግባታቸውን : ከብዙ : ወር : በፊት : በሰላዎቸው : አማካይነት :
ዐውቀው : እንደነበር የታመነ : ነው ። ነገር : ግን : ከባድ : ችግር :
ገጥሟቸው : በነበረበት ሰዓት : ስለእንግሊዝ : ሠራዊት : መምጣት :
መናገራቸው : የሚጉዳ : መሆኑን : በመገመት : ነገሩን : በምሥ
ጢር : ይዘውት : ነበር ። ወደ : አምባቸው : ከተጠጉ : በኋላ : ግን :
ለሕዝባቸው : በቅርቡ : ከአውሮጳ : መንግሥት : ወታደር : ጋር :
ጦርነት : እንደሚገጥማቸው : እየደጋገሙ : እንሥተው : ተናግረ
ዋል ። ጥር : ፴ : ፲፰፻፷፰ : ዓ. ም. ሚስተር : ዋልድሚዬር :
የተባለውን : የብረት : ሠራተኞችን : አለቃ : የተማረና : አፄ : ቴዎ
ድሮስም : ምንም : እንኳ : ወደመጨረሻው : ላይ : ቢያንገላቱትም
የሚያከብሩትና : የሚያቀርቡት : ሰው : ለብቻው : ጠርተው : የእ
ንግሊዝ : ጦር : ሠራዊት : ዙላ : ላይ : መውረዱን : ገለጹለት ። በማ
ግሥቱም : ሚስተር : ፍላድን : ለብቻው : ወስደው : «ደብዳቤ : በአ
ንተ : አማካይነት : የላኩልኝና : ይመጣሉ : ያልኩኝ : ሰዎች : ዙላ :
ላይ : ደርሰዋል ። የሚመጡትም : በጨው : መስክ : በኩል : ነው :
ለምንድር : ነው : ደኅና : መንገድ : ያልመረጡት ? የጨው : መስክ :
ለጤና : ተስማሚ : አይደለም» : አሉት ።

ሚስተር : ፍላድም : ከሕንድ : አገር : ለመጡ : ወታደሮች :
የጨው : መስክ : በጣም : ቀላል : ስለሚሆንላቸው : በሦስትና :
በአራት : ቀን : ተራራማ : ወደ : ሆነው : አገር : አጋሜ : ሊደርሱ :
ይችላሉ : ብሎ : አስረዳቸው ። አፄ : ቴዎድሮስም : «እኛ : መንገድ :
በብዙ : ችግር : እንሠራለን : ለእነርሱ : ግን : መንገድ : መሥራት :
የትም : ቢሆን : እንደጨዋታ : የሚቆጥሩት : ነገር : ነው ። እንደም
ገምተው : እንዲመጡ : እግዚአብሔር : የወሰነው : ስለሆነ : ይምጡ

ከላይ : ያለው : ጌታ : ካልገደለኝ : ሌላ : ማንም : አይገድለኝም ።
እንደሞት : ካዘዘም : ማንም : አያድነኝም ። የሕዝቅያስን : የሰናክ
ሬምን : ታሪክ : አስታውስ» አሉት ። አፄ : ቴዎድሮስ : ይህን : ሲያ
ነጋግሩት : በእርጋታና : በፀጥታ : ነበረ ። ከሁለት : ቀን : በኋላ :
ለጥቂቶቹ : አውሮጳውያን : ብረት : ሠራተኞች : «የሠለጠኑና :
ሥነ : ሥርዓት : የሚከተሉ : ወታደሮች : የማይበትን : ቀን : በመ
ጓጓት : እጠብቃለሁ ። ተፈጥሮዬ : እንደሲሞን : ነው ። ሽማግሌ :
ነበረ ፤ ነገር : ግን : ከመሞቱ : በፊት : ክርስቶስን : ለመያዝ : ስለ
ቻለ : ተደሰተ ። እኔም : ሸምግያለሁ ። ነገር : ግን : እነዚህን : የሠለ
ጠኑ : ወታደሮች : ከማየቱ : በፊት : እንዳልሞት : እግዚአብሔርን :
እለምናለሁ ። በትምህርትና : በሥነ : ሥርዓት : ከሚራመዱ ፤ በሺህ :
የሚቆጠረው : ወታደር : በአንድ ሰው : ከሚመራው : ጋር : የእኔ :
ወታደሮች : ሲመዛዘኑ : እንደሌሉ : ቀጥር : ናቸው ። ብለው : ተና
ገሩ ። ቢሆንም : በአንድ : አጋጣሚ : የተለወጠ : ነገር : ይገኝ :
ይሆንን : በማለት : ተስፋ : ያልቆረጡ : ስለሆነ : በሌላ : ጊዜ : ለሚ
ስተር : ዋልድሚዬር : «በአገራችን : አንድ : ንግርት : አለ ፤ ይኸ
ውም : የአውሮጳ : ንጉሥ : ከአበሻ : ንጉሥ : ጋር : ግንኙነት : ያደ
ርጋል ። ከዚያም : በኋላ : በአበሻ : አገር : ከነበሩት : ነገሥታት :
ሁሉ : የበለጠ : ታላቅ : ንጉሥ : ይነግሣል ። ይህ : ንግርትም : በአ
ሁኑ : ጊዜ : መድረሱ : ነው ። ነገር : ግን : ንግርቱ : የሚደርሰው :
በእኔ ላይ : ነው : ወይስ : በሌላ ሰው : አላውቅም» አሉት ።

ይህንን : ወሬ : ስንሰማ : ምንም : እንኳ : አፄ : ቴዎድሮስ :
ቀደም : አድርገው : ስለወታደሮቹ : መምጣት : መስማታቸውን :
ያወቅን : ቢሆንም : ነገር : ግን : ምንም ሳይናገሩ : በመቅረታቸው :
ሁኔታው : አጠራጥሮን : ስለነበረና : የወታደሩንም : መምጣት :
ሲሰሙ : እንዳይበላጩ : ሰግተን : ስለነበረ : በጣም : ተደሰትን ።

የካቲት : ፯ / ፲፰፻፷፰ : ዓ. ም. ከእንግሊዝ : ጦር : ሠራዊት :
አዛዥ : ለአፄ : ቴዎድሮስ : የተጻፈ : ደብዳቤ : እንዲያደርስ : የታ
ዘዘው : ሰው : ለግርማዊነታቸው : ለመስጠት : ስለፈራ : ወደእኛ :
አምጥቶ ሰጠን ። ይህ : ሁኔታ : ከብርቱ : ችግር ላይ : ጣለን ።
በአንድ : በኩል : ደግሞ : ደብዳቤው : ወደ : አማርኛ ሲተረጎም :
ከዋና : ዋና : ነገሮች ላይ : ትክክለኛ : ያልሆነ ስሜት : እንዳይ

ሰጥ፡ ወደ፡ እኛ፡ መድረሱ፡ በጣም፡ ጠቃሚ፡ ሆኖ፡ እንገኘው።
የጦር፡ አዛዦች፡ ቀጥተኛ፡ ድፍረትና፡ ትሕትና፡ የተሞላ፡ ደብ
ዳቤ፡ ሳንበው፡ በሰንሰለት፡ ታሥራም፡ በመጨረሻ፡ እንግሊዙ፡
ጀኔራል፡ በእንግሊዞች፡ ላይ፡ ለረጅም፡ ጊዜ፡ የደረሰውን፡ ውር
ደት፡ ለመግፈፍ፡ ጊዜው፡ የተቃረበ፡ መሆኑን፡ ስለተረዳሁት፡
እጅግ፡ ኩራት፡ ተሰማኝ።

ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሠፈር፡ የሚደርሰን፡ ወሬ፡ የእንግሊዝ፡
ወታደር፡ መጥቶ፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስን፡ ዓላማ፡ ሁሉ፡ በማበላሸቱ፡
ተናደው፡ በእኛ፡ ላይ፡ ክፉ፡ ነገር፡ ለማድረግ፡ አሳብ፡ እንደሌላ
ቸው፡ የሚገልጽ፡ ስለሆነ፡ ይህ፡ በድንገት፡ የደረሰንን፡ ደብዳቤ፡
ሰጥተን፡ እንዲቆጡ፡ ከማድረጉ፡ ይልቅ፡ ብናቆየውና፡ ለወደፊቱ
አሳባቸውን፡ ለውጠው፡ ክፋት፡ ባሳዩን፡ ጊዜ፡ ሰጥተን፡ ብናስፈ
ራራበት፡ ይጠቅማል፡ ተብሎ፡ እንዲቆይ፡ ተደረገ።

እንደተፈራውም፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሁኔታ፡ ብዙ፡ ሳይቆይ፡
ተለወጠ። የደላንታ፡ ሰዎች፡ በተሰጣቸው፡ ተስፋና፡ ምሕረት፡
መሠረት፡ ገብተው፡ ያላቸውን፡ ሁሉ፡ ለስንቅ፡ ሰጥተው፡ ንዘን፡
እየተሸከሙ፡ ወደ፡ አምባው፡ አድርሰው፡ መንገዱንም፡ በመሥ
ራት፡ ከልብ፡ ስላገለገሉና፡ አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ ለደላንታ፡ ሰዎች፡
የሰጡትን፡ ቃል፡ አክብረው፡ በሰላም፡ ስለያዟቸው፡ ይህን፡ በማ
የት፡ በዙሪያ፡ የሚገኙት፡ ሌሎችም፡ ሕዝቦች፡ ለመግባት፡ እንዲ
ችሉ፡ የተመረጡ፡ ሽማግሌዎች፡ ልከው፡ ምሕረት፡ ስለጠየቁና፡
የሚያስፈልገውንም፡ ስንቅ፡ ሁሉ፡ ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠፈር፡
ለማምጣት፡ ፈቃደኞች፡ መሆናቸውን፡ አረጋግጠው፡ እንደደላ
ንታ፡ ሰዎች፡ የምሕረት፡ አዋጅ፡ እንዲያስነግሩላቸው፡ ስለለመኑ፤
አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሁልጊዜ፡ ብልጥ፡ ነበሩና፡ በዚህ፡ መንገድ፡
ቢገፉበት፡ የሸሸው፡ ሕዝብና፡ የተቀነሰው፡ ግዛታቸው፡ የሸፍቶ
ቸን፡ ዋጋ፡ ቢስነት፡ በማየት፡ እንደሚመለስላቸው፡ አምነው፡
የምሕረት፡ አዋጅ፡ እያስነገሩ፡ ተቀበሉት። ነገር፡ ግን፡ ባላገሮቹ፡
አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የሚያስፈልጋቸውን፡ በቂ፡ ስንቅ፡ እንደገመ
ቱት፡ ማቅረብ፡ ስላልቻሉ፤ ቃላቸውን፡ አጥፈው፡ የካቲት፡ ፱/
፲፰፻፷፮፡ ዓ. ም. የባላገሩን፡ ቤት፡ ወታደሩ፡ እንዲወረው፡ አዘዙ።

ይህ፡ ወረራ፡ የተደረገው፡ በድንገት፡ ስለነበረ፤ ሕዝቡ፡ ብዙ
ሊከላከል፡ ሳይችል፡ በመቅረቱ፡ እህልና፡ ከብት፡ በብዛት፡ ተገ
ኝቶ፡ ሠራዊቱ፡ እንደልቡ፡ ጠገበ። ስንቅ፡ ለመቆጠብ፡ እንዲች
ሉም፡ ከጉንደር፡ ያመጣቸውን፤ ባሎቻቸው፡ በመከዳታቸው፡ የተ
ያዙ፡ ሴቶችና፡ ልጆቻቸው፡ አብረው፡ ይጓዙ፡ ስለነበረ፡ ወደ፡
ፈለጉበት፡ ቦታ፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱን፡ ሠፈር፡ ለቀው፡ እንዲሔዱ
ፈቀዱ። ከጨጭሆ፡ ወዲህ፡ ከሴቶቹም፡ ጠንካራ፡ ጠንካራዎቹ፡
ተመርጠው፡ እንዲዘርፉ፡ ተደርጎ፡ ስለነበረ፤ ባላዩት፡ ጀግንነት፡
አድንቀው፡ በተለይም፡ አንዲት፡ ሴት፡ አንዱን፡ የክፍል፡ ሹም፡
ገድላ፡ ጦሩንና፡ ጋሻውን፡ አምጥታ፡ በማበርከቷ፡ በጣም፡ ተደስ
ተው፡ የማዕርግ፡ ስምና፡ የራሳቸውን፡ ሽጉጥ፡ ሸለሟት። የአፄ፡
ቴዎድሮስን፡ አመል፡ ደህና፡ አድርገን፡ የለመድነው፡ በመሆኑ፡ እን
ደዚህ፡ አንድ፡ ጊዜ፡ መዝረፍና፡ መግደል፡ ከጀመሩ፡ ከዚህ፡
ቀደም፡ የሰጡትን፡ ምሕረት፡ እንደሚሸሩትና፡ የእንግሊዝ፡ ጦር፡
ሠራዊት፡ መምጣትም፡ እንደሚያስቆጣቸው፡ ስለምናውቅ፤ ከአ
ውሮጳውያኖቹ፡ ጋር፡ መጣላታቸውን፡ በሰማን፡ ጊዜ፡ ብዙም፡
አልተገረምንም። የእንግሊዝ፡ ጦር፡ ሠራዊት፡ አዛዥ፡ ለየክፍሉ፡
በአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ላይ፡ ላመጡ፡ የጦር፡ አለቆች፡ የላከው፡ የአዋጅ፡
ግልባጭ፡ ከሞቱ፡ በኋላ፤ ከሌሎች፡ ወረቀቶች፡ ጋር፡ አብሮ፡ በመገ
ኘቱ፡ በአሁኑ፡ ጊዜ፡ የደረሳቸው፡ ይመስላል። ምክንያቱ፡ ግልጽ፡
ባይሆንም፤ በአውሮጳውያን፡ ብረት፡ ሠራተኞቻቸው፡ ላይ፡ በድን
ገት፡ ተቆጥተው፡ ሁሉንም፡ ይጠረጥሯቸው፡ ስለያዙ፡ በጥብቅ፡
እንዲጠበቁ፡ አዘው፡ ለብዙ፡ ቀን፡ ሥራቸውን፡ አቋረጡ።

ሚስተር፡ ዋልድሚየር፡ እራቱን፡ ለመብላት፡ ወደ፡ ድንኳኑ
ገብቶ፡ ሳለ፡ አንድ፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሰላይ፡ የሆነ፡ ሰው፡ መጥቶ
ስለመጣው፡ የእንግሊዝ፡ ጦር፡ ሠራዊትና፡ ስለሌላም፡ ጉዳይ፡ እን
ሥቶ፡ ስላነጋገረው፡ ከሰጠው፡ መልስ፡ መካከል፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡
ከእንግሊዞች፡ ጋር፡ በወዳጅነት፡ መንገድ፡ እንዲጨርሱ፡ ካልሆነ
በአገራቸው፡ ውስጥ፡ አንድም፡ ወዳጅ፡ የሌላቸው፡ ስለሆነ፡ ትልቅ
ጥፋት፡ ይደርሳል፡ ብሎ፡ በመናገሩ፤ ሰላዩ፡ ይኸንኑ፡ ለግርማዊ
ነታቸው፡ በነገራቸው፡ ጊዜ፡ ከመጠን፡ በላይ፡ ተበሳጭተውና፡
ተቆጥተው፡ አውሮጳውያኖቹን፡ በሙሉ፡ አስጠርተው፡ ጦራቸው

ውን፡ እየሰበቁ፡ መናገር፡ እስኪያቅታቸው፡ ድረስ፡ ከወዲያ፡
ወዲህ፡ ለጥቂት፡ ጊዜ፡ ከተንቆራጠጡ፡ በኋላ፡ ወደ፡ ዋልድሚየር፡
ተጠግተው፡ በቁጣ፡ ጦራቸውን፡ በሚያሠጋ፡ ሁኔታ፡ አቅንተው፡
መጠን፡ የሌለው፡ የሰድብ፡ መዓት፡ እወረዱበት። «አንተ፡ ውሻ፡
ለመሆኑ፡ አንተ፡ ማነህ? አንተ፡ እንድ፡ አህያ፤ ድኃ፡ ከሩቅ፡ አገር፡
መጥተህ፡ ለብዙ፡ ዓመታት፡ እያበላሁህና፡ እየከፈልኩህ፡ የኖርክ፡
የእኔ፡ ባሪያ፡ አይደለህምን? እንደ፡ አንተ፡ ያለ፡ ለማኝ፡ ስለእኔ፡
ሁኔታ፡ ሊያውቅ፡ ይገባዋልን? ማድረግ፡ የሚገባኝን፡ ነገር፡ ልታ
ዘኝ፡ ፈልገሃልን? የመጣው፡ ንጉሥ፡ ከንጉሥ፡ ጋር፡ የሚያስፈልግ
ውን፡ ለመፈጸም፡ አይደለምን? እንደዚህ፡ ስላለው፡ ሥራ፡ ምን፡
የምታውቀው፡ ነገር፡ አለህ?» ካሉት፡ በኋላ፡ ከመሬት፡ ላይ፡ ወድ
ቀው፡ «ጦሬን፡ እንሳና፡ ግደለኝ፡ ነገር፡ ግን፡ ከብሬን፡ አትን
ካው» ብለው፡ በመናገራቸው፡ ዋልድሚየር፡ ከፊታቸው፡ ወድቆ፡
ይቅርታ፡ እንዲያደርጉለት፡ ለመነ። ነገር፡ ግን፡ ልመናውን፡ ሳይ
ቀበሉ፡ ተነሥተው፡ እንዲከተላቸው፡ አዘው፡ ሔዱ።

የካቲት፡ ፲/ ፲፰፻፳፰፡ ዓ. ም. ከደላንታ፡ አፋፍ፡ ላይ፡ ሠፈር፡
ስላደረጉ፡ ከአምባው፡ የሚገኙ፡ ሹማምንቶች፡ በቴሌስኮፕ፡ ሲመ
ለከቱ፡ ወደ፡ በሽሎ፡ የሚያወርደውን፡ መንገድ፡ ሲያሠሩ፡ ይታዩ፡
ነበር። የደላንታን፡ አገር፡ በወረሩ፡ ጊዜ፡ በሺህ፡ የሚቆጠሩ፡
ሰዎች፡ ይዘው፡ ስለነበረ፡ በጥብቅ፡ እያስጠበቁ፡ የመንገዱ፡ ግማሹ፡
ሥራ፡ ከተፈጸመ፡ በኋላ፡ ወደ፡ አገራቸው፡ ደላንታ፡ እንዲመለሱ፡
ፈቀዱላቸው።

በአምባውና፡ በንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠፈር፡ መካከል፡ የነበረው፡
ግንኙነት፡ በማቋረጡ፡ በአምባው፡ ላይ፡ የሚገኙት፡ ሹማምንት፡
የተጣለባቸውን፡ አደራ፡ በሚገባ፡ እንዳከናወኑ፡ ስለሚያምኑና፡
ይህ፡ ሁኔታ፡ ጥላቻ፡ ወይም፡ ችልታ፡ ያዘለ፡ ነው፡ ብለው፡
በመገመታቸው፡ በነገሩ፡ በጣም፡ ተጨነቁ። ደላንታ፡ ከተ
ወረረ፡ ወዲህ፡ በእኛና፡ በንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠፈር፡ መካከል፡
ያለው፡ ጎዳና፡ አስቸጋሪ፡ ስለነበረ፡ እንደምንም፡ ብለን፡ አንድ፡
መልእክተኛ፡ ለመላክ፡ ችለን፡ ስለነበር፡ መልእክተኛው፡ ትንሽ፡
የተሻለና፡ የሚያሳርፍ፡ ወሬ፡ ሊያመጣልን፡ ቻለ። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡
ከዋልድሚየር፡ ጋር፡ መታረቃቸውንና፡ ሌሎቹንም፡ ብረት፡ ሠራ

ተኞች፡ አውሮጳውያን፡ በሰላምና፡ በደህና፡ እንደያዟቸው፡ አረጋገ
ጠልን። አውሮጳውያኖቹን፡ ሥራ፡ እንደማያሠራቸውና፡ ከድንኳና
ቸው፡ አጠገብ፡ ከሚገኝ፡ ከአንድ፡ ድንኳን፡ ውስጥ፡ እንደሚያስ
ተኝቸው፡ ገለጸልን። ሁልጊዜ፡ ለወታደራቸውና፡ ለአውሮጳውያ
ኖቹ፡ የእንግሊዝ፡ ጦር፡ ሠራዊት፡ መምጣቱን፡ እየተናገሩ፡ አንዳ
ንድ፡ ጊዜም፡ ለመዋጋት፡ መቀረጣቸውን፡ በሌላም፡ ጊዜ፡ በሰላም፡
መልክ፡ የመጨረሻ፡ ስሜት፡ እንዳላቸው፡ እንደሚያሳዩ፡ ነገረን።
ስለእኛ፡ እንደሚያነሡና፡ ይልቁንም፡ የሚስተር፡ ስተርንን፡ ስም፡
ከዚህ፡ በፊት፡ እንደሚያደርጉት፡ በጥላቻ፡ ሳይሆን፡ በሰላም፡ መን
ገድ፡ አንስተውት፡ እንደነበረ፡ ሰማን። ሚስተር፡ ፍላድከብዙ፡
ጊዜ፡ በፊት፡ ጽፎላቸው፡ የነበረው፡ ደብዳቤ፡ ብዙ፡ እንዳስቆጣ
ቸው፡ ደጋግመው፡ አንሥተውታል። ሚስት፡ ፍላድ፡ እንግሊዝና፡
ፈረንሳይ፡ የአበሻን፡ አገር፡ መውረራቸው፡ አይቀርም፡ እያለች፡
የግል፡ አስተያየቷን፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ደጋግማ፡ ነግራቸው፡
ስለነበር፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እያስታወሱ፡ «ያች፡ ሴት፡ እንዳ
ለችው፡ ይኸው፡ መጡ፡ እኔም፡ አልፈራቸውም፡» እያሉ፡ ይና
ገሩ፡ እንደነበር፡ ሰማን።

ግርማዊነታቸው፡ መጋቢት፡ ፭፡ ፲፰፻፳፰፡ ዓ. ም. ጋሪዎቹን፡
መድፎቹንና፡ አዳፍኔዎቹን፡ ይዘው፡ በሽሎ፡ ሸለቆ፡ ደረሱ። ሚስ
ተር፡ ፍላድ፡ ከጸፈልን፡ ደብዳቤ፡ እንደተረዳነው፡ ጃንሆይ፡ መቅ
ደላ፡ ለመድረስ፡ በመጣደፍ፡ ላይና፡ አውሮጳውያኖቹ፡ ምንም፡
እንኳ፡ ቀንና፡ ሌሊት፡ የሚጠብቁ፡ ቢሆንም፡ በሰላም፡ የተ
ያዙ፡ መሆናቸውን፡ አስረድቶ፡ ሚስተር፡ ዋልድሚየር፡ የአፄ፡
ቴዎድሮስ፡ ምሥጢረኛ፡ በመሆኑ፡ በእንግሊዝ፡ ወታደር፡ ሠፈር፡
ስላለው፡ ሁኔታ፡ ደህና፡ ወሬ፡ ማግኘቱን፡ ጠቅሶ፡ «በወዳጅነት፡
መልክ፡ ቢመጡ፡ ሊያቸንፋኝ፡ ይችላሉ፤ ነገር፡ ግን፡ በሌላ፡ መን
ገድ፡ ከመጡ፡ ሊምሩኝ፡ ስለማይችሉ፡ የደም፡ ጎርፍ፡ እስከሔደ፡
ድረስ፡ ተዋግቼ፡ ከዚያም፡ በኋላ፡ እሞታለሁ» እያሉ፡ እንዳጫ
ወቁት፡ ገለጸልን።

አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ መጋቢት፡ ፮፡ ፲፰፻፳፰ ዓ. ም. መልእክተኛ፡
ልከው፡ በደህና፡ ወደ፡ አምባው፡ መድረሳቸው፡ ስለሆነ፡ ሕዝቡ፡
እንዲደሰት፡ ሲያስታውቁ፡ ለእኛም፡ ሰላምታ፡ ላኩብን። ሚስተር፡

ራሳምም፡ ወዲያውት፡ ደብዳቤ፡ ጽፎ፡ ስላስገኙት፡ መልካም፡
ፍሬ፡ ደስታውን፡ ገለጸላቸው፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ከአፄ፡ ቴዎድ-
ሮስ፡ ጋር፡ ያለውን፡ ተስሚነትና፡ ወዳጅነት፡ ለመጠበቅ፡ ሲል፡
ላደረገው፡ ትግል፡ ምስጋና፡ የሚገባው፡ ለግርማዊነታቸው፡ ያለ-
ውን፡ አድናቆትና፡ ጥብቅ፡ ወዳጅነት፡ ስንሰለት፡ እንኳ፡ ያልቀነ
ሰበት፡ ትልቅ፡ ሰው፡ ነው፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ከአፄ፡ ቴዎድ-
ሮስና፡ ከሌሎችም፡ ሹማምንት፡ ጋር፡ ወዳጅነት፡ ለመመሥረት፡
የረዳው፡ የማዕርግ፡ ደረጃው፡ ከፍተኛ፡ በመሆኑ፡ ሲሆን፡ ሚስ-
ተር፡ ፕሬደክስንና፡ እኔን፡ ግን፡ ሹማምንቱና፡ አፄ፡ ቴዎድሮስም፡
ሳይቀሩ፡ ዝቅተኛ፡ ጉዳት፡ ማድረስ፡ የማንችል፡ አድርገው፡ የሚ-
ገምቱንና፡ ዋጋ፡ የማይሰጡን፡ ቢሆንም፡ ለትሕትና፡ ስንል፡
እኛም፡ እንኳን፡ ደስ፡ አለዎት፡ በማለት፡ መልእክት፡ ላከን፡

አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ በሚስተር፡ ራሳም፡ ደብዳቤ፡ በጣም፡
ተደስተው፡ መጋቢት፡ ፱፡ ፲፰፻፳፰፡ ዓ. ም. ከሚስተር፡ ፍላድና፡
ከሌሎችም፡ መኳንንቶች፡ ጋር፡ ለሚስተር፡ ራሳም፡ ደብዳቤ፡
ጽፈው፡ ለአምባው፡ አዛዥም፡ የወዳጃቸውን፡ የራሳምን፡ ስንሰ-
ለት፡ እንዲያወልቅ፡ አዘዙት፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ለራሳም፡ በጽፋት፡
ደብዳቤ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ በሰንሰለት፡ ስለመታሠሩ፡ ያወቁ፡ መሆ-
ናቸውን፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ማንግታቸውን፡ ረስተውት፡ ከእርሱ፡ ጋር፡
ምንም፡ ጥላቻ፡ እንደሌላቸውና፡ ወደ፡ መቅደላ፡ በላኩት፡ ጊዜ፡
ከዚያው፡ ሆኖ፡ ሰዎቻቸው፡ በዓይነ፡ ቁራኛ፡ እንዲጠብቁት፡ ቢያ-
ዟቸው፡ በመፍራት፡ በሰንሰለት፡ አሥረው፡ እንዳቆዩት፡ ገልጸው፡
፪፯፡ ብር፡ ሲልኩለት፡ ሚስተር፡ ፍላድ፡ ያመጣውን፡ ገንዘብና፡
ዕቃ፡ በአገሩ፡ ውስጥ፡ ሽፍቶች፡ በርክተው፡ በማስቸገራቸው፡ እስ-
ካሁን፡ ድረስ፡ ሳይልኩለት፡ መቆየታቸውን፡ አስረድተው፡ ለወ-
ደፊቱ፡ ለመላክ፡ ተስፋ፡ ሰጥተው፡ ፩፻፶፡ በግና፡ ፩፻፡ ፍሪዳ፡
ሰጠታ፡ ላኩለት፡ እንዳችንም፡ በደረሰው፡ ትእዛዝ፡ ሳንጨመር፡
በመቅረታችን፡ በጣም፡ አዘን፡ ኋላ፡ ሳስበው፡ ግን፡ በዚህ፡ ነገር፡
ማዘን፡ ቀርቶ፡ መገረም፡ እንኳ፡ አልነበረብኝም፤ ነገር፡ ግን፡ ኻያ፡
ወር፡ በሰንሰለት፡ ታሥሮ፡ መቆየት፡ የሰውን፡ ልጅ፡ መንፈስና፡
ሰውነት፡ ስለሚያደክመው፡ እንደዚህ፡ ባለ፡ ነገር፡ እንዲያዝን፡

ግብዝ፡ ያደርገዋል፡ ከዚህ፡ ገዘን፡ በኋላ፡ በቅርቡ፡ ነፃነታችንን፡
የምናገኝና፡ የእንግሊዝ፡ ባንዲራ፡ እንደምትውለበለብ፡ በማስታ-
ወስ፡ ሁሉንም፡ ረስተን፡ ተዝናናን፡ የእኛም፡ ሰንሰለት፡ እንዲ-
ፈታ፡ ባለመደረጉ፡ ማዘናችንን፡ የአምባው፡ ሹማምንት፡ ስለተ-
ረዱ፡ ሁኔታውን፡ ለአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የሚገልጽ፡ መልእክተኛ፡
ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ተላከ፡

ሚስተር፡ ፍላድ፡ በዚህ፡ ቀን፡ ወደ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠፈር፡
ተመልሶ፡ ድንኳኑን፡ አስተክሎ፡ ካደረ፡ በኋላ፡ በማግሥቱ፡ ጃን-
ሆይ፡ አስጠርተው፡ ሁላችንንም፡ አይቶን፡ እንደሆነና፡ ደህናም፡
መሆናችንን፡ በተለይም፡ ስለ፡ ፕሬደክስና፡ ስለእኔ፡ ስለጠየ-
ቁት፡ ደኅንነታችንን፡ ገልጾ፤ ነገር፡ ግን፡ የሚስተር፡ ራሳም፡ ስን-
ሰለት፡ ሲፈታ፡ የሌሎች፡ ተለይቶ፡ በመቅረቱ፡ ማዘናችንን፡
ስለተናገረ፡ ግርማዊነታቸው፡ እየላቁ፡ «አው፤ ሰምቻለሁ፡ የእኔ፡
ሰዎች፡ በሰንሰለት፡ ባሠሩዋቸው፡ ጊዜ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ በፀ-
ጥታ፡ ምንም፡ ቃል፡ ሳይናገር፡ ሲታሠር፡ ሁለቱ፡ ግን፡ በሰንሰለት-
በመታሠራቸው፡ እንደተቆጡ፡ አውቃለሁ፡ በእነርሱ፡ ላይ፡
ቂም፡ የለኝም፡ እነርሱም፡ የበደሉኝ፡ ነገር፡ የለም፡ ሚስተር፡ ራሳ-
ምን፡ እንዳገኘሁ፡ የነርሱም፡ ሰንሰለት፡ እንዲወልቅ፡ ይሆናል።»
ብለው፡ መለሱለት፡

ሚስተር፡ ፍላድ፡ ለግርማዊነታቸው፡ ሲያስረዳ፡ በነገሩ፡ ሁላ-
ችንም፡ እዝነናል፡ ምክንያቱም፡ የሚስተር፡ ራሳም፡ ሰንሰለት፡
ሲፈታ፡ ያየ፡ ሰው፡ የቆንሰሉ፡ የጾክተር፡ ብላንክና፡ የፕሬደክስም፡
ሰንሰለት፡ እንዲወልቅ፡ የታዘዘ፡ መስሎት፡ ቀድሞ፡ ሔዶ፡ የም-
ሥራች፡ ነግሯቸው፡ ስለነበረ፡ ሚስተር፡ ራሳምም፡ የሁለቱ፡ ጓደ-
ኞቹ፡ ሰንሰለት፡ ሳይፈታ፡ ተለይተው፡ በመቅረታቸው፡ ቅሬታ፡
ተሰምቶታል፤ እነርሱም፡ ለምን፡ እንዳልተፈቱ፡ ቢጠየቁት፡
የግርማዊነትዎን፡ ምክንያት፡ ሊያውቀው፡ ባለመቻሉ፡ መልስ፡
ሳይሰጣቸው፡ ቀርቷል፡ ብሎ፡ በማስረዳቱ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እየ-
ላቁ፡ «ወዳጅነት፡ ካለ፡ ሁሉ፡ ነገር፡ ይስተካከላል»፡ የሚል፡
መልስ፡ ሰጡት፡

ግርማዊነታቸው፡ መጋቢት፡ ፲፮፡ ፲፰፻፳፰፡ ዓ. ም. መድፎቹ
ንና፡ አዳፍኜውን፡ ይዘው፡ ሰላም፤ ተራራ፡ ሥር፡ ሠፈር፡ አድ-

ገው፡ ወደ፡ እምባው፡ ለመውጣት፡ የሚያስፈልጋቸውን፡ መንገድ፡ ማሠራት፡ ጀመሩ።

መጋቢት፡ ፲፮፡ ፲፰፻፳፰፡ ዓ.ም. ጧት፡ በእምባው፡ የሚገኙ፡ ቀሳውስት፡ የክህነት፡ ልብሳቸውን፡ ለብሰው፡ መስቀልና፡ የአጌጡ፡ የቤተ፡ ክርስቲያን፡ ጃንጥላዎች፡ ይዘው፡ ንጉሠ፡ ነገሥታቸውን፡ እንኳን፡ ደኅና፡ መጡ፡ ለማለት፡ ወደ፡ ሰላምጌ፡ ወርደው፡ ጃንሆይም፡ በሰላም፡ ተቀብለው፡ ካነጋገሩዋቸው፡ በኋላ፡ «አባቶቼ፡ በደስታ፡ ወደ፡ ቦታችሁ፡ ተመለሱ፡ ያለኝን፡ ገንዘብ፡ ከእናንተ፡ ጋር፡ ተካፍቼ፡ እበለዋለሁ፡ ልብሶቼ፡ የእናንተ፡ ናቸው፡ ባለኝም፡ እህል፡ እመግባችኋለሁ፤» ብለው፡ በሰላም፡ አሰናብተዋቸው፡ ሊሔዱ፡ ሲሉ፡ እንደ፡ እግዚአብሔር፡ የረገመው፡ ከእኛም ጋር ስምምነት፡ ያልነበረው፡ ቁስ፡ ወደ፡ ግርማዊነታቸው፡ ዙሮ፡ «ግርማዊ፡ ሆይ፡ ሃይማኖትዎን ። አይካዱ» ስላላቸው፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ በጣም፡ ተገርመው፡ ምን፡ ማለቱ፡ እንደሆነ፡ ቢጠይቁት፡ በድንጋጤ፡ መንፈስና፡ በጩኸት «መጽም፡ አቋርጠዋል፡ የመላእክቶችን፡ በዓል፡ አያከብሩም፡ የፈራሁት፡ በቅርቡ፡ የካቶሊክን፡ (የፍራንካን) ሃይማኖት፡ ይቀበላሉ፡ ብዬ፡ ነው።» በማለቱ፡ አፄ ቴዎድሮስ፡ አብረዋቸው፡ ወደ፡ ነበሩት፡ አውሮጳውያን፡ ፊታቸውን፡ አዙረው፡ «ሃይማኖታችሁ፡ ምን፡ እንደሆነ፡ ጠይቁያችሁ፡ አውቃለሁን?» ብለው፡ በመጠየቃቸው፡ ሁሉም፡ «የለም»፡ ስላሉ፡ ፊታቸውን፡ በጭንቀት፡ ላይ፡ ወደ፡ ወደቁት፡ ቀሳውስት፡ አዙረው፡ በዚህ፡ ሰው፡ ላይ፡ ፍረዱ፡ ብለው፡ በመናገራቸው፡ ቀሳውስቱ፡ በነገሩ፡ ብዙ፡ ሳይመካከሩበት፡ በአንድ፡ ቃል፡ ንጉሠ ነገሥቱን፡ የሰደበ፡ ሰው፡ ሞት፡ ይገባዋል» ብለው፡ ውሳኔአቸውን፡ እንደሰጡ፡ በዙሪያው፡ የነበሩት፡ ወታደሮች፡ በቁሱ፡ ላይ፡ ሠፍረው፡ ሊገሉት፡ ሲሉ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እንዳይገደል፡ አዘው፡ በሰንሰለት፡ ታሥሮ፡ ወደ፡ እምባው፡ እንዲሔድና፡ ለሰባት፡ ቀን፡ ውኃና፡ ምግብ፡ ሳይሰጠው፡ እንዲቆይ፡ አዘዙ።

በዚሁም፡ ቀን አንድ፡ ሌላ፡ ቁስ፡ ግርማዊነታቸውን፡ የተሳደበ፡ አብሮ፡ እንዲታሠር፡ ተደረገ። ይህ፡ ቁስ፡ አንድ፡ ቀን፡ ለአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሰላዮች፡ «ንጉሣችሁ፡ ሦስት፡ ማተብ፡ ያሥራሉ፡ አንዱ፡ እስላም፡ ሆነው፡ ቤተ፡ ክርስቲያኖችን፡ ስላቃጠሉ፡ ሁለተ

ኛው፡ የፍራንካን፡ ሃይማኖት፡ ተቀብሎ፡ ስለማይጸምና፡ ሦስተኛው፡ ሕዝቡን፡ ለማታለል፡ ክርስቲያን፡ ለመምሰል፡ ማተብ፡ ማሰሩ፡ ነው።» ሲል፡ ተናግሮ፡ የነበረ፡ ቁስ፡ ነው።

በማግሥቱም፡ ጧት፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ወደ፡ መቅደላ፡ ስለዘለቁ፡ ሕዝቡ፡ በዕልልታ፡ ሲቀበላቸው፡ ከእንቅልፋችን፡ ነቃን ። ሥጋጃ፡ ምንጣፍ፡ በእምባው፡ ላይ፡ በሚገኘው፡ ቤተ፡ መንግሥታቸው፡ ግንባር፡ ተነጥሎ፡ ዘውዳቸውም፡ ወጥቶ፡ በክብር፡ ቦታው፡ ሲቀመጥ፡ ግርማዊነታቸውንም፡ ፀሐዩ፡ እንዳይመታቸው፡ ጃንጥላ ተዘረጋ፡ መኳንንቶቹና፡ የጦር፡ አለቆቹ፡ ተሰበሰቡ። ይህም ሁሉ፡ ድርጅት፡ ሲደረግ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ዘጌ፡ ላይ፡ ለማስታረቅ ተብሎ፡ ከተጠራን፡ በኋላ፡ በተደረገው፡ ፍርድ፡ ዓይነት፡ ዛሬም ተጠርተን፡ ሊደገም፡ ነው፡ እያልን፡ ስንጠባበቅ፡ ነገር፡ ግን፡ ግርማዊነታቸው፡ ለአንድ፡ ቀን፡ ያህል፡ ሥራቸውን፡ አቋርጠው፡ የመጡት፡ ለሌላ፡ የፍርድ፡ ሥራ፡ መሆኑን፡ ተረዳን።

በሁለቱ፡ የእምባው፡ አዛዥዎች፡ በራስ፡ ቢሰውርና፡ በቢትወደድ፡ ዳማሽ፡ ላይ፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ዓይነት፡ ክስ፡ ቀርቧል፡ እየተባለ፡ ሲወራ፡ የቆየ፡ ስለነበረ፡ ዛሬ፡ ግርማዊነታቸው፡ እነዚህን፡ ሰዎች፡ ለመመርመርና፡ ፍርድ፡ ለመስጠት፡ ማሰባቸው፡ ታወቀ። ከሳሾቹና፡ ተከላሾቹ፡ የሚሉትን፡ በእርጋታ፡ ካዳመጡ፡ በኋላ፡ በዙሪያቸው፡ የተገኙትን፡ ሹማምንት፡ አስተያየት፡ በመጠየቃቸው፡ እነዚህ፡ ሰዎች፡ ግርማዊነትዎ፡ በእምባው፡ ባልተገኘበት፡ ጊዜ፡ ጠላት፡ መጥቶ፡ ቢሆን፡ የመጣውን፡ ጠላት፡ በመቋቋም፡ ፈንታ፡ እርስ፡ በራሳቸው፡ እየተጣሉ፡ ቦታውን፡ ባስደፈሩት፡ ነበር። በእምባው፡ የሚገኙ፡ ሰዎች፡ ባይረዷቸውም፡ እነዚህ፡ የከዱት፡ ሰዎች፡ በዚህ፡ ተንኮል፡ ሊያመልጡ፡ ባልቻሉም፡ ነበር፡ ሲሉ፡ አትተው፡ ነገር፡ ግን፡ ላለፈው፡ መልካም፡ አገልግሎታቸው፡ ሲባል፡ ምሕረት፡ እንዲደረግላቸውና፡ ለወደፊቱ፡ እምነት፡ የሚጣልበት፡ ኃላፊነት፡ እንዳይሰጣቸው፡ መኳንንቶቹ፡ ስላሳሰቡ፡ ግርማዊነታቸውም፡ የመኳንንቶቻቸውን፡ አሳብ፡ ተቀብለው፡ በእምባው፡ የሚገኘው፡ ሠራዊት፡ በሙሉ፡ ወደ፡ ንጉሠ ነገሥቱ፡ ሠፈር፡ በዚሁ፡ ቀን፡ እንዲሔድና፡ በምትካቸው፡ ሌላ፡ የሠራዊትና፡ አዛዥ፡ እንዲመጣ፡ አዘው፡ ወታደሩ፡ ያለውን፡ እህል፡ በማጓጓዝ፡ ችግር፡

ንዳይፈጠርና፡ ጊዜም፡ እንዳይወስድ፡ እያንዳንዱ፡ ሰው፡ ያለውን፡
እህል፡ እያሠፈረ፡ ትቶ፡ እንዲሔድና፡ የእህሉን፡ ዋጋ፡ ግርማዊነ
ታቸው፡ በገንዘብ፡ እንዲከፍሏቸው፡ ይደረጋል፡ ተባለ። ከዚህ፡
በኋላ፡ እነዚያን፡ ከአንድ፡ ቀን፡ በፊት፡ የታሠሩትን፡ ቁሶች፡ እስ
ጠርተው፡ ምሕረት፡ ያደረጉላቸው፡ መሆኑን፡ ገልጸው፡ ነገር፡ ግን
ከግዛታቸው፡ ለቀው፡ እንዲሔዱ፡ ነገራቸው። ተመልሰው፡ ሲሔዱ፡
በሳሙኤል፡ በኩል፡ ለሚስተር፡ ራሳም፡ ሰላምታ፡ ልከው፡ «መጥ
ቼ፡ ልጠይቅህ፡ ፈልጌ፡ ነበር፡ ነገር፡ ግን፡ ስለደከመኝ፡ ሳላይህ፡
ሔጃለሁ፡ ሰዎችህ፡ ተቃርበዋል፡ እናንተን፡ ለማትረፍና፡ ለማው
ጣት፡ መጥተዋል» የሚል፡ መልእክት፡ ላኩበት።

በአምባው፡ የነበሩት፡ ወታደሮች፡ እንዲዛወሩ፡ በመታዘዛ
ቸው፡ በጣም፡ አዝነውና፡ ቁናደው፡ ሳለ፡ በማግሥቱ፡ ጧት፡ ግር
ማዊነታቸው፡ ወታደሮቹ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ላሳዩት፡ ታማኝነትና፡
መልካም፡ እገልግሎት፡ ሲሉ፡ ይቅርታ፡ ማድረጋቸውንና፡ ሠራ
ዊቱ ባለበት፡ እንዲቆይ፡ መወሰኑ፡ ስለተነገራቸው፡ በጣም፡ ተደ
ሰቱ። ራስ፡ ቢሰውር፡ ማማሽ፡ ቀለባቸውን፡ እያገኙ፡ እንዲኖሩ፡
ሲፈቀድላቸው፡ ሌላ፡ ቢትወደድ፡ ሐሰኒ፡ የተባሉ፡ ሰው፡ የአም
ባው፡ እዛኝሮ፡ ሆነው፡ ተሾሙ፡ ተጨማሪ፡ ፪፻፡ የጦር፡ መሣሪያ፡
የያዙ፡ ወታደሮች፡ ይዘው፡ መጡ።

እንደተገመተው፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ይህን፡ ትእዛዝ፡ ሰጥተው፡
ወታደሩ፡ ያለው፡ እህል፡ ልክ፡ እንዲታወቅ፡ የፈለጉት፡ በቅርቡ፡
እንደሚያስፈልጋቸው፡ በመረዳት፡ ምን፡ ያህል፡ በአምባው፡ እን
ደሚገኝ፡ ለማወቅና፡ ወታደሩም፡ በቅርብ፡ ጊዜ፡ ውስጥ፡ በላኩ
ለት፡ ገንዘብ፡ እህል፡ ሸምቶ፡ እንዲያስቀምጥ፡ ታዘ፡ ስለነበረ፤
ትእዛዙን፡ መፈጸሙና፡ አለመፈጸሙን፡ ለመገመት፡ እንደነበረ፡
ተጠርጥሯል።

ምዕራፍ ፡ ፲፱ ።

መጋቢት ፡ ፲፱ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፷፰ ፡ ዓ. ም. ከሚስተር ፡ ራሳም ፡
በስተቀር ፡ ሁላችንም ፡ ተጠርተን ፡ በተራ ፡ ከተሰለፍን ፡ በኋላ ፡
በአዲሱ ፡ ራስ ፡ ተቆጥረን ፡ በዚሁ ፡ ቀን ፡ ሌሊት ፡ በአራት ፡ ሰዓት ፡

ለመተኛት ፡ ልብሳችንን ፡ በማውለቅ ፡ ላይ ፡ ሳለን ፡ ሳሙኤል ፡
መጥቶ ፡ እሁንም ፡ ከሚስተር ፡ ራሳም ፡ በስተቀር ፡ ሁላችንም ፡ በእ
ንድ ፡ ጉጆ ፡ እንደንተኛ ፡ መታዘዙን ፡ ነገርን ፡ ግን ፡ ሁላችንንም ፡
ለማስተኛት ፡ የሚችል ፡ ሰፊ ፡ ቤት ፡ ባለመገኘቱ ፡ ከሁለት ፡ ጉጆ ፡
ውስጥ ፡ እንድናድር ፡ ተፈቀደ ። ካሜሩን ፤ ሮሴንታልና ፡ ኬሪንስ ፡
ከእኛ ፡ ጋር ፡ እንዲቀላቀሉ ፡ ተደረገ ፤ እራት ፡ ወታደሮች ፡ ከጉ
ጆው ፡ ውስጥ ፡ ከበራፉ ፡ ላይ ፡ መብራት ፡ እያበሩ ፡ እንዳንወጣ ፡
ሲጠባበቁን ፡ አደሩ ፡ ሳሙኤልና ፡ ሌሎች ፡ ሁለት ፡ ሹሞች ፡ ከሚ
ስተር ፡ ራሳም ፡ ቤት ፡ እንዲተኙ ፡ በመደረጉ ፤ በዚያን ፡ ቀን ፡ እንደ
ጠረጠርኩት ፡ ሳሙኤልም ፡ ግማሽ ፡ እሥረኛ ፡ ሆኖ ፡ ሲጠበቅ ፡
ያደረ ፡ ይመስለኛል ።

ሌሊቱን ፡ በሙሉ ፡ ዕንቅልፍ ፡ ሳይወስደን ፡ በማግሥቱ ፡ ምን ፡
የባሰ ፡ ነገር ፡ ይደርስብን ፡ ይሆን ፡ እያልን ፡ በማሰብ ፡ እደርን ።
በቀን ፡ የሚጠብቁንም ፡ አሥር ፡ ወይም ፡ አሥራ ፡ እምስት ፡ የሆኑ ፡
ሌሎች ፡ ወታደሮች ፡ ተጨመሩ ። በማግሥቱ ፡ ጧት ፡ እንደለማነው ፡
አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አምባውን ፡ ለመገባቸው ፡ የሚመጡ ፡ መሆናቸ
ውን ፡ እንደላኩ ፡ ስለተረዳን ፡ መምጣታቸውን ፡ በናፍቆት ፡ መጠ
ባበቅ ፡ ያዝን ።

ከሰዓት ፡ በኋላ ፡ በዘጠኝ ፡ ሰዓት ፡ ገደማ ፡ ከአሽከሮቻችን ፡
መካከል ፡ ጥቂቶቹ ፡ እየሮጡ ፡ መጥተው ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ወደ ፡
አምባው ፡ መምጣታቸውንና ፡ ሁኔታቸውም ፡ የተቆጡ ፡ እንደሚ
መስል ፡ ገለጹልን ፡ ከጥቂት ፡ ጊዜም ፡ በኋላ ፡ ሚስተር ፡ ፍላድ ፡
ግርማዊነታቸው ፡ ከቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ሲመለሱ ፡ ጊዜ ፡ ካላቸው ፡
ሚስተር ፡ ራሳምን ፡ እንደሚያስጠሩት ፡ መልእክት ፡ ይዞ ፡ መጣ ።
የንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ምልክት ፡ የሆነ ፡ ቀይ ፡ ድንኳን ፡ ተተክሎ ፡ ዙሪ
ያውን ፡ ምንጣፍ ፡ ተዘረጋ ። አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
ሲወጡ ፡ በጣም ፡ የቁጣ ፡ መልክ ፡ ይታይባቸው ፡ ስለነበረ ፡ እንዱን ፡
ቁስ ፡ በጢሙ ፡ ይዘው ፡ «እናንተ ፡ ሃይማኖቱን ፡ ሊለውጥ ፡ ነው ፡
ትላላችሁ ። ሃይማኖቱን ፡ እንድለውጥ ፡ የሚያስገድደኝ ፡ ኃይል ፡
ቢመጣ ፡ አስቀድሜ ፡ ራሴን ፡ እገድላለሁ ። » ብለው ፡ ጦራቸውን ፡
በኃይል ፡ ከመሬት ፡ ላይ ፡ ቸክለውና ፡ ፎክረው ፡ የተቆጣ ፡ ሰው ፡
በሚናገረው ፡ ቃል ፡ አቡኑን ፡ ረገሙ ። ሚስተር ፡ ሜየር ፡ በእቅራ

ቢያ : ቦታ : ቆሞ : ስለነበረ : ጠርተው : ሚስተር : ራሳምን : ሔደ
እንዲጠራ : ሲያዙት : «ሰዎችህ : እየመጡ : ናቸው : በሰንሰለት :
ያሰርኩህም : ለዚህ : ብዬ : ነው : የፈለኩትን : ነገር : አላገኘሁም ።
ከዚህ : በፊት : ትለብሰው : የነበረውን : ልብስ : ለብሰህ : ወደ :
እኔ : ና : በለው » የሚል : መልእክት : ላኩ ።

ይህን : ታሪክ : ስንሰማ : ሁላችንም : በፍርሃት : ተጨነቅን :
ምክንያቱም : የእኔ : ቴዎድሮስ : ሁኔታ : ደኅና : ስላልመሰለን :
ነበር : ነገር : ግን : ሁሉም : ደኅና : ሆነ ። ሚስተር : ራሳም : ወደ :
ንጉሠ : ነገሥቱ : ድንኳን : ሲቃረብ : ጃንሆይ : ከድንኳናቸው :
ወጥተው : ጥቂት : ተራምደው : እጁን : በመጨበጥ : ሰላምታ : ከሰ
ጡት : በኋላ : እንዲቀመጥ : ጋብዘው : «ዘውዴን : ደፍቼ : ያልተ
ቀበልኩህ : ዘውዱን : ስላላመጣሁት : ነው : እንዳልልህ : ዘውዱ :
መቅደላ : መኖሩን : ታውቃለህ : ነገር : ግን : ለወዳጄ : እንተን :
ወክላ : ለላከችው : ንግሥት : ክብር : ስል : አንተ : ከተቀመጥክ
በት : ምንጣፍ : ላይ : አብሬህ : እቀመጣለሁ» ፤ አሉት ። ጥቂትም :
ቆይተው : «እነዚያ : ከአንተ : ጋር : የመጡ : ሁለት : ሰዎች : ጠላ
ቶችም : ወዳጆችም : ስላልሆኑ : አንተ : ኃላፊ : የምትሆንላቸው :
ከሆነ : ሰንሰለታቸው : እንዲወልቅ : ላድርግ» ፤ ብለው : ሚስተር :
ራሳምን : ጠየቁት ። ሚስተር : ራሳምም : መልስ : ሲሰጥ : ተነሥቶ :
«ለሰዎቹ : ዋስ : መሆን : ብቻ : ሳይሆን : እነዚህ : ሰዎች : ግርማዊ
ነትዎን : የሚያስቀይም : ነገር : ቢሠሩ : ብላንክና : ፕሬዶክስ :
ይኸን : ሠሩ : ሳይሉ : ራሳም : ይህን : ሠራ : ሊሉኝ : ይገባል :
የሚል : መልስ : ስለሰጠ : ሚስተር : ራሳም : ሁለት : ሰው : ልኩ :
ሰንሰለቱን : እንዲያስፈታ : አጥብቀው : ስላዘዙት : ሚስተር : ፍላ
ድና : ሳሙኤል : እንዲሔዱ : አመለከተ ።

አሽከሮቻችን : የተሰጠውን : ትእዛዝ : ሰምተው : ሚስተር :
ፍላድ : ከመምጣቱ : በፊት : ደርሰው : የምሥራቹን : ነገሩን ። ሚስ
ተር : ፍላድና : ሳሙኤል : እንደመጡ : ወደ : ሚስተር : ራሳም :
ቤት : ተወስደን : ከግርማዊነታቸው : ከዚህ : የሚከተለውን : መል
እክት : «እናንተ : ወዳጆችም : ጠላቶችም : አይደላችሁ ። እነማን :
እንደሆናችሁም : አላውቅም ። ሚስተር : ራሳምን : በሰንሰለት :
ስላሠርኩት : እናንተንም : አሠርኩ ። አሁን : ሰንሰለቱ : እንዲወ

ልቅ : ዋስ : ስለሆናችሁ : ነውና : ብትከዱ : ውርደቱ : የእናንተና :
የእኔም : ነው» ። ማለታቸውን : ሚስተር : ፍላድ : ነገረን ።

እግረ : ሙቁ : እንዲፈታልን : ካስቀመጡን : በኋላ : አራት :
ጠፍር : አምጥተው : በሰንሰለቱ : ቀለበት : መካከል : አስገብተው :
ሁለቱን : በአንድ : በኩል : ሁለቱን : ደግሞ : በአንደኛው : ክፍል :
ቋጥረው : ግንድ : ከየቋጠሮው : አጥልቀው : እግራችንን : የምናስ
ቀምጥበት : ድንጋይ : ከመካከል : አስቀመጡና : ከግራ : ቀኝ : ሰን
ሰለቱ : አፋን : እንዲከፍት : እንጨቱን : ከድንጋይ : ላይ : እያንተ
ራሱ : እኩል : ሰዓት : ያህል : ታግለው : ከእግራችን : ለመውለቅ :
እንዲችል : አፋን : እንዲከፍት : ይፈለቅቁታል ። በዚህ : መን
ገድ : ከሁለቱም : እግሮቻችን : ሰንሰለቱን : አወለቁት ። በሰንሰለቱ :
መፈታት : እንደልባችን : እግራችንን : ጥልተን : ለመራመድና :
ለመንቀሳቀስ : መቻላችንን : በማሰብ : የተደሰትን : ቢሆንም : አፈ
ታቱ : ከባድ : ጉዳት : የሚያደርስ : ስለነበረ : በጣም : ተሰቀቅን ።
በተለይም : የፕሬዶክስን : ሰንሰለት : ሲያወልቅ : ብዙ : ጊዜወሰ
ደባቸው ። ንጉሠ : ነገሥቱ : በሰላም : ፈታቸውን : ያዙሩልን : ስለ
ሆነ : ወታደሮቹም : ሰንሰለቱን : ሲፈቱ : ጉዳት : እንዳያገኙን :
የቻሉትን : ያህል : ተጠነቀቁልን ። ዳሩ : ግን : ግንዱ : ከትራሱ :
ከድንጋይ ፤ አሁንም : ቅድምም : እየላተ : ሰውነታችንን : ስለሚ
መታ : ጉዳቱ : አልቀረልንም ።

ሰንሰለቱ : ከወለቀ : በኋላ : እግራችንን : እንደልባችን : ለማ
ንቀሳቀስ : በጣም : አዳገተን ። እግሮቻችን : ቀላል : ስለሆኑብን :
እንደሰከረ : ሰው : እንደናበር : ያዘን ። ትንሽ : እንኳ : ድንጋይ :
ከፊታችን : ካለ : ከፍ : አድርገን : እያነሣን : ስለምንራመድ : ሰው
ነታችን : ደከመ ።

እኔ : ቴዎድሮስ : ሰንሰለታችን : እንደወለቀ : በማዕረግ :
ልብላችን : እንድንገናኛቸው : ስላዘዙ ፤ መጀመሪያ : የእኔ : እግረ :
ሙቅ : የጽፏል : ወር : ጓደኛዬ : ስለወለቀ : ወደ : ቤት : ገብቼ : ለባ
ብሼ : እንደጨረሰኩ : ፕሬዶክስ : ሰንሰለቱን : ወልቆለት : መል
በስ : እንደያዘ : መልእክተኛ : እያከታተሉ : እየላኩ : በቶሎ : እን
ድንሔድ : ያጣድፉን : ስለያዙ : ፕሬዶክስ : በችላ : ለመልበስ :
ሲሞክር : ሱሪውን : በመቅደዱ : ከችግር : ላይ : ልንወድቅ : ነበር ።
ነገር : ግን : ጥቂት : ማያያዣ : መርፌ : ስለተገኘ : በዚህ : ወሻሽ

ለን፡ የተቀደደውን፡ ለመደበቅ፡ ከቻልን፡ በኋላ፡ ሔድን ። ወደ፡ ግርማዊነታቸው፡ ድንኳን፡ እንደደረሰን፡ በሰላም፡ ተቀብለው፡ ሰላምታ፡ ከሰጡን፡ በኋላ፡ «ያሠርኳችሁ፡ የእናንተ፡ ሰዎች፡ ደካማ፡ ንጉሥ፡ አድርገው፡ ስለገመቱኝ፡ ነው ። እሁን፡ ግን፡ የፈታኋችሁ፡ ጌቶቻችሁ፡ ስለመጡ፡ እንዳልፈራሁ፡ ላሳያችሁ፡ ብዬ፡ ነው። ፍርሃት፡ የለም፡ እግዚአብሔር፡ ምስክራ፡ ነው ። በእናንተ፡ በሦስታችሁም፡ ላይ፡ ምንም፡ ቂም፡ እንደሌለኝ፡ እግዚአብሔር፡ ያውቃል ። ቆንሰላችሁ፡ ያደረገውን፡ ነገር፡ እውቃችሁ፡ የመጣችሁ፡ ናችሁ ። አትፍሩ፡ ምንም፡ ነገር፡ አይደርስባችሁም፡ ተቀመጡ፡ ።» አሉን ።

እንደተቀመጥን፡ ጠጅ፡ ታዘዘልንና፡ ከሚስተር፡ ራሳም፡ ጋር፡ ንግግር፡ ጀምረው፡ ከጨዋታቸው፡ ውስጥ፡ «እኔ፡ በአንድ፡ ቤተ፡ ሰብ፡ ውስጥ፡ የሴትን፡ ቦታ፡ የያዝኩ፡ ሰው፡ ነኝ ። የምጨነግፈው፡ ሴት፡ ወይም፡ ወንድ፡ መሆኑን፡ አላውቅም ። ወንድ፡ ቢሆን፡ ደስ፡ ይለኛል ። ሰዎች፡ በወጣትነታቸው፡ በግማሽ፡ ዕድሜያቸው፡ እርጅተው፡ ሲሞቱ፡ እንዳንደቹም፡ በሕፃንነታቸው፡ ይቀጫሉ ። መጨረሻው፡ ምን፡ እንደሆነ፡ እግዚአብሔር፡ ብቻ፡ ነው፡ የሚያውቀው»፡ ብለው፡ ተናገሩ ። ከዚህም፡ በኋላ፡ ልጃቸውን፡ አስተዋወቁንና፡ በቤታችን፡ ምንጣፍ፡ እንዳለና፡ ምችት፡ ባለው፡ ቤት፡ ውስጥ፡ እንኖር፡ እንደሆነ፡ ስለጠየቁ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ መልስ፡ ሲሰጥ፡ በግርማዊነታቸው፡ ችሮታና፡ መልካም፡ ፈቃድ፡ ምንም፡ ነገር፡ ሳይጎድለን፡ እንደምንኖር፡ አስረድቶ፡ ግርማዊነታቸው፡ የእርሱን፡ ቤት፡ ቢያዩ፡ እንደሚደሰቱ፡ ስለገለጸላቸው፡ ወደ፡ ሰማይ፡ እየተመለከቱ፡ «ወዳጆቼ፡ እመኑኝ፡ ከልቤ፡ እወዳችኋለሁ፡ የምትፈልጉትን፡ ነገር፡ ሥጋየንም፡ ቢሆን፡ ጠይቁኝ፡ እስጣችኋለሁ»፡ አሉ ።

ግርማዊነታቸው፡ አብረናቸው፡ ስንቆይ፡ ባደረግነው፡ ንግግር፡ ሁሉ፡ በእርጋታ፡ በሰላምና፡ በደስታ፡ የተቀበሉንና፡ በሚስተር፡ ራሳም፡ መልስም፡ በጣም፡ ተደስተው፡ አንድ፡ ሁለት፡ ጊዜ፡ ከልባቸው፡ ስቀዋል ። ለመሔድ፡ ስንነሣ፡ ልጃቸውና፡ ብረት፡ ሠራተኞቹ፡ አውሮጳውያኖች፡ ሸኝተው፡ ወደ፡ ቤታችን፡ እንዲያደርሱን፡ አዘዙ ።

ከሚስተር፡ ራሳምና፡ ከሌሎቹም፡ ከነበሩት፡ አውሮጳውያኖች፡ እንደተነገረኝ፡ የእኛ፡ ሰንሰለት፡ ሲወልቅ፡ ላለ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በወዳጅነትና፡ በርኅራኄ፡ ስሜት፡ ሲጫወቱ፡ እንደቆዩና፡ ከሚስተር፡ ራሳም፡ ጋር፡ ሲነጋገሩ፡ «ሚስተር፡ ስተርን፡ ከከንዴ፡ ላይ፡ አቁስሎኛል ፤ በእኔ፡ ላይ፡ አንድ፡ መጥፎ፡ ነገር፡ የሚደርስ፡ መሆኑን፡ ካየሁ፡ እርሱንም፡ አስቀድሜ፡ አቆስለዋለሁ ። ከጠላቶቼ፡ ጋር፡ እዋጋለሁ ፤ እራሳየን፡ እንጂ፡ ከነሕይወቱ፡ አታየኝ ። ምናልባት፡ እኔንና፡ ሰዎቼን፡ ያጎላቀለው፡ ይህ፡ መጥፎ፡ ሰው፡ ነው፡ ትል፡ ይሆናል ። እራሳየንም፡ አትቀብረውም፡ ይሆናል»፡ ብለው፡ መናገራቸውን፡ ገልጸውልኛል ።

እኛ፡ ከሔድን፡ በኋላ፡ ወታደሮቻቸውን፡ ጎብኝተው፡ ስለእኛም፡ ሲናገሩ፡ «ምንም፡ ነገር፡ ቢደርስብኝ፡ እነዚያን፡ ሦስት፡ ሰዎች፡ አልገድላቸውም ። መልእክተኛናቸው ። ነገር፡ ግን፡ ከሚመጡት፡ ሰዎች፡ መካከልና፡ ከዚህም፡ ቢሆን፡ ጠላቶቼን፡ እነዚያም፡ ሊጎዱኝ፡ ካሰቡ፡ እገድላቸዋለሁ»፡ ማለታቸውን፡ ሰማን፡ ወደ፡ ሠፈራቸው፡ ለመሔድ፡ ከበሩ፡ ሲወጡ፡ የአምባውን፡ አዛዥ፡ ራስ፡ ጠርተው፡ «ሚስተር፡ ራሳምና፡ ጓደኞቼ፡ እሥረኞች፡ ሰላልሆኑ፡ እንደፈለጉት፡ መንቀሳቀስ፡ ይችላሉ ። በዓይነ፡ ቁራኛ፡ አስጠብቃቸው»፡ ብለው፡ አዘዙ ።

በዚያን፡ ቀን፡ ሌሊት፡ ከቤታችን፡ ውስጥ፡ ዘበኞች፡ አብረውን፡ አላደሩም ። እንደጥንቱ፡ ከቤቱ፡ ውጪ፡ ተኙ ። እኛም፡ ይህን፡ ፈቃድ፡ አግኝተናል፡ በማለት፡ ተዝናንተን፡ ወዲያና፡ ወዲህ፡ ሳንዞር፡ በፀጥታ፡ ከአጥር፡ ግቢያችን፡ ውስጥ፡ ተቀመጥን ።

እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ወደ፡ ሠፈራቸው፡ እንደደረሱ፡ ሠራዊታቸውን፡ ሰብስበው፡ «ነጭ፡ ሰዎች፡ እኔን፡ ለመውጋት፡ መምጣታቸውን፡ ሰምታችኋል ። ይህም፡ ወሬ፡ ሳይሆን፡ እርግጠኛ፡ ነገር፡ ነው»፡ እንዳሉ፡ አንድ፡ ወታደራቸው፡ በጨካኝነት፡ «ምንም፡ አይደል፡ ጃንሆይ፤ እንዋጋለን» ብሎ፡ ስለተናገረ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ወደዚህ፡ ወታደር፡ እየተመለከቱ፡ «አንተ፡ ጂል፡ የምትለውን፡ አታውቅም ። እነዚህ፡ የመጡ፡ ሰዎች፡ ረጅም፡ መድፎች፡ ዝናኖች፡ አያሌ፡ መድፎችና፡ ቊጥሩ፡ የበዛ፡ ጠብመንጃ፡ አላቸው ።

እንደገመትከው፡ የእኛ፡ ጠብመንጃዎች፡ ጥሩ፡ መስለውሃል፤ ጥሩ፡ መሣሪያዎች፡ ቢሆኑ፡ ኑሮ፡ እይሸጡልንም፡ ነበር። እነዚህን፡ ሰዎች፡ ጠላቶች፡ እድርጎ፡ ያመጣቸው፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ስለሆነ፡ እርሱንም፡ እገድለው፡ ይሆናል። ምንም፡ በደል፡ አላደረስኩበትም። እርግጥ፡ ነው፡ በሰንሰለት፡ አሥፊዋለሁ። ይህም፡ የእናንተ፡ የመቅደላ፡ ሰዎች፡ ጥፋት፡ ነው፤ ልትመክሩኝ፡ ይገባ፡ ነበር። እገድለው፡ ይሆናል፤ ነገር፡ ግን፡ ከዚያም፡ በኋላ፡ የመጡት፡ ሰዎች፡ ልጆችንና፡ ሴቶችን፡ ይወስዳሉ፤ እኔንና፡ እናንተን፡ ይገድላሉ። ብለው፡ ተናገሩ።

መጋቢት፡ ፳፩፡ ቀን፡ ፲፰፻፷፰፡ ዓ. ም. የአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ መልእክተኛ፡ መጥቶ፡ በቅርቡ፡ አምስቱ፡ አውሮጳውያን፡ እንደጥይት፡ የሚወረወር፡ ድንጋይ፡ እንዲሠሩ፡ ስለፈለጋቸው፡ ፈቃደኝነታቸውን፡ ተጠይቀው፡ በመስማማታቸው፡ ሰንሰለታቸው፡ ተፈትቶ፡ ወዲያውኑ፡ ተወሰዱና፡ በንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ድንኳን፡ አጠገብ፡ ድንኳን፡ ተተክሎላቸው፡ እንደገቡ፡ የጠጅ፡ የሥጋና፡ የእንጀራ፡ መስተንግዶ፡ ከግርማዊነታቸው፡ ተላከላቸው።

አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ባሳዩን፡ የወዳጅነት፡ መልክ፡ እምብዛም፡ አልተደሰትን፤ ምክንያቱም፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስን፡ ተለዋዋጭነት፡ ስለምናውቀውና፡ ከዚህ፡ ቀደምም፡ ሊጐዱን፡ ሲሰናዱ፡ ወዳጅ፡ መስለው፡ አታለውን፡ ስለነበረ፡ ነው። ቢሆንም፡ መንፈሳችንን፡ ዝቅ፡ ሳናደርግ፡ ወደ፡ መጨረሻው፡ መቃረባችንን፡ ስለተረዳን፡ እየተጽናናን፡ ሁሉንም፡ ነገር፡ ለእግዚአብሔር፡ ተውነው።

መጋቢት፡ ፳፫፡ ቀን፡ ፲፰፻፷፰፡ ዓ. ም. ማታ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሲያስፎክሩና፡ ሲፎክሩ፡ ማምሸታቸውን፡ ሰማን። በዚህ፡ ቀን፡ ከስድስት፡ ሰዓት፡ በፊት፡ ገደማ፡ ብዙ፡ ወታደር፡ በፍጥነት፡ ወደ፡ ላይ፡ መጥቶ፡ ወደ፡ እኛ፡ ቤት፡ አቅጣጫ፡ ሲመጣ፡ በማየታችን፡ እንደዚህ፡ ያለው፡ የወታደር፡ ንቅናቄ፡ በጣም፡ ስለሚያስደነግጠን፡ ወደ፡ እኛ፡ መጡ፡ ብለን፡ ተደናግጠን፡ ሳለ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ መድፎች፡ ጥይትና፡ ባሩድ፡ በአምባው፡ ውስጥ፡ ስለነበራቸው፡ ወደ፡ መጋዝኑ፡ አልፈው፡ መድፎቹን፡ እየጐተቱ፡ ሲወጡ፡

በማየታችን፡ ምናልባት፡ ሥላሴ፡ ላይ፡ ሆነው፡ ሊከላከሉ፡ መስለን። ምናልባትም፡ መድፎቹን፡ ያስወሰዱ፡ ለፋከራው፡ ለመደራጀት፡ ይሆናል።

መጋቢት፡ ፳፬፡ ቀን፡ ፲፰፻፷፰፡ ዓ. ም. ጥዋት፡ የአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሹማምንቶች፡ መጥተው፡ ወደ፡ ሰላምጌ፡ እንድንወርድ፡ ግርማዊነታቸው፡ ማዘዛቸውን፡ ስለስታወቁን፤ ከዚህ፡ በፊት፡ ባለን፡ ልምድ፡ መሠረት፡ እኝህ፡ ሰው፡ ተንኮለኛ፡ ንጉሥ፡ በመሆናቸው፡ ምን፡ እንደሚደርስብን፡ ስለማናውቅ፡ በሰላም፡ ይቀበሉን፡ ይሆን፡ ወይስ፡ እንደገና፡ እንታሠር፡ ይሆንን፡ እያልን፡ በመጨነቅ፡ ከሹማምንቱ፡ ጋር፡ ጉዞአችንን፡ ቀጠልን፡ ሰንሰለቱ፡ የወለቀልን፡ ዕለት፡ ካደረግነው፡ አጭር፡ እንቅስቃሴ፡ በስተቀር፡ ይህን፡ የመሰለ፡ ረጅም፡ ጉዞ፡ አድርገን፡ ስለማናውቅ፡ ከአምባው፡ ለመውረድ፡ ወደበሩ፡ በመጓዝ፡ ላይ፡ ሳለን፡ የአምባውን፡ ሰፊነትና፡ የመውረጃውንም፡ ጐርባጥነት፡ በማየታችን፡ ቀድሞ፡ ከካያ፡ አንድወር፡ በፊት፡ አምባውን፡ ባየነው፡ ጊዜ፡ የነበረን፡ ግምት፡ የተላሳተ፡ እንደሆነ፡ ተረዳን።

አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ተሠርቶ፡ ካለቀው፡ መንገድ፡ ከሰላምጌ፡ በታች፡ ካያ፡ ያርድ፡ ዝቅ፡ ብለው፡ ከታች፡ ከሰላምጌ፡ ድረስ፡ የሚሠራውን፡ መንገድና፡ ሠራተኞቹንም፡ ለመመልከት፡ ምቹ፡ ከሆነ፡ አፋፍ፡ ቦታ፡ ከክምር፡ ድንጋይ፡ ላይ፡ ቁጭ፡ ብለው፡ አገኘናቸው፡ የለበሱት፡ ልብስ፡ ተራ፡ በመሆኑ፡ በዙሪያቸው፡ ከነበሩት፡ ሹማምንት፡ የሚለዩት፡ ከኩታቸው፡ ላይ፡ የሐር፡ ዝምዝም፡ ስላለው፡ ብቻ፡ ነበር።

በእጃቸው፡ ጦር፡ ይዘው፡ ሁለት፡ ረጃጅም፡ ሽጉጥ፡ ታጥቀዋል፡ በሰላም፡ ተቀብለው፡ ሰላምታ፡ ከሰጡን፡ በኋላ፡ ከኋላቸው፡ ከሚገኘው፡ ቦታ፡ እንድንቀመጥ፡ ጋበዙን። ይህም፡ በእኛ፡ ላይ፡ እምነት፡ እንዳላቸው፡ ለማሳየት፡ እንጂ፡ እንደዚያ፡ ካለ፡ አፋፍ፡ ላይ፡ ተቀምጠው፡ የሚያምኑትን፡ ኢትዮጵያዊ፡ እንኳ፡ ከኋላቸው፡ እምነው፡ ሊያስቀምጡት፡ አይችሉም። ምክንያቱም፡ ትንሽ፡ ቢገፋቸው፡ ተንከባለው፡ ሊነኳኩቱ፡ ስለሚችሉ፡ ነው።

ከሰላም፤ ጸገት፡ ላይ፡ የተሠራው፡ መንገድ፡ ሰፊ፡ ሆኖ፡
 ቀጥ፡ ያለ፡ ተራራና፡ ከግማሽ፡ መንገድ፡ ላይ፡ በኃይል፡ ስለሚጠ
 መዘዝ፡ ምናልባት፡ ከባዶች፡ ጋሪዎች፡ ለመዞር፡ የሚችገሩ፡ መስ
 ሎን፡ ሠጋን ። እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ የሥራውን፡ እካሔድና፡ አመራር፡
 አተኩረው፡ ይመለከቱ፡ ስለነበረ፡ ብዙ፡ ንግግር፡ አላደረጉም ።
 ጓላ፡ ግን፡ ትልቁ፡ አዳፍኔ፡ መድፍ፡ እየተጎተተ፡ ብቅ፡ ሲል፡ እን
 ድናይ፡ አመልክተው፡ የሚስተር፡ ራሳምን፡ አስተያየት፡ ጠየቁ ።
 ያን፡ ትልቅ፡ ነገር፡ ሁላችንም፡ አደነቅነው ። ሚስተር፡ ራሳምም፡
 አድናቆቱን፡ ከምስጋና፡ ጋር፡ ከገለጸላቸው፡ በጓላ፡ በቅርቡ፡ የመ
 ጡትም፡ ሰዎች፡ ተመልክተው፡ እንደሚያደንቁት፡ ስለተናገረ፡
 ያስተረጉም፡ የነበረው፡ ሳሙኤል፡ ይህን፡ አስተያየት፡ ለመተር
 ጉም፡ ፈርቶ፡ አመዱ፡ ቡል፡ አለና፡ ሲያመናታ፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡
 ዓረብኛ፡ በመጠኑ፡ ስለሚያውቁ፡ መተርጎም፡ ግድ፡ ሆኖበት፡
 እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ስቀው፡ ሳሙኤል፡ ወደ፡ ዎልድሚየር፡ እንዲወ
 ረድና፡ ራሳም፡ ያለውን፡ እንዲነገረው፡ አዘዙት ። ከጥቂት፡ ደቂ
 ቃዎች፡ በጓላ፡ ጃንሆይ፡ ስለተነሡ፡ እኛም፡ አብረን፡ ተነሥተን፡
 መንገድ፡ ከመጀመራችን፡ በፊት፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ደስታው፡
 የተሟላ፡ እንዲሆን፡ ሌሎችም፡ በሰንሰለት፡ የታሠሩት፡ አውሮጳ
 ውያን፡ ሰንሰለት፡ እንዲፈታ፡ ግርማዊነታቸውን፡ መለመኑን፡ ሳሙ
 ኤል፡ እንዲያስተረጉም፡ ቢነግረው፡ አሁንም፡ ነገሩ፡ ደስ፡ ስላላ
 ለው፡ ላለማስተርጎም፡ ሞክሮ፡ ነበር፤ ነገር፡ ግን፡ ራሳም፡ በቃለ
 አጋኖ፡ ደግሞ፡ በመናገሩ፡ ግርማዊነታቸው፡ ፈታቸውን፡ ስላዞሩ
 ሳሙኤል፡ ማምለጫ፡ ስላልነበረው፡ ገለጸላቸው ። ያልተደሰቱ፡
 መሆናቸውን፡ ብንገምትም፡ ትንሽ፡ ተግ፡ ካሉ፡ በጓላ፡ አብረዋቸው
 ከነበሩት፡ ሰዎች፡ መካከል፡ ጠርተው፡ ከሳሙኤል፡ ጋር፡ ወደ፡
 አምባው፡ እንዲሔዱና፡ የቀሩት፡ የአምስቱ፡ አውሮጳውያን፡ ሰንሰ
 ለት፡ እንዲወልቅ፡ አዘዙ ።

ከዚህ፡ በጓላ፡ እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ አስቸጋሪ፡ ቀጥተኛ፡ መሣ
 በሪያ፡ ወደ፡ ሆነው፡ ቦታ፡ ወርደው፡ ሠራተኞቹን፡ መምራት፡
 ያዙ ። እኛም፡ ከመንገዱ፡ በአንደኛው፡ በኩል፡ ሆነን፡ ሁኔታ
 ውን፡ እንድንመለከት፡ ሰደዱን ። ሌሎችንም፡ መኳንንቶቻቸውን፡
 ሥራ፡ ሰጧቸው ። ያን፡ የመሰለ፡ ከባድ፡ እንደዚያ፡ ካለ፡ ተራራና፡

ገደል፡ ሥፍራ፡ ጎትቶ፡ ለማውጣት፡ ከቴዎድሮስ፡ አመራር፡ በስ
 ተቀር፡ ሌላ፡ ሰው፡ ሊያደርገው፡ እንደማይችል፡ በፍጹም፡ እም
 ናለሁ ። መጎተቻው፡ መጫኛና፡ ጠፍሩ፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ የሠራ፡ በመ
 ሆኑ፡ አሁንም፡ ቅድምም፡ ስለሚቆረጥ፡ በዚህ፡ በመጨረሻው፡
 ሰዓት፡ ላይ፡ አንድ፡ አደጋ፡ ደርሶ፡ ይህ፡ የደከመበት፡ ትልቁ፡ ሴባስ
 ቶፖል፡ ገደል፡ ቢገባ፡ ግርማዊነታቸውን፡ ምን፡ ያህል፡ ሊያበላጩ
 ቸውና፡ ሊያሳዝናቸው፡ እንደሚችል፡ በመገመት፡ ሁኔታው፡ እኛ
 ንም፡ ከአደጋ፡ ላይ፡ ሊጥለን፡ ስለሚችል፡ እግዚአብሔር፡ በሰላም፡
 እንዲያወጣው፡ መጸለይ፡ ግድ፡ ሆነብን ። እፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከአንድ፡
 ትይዩ፡ ከሆነ፡ ድንጋይ፡ ላይ፡ ጠራቸውን፡ ተደግፈው፡ ቁመው፡
 በሥራው፡ ላይ፡ ሆነው፡ ጠፍሩን፡ ለሚስቡት፡ አምስትና፡ ስድ
 ስት፡ መቶ፡ ለሚሆኑ፡ ሰዎች፡ መልእክት፡ እየላኩ፡ ሥራውን፡
 መምራት፡ ያዙ ። አንዳንድ፡ ጊዜ፡ የሠራተኞቹ፡ ድምፅ፡ ሲበዛ፡
 ወይም፡ መምሪያ፡ መስጠት፡ ሲፈልጉ፡ እጃቸውን፡ ወደ፡ ላይ፡
 ብድግ፡ ባደረጉ፡ ጊዜ፡ ያ፡ ሁሉ፡ ድምፅ፡ በአንድ፡ ጊዜ፡ ፀጥ፡ ስለ
 ሚል፡ ከዚህ፡ በጓላ፡ ግልጽ፡ በሆነ፡ ድምፃቸው፡ መናገርና፡ መም
 ራት፡ ይጀምራሉ ።

በመጨረሻ፡ ትልቁ፡ አዳፍኔ፡ መድፍ፡ በሰላም፡ እስላም፤
 ደረሰ ። በፍጥነት፡ ወጥተን፡ ግርማዊነታቸው፡ ላከናወኑት፡ ትልቅ፡
 ሥራ፡ ምስጋናችንና፡ አድናቆታችንን፡ እንደገለጽን፡ ወደ፡ መድፍ፡
 ሔደን፡ እንድንመለከት፡ ታዘዝን ። ሦስታችንም፡ ከመድፍ፡ መጎ
 ተቻ፡ ጋሪ፡ ላይ፡ ወጥተን፡ አድናቆታችንን፡ በቃለ፡ አጋኖ፡ ስለገ
 ለጽን፡ በዙሪያው፡ የነበሩት፡ ሁሉ፡ ተገረሙ ። ግርማዊነታቸውም፡
 ያስደሰታቸውን፡ መሣሪያ፡ እኛም፡ ስላደነቅንላቸው፡ ከተቀመጥን
 በት፡ ከሰላም፤ አፋፍ፡ ላይ፡ ቀረብ፡ ብለን፡ እንድንቀመጥ፡ አዘ
 ዙን፡ ፲፮፻፲፱፡ ፓውንድ፡ ከብደት፡ ያለውን፡ ሴባስቶፖል፡ የተባ
 ለውን፡ ትልቁን፡ መድፋቸውን፡ ሲሚያስደንቅ፡ ሁኔታ፡ አስጎ
 ትተው፡ ካስወጡ፡ በጓላ፡ ምንም፡ እንኳ፡ ሌሎችም፡ መድፎች፡
 በመጠኑ፡ ትልልቅ፡ ቢሆኑም፡ ሹማምንቶቻቸው፡ እንዲያስገቡ
 ትቱና፡ እንዲያዘልቁ፡ አዘው፡ ከመመልከት፡ በስተቀር፡ መምሪያ፤
 አልሰጡም፡ ሥራውም፡ በጣም፡ ቀላል፡ ሆነ ።

በሰላምና፡ በፍቅር፡ ብዙ፡ ሰዓት፡ አብረናቸው፡ ከቆዩን፡
በኋላ፡ የፀሐይ፡ ሐሩር፡ በረታ፡ ሁላችንም፡ ባርኔጣችንን፡ እንድና
ደርግ፡ ጋብዘውን፡ ጥቂት፡ ጊዜ፡ እንደቆዩን፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ጃን
ጥላውን፡ ለመዘርጋት፡ እንዲፈቀድለት፡ ስለለመነ፡ ወዲያውኑ፡
ፈቅደው፡ እኔ፡ ጀንጥላ፡ እንደሌለኝ፡ በማየታቸው፡ በእንዱ፡ የቤት፡
አሽከራቸው፡ እማካይነቱ፡ የራሳቸውን፡ ላኩልኝ፡ የገጠማቸውን፡
ችግርና፡ ባላገሩም፡ ርዳታ፡ ከልክሎ፡ ያደረሰባቸውን፡ በደል፡
ሁሉ፡ አጫወቱን፡ « ቀን፡ ቀን፡ መንገድ፡ እየሠራሁ፡ ጓዙንና፡
ጋሪዎቹን፡ እያስገቡትሁ፤ ሠራዊቱን፡ የማበላው፡ ምንም፡ ነገር፡
ሰላልነበረኝ፡ ሌሊት፡ ሌሊት፡ እየዘረፍኩ፡ እንድመግብ፡ ተገደድኩ
አሉን፡ እገሩ፡ በሙሉ፡ በእርሳቸው፡ ላይ፡ ተነሥቶ፡ በአጋጣሚ፡
ከሠራዊታቸው፡ መካከል፡ የሚይዙትን፡ ሰው፡ ሁሉ፡ መግደል፡
ስለያዙ፡ እርሳቸውም፡ የሚያገኙትን፡ ባላገር፡ ሁሉ፡ ለመበቀል፡
ሲሉ፡ ከነሕይወቱ፡ ማቃጠል፡ መያዛቸውን፡ አጫወቱን፡ ከዚህም፡
በኋላ፡ ስለመጣው፡ የእንግሊዝ፡ ጦር፡ ሠራዊት፡ ስለዝግጥኖች፡ ስለ
መሳሪያውና፡ ስለሌላው፡ ነገር፡ ሁሉ፡ ስለጠየቁ፤ ሚስተር፡ ራሳም፡
፲፪ሺህ፡ ወታደሮች፡ ከመርከብ፡ መውረዳቸውን፡ እንደሰማ፡ ገልጾ፡
ከነዚህ፡ ውስጥ፡ ምናልባት፡ ፭ሺህ፡ እስከ፡ ፮፡ ሺህ፡ የሚሆኑ፡
ወታደሮች፡ ወደ፡ መቅደላ፡ እንደሚመጡ፡ ተናግሮ፡ «ለወዳጅነት
ብቻ፡ ይሆናል፡ » አላቸው፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ መልስ፡ ሲሰጡ፡
« እግዚአብሔር፡ ብቻ፡ ነው፡ የሚያውቀው፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ወን
በዴው፡ አገው፡ ንጉሤ፡ ስቦ፡ ያመጣቸው፡ የፈረንሳይ፡ ወታደሮች
በአገሬ፡ ውስጥ፡ መግባታቸውን፡ እንደሰማሁ፡ ገሥግሼ፡ ለመው
ጋትና፡ ለመያዝ፡ ብሔድ፡ ሸሽተው፡ ሔዱ፡ ወታደሮቻችሁ፡
ሲመጡ፡ ለምን፡ እንደመጡ፡ ሔዱ፡ አይጠይቃቸውም፡ ብላችሁ፡
አስባችሁ፡ ኑሯልን? ነገር፡ ግን፡ እንዴት፡ እችላለሁ? ዛሬ፡ የወታ
ደሬን፡ ብዛት፡ አይታችሁታል!! ወደ፡ አምባውም፡ አመልክተው፡
«ግዛቱ፡ ያ፡ ብቻ፡ ነው፡ ስለዚህ፡ ከዚህ፡ እቆያቸዋለሁ፡ ከዚያም፡
በኋላ፡ እግዚአብሔር፡ ያለው፡ ይሆናል፤ » አሉ።

ቀጥለው፡ ስለከሪሚያን፡ ጦርነት፡ መናገር፡ ያዙና፡ በኦስትሪ
ያና፡ በፕሩሲና፡ መካከል፡ የነበረው፡ የመርፌ፡ መድፍ፡ (አውቶ
ማቲክ፡ መሳሪያ)፡ ጦርነት፡ ከምን፡ እንደደርሰና፡ የኦስትሪያው፡

ንጉሥ፡ ተማርኮ፡ ታሥሮ፡ እንደሆነ፡ አገሩም፡ ተወስዶበት፡ እንደ
ሆነ፡ ስለጠየቁ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ሲያስረዳ፡ ፕሩስያ፡ በእው
ቶማቲክ፡ መሳሪያ፡ በመጠቀማቸው፡ ድልን፡ ስለተገናኝቶ፡ በሁ
ለቱ፡ አገሮች፡ መካከል፡ ሰላም፡ ሲመሠረት፡ የኦስትሪያ፡ ንጉሠ፡
ነገሥት፡ ብዙ፡ ገንዘብ፡ እንዲከፍል፡ ተገዶ፡ ከአገሩም፡ መሬት፡
ለድል፡ አድራጊዎቹ፡ መስጠቱንና፡ አብረውት፡ ተሰልፈው፡ የነ
በሩ፡ አገሮች፡ ሁሉ፡ ግዛታቸውን፡ እንዳጡ፡ ነገራቸው፡ ጨዋታ
ውን፡ በእርጋታ፡ አዳምጠዋል፤ ነገር፡ ግን፡ ወደ፡ መቅደላ፡ የሚ
መጡት፡ ፭ሺህ፡ ወታደሮች፡ ብቻ፡ መሆናቸውን፡ በሰሙ፡ ጊዜ፡
በእነዚህ፡ ጥቂት፡ ወታደሮች፡ እንደሚቸነፉ፡ በመገመቱ፡ ምን፡
ያህል፡ መናቃቸውና፡ መውደቃቸው፡ ስለታወቃቸው፡ ኩሩው፡
ከንፈራቸው፡ ኃዘኑን፡ በእንቅስቃሴ፡ አላዩ፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ ካሚ
ሩን፤ ስተርንና፡ ሮዜንታል፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ምን፡ ያህል፡ እንዳሳዘኗ
ቸው፡ አንሥተው፡ ስለእኛ፡ ሲናገሩ፡ «እናንተ፡ ምንም፡ ያደረሳ
ችሁብኝ፡ በደል፡ የለም፡ በአገራችሁ፡ ትልቅ፡ ሰዎች፡ መሆናችሁን፡
አውቃለሁ፡ ያለ፡ ምክንያት፡ ስለበደልኳችሁ፡ አዝናለሁ» አሉን።

የመጨረሻው፡ ጋሪ፡ ተጉትቶ፡ ከወጣ፡ በኋላ፡ ከመቀመጫቸው፡
ተነሥተው፡ እንድንከተላቸው፡ ስላዘዙ፡ ራቅ፡ ብለን፡ አብረን፡
መሔድ፡ ጀመርንና፡ ሳሙኤል፡ ለእኛ፡ ድንኳን፡ ለማስተካል፡
ተልኮ፡ ሔዱ፡ ስለነበረ፤ ሲመለስ፡ ስላገኘነው፡ በእርሱ፡ አማካ
ይነት፡ ብዙ፡ ጥያቄዎች፡ አቀረቡልን፡ ከዚህም፡ ውስጥ፡ መድፎች
ስለሚያስፈልጓቸው፡ ጥይትና፡ አተኳኲስ፡ ስለነበረ፤ ሚስተር፡
ራሳም፡ ሲቢል፡ በመሆኔ፡ ስለመድፍ፡ የማውቀው፡ ነገር፡ የለም፤
የሚል፡ መልስ፡ በመስጠቱ፡ እኔ፡ የማውቀው፡ እንዳለ፡ እንዲጠ
ይቀኝ፡ ስለተናገሩ፡ አሁንም፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ከመድኃኒት፡ በስ
ተቀር፡ ሌላ፡ የሚያውቀው፡ ነገር፡ የለም፡ ብሎ፡ በመናገሩ፡ ጥያ
ቄያቸው፡ እዚህ፡ ላይ፡ አቋረጠ፡ ወደተሰናዳልን፡ ድንኳን፡ እን
ድንገባ፡ አዘው፡ ተሰናበቱን፡ በግርማዊነታቸው፡ ትእዛዝ፡ በሚስ
ተር፡ ዋልድሜየር፡ የተሰናዳ፡ የአባሻ፡ ምግብ፡ ጠጅና፡ ጥቂት፡
የአውሮጳ፡ ምግብና፡ ኬክ፡ ወደ፡ ድንኳናችን፡ ተልኮልን፡ ተመግ
በን፡ እንዳበቃን፡ ዋልድሜየርንና፡ ሳሙኤልን፡ አስጠሯቸው።

እንደተረዳነው ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ወደ ፡ ድንኳናቸው ፡ ከተ
መለሱ ፡ በኋላ ፡ ስለተናደዱ ፡ ሚስተር ፡ ዋልድሚየርንና ፡ ሳሙኤልን
ሲያነጋግሩ ፡ በቁጣ ፡ እንድ ፡ መንግሥት ፡ በሌላ ፡ መንግሥት ፡
ግዛት ፡ ውስጥ ፡ ሲገባ ፡ ማስታወቅና ፡ ለመውረርም ፡ መምጣቱን ፡
መግለጽ ፡ ተገቢ ፡ አይደለምን ? » በማለት ፡ ይጠይቋቸው ፡ ጀመር ።
ዋልድሚየርና ፡ ሳሙኤል ፡ ሲመለሱ ፡ በጣም ፡ የድንጋጤ መልክና ፡
ድንጋጤ ይታይባቸው ፡ ነበር ። እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጧት ፡ በሰላም ፡ ያነጋገ
ሩትን ፡ ሰው ፡ ከሰዓት ፡ በኋላ ፡ በጠላትነት ፡ መልክ ፡ እንደሚያስቀ
ይሙት ፡ የተለመደ ፡ ባሕሪያቸው ፡ ነበር ። ሳሙኤልና ፡ ዋልድሚ
የር ፡ ሁለተኛ ፡ ጊዜ ፡ ተጠርተው ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በሳሙኤል ፡
ላይ ፡ መዓት ፡ አውርደው ፡ ብዙ ፡ ክስ ፡ ስላለበት ፡ በሌላ ፡ ጊዜ ፡ ለፍ
ርድ ፡ እንደሚቀርብ ፡ ነግረው ፡ ወደ ፡ አምባው ፡ እንዲወስደን ፡ ሲያ
ዙት ፡ ሦስት ፡ በቅሎ ፡ እንዲያቀርብ ፡ ለአምባው ፡ አዛዥ ፡ ነግረው ፤
የፊተኛው ፡ የአምባ ፡ አዛዥም ፡ አብሮን ፡ እንዲሄድ ፡ ታዘዘ ። ለራ
ሳም ፡ ስትለው ፡ ቅንጣት ፡ የምታክል ፡ እሳት ፡ በጊዜው ፡ ካልጠፋች ፡
ትልቅ ፡ ቃጠሎ ፡ ስለምታስከትል ፤ እሳቱ ፡ ከመስፋፋቱ ፡ በፊት ፡
ሚስተር ፡ ራሳም ፡ እንዲያጠፋው ፡ የተተወለት ፡ መሆኑን ፡ እንዲ
ያውቀው » ብሎ ፡ ለሚስተር ፡ ራሳም ፡ እንዲነግረው ፡ አዘዙት ።
በሰላም ፡ ወደ ፡ ጥንቷ ፡ እሥር ፡ ቤታችን ፡ በመድረሳችንና ፡ የሌሎ
ቸም ፡ የነካሜሩን ፡ ሰንሰለት ፡ ወልቆ ፡ በማየታችን ፡ ተደሰትን ።

በማግሥቱ ፡ ጧት ፡ ሚስተር ፡ ራሳም ፡ ለግርማዊነታቸው ፡
በላከው ፡ መልእክት ፡ የአውሮጳውያን ፡ እሥረኞች ፡ ሰንሰለት ፡ በግ
ርማዊነታቸው ፡ መልካም ፡ ፈቃድ ፡ ወልቆ ፡ በሰላም ፡ መኖራቸ
ውን ፡ ለእንግሊዝ ፡ ጦር ፡ አዛዥ ፡ ደብዳቤ ፡ ጽፎ ፡ እንዲያስታውቅ ፡
የግርማዊነታቸውን ፡ ፈቃድ ፡ ስለጠየቀ ፤ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በሰ
ጡት ፡ መልስ ፡ ደብዳቤ ፡ እንዲጽፍ ፡ አለመፍቀዳቸውን ፡ ገልጸው ፡
ሰንሰለቱን ፡ ያስፈቱልን ፡ በፍርሃት ፡ ሳይሆን ፡ ስለሚስተር ፡ ራሳም ፡
የግል ፡ ወዳጅነት ፡ ሲሉ ፡ መሆኑን ፡ ገለጹለት ።

እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከእንግሊዙ ፡ የጦር ፡ አዛዥ ፡ ምንም ፡ መል
እክት ፡ ሳይደርሳቸው ፡ በመቅረቱ ፡ መገረማቸውን ፡ ስላየን ፤ ሚስ
ተር ፡ ራሳም ፡ ትንሽ ፡ ማስታወሻ ፡ በወዳጆቹ ፡ በኩል ፡ ለሰር ፡
ናፒር ፡ ጽፎ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ለጃንሆይ ፡ የተላከው ፡ ደብዳቤና ፡

ሎርድ ፡ እስታንሊ ፡ የሰጠው ፡ የመጨረሻ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ለጃን
ሆይ ፡ ከመድረሱ ፡ በፊት ፡ ሚስተር ፡ ራሳም ፡ ስላገኘው ፡ ሳይደርስ ፡
ያጠፋው ፡ መሆኑን ፡ ገልጾ ፡ አሁን ፡ ሌላ ፡ ደብዳቤ ፡ የእንግሊዝ ፡
ጦር ፡ ሠራዊት ፡ የመጣበትን ፡ ምክንያት ፡ ገልጾ ፡ እንዲጽፍላቸው ፡
አስፈላጊ ፡ መሆኑን ፡ አስረድቶ ፡ ላከ ።

አምስቱ ፡ አውሮጳውያን ፡ የሚስተር ፡ ስቴገር ፡ ጓደኞች ፤
ለግርማዊነታቸው ፡ ለመድፉ ፡ የድንጋይ ፡ እርሳስ ፡ ሲሠሩ ፡ እየ
ዋሉ ፡ ከአውሮጳውያኖቹ ፡ መካከል ፡ ዋስ ፡ ሊሆናቸው ፡ የሚችል ፡
ሰው ፡ ባለማግኘታቸው ፡ ማታ ፡ ማታ ፡ እጃቸው ፡ በሰንሰለት ፡ ስለ
ሚታሠር ፡ በሦስተኛው ፡ ቀን ፡ ማታ ፡ አኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሚስ
ተር ፡ ራሳም ፡ ለእነዚህ ፡ ሰዎች ፡ ዋስ ፡ ሊሆናቸው ፡ ቢችል ፡ ማታ ፡
ማታ ፡ እጃቸው ፡ ከመታሠር ፡ ይድናል ፡ የሚል ፡ መልእክት ፡ በመ
ላካቸው ፤ ሰዎቹ ፡ ለግርማዊነታቸው ፡ እየሠሩ ፡ ሩቅ ፡ ከሆነ ፡ ቦታ ፡
ስለሚያድሩ ፡ ራሳም ፡ ኃላፊነቱን ፡ ለመውረስ ፡ ሳይፈቅድ ፡ ቀረ ፡
ነገር ፡ ግን ፡ ሚስተር ፡ ፍላድና ፡ ሌሎችም ፡ አውሮጳውያኖች ፡ ዋስ ፡
ለመሆን ፡ ስለፈቀዱ ፡ እነዚህ ፡ ሰዎች ፡ እጃቸው ፡ ሳይታሠር ፡ በድ
ንኳናቸው ፡ ውስጥ ፡ እየተጠበቁ ፡ እንዲያድሩ ፡ ተፈቀደ ።

በሠፈሩ ፡ ስንቅ ፡ እያለቀ ፡ በመሔዱ ፡ ወደ ፡ ዳሞት ፡ ወረራ ፡
ይደረግ ፡ ይሆናል ፡ የሚል ፡ ግምት ፡ ሲወራ ፡ ሰንብቶ ፡ ነበር ፤ ነገር ፡
ግን ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ያሏቸውን ፡ ጥቂት ፡ ወታደሮች ፡ ወስደው ፡
ማጋለጥና ፡ አደጋ ፡ እንዲደርስባቸው ፡ ስላልፈለጉ ፡ መጋቢት ፡
ጽፌ ፡ ቀን ፡ ፲፭፻፳ ፡ ዓ. ም. በአጠገባቸው ፡ ከአምባው ፡ በታች ፡ የሚ
ገኘውን ፡ የራሳቸውን ፡ ሕዝብ ፡ የዋጣን ፤ የራሳቸው ፡ ከብቶች ፡
የሚኖሩበትን ፡ ጥቂት ፡ መንደር ፡ ለመውረር ፡ ቢሞክሩ ፡ ሕዝቡ ፡
በኃይል ፡ ስለመከተና ፡ ብዙ ፡ ወታደር ፡ ስለገደለባቸው ፡ እንዳለ
ቡት ፡ ሳይሳካላቸው ፡ ቀርቶ ፡ የዘረፋው ፡ ውጤት ፡ በጣም ፡ ትንሽ ፡
ሆነ ።

በአምባው ፡ የሚገኙት ፡ ወታደሮች ፡ በቅርብ ፡ ጊዜ ፡ የሚደር
ሰውን ፡ ነገር ፡ ስለማያውቁ ፡ ይህ ፡ መንደር ፡ በመወረሩና ፡ ምናል
ባት ፡ እኔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከዚህ ፡ እንዳሉ ፡ ጥለዋቸው ፡ ቢሔዱ ፡ በረ
ኃብ ፡ የሚያልቁ ፡ ስለመሰላቸው ፡ በጣም ፡ አዘኑ ። ሚስተር ፡ መን

ዘንጌር : በየጊዜው : እጫጭር : ማስታወሻ : እየጸፈ : በእገሬዎቹ : ሰዎች : ወይም : መልእክተኞች : ሱሪ : ውስጥ : እየሠፋ : የወታደሩን : መቃረብና : ሁኔታ : ይገልጽልን : ስለነበር : የመፈቻችን : ጊዜ : መቃረቡን : ገምተን : ሁኔታችን : ውሳኔ : የሚያገኝበትን ቀን : በችኩላ : እንጠባበቅ : ያዝን ። በየደቂቃው : ሞትና : ደህንነት : እየተፈራረቁ : ምን : ለውጥ : ይመጣ : ይሆን : በማለት : ሐሳባችንና : ጭንቃችን : በረከተ ።

ምዕራፍ : ፳ ።

መጋቢት : ፳፱ : ቀን : ፲፰፻፷ : ዓ. ም. ማታ : በአምባው : የሚገኙ : እሥረኞች : ሁሉ : እኛም : ጭምር : አፄ : ቴዎድሮስ : ወደሚገኙበት : ሥላሴ : በታች : እንድንሔድና : ከዚያም : ምናልባት : ወደ : አምባው : እንደማንመለስ : ቀጥተኛ : ያልሆነ : ወሬ : ሰማን ። በማግሥቱ : ማለዳ : መልእክተኛ : ከአፄ : ቴዎድሮስ : ሠፈር : መጥቶ : ድንኳናችንና : የሚያስፈልገንን : ዕቃ : ይዘን : ወደታች : እንድንወርድ : መታዘዛችንን : አስታወቀን ። እንደሚፈለገው : የክብር : ልብሳችንን : ለብሰን : ከፊተኞቹ : አውሮጳውያን : እስረኞች : ጋር : ወደ : አፄ : ቴዎድሮስ : ሠፈር : ተጓዝን ። ሥላሴ : ቤተ : ክርስቲያን : አጠገብ : ስንደርስ : ግርማዊነታቸው : በጦር : አለቆች : በወታደሮችና : በአውሮጳውያን : ብረት : ሠራተኞች : ተከበው : ከመድፉ : አጠገብ : ቁመው : እንዳየናቸው : ሰላምታ : ሰጥተው : ወደ : እሳቸው : ተጠግተን : እንድንቆም : አዘዘን ። ካሜሩን : በፀሐይ : ብርታት : ስለተዳከመ : እንዳይወድቅ : ይታገል : ስለነበር : ግርማዊነታቸው : ሁኔታውን : አይተው : ምክንያቱ : ምን : እንደሆነ : ጠየቁን ። ካሜሩን : ጤና : የማይሰማው : መሆኑን : አስረድተን : እንዲቀመጥ : ግርማዊነታቸው : እንዲፈቅድለት : ስለጠየቅን : ወዲያውኑ : ፈቀዱለት ። ከዚህ : በኋላ : አፄ : ቴዎድሮስ : ሌሎቹን : አውሮጳውያን : ተመልክተው : ስለጤናቸው : መጠየቅ : ጀመሩና : ቁስ : እስተርንን : ባዩ : ጊዜ : እየሳቁ : «እህ : ኩኩብ : ለምንድንነው : ጠጉርህን : ያሳደከውና : ያስተኛኸው ? » ብለው : ስለጠየቁ : እርሱም : መልስ : ከመስጠቱ : በፊት : ሳሙኤል : «ግርማዊ : ሆይ ፤ እርሱ : አስተኝቶት : ሳይሆን : ጠጉሩ :

በተፈጥሮው : እስከትከሻው : ድረስ : ስለሚወድቅ : ነው » አላቸው ።

አፄ : ቴዎድሮስ : ጥቂት : ከሠራዊታቸው : ለየት : አሉና : እኛ : ሦስታችንና : ካሜሩን : እንድንከተላቸው : አዘው : ከትልቅ : ድንጋይ : ላይ : ከተቀመጡ : በኋላ : እኛም : እንድንቀመጥ : ጋብዘው : «አሁን : ያስጠራኝሁ : ምንም : ጉዳት : እንዳይደርስባችሁ ። ለማድረግ : ፈልጌ : ነው ። የእናንተ : ሰዎች : በእኔ : ላይ : እየተኩሱ : ሲመጡ : እናንተን : አደጋ : ከማይደርስባችሁ : ቦታ : አስቀምጣችኋል ። ከዚያም : የሚያሠጋ : ቢሆን : ወደ : ሌላ : ቦታ : እስኪገኝላሁ » አሉ ። አከታትለው : ድንኳናችን : መድረሱን : ቢጠይቁ : እንዳልደረሰ : ስለተነገራቸው : ከራሳቸው : ቀያይ : ድንኳኖች : አንዱ : ለጊዜው : እንዲተከልልን : ትእዛዝ : ሰጡ ። ግማሽ : ሰዓት : ያህል : በሰላም : ስለ : ልዩ : ልዩ : ነገሮች : እያሜወቁን : ቆዩ : በንግግራቸው : ካንዱ ፤ ጨዋታ : ወደ : ሌላው : እየዘለሉ : የውጭ : አገር : ጨዋታዎች : ያነሡብን : ነበር ። በሚቻላቸው : መጠን : ስሜታቸውን : ሳያሳዩ : በወዳጅነት : መልክ : ለመታየት ፤ ሞክረዋል ፤ ነገር : ግን : ስናስተውል : በከባድ : አሳብ : ውስጥ : እንደሚሞኙ : ተረዳን ። በጥር : ወር : ፲፰፻፶፰ : ዓ. ም. ዘጌ : ላይ : ሲቀበሉን : የለበሱት : ልብስ : እንደ : ሠራዊታቸው : ዓይነት : የሆነ : ተራ : ስለነበረ : በጣም : ተገርመን : ነበር ። በቅርቡ : ግን : መሪነታቸውን : ለመለየት : ልዩ : ልዩ : የማዕርግ : ልብሳቸውን : መልበስ : ጀምረው : በዛሬው : ቀን : የለበሱት : ግን : ከሁሉም : የሚበልጥ : የተንቆጠቆጠ : የክብር : ልብስ : ነበር ።

እኛን : ካስናበቱ በኋላ : የእኛ : ድንኳን : ከተተከለበት : ቦታ : ወረድ : ብለው : በወታደራቸው : ተከበው : ሲፎክሩና : የወታደራቸውን : መንፈስ : ሲያነቃቁ : ባለፈው : ጊዜ : ያደረጉትን : የጀግንነት : ሥራ : እያስታወሱ : አሁንም : ነጮቹ : በገጠሟቸው : ጊዜ : በበለጠ : ሞያ : ለመሥራት : እንደተሠናዱ : አስረድተው ፤ ቃፊር : ሆነው : እሮጌ : ወደሚባለው : ቦታ : ለሚሔዱት : ወታደሮች : ምክር : ሲሰጡ : ነጮቹ : ሲዘልቁ : ዝም : ብለው : እንዲጠብቋቸውና : ከተኩሱ : በኋላ : ሌላ : ጥይት : ከማጉረሳቸው : በፊት : በፍጥነት : ደርሰው : በጦር : እንዲወጉአቸው : ገልጸው ፤ ራሳቸው :

የለበሱትን ፡ የተንቆጠቆጠ ፡ ልብስ ፡ እያላዩ ፡ «በጀግንነት ፡ በምታ
ገኙት ፡ ድል ፡ ከሚሰጣችሁ ፡ ከፍተኛ ፡ ስጦታ ፡ በስተቀር ፡ በምር
ኮም ፡ ብዙ ፡ ከለበስኩት ፡ ልብስ ፡ ጋር ፡ የማይወዳደር ፡ የበለጠ ፡
ነገር ፡ ታገኛላችሁ» እሏቸው። ወታደሮቻቸውንም ፡ እበረታትተው ፡
እንደጨረሱ ፡ ሚስተር ራሳምን ፡ እስጠርተው ፡ «ይህን ፡ የማ
ደርገውን ፡ ነገር ፡ እትመልከተው ፡ ምንም ፡ ዋጋ ፡ የለውም ፡ ነገር ፡
ግን ፡ ወታደሮቹ ፡ ተስፋ ፡ እንዳይቆርጡ ፡ ይህን ፡ በመሰለ ፡ ሁኔታ
ማጽናናት ፡ ግድ ፡ ስለሆነብኝ ፡ ነው» ብለው ፡ እነጋገሩት ። ከዚህ ፡
በኋላ ፡ ከበቅሏቸው ፡ ላይ ፡ ተቀምጠው ፡ ከበሽሎ ፡ እስከ ፡ ደላንታ ፡
ድረስ ፡ በመሠራት ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ መንገድና ፡ የእንግሊዞቹን ፡
ንቅናቄ ፡ ለመመልከት ፡ ወደ ፡ ሥላሴ ፡ ኮረብታ ፡ ዘለቁ ።

በማግሥቱ ፡ መጋቢት ፡ ፱ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፳ ፡ ዓ. ም. ጃንሆይን ፡
ያየናቸው ፡ በሩቅ ፡ ከድንኳናቸው ፡ አጠገብ ፡ ከድንጋይ ፡ ላይ ፡ ተቀ
ምጠው ፡ ከጥቂት ፡ መኳንንቶቻቸው ፡ ጋር ፡ በቀስታ ፡ ሲነጋገሩ ፡
ነው ። በዚህ ፡ ቀን ፡ ከሰዓት ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ሥላሴ ፡ ተራራ ፡ ወጥ
ተው ፡ ሲመለሱ ፡ ምንም ፡ እንዳላዩ ፡ እስመስለው ፡ ነገር ፡ ግን ፡
«እንዲት ፡ ሴት ፡ ሰዎቻችሁ ፡ ባለፈው ፡ ቀን ፡ ማታ ፡ ገደማ ፡ ፈረሶ
ቻቸውንና ፡ በቅሎቻቸውን ፡ ውኃ ፡ ለማጠጣት ፡ ወደበሽሎ ፡ መላ
ካቸውን ፡ ነገረችኝ ፡ መቃረባቸው ፡ አልቀረም» ሲሉ ፡ ላኩብን ።

ከሁለት ፡ ቀን ፡ በፊት ፡ ከአምባው ፡ ስንወርድ ፡ ሌሎችም ፡
አበሻ ፡ እሥረኞች ፡ እንዳንደቹ ፡ እጅና ፡ እግራቸው ፡ እንደታሠረ ፡
በዚያ ፡ ገደል ፡ በሆነ ፡ ቦታ ፡ በደከመና ፡ በተጎሳቆለ ፡ ጉልበታቸው
ዝሎ ፡ ሲወርዱ ፡ ስላየናቸው ፡ ሁኔታቸው ፡ እጅግ የሚያሳዝን ነበር ።
ለብዙ ፡ ዓመታት ፡ ሲሠቃዩ ፡ ከቆዩበት ፡ እሥር ፡ ቤት ፡ ወጥተው ፡
በመምጣታቸው ፡ የመፈታት ፡ ተስፋ ፡ ሳይሰማቸው ፡ እንዳልቀረ ፡
የሚታይ ፡ ነበር ። ዳሩግን በዚህ ፡ ቀን ፡ ጧት ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡
ከመጡት ፡ እሥረኞች ፡ መካከል ፡ ጠባያቸው ፡ ተለዋዋጭ ፡ ከሆነ ፡
ወዲህ ፡ ያሠሯቸው ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ በቅንነት ፡ ያገለገሏቸው ፡ አሽ
ከሮቻቸው ፡ ስለነበሩ ፡ ፸፮ ፡ ያህል ፡ እንዲፈቱ ፡ አዘዙ ። ሥላሴ ፡
ደርሰው ፡ ከተመለሱ ፡ በኋላ ፡ የምሕረት ፡ መንፈሳቸው ፡ ተለውጦ ፡
ከእሥረኞቹ ፡ ሰባቱ ፡ እንዲገደሉ ፡ ትእዛዝ ፡ ሰጡ ። ከእነዚህም ፡

ውስጥ ፡ የነበረበትን ፡ ኃላፊነት ፡ ጥሎ ፡ የከዳው ፡ የክንፉ ፡ ሚስትና
ልጅ ፡ ነበሩበት ። ክንፉን ፡ ለመበቀል ፡ ሲሉ ፡ ሚስቱና ፡ ልጁ ፡ እን
ዲገደሉ ፡ ተደርጎ ፡ ራሳቸው ፡ ወደ ፡ ገደል ፡ ተወረወረ ። ባርድል ፡
በጠና ፡ ታሞ ፡ ከአጠገባችን ፡ ከድንኳን ፡ ውስጥ ፡ ተኝቶ ፡ ስለነበረ
ሒጄ ፡ እንዳየው ፡ ከአፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ትእዛዝ ፡ ስለደረሰኝ ፡ በዚያ
ውም ፡ ሌሎቹ ፡ አውሮጳውያንና ፡ ቤተሰቦቻቸውን ፡ ጎበኘሁ ።
ሁሉም ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የሚያደርጉትን ፡ ባለማወቅ ፡ በጭን
ቀት ፡ ላይ ፡ ነበሩ ።

በማግሥቱ ፡ ሚያዝያ ፡ ፩ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፳ ፡ ዓ. ም. ጧት ፡ አፄ ፡
ቴዎድሮስ ፡ ከመድፎቻቸው ፡ መካከል ፡ ጥቂቶቹን ፡ ፋህላ ፡ ወደሚ
ባለው ፡ በሽሎን ፡ እዘቅዝቆ ፡ ወደሚያሳየው ፡ ቦታ ፡ ለመውሰድ ፡
መንገድ ፡ ለማሠራት ፡ ከመሔዳቸው ፡ በፊት ፡ መቶ ፡ የሚሆኑ ፡
ሴቶች ፡ ሕፃናትና ፡ ድኃ ፡ እሥረኞች ፡ እንዲፈቱ ፡ ማዘዛቸውን ፡
ብረት ፡ ቀጥቃጮቹ ፡ አውሮጳውያን ፡ ነገሩን ። አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከሰ
ዓት ፡ በኋላ ፡ በስምንት ፡ ሰዓት ፡ ስለተመለሱ ፡ በሳሙኤል ፡ አማካ
ይነት ፡ ብዙ ፡ ንዝ ፡ አራት ፡ ዝኖንና ፡ ጥቂት ፡ ሰዎች ፡ ከደላንታ ፡
ወደበሽሎ ፡ ሲወርዱና ፡ እንዲሁም ፡ ሰውነታቸው ፡ ነጭ ፡ ራሳቸው
ጥቁር ፡ የሆነ ፡ እንስሳዎች ፡ ማየታቸውን ፡ ገልጸው ፡ ምን ፡ እንደ
ሆኑ ፡ ለማወቅ ፡ ባለመቻላቸው ፡ እንድንገልጽላቸው ፡ አስጠየቁን።
እኛም ፡ በግምት ፡ የበርበራ ፡ በጎች ፡ የሚባሉት ፡ ይሆናሉ ፡ ብለን ፡
ላክንባቸው ። በመጨረሻ ፡ ጊዜ ፡ የደረሰን ፡ መልእክት ፡ «ይህን ፡
ያህል ፡ ጊዜ ፡ እየተመለከትኩ ፡ መቆየቱ ፡ ደከመኝ ፡ ጥቂት ፡ ማረፍ
አስፈልጎኛል ፡ ምንው ፡ ሰዎቻችሁ ፡ ፈጣኖች ፡ አይደሉም ? » ፡
የሚል ፡ ነበር ።

ኃይለኛ ፡ ነፋስ ፡ የተቀላቀለ ፡ ዝናብ ፡ መጣል ፡ እንደጀመረ ፡
ብዙ ፡ ወታደሮች ፡ በሩጫ ፡ ወደ ፡ ገደሉ ፡ አቅጣጫ ፡ በድንኳናችን ፡
አጠገብ ፡ ሲያልፉ ፡ አየን ። ወዲያውም ፡ ግርማዊነታቸው ፡ በቁጣ ፡
ተሰርፈው ፡ ከድንኳናቸው ፡ ወጥተው ፡ የሚስተር ፡ ራሳም ፡ አሽከ
ሮች ፡ ቤት ፡ ከመቅደላ ፡ ወደ ፡ ሰላምጌ ፡ የመጡት ፡ የአበሻ ፡ እሥረ
ኞቻችን ፡ ማረፊያ ፡ ሆኖ ፡ ስለነበረ ፡ ወደዚያው ፡ መሔዳቸውን ፡
ሰማን ።

እንዳልኩት፡ የእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ጠባይ፡ ባሁኑ፡ ጊዜ፡ ተለዋ
ዋጭ፡ ስለነበረ፤ በዚህ፡ ቀን፡ ጧት፡ ብዙ፡ እሥረኞች፡ ፈትተው፡
ለቀው፡ የቀሩት፡ እሥረኞች፡ ተመሳሳይ፡ ዕድል፡ ለማግኘት፡
ሲሉና፡ እሽከሮቻቸው፡ ከመቅደላ፡ ከወረዱ፡ ወዲህ፡ ከአጠገባ
ቸው፡ ባለመኖራቸው፡ እህልና፡ ውኃ፡ አጥተው፡ ተቸግረው፡ ስለ
ነበረ፡ ይኸንኑ፡ በመስማት፡ ምሕረት፡ የሚያገኙ፡ መስሏቸው፡
«እቤት፡ እቤት»፡ በማለት፡ ጩኸት፡ ማሰማት፡ እንደጀመሩ፡
እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ከከባድ፡ ሥራቸውና፡ በገጠማቸው፡ ችግር፡
አሳብ፡ ሲደክሙ፡ ውለው፡ ትንሽ፡ ገደም፡ ብለው፡ ዕንቅልፍ፡
ወስዷቸው፡ ሳለ፡ በጩኸቱ፡ ምክንያት፡ ነቅተው፡ «ምንድር፡
ነው?» ብለው፡ እሽከሮቻቸውን፡ ቢጠይቁ፡ እሥረኞቹ፡ እንጂ
ራና፡ ውኃ፡ እንዲሰጣቸው፡ እየለሙ፡ ነው፡ የሚል፡ መልስ፡ ስላ
ገኙ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ጐራዴያቸውን፡ እንሥተው፡ እሽከራቸው፡
እንዲከተላቸው፡ አዘው፡ በቃለ፡ አጋኖ፡ «ታማኝ፡ ወታደሮቹ፡
የሚበሉት፡ አጥተው፡ ሲራቡ፡ እነርሱ፡ ምግብ፡ እንዲሰጣቸው
ይለምናሉ» አስተምራቸዋለሁ» ብለው፡ ከእሥረኞቹ፡ ቦታ፡ እን
ደረሱ፡ በብስጭት፡ ኃይል፡ ዘበኞቹ፡ እሥረኞቹን፡ እንዲያወጧ
ቸው፡ አዘው፡ መጀመሪያ፡ የወጡትን፡ ሁለቱን፡ እሥረኞች፡ ራሳ
ቸውን፡ በጐራዴ፡ ቆራርጠው፡ ጣሉዋቸውና፡ ሦስተኛው፡ እሥረኛ፡
ወጣት፡ ስለነበረ፡ እጃቸው፡ ሊያርፍበት፡ አልቻለም፡ ነገር፡ ግን፡
እርሳቸው፡ ባይገድሉትም፡ ከነሕይወቱ፡ ወደ፡ ገደል፡ እንዲወረ
ወር፡ በማዘዛቸው፡ ነጻነቶቹ፡ ሞተ፡ ሁለቱን፡ ሰዎች፡ ከገደሉ፡
በኋላ፡ ትንሽ፡ መንፈሳቸው፡ ስለረጋ፤ ሌሎቹን፡ ሲያስፈጁ፡
መልክ፡ በያዘ፡ መንገድ፡ እያንዳንዱን፡ እሥረኛ፡ ስሙን፤ አገሩ
ንና፡ ወንጀሉን፡ እየጠየቁ፡ አብዛኛው፡ እሥረኛ፡ ጥፋተኛነቱን፡
ስላመኑበት፡ ከነሕይወቱ፡ ወደ፡ ገደሉ፡ እየተወረወረ፡ እንዲሞት፡
ሲደረግ፡ ምናልባት፡ ወደ፡ ገደሉ፡ ከተወረወረ፡ በኋላ፡ ሕይወቱ፡
ተርፎ፡ እንዳያመልጥ፡ ከታች፡ እየተጠባበቁ፡ የሚጨርሱ፡ ነፍጠ
ኞች፡ ተላኩ፡ በዚህ፡ ቀን፡ ሳይገደሉ፡ የተረፉት፡ በእኔ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ ላይ፡ ያመጡ፡ ታላላቅ፡ ባላባቶችና፡ ብርቱ፡ ጠላቶቻቸው፡
ስለነበሩ፤ በመጀመሪያ፡ ሳያስገድሏቸው፡ መቅረቱ፡ የሚያስገ
ርም፡ ነበር።

እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ቁጥራቸው፡ ብዙ፡ በሆኑ፡ ወታደሮች፡
ተከበው፡ ከሁለት፡ መቶ፡ ጥይት፡ በላይ፡ መተኮሱን፡ ሰናይ፡ የተ
ፈጀው፡ ሰው፡ ቁጥር፡ ምን፡ ያህል፡ ይሆን፡ በማለት፡ ስንገረም፡
እኛም፡ የነበረንን፡ ጭንቀትና፡ ፍርሃት፡ መገመት፡ ይቻላል።
በዚሁ፡ ሁኔታ፡ ላይ፡ ሳለን፡ አንድ፡ ወዳጆችን፡ የሆነ፡ የጦር፡
አለቃ፡ መጥቶ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በብስጭት፡ ላይ፡ ሳሉ፡ ቢያስ
ታውሳችሁ፡ መልካም፡ ስለማይሆን፡ እርፋችሁ፡ በድንኳናችሁ፡
ተቀመጡ፡ ብሎ፡ መከረን። ከምሽቱ፡ ላይ፡ በታማኞቻቸውና፡
በወዳጆቻቸው፡ ታጅበው፡ እኛንም፡ ሳያስታውሱን፡ ወደ፡ ድንኳ
ናቸው፡ በመመለሳቸው፡ ከዛሬው፡ ቀን፡ መፃት፡ በመትረፋችን፡
ተደሰትን።

እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ እኛንና፡ ሌሎችንም፡ እሥረኞች፡ ወደ፡
ሰላም፡ ሲያስመጡን፡ ሁላችንንም፡ ለመግደል፡ አስበው፡ እንደ
ነበረ፡ የሚያጠራጥር፡ አይደለም። ዳሩ፡ ግን፡ ሊገድሉን፡ ማሰባ
ቸውን፡ እንዳናውቅና፡ የመፈታት፡ ተስፋ፡ እንዲኖረን፡ በሰላም፡
መንገድ፡ ይዘውን፡ ነበር።

ሚያዝያ፡ ፪፡ ፲፰፻፳፰፡ ዓ፡ ም፡ ጧት፡ ወደ፡ መቅደላ፡ እንድ
ንሔድ፡ መታዘዛችንን፡ የሚገልጽ፡ መልእክት፡ ከግርማዊነታ
ቸው፡ ደረሰን። ወዲያውኑም፡ በአንዱ፡ እሽከራቸው፡ አማካይ
ነት፡ «ማናት፡ ያች፡ ሴት፡ ወታደሮቹዋን፡ ከንጉሥ፡ ጋር፡ እንዲ
ዋጉ፡ የላከችው?» ከእንግዲህ፡ ወዲህ፡ ሌላ፡ መልእክተኛ፡ ወደ፡
ሰዎቻችሁ፡ እንዳትልኩ። ከእሽከሮቻችሁ፡ አንዱ፡ እንኳ፡ ቢጐ
ድል፡ በእኔና፡ በእናንተ፡ መካከል፡ ያለው፡ ወዳጅነት፡ ይፈጸ
ማል»፡ የሚል፡ መልእክት፡ ከደረሰን፡ ከጥቂት፡ ደቂቃ፡ በኋላ፡
ወደ፡ ጄኔራል፡ ሜሬዊዜር፡ ለጃንሆይ፡ የእንግሊዝ፡ ወታደር፡
የመጣበትን፡ ምክንያት፡ ደብዳቤ፡ ጽፎ፡ እንዲያስታውቅ፡ በማ
ለት፡ የላከነው፡ ልጅ፡ ከጦሩ፡ አዛዥ፡ የተጻፈ፡ ደብዳቤ፡ ይዞ፡
ደረሰ። ደብዳቤውም፡ እንደፈለግነው፡ ዓይነት፤ ትክክለኛ፡ ቀጥ
ተኛ፤ ትሕትና፡ የተሞላ፤ ዛቻ፡ የሌለበት፤ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ እሥ
ረኞቹን፡ በሕይወት፡ ካስረከቡን፡ በክብር፡ እንይዛለን፡ ከማለቱ፡
በስተቀር፡ ሌላ፡ ግዴታ፡ ያልገባ፡ ነበረ። ወዲያውኑም፡ ሳሙኤል
ወደ፡ ግርማዊነታቸው፡ ሔደ፡ ከጦሩ፡ አዛዥ፡ ከሰር፡ ሮቨርት፡

ናፒር፡ ለግርማዊነታቸው፡ ደብዳቤ፡ መድረሱን፡ እንዲያስታውቅ፡
አደረግን፡ ነገር፡ ግን፡ «ምንም፡ ዋጋ፡ የለውም፡ የማደርገውን፡
አውቃለሁ»፡ በማለት፡ ጃንሆይ፡ ደብዳቤውን፡ ለመቀበል፡ ሳይፈ
ልጉ፡ ቀሩ ። ቢሆንም፡ ከጥቂት፡ ጊዜ፡ በኋላ፡ ሳሙኤልን፡ በም
ሥጢር፡ አስጠርተው፡ ደብዳቤው፡ ምን፡ እንደሚል፡ በመጠየቃቸው፡
እርሱም፡ ተርጉሞት፡ ስለነበረ፡ ዋና፡ ዋና፡ ነገሮቹን፡ ሲገ
ልጽላቸው፡ በፀጥታና፡ በርጋታ፡ አዳምጠው፡ ምንም፡ አስተያየት፡
አልተናገሩም ። ለሚስተር ራሳም፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ጋጥ፡ በቅሎ፡
ሲላክለት፡ የመቶ፡ አለቃ፡ ፕሬዶክስ፡ ካፒቱን፡ ካሜሩንና፡ እኔ፡
በራሳችን፡ በቅሎዎች፡ እንድንሔድ፡ ሲፈቅዱልን፡ ሌሎቹ፡ ግን
በበቅሎ፡ እንዲሔዱ፡ ሳይፈቅዱላቸው፡ ቀረ ።

መቅደላ፡ በደረሰን፡ ጊዜ፡ አሽከሮቻችን፡ ከመቃብር፡ እንደ
ተመለሰን፡ ቆጥረው፡ እጅግ፡ በጣም፡ ተደስተው፡ ተቀበሉን ።
ድንኳናችንንና፡ አልጋዎቻችንን፡ አስመጥተን፡ ተለዋዋጭና፡
ጨካኝ፡ የሆኑት፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ የሚወስዱትን፡ እርምጃ፡ እን
ጠባበቅ፡ ያዝን ።

ከሰዓት፡ በኋላ፡ በዘጠኝ፡ ሰዓት፡ ወይም፡ በአሥር፡ ሰዓት፡
ገደማ፡ በአምባው፡ የነበሩ፡ ወታደሮች፡ ከጥቂት፡ ሽማግሌዎችና፡
ተራውን፡ እሥረኛ፡ ከሚጠብቁት፡ ወታደሮች፡ በስተቀር፡ ሁሉም፡
የጦር፡ ትጥቃቸውን፡ ለብሰው፡ ወደ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሠፈር፡
ሰላም፤ እንዲሔዱ፡ ተደረገ ። በ፱—፲፡ ሰዓት፡ ገደማ፡ ከባድ፡
መብረቅ፡ ያስከተለ፡ ዝናብ፡ በአምባው፡ ላይ፡ መጣል፡ ስለያዘ፡
የመብረቁ፡ ድምፅ፡ ተከታትሎ፡ በመንገዱ፡ ጦርነቱ፡ የተጀመረና
በአምባው፡ ላይ፡ እርሳስ፡ የወደቀ፡ መስሎን፡ ነበር ፤ ኋላ፡ ግን፡
መብረቅ፡ መሆኑን፡ ስንረዳ፡ በግምታችን፡ መሳሳት፡ ተሳስቀን፡
ከአሥር፡ ሰዓት፡ በኋላ፡ ግን፡ ትክክለኛ፡ የመድፍና፡ የጠብመንጃ
ድምፅ፡ መስማት፡ ብንችልም፡ ነገሩ፡ ምን፡ እንደሆነ፡ በትክክል
አላወቅንም ። ተኩሱን፡ ከሰማን፡ ከአንድ፡ ሰዓት፡ በኋላ፡ ከሰላ
ም፤ ፅልልታ፡ ስለተሰማ፡ በአምባው፡ የነበሩት፡ የወታደሮቹ፡
ቤተሰቦችም፡ ተቀብለው፡ ፅልል፡ አሉ ። ተኩሱ፡ የተደረገው፡
አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ በፉከራ፡ ላይ፡ ስለሆኑ፡ መሆኑንና፡ ጦርነቱ፡
ተጀምሮ፡ ቢሆን፡ ኑሮ፡ ፅልል፡ እንደማይባል፡ ስላወቅን፡ ጦር
ነቱ፡ አለመጀመሩን፡ ተረዳን ።

ከባድ፡ ፅንቅል፡ ወስዶን፡ ስለነበረ፡ ለብዙ፡ ጊዜ፡ በመጓ
ጓት፡ ስንጠባበቀው፡ የነበረው፡ ጦርነት፡ ከእሥር፡ ቤታችን፡
ጥቂት፡ ማይልስ፡ ርቆ፡ መጀመሩን፡ ሳንሰማ፡ ቆይተን፡ አሽከሮ
ቻችን፡ በጥድፈያ፡ መጥተው፡ ስለቀሰቀሱንና፡ በፍጥነት፡ ለብ
ሰን፡ ወደ፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ቤት፡ እንድንሔድ፡ መጠራታች
ንን፡ ነግረውን፡ ሔደን፡ ስንገባ፡ ሚስተር፡ ዋልድሚየር፤ ሚስተር፡
ፍላድና፡ ሌሎችም፡ መኳንንቶች፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ተልከው፡
መጥተው፡ አገኘን ። ለመጀመሪያ፡ ጊዜ፡ ፋህላ፡ ከተባለው፡ ቦታ፡
ጦርነት፡ መደረጉን፡ ስንሰማ፡ ጨካኝ፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ለብዙ፡
ጊዜ፡ ሲንቁት፡ የነበረውን፡ ጦር፡ ሠራዊት፡ ኃይል፡ በማየታቸው፡
ከእንግዲህ፡ ወዲህ፡ ጉዳት፡ እንደማያደርሱብን፡ ገምተን፡ መል
እክቱ፡ «የመጡት፡ ሰዎች፡ ሴቶች፡ ናቸው፡ ብዬ፡ አምኜ፡ ነበር፡
አሁን፡ ግን፡ ወንዶች፡ መሆናቸውን፡ ተረዳሁ ። በቃፊሮቹብቻ፡
ድል፡ ተመታሁ ። የጦር፡ መሣሪያ፡ የያዙት፡ ወታደሮች፡ ሁሉም፡
ሞቱ ። ከሰዎቻችሁ፡ ጋር፡ በሰላም፡ አስታርቁኝ»፡ የሚል ነበር ።

ሚስተር፡ ራሳም፡ ለንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ መልስ፡ ሲሰጥ፡ ወደ፡
አገራቸው፡ የመጣው፡ ሰላም፡ ለመመሥረት፡ እንደነበረ፡ አስታ
ውሶ፡ አሁንም፡ ነገሩ፡ በሰላም፡ መንገድ፡ መፍትሔ፡ እንዲያገኝ፡
ስለሚፈልግ፡ በእርሱ፡ በኩል፡ የመቶ፡ አለቃ፡ ፕሬዶክስና፡ በጃ
ንሆይ፡ በኩል፡ ፍላድን፡ ወይም፡ የሚያምኑትን፡ አንድ፡ አው
ሮጳዊ፡ መርጠው፡ ከሌሎች፡ የአበሻ፡ መኳንንቶች፡ ጋር፡ ወደ፡
እንግሊዝ፡ የጦር፡ ሠፈር፡ እንዲሔዱና፡ ሰላም፡ የሚገኝበትን፡
ስምምነት፡ እንዲነጋገሩ፡ አሳስቦ ፤ ጃንሆይ፡ አውሮጳውያኑን፡
እሥረኞች፡ በሕይወት፡ ካላስረከቡ፡ ሰላም፡ ለማግኘት፡ የሚደረ
ገው፡ ጥረት፡ ከንቱ፡ መሆኑን፡ ጭምር፡ ገለጸላቸው ። ተልከው፡
የመጡት፡ ሁለቱ፡ አውሮጳውያኖችና፡ የቀሩት፡ ሰዎች፡ መቅደላ፡
ላይ፡ ከመመለሳቸው፡ በፊት፡ ትንሽ፡ ዕረፍት፡ አድርገውና፡ ተጋ
ብዘው፡ ስለነበረ ፤ እንደነገሩን፡ ጃንሆይ፡ በመሳሳት፡ እሮጌ፡ ከተ
ባለው፡ ሥፍራ፡ ላይ፡ በመነጽር፡ ሲመለከቱ፡ ያዩትን፡ መድፍና
ከባድ፡ መሣሪያ፡ ጓዝ፡ መስሏቸውና፡ የሰዎቹም፡ ቁጥር፡ ጥቂቶች፡
አድርገው፡ ገምተው፡ ስለነበር ፤ የጦር፡ አለቆቹ፡ በመሰላቸው፡
መንገድ፡ እንዲዋጉ፡ በመልቀቃቸው፡ ወታደሩ፡ የመድፍ፡ ድምፅ

እንደሰማ፡ ድል፡ እድርጎ፡ ብዙ፡ ነገር፡ ለመዝረፍ፡ ተሰናድቶ፡ ስለነበረ፡ በእንድ፡ ጊዜ፡ ወጥቶ፡ ወደ፡ ጠላት፡ ግንባር፡ በመግባቱ፡ ከባድ፡ ጉዳት፡ ደረሰበት ። ግርማዊነታቸው፡ የመድፉን፡ ማስተኮስ፡ ትእዛዝ፡ ራሳቸው፡ ይዘው፡ በእበሾች፡ ሠራተኞች፡ እርቶዶክስ፡ ክርስቲያን፡ በሆነ፡ የእቡኑ፡ አሽከር፡ በነበረ፡ ሰውና፡ በልጅ፡ እንግዳ፡ ወርቅ፡ ቤንጋል፡ በተባለ፡ ክርስቲያን፡ በሆነ፡ ይሁዳዊ፡ ሰው፡ እየተረዱ፡ ያስተኩሱ፡ ነበር ። ጥቂት፡ ጥይት፡ ከተኮሰ፡ በኋላ፡ ቴዎድሮስ፡ የሚባለው፡ ትልቁ፡ መድፍ፡ አበሾቹ፡ በስሕተት፡ ሁለት፡ ጥይት፡ እጉርሰው፡ በመተኮሳቸው፡ ፈነዳ ። ወደ፡ ማታ፡ ገደማ፡ ወታደሮቻቸው፡ እንዲመለሱ፡ እያከታተሉ፡ ቢልኩ፡ ሊሳካ፡ አልቻለም፤ ነገር፡ ግን፡ በመጨረሻ፡ ከሞት፡ የተረፉት፡ ወታደሮች፡ ተበታትነው፡ በቀስታ፡ ሲመለሱ፡ ታዩና፡ ወዲያውም፡ ደርሰው፡ የገጠማቸውን፡ መዓት፡ ለንጉሣቸው፡ ለመጀመሪያ፡ ጊዜ፡ አስረዱ ። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ስለፊታውራሪ፡ ገብርዬ፡ ቢጠይቁ፡ መሞቱ፡ ተነገራቸው፡ ከዚያም፡ እያከታተሉ፡ ታማኝ፡ አሽከሮቻቸውን፡ ቢጠይቁ፡ መልሱ፡ መታል፤ መታል፤ መታል፡ ብቻ፡ ሆነ ። አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ይህን፡ ከሰሙ፡ በኋላ፡ እንገታቸውን፡ ደፍተው፡ በመጨረሻ፡ ድል፡ መሆናቸውን፡ ስለተረዱት፡ ምንም፡ ሳይናገሩ፡ ወደ፡ ድንኳናቸው፡ ተመልሰው፡ ከእሥረኞቻቸው፡ ጋር፡ ወዳጅ፡ በመሆን፡ ሰላም፡ ለማግኘት፡ አሰቡ ።

ሚስተር፡ ፍላድንና፡ ዋልድሚየር፡ ተመልሰው፡ መምጣታቸውን፡ አብሯቸው፡ ሒዶ፡ በነበረ፡ በእንድ፡ የቤት፡ አሽከር፡ እማካይነት፡ ለአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ስላስናገሩ፤ ግርማዊነታቸው፡ በኅዘን፡ ቆይተው፡ ስለነበረ፡ ከድንኳናቸው፡ መጥተው፡ « ምን፡ ትፈልጋላችሁ ? » ብለው፡ አውሮጳውያኖቹን፡ ስለጠየቁ፡ እነርሱም፡ በግርማዊነትዎ፡ ትእዛዝ፡ ሚስተር፡ ራሳምን፡ አነጋግረን፡ እርሱም፡ ሚስተር፡ ፕሬዶክስን፡ ለመላክ፡ ብሎ፡ በመናገር፡ ላይ፡ ሳለ፡ ንግግሩን፡ አቋርጠው፡ በቁጣ፡ « የራሳችሁን፡ ሥራ፡ አሰቡ፡ ወደ፡ ድንኳናችሁ፡ ሒዶ » በማለታቸው፡ ምናልባት፡ አሳባቸውን፡ ይለውጡ፡ ይሆናል፡ ብለው፡ በማሰብ፡ ዝም፡ ብለው፡ በመቆማቸው፡ ጃንሆይ፡ በኃይል፡ ጮኸው፡ እንዲሒዱ፡ አዘዙ ።

ጃንሆይ፡ በአራት፡ ሰዓት፡ ላይ፡ ሚስተር፡ ፍላድንና፡ ዋልድሚየርን፡ አስጠርተው፡ እንደደረሱ፡ « የሚደርገውን፡ ጮኸት፡ ትሰማላችሁን ? ወንድሙ፡ ወይም፡ ጓደኛው፡ ያልሞተበት፡ ወታደር፡ የለም ። በሙሉ፡ የእንግሊዝ፡ ጦር፡ ሠራዊት፡ በመጣ፡ ጊዜ፡ ምን፡ ሊደርስ፡ ነው ? ምን፡ ላድርግ ? እማከሩኝ » ስለአሏቸው፡ ሚስተር፡ ዋልድሚየር፡ « ግርማዊ፡ ጃንሆይ፡ በሰላም፡ መጨረሱ፡ ከሁሉ፡ የበለጠ፡ ነው » ብሎ፡ እንደተናገረ፡ « አንተስ፡ ፍላድ፡ ምን፡ ትመክረኛለህ ? » ብለው፡ ስለጠየቁት፡ « ግርማዊ፡ ሆይ፡ የሚስተር፡ ራሳምን፡ ምክር፡ ቢከተሉ፡ ይሻላል » ብሎ፡ ስለመለሰላቸው፡ ለጥቂት፡ ጊዜ፡ ራሳቸውን፡ በእጆቻቸው፡ መካከል፡ ደግፈው፡ አዘን፡ ብለው፡ በጥልቅ፡ ከተከዙ፡ በኋላ፡ « ደህና፡ ነው፡ ወደ፡ መቅደላ፡ እንደገና፡ ሒዱና፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ በወዳጅነትህ፡ ስለማምንህ፡ ከሰዎችህ፡ ጋር፡ እንድስማማ፡ አድርግ ። ይጠቅማል፡ የምትለኝን ። ሁሉ፡ ለማድረግ፡ እሞክራለሁ፡ ብለህ፡ ንገረው » ብለው፡ ሚስተር፡ ፍላድን፡ ሲልኩት፡ ዋልድሚየር፡ ከጃንሆይ፡ ጋር፡ ቆየ ።

የመቶ፡ አለቃ፡ ፕሬዶክስና፡ ፍላድ፡ ሰላምጌ፡ ሲደርሱ፡ ጃንሆይ፡ ተራ፡ ልብስ፡ ለብሰው፡ ከውጭ፡ ከድንጋይ፡ ላይ፡ ተቀምጠው፡ ስለነበረ፡ በቀጥታ፡ ወደዚያው፡ ወስደው፡ ሲያገናኙባቸው፡ በሰላም፡ ተቀብለው፡ የራሳቸው፡ የጭን፡ በቅሎ፡ ተመርጦ፡ ለፕሬዶክስ፡ እንዲሰናዳ፡ አዘው፡ ድካም፡ እንደተሰማው፡ አይተው፡ ለመንገዱ፡ እንዲያበረታው፡ አንድ፡ ቀንድ፡ ጠጅ፡ ሰጡት፡ « ከዚህ፡ በፊት፡ ኃይለኛ፡ ሰው፡ ነኝ፡ ብዬ፡ አምን፡ ነበር፤ ነገር፡ ግን፡ አሁን፡ እነርሱ፡ ኃይለኞች፡ መሆናቸውን፡ ተረድቻለሁ ። አስታርቁኝ » ብለው፡ አሰናበቷቸው ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ደጃዝማች፡ ዓለሜን፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱን፡ የልጅ፡ ባል፡ ይዘው፡ ወደ፡ እንግሊዝ፡ ጦር፡ ሠፈር፡ እሮጌ፡ ሁለት፡ ሰዓት፡ ያህል፡ ተጉዘው፡ ሲደርሱ፡ የእንግሊዝ፡ ጦር፡ ሠራዊት፡ በደስታ፡ ተቀበላቸው ። ለጥቂት፡ ጊዜ፡ ከቆዩ፡ በኋላ፡ ሰር፡ ሮቤርት፡ ናፒር፡ ለግርማዊነታቸው፡ የተጻፈው፡ ስምምነት፡ ለማግኘት፡ ተስፋ፡ ያለው፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ለእንግሊዝ፡ ንግሥት፡ የበታችነታቸውን፡ ተቀብለው፡ እሥረኞችንና፡ ሌሎችንም፡ አውሮጳውያኖች፡ ወደ፡ እንግሊዝ፡ ሠፈር፡

ወስደው፡ ካስረከቡ፡ በክብር፡ የሚይዟቸው፡ መሆኑን፡ የሚገልጥ፡
ደብዳቤ፡ ይዘው፡ ወደ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ተመለሱ።

ሰር፡ ሮቤርት፡ ናፒር፡ ደጃዝማች፡ ዓለሜን፡ በክብር፡ ተቀብሎ፡ ወደ፡ ድንኳኑ፡ ጋብዞ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ የያዟቸውን፡ እው
ሮጳውያኖች፡ በቶሎ፡ እንድም፡ ጉዳት፡ ሳይደርስባቸው፡ ካስረከ
ቡና፡ ራሳቸውም፡ መጥተው፡ ለእንግሊዝ፡ ንግሥት፡ መንበራቸውን
፡ የሚያረጋግጡ፡ ከሆነ፡ በክብር፡ እንይዛቸዋለን፡ ይህ፡ ላይሆን፡ ቀርቶ፡ በእንዱ፡ እውሮጳውያን፡ ላይ፡ እንኳ፡ ጉዳት፡ ቢደርስ፡ ምንም፡ ምሕረት፡ እንደማይጠብቁ፡ ገልጾ፡ በወገኖቹ፡ ላይ፡ እንድ፡ ነገር፡ ቢደርስ፡ አምስት፡ ዓመት፡ በኢትዮጵያ፡ እንደሚቆይና፡ ከእናቱ፡ ሆድ፡ ያልወጣውን፡ ጠላቱንም፡ ጭምር፡ እንደሚበቀል፡ አስረዳ። ሰር፡ ሮቤርት፡ ናፒር፡ ደጃዝማች፡ ዓለሜን፡ በክብር፡ እንደተቀበለ፡ የሚገልጽ፡ ልዩ፡ መልእክተኛ፡ ወደ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ተልኮ፡ ተነግሯቸዋል። ሰር፡ ሮቤርት፡ ናፒር፡ ያመጣቸውን፡ መሣሪያዎች፡ ለደጃዝማች፡ ዓለሜ፡ አሳይቶ፡ የመሣሪያዎቹን፡ ብርታት፡ አስረዳ።

ፕሬዝዳንት፡ ሌሎቹ፡ መልእክተኞች፡ ሲመለሱ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ከሥላሴ፡ ዳገት፡ ላይ፡ ተቀምጠው፡ የእንግሊዝን፡ ሠፈር፡ እየተመለከቱ፡ በደስታ፡ አገኛቸው። እንደደረሱ፡ ሚስተር፡ ዋል
ድሚየርም፡ መጥቶ፡ ስለተቀላቀለ፡ በአንድ፡ ላይ፡ ሆነው፡ ደብዳቤውን፡ በእጃቸው፡ አስረከቡ። ሁለት፡ ጊዜ፡ ተተርጉሞ፡ ለሁለተኛ፡ ጊዜ፡ ሲነበብላቸው፡ ኮስተር፡ ባለ፡ ሁኔታ፡ « በክብር፡ እንይዛለን፡ የሚለው፡ ምን፡ ማለት፡ ነው? እንግሊዞች፡ ጠላቶቹን፡ ለማጥቃት፡ ይረዱኛል፡ ማለት፡ ነው? ወይስ? በክብር፡ እሥረኛ፡ አድርገን፡ እንይዝሃለን፡ ማለታቸው፡ ነው? » ሲሉ፡ በመጠየቃቸው፡ ፕሬዝዳንት፡ መልስ፡ ሲሰጥ፡ የጦሩ፡ አዛዥ፡ በቃል፡ የላከው፡ መልእክት፡ አለመኖሩንና፡ በደብዳቤው፡ ብቻ፡ የእንግሊዝ፡ ወታደሮች፡ የታሠሩትን፡ ወገኖቻቸውን፡ ለማስፈታት፡ መምጣታቸውን፡ ገልጾ፡ ይህ፡ ከተፈጸመላቸው፡ በሰላም፡ እንደሚመለሱ፡ ገልጸዋል፡ ሲል፡ አስረዳ። በተሰጠው፡ መልስ፡ ያልተደሰቱ፡ ቢሆንም፡ ስሜታቸውን፡ ገትተው፡ መልእክተኞቹ፡ ትንሽ፡ ራቅብለው፡ እንዲቆሙ፡ ካዘዙ፡ በኋላ፡ ለጸሐፊያቸው፡ እየነገሩ፡ ደብ

ዳቤ፡ ማጻፍ፡ ጀመሩ። ደብዳቤው፡ ቅደም፡ ትክተል፡ የጉደለው፡ ማሳተም፡ ያልተደረገበት፡ ሲሆን፡ በዚህ፡ ደብዳቤም፡ ከገለጹት፡ ውስጥ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ከማንም፡ እጅ፡ ለመውደቅ፡ እንደማይፈልጉና፡ አሁንም፡ ቢሆን፡ ለማንም፡ ሰው፡ እጃቸውን፡ የማይሰጡ፡ መሆናቸውን፡ ገልጾው፡ ከናፒር፡ የተላከላቸውን፡ ደብዳቤ፡ እርሳቸው፡ ከጻፉት፡ ጋር፡ ጨምረው፡ መልሰው፡ መልእክተኞቹን፡ በአስቸኳይ፡ ሲልኳቸው፡ ፕሬዝዳንት፡ ውኃ፡ ለመጠጣት፡ እንኳ፡ ጊዜ፡ አልሰጡትም።

ጥቂት፡ ሰዓቶች፡ ከተጓዙ፡ በኋላ፡ ፕሬዝዳንትና፡ ፍላጅ፡ ወደ፡ እንግሊዝ፡ የጦር፡ ሠፈር፡ ደርሰው፡ ሰር፡ ሮቤርት፡ ናፒርን፡ ተገናኝተው፡ ጥቂት፡ ዐርፈው፡ እንደገና፡ ወደ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ተላኩ። ሕይወታችን፡ እንዲተርፍ፡ ካስፈለገ፡ በአሁኑ፡ መንገድ፡ በቀጥታና፡ ወላዎይነት፡ ሳይኖር፡ ሰውየውን፡ አጥብቆ፡ መያዙ፡ አስፈላጊ፡ መሆኑን፡ ሁላችንም፡ አምነንበታል። ከእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ጋር፡ ደብዳቤ፡ በመጻጻፍ፡ ምንም፡ ውጤት፡ ማግኘት፡ እንደማይቻል፡ እኛ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ ባደረግነው፡ ዋጋ፡ ቢስ፡ የወዳጅነት፡ ደብዳቤ፡ ብዛት፡ ምንም፡ ለውጥ፡ እንዳልሰጠ፡ እናውቀዋለን። የእንግሊዝ፡ የጦር፡ አዛዥ፡ በመጻጻፍ፡ የማያምን፡ ሰው፡ በመሆኑ፡ ባሁኑ፡ ጊዜ፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ የጻፈውን፡ በቃል፡ መልእክት፡ ከመድገሙ፡ በስተቀር፡ ደብዳቤ፡ አልጻፈላቸውም።

አሁንም፡ ከእኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ሥልጣን፡ ሥር፡ ስለሆነ፡ በአጭር፡ ጊዜ፡ ውስጥ፡ ከፉም፡ ቢሆን፡ ደግሞ፡ የመጨረሻውን፡ ውሳኔ፡ እንደምናውቅ፡ ተረድተን፡ በቀጥታ፡ ለመቀበል፡ መጠባበቅ፡ ያዝን። ሚስተር፡ ፍላጅ፡ ሚስቱንና፡ ልጆቹን፡ ስላምጌ፡ ትቶ፡ ስለሔደ፡ መመለስ፡ ግዴታው፡ ነበር፤ ፕሬዝዳንት፡ ግን፡ ግጽጁን፡ ለመፈጸምና፡ የእኛንም፡ ሕይወት፡ ለማትረፍ፡ የራሱን፡ ሕይወት፡ ከአደጋ፡ ላይ፡ ጥሎ፡ በሥራው፡ ኃላፊነት፡ ተይዞ፡ በጀግንነት፡ ለመመለስ፡ ተነሣ። የቪክቶሪያ፡ መስቀል፡ ካሠሩት፡ የታወቁ፡ ጀግኖች፡ መካከል፡ የፕሬዝዳንት፡ ያህል፡ የወንድነት፡ ሥራ፡ የፈጸሙ፡ መኖራቸው፡ ያጠራጥራል። እንደ፡ አጋጣሚ፡ ተመልሰው፡ ወደ፡ ሥላሴ፡ አጠገብ፡ እንደደረሱ፡ ሚስተር፡ ሚየር፡ የሚባለውን፡ እንዱን፡ እውሮጳውዊ፡ ብረት፡ ሠራተኛ፡ ስላገኙት፡ ሁላችንን፡

በሰላም ፡ ተለቀን ፡ ወደ ፡ ሠራራችን ፡ መሔዳችንን ፡ ስለ ፡ ነገራቸው ፡
የደከሙትን ፡ በቅሎዎቻቸውን ፡ እዙረው ፡ ስለእኛ ፡ ለማወቅ ፡ በጉ
ጉት ፡ ለሚጠባበቀው ፡ የእንግሊዝ ፡ ሠራዊት ፡ ይህን ፡ አስደሳች ፡
ወራ ፡ ለማድረስ ፡ ሚስተር ፡ ሚየርን ፡ ይዘው ፡ ሔዱ ።

መቅደሳ ፡ ተመልሰን ፡ እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የሚወስዱትን ፡ እር
ምጃ ፡ ስለማናውቅ ፡ በጭንቀት ፡ እየተሠቃየን ፡ መጠበቅ ፡ ያዝን ፡
ቆሰለው ፡ ከተመለሱት ፡ ብዙዎቹን ፡ በሕክምና ፡ ረዳኋቸው ፡ በዚሁ ፡
የጦር ፡ ቀን ፡ ውስጥ ፡ ተካፋይ ፡ የነበሩትን ፡ ወታደሮች ፡ አግኝተን ፡
ሲያነጋግሩን ፡ በፍጹም ፡ ተስፋ ፡ የቆረጡና ፡ ዳግመኛም ፡ እንደማ
ይዋጉ ፡ ይናገሩ ፡ ነበር ። «ከእናንተስ ፡ ሰዎች ፡ ጋር ፡ መዋጋቱ ፡ ምን ፡
ይጠቅማል ? ከእነራችን ፡ ሰዎች ፡ ጋር ፡ ስንዋጋ ፡ በየተራው ፡ ጉዳቱ ፡
ለሁለቱም ፡ ወገን ፡ ይደርሳል ፡ እሁን ፡ ግን ፡ ድሉ ፡ ሁልጊዜ ፡ የእ
ናንተ ፡ ሰዎች ፡ ሆነ ፡ ስንት ፡ ሰዎች ፡ እንደቆሰሉና ፡ እንደሞቱ ፡
ትመለከቱ ፡ የለምን ? የእናንተ ፡ ሰዎች ፡ ግን ፡ አንዱም ፡ ሲወድቅ ፡
አላየንም ፡ ከዚህም ፡ በላይ ፡ አይሸሹም ። » እያሉ ፡ አጫወቱን ።
የመድፋ ፡ እርሳስ ፡ (ሮኬት) ብርቱ ፡ ድንጋጤ ፡ እንዳስከተለባ
ቸው ፡ ይታያል ። እንደሚገልጹትም ፡ ከሆነ ፡ በጣም ፡ አሸባሪ ፡
መሣሪያ ፡ ነው ።

ፕሬዶክስና ፡ ፍላድ ፡ ለሁለተኛ ፡ ጊዜ ፡ ከሰር ፡ ሮቤርት ፡ ናፒር ፡
መልእክት ፡ ካመጡ ፡ ከጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡
መኳንንቶቻቸውንና ፡ ብረት ፡ ሠራተኞቻቸውን ፡ አውሮጳውያን ፡
ጥቂቶቹን ፡ ሰብስበው ፡ ምክር ፡ ጀምረው ፡ ሳለ ፡ ከመካከሉ ፡ በድን
ገት ፡ ተበሳጭተው ፡ ራሳቸውን ፡ ሊገድሉ ፡ ስለቃጡ ፡ በችግር ፡
አተረፏቸው ። መኳንንቶቻቸው ፡ የእፄ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ርምጃ ፡
ተቃውመው ፡ ሁላችንንም ፡ እንድንገደል ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ ጉጂ ፡
ውስጥ ፡ ገብተን ፡ ወታደሮቻችን ፡ ሲዘልቁ ፡ ከነሕይወታችን ፡ በእ
ሳት ፡ እንድንቃጠል ፡ አሳብ ፡ አቀረቡ ። ግርማዊነታቸው ፡ ይህን ፡
ምክር ፡ ካዳመጡ ፡ በኋላ ፡ ስብሰባውን ፡ በትነው ፡ ለሚስተር ፡ ሚዩ
ርና ፡ ለሳልሙለር ፡ ለሁለቱ ፡ አውሮጳውያን ፡ ብረት ፡ ሠራተኞቻ
ቸው ፡ ወደ ፡ እንግሊዝ ፡ ሠፈር ፡ እኛን ፡ ይዘው ፡ እንዲሄዱ ፡ እንዲ
ሰናዱ ፡ ነገራቸው ። ወዲያውኑም ፡ ቢትወደድ ፡ ሐሰናይንና ፡ ቢትወ
ደድ ፡ ቢሰውርን ፡ ልከው ፡ « በቀሎ ፡ ወደ ፡ ሰዎቻችሁ ፡ ሂዱ ፡ ፊታች
ሁን ፡ ነገ ፡ ልታስወስዱ ትችላላችሁ » የሚል ፡ መልእክት ፡ ላኩብን።

በደረሰን ፡ መልእክት ፡ እልቀደሰትንም ። ሁለቱ ፡ መኳንን
ቶች ፡ ነዘንና ፡ ድንጋጤ ፡ ስለሚታይባቸውና ፡ ሳሙኤልም ፡ ነገሩ ፡
ግፉ ፡ ስለገባው ፡ ምንም ፡ ሊሰጠን ፡ የቻለው ፡ ማብራሪያ ፡ እል
ጥቂት ፡ ፊታችን ፡ እንዲያሰናዳልን ፡ አድርገን ፡ አሸከሮቻችንና ፡ ዘበኞ
ቻችንንም ፡ ስንሰናበታቸው ፡ የምንሄደው ፡ ለምት ፡ እንጂ ፡ እንደ
ታሰበው ፡ ወደ ፡ እንግሊዝ ፡ ጦር ፡ ሠፈር ፡ አይሆንም ፡ ብለው ፡
እንደ ፡ እኛው ፡ ስለተጠራጠሩ ፡ የነዘን ፡ ስሜታቸውን ፡ ሲያሳዩ ፡
አሸከሮቻችን ፡ በዕንባ ፡ ተለዩን ።

ትእዛዙን ፡ መቃወም ፡ የሚያስገኘው ፡ ጥቅም ፡ ባለመኖሩ ፡
ልብሳችንን ፡ ለባብሰን ፡ የእሥራታችን ፡ ዘመን ፡ በሆነው ፡ መንግድ
ማለቁ ፡ ስለሆነ ፡ ብቻ ፡ ተደስትን ። ከአምባው ፡ በብዙ ፡ ዘበኞች ፡
ታጀበን ፡ ወረድን ፡ ልብሳችንን ፡ ስንለብስ ፡ በነበር ፡ ጊዜ ፡ ሳሙ
ኤል ፡ ከሁለቱ ፡ ቢትወደዶች ፡ ጋር ፡ ተመካክሮ ፡ ስለነበር ፡ እንደ ፡
ነገሩት ፡ እፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ፈጽመው ፡ በቁጣ ፡ ላይ ፡ መሆናቸውን ፡
ገልጸው ፡ ትንሽ ፡ እስኪበርዱ ፡ ድረስ ፡ ሂደን ፡ እንዳንገናኛቸው ፡
ጊዜ ፡ እንድንወስድ ፡ መከሩት ። አንድ ፡ ወታደር ፡ ወደ ፡ እፄ ፡ ቴዎ
ድሮስ ፡ ልከው ፡ ከእኛ ፡ የተላከ ፡ መልእክት ፡ በማስመሰል ፡ ለመ
ጨረሻ ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ ግርማዊነታቸው ፡ ቀርበን ፡ እንድንሰናበት ፡
መለመናችንንና ፡ ግርማዊነታቸውንም ፡ ሳንሰናበት ፡ ለመሄድ ፡
አስመልሰን ፡ የሚገልጽ ፡ መልእክት ፡ ሰደዱ ።

ከአምባው ፡ ሥር ፡ ደርሰን ፤ ነገር ፡ ግን ፡ እንደተለመደው ፡
ግርማዊነታቸው ፡ በቅሎ ፡ ስላልላኩልን ፡ ከአውሮጳውያን ፡ ሠራ
ተኞች ፡ ተውሰን ፡ ተንዝን ። ቦታው ፡ በጣም ፡ ጭል ፡ ያለና ፡ የተ
ወረረ ፡ ይመስል ፡ ነበር ። ወደ ፡ ጃንሆይ ፡ ሠፈር ፡ ስንጓዝ ፡ ከመን
ገዳችን ፡ ያገኘናቸው ፡ በጣም ፡ ጥቂት ፡ ወታደሮች ፡ ነበሩ ፡ ኋላ ፡
ግን ፡ እየተጠጋን ፡ ስንሄድ ፡ በሥላሴና ፡ በፋህላ ፡ አምባዎች ፡ ላይ ፡
የተረፈው ፡ ወታደር ፡ በሙሉ ፡ ከነዚህ ፡ ሥፍራዎች ፡ ላይ ፡ መኖ
ሩን ፡ አየን ።

ወደ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ድንኳን ፡ ለመድረስ ፡ መቶ ፡ ያርድ ፡
ያህል ፡ ሲቀረን ፡ ጃንሆይን ፡ ለመሰናበት ፡ እንዲፈቀድልን ፡ እነቢት
ወደድ ፡ የላኩት ፡ መልእክተኛ ፡ ሲመለስ ፡ ስላገኘነው ፡ ጃንሆይ ፡

በድንኳናቸው፡ ውስጥ፡ እለመናራቸውን፡ ገልጾ፡ የሚገኙት፡ በሥላሴና፡ በፋህላ፡ መካከል፡ መሆኑን፡ እስረድቶ፡ ብርቱ፡ ወዳጃቸውን፡ ሚስተር፡ ራሳምን፡ ብቻ፡ ለመገናኘትና፡ ለመሰናበት፡ መፍቀዳቸውን፡ ነገረን። ከዚህም፡ በኋላ፡ ሚስተር፡ ራሳምን፡ ወደ፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ በእንድ፡ እቅጣጫ፡ ሲወስዱት፡ እኛ፡ ደግሞ፡ በሥላሴ፡ አጠገብ፡ በሌላ፡ መንገድ፡ እንድንሄድ፡ ትእዛዝ፡ ተሰጠ። ጥቂት፡ መቶ፡ ያርድ፡ ከተጓዘን፡ በኋላ፡ እንድንቆም፡ ትእዛዝ፡ ሲሰጠን፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ ሚስተር፡ ራሳምን፡ ለመገናኘት፡ በመምጣት፡ ላይ፡ መሆናቸውን፡ ወታደሮቻቸው፡ ነግረው፡ እስከዚያው፡ ድረስ፡ በአለንበት፡ ቦታ፡ እንድንቆይ፡ አዘዙን። ከጥቂት፡ ጊዜ፡ በኋላ፡ ሚስተር፡ ራሳምን፡ ከጃንሆይ፡ ጋር፡ ተሰነባብቶ፡ ጉዞ ስለጀመረ፡ እኛም፡ ወደፊት፡ እንድንሄድ፡ ተነገረን።

መርቼ፡ የምሄደው፡ እኔ፡ ስለነበርኩ፡ ጥቂት፡ እርምጃዎች፡ እንደሄድኩ፡ ከመታጠፊያ፡ ላይ፡ ከእዚ፡ ቴዎድሮስ፡ ጋር፡ ፊት፡ ለፊት፡ ስለተገናኘሁ፡ ደነገጥኩ። ስመለከታቸውም፡ በጣም፡ ተኮርፈው፡ እንደነበርና፡ ከኋላቸው፡ ካያ፡ የሚሆኑ፡ ወታደሮች፡ የመር፡ መሣሪያ፡ ይዘው፡ በሰልፍ፡ እንደሚከተሉ፡ አየሁ። ቁመውባት፡ የነበረችው፡ ቦታ፡ ጠባብ፡ ደልዳላ፡ ነገር፡ ስለነበረች፡ ወደፊት፡ ስንዝ፡ ሳለ፡ ልንካቸው፡ ትንሽ፡ ቀርቶ፡ ነበር። ከዚች፡ ከደልዳላዋ፡ ቦታ፡ በታች፡ ያለው፡ ገደል፡ በጣም፡ ፋቅና፡ የሚያስፈራ፡ ነበረ። በእኛ፡ ላይ፡ መጥፎ፡ ነገር፡ አስበው፡ ቢሆን፡ ኑሮ፡ ከዚህ፡ የተሻለ፡ ቦታ፡ ባለመረጠ፡ ነበር።

ስመጀመሪያ፡ ጊዜ፡ ፊታቸው፡ ጠምዘዝ፡ ብሎ፡ ስለነበረ፡ አላዩኝም። በአጠገባቸው፡ ለነበረው፡ ወታደር፡ አንድ፡ ነገር፡ ከነገሩት፡ በኋላ፡ ጠብመንጃውን፡ ለመውሰድ፡ እጃቸውን፡ ዘረጉ። በዚህ፡ ጊዜ፡ የመጨረሻውን፡ መከራ፡ ለመቀበል፡ ተሰናዳሁ። ዛሬም፡ መጨረሻ፡ ቀናችን፡ መሆኑን፡ አልተጠራጠርኩም።

እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ እጃቸው፡ ከጠብመንጃው፡ ላይ፡ እንደሆነ፡ ሲዞሩ፡ እኔን፡ በማየታቸው፡ ለአንድና፡ ለሁለት፡ ሴኩንድ፡ ያህል፡ አተኩረው፡ ከተመለከቱኝ፡ በኋላ፡ እጃቸውን፡ ሰብስበው፡ ረቂቅ፡ በሆነና፡ ጎዘን፡ በተመላው፡ ድምፅ፡ ስለጤንነቴ፡ ጠይቀው፡ «ደኅና፡ ሁን»፡ ብለው፡ ተሰናበቱኝ።

በማግሥቱ፡ የሚያስጠብቀን፡ መኳንንት፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ ልግደላቸው፡ አልግደላቸው፡ በማለት፡ አሳባቸውን፡ ለመወሰን፡ በተቸገሩበት፡ ጊዜ፡ ሚስተር፡ ራሳምን፡ በወዳጅነት፡ ሊተርፍ፡ ሲችል፡ እኛ፡ ደግሞ፡ በዚያ፡ አጋጣሚ፡ ባገኙን፡ ጊዜ፡ መጀመሪያ፡ የተመለከቱት፡ እኔ፡ ባልሆንና፡ አንዱን፡ የሚጠሉትን፡ ሰው ቢሆን፡ ኑሮ፡ እንደገና፡ መንፈሳቸው፡ ተለውጦ፡ ይፈጁዋቸዋል፡ ነበር፡ ብሎ፡ አጫውተኝ።

ከጥቂት፡ ደቂቃዎች፡ በኋላ፡ ከሚስተር፡ ራሳምን፡ ጋር፡ ተቀላቅለን፡ በቅሎቻችን፡ እስከቻሉ፡ ድረስ፡ ወደፊት፡ ገሠገሥን። ሚስተር፡ ራሳምን፡ እንዳጫውተኝ፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ «ጊዜው፡ እየጨለመ፡ በመሄዱ፡ ከዚህ፡ አድራችሁ፡ ነገ፡ ብትሄዱ፡ አይሻል፡ ምን?»፡ ብለው፡ ስለጠየቁት፡ «ግርማዊነትዎ፡ እንደመሰለው፡!» ብሎ፡ መልስ፡ ስለሰጣቸው፡ «ግድ፡ የለም፡ ሂዱ፡» ብለው፡ ከሚስተር፡ ራሳምን፡ ጋር፡ ተጨባብጠው፡ በመለያየታቸው፡ ሁለቱም፡ ተላቅሰው፡ ሲሰነባበቱ፡ ሚስተር፡ ራሳምን፡ በማግሥቱ፡ ጧት፡ ለመመለስ፡ ተስፋ፡ ሰጣቸው።

ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ሠፈር፡ ዙሪያ፡ ልንወጣና፡ ነፃነታችንን፡ ልናገኝ፡ ትንሽ፡ ሲቀረን፡ ከኋላችን፡ እንድንቆም፡ የሚያዝ፡ የወታደር፡ ድምፅ፡ በሰማን፡ ጊዜ፡ አሁንም፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ አሳባቸውን፡ ለውጠው፡ ሊስያገድሉን፡ ነውን? ወይስ፡ እንደገና፡ ወደዚያች፡ እሥር፡ ቤት፡ መመለሳችን፡ ነው፡ በማለት፡ የሁላችንም፡ አሳብ፡ ከጭንቅ፡ ላይ፡ ወድቆ፡ መለስ፡ ብለን፡ ስንመለከት፡ አንዱ፡ የጃንሆይ፡ አሽከር፡ ከካያ፡ እንድ፡ ወር፡ በፊት፡ ጃንሆይ፡ ደብረ፡ ታቦር ላይ፡ የገፈፉንን፡ የፕሬዶክስንና፡ የእኔን፡ ጉራዴ፡ ይዞልን፡ መምጣቱን፡ በማየታችን፡ መንፈሳችን፡ በቶሎ፡ ረጋ። ጉራዴውን፡ ባመጣልን፡ አሽከር፡ ለግርማዊነታቸው፡ የምስጋና፡ መልእክት፡ ልከን፡ ጉዟችንን፡ ወደፊት፡ ቀጠልን።

ጃንሆይ፡ እኛን፡ አሰናብተው፡ ከሰደዱ፡ በኋላ፡ ከድንጋይ፡ ላይ ተቀምጠው፡ በሁለቱ፡ እጆቻቸው፡ ራሳቸውን፡ ደግፈው፡ አቀርቅረው፡ ማዘን፡ ስለጀመሩ፡ ራስ፡ እንግዳ፡ «ለምን፡ ያዝናሉ፡ እነዚህን፡ ነጮች፡ መልስን፡ እናምጣና፡ ገደለናቸው፡ እንሸሽ፡ ወይም ተዋግተን፡ እንመት?»፡ ስላሉዋቸው፡ እዚ፡ ቴዎድሮስ፡ በቁጣ፡

«አንተ፡ አህያ፡ ባለፈው፡ ሁለት፡ ቀን፡ ውስጥ፡ የፈጀሁት፡ ሰው
አይበቃምን? እነዚህን፡ ነጮች፡ እንግዲልና፡ አበሻን፡ በደም፡ እን
ዳጥባት፡ ነውን፡ የምትፈልገው?» ብለው፡ እንደሰደዱት፡ ሰማን።

ምንም፡ እንኳ፡ ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሠፈር፡ የራቅንና፡ የእንግ
ሊዝንም፡ የጦር፡ ሠፈር፡ ማየት፡ የቻልን፡ ቢሆንም፡ ምናልባት፡
እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ አሳባቸውን፡ ለውጠው፡ መጥተው፡ ይዘው፡ ይገ
ሉን፡ ይሆን? የሚል፡ ፍራቻ፡ ከልባችን፡ ስላልጠፋ፡ አሁንም፡
ቅድምም፡ ወደ፡ ጳላ፡ እየተመለከትን፡ ተጉዘን፡ በእግዚአብሔር፡
ቸርነት፡ ከዚህ፡ ከባድ፡ ችግር፡ ውስጥ፡ አምልጠን፡ በሰላም፡
ከእንግሊዝ፡ ጦር፡ ሠፈር፡ ስለደረስን፡ ወዳጆቻችንና፡ እኛንም፡
የተሰማን፡ ደስታ፡ እጅግ፡ ከፍተኛ፡ ስለነበረ፡ ሁሉም፡ እጃችንን፡
በመጨበጥና፡ ስሜቱን፡ በመግለጽ፡ ከፍ፡ ያለ፡ አቀባበል፡ አደረ
ጉልን።

መ ደ ም ደ ሚ ያ ።

ሚያዝያ፡ ፬፡ ቀን፡ ፲፰፻፷፮፡ ዓ. ም. እኛ፡ በተፈታን፡ በማግ
ሥቱ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ለእንግሊዝ፡ የጦር፡ አዛዥ፡ በጻፉት፡
ደብዳቤ፡ ከዚህ፡ በፊት፡ በጻፉለት፡ ደብዳቤ፡ የማይገባ፡ ነገር፡
ማድረጋቸውን፡ ገልጸው፡ ይቅርታ፡ በመጠየቅ፡ አንድ፡ ሺህ፡
ፍሪዳ፡ ስጦታ፡ ላኩለት፡ ይህም፡ ድርጊት፡ በአበሻ፡ አገር፡ ልማድ
የሰላም፡ ምልክትና፡ ቂም፡ በቀል፡ ለመርሳትና፡ ወዳጅነት፡ ለመ
መሥረት፡ የሚደረግ፡ ምልክት፡ ነው።

በጥር፡ ወር፡ ፲፰፻፷፮፡ ዓ. ም. የተቀላቀሉን፡ አምስቱ፡ አውሮጳ
ውያን፡ እሥረኞች፡ የሚሰተር፡ ስቴገር፡ ጓደኞች፡ ሚስዝ፡ ፍላድ
ከነልጆቹ፡ ሌሎቹ፡ ሠራተኞቹ፡ አውሮጳውያኖችና፡ ቤተሰቦቻቸው
ቸው፡ ገና፡ በአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እጅ፡ ስለነበሩ፡ እኛን፡ ይዘው፡ የመ
ጡት፡ አውሮጳውያኖችና፡ ሳሙኤል፡ በእንግሊዝ፡ ሠፈር፡ ካደሩ፡
በጳላ፡ በማግሥቱ፡ ወደ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ እንዲመለሱ፡ አድርገን፡
በሳሙኤል፡ በኩል፡ በላክነው፡ መልእክት፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡
የቀሩትን፡ አውሮጳውያን፡ ከነቤተሰቦቻቸው፡ በሙሉ፡ እንዲልኩ
ቸው፡ ጠየቅን፡ የሚሰዝ፡ ፍላድ፡ ጤና፡ ተገባቱሎ፡ ስለነበር፤

በበቅሎ፡ መንዝ፡ ስለማትችል፡ የምትመጣበት፡ ቃሬታ፡ ጭምር፡
ተላክ። ሳሙኤል፡ ከመሄዱ፡ በፊት፡ የጤና፡ አዛዥ፡ የተላከውን፡
መስተንግዶ፡ ፍሪዳ፡ መቀበሉን፡ ሚስተር፡ ራሳም፡ ስለነገረው፡
ይህን፡ ወሬ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ሲሰሙ፡ ሰላም፡ የተገኘ፡ መስጊ
ቸው፡ የተሳሳተ፡ ስሜት፡ አሳደረባቸው፡ ዳሩ፡ ግን፡ በአንድ፡ በኩል፡
ደግሞ፡ የሌሎችን፡ አውሮጳውያኖች፡ ሕይወት፡ ለማትረፉ፡ ረዳ።

ሳሙኤልና፡ ቤተሰቦቻቸውን፡ ለመውሰድ፡ የተመለሱት፡
አውሮጳውያኖች፡ ሥላሴ፡ ደርሰው፡ ከጃንሆይ፡ ጋር፡ ሲገናኙ፡
ለሳሙኤል፡ ያቀረቡለት፡ ጥያቄ፡ «የተላኩትን፡ መስተንግዶ፡ ፍሪ
ዳዎች፡ ተቀብሏቸውን?» የሚል፡ ስለነበረ፡ ሳሙኤል፡ ዝቅ፡ ብሎ፡
እጅ፡ ነሥቶ፡ «የእንግሊዙ፡ ራስ፡ ለግርማዊነትም፡ እንዳለ፡ ፍሪዳ
ዎቹን፡ ተቀብያለሁ። እግዚአብሔር፡ ይስጥልኝ» ብሏል፡ ስላላ
ቸው፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በደስታ፡ ተንፈስ፡ ካሉ፡ በጳላ፡ ለአውሮ
ጳውያኖቹ፡ «ቤተሰቦቻችሁን፡ ይዛችሁ፡ ሒዱ።» ብለው፡ እዘዙ፡
ሚስተር፡ ዋልድሚየርንም፡ «አንተም፡ ትተኸኝ፡ ልትሒድ፡ ፈለ
ግህን? ደኅና፡ ነው፡ ሒድ። አሁን፡ ከእንግሊዞች፡ ጋር፡ ወዳጆች፡
ስለሆን፡ ከፈለግሁ፡ እሥር፡ ዋልድሚየርን፡ ብጠይቅ፡ አገኛለሁ።»
ብለው፡ እርሱም፡ እንዲሒድ፡ አስናበቱት። በዚሁ፡ ቀን፡ ከሰ
ዓት፡ በጳላ፡ ሠራተኞቹ፡ አውሮጳውያኖች፡ ቤተሰቦቻቸውና፡ ሚስ
ተር፡ ስቴገር፡ ከጓደኞቹ፡ ጋር፡ ሚስዝ፡ ፍላድና፡ ልጆቿ፡ ሳሙ
ኤልና፡ የእኛም፡ አሽከሮች፡ ሁሉም፡ ወደ፡ እንግሊዝ፡ ጦር፡ ሠራ
ዊት፡ ሠፈር፡ በደኅና፡ ደረሱ። ንብረታቸውን፡ በሙሉ፡ ይዘው፡
እንዲመጡ፡ ከመፍቀዱም፡ በላይ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ በሰላም፡ አስ
ናብተው፡ ሰደዷቸው።

ሚያዝያ፡ ፫፡ ቀን፡ ፲፰፻፷፮፡ ዓ. ም. ሰር፡ ሮቤርት፡ ኖፒር፡
ደጃዝማች፡ ዓለሚን፡ ተቀብለው፡ ባነጋገሩ፡ ጊዜ፡ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡
እሥረኞቹንና፡ ሌሎችን፡ አውሮጳውያኖች፡ በሰላም፡ መስደድ፡
ብቻ፡ ሳይሆን፡ ራሳቸው፡ በጳፄ ሰዓት፡ ወደ፡ እንግሊዝ፡ የጦር፡
ሠፈር፡ እንዲመጡ፡ ካልሆነ፡ የሚከተለውን፡ እርምጃ፡ ገልጾ፡ አስ
ረድቶት፡ ስለነበረ፤ እኔ፡ ቴዎድሮስ፡ ይህን፡ ሁኔታ፡ በቀላሉ፡ ተቀ
ብለው፡ ለእንግሊዝ፡ መንግሥት፡ እጃቸውን፡ እንደማይሰጡ፡ የጌታ

ቸውን ፡ ጠባይ ፡ ስለሚያውቁ ፡ ባይሆን ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡
ለግጽ ፡ ሰዓት ፡ እንዲሆን ፡ ተነጋግረው ፡ እስረዝመው ፡ ነበር ።

ሚያዝያ ፡ ፭ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፷፰ ፡ ዓ. ም. እዚ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ወደ ፡
እንግሊዝ ፡ ጦር ፡ ሠፈር ፡ በፈቃዳቸው ፡ ሳይመጡ ፡ በመቅረታቸው
ናፒር ፡ የመጣበትን ፡ ግዴታ ፡ ለመፈጸም ፡ በጦር ፡ ኃይል ፡ መጠ
ቀም ፡ ግድ ፡ ሆነበት ። እንዳንድ ፡ የእዚ ፡ ቴዎድሮስ ፡ መኳንንቶች ፡
ሁኔታውን ፡ ተረድተው ፡ ድል ፡ መመታታቸውን ፡ ሰላወቁ ፡ በግል ፡
እየመጡ ፡ በራሳቸው ፡ ስም ፡ ለእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ መቸንፋቸውንና ፡
ታማኝነታቸውን ፡ አረጋገጡ ።

ሚያዝያ ፡ ፩ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፷፰ ፡ ዓ. ም. ወደ ፡ ማታ ፡ አዚ ፡ ቴዎ
ድሮስ ፡ ለእንግሊዝ ፡ ሠራዊት ፡ የላኳቸውን ፡ መስተንግዶ ፡ ፍሪዳ
ዎች ፡ የእንግሊዝ ፡ ጦር ፡ አዛዥ ፡ ያልተቀበላቸውና ፡ ወደ ፡ ሠፈሩም
እንዳላስገባቸው ፡ ስለሰሙ ፡ እንግሊዞች ፡ እንዳታለሏቸው ፡ ተረድተው ፡
እጃቸውን ፡ ለእነዚህ ፡ ሰዎች ፡ ቢሰጡ ፡ የሚጠበቃቸው ፡
ታሰረው ፡ መሠቃየት ፡ ወይም ፡ በጭካኔ ፡ መገደል ፡ ስለሆነ ፡ ሌሊቱን
በሙሉ ፡ ሳይተኙ ፡ በሥላሴ ፡ ዙሪያ ፡ ወዲያና ፡ ወዲህ ፡ እያሉ ፡ ሲን
ጎራደዱ ፡ አድረው ፡ ጧት ፡ ሠራዊታቸው ፡ እንዲከትና ፡ እንዲከተ
ላቸው ፡ ትእዛዝ ፡ ቢሰጡ ፡ የሚሰማ ፡ ጠፍቶ ፡ እንዲያውም ፡ ከእርሳ
ቸው ፡ ለመራቅ ፡ ሲሞክሩ ፡ በማየታቸው ፡ በንዴት ፡ ከአጠገባቸው ፡
ከነበሩትና ፡ ትእዛዛቸውን ፡ ካልተቀበሉት ፡ ሰዎች ፡ ሁለቱን ፡ በመ
ግደላቸው ፡ የባሰ ፡ ሠራዊቱ ፡ እየጣላቸው ፡ ሸሸ ።

ስለሠራዊቱ ፡ መማረክ ፡ ስለመቅደላ ፡ መወረርና ፡ ስለአዚ ፡
ቴዎድሮስ ፡ ራሳቸውን ፡ መግደል ፡ ደኅና ፡ አድርጌ ፡ የማውቀው ፡
ስለሆነ ፡ እስፋፍቼ ፡ ለማስረዳት ፡ አያስቸግረኝም ። መቅደላ ፡ በእኛ
ወታደሮች ፡ እንደተያዘች ፡ ወዲያውኑ ፡ ስለደረሰኩ ፡ መጀመሪያ ፡
የተመለከትኩት ፡ የእዚ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ሬሳ ፡ ነበር ። የቴዎድ
ሮስ ፡ ሬሳ ፡ ፈገግ ፡ ብሎ ፡ ይታያል ፤ የዚህ ፡ ዓይነት ፡ ደስታና ፡ ፈገ
ግታ ፡ ከእዚ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በቅርቡ ፡ ጊዜ ፡ በሕይወታቸው ፡ ሳሉ ፡ አይ
ታይባቸውም ፡ ነበር ። ይህም ፡ ሁኔታ ፡ ፀጥታ ፡ የተመላው ፡ ብዙ ፡
አስደናቂ ፡ ሥራዎች ፡ ያከናወኑ ፡ ታላቅነትንና ፡ ጨካኝነታቸውም ፡
በታሪክ ፡ ውስጥ ፡ ተወዳዳሪ ፡ የሌለውን ፡ የሰው ፡ ቅርጽ ፡ የያዘ ፡

በሕይወታቸው ፡ ማለፊያ ፡ ጊዜ ፡ የወጣትነታቸውን ፡ ጊዜ ፡ ወራት
በጀግንነት ፡ ያደረጓቸውን ፡ ውጊያዎችና ፡ አሁንም ፡ ራሳቸውን ፡
ራሳቸው ፡ መግደላቸውን ፡ እስታወሰው ፡ መደሰታቸውን ፡ ያሳያል ።

በዚህ ፡ ቀን ፡ መቅደላ ፡ ስለደረሰኩ ፡ ያን ፡ ሁሉ ፡ ሥቃይ ፡
በእሥረኝነት ፡ ባሳለፍኩበት ፡ ቦታ ፡ ነፃ ፡ ሰው ፡ ሆኜ ፡ ማደሩ ፡
እንግዳ ፡ ሆነብኝ ። እኛን ፡ እሥረው ፡ ይጠብቁን ፡ የነበሩት ፡ ሰዎች
ታሥረው ፡ በእንግሊዝ ፡ ወታደሮች ፡ ይጠበቃሉ ፡ ንግሥቱም ፡
የእኛ ፡ እንግዳ ፡ ሆኑ ። የእዚ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሬሳም ፡ በአንዱ ፡ የእኛ
ውስጥ ፡ ይህን ፡ ሁሉ ፡ ለውጥ ፡ በማየታችን ፡ ለግሙን ፡ የሚያደና
ግር ፡ ስለነበርና ፡ ነገሩ ፡ ሕልም ፡ ስለመሰለኝ ፡ በሰላም ፡ እንቅልፍ

ጄኔራል ፡ ውልቢ ፡ ኤድ ፡ ደካምቡ ፡ ከፒቱን ፡ ካፒታና ፡ የብር
ጌዱ ፡ ሻለቃ ፡ አዛዥ ፡ ሻለቃ ፡ ሂክስ ፡ በእኔ ፡ ጎጆ ፡ ውስጥ ፡ እብረ
ውኝ ፡ አደሩ ፡ ረጋብና ፡ ድካም ፡ አጥቅቷቸው ፡ ስለነበር ፡ የአበሻን
የበርበሬ ፡ ወጥ ፡ ምግብና ፡ ጠጅ ፡ በጣም ፡ ወደዱት ። ጠጁን ፡
እኛው ፡ ራሳችን ፡ ወደ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ መጠጥ ፡ ቤት ፡ እየሔድን
አምጥተን ፡ እንጠጣው ፡ ያዝን ። በማግሥቱ ፡ ወደ ፡ አሮጌ ፡ ተጓ
ዘን ። ከዚያም ፡ በሰነበትኩበት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የጄኔራል ፡ ሚርዊ
ቀን ፡ ፲፰፻፷፰ ፡ ዓ. ም. ከተፈቱት ፡ ጥቂቶቹና ፡ እኔም ፡ ወደ ፡ ደላ
ቀሉን ፡ ድረስ ፡ ቆየን ። ሚያዝያ ፡ ፲፫ ቀን ፡ ፲፰፻፷፰ ፡ ዓ. ም. የሕይወ
ታችን ፡ አትራፊ ፡ የሆነው ፡ ሰር ፡ ሮቤርቶ ፡ ናፒየር ፡ ከተገናኘን ፡
በኋላ ፡ ወደ ፡ ባሕር ፡ ወደብ ፡ ጉዞ ፡ ቀጠልን ፤ ሚያዝያ ፡ ፳ ፡ ቀን ፡
፲፰፻፷፰ ፡ ዓ. ም. ዙላ ፡ ደረስን ። በነፃው ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ ነፃ ፡
ሆኜ ፡ ያለፈውን ፡ ጊዜ ፡ ሳስታውስ ፡ እጅግ ፡ እያሰቀቀኝ ፡ ነገሩ ፡
ሕልም ፡ ይመስለኛል ፤ በሕይወት ፡ መኖሪያ ፡ ተቋርጦ ፡ እንደነ
በረ ፡ እገምተዋለሁ ። እኔ ፡ እሥረው ፡ ያሠቃየን ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት
ኋላ ፡ በነፃ ፡ የለቀቁን ፡ ራሳቸው ፡ ስለሆኑ ፡ ለዚህ ፡ እስቸጋሪ ፡
ነገር ፡ የማገኝለት ፡ መፍትሔ ፡ የኬራይን ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ የጋለ ፡

አቀባበል፡ ሲያደርጉልን፡ በጽፋት፡ መግለጫ፡ ላይ ፡ « እግዚአብ
 ሔር፡ ቸር፡ ነው፡ ማን፡ ነፃ፡ የለቀቃችሁ? የሚል፡ ጽሑፍ፡ ስለ
 ነበረ፡ እኔም፡ እንደዚህ፡ ከማለት፡ በስተቀር፡ ሌላ፡ ነገር፡
 የለኝም »

— ተ ፈ ጸ መ —

ዳኘው ወልደ ሥላሴ (ቀርቃሚው)

186 - 700
of

186 - 700

186 - 700